Programmabegroting

6 oktober 2026

Inhoudsopgave

1. Voorwoord 5

Leeswijzer 6

2. Inleiding 7

3. Wijzigingen begroting 8

3.1 Ontwikkelingen en afhandeling openstaande moties 8

3.2 Voortgang uitvoering Omgevingsvisie Ede 10

3.3 Wijzigingen begroting totaalbeeld 19

3.4 Toelichting per wijziging 21

4. Programmaplannen 49

1. Maatschappelijke voorzieningen 50

2. Preventieve ondersteuning 62

3. Individuele ondersteuning 77

4. Economie en mobiliteit 93

5. Ruimtelijke ontwikkeling 103

6. Veiligheid 121

7. Kwaliteit leefomgeving 127

8. Bestuur en Organisatie 133

5. Financiën 146

5.1 Samenvatting financieel beeld 146

5.2 Financiële positie 148

5.3 Algemene uitkering 149

5.4 Investeringen 149

5.5 Kredieten 150

5.6 Reserves 152

6. Paragrafen 153

6.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing 153

6.2 Lokale heffingen 158

6.3 Onderhoud kapitaalgoederen 162

6.4 Financiering 171

6.5 Bedrijfsvoering 176

6.6 Openbaarheidsparagraaf 186

6.7 Verbonden partijen 187

6.8 Grondbeleid 194

6.9 Grote projecten 198

7. Bijlagen 207

Bijlage 1A - Overzicht meerjarenperspectief 208
Bijlage 1B - Totaaloverzicht programmaplannen 236
Bijlage 1C - Historisch overzicht actuele begroting 2026 238
Bijlage 1D - Overzicht algemene dekkingsmiddelen 240
Bijlage 1E - Overzicht kosten per taakveld 241
Bijlage 1F - Geprognosticeerde balans 2027-2030 245
Bijlage 1G - Overzicht incidentele baten en lasten 246
Bijlage 2 - Meerjarenoverzicht reserves 251
Bijlage 2A - Toelichting op in te stellen reserve 253
Bijlage 3 - Meerjarenoverzicht voorzieningen 254
Bijlage 4 - Kredieten 255
Bijlage 5 - Definities kengetallen paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing 257
Bijlage 6 - Berekening kostendekkendheid tarieven 259
Bijlage 7 - Overzicht (Depla)beleidsindicatoren 261
Bijlage 8 - Kerngegevens 263
Bijlage 9 - EMU saldo 264
Bijlage 10 - Begrotingssubsidies 265
Bijlage 11 - Aanbevelingen Rekenkamer 269
Bijlage 12 - Ingeboekte ombuigingen per programma 275

1. Voorwoord

Ede groeit, en dat vraagt om keuzes die onze gemeente sterk en in balans houden. Met deze Programmabegroting geeft het college een eerste uitvoering aan het bestuursakkoord 2026-2030 Groeien in balans. We willen investeren in woningen, scholen, voorzieningen, zorg en leefbaarheid, zodat we meegroeien met de behoeften van inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties.

Tegelijk staan we voor grote opgaven en onzekerheden, zoals de druk op zorg en ondersteuning, netcongestie, druk op de natuur en financiële onzekerheid vanuit het Rijk. Juist daarom is het belangrijk dat we als gemeente wendbaar en weerbaar blijven.
Dat betekent dat we de financiële ruimte die er is, inclusief onze sterke reservepositie, benutten om noodzakelijke investeringen te kunnen doen en ontwikkelingen niet onnodig stil te laten vallen.

Met deze begroting kiest het college voor een koers waarin ambitie en realisme samengaan. We komen afspraken na, zetten noodzakelijke ontwikkelingen voort en zullen ook keuzes moeten maken in prioriteiten, tempo en uitvoering. Zo blijft Ede in ontwikkeling én houden we de gemeente financieel gezond en toekomstbestendig.

Bram van der Beek
Wethouder Financiën

Leeswijzer

Met deze leeswijzer geven we een overzicht wat in welk hoofdstuk van de programmabegroting staat vermeld.

In het *inleidend* hoofdstuk*, hoofdstuk 2,* licht het college toe hoe zij tot deze programmabegroting is gekomen.

Alle belangrijke *aanpassingen* ten opzichte van de Programmabegroting 2026-2029 en de Perspectiefnota 2027-2030 zijn opgenomen in *hoofdstuk 3*. Dat hoofdstuk start met een paragraaf die is gewijd aan de afhandeling van openstaande moties en overige ontwikkelingen. In onderdeel 3.2 wordt de voortgang van de uitvoering Omgevingsvisie Ede behandeld. In 3.3 is een tabel opgenomen met de voorgestelde wijzigingen in deze programmabegroting, waarbij het financiële effect per saldo is opgenomen. Een uitsplitsing hiervan naar baten en lasten en mutaties in reserves treft u aan in bijlage 1A. Paragraaf 3.4 bevat tenslotte een korte toelichting per voorgestelde wijziging.

Deze programmabegroting bestaat uit acht deelprogramma's. In *hoofdstuk 4* zijn hiervoor de *programmaplannen* opgenomen. Voor elk van de acht begrotingsprogramma's is aangegeven wat het doel is en welke algemene ontwikkelingen we zien. Elk programma bestaat vervolgens weer uit een aantal productgroepen. Per productgroep is aangegeven wat we willen bereiken, wat we daarvoor gaan doen en wat dat kost. Hierbij zijn zoveel mogelijk streefwaarden opgenomen bij zogenaamde effect- en prestatie-indicatoren. Nieuwe indicatoren worden aangeduid met een (1). Vanaf 2020 worden in door de gemeenteraad vast te stellen nota's, waar van toepassing, streefwaarden opgenomen. Deze streefwaarden komen terug in de programmabegroting. Voor onderwerpen waarvoor door de raad nog geen kaders zijn vastgesteld, worden streefwaarden bepaald door middel van deze programmabegroting.

De programmaplannen zijn financieel gebaseerd op de kaders die voortvloeien uit de Perspectiefnota 2027-2030. De voorstellen die zijn opgenomen in hoofdstuk 3 zijn nog niet verwerkt in de programmaplannen. Diverse thema's spelen binnen verschillende programma's. Dit maakt dat gedeeltelijke herhaling noodzakelijk is.

In *hoofdstuk 5* gaan we in op het totaal van de gemeentelijke *financiën*. We schetsen het financiële beeld van de gemeente voor en na de keuzes in deze programmabegroting. Verder gaan we in op de financiële positie van de gemeente, de gevolgen van de algemene uitkering van het rijk en onze investeringen, kredieten en reserves.

In *hoofdstuk 6* behandelen we een aantal onderwerpen die verder inzicht geven in onze *financiële situatie* in 9 paragrafen. Dit zijn belangrijke achtergronden bij deze programmabegroting. Zo gaan we bijvoorbeeld in op ons weerstandsvermogen en risico's, de lokale heffingen en met welke partijen we verbonden zijn.

2. Inleiding

Doen wat nodig is voor Ede

Meegroeien met Ede
Ede groeit. Dat vraagt om woningen, scholen, werk en voorzieningen die meegroeien, en om blijvende aandacht voor zorg, veiligheid en de kwaliteit van onze leefomgeving. Met deze begroting geven we uitvoering aan de koers van dit college, zoals vastgelegd in het bestuursakkoord *Groeien in balans*. We doen wat nodig is om die groei in goede banen te leiden en de gemeente gezond en in balans te houden.

Grote opgaven vragen om wendbaarheid en weerbaarheid
De opgaven waar Ede voor staat, zijn groot en veelzijdig. We werken aan woningbouw, goede onderwijshuisvesting, economische ontwikkeling, de toekomst van de agrarische sector, bereikbaarheid, sport, zorg, leefbaarheid en een sterke sociale basis. De vraag naar ondersteuning op het gebied van jeugd, Wmo, mentale gezondheid, bestaanszekerheid en zorg voor kwetsbare inwoners blijft groot. Tegelijk werken we in een omgeving die verandert en onder druk staat, bijvoorbeeld door netcongestie, stikstof, druk op natuur en bereikbaarheid en financiële onzekerheid vanuit het Rijk. Juist daarom is het belangrijk dat we als gemeente wendbaar en weerbaar zijn: in staat om mee te bewegen met veranderende omstandigheden, zonder onze koers en ambities voor de toekomst uit het oog te verliezen.

Ambitieus en realistisch vooruitkijken
Met deze begroting kiezen we ervoor om afspraken na te komen, noodzakelijke ontwikkelingen zo veel mogelijk voort te zetten en tegelijk realistisch te blijven over wat haalbaar is. We willen bouwen aan de toekomst van de gemeente: aan een gemeente die ruimte biedt aan nieuwe inwoners, kansen creëert voor jongeren en ondernemers en zorg draagt voor haar natuur, dorpen, wijken en voorzieningen. Daarbij benutten we de financiële ruimte die er is, inclusief onze sterke reservepositie, om noodzakelijke investeringen te kunnen doen en ontwikkelingen niet stil te laten vallen. Zo houden we ook in deze periode koers en geven we invulling aan de ambities van dit college.

Financieel scherp, met oog voor de toekomst
Financieel vraagt dat om zorgvuldigheid en focus. De financiële mogelijkheden worden de komende jaren kleiner, terwijl de ambities en opgaven groot blijven. Daarom kijken we scherp naar wat nodig, haalbaar en betaalbaar is, faseren we waar dat verstandig is en maken we bewuste keuzes. De komende Perspectiefnota is daarbij een belangrijk moment. Daarin komen actuele financiële inzichten, ontwikkelingen vanuit het Rijk en de verdere uitwerking van nieuwe opgaven samen. In de aanloop daarnaartoe brengen we in beeld welke mogelijkheden er zijn om het financieel perspectief structureel in balans te brengen en wat daarvan de gevolgen zijn. Gezien de omvang van de financiële opgave is de ruimte daarbij beperkt en zijn scherpe keuzes onvermijdelijk. Die kunnen raken aan ambities, prioriteiten, uitvoeringskracht, tempo en lasten. Zo geven we verder uitvoering aan Groeien in balans en houden we Ede financieel gezond en toekomstbestendig.

3. Wijzigingen begroting

3.1 Ontwikkelingen en afhandeling openstaande moties

Moties waaraan invulling is gegeven

In hoofdstuk 3, “Wijzigingen begroting”, wordt voorgesteld de benodigde financiële middelen beschikbaar te stellen voor de uitvoering van onderstaande moties. Voorgesteld wordt deze moties hiermee als afgedaan te beschouwen.

- Borging en verhogen aantal sociaal raadslieden (Perspectiefnota 2027-2030)
- Losloopgebieden en uitgangspunten hondenvoorzieningen (Perspectiefnota 2027-2030)
- Structurele bekostiging klassieke muziek (Perspectiefnota 2026-2029)
- Brandweerpost Stadspoort openhouden tot ingebruikname nieuwe locatie (Perspectiefnota 2026-2029)
- Continueren budget ‘Heldere taal’ (Programmabegroting 2026-2029)

Moties die doorschuiven

Voor een aantal moties geldt dat voor de uitvoering meer tijd nodig is:

- Middelen voor realisatie spoorkruising Ede-West (Perspectiefnota 2026-2029)
  We onderschrijven de wens om te komen tot een spoedige realisatie, maar het proces moet zorgvuldig worden doorlopen. Op dit moment is het te vroeg om middelen aan te vragen. Er is een sterke samenhang met het uitvoeringsprogramma van het Ontwikkelkader Ede-Stad en met het Westerpark. De voorbereidende onderzoeken voor de spoorkruising en de regionale doorfietsroute ronden we uiterlijk in het eerste kwartaal van 2027 af. De regio verwacht de subsidiebeschikking van het rijk eind 2026 te ontvangen. Dit betekent dat Ede de eerste uitkering van de subsidie in het eerste kwartaal van 2027 verwacht en dat we de middelen kunnen aanvragen bij de Perspectiefnota 2028-2031.

- Aan de slag met een leegstandboete (Programmabegroting 2026-2029)
  In de Gemeentewet (artikel 221a) is inmiddels geregeld dat gemeenten leegstandbelasting kunnen heffen. Voor de nadere uitwerking wordt aangesloten bij de nog te verschijnen modelverordening van de VNG.Uit een inventarisatie blijkt dat de leegstand in Ede beperkt is. (0,27 procent van de woningen staat langer dan een jaar leeg) De kosten om dit instrument uit te werken en uit te voeren, staan daarom niet in verhouding tot de verwachte opbrengst: het verminderen van leegstand. Het college beschouwt de motie hiermee als afgehandeld.

- Versneld verkennen (tunnel)ijsbaan A12-zuid (Tunnel)ijsbaan (Inwoneragendering)
  Er heeft afstemming plaatsgevonden met de initiatiefgroep en met de geïnteresseerde exploitant. Ten behoeve van de versnelling van de ontwikkeling op de locatie aan de A12 wordt momenteel een locatiestudie uitgevoerd. Deze studie wordt naar verwachting in het vierde kwartaal van 2026 afgerond. De uitkomsten zijn in belangrijke mate bepalend voor het vervolgtraject, aangezien de locatie aan de A12 op dit moment als meest kansrijk wordt beschouwd.

- Exploitatiesubsidie zwembad De Vrije Slag (Programmabegroting 2026-2029)
  De focus ligt momenteel op de renovatie van het wedstrijdbad. Deze renovatie is van belang voor de toekomstbestendigheid van het bad. Aansluitend kan het overleg worden gevoerd over de wijze waarop de komende jaren wordt samengewerkt, waarbij onder meer eigendom en een meerjarige subsidie onderwerp van gesprek zijn. De verwachting is dat invulling aan de motie kan worden gegeven bij de komende perspectiefnota.

Moties in uitvoering

De uitvoering van de motie Duidelijke streefwaarden bij indicatoren (Programmabegroting 2026-2029) wordt meegenomen in het project herindeling programmabegroting.

Overige ontwikkelingen

Hieronder zijn enkele financieel relevante ontwikkelingen met informatiewaarde opgenomen. Deze hebben echter geen directe financiële wijziging van de begroting tot gevolg en komen daarom niet terug in de tabel van paragraaf 3.3 en de toelichting daarop in paragraaf 3.4.

Actualisatie middelen Mentaal Gezondheidsnetwerk

Ede ontvangt als centrumgemeente SPUK-transformatiemiddelen voor de regionale invoering van het Mentaal Gezondheidsnetwerk. Gemeenten, huisartsen, ggz en andere partners beoordelen hulpvragen eerder gezamenlijk, organiseren ondersteuning waar mogelijk dichter bij inwoners en willen onnodige instroom in de ggz voorkomen. De implementatiekosten voor 2026 en 2027 worden volledig gedekt uit de SPUK-middelen. Het transformatieplan loopt tot en met 2029. Voor 2028 en 2029 wordt uitgegaan van AZWA-middelen en van de verwachte kostendemping door de nieuwe werkwijze. Omdat die kostendemping nog onzeker is, wordt nu geen structurele besparing ingeboekt. De voortgang en financiële effecten worden gemonitord. Op basis daarvan volgt bij de Perspectiefnota of Programmabegroting 2028 een voorstel voor de dekking in 2028 en 2029.

Uitvoering Aanvullend Zorg en Welzijn Akkoord

Vanaf 2027 ontvangt Ede een specifieke uitkering voor de uitvoering van het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA). Deze uitkering vervangt de SPUK-regelingen voor IZA en GALA en loopt tot en met 2029. Ede coördineert als mandaatgemeente een deel van de regionale werkzaamheden in de Gelderse Vallei. De middelen zijn doelgebonden en worden ingezet voor regionale coördinatie, basisfuncties en infrastructuur, governance, monitoring, verantwoording en kennisdeling. Omdat de formele beschikking nog niet is ontvangen, zijn de middelen nog niet in de begrotingsactualisatie verwerkt. Na ontvangst worden zij budgettair neutraal opgenomen op basis van het vast te stellen bestedingsplan en de regionale werkagenda. Voor 2030 en verder is nog geen structurele dekking beschikbaar.

Actualisatie Maatwerkvoorzieningen Wmo

De raming voor individuele ondersteuning op grond van de Wmo, exclusief maatschappelijke opvang en beschermd wonen, is gebaseerd op de uitgaven in eerdere jaren, demografische ontwikkelingen, beleidswijzigingen en de declaraties tot en met april 2026. Op basis van deze gegevens verwachten we in 2026 binnen het begrote bedrag te blijven. Een begrotingswijziging is daarom niet nodig. De raming blijft onzeker, vooral doordat het gebruik van huishoudelijke ondersteuning wisselt. We blijven de ontwikkeling van de uitgaven volgen.

Afschaffing Koopgarant

In januari 2026 heeft het college besloten te stoppen met het instrument KoopGarant in te ontwikkelen projecten. Het instrument KoopGarant bleek te complex en te duur en droeg daarom onvoldoende bij aan het beoogde doel van (sociale koop)woningen langdurig beschikbaar en betaalbaar houden voor de doelgroep. Hierdoor kan een deel van de middelen in de reserve vrij komen te vallen. In het collegevoorstel en het raadsmemo uit januari 2026 gaven we aan dat we deze vrijvallende middelen mogelijk willen inzetten voor onderzoek naar alternatieve financieringsvormen of een toevoeging aan de reserve startersleningen. Bij de Perspectiefnota 2027-2030 hebben we gemeld hier bij de Programmabegroting 2027-2030 op terug te komen. We hebben hier echter meer tijd voor nodig en komen hier uiterlijk bij de Perspectiefnota 2028-2031 op terug.

3.2 Voortgang uitvoering Omgevingsvisie Ede

Inleiding

In 2022 heeft de gemeenteraad de Omgevingsvisie Ede 2040 vastgesteld met daarin de koers voor het gehele Ruimtelijk Domein voor de komende 20 jaar. Hierin zijn de vijf strategische keuzes voor de gemeente Ede opgenomen.

Figuur 1 Strategische keuzes omgevingsvisie

In de visie is aangegeven dat we de uitvoering mede vormgeven aan de hand van de 'Ontwikkel- en Investeringsstrategie'. Met deze Ontwikkel- en Investeringsstrategie (hierna O&I) programmeren we de uitvoering van de Omgevingsvisie. Hierin wordt steeds de verbinding tussen de inhoud en de bijbehorende middelen gelegd. De O&I is daarmee een hulpmiddel bij de uitvoering van de Omgevingsvisie.

De O&I bestaat uit de volgende onderdelen:

- **De Ontwikkelstrategie** programmeert de uitvoering van de Omgevingsvisie. De programmering geeft aan waar, wanneer en waarom we aan de slag gaan met programma's (gebiedsgericht en/of thematisch), met de benodigde onderzoeken en met strategische projecten. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen de korte termijn (nu-2027), de middellange termijn (2030) en de lange termijn (tot 2040).
- **De Investeringsstrategie** vertaalt de Ontwikkelstrategie door naar de investeringen en benodigde dekking en geeft aan wanneer deze middelen nodig zijn. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele uitgaven. Investeringen in maatschappelijke voorzieningen en infrastructuur drukken als structurele lasten op de begroting van de gemeente. Daarnaast zijn er investeringen die, zoals bijvoorbeeld de gebiedsontwikkeling Doesburgerbroek om incidentele middelen vragen. Voor deze incidentele investeringen is in de begroting een reserve Omgevingsvisie opgenomen.

De strategie helpt de raad om keuzes te maken in een situatie waarin de ambities groot zijn, maar financiële middelen, capaciteit en tijd beperkt zijn. De gemeente benadrukt dat de uitvoering van de Omgevingsvisie niet alleen afhangt van de eigen inzet, maar ook van externe factoren zoals rijks- en provinciaal beleid, juridische uitspraken, netcongestie en stikstofregels.

De bekende metafoor in het document is die van de fiets:

- het stuur en voorwiel staan voor de inhoudelijke koers uit de ontwikkelstrategie;
- de trappers en het achterwiel staan voor de snelheid van uitvoering via investeringen en capaciteit;
- De wind staat voor externe factoren die het tempo en de haalbaarheid beïnvloeden.

Terugblik en veranderde context

Sinds de eerste versie van de O&I in 2024 is duidelijker geworden hoe belangrijk de zogenoemde dragende systemen zijn. Dat zijn de systemen die als randvoorwaarde functioneren voor ruimtelijke ontwikkeling:

- natuur en stikstof,
- milieu,
- mobiliteit,
- energie.

Waar Ede vol goede moed startte met de woningbouwopgave, blijkt de laatste jaren dat dragende systemen essentieel zijn om evenwichtig te kunnen groeien. Het vergt tijd en inzet van middelen om op deze dragende systemen tot goede oplossingen te komen. Tegelijkertijd ligt Ede qua woningbouw nog steeds redelijk op koers voor de ambitie van 11.000 tot 15.000 woningen tot 2040.

De gemeente probeert de knelpunten actief te ondervangen:
- Een taskforce stikstof werkt aan verwerving van externe stikstofruimte om woningbouw mogelijk te houden.
- In het omgevingsprogramma Ede-Stad worden maatregelen voor recreatie uitgewerkt om druk op Natura 2000-gebieden te verminderen.
- Met TenneT en Liander wordt intensief overlegd om de gevolgen van netcongestie te beperken.
- Binnen de Aanpak Veluwe wordt gewerkt aan oplossingen voor de langere termijn.

De afgelopen jaren is bovendien duidelijk geworden dat Ede voor de uitvoering steeds afhankelijker wordt van andere overheden, subsidies en cofinanciering. Succesvolle subsidieaanvragen leveren kansen op, maar brengen ook nieuwe verplichtingen en beslag op capaciteit met zich mee.

Duidelijk is dat Ede nog steeds kan doorbouwen, maar dat dit niet vanzelfsprekend is en om aanzienlijke investeringen vraagt. De belangrijkste risico's liggen op twee terreinen:

<u>Financiering</u>
Een belangrijk deel van de huidig beschikbare middelen is incidenteel (reserve Omgevingsvisie, subsidies), terwijl veel opgaven om structurele inzet vragen. Voor investeringen in mobiliteit, maatschappelijke voorzieningen en groen zijn structurele middelen nodig. Er moet niet alleen voorzien worden in financiering, maar ook in onderhoud, beheer en exploitatie. Vanaf 2030/2031 is structurele ruimte nodig om te kunnen voorzien in uitvoering van de plannen waar nu aan gewerkt wordt.

<u>Uitvoerbaarheid</u>
De complexiteit en afhankelijkheid van externe factoren kan leiden tot vertraging. Niet alle ambities kunnen mogelijk binnen de gewenste termijn worden gerealiseerd. Er is voortdurend bijsturing nodig op kansrijkheid, haalbaarheid en inzet van mensen en middelen.

Ontwikkelingen en opgaven
Natuur en leefomgeving
Natuur en biodiversiteit in Ede staan onder druk door stikstof, verdroging, recreatiedruk, geur, fijnstof en de nabijheid van Natura 2000-gebieden. Ede wil natuurherstel, klimaatadaptatie en basiskwaliteit natuur verbinden aan ruimtelijke ontwikkeling. De groei van de stad maakt deze opgave urgenter, omdat extra inwoners ook extra recreatiedruk op de Veluwe veroorzaken.

De gemeente zet daarom in op:
- Herstel van de Veluwe en het Binnenveld.
- Ontwikkeling van uitloopgebieden aan de noord- en zuidkant van Ede.
- Ommetjes en recreatie dicht bij huis.
- Samenwerking met rijk, provincie, waterschap, inwoners en ondernemers.

Verstedelijking
Ede groeit naar verwachting van ongeveer 78.000 naar 100.000 inwoners in 2040. Die groei vraagt om nieuwe woningen, maar ook om ruimte voor werken, voorzieningen, mobiliteit, energie, recreatie en openbare ruimte. In de huidige context kan woningbouw niet meer los worden gezien van de randvoorwaarden. De snelheid van

verstedelijking wordt mede bepaald door de vraag of de dragende systemen kunnen meegroeien. Dat houdt in dat tegelijk met de realisatie van woningen en werklocaties moet worden gewerkt aan een (groene) infrastructuur, voldoende recreatiemogelijkheden in de stad, maatschappelijke voorzieningen, energie en dergelijke.

Dorpen
Voor veel dorpen zijn nog geen volwaardige gebiedsprogramma's opgesteld. Daardoor ontbreekt vaak een duidelijke ruimtelijke koers en worden ontwikkelingen nog te veel projectmatig aangestuurd. De gemeente wil dit versnellen.

Voor 2027 wordt een eerste programmering verwacht voor onder meer Bennekom, Ederveen, Harskamp, Lunteren en Wekerom. Voor Otterlo is in de afgelopen jaren al een gebiedsprogramma opgesteld in participatie met de bewoners. De gebiedsverkenning de Klomp kent een afzonderlijk traject.

Landelijk gebied
Het landelijk gebied staat onder druk door vastlopende vergunningverlening, natuurherstel, landbouwtransitie, recreatie en stikstof. De gemeente ziet de ontwikkeling van stad en landelijk gebied als onlosmakelijk verbonden.

Voor 2027-2028 richt de inzet zich op drie pijlers:
1. versterking van samenwerking met rijk en provincie.
2. ontwikkeling van nieuw ruimtelijk beleid voor het landelijk gebied.
3. opschaling van de uitvoering in onder meer Binnenveld, Ede-Barneveld en de Aanpak Veluwe.

Aanpak: regie vanuit inzicht
De gemeente kiest voor een Grip-en-Groeistrategie met drie sporen:

Lange termijn
Werken aan structurele juridische en bestuurlijke randvoorwaarden samen met andere overheden, onder meer op stikstof, natuur, energie en mobiliteit.

Middellange termijn
Versneld eigen beleid, investeringen en instrumenten op orde brengen, bijvoorbeeld via:
- Ontwikkelkader Ede-Stad.
- Ontwikkelkader Landelijk Gebied.
- Gebiedsprogramma's voor de dorpen.

Korte termijn
Adaptief sturen op projecten: per plan beoordelen wat haalbaar is, kansen benutten zodra die zich voordoen, en projecten tijdelijk pauzeren als realisatie voorlopig niet realistisch is.

Investeringen
Bovengenoemde ontwikkelingen vragen de komende jaren om investeringen. Deze worden inzichtelijk gemaakt in de Investeringsstrategie.

De inzet van de Reserve Omgevingsvisie is gericht op het tot stand brengen van grondontwikkelingen en het realiseren van de benodigde randvoorwaarden (met name stikstof, natuurcompensatie en recreatiedruk). De Reserve Omgevingsvisie dient hiermee ter dekking van incidentele budgetten en tekorten die hieraan gerelateerd zijn. Het resultaat van het grondbedrijf (positief en negatief) wordt verrekend met de Reserve Omgevingsvisie.

Het is daarbij belangrijk om te beseffen dat een gedeelte van de benodigde investeringen uit de O&I via de reguliere programma's zal worden opgevoerd. Het betreft dan met name de investeringen die gerelateerd zijn aan maatschappelijke voorzieningen en mobiliteit, waarbij structurele dekking en beheer nodig is.

Tabel 3.2.1 - Verloopoverzicht reserve Omgevingsvisie **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Stand 1 januari	**25.145**	**12.187**	**22.665**	**17.641**	**6.483**
Resultaatbestemming Programmarekening 2025	3.565				
Stand 1 januari na resultaatsbestemming	**28.710**	**12.187**	**22.665**	**17.641**	**6.483**
Besloten bij Perspectiefnota 2026-2029					
Dotatie aan reserve Omgevingsvisie		25.000			
Besloten bij Programmarekening 2025 (MPG 2026)					
Prognose resultaten Grondbedrijf	1.244	-47	-153	-407	-408
Eerder besloten Perspectiefnota 2025-2028, 2026-2029 en 2027-2030)					
Uitvoeringsstrategie Ontwikkelkader Ede stad	-220				
Ontwikkelkader landelijk gebied	-700				
Actief grondbeleid landelijk gebied	-500				
Gebiedsproces Otterlo	-289				
Beter benutten bestaande voorraad woningen	-175				
Niet benutte milieuvergunningen veehouderij	-200				
Haalbaarheidsfase Ede zuid	-430				
Ontsluiting Ede noord west	-250				
Ontwikkelperspectief stationskwartier	-100				
Planvoorbereiding stationskwartier	-125				
Pascalstraat haalbaarheid	-197				
Sero locatie Otterlo	-318				
Doesburgerbroek natuurcompensatie	-11.730				
Pegasusbrug	-958				
Uitvoeringsprogramma Ede stad	-450	-100			
Aanvraag Stationskwartier	-250	-100			
Gebiedsprogramma's dorpen	-200				
Verkenning gebiedsontwikkeling de Klomp	-200				
Stand voor besluitvorming Programmabegroting 2027-2030	**12.662**	**36.940**	**22.512**	**17.234**	**6.075**
Voorstellen Programmabegroting 2027-2030					
Beter benutten bestaande voorraad		-275	-275		
Rijksbijdrage koplopersprogramma Beter benutten bestaande voorraad	100				
Gebiedsbudget		-350	-350		
Uitvoeringsprogramma Ede stad		-120			
Kostenverhaal en financiële bijdrage		-75			
Facilitaire plannen	-200	-400	-400	pm	pm
Stationskwartier - Uitvoering programma		-150	-250	-250	-250
Stationskwartier - Realisatie gebouw Delta		-750			
Stationskwartier - Voorbereiding stedelijke ontwikkelingen Noordplein		-150			
Zuiderparken - Masterplan		-350			
Zuiderparken - Omgevingsmanagement		-100			
Zuiderparken - Hart voor Hoogbouw Ede zuid		-9.000			
Zuiderparken - Nieuw Maanen (Galvanistraat-Pascalstraat)	-150	-350			
Kostenverhaal Nieuw Maanen	150	350			
Doesburgerbroek - fase 1 facilitaire grex				-8.830	

Tabel 3.2.1 - Verloopoverzicht reserve Omgevingsvisie **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Harskamp - Diverse kleine ingrepen Harskamp en woningbouw Pijnenburgerweg		-100			
Otterlo - diverse voorzieningen		-100			
Wekerom - onderzoeken verbeteringen infrastructuur, veiligheid en wandelroutes		-75			
Voorbereidingskredieten - verlopen 5 jaars termijn		-180	-1.496	-1.671	-400
Landelijk gebied		-2.100	-2.100		
Verwerven stikstofruimte	-375				
Besluitvorming Programmabegroting 2027-2030	**-475**	**-14.275**	**-4.871**	**-10.751**	**-650**
Stand per 31 december	**12.187**	**22.665**	**17.641**	**6.483**	**5.425**

Toelichting voorstellen Programmabegroting 2027-2030

Beter benutten bestaande voorraad

In juli 2025 is het programma Beter benutten bestaande voorraad vastgesteld door de gemeenteraad. Met dit programma willen we kansen in de bestaande voorraad benutten voor het uitbreiden van de woningvoorraad. In het programma wordt ingezet op optoppen, zijtoppen, woningdelen, woningsplitsen, kavelsplitsen en tijdelijke huisvesting. Voor 2025 en 2026 is budget beschikbaar gesteld vanuit de reserve Omgevingsvisie. Het programma heeft de afgelopen jaren bijgedragen aan de woningvoorraad en we willen het daarom voortzetten.

We zetten de komende jaren in op vier sporen:

1. Doorzetten project optoppen (Woonstede en mogelijk ook VVE's).
2. Evalueren en optimaliseren beleid om de voorraad beter te benutten.
3. Verbreden van het programma met transformatie en doorstroming.
4. Deelname aan het koplopersprogramma Beter Benutten Bestaande Voorraad van het ministerie van BZK.

Gebiedsbudget

Vanuit de gebieden is het een nadrukkelijke wens om gebiedsbudget beschikbaar te hebben om de ontwikkeling in het gebied te ondersteunen en bevorderen. Hiermee kunnen op korte termijn kleine onderzoeken worden uitgevoerd, of kan in cofinanciering worden bijgedragen om ontwikkelingen die belangrijk zijn voor het gebied mede mogelijk te maken. Daarnaast is het gebiedsbudget gewenst om te kunnen werken aan het opbouwen van gebiedskennis en -betrokkenheid met het gebiedsteam. Tegelijk wordt de komende periode de energie nadrukkelijk gericht op het uitwerken van gebiedsprogramma's voor de dorpen. In dit stadium is daarom budget nodig om de diverse gebiedsprogramma's verder uit te werken om de opgave en bijbehorende kosten nog scherper te krijgen en de participatie met de dorpen te kunnen doorlopen.

Uitvoeringsprogramma Ede-Stad

Met de actualisatie van de Omgevingsvisie Ede-stad en de ontwikkeling van het bijbehorende Uitvoeringsprogramma zetten we de koers uit voor de ruimtelijke ontwikkeling van Ede-stad richting 2040. De Omgevingsvisie schetst de lange-termijnambitie voor een toekomstbestendige, leefbare en duurzame stedelijke omgeving; het Uitvoeringsprogramma vertaalt deze ambitie naar een adaptieve uitvoeringsstrategie die richting geeft aan fasering, prioritering, financiering, rolneming, organisatie en monitoring. Daarmee vormt het programma een jaarlijks fundament voor keuzes en investeringen binnen de Ontwikkel- en Investeringsstrategie (O&I) en de bredere P&C-cyclus.

De gezamenlijke vaststelling van de Omgevingsvisie en het Uitvoeringsprogramma is voorzien in het eerste half jaar van 2027. De weg naar 2040 vraagt om een stapsgewijze en goed onderbouwde aanpak. Nieuwe inzichten,

lopende onderzoeken en externe ontwikkelingen maken het noodzakelijk om flexibel te kunnen bijsturen. Daarom werken we met een adaptieve uitvoeringsstrategie met een fasering richting 2027, 2030 en verder. Voor de komende periode is deze fasering nog initieel en moet zij worden aangescherpt op basis van bestuurlijke keuzes, financiële kaders en beschikbare capaciteit.

Om deze aanscherping en verdere uitwerking mogelijk te maken, is aanvullende inzet nodig op de volgende onderdelen:

- Uitloop Uitvoeringsprogramma door vertraging in externe onderzoeken.
- Voorwaardelijk voorwerk zoals noodzakelijke vervolgonderzoeken en actualisaties die bepalend zijn voor prioritering en uitvoerbaarheid.
- Monitoring en sturing om de adaptieve strategie te kunnen borgen en tijdig te kunnen bijsturen.

Kostenverhaal en financiële bijdrage
Komend jaar willen we met behulp van externe expertise de financiële bijdragen voor Ede structureren en verder uitwerken om zo meer en beter onderbouwde mogelijkheden voor kostenverhaal te creëren. Daarbij is het van belang dat het voor ontwikkelaars duidelijk is wat de voorwaarden zijn die gekoppeld worden aan een ontwikkeling. Daarnaast moet het voor ontwikkelende partijen ook aantrekkelijk blijven om in Ede te investeren, gezien het grote aantal faciliterende ontwikkelingen.

Facilitaire plannen
Al enige jaren worden we, zowel in grondexploitaties als in facilitaire plannen, geconfronteerd met financiële tekorten. De complexiteit van de plannen zorgt voor intensievere plan trajecten met meer participatie en mogelijk bezwaar. Kosten van juridische procedures na vaststelling van het ruimtelijk besluit door de gemeenteraad nemen toe en zijn bovendien op basis van regelgeving niet verhaalbaar. Tegelijkertijd willen we de komende jaren als gemeente juist een actieve rol en verantwoordelijkheid nemen in de woningbouwopgave. We zetten daarbij in Ede centrum specifiek in op projectmanagement om kansrijke initiatieven verder te brengen. Dergelijke kosten proberen we te verhalen, maar een aanloop om te komen tot een haalbaar plan vraagt soms ook een investering vanuit de gemeente. De afhankelijkheid van facilitaire plannen in de woningbouwopgave is aanzienlijk, we voeren momenteel circa 25 faciliterende projecten uit.

Stationskwartier - uitvoering programma
Een groot deel van de projecten en inspanningen in het Stationskwartier wordt gedekt uit project- en investeringsbudgetten. Voor de periode 2027-2030 wordt daarnaast ingezet op de volgende (aanvullende) werkzaamheden en taken:

- Programma-organisatie, centrale aansturing met onder andere de programmamanager en programmasecretaris.
- Op basis een visie op de positionering en gebiedsidentiteit wordt een vervolg gegeven aan de gebiedscommunicatie en -marketing.
- Het bewaken van de voortgang van het programma en het uitwerken van maatregelen die nodig zijn om de uitvoering verder vorm te geven en de snelheid te behouden.

Stationskwartier – realisatie gebouw Delta
Gebouw Delta is een nieuw te realiseren bedrijfsverzamelgebouw binnen het Food & Innovation District (FID) in het Stationskwartier Ede-Wageningen. Het gebouw markeert een volgende stap in de ontwikkeling van het Stationskwartier tot een volwaardig stedelijk innovatiedistrict. Daarbij bouwt het voort op de al gerealiseerde ontwikkelingen in de kazernes, Gebouwen 85 en 86 en omliggende gebouwen en vormt het een complementaire schakel ten opzichte van Wageningen Campus en het bredere Foodvalley-ecosysteem in de regio.

We werken aan een opzet waarbij dit gebouw gerealiseerd kan worden samen met WFCD en Oost NL. In de samenwerkingsentiteit, die momenteel wordt uitgewerkt, zullen de drie deelnemende partijen gelijk bijdragen in de onrendabele top van gebouw Delta. Daarbij wordt de onrendabele top (verschil tussen stichtingskosten en marktwaarde) gelijk aan de voorkant als verlies genomen.

Stationskwartier – voorbereiding stedelijke ontwikkelingen Noordplein
In de omgeving van de rijksmonumentale Keetmolen, botsen ruimtelijke ambities met het vigerende bestemmingsplan. Hierbij geldt de in de Omgevingswet gecontinueerde instructieregel van de provincie Gelderland dat bij ruimtelijke ontwikkelingen molens en hun omgeving (de 'molenbiotoop') niet mogen verslechteren. Voorgesteld wordt om op basis van de opgestelde scenario's een proces te doorlopen om te komen tot een keuze voor de Keetmolen in samenhang met de ontwikkeling van het Noordplein. Daarbij wordt een participatie met alle belangenverenigingen, de buurt, ontwikkelende partijen en provincie doorlopen om te komen tot een voorkeursmodel voor de Keetmolen en de ontwikkeling van het Noordplein.

Zuiderparken – Masterplan
Het Masterplan Zuiderparken wordt de paraplu voor alle lopende en nieuwe ontwikkelingen in dit gebied. Het masterplan is een verdere uitwerking van het Ontwikkelkader Ede-stad voor het hele sleutelgebied, waarin de groene structuur en de Groene Loper als ruggengraat van het gebied worden versterkt. Een belangrijk onderdeel hiervan is de langzaamverkeersbrug over de Keesomstraat. Deze is voorwaardelijk voor de ontwikkeling van HEZ en Galvanistraat. Ook andere mobiliteitsmaatregelen worden binnen het Masterplan uitgewerkt. Op basis van het Masterplan wordt de businesscase voor Zuiderparken opgezet.
Het komen tot een masterplan en bijbehorende businesscase is een complexe opgave. We werken in 2027 aan:

- Een ontwerp op hoofdlijnen voor het hele gebied in samenwerking met een extern ontwerpbureau.
- Een toekomstvisie op het niveau van het sleutelgebied op wonen, werken, mobiliteit, groen en voorzieningen op basis van de uitspraken in het Ontwikkelkader Ede-stad.
- Een (schets)ontwerp voor de verschillende mobiliteitsmaatregelen.
- Een gebiedsbrede businesscase met investeringen, fasering en financiële dekking.

Zuiderparken - Omgevingsmanagement
Voor het sleutelgebied Zuiderparken is het van belang om één omgevingsmanager aan te stellen om de groeiende hoeveelheid projecten te verbinden en de participatie en communicatie structureel te organiseren. Binnen Zuiderparken lopen diverse ruimtelijke opgaven parallel. Zonder centrale regie op participatie ontstaat versnippering, onduidelijkheid voor bewoners en inefficiëntie in uitvoering.
De inzet van een omgevingsmanager draagt bij aan:

- Betere afstemming tussen projecten.
- Hogere kwaliteit van participatie en communicatie.
- Een herkenbare en toegankelijke gemeentelijke organisatie voor het sleutelgebied Zuiderparken.

Zuiderparken – Hart voor Hoogbouw Ede Zuid
Met de vaststelling van het Sociaal Maatschappelijk Raamwerk en het Stedenbouwkundig raamwerk is het kader van het programma vastgelegd. Binnen dit kader wordt de uitvoering verder vormgegeven. Het stedenbouwkundig raamwerk is financieel uitgewerkt in een eerste opzet van de grondexploitatie. Eind dit jaar wordt een marktpartij geselecteerd die samen met Woonstede en de gemeente uitvoering gaat geven aan de plannen uit het ruimtelijk raamwerk. De opgestelde initiële grondexploitatie vormt voor de marktpartij het financiële kader, waarbij de marktpartij wordt uitgedaagd om te komen met voorstellen voor een optimalisatie van de plannen. Als de haalbaarheidsfase positief wordt afgesloten sluiten we samen met Woonstede een Samenwerkingsovereenkomst met deze marktpartij. Op dat moment is het van belang dat we garant kunnen staan voor het op dit moment nog geraamde tekort. Na het sluiten van een samenwerkingsovereenkomst zal worden toegewerkt naar het openen van de grondexploitatie voor Hoogbouw Ede Zuid.

Zuiderparken – Nieuw Maanen
Het gebied Nieuw Maanen (voorheen Galvanistraat-Pascalstraat) is in de Omgevingsvisie Ede aangewezen als transformatiegebied van kantoren naar wonen om te voldoen aan de woningbehoefte in Ede-stad. Wij zijn als gemeente initiator en dagen de markt uit om zelf initiatieven te ontplooien om te komen tot transformatie. Het betreffen facilitaire ontwikkelingen, waarbij het de inzet van de gemeente is om de plankosten te verhalen bij de initiatiefnemers. Om de bouw van de woningen mogelijk te maken moet de bestemming van de bedrijven ten noorden van de Galvanistraat aangepast worden naar het huidig gebruik. Hiervoor is een milieu-inventarisatie nodig. Tevens starten we met de onderzoeken die nodig zijn voor het maken van het Omgevingsplan. Daarnaast is voor de Groene Loper van het Zuiderpark een kwalitatieve verbetering van de groenstructuur nodig, ook voor de transformatie van kantorenlocatie naar een duurzame en gezonde woonomgeving.

Doesburgerbroek 1e fase facilitaire grex
Voor de woningbouw in Doesburgerbroek is een Ambitiedocument vastgesteld door de raad. De ambitie is om in Doesburgerbroek in totaal 2.500 tot 2.700 woningen te ontwikkelen. In oktober 2025 is de gemeentelijke grondexploitatie voor de eerste fase geopend en de facilitaire exploitatie vastgesteld. Op het moment dat het omgevingsplan wordt vastgesteld met het kostenverhaal voor de facilitaire grondexploitatie eerste fase, zal het voorziene tekort op deze grex genomen moeten worden. Op dit moment wordt vaststelling van het omgevingsplan in 2029 voorzien.

Harskamp - Diverse kleine ingrepen Harskamp en woningbouw Pijnenburgerweg
We gaan aan de slag met een startnotitie woningbouw Pijnenburgerweg, waarbij planatelierverzoeken, ruimtelijke en financiële verkenning en afstemming met grondeigenaren worden uitgewerkt. Alle maatregelen vallen onder het Gebiedsprogramma Harskamp en worden hierop afgestemd. Daaronder vallen ook verkeersmaatregelen, zoals de oversteekbaarheid van de N310.

Otterlo - diverse voorzieningen
Voor Otterlo wordt in 2027 aan de volgende onderwerpen gewerkt binnen het gebiedsprogramma:
- Startnotitie voor de integrale gebiedsontwikkeling Otterlo-West (onderzoeken, kaderstelling, afstemming woningbouw, parkeren en langzaam verkeer).
- Uitwerking van scenario's voor een vitaal winkelgebied in combinatie met de supermarktverplaatsing.
- Voorbereiding van de wandelroute tussen dorpshart en Nationaal Park De Hoge Veluwe.
- Dorpsbrede parkeerstrategie met aanvullende terreinen en P-route logica.

Wekerom - onderzoeken verbeteringen infrastructuur, veiligheid en wandelroutes
In Wekerom wordt het gebiedsprogramma met vijf thematische opgaven vanuit de Omgevingsvisie verder uitgewerkt in afstemming met de stakeholders (zie toelichting gebiedsbudget). Parallel loopt de facilitering van bedrijventerrein Het Laar II (begeleiden initiatiefnemers, participatie, startnotitie met ruimtelijk kader en intentieovereenkomst), het haalbaarheidsonderzoek naar herontwikkeling van de Rehoboth-locatie, het overleg met de provincie Gelderland over adoptie van de N801 en het verkeerskundig onderzoek naar de rotonde en uitritveiligheid bij de Maalderij.

Voorbereidingskredieten verlopen 5-jaars termijn
Volgens de regels van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) is de maximale termijn voor het aanhouden van een voorbereidingskrediet vijf jaar. Voor zowel Doesburgerbroek fase 2 als Noordplein is de doorlooptijd tot het openen van een grondexploitatie langer dan vijf jaar. Volgens de BBV moeten we daarom nu of deze kosten afboeken of een voorziening vormen. Aangezien we verwachten in de toekomst alsnog grondexploitaties te openen voor deze projecten, stellen we voor een voorziening te openen. Deze voorziening doteren we elk jaar ter hoogte van het bedrag aan voorbereidingskosten dat de vijfjaarstermijn overschrijdt en nog niet aan een grondexploitatie kan worden toegerekend. De dotaties aan deze nieuw te vormen voorziening

komen ten laste van de reserve Omgevingsvisie. Op het moment dat de grondexploitaties worden geopend komen de voorbereidingskosten ten laste van de grondexploitatie. Er is dan echter vanuit de voorziening al dekking beschikbaar, omdat het verlies al genomen is. Hieronder zijn de bedragen waar het om gaat voor Doesburgerbroek fase 2 en Noordplein weergegeven.

Tabel 3.2.2 **Bedragen x € 1.000**

	2026	2027	2028	2029	2030
Doesburgerbroek fase 2	-	-	1.350	1.650	400
Noordplein	-	180	146	21	-
Totaal	**-**	**180**	**1.496**	**1.671**	**400**

Landelijk gebied

Voor de uitvoering van alle opgaven in het landelijk gebied is de gemeente sterk afhankelijk van rijks- en provinciaal beleid én financiële middelen. Daarom wordt ingezet op een voortzetting van de actieve samenwerking met andere overheden, een sterke bestuurlijke positionering en goed onderbouwde gebiedsvoorstellen om de benodigde middelen en uitvoeringskracht te realiseren.
Dat doen we langs drie pijlers:

1. Versterking samenwerking Rijk-provincie
2. Ontwikkeling van het eigen (gemeentelijke) ruimtelijk beleid voor het landelijk gebied
3. Intensief en in zichtbaar starten met de uitvoering van maatregelen (bijvoorbeeld Plan van Aanpak Veluwe en starten uitvoering gebiedsaanpak Binnenveld en Ede-Barneveld).

Voor alle drie de pijlers geldt dat een versterking van het ambtelijk apparaat en behoud van kennis noodzakelijk is. Met voldoende capaciteit én (vooral) juiste kennis vormen we een serieuze samenwerkingspartner voor Provincie en Rijk en behouden we onze regisserende rol. Tot eind 2026 waren hiervoor tijdelijke middelen beschikbaar. Voor 2027 en 2028 is jaarlijks € 2,1 miljoen aanvullend benodigd. Hiervan kan € 1,4 miljoen (€ 0,7 miljoen per jaar) worden gedekt vanuit de reeds ontvangen rijksmiddelen voor de Landelijke beëindigingsregeling intensieve veehouderij (lbv en Lbv-plus). Deze middelen maken onderdeel uit van het saldo van de reserve omgevingsvisie.

Verwerven stikstofruimte

Het college heeft op 22 september 2026 besloten om stikstofruimte aan te kopen. Hiermee is stikstofruimte beschikbaar voor een aantal ruimtelijke projecten binnen de gemeente Ede waar, naast interne saldering, externe saldering nog (beperkt) noodzakelijk is. Het betreft hier geen aankoop van grond en/of vastgoed maar een gedeeltelijke bedrijfsbeëindiging waarbij de vrijkomende stikstofruimte ingezet kan worden ten behoeve van extern salderen.

3.3 Wijzigingen begroting totaalbeeld

In dit hoofdstuk lichten we de voorgestelde wijzigingen in deze programmabegroting toe. Tabel 3.3.1 geeft per wijziging het financiële effect op het saldo weer. In bijlage 1a is een nadere uitsplitsing opgenomen naar baten, lasten, reservemutaties en het effect per programma. De inhoudelijke toelichting per wijziging is opgenomen in hoofdstuk 3.4.

Tabel 3.3.1 - Wijzigingen begroting **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Programma 1 Maatschappelijke voorzieningen					
Uitvoeringsstrategie IHP onderwijshuisvesting	N	400 N	400 N	pm	pm
Programma 2027 1e inrichting meubilair en Onderwijsleerpakket	N	N	18 N	18 N	18 N
Marnix College - actualisatie kostprijs nieuwbouw o.b.v. TO raming	N	3.808 N	33 N	928 N	928 N
Huurlasten Vestercollege - actualisatie	84 V	24 N	24 N	24 N	12 N
Uitbreiding basisschool De Ontdekking (Westhal)	N	N	89 N	89 N	89 N
Vernieuwbouw Louise de Coligny (IHP-2029)	N	N	N	5 N	20 N
Uitbreiding Het Streek Lyceum	N	882 N	138 N	92 N	N
Van Lodenstein College - project Ede-zuid	N	N	3 N	8 N	N
Huisvesting Panorama - speciaal onderwijs	N	75 N	35 N	pm	pm
Vervangende nieuwbouw School met de Bijbel Nederwoud - ophoging krediet	N	320 N	47 N	118 N	118 N
IKC Al Alamana en de Rots	N	N	N	6 N	24 N
Structureel ophogen gelden bewegingsonderwijs	N	200 N	200 N	200 N	200 N
Huurvergoeding Lettertuin	N	35 N	35 N	35 N	35 N
Heyendaal 2	N	225 N	N	N	N
Omzetting krediet Rehobothschool	N	N	N	pm	pm
Tijdelijke voorzieningen binnensport	N	252 N	357 N	182 N	N
Renovatie hockey kunstgrasveld	N	124 N	18 V	18 V	46 N
Renovatie kleedkamers DVO	N	N	3 N	3 N	3 N
Aanpassing subsidie Heideweek	N	28 N	28 N	28 N	28 N
Verhogen budget (DNA-)evenementen	N	200 N	200 N	200 N	200 N
Westhal (Stationskwartier)	N	N	5 N	1.865 N	1.942 N
Tweede ingang Cultura	N	37 N	37 N	N	N
Klassieke muziek in CMK (uitvoering motie)	N	100 N	100 N	pm	pm
Proceskosten en omgevingsplan op orde voor het Openluchttheater	300 N	250 N	N	N	N
Funerair erfgoed	N	50 N	50 N	50 N	50 N
Actualisatie vrijval middelen bibliotheek	240 V	N	N	N	N
Verminderen jaarlijkse storting reserve kunstaankopen	N	180 V	50 V	50 V	50 V
Programma 2 Preventieve ondersteuning					
HAR+ middelen voor huisvesting en ondersteuning van vergunninghouders	N	N	N	N	N
Buurt- Wijk en Dorpshuizen	N	200 N	200 N	200 N	200 N
Ondersteunen kwetsbare inwoners en re-integranten	N	60 N	120 N	pm	pm
Ophoging begrotingssubsidie Geweld in Afhankelijkheidsrelaties (GIAR)	N	200 N	200 N	200 N	200 N
Kosten bemoeizorg lokaal	N	115 N	115 N	115 N	115 N
Actieve regie Jeugd	350 V	N	N	N	N
Dagbesteding naar de voorkant	N	N	N	N	N
Beschikbaarstelling Doorstroompunt/RMC en VSV middelen	N	N	N	N	N
Actualisatie middelen Onderwijsachterstandenbeleid (OAB) 2026	N	N	N	N	N
Bijstelling naar aanleiding van begroting 2027-2030 van de VGGM	322 V	227 N	227 N	227 N	227 N
Structurele organisatie brede programmalijn Inclusie & Diversiteit	N	150 N	pm	pm	pm
Programma 3 Individuele ondersteuning					
Ophalen Acress Maatschappelijke Opvang	N	N	N	N	N
Sociaal Raadslieden	N	238 N	260 N	pm	pm
Studietoeslag	120 N	pm	N	N	N
Regionale Veiligheid Teams (RVT)	N	180 N	180 N	pm	pm
Temporisering ombuigingen Jeugd	1.350 N	pm	pm	pm	pm
Winterkoude regeling	47 N	74 N	N	N	N
Uitbreiding formatie Inkomensconsulenten	N	130 N	pm	pm	pm
Tekort Beschermd wonen (BW)	N	480 N	1.349 N	799 N	799 N

Tabel 3.3.1 - Wijzigingen begroting **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Dividend 2025 Werkkracht	209 V	N	N	N	N
BUIG (bijstand)	300 N	N	N	N	N
Programma 4 Economie en Mobiliteit					
Voorbereidingskrediet Roots (Stationskwartier)	N	N	16 N	16 N	16 N
Toekomstbestendige Bedrijventerreinen	N	140 N	N	N	N
Ontwikkelorganisatie FID (WFC-terrein)	N	150 N	150 N	pm	pm
Waterberging Noordplein (Stationskwartier)	N	N	N	12 N	56 N
Start aanpak arbeidsmigranten	35 N	90 N	N	N	N
Vervolgonderzoek Doorfietsroute Doesburgerbroek Ede-Centrum	N	100 N	50 N	N	N
Strategische onderzoeken en monitoring Mobiliteit	N	150 N	150 N	N	N
Aanschaf Parkeerautomaten	N	N	N	N	N
Herijking exploitatie Parkeren - knelpunt fietsparkeren	N	N	pm	pm	pm
Herijking reserves en voorzieningen Parkeren	N	N	N	N	N
Herinrichting Schaapsweg en Beukenlaan	N	N	30 N	30 N	30 N
Ontsluiting De Stroet en Groene Hoek op weg Westzoom	N	N	4 N	18 N	18 N
Verharden zandweg Hullerpad te Lunteren	N	N	5 N	22 N	22 N
Herinrichting Hoofdweg Ederveen	N	100 N	N	N	N
Programma 5 Ruimtelijke ontwikkeling					
Capaciteit voor maatwerk voor Wonen	N	382 N	382 N	238 N	238 N
Afschaffing KoopGarant	N	N	N	N	N
Middelen wet versterking regie volkshuisvesting	N	N	N	N	N
Extra storting Fonds Woningbouw	N	1.000 N	N	N	N
Wijzigingen O&I	N	N	N	N	N
Structurele inzet ODDV op permanente bewoning vakantieparken	N	257 N	N	N	N
Actualisatie Nadeelcompensatie	300 N	N	N	N	N
Inrichting wandel- en fietsnetwerk Foodvalley	N	N	N	N	N
Actualisatie Omgevingsplannen	300 N	N	N	N	N
ZES-zone + Gemeentelijke middelen duurzaamheid	410 V	410 V	N	240 V	240 V
Actualisatie Afval	N	N	N	N	N
Programma 6 Veiligheid					
Bijstelling naar aanleiding van begroting 2027-2030 van de VGGM	122 N	39 V	39 V	39 V	39 V
Openhouden brandweerpost Stadspoort	N	300 N	300 N	300 N	300 N
Bijstellen ombuiging VGGM	N	N	100 N	100 N	100 N
Dienstverleningskosten gastheerschap ZVH	140 N	140 N	140 N	140 N	140 N
Aanpak Ondermijning	N	673 N	673 N	pm	pm
Vergunningverlening evenementen	25 N	130 N	130 N	130 N	130 N
Suppletie bluswatervoorziening	77 V	N	N	N	N
Programma 7 Kwaliteit leefomgeving					
Verlengen pilot opruimen fietsen NS station	N	248 N	248 N	pm	pm
Regulier onderhoud verhardingen	N	942 N	1.050 N	921 N	921 N
Actualisatie Impuls (vrouwen) veiligheid in de openbare ruimte	N	N	N	N	N
Groot onderhoud wegen	N	N	N	800 N	400 N
Actualisatie Krediet Fietspaden buitengebied	N	23 V	81 V	80 V	79 V
Leges kabels en leidingen	150 N	N	N	N	N
Actualisatie ACV-BOR	300 N	N	N	N	N
Opstellen hondenbeleid	N	150 N	N	N	N
Herinrichten groenstrook Tooroplaan (HEZ)	N	N	62 N	61 N	60 N
Programma 8 Bestuur en Organisatie					
Terugdraaien ombuiging bijdrage Regio Foodvalley	N	75 N	75 N	75 N	75 N
Vieren en Herdenken - Airborne	60 N	108 N	108 N	108 N	108 N
Vieren en herdenken: representatie college en herdenkingen	70 N	120 N	105 N	105 N	105 N
Heldere Taal	N	95 N	95 N	N	N
Formatie-uitbreiding Griffie	N	172 N	172 N	172 N	172 N
Participatie - bestuursakkoord	N	130 N	pm	pm	N

Tabel 3.3.1 - Wijzigingen begroting **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Bijdragen aan de VNG	82 N	82 N	82 N	82 N	82 N
Dienstverlening - Organisatie dienstverlening	N	124 N	160 N	160 N	160 N
Dienstverlening - Actualisatie	N	N	N	N	N
Diverse stelposten en financiering	2.687 V	1.400 V	N	N	N
Vrijval reserves	N	17.578 V	N	N	N
Herijking financiën WOO	N	100 N	100 N	100 N	N
AI - bestuursakkoord	N	250 N	250 N	250 N	250 N
Datagedreven werken - bestuursakkoord	N	N	N	pm	pm
Uitvoeringscapaciteit operationele taken Informatiebeveiliging en Privacy	N	431 N	431 N	pm	pm
ICT - Soevereiniteit - Bestuursakkoord	N	194 N	144 N	144 N	144 N
Actualisatie belastingopbrengsten OZB	1.050 V	N	N	N	N
Brandweer, sport en ontsluiting	N	233 N	184 N	1.208 N	1.632 N
Actualisatie Kreelseweg 94	N	N	N	N	N
Actualisatie Ombuiging Woonwagens	N	N	N	N	N
Actualisatie afkoop luifel station	N	N	N	N	N
Totaal	**1.728 V**	**3.500 V**	**9.661 N**	**10.157 N**	**10.005 N**

3.4 Toelichting per wijziging

Programma 1 Maatschappelijke voorzieningen

Uitvoeringsstrategie IHP onderwijshuisvesting

Het IHP 2026–2045 vraagt om een gezamenlijke uitvoeringsstrategie van gemeente, onderwijsbesturen en netwerkpartners. Een visie en routekaart moeten duidelijkheid bieden over samenwerking, rollen, verantwoordelijkheden, integrale maatschappelijke doelen en innovatieve bouw- en aanbestedingsvormen. Ook zijn aanvullende beleidskaders nodig voor onder meer kinderopvang, inclusief onderwijs, duurzaamheid en circulariteit. Voor 2027 en 2028 wordt jaarlijks € 400.000 gevraagd voor ontwikkeling van de routekaart, continuïteit van werkzaamheden en expertiseontwikkeling. Nadien wordt gekeken wat er nodig is voor 2029 en 2030.

Programma 2027 1e inrichting meubilair en Onderwijsleerpakket

Schoolbesturen hebben in 2026 aanvragen ingediend voor de 1e inrichting meubilair en onderwijsleerpakket. Een voorziening in de huisvesting waarvoor de gemeente een wettelijke zorgplicht heeft. De goedgekeurde voorzieningen komen ten laste van het Programma 2027. Voor de voorziening 1e inrichting meubilair en onderwijsleerpakket wordt voor 2027 een krediet aangevraagd van € 300.000.

Marnix College - actualisatie kostprijs nieuwbouw o.b.v. TO raming

Op 2 juli 2024 heeft het college (zaaknummer 453921) besloten te kiezen voor één nieuwbouwlocatie (voorheen junior en senior locatie) en het geoormerkte bedrag van € 41.480.000, op basis van de VNG-norm, taakstellend toe te kennen aan het Marnix College. Conform het IHP dient een VO school een eigen bijdrage van 10% van de bouwsom te voldoen (€ 4.608.889 o.b.v. initiële raming 2024) en bedroeg het totale bouwbudget € 46.088.889.

In het Definitief Ontwerp (DO) is met een kostenraming vastgesteld dat het taakstellende budget van 2024 door indexatie en bijzondere omstandigheden (o.m. molenbiotoop) niet meer realistisch is. Het DO is de afgelopen maand uitgewerkt tot een Technisch Ontwerp (TO) met een bijbehorende kostenraming prijspeil november 2026.

Totale bouwkosten bedragen € 57.379.211. De eigen bijdrage van het Marnix wordt niet berekend over de tijdelijke huisvesting, de sloopkosten en de aankoop van grond om de nieuwbouwplannen te kunnen

realiseren. Daarmee bedraagt de eigen bijdrage € 5.437.872. De totale gemeentelijke bijdrage komt daarmee uit op € 53.529.211 (dit is inclusief ambtelijke uren en ontsluiting).

O.b.v. indexatie bedraagt de nu beschikbare bijdrage voor het Marnix uit 2024 € 41.780.000. Daarom vragen we aan incidentele middelen € 3.808.000 aan en een aanvullend bouwkrediet van € 7.940.000.

Ook verzoeken we de Raad het resterende geoormerkte bouwkrediet ter hoogte van € 36.785.669 ter beschikking te stellen voor de realisatie van de nieuwbouw (het verschil tussen € 41.780.000 - € 36.785.669 = € 4.994.381 is eerder door de Raad ter beschikking gesteld als voorbereidingskrediet).
De kapitaallasten voortvloeiende uit het aanvullend aangevraagde krediet zijn ook in het financiële overzicht opgenomen.

Het krediet moet vanaf 2027 beschikbaar te zijn zodat de uitvoering in 2027 kan starten. De oplevering is volgens de planning in het tweede kwartaal van 2029. Het nieuwe schoolgebouw zal met ingang van het schooljaar 2029-2030 door het Marnix College in gebruik worden genomen.

Huurlasten Vester College - actualisatie

In PPN 2027-2030 is voor 2026 incidenteel € 84.000 aangevraagd voor tijdelijke huisvesting voor het Vester College. Dit betreffen de huurlasten voor de periode 2027-2030. Met deze actualisatie worden de huurlasten in de juiste jaarschijf geplaatst (€ 23.941). 2027/2028/2029 € 24.000 en in 2030 € 12.000 o.b.v. voortschrijdend inzicht.

Uitbreiding basisschool De Ontdekking (Westhal)

De gemeente heeft een wettelijke zorgplicht voor onderwijshuisvesting. Het aantal leerlingen van de Ontdekking is de afgelopen jaren gegroeid, waardoor het huidige ruimtekort van 110 m^2 BVO de komende jaren zal groeien naar minimaal 290 m^2 BVO. Op dit moment is het tekort opgelost door tijdelijke huisvesting in Maandereng. Deze oplossing was voorheen toereikend, echter o.b.v. verdere groei in leerlingen niet meer passend. De prognose geeft aan dat tot zeker 2035 het aantal leerlingen van 440 (teldatum 1-10-2025) verder zal groeien naar 450 - 480 leerlingen met daarna een daling naar 430 leerlingen in 2040. De school heeft volgens de verordening daarmee recht op een tijdelijke voorziening in de huisvesting van 300 m^2 BVO. In overleg en afstemming met het schoolbestuur CNS is voor de invulling van de tijdelijke uitbreiding gekozen voor drie lokalen.

Een tijdelijke uitbreiding in of aan de bestaande huisvesting van de Ontdekking is niet te realiseren. De enige optie in de wijk is een onderwijsvoorziening in de Westhal. Dit wordt in één integraal project gecombineerd met de herontwikkeling van de Westhal.

Uitgangspunt is dat de gemeente investeert in de tijdelijke lokalen en een 10-jarig huurcontract afsluit met BOEi.
In de PB 2027-2030 wordt het volgende aangevraagd:
- voor de jaarschijf 2028 een krediet van € 803.000 voor het realiseren van de onderwijsvoorziening in de Westhal.
- kapitaallasten voor de realisatie van de onderwijsvoorziening vanaf 2029.

Dekking voor de huurlasten van € 35.000 per jaar is al aanwezig vanuit de PB 2024-2027. Er zijn destijds namelijk middelen aangevraagd voor de realisatie van twee klaslokalen en ondersteunende ruimte. Deze zijn in 2024 en 2025 niet besteed.

Vernieuwbouw Louise de Coligny (IHP-2029)

De vernieuwbouw van basisschool Louise de Coligny staat in de uitvoeringsagenda van het IHP op de planning

voor 2029. De school heeft in 2026 een aanvraag ingediend voor een voorbereidingskrediet van € 547.000 bij de gemeente. Het krediet zal in 2028 en 2029 (50/50) worden uitgegeven. In het Programma zal deze voorziening in de huisvesting worden opgenomen. In de bestaande meerjarenbegroting is nog geen dekking aanwezig voor de vernieuwbouw van de school.

Het investeringsbedrag IHP is geactualiseerd naar aantal leerlingen (prognose 2026) en prijspeil 2026 VNG en bedraagt € 6.836.000. De 10% bijdrage van het schoolbestuur is met het nieuwe IHP niet meer van toepassing waardoor de gemeente het volledige krediet beschikbaar dient te stellen. Het bouwkrediet zal worden aangevraagd bij de PPN 2028-2031.

Uitbreiding Het Streek Lyceum

Het Streek Lyceum, recent uitgebreid naar 1.500 leerlingen en eind 2024 geopend, heeft inmiddels ruim 1.700 leerlingen en daarmee recht op uitbreiding. De prognose 2026 verwacht 1.863 leerlingen in 2035. Met tijdelijke units kan de capaciteit de komende jaren groeien naar circa 1.800 leerlingen. Voor 2027-2029 wordt € 882.000 aangevraagd voor units en huur. Voor 2028 en 2029 betreffen dit enkel huurlasten. Vanuit de nadere uitwerking van het IHP zal nader worden uitgewerkt welke structurele oplossing richting de toekomst noodzakelijk is.

Van Lodenstein College - project Ede-zuid

Door de realisatie van de plannen van het project Ede-Zuid dient het Van Lodenstein College te verhuizen naar een nieuwe locatie. Het project is ook opgenomen in de uitvoeringsagenda van het IHP.

Het schoolbestuur heeft in 2026 een voorbereidingskrediet ontvangen voor het opstellen van een Programma van Eisen. Ook is gestart met het zoeken naar een locatie voor de school. De planning is in 2030 de nieuwe huisvesting te gaan realiseren. Met dit voorstel willen we deze investering in de PB 2027-2030 opnemen.

In de begroting is als dekking een voorbereidingskrediet van € 762.000 (A681141) aanwezig. Dit wordt de komende jaren ingezet om de plannen verder voor te bereiden en uit te werken. In de jaarschijf 2030 moet nog een geoormerkt krediet van € 8.758.000 worden opgenomen als dekking voor de uitvoering van de nieuwe huisvesting van het Van Lodenstein College.

Huisvesting Panorama - speciaal onderwijs

Het onderwijs-zorgarrangement Panorama van de Onderwijsspecialisten wordt in samenwerking met 's Heeren Loo aangeboden op de locatie Horalaan 3A in Ede. Dit gebouw is eigendom van Karakter en wordt gehuurd door de Onderwijsspecialisten voor het onderwijs. Gemeente Ede betaalt vanuit de zorgplicht voor onderwijshuisvesting de huurvergoeding.

De bestaande huisvesting van Panorama sluit niet meer aan op de huidige eisen en behoeften van het onderwijs waarvoor huurdersinvesteringen nodig zijn. De Onderwijsspecialisten hebben een aanvraag voor het Programma 2027 ingediend om te komen tot een toekomstbestendige huisvesting.

In 2027 wordt voorgesteld om in de begroting een incidenteel budget van € 75.000 op te nemen voor nader onderzoek en het ontwikkelen van een huisvestingsplan voor Panorama. De kosten van dit huisvestingsplan wordt uitgewerkt voor de integrale afweging bij de Perspectiefnota 2027-2031

Vervangende nieuwbouw School met de Bijbel Nederwoud - ophoging krediet

De vervangende nieuwbouw van SmB Nederwoud staat op de uitvoeringsagenda van het IHP in 2028. Medio 2026 is het Voorlopig Ontwerp (VO) afgerond. Volgens planning zal de uitvoering in 2027 starten en wordt de nieuwbouw opgeleverd tweede helft 2028. In de nieuwbouw wordt ook kinderopvang opgenomen. Het

uitgangspunt is dat de gemeente voor kinderopvang geen middelen beschikbaar stelt. De financiering is voor rekening van de kinderopvang.

De kosten van het project worden marktconform geraamd op € 6.550.000 inclusief sloop bestaand gebouw en het uitvoeren van werkzaamheden in het gebouw de Zicht in Ederveen voor de tijdelijke huisvesting.

Voor de PB 2027-2030 wordt aanvullend op het al beschikbaar gestelde (voorbereidings)krediet een krediet aangevraagd van € 3.530.000. Daarnaast zijn incidentele middelen nodig voor de tijdelijke huisvesting (€ 225.000) en dient afboeking van de resterende boekwaarde voor het te slopen pand plaats te vinden (€ 95.000).

IKC Al Amana en de Rots

Het IKC Al Amana en de Rots staat op de uitvoeringsagenda IHP voor 2030. Het is onderdeel van het project Hoogbouw Ede-Zuid (HEZ). In het IHP is een normatief investeringsbedrag voor het project opgenomen van € 8.628.997 op basis van prijspeil 2025.

In de meerjarenbegroting is nog geen dekking voor het project opgenomen. Voor de meerjarenbegroting wordt een voorbereidingskrediet aangevraagd van € 690.320. Het krediet zal in 2028 en 2029 (50/50) worden uitgegeven. In 2030 wordt gestart met de bouw. Hiervoor wordt in de meerjarenbegroting een geoormerkt bouwkrediet van € 7.939.680 aangevraagd.

Na het indienen van de aanvraag door het schoolbestuur wordt het investeringsbedrag geïndexeerd en de ruimtebehoefte geactualiseerd.

Structureel ophogen gelden bewegingsonderwijs

Het aanbieden van een accommodatie voor het bewegingsonderwijs, PO (Primair Onderwijs) en VO (Voortgezet Onderwijs), is een wettelijke zorgplicht voor de gemeente. De gemeente betaalt voor het PO een normatieve gebruiksvergoeding voor het gebruik van de sportaccommodaties.

De begroting voor het bewegingsonderwijs is door onvoldoende indexeren (aanpassen aan VNG indexen) en door de groei van het aantal leerlingen structureel te laag. In de meerjarenbegroting wordt gevraagd het budget structureel met € 200.000 per jaar op te hogen. Dit betreft een verhoging van 35%, maar dit gaat voornamelijk om het tenietdoen van ontstane tekorten uit het verleden.

Huurvergoeding Lettertuin

De Lettertuin heeft een ruimtetekort. Vanuit de zorgplicht voor onderwijshuisvesting dient dit tekort te worden opgelost. Vorig jaar is in het Programma, in afwachting van de vernieuwbouw in 2033, het besluit genomen om niet uit te breiden, maar ruimte te huren in de naastgelegen kerk. De gemeente verstrekt daarvoor aan het schoolbestuur een huurvergoeding.

Voor de programmabegroting is nog geen dekking voor de huurvergoeding aanwezig. Voor de PB 2027-2030 wordt gevraagd een huurvergoeding van € 35.000 op te nemen.

Heyendaal 2

Voor het schoolgebouw Heyendaal 2 zijn een aantal investeringen noodzakelijk conform Meerjarig Onderhoudsplan (MJOP). Uitvoering hiervan dient in 2027 plaats te vinden. Totaalbedrag bedraagt € 225.000.

Omzetting krediet Rehobothschool

Eerder is een krediet van € 887.000 beschikbaar gesteld door de Raad met een structurele last van € 53.205 per jaar voor de nieuwe Rehobothschool. Dit krediet was enkel bedoeld voor het aanpassen en renoveren van een

bestaand gebouw. Voorgesteld wordt om bij deze Programmabegroting dit krediet te splitsen in een krediet voor de aankoop van grond en voor realiseren van opstallen. Hiermee krijgt het college de ruimte om daadwerkelijk een grondaankoop voor deze school mogelijk te maken.

Tijdelijke voorzieningen binnensport

Het concept-IHP Sport laat zien dat tussen 2026 en 2029 twee tijdelijke tekorten aan binnensportruimte ontstaan. Door de sloop van het Marnix College vervallen vanaf het najaar van 2026 drie gymzalen. Bewegingsonderwijs heeft voorrang, waardoor minder ruimte overblijft voor onder meer beweegprogramma's voor ouderen, sport- en examenklassen van het Pallas Athene College en buitensportverenigingen die in de winter binnen sporten. Daarom wordt tot en met 2029 een blaashal bij het Sportcombi-project voorgesteld. Hiervoor is € 545.000 inclusief btw nodig. Daarnaast is tijdens de bouw van de nieuwe turnhal, van de zomer van 2027 tot eind 2028, een tijdelijke turnvoorziening nodig. De turnsport kan niet in een andere sportaccommodatie worden ondergebracht, omdat een vaste inrichting met specifieke toestellen nodig is. Voor deze overbrugging is € 245.000 inclusief btw nodig. Zo blijven bewegingsonderwijs en verenigingssport in beide perioden mogelijk.

Renovatie hockey kunstgrasveld

Uit inspectie blijkt dat een hockeykunstgrasveld op sportpark De Bosrand eerder moet worden vervangen dan gepland. Voorgesteld wordt het veld in 2027 te vernieuwen en hiervoor wordt een investeringskrediet van € 545.000 aangevraagd. In 2027 is daarnaast € 124.263 nodig om de resterende boekwaarde af te boeken. Het nieuwe veld leidt vanaf 2028 tot € 46.000 structurele kapitaallasten per jaar. In 2028 en 2029 vallen de bestaande kapitaallasten van € 63.814 per jaar vrij, omdat de vervanging oorspronkelijk later was gepland.

Renovatie kleedkamers DVO

Volgens het IHP Sport zijn de vier kleedkamers van DVO in Bennekom in 2027 aan renovatie toe. Voorgesteld wordt voor € 50.000 exclusief btw beschikbaar te stellen aan de stichting die het gebouw exploiteert. De stichting kan voor de btw een beroep doen op de BOSA-regeling. Uitvoering in de zomer van 2027 zorgt ervoor dat de kleedkamers gereed zijn voor de wedstrijden van het WK 2027 in Bennekom. De investering leidt vanaf 2028 tot structurele kapitaallasten van € 3.000 per jaar.

Aanpassing subsidie Heideweek

In het bestuursakkoord 2026-2030 is afgesproken de subsidie voor de Heideweek te verhogen. Het budget vanaf 2027 wordt daarom structureel met € 28.000 opgehoogd tot € 75.000 per jaar. De verhoging is nodig om de gestegen organisatiekosten op te vangen en de activiteiten van de Heideweek ook de komende jaren mogelijk te maken. Het budget wordt in de hele gemeente ingezet, onder meer voor de Vlegeldag en de Heidedag in Otterlo.

Verhogen budget (DNA-)evenementen

In het bestuursakkoord 2026-2030 is afgesproken structureel € 200.000 per jaar beschikbaar te stellen voor lokale (DNA-)evenementen. Dit bedrag wordt daarom vanaf 2027 in de begroting opgenomen. Daarmee kan de gemeente uitvoering blijven geven aan de evenementenvisie en evenementen ondersteunen die passen bij de identiteit van Ede en de dorpen.

Westhal (Stationskwartier)

Het markante rijksmonument de Westhal, gelegen op het ENKA terrein nabij het intercitystation Ede-Wageningen, heeft per 1 oktober 2026 een nieuwe invulling nodig. We zijn hierover met de eigenaar BOEi in gesprek (zie ook eerdere besluitvorming hierover, zaaknummer 515334). We vragen nu middelen aan voor de realisatie van een poppodium, het ENKA-huis en het Makersplein zodat we verder kunnen met de uitwerking. De Westhal biedt ook ruimte voor de groei van de basisschool CNS De Ontdekking met drie lokalen. Hiervoor wordt een aparte aanvraag voor middelen gedaan. Deze zijn opgenomen in de wijziging 'Uitbreiding

basisschool De Ontdekking (Westhal)'. Voor de realisatie van economische functies in het gebouw is een provinciale subsidie van € 1,0 miljoen beschikbaar. Er wordt nog gewerkt aan de invulling hiervan. We komen hierop terug bij de Perspectiefnota 2028-2031. De realisatie van de economische functies is nu niet meegenomen in deze aanvraag.

Voor de realisatie van een poppodium, het ENKA-huis en het Makersplein worden de volgende middelen aangevraagd:

- Een totaal investeringskrediet van bruto € 10,15 miljoen (kapitaallasten € 0,4 miljoen per jaar) bestaande uit:
    - Project- en advieskosten: € 0,25 miljoen in 2027 en € 0,15 miljoen in 2028;
    - Bijdrage bouwkosten en inrichtingskosten: € 11,0 miljoen (investeringskrediet);
    - Inrichting openbare ruimte: eerste raming € 0,27 miljoen (investeringskrediet);
    - Taakstellend budget van € 1,5 miljoen voor cofinanciering van derden.
- Structureel jaarlijks benodigd subsidiebedrag verschillende partijen € 1,6 miljoen per jaar vanaf 2029.

Tweede ingang Cultura

Na het faillissement van Grandcafé De Verleiding is dit gemeentelijk vastgoed aan het Kuiperplein vrijgekomen. Dit biedt een kans voor de versterking van de maatschappelijke functie van Cultura in verbinding met Ede centrum. Hiertoe zijn oude plannen voor de realisatie van een tweede entree van Cultura inclusief een ondersteunde horecavoorziening dit voorjaar afgestoft. Samen met Cultura zijn deze plannen met de inzichten van nu geactualiseerd en geraamd. De globale investering voor de realisatie van een tweede ingang bedraagt maximaal € 1,5 miljoen (op basis van de VO-raming). De gemeentelijke bijdrage is maximaal € 1,1 miljoen en wordt gedekt binnen de productgroep Cultuur (restant verbouwing theaterzaal). Met Cultura worden gesprekken gevoerd over de optimalisatie van het ontwerp, een redelijke kostenverdeling en haar bijdrage; afhankelijk daarvan zal de investering worden bijgesteld. Voor huurderving wordt binnen de productgroep Vastgoed in 2027 en 2028 € 37.000 per jaar gevraagd. Vanaf 2029 wordt de huurderving binnen de exploitatie van de toekomstige ondersteunende horecavoorziening opgevangen.

Klassieke muziek in CMK (uitvoering motie)

Bij de behandeling van de Perspectiefnota 2026-2029 heeft de gemeenteraad in juli 2025 een motie aangenomen om de inzet voor klassieke muziek in het primair onderwijs te continueren en hiervoor structureel budget te borgen. De afgelopen vier jaar was hiervoor tijdelijk budget beschikbaar, waaruit onder meer het Leerorkest is voortgekomen. Met structurele financiering kan de inzet voor klassieke muziekeducatie in het primair onderwijs worden voortgezet. Voorgesteld wordt om hiervoor vanaf 2027 structureel € 100.000 per jaar beschikbaar te stellen.

Proceskosten en omgevingsplan op orde voor het Openluchttheater

In lijn met het collegeakkoord en de richting van de raad is 2026 een overgangs- en evaluatiejaar voor het Openluchttheater. Er wordt toegewerkt naar structurele borging van programmering en leefomgevingsbelangen in een omgevingsplan, waarbij het convenant uit 2016 wordt beëindigd. Dit vraagt extra inzet voor omgevingsmanagement, juridische advisering, handhaving, vergunningverlening en het opstellen van het omgevingsplan. Hiervoor is incidenteel € 300.000 in 2026 en € 250.000 in 2027 nodig. Vanaf 2028 wordt beperkte extra inzet verwacht.

Funerair erfgoed

In de erfgoednota ‘Erfgoed maakt Ede!’ uit 2018 is opgenomen om waardevol funerair erfgoed in de gemeente Ede in beeld te brengen en waar nodig te beschermen. Uit onderzoek en inventarisatie blijkt dat een beperkt aantal graftekens en onderdelen van begraafplaatsen in aanmerking komt voor aanwijzing als gemeentelijk

monument. Bescherming hiervan brengt voor de gemeente aanvullende beheer- en instandhoudingskosten met zich mee.
Voorgesteld wordt om hiervoor vanaf 2027 structureel € 50.000 beschikbaar te stellen.

Actualisatie vrijval middelen bibliotheek

De prognose voor 2026 laat een incidenteel voordeel van € 240.000, dit heeft betrekking op de bibliotheekvoorziening in Otterlo. Dit voordeel is ontstaan doordat, na toekenning van gemeentelijke middelen, ook een SPUK-bijdrage voor Bibliotheek Otterlo is ontvangen, waardoor een dubbeltelling in de begroting is ontstaan. Bij de Programmabegroting 2027 wordt dit voordeel incidenteel vrijgelaten.

Verminderen jaarlijkse storting reserve kunstaankopen

Voorheen kenden we vanuit het Rijk een 1 procent regeling voor kunst in de openbare ruimte. Met het vervallen van deze regeling is door de raad van Ede het besluit genomen, jaarlijks € 50.000 te bestemmen voor kunst in de openbare ruimte, met de mogelijkheid om een reserve op te bouwen. Deze jaarlijkse storting in de bestemmingsreserve kan komen te vervallen.

Programma 2 Preventieve ondersteuning

HAR+ middelen voor huisvesting en ondersteuning van vergunninghouders

In het kader van de Hotel Accommodatie Regeling Plus (HAR+) zijn er in 2025 en 2026 meerdere aanvragen ingediend bij het COA. De HAR+ regeling ondersteunt gemeenten bij het realiseren van hun wettelijke taakstelling voor de huisvesting van vergunninghouders. De regeling is ingesteld om de uitstroom van alleenstaande vergunninghouders uit de asielopvang te versnellen en zo bij te dragen aan een tijdige huisvesting. Voor de in 2025 en 2026 ingediende aanvragen zijn inmiddels deels positieve beschikkingen ontvangen.
Op basis van de toegekende middelen en de verwachte uitgaven wordt voorzien dat niet alle beschikbare middelen in 2026 worden besteed, waardoor een onderbesteding ontstaat. Hiervoor is in 2027 al wel een bestemming gevonden, namelijk de bekostiging van de inzet van Medebuur ten behoeve van de inburgering van statushouders.

Buurt-Wijk en Dorpshuizen

De exploitatielasten van de drie nieuwe buurt-, wijk- en dorpshuizen Commanderij, MFD Otterlo en De Wulp vallen € 200.000 hoger uit dan in de programmabegroting 2023 is geraamd. Dit bedrag wordt daarom vanaf 2027 structureel aan het budget toegevoegd. Daarmee kunnen de drie locaties hun maatschappelijke functie als huiskamer van de buurt vervullen. Zij bieden ruimte voor ontmoeting en ondersteuning en dragen zo bij aan sociaal verbonden, gezonde en vitale buurten en dorpen.

Ondersteunen kwetsbare inwoners en re-integranten

De vraag naar ondersteuning door Tot Uw Dienst is gegroeid van 500 klanten in 2020 naar 900 in 2026. Ook is de begeleidingsvraag van re-integranten complexer geworden. Daardoor neemt de organisatie geen nieuwe klanten meer aan. De raad heeft bij de Perspectiefnota voor 2026 € 80.000 beschikbaar gesteld; dit bedrag voorziet in financiering tot en met juni 2027. Voor de tweede helft van 2027 wordt een bedrag van € 60.000 en voor 2028 € 120.000 beschikbaar gesteld. Voor de benodigde inzet voor de periode hierna, zal de inzet worden geëvalueerd. Voor 2029 en 2030 wordt het benodigde bedrag daarom als pm opgenomen.

Ophoging begrotingssubsidie Geweld in Afhankelijkheidsrelaties (GIAR)

Ede is als centrumgemeente verantwoordelijk voor de regionale aanpak van geweld in afhankelijkheidsrelaties. Hieronder vallen onder meer Veilig Thuis Gelderland-Midden, Moviera en het Centrum Seksueel Geweld. De vraag naar Veilig Thuis neemt toe. In 2024 steeg het aantal meldingen van 3.176 naar 3.287 en het aantal adviesvragen van 6.279 naar 7.469. Ook in 2025 lag de instroom boven de begroting en waren vaker

vervolgdiensten nodig. De decentralisatie-uitkering vrouwenopvang en de jaarlijkse rijksindexatie dekken de hogere uitvoeringskosten niet volledig. Voor de regio resteert vanaf 2027 een structureel tekort van € 440.000; het aandeel van Ede is € 200.000 per jaar. Voorgesteld wordt om dit bedrag structureel beschikbaar te stellen. Over de regionale verdeling vindt nog bestuurlijk overleg plaats.

Kosten bemoeizorg lokaal

Bemoeizorg richt zich op inwoners die dakloos dreigen te raken door allerlei verschillende oorzaken. Het was een taak die regionaal binnen Maatschappelijke opvang werd opgepakt. Echter er is regionaal voorgesteld om deze taak vanaf 2027 lokaal te gaan uitvoeren. Omdat de financiën van de regionale maatschappelijke opvang onder druk staan en bemoeizorg een breder doel heeft en door het lokaal op te pakken het beter op de lokale situatie kan worden afgestemd is het voorstel om deze activiteit lokaal te gaan financieren. Daarnaast heeft de inkoop 2027 ook lokaal plaats gevonden

Actieve regie Jeugd

In 2025 heeft de raad besloten structurele middelen vrij te maken om de ombuigingen (oplopend naar 5,2 miljoen) bij Jeugd te realiseren. Deze middelen zijn bedoeld om de beweging “naar de voorkant” mogelijk te maken: tijdig ondersteunen, normaliseren waar mogelijk en bewust nee kunnen zeggen wanneer een beschikking niet passend of noodzakelijk is.
Daarvoor is voldoende tijd en capaciteit nodig. Bij hoge werkdruk, wachttijden of onvoldoende ruimte voor het goede gesprek met inwoners ontstaat druk om beschikkingen af te geven of om de route via de huisarts te laten lopen. Dat werkt de gewenste ombuigingen tegen.

Naast de extra vaste formatie uit de toegekende middelen wordt tijdelijk capaciteit in 2027 ingezet, hiervoor zijn apart middelen in 2026 beschikbaar, die we deels willen doorschuiven voor dit doel:

- Inhuur binnen de afdeling STJ voor herbeoordeling van langlopende en zware indicaties, gefinancierd uit tijdelijke middelen.
- Beschikbaar stellen van middelen aan afdeling BIK voor twee jaar extra beleidscapaciteit binnen het jeugddomein.

Bijdrage(n) aan organisatiedoelen
Voldoende formatie is randvoorwaardelijk voor:

- het realiseren van de door de raad gevraagde ombuigingen binnen Jeugd;
- het leveren van verantwoorde en doelmatige dienstverlening binnen de gestelde financiële en beleidsmatige kaders.

Met dit voorstel wordt uitvoering gegeven aan de strategische keuzes rondom:

- het versterken van de voorkant,
- het terugdringen van wachttijden,
- en het verbeteren van triage en casusregie.

Dagbesteding naar de voorkant

Vanaf 2028 is een ombuiging van € 950.000 voorzien op de Wmo-dagbesteding. Om deze ombuiging mogelijk te maken, investeren we in preventie en collectieve voorzieningen in de wijk. Zo kunnen inwoners eerder worden ondersteund en kan zwaardere zorg waar mogelijk worden uitgesteld. Hiervoor is vanaf 2028 een investeringsbudget van € 675.000 beschikbaar; daarvan is € 200.000 al in 2026 beschikbaar gesteld. Door personele wisselingen en beperkte ambtelijke capaciteit kon dit bedrag in 2026 niet worden ingezet. Een bedrag van € 200.000 wordt daarom doorgeschoven naar 2027. In dat jaar wordt het bestaande aanbod verder ontwikkeld en uitgebreid naar andere doelgroepen.

Beschikbaarstelling Doorstroompunt/RMC en VSV middelen

De gemeente Ede beschikt nog over twee bedragen uit eerdere rijksregelingen voor de aanpak van voortijdig schoolverlaten en de Doorstroompunt/RMC-functie.
Voor één van deze regelingen (VSV 2021–2025) geldt dat de resterende middelen uiterlijk op 31 december 2026 moeten zijn besteed. Eventueel niet bestede bedragen moeten worden terugbetaald aan het Rijk. Deze middelen kunnen daarom niet worden meegenomen als bestedingsruimte in de programmabegroting 2027–2030.
Voor de oudere middelen uit de Doorstroompunt/RMC-regeling geldt een ruimere bestedingstermijn tot en met 31 december 2029. Daardoor kunnen deze middelen nog worden ingezet in de periode 2027–2029. Het college stelt voor om hiervoor in totaal € 564.462,73 aan incidenteel budget beschikbaar te stellen. Dit budget wordt volledig gedekt uit de nog beschikbare Doorstroompunt/RMC-middelen. De middelen worden uitsluitend ingezet voor het afronden van doelstellingen uit de oude regeling en maken geen onderdeel uit van het nieuwe regionale programma 2026–2029.
Het college werkt de verdere invulling van deze middelen samen met de regiogemeenten uit. De concrete voorstellen worden vervolgens ter besluitvorming voorgelegd aan het regionaal Bestuurlijk Overleg Doorstroompunt Vallei. Dit betreft regionale middelen. De besteding wordt vastgesteld in het tactisch overleg (tot € 150.000) of het bestuurlijk overleg (vanaf € 150.000). De gemeente Ede wordt in het bestuurlijk overleg vertegenwoordigd door Bram van der Beek.

Actualisatie middelen Onderwijsachterstandenbeleid (OAB) 2026

In 2026 nemen de lasten toe voor het Onderwijsachterstandenbeleid (OAB), voornamelijk door een groter aantal peuters dat gebruikmaakt van voorschoolse educatie (VE) op de kinderopvang en door de geïndexeerde tarieven. Deze toename leidt tot een incidentele overschrijding in 2026. De overschrijding kan worden gedekt met in voorgaande jaren ontvangen Specifieke Uitkering SPUK-middelen van het Rijk voor de uitvoering van het OAB. Conform de SPUK-regeling mogen deze middelen hiervoor worden aangewend. Indien zij niet worden ingezet, dienen zij te worden terugbetaald aan het Rijk.

Bijstelling naar aanleiding van begroting 2027-2030 van de VGGM

De begroting 2027-2030 van Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM) leidt voor Ede in 2026 tot een incidenteel voordeel van € 322.000 door de afwikkeling van het jaarresultaat 2025. Vanaf 2027 stijgt de gemeentelijke bijdrage structureel met € 227.000 per jaar. De hogere bijdrage wordt vooral veroorzaakt door de overgang van een deel van de medewerkers van de Jeugdgezondheidszorg van de cao VVT naar de arbeidsvoorwaarden van VGGM en door extra inzet van de GGD voor tuberculosebestrijding en vaccineren. Het incidentele voordeel in 2026 en de structurele hogere lasten vanaf 2027 zijn in de begroting verwerkt.

Structurele organisatie brede programmalijn Inclusie & Diversiteit

Het bestuursakkoord 2026-2030 en de beleidsnota Ede kiest Inclusie(f) 2024-2028 vragen om een organisatiebrede aanpak van inclusie, emancipatie, toegankelijkheid en discriminatie. De huidige capaciteit is voldoende voor de bestaande wettelijke taken, maar niet voor de bredere ambities en de structurele borging daarvan. Voorgesteld wordt om in 2027 € 150.000 beschikbaar te stellen om samen met inwoners, maatschappelijke partners en de gemeentelijke organisatie een uitvoeringsplan te maken. Daarin worden doelen, activiteiten, samenwerking, monitoring en de benodigde capaciteit en middelen uitgewerkt. De vijf actielijnen uit Ede kiest Inclusie(f) vormen hiervoor het kader. Op basis van het plan kan bij de Programmabegroting 2028-2031 een voorstel volgen voor eventueel benodigde structurele middelen. De bedragen voor 2028 en verder worden daarom als pm opgenomen.

Programma 3 Individuele ondersteuning

Ophalen accres Maatschappelijke Opvang

De maatschappelijke opvang wordt regionaal bekostigd vanuit decentralisatie-uitkeringen die door de centrumgemeente Ede worden ontvangen. De jaarlijkse indexatie (het accres) van deze decentralisatie-uitkeringen wordt echter aan de regiogemeenten uitgekeerd. Door de toename van dakloosheid, de groeiende complexiteit van de doelgroep en de nieuwe nachtopvang op het WFC-terrein zijn de kosten gestegen. Om het Regionaal Actieplan Dakloosheid uit te voeren wat nodig is om de dakloosheid te verminderen, is het noodzakelijk om jaarlijks het volledige accres regionaal op te halen. De definitieve afspraken over het volledig ophalen van het accres zijn binnen de regio nog niet gemaakt. De verwachting is dat dit wel gaat gebeuren. Net als iedere regiogemeente ontvangt ook Ede het accres middelen vanuit het Rijk. Hieruit zou het benodigde accres voor maatschappelijke opvang gedekt kunnen worden. Het Accres van de regiogemeenten zijn opgenomen als Baten. Mochten er aan het einde van het jaar middelen overblijven dan worden deze toegevoegd aan de regionale reserve Maatschappelijke opvang.

Sociaal Raadslieden

Sinds april 2025 zet Ede sociaal raadsliedenwerk in naar aanleiding van de motie ‘Nazorg uitstromers uit bijstand’. Uit de praktijk blijkt dat de inzet nuttig is. Er is behoefte aan laagdrempelige, onafhankelijke sociaaljuridische ondersteuning, met name voor inwoners die vanuit de bijstand uitstromen naar werk en bij andere life-events (scheiding, overlijden, verlies van werk).

De huidige formatie van 0,8 FTE is structureel ontoereikend om de taken en verantwoordelijkheden duurzaam te kunnen uitvoeren. Zonder uitbreiding van de capaciteit komt de continuïteit van de uitvoering onder druk te staan. Daarom wordt voorgesteld om het sociaal raadsliedenwerk structureel uit te breiden naar 3 FTE vanaf 2027. Begin 2028 evalueren we of deze inzet toereikend is.

Door sociaal raadsliedenwerk structureel te borgen, voorkomen we escalaties (schulden, huisuitzettingen, verlies van voorzieningen), besparen we kosten in zwaardere zorg- en opvangdomeinen en versterken we de sociale basis en toegang in Ede.

Studietoeslag

De studietoeslag (ST) is een wettelijk verplichte inkomensondersteuning die gemeenten verstrekken aan studenten met een structurele medische beperking of chronische ziekte, die daardoor niet in staat zijn om naast hun studie inkomsten uit arbeid te verwerven.
De afgelopen jaren is het beschikbare budget voor deze regeling structureel overschreden. Deze ontwikkeling wordt voornamelijk veroorzaakt door een sterke toename van het aantal aanvragen, mede als gevolg van de landelijk toegenomen bekendheid van de regeling. Daarnaast zijn de landelijk vastgestelde normbedragen voor de studietoeslag verhoogd, wat heeft geleid tot hogere uitgaven per rechthebbende.
Omdat de studietoeslag een open einde regeling is, zijn gemeenten verplicht aanvragen van gerechtigde studenten toe te kennen, ongeacht het beschikbare budget. Voor de jaren 2025 en 2026 is daarom aanvullend budget beschikbaar gesteld om de begroting beter aan te laten sluiten op de verwachte uitgaven. Ondanks deze verruiming blijkt het beschikbare budget nog steeds ontoereikend in 2026.
In juni 2025 is een motie aangenomen waarin wordt uitgesproken dat de uitvoering van de studietoeslag moet worden overgeheveld van gemeenten naar DUO. De verdere uitwerking hiervan vindt momenteel op landelijk niveau plaats. Op dit moment is echter nog geen definitieve ingangsdatum bekend voor de overdracht van deze taak.
Indien de overheveling van de regeling naar DUO voorlopig niet doorgaat, ontstaat vanaf 2027 een aanzienlijk financieel risico. Uitgaande van een voortzetting van de huidige ontwikkelingen in aantallen en kosten wordt het verwachte tekort geraamd op minimaal € 500.000.

Daarbij speelt mee dat de verhoging van het budget voor 2025 en 2026 een incidenteel karakter heeft en niet is doorgetrokken naar 2027 en latere jaren. Zonder aanvullende middelen ontstaat daardoor een structureel verschil tussen de beschikbare begroting en de verwachte uitgaven.

Regionale Veiligheid Teams (RVT)

Gemeenten in de Jeugdhulpregio FoodValley versterken gezamenlijk de aanpak van onveiligheid in gezinnen, gericht op meer samenhang, effectiviteit en continuïteit. In de afgelopen jaren is in het Utrechtse en het Gelderse deel ervaring opgedaan met een vernieuwde werkwijze en de inzet van Regionale Veiligheidsteams (RVT's). De huidige kind- en gezinsbescherming kent structurele knelpunten: versnipperde verantwoordelijkheden, veel overdrachtsmomenten en beperkte regie, wat leidt tot inefficiëntie en verminderde effectiviteit van ondersteuning.
De inzet van RVT's tonen aan dat een integrale, gezinsgerichte en gezamenlijke werkwijze leidt tot:

- snellere veiligheidsduiding;
- betere ondersteuning aan lokale teams;
- reductie van inzet zware maatregelen.

De inzet van een RVT sluit aan bij het landelijke Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming dat inzet op vereenvoudiging, samenhang, continuïteit en versterking van rechtsbescherming.

In het Gelderse deel is de RVT in het voorjaar 2025 gestaakt. Op dit moment werken wij aan een herstart op basis van landelijke subsidie en eigen middelen. Op termijn wordt gestreefd naar structurele financiering van de RVT door inkoop van de RVT vanuit de Jeugdhulpregio JeugdFV. In 2025 ontvingen wij een subsidie vanuit het Rijk die bijdroeg aan een aanzienlijk deel van de kosten van het RVT. Het is mogelijk dat opnieuw een (groot) deel van de kosten gedragen zal worden door een landelijke subsidie, hier is op dit moment nog onvoldoende duidelijkheid over. Gezien het grote belang dat wij hechten aan duurzame herstart van de RVT doen wij nu ook een aanvraag richting de programmabegroting om het slagen van de RVT niet afhankelijk te maken van een landelijke subsidie. We nemen daarom voor 2027 en 2028 middelen op en roepen het Rijk op om onze inzet te vergoeden.

Temporisering ombuigingen Jeugd

De jeugdzorg kent naast de zichtbare tekorten bij de jaarrekening 2025 ook forse taakstellingen in het financiële meerjarenperspectief. Op dit moment kent Jeugdzorg een oplopende taakstelling/ombuiging van € 2,9 miljoen in 2026 naar € 5,2 miljoen in 2030. In de tijd gezien is de financiële opgave als volgt:

Bedragen x € 1

Opgave ombuigingen jeugdzorg	2026	2027	2028	2029	2030
Versterken regie	-2.446.000	-3.178.000	-3.678.000	-3.678.000	-3.678.000
Bewegen naar voorkant	-207.000	-414.000	-621.000	-828.000	-1.035.000
Collectivering aanbod CJG	-101.500	-101.500	-101.500	-101.500	-101.500
Wachtlijst speciaal Onderwijs	-117.000	-117.000	-117.000	-117.000	-117.000
Collectivering aanbod jeugdhulp		-200.000	-200.000	-200.000	-200.000
Informele steunfiguren		-92.000	-92.000	-92.000	-92.000
Totaal	**-2.871.500**	**-4.102.500**	**-4.809.500**	**-5.016.500**	**-5.223.500**

De huidige fasering van de ombuigingen is grotendeels bepaalt door het ontbreken van voldoende algemene middelen vanuit het meerjarenperspectief. Het voldoende beschikbaar komen van middelen vanuit het rijk is van belang. Vanuit het Rijk is de afgelopen jaren op meerdere momenten een compensatie achteraf geweest aan gemeenten naar aanleiding van de tekorten jeugdzorg. Ook op dit moment vinden gesprekken plaats tussen VNG en het Rijk. De uitkomsten hiervan zijn onzeker.

Er is voor gekozen om de financiële taakstellingen in te vullen met de volgende maatregelen:

- Actieve regie toegangsteams
- Collectivering aanbod Centrum voor Jeugd en Gezin
- Onderwijshuisvesting ten behoeve van wachtlijst speciaal onderwijs
- Collectivering van onderdelen aanbod jeugdhulp
- Inzet informele steunfiguren jeugd

Hiermee is gekozen voor het realiseren van de ombuigingen middels een algemene maatregel in plaats van via een directe koppeling tussen bijvoorbeeld het beëindigen van een voorziening waar een duidelijk bedrag aan is gekoppeld. Deze maatregelen zijn in 2025 voorbereid en deels in gang gezet, zoals onder andere het collectief werken binnen het CJG. Naast deze maatregelen treffen we ook maatregelen vanuit de Hervormingsagenda. Deze maatregelen zijn gericht op innovatie in relatie tot de maatregelen die we nemen in het kader van de ombuigingen.

Realisatie
We zien op basis van het voorspelmodel en de eerste informatie op basis van de eerste 5 maanden van 2026 een positieve ontwikkeling in de ontwikkeling van de kosten, waarbij de verschillen tussen de eerste voorspelling voor 2026 op basis van de realisatie 2025 en de huidige voorspelling fors zijn. Met de huidige informatie denken we ca. de helft van de ombuiging van € 2,9 miljoen in 2026 te kunnen realiseren. Dit laat voorzichtig zien dat de maatregelen werken en we de goede lijn van meer regie te pakken hebben. Ook lijken effecten van investeringen op preventie zichtbaar. Ombuigingsmaatregelen zijn overigens deels later begonnen, vanwege prioriteit aan de forse wachttijden bij het STJ. Dit zijn jeugdigen die op dit moment (nog) geen ondersteuning ontvangen. We nemen diverse maatregelen om deze wachttijden terug te dringen. Dat kan een negatieve invloed hebben op de ontwikkeling van de kosten. Tegelijkertijd betekent dit een positieve invloed op de kwaliteit van onze ondersteuning. Het vraagt van ons stevige monitoring op de verschillende ontwikkelingen.

Monitoring
Bij de Perspectiefnota 2027-2030 hebben we onderscheid gemaakt tussen de zichtbare effecten van de jaarrekening 2025, waarvoor we extra middelen hebben gevraagd, en het blijven monitoren van de nog niet zichtbare effecten zoals toename van het volume, de intensiteit van zorg en de ombuigingsmaatregelen.
Ook is toegezegd om te komen met een realistisch tijdspad voor het realiseren van deze ombuigingen.
Nog altijd verwachten we de ingeboekte taakstelling structureel te gaan realiseren, maar aanpassing van het tempo is noodzakelijk. De grilligheid van alle ontwikkelingen maakt dat we over de jaren 2027 en verder nog geen financiële effecten willen afgeven, die later wellicht weer moeten worden bijgesteld. Hieruit volgt dat de realiteit van de jaarrekening 2026 straks betrokken wordt bij de prognose en financiële bijstelling van het jaar 2027. Een continue doorontwikkeling van het voorspelmodel met kleinere bandbreedten gaat helpen in de voorspelling van het meerjarige beeld.

Winterkoude regeling
Het college heeft besloten om de winterkouderegeling 2026/2027 uit te voeren op locatie De Manenberg, van 1 november 2026 tot en met 31 maart 2027, met 20 extra opvangplekken.
Anders dan vorige winter, wordt de voorziening gedurende de gehele winterperiode opengesteld, ongeacht de weersomstandigheden. De voorziening is toegankelijk voor iedereen conform de VNG-handreiking. Mensen zonder regiobinding worden waar mogelijk actief teruggeleid naar de regio waarmee zij binding hebben.
Dit leidt tot een budgetoverschrijding als incidenteel knelpunt.

Uitbreiden formatie Inkomensconsulenten
De huidige caseload per inkomensconsulent is al jaren structureel te hoog om de benodigde dienstverlening goed te kunnen verlenen. Zeker met de komst van de Participatiewet in Balans (sinds 1 januari 2026), met meer

ruimte voor menselijke maat, komt de caseload verder onder druk te staan. Een maximale caseload van 130 uitkeringsgerechtigden per fulltime inkomensconsulent wordt als bovengrens van wat binnen de sector als verantwoord en uitvoerbaar wordt beschouwd.
Deze omvang van de caseload is gebaseerd op een vergelijking met andere gemeente zoals Amersfoort en Werkzaak Rivierenland waar ze ook een vergelijkbaar proces hebben als de gemeente Ede.
Per 1 juli 2026 beschikt het team, inclusief de in de Perspectiefnota 2027-2030 toegekende uitbreiding, over 15,4 fte. Bij het huidige bestand van 2.127 uitkeringsgerechtigden resulteert dit in een gemiddelde caseload van 139 uitkeringsgerechtigden per consulent. Om de voorgestelde norm van 130 uitkeringsgerechtigden per fte te realiseren, is bij de huidige omvang van het bestand een formatie van 16,4 fte noodzakelijk. Met dit voorstel wordt 1 fte inkomensconsulent structureel toegevoegd aan de formatie van de afdeling Inkomen, Nieuwkomers en Schulddienstverlening. De komende jaren wordt aan de hand van de omvang van het bestand eventueel bijgestuurd in de benodigde formatie.

Tekort Beschermd wonen (BW)

Op basis van de (verwachte) realisatiecijfers wordt op Beschermd Wonen (BW) en Beschermd Thuis (BT) rekening gehouden met een financieel tekort voor 2026. We hebben een inhoudelijke transformatie in gang gezet van BW naar BT, met een beoogde verhouding van 30 procent BW en 70 procent BT. We zien een stijging van het aantal cliënten bij BT en de beoogde daling bij BW blijft uit. Hiermee is ook de beoogde ombuiging niet haalbaar.

Het tekort wordt verdeeld over de deelnemende regiogemeenten (exclusief Veenendaal wegens lopende afspraken zelf verantwoordelijk en risicodragend). Het Edese deel van het tekort wordt aangevuld vanuit de lokale reserve BW van Ede. De regionale tekorten bedragen € 1.700.000. Voor Ede betekent dit een bedrag van € 847.000. In 2026 kunnen we de geraamde ombuiging en de aanvulling van het regionale tekort nog dekken uit de lokale BW reserve van Ede. De verwachting is dat dit vanaf 2027 niet meer kan. Binnen de regio voeren we gesprekken over het halen van de beoogde verhouding tussen BT en BW.

In de miljoenennota is opgenomen dat er structureel geld bijkomt voor BW. Het verwachte tekort wordt daarmee vanaf 2027 lager. Dit is verwerkt in het voorstel.

Dividend 2025 Werkkracht

In 2025 heeft Werkkracht een positief resultaat behaald. Het positieve resultaat is voor een belangrijk deel veroorzaakt door € 800.000 aan extra incidentele middelen van het Rijk, aangevuld met € 75.000 positief resultaat uit de reguliere bedrijfsvoering.
Er is voor gekozen om dit resultaat als volgt te bestemmen (collegebesluit d.d. 9 juni 2026 met zaaknummer 518898).

Het positieve resultaat na belasting van € 875.294:

I. Voor een deel à € 209.644 te laten terugvloeien naar de gemeente (dit format) en
II. Voor een deel à € 400.000 toe te voegen aan het weerstandsvermogen van Werkkracht en
III. Vvoor een deel à € 265.650 bij Werkkracht Ede B.V. te laten voor financiering van twee projecten: Doorbraakkracht in Hoogbouw Ede Zuid (€ 195.650) en de kwalitatieve doorlichting methodisch werken (€ 70.000);

Wat betekent een meevaller voor de gemeente van afgerond € 209.000 en het handhaven van een sterke financiële positie van Werkkracht met een weerstandsratio van 1.0.

BUIG (bijstand)

De gemeente Ede ontvangt jaarlijks van het Rijk een gebundelde uitkering (BUIG) ter financiering van de uitkeringslasten.

Voor het jaar 2026 is op basis van een recente prognose een uitgavenniveau van circa € 37,9 miljoen voorzien (de begrote lasten voor 2025 zijn € 36,3 miljoen). Dit betekent een verwacht nadeel op de lasten van € 1,6 miljoen voor 2026.
De definitieve Rijksbijdrage voor 2026 geraamd op € 35,8 miljoen (de begrote baten voor 2026 zijn € 34,5 miljoen). Hierdoor wordt er een voordeel van € 1,3 miljoen verwacht op de baten.

In deze begroting is tevens rekening gehouden met de financiële impact van de taakstelling die voortvloeit uit het programma Beweging naar de Voorkant. Deze taakstelling resulteert in 2026 in een nadelig effect van € 0,87 miljoen op het BUIG-budget. Het betreft een structurele taakstelling waarvan inmiddels is gebleken dat deze niet volledig realiseerbaar is binnen de huidige uitvoeringspraktijk. Ook de taakstelling voor 2025 van € 0,6 miljoen is niet (volledig) gerealiseerd.
De taakstelling legt daarmee een structurele financiële druk op het BUIG-budget, zonder dat daar op dit moment voldoende beïnvloedingsmogelijkheden of besparingsmaatregelen tegenover staan. Hierdoor ontstaat een financieel tekort dat niet het gevolg is van hogere uitvoeringskosten, maar in belangrijke mate wordt veroorzaakt door een niet gerealiseerde taakstelling.
Mede als gevolg hiervan wordt voor het boekjaar 2026 een nadelig financieel saldo van € 0,3 miljoen verwacht. Het is van belang dat raad en college zich bewust zijn van deze ontwikkeling bij de beoordeling van de begroting en de meerjarenraming. Wanneer de taakstelling ongewijzigd blijft, zal deze ook in de komende jaren een structureel negatief effect hebben op de financiële positie van het BUIG-budget. Daarmee vraagt dit onderwerp om bestuurlijke aandacht en een afweging over mogelijke aanvullende maatregelen dan wel een heroverweging van de taakstelling.

Programma 4 Economie en Mobiliteit

Voorbereidingskrediet Roots (Stationskwartier)

Het doel van het project Roots 2.0 is om te komen tot een meer permanente vorm van huisvesting van start-ups en scale-ups op het WFC-terrein. Hiervoor is reeds subsidie beschikbaar vanuit de vrijvallende provinciale WFC-E middelen en de Regiodeal (tezamen € 2,25 miljoen). Op dit moment wordt dit uitgewerkt in een programma van eisen, ruimtelijk plan/schetsontwerp, vastgoedexploitatie en governancemodel. Deze kosten worden in 2026 gedekt uit de gereserveerde middelen voor het Stationskwartier. Voor de verdere uitwerking van het project Roots 2.0 wordt nu een voorbereidingskrediet aangevraagd, ter hoogte van € 200.000, om de volgende fase mogelijk te maken: de uitwerking van een schetsontwerp (SO) naar een voorlopig ontwerp (VO). Door het beschikbaar stellen van dit krediet kan het project zorgvuldig worden voorbereid en uitgewerkt. Dit stelt het projectteam in staat om bij de Perspectiefnota 2028-2031 een goed onderbouwde aanvraag te doen voor het benodigde investeringskrediet voor realisatie.

Toekomstbestendige Bedrijventerreinen

In de Omgevingsvisie sturen we op de samenhang tussen wonen, werken, mobiliteit, groen, openbare ruimte en energie. We willen in balans groeien en één baan creëren voor iedere nieuwe woning die in Ede wordt gebouwd. Daarvoor moeten we zuinig omgaan met onze bestaande werklocaties.
Het project Toekomstbestendige bedrijventerreinen waar we in 2025 mee zijn gestart, versterkt bestaande werklocaties via verduurzaming, vergroening, klimaatadaptatie, bereikbaarheid en intensiever ruimtegebruik (zoals bouwhoogte en dubbelgebruik). Voor bedrijventerrein Frankeneng wordt nu uitvoering gegeven aan de routekaart met een eerste programmatische stap in 2027. Om de routekaart om te zetten in concrete maatregelen is €165.000 nodig voor verdiepende analyses, ontwerp, participatie, organisatie, energie en slimme mobiliteit; € 25.000 hiervan komt uit het programma Duurzaamheid.
Op basis van bovenstaande acties komen de mogelijkheden in beeld en kunnen keuzes worden gemaakt. Daarbij wordt zoveel mogelijk ingezet op werk-met-werk maken (zoals aansluiten bij bestaande onderhouds-/investeringsbudgetten). Streven is om bij de PPN 2028-2031 de maatregelen voor te leggen.

Ontwikkelorganisatie FID (WFC-terrein)

De ontwikkelorganisatie voor het Food en Innovation District (FID) is in 2019 gestart als contractuele samenwerking tussen gemeente Ede en WFC Development BV. De basis hiervoor wordt gevormd door de samenwerkingsovereenkomst gebiedsontwikkeling. Hierin is aangegeven dat de Ontwikkelorganisatie FID een professionele en slagvaardige organisatie is in de vorm van een contractuele samenwerking tussen gemeente en WFCD BV gericht op de ontwikkeling, marketing en acquisitie van gebruikers voor het FID. In de overeenkomst is vastgelegd dat partijen de Ontwikkelorganisatie FID samen financieren op 50/50 basis.

De ontwikkelorganisatie FID levert jaarlijks een plan op met de te behalen doelen en prestaties voor dat jaar. Sinds 2019 is op meerdere momenten incidentele dekking beschikbaar gesteld. Deze dekking is voor de komende jaren niet meer aanwezig, waarbij er wel contractuele verplichtingen liggen en de focus primair gericht is op het realiseren van de plannen voor Roots en gebouw Delta.

Waterberging Noordplein (Stationskwartier)

Het voormalige busstation en de K&R-locatie op het Stationsplein, ook wel Noordplein genoemd, had een dubbelfunctie: infrastructurele ontsluiting én waterberging bij extreme neerslag. Met de verplaatsing van het busstation en de realisatie van de nieuwe P&R parkeergarage op het Polar Bearsplein is een tijdelijke situatie ontstaan waarbij de overstortlocatie in stand is gehouden. Door de beperkte rioolcapaciteit stroomafwaarts richting de waterzuivering blijft de behoefte aan waterbergingscapaciteit ook op lange termijn bestaan.
Bij herontwikkeling van het Noordplein moet opnieuw ruimte worden gevonden voor deze bergingsfunctie. Er worden kansen gezien om deze opgave te integreren in de aanlanding van het viaduct van de Pegasusbrug op het Noordplein. Dit biedt voordelen:

- Kostenbesparing door werk-met-werk te maken
- Waterhuishoudkundige functievrijmaking van het Noordplein, waardoor meer ruimte ontstaat voor toekomstige ontwikkelingen

Deze bergingsopgave is geen onderdeel is van de projectscope Pegasusbrug waar krediet voor beschikbaar is gesteld. Er wordt voorgesteld deze direct mee te nemen vanwege de genoemde voordelen. De extra kosten zijn geraamd op basis van de huidige inzichten op € 1,3 miljoen. De uitvoering is gepland in 2028/2029.

Start aanpak arbeidsmigranten

Arbeidsmigranten zijn van grote waarde voor onze lokale economie; de keerzijde is zichtbaar in slechte huisvesting, gebrekkige registratie en druk op de leefbaarheid, bijvoorbeeld door illegale kamerverhuur en overbewoning. Werkgevers en uitzendbureaus halen arbeidskrachten hierheen, maar de rekening voor huisvesting en registratie belandt nu nog te vaak bij de gemeente of bij de arbeidsmigrant zelf. Conform bestuursakkoord wordt deze bestuursperiode gewerkt aan een integrale aanpak. Dit is een incidentele aanvraag van € 35.000 in 2026 en € 90.000 in 2027 om eerste stappen te kunnen nemen. Daarna volgt een expliciet beslismoment bij de Perspectiefnota 2028-2031. Borging vindt vanaf september 2027 plaats in de lijnorganisatie.

Vervolgonderzoek Doorfietsroute Doesburgerbroek Ede-Centrum

Het gebied tussen Ede en Lunteren is volop in ontwikkeling. Met de realisatie van Doesburgerbroek en de groei van beide kernen neemt het fietsverkeer naar verwachting toe. De route is in de Koersnota Mobiliteit aangewezen als hoogwaardige fietsroute en vormt binnen het Ontwikkelkader Ede-Stad één van de Groene Lopers. Het Rijk heeft hiervoor in het BO MIRT 2022 een bijdrage gereserveerd, die randvoorwaardelijk is voor de realisatie van Doesburgerbroek.
De N224 vormt een belangrijke barrière. Om de verkeersveiligheid, doorstroming en het fietscomfort te waarborgen, wordt een ongelijkvloerse kruising geadviseerd. Eerder onderzoek heeft samen met de provincie Gelderland een voorkeurstracé met verschillende varianten opgeleverd. In 2026 zijn nieuwe onderzoeksvragen

ontstaan en ontbreken nog schetsontwerpen voor onder meer het traject door Landgoed Kernhem en de aansluiting op de Lunterseweg en Doesburgerbroek. Om aan te sluiten bij de planning van Doesburgerbroek is in 2027 en 2028 vervolgonderzoek nodig, waarna een onderbouwde voorkeursvariant bestuurlijk kan worden voorgelegd en de voorbereiding en participatie voor het gehele tracé kunnen starten.
Het vervolgonderzoek richt zich op de ecologische inpassing en ontsluiting van de Kernhemseweg op N224.

Strategische onderzoeken en monitoring Mobiliteit

De groei van het aantal woningen in Ede en de regio leidt tot een toenemende mobiliteitsvraag en zet de bereikbaarheid en leefbaarheid onder druk. Dit betekent dat we strategisch mobiliteitsonderzoek doen dat randvoorwaardelijk is voor de ambities uit het Ontwikkelkader Ede Stad, de Dragende Systemen en voor de Schaalsprong die Ede doormaakt. Met het Regionale Verkeersmodel Foodvalley en structurele monitoring kunnen verkeersontwikkelingen en toekomstige knelpunten tijdig in beeld worden gebracht en kunnen mobiliteitsmaatregelen regionaal worden onderbouwd en afgestemd. Dit is van belang voor de uitvoering van regionale afspraken over woningbouw en bereikbaarheid, waarin mobiliteit als belangrijke randvoorwaarde voor de groei van de regio is benoemd. Zonder middelen neemt het risico toe dat knelpunten te laat worden gesignaleerd en dat de benodigde mobiliteitsmaatregelen niet tijdig kunnen worden onderbouwd en afgestemd. Via het Ontwikkelkader Ede-Stad is al het één en ander bekend echter aanvullende onderzoeken om meerdere varianten te onderzoeken zijn nodig zoals studie naar De Klomp en effecten van de groei van Harskamp en Wekerom.

Aanschaf Parkeerautomaten

We hebben 20 oude parkeerautomaten die regelmatig niet goed functioneren en toe zijn aan vervanging. We willen toewerken naar een cashloze keten met parkeren op kenteken, hiervoor zijn modernere automaten nodig. De werkwijze van de handhaving kan daardoor sterk verbeteren en de vandalisme- en storingsgevoeligheid nemen drastisch af wat moet leiden tot lagere beheers- en onderhoudskosten. Daarbij willen we het eerstelijns onderhoud uitbesteden aan de markt. We starten daarom een aanbestedingstraject voor het vervangen van de huidige parkeerautomaten in 2027, inclusief een raamovereenkomst voor toekomstige eventuele uitbreiding en een onderhoudscontract. De geschatte opdrachtwaarde voor de aanschaf van de parkeerautomaten bedraagt € 200.000. De kapitaallasten dekken we uit het product Parkeren. De beheer- en onderhoudskosten passen binnen de huidige begroting.

Herijking exploitatie Parkeren - knelpunt fietsparkeren

Bij het raadsbesluit over parkeerregulering in het stationskwartier (zaaknummer 511209) is aangegeven dat we bij de programmabegroting 2027-2030 terugkomen op de totale exploitatie van het product Parkeren. We hebben de totale exploitatie van Parkeren geactualiseerd. De financiële consequenties van de invoering van betaald parkeren in het stationskwartier zijn verwerkt, de exploitatie van de P+R garage is opgenomen en diverse andere kosten- en opbrengstenposten zijn herijkt op basis van de realisatie van de afgelopen jaren. We zien dat de parkeerexploitatie hiermee grotendeels past binnen het huidige begrotingskader. Het enige onderdeel dat niet past is de exploitatie van de fietsparkeervoorziening in het centrum. Voor het structureel in stand houden van deze voorziening inclusief bemensing is er € 146.000 per jaar extra nodig. Deze kosten zijn de laatste jaren incidenteel gedekt, in afwachting van nader onderzoek naar alternatieven. Uit dit onderzoek blijkt dat alternatieven niet wenselijk zijn en daarom wordt dit budget nu structureel aangevraagd.

De bemensing van de bewaakte fietsenstalling vinden we erg belangrijk, juist vanwege de ruimte voor de fiets. Ook sociale veiligheid is een belangrijke overweging om hierop in te blijven zetten. Daarnaast is er recent geïnvesteerd in voorzieningen in de stalling (zoals lockers).

Herijking reserves en voorzieningen Parkeren

Naast de herijking van de exploitatie Parkeren zijn ook de reserves en voorzieningen van Parkeren herijkt, hieronder de punten die hieruit volgen:

- **Reserve Parkeren omzetten naar bestemmingsreserve** De komende jaren verwachten we grote ontwikkelingen binnen Parkeren, zoals de opening van de P+R-garage in 2026, parkeerregulering in het stationskwartier, de mogelijke bouw en exploitatie van twee parkeergarages en de rol van parkeren in Doesburgerbroek. Dit vraagt naar verwachting incidenteel extra middelen. De reserve Parkeren is nu een egalisatiereserve, maar wordt in de praktijk al gebruikt voor incidentele kosten, onderzoeken en nieuw beleid. Omdat de parkeeropbrengsten bovendien beperkt schommelen, stellen we voor de reserve formeel te herijken naar een **bestemmingsreserve**.
- **Correctie storting mobiliteitsfonds Ede-centrum** Bij de programmabegroting 2025 is besloten om per verkochte dagkaart € 0,50 af te storten in het mobiliteitsfonds Ede-centrum. Eind 2025 is hiervoor voor het eerst € 48.000 gestort in de voorziening mobiliteitsfonds. Deze storting is financieel-technisch echter anders van aard dan de afkoopsommen voor parkeerplaatsen en moet volgens de verslaggevingsregels in een **reserve** worden opgenomen. Daarom stellen we voor deze € 48.000 over te hevelen van de voorziening naar de reserve Parkeren. Binnen deze reserve blijft dit bedrag apart inzichtelijk voor het mobiliteitsfonds Ede-centrum.
- **Aparte voorziening voor afkoopsommen parkeerplaatsen** In de huidige reserve Parkeren zit € 153.000 aan afkoopsommen voor parkeerplaatsen buiten Ede-centrum. Volgens de verslaggevingsregels vallen deze onder het vreemd vermogen, omdat er een terugbetalingsverplichting op rust. Deze middelen horen daarom niet in een reserve, maar in een **voorziening**. We stellen daarom voor hiervoor een aparte voorziening in te stellen en het bedrag vanuit de reserve Parkeren hierin onder te brengen.

Herinrichting Schaapsweg en Beukenlaan

Voor de Schaapsweg en Beukenlaan is onderhoud nodig aan zowel de trottoirs als de rijbaan. De geplande vervanging van de trottoirs in 2027 biedt de kans om werk-met-werk te maken en beide wegen integraal en grootschaliger te herinrichten. Hiermee kan tegelijkertijd een aantal bestaande knelpunten worden opgelost, waaronder de menging van langzaam en gemotoriseerd verkeer, het parkeren langs de rijbaan en de beperkte oversteekbaarheid. De herinrichting sluit aan bij de Koersnota Mobiliteit, waarbij wordt ingezet op een passende inrichting voor een maximumsnelheid van 30 km/u.

Ontsluiting De Stroet en Groene Hoek op weg Westzoom

Met de ontwikkelaars van bedrijventerrein De Stroet is eerder afgesproken een fietsoversteek over de Westzoom richting de wijk Haverkamp te realiseren. Deze aanvraag loopt vooruit op de inrichting van het gebiedsprogramma Lunteren.
Op basis van aanvullend inzicht uit de ontwikkeling van De Groene Hoek en het onderzoek naar de verkeersveiligheid op de Westzoom blijkt inmiddels dat een volwaardige oversteek een toekomstbestendigere oplossing biedt. Deze draagt niet alleen bij aan de fietsverbinding, maar kan ook de verkeersveiligheid en bereikbaarheid in het gebied verbeteren.
Daarom is in overleg met de ontwikkelaars van De Stroet besloten niet langer in te zetten op een afzonderlijke fietsoversteek, maar op een volwaardige oversteek. Hiermee wordt aangesloten bij de toekomstige ruimtelijke en verkeerskundige ontwikkeling van het gebied.
De geschatte kosten hiervoor bedragen in totaal € 460.000 waarvan de ontwikkelaars € 50.000 bijdragen. Hierover zijn toezeggingen gedaan aan de lokale ondernemers en afspraken gemaakt met de ontwikkelaars.

Verharden zandweg Hullerpad te Lunteren

Het Hullerpad (zandweg ten zuiden van De Stroet in Lunteren) verkeert in slechte staat. In het verleden was het Hullerpad enkel een zandweg die toegang gaf tot enkele woningen ten zuiden van bedrijventerrein De Stroet. In 2017 is een kwekerij gevestigd aan het Hullerpad. De laatste jaren is het transport van en naar de kwekerij steeds intensiever geworden. De verwachting is dat met het verplaatsen van de Valunaruiters naar de nieuwe locatie aan het Hullerpad deze weg de extra verkeersbewegingen nog minder goed aan kan en dat hierdoor nog meer veiligheidsproblemen ontstaan vanwege een nog snellere verslechtering van het deze weg. De beheer- en onderhoudskosten nemen in de huidige situatie steeds meer toe. Het voorstel is daarom om het

Hullerpad op een passende wijze te verharden en hiermee een toekomstbestendige situatie te creëren zodat alle aanliggende functies hier profijt van hebben. De verwachting is dat de beheer- en onderhoudskosten daardoor weer zullen dalen.
De totale geschatte kosten van dit voorstel bedragen € 550.000 waarvan € 40.000 gedekt kan worden door bijdragen van de Valunaruiters en € 40.000 vanuit bestaand budget Mobiliteit.

Herinrichting Hoofdweg Ederveen

In het Bestuursakkoord 2026-2030 staat de herinrichting van de Hoofdweg in Ederveen concreet benoemd. De herinrichting van de Hoofdweg in Ederveen is vanuit het oogpunt van verkeersveiligheid gewenst. De belangenvereniging heeft langdurig en herhaaldelijk hier aandacht voor gevraagd. In 2026/2027 willen we starten met ontwerpen en een zorgvuldige participatie, zodat op basis van die uitkomsten een uitvoeringskrediet kan worden voorgelegd in de begroting in november 2027.

Programma 5 Ruimtelijke ontwikkeling

Capaciteit voor maatwerk voor Wonen

In het bestuursakkoord wordt aandacht gevraagd voor maatwerk voor wonen. Ook wordt nadrukkelijk opdracht gegeven om opvang, doorstroming en huisvesting van aandachtsgroepen in samenhang op te pakken. Hiervoor is het onder andere noodzakelijk om aandachtsgroepen beter te koppelen aan bestaande huisvesting of nieuwbouwprojecten. Dit vraagt om maatwerk omdat elke aandachtsgroep anders is. Om deze ambities uit het bestuursakkoord vorm te kunnen geven is meer capaciteit nodig. Deze extra capaciteit zal zich richten op:

- Extra gemeentelijke inzet op projecten voor coöperatieve en collectieve woonvormen zoals knarrenhofjes en erfdelen.
- Het verbeteren van de koppeling vanuit de behoefte van doelgroepen en aandachtsgroepen naar de bestaande woningvoorraad of nieuwbouwprojecten ter bevordering van de doorstroom op de woningmarkt.
- Het ontwikkelen van een programma op doorstroming. We willen het doel van doorstroming koppelen aan het beter benutten van de bestaande voorraad. Hiervoor is een apart voorstel uitgewerkt om maatregelen te kunnen nemen. Naast middelen voor maatregelen is het echter ook noodzakelijk om voor doorstroming extra capaciteit in te zetten om tot een programma te komen die overkoepelend goed aangestuurd wordt.

Er wordt 2 fte extra formatie gevraagd om maatwerk op wonen beter vorm te geven. Daarnaast wordt 0,6 fte gevraagd om bestaande capaciteit structureel te borgen. In totaal betreft deze aanvraag 2,6 fte. De kosten hiervoor bedragen € 382.000 per jaar. Omdat we niet met zekerheid kunnen zeggen dat dit maatwerk op de lange termijn ook nodig is (bijvoorbeeld als de woningmarkt meer ontspant), vragen we deze capaciteit aan voor een periode van vier jaar.

Middelen wet versterking regie volkshuisvesting

In de decembercirculaire 2025 hebben we van het rijk € 305.000 ontvangen voor incidentele kosten die we als gemeente maken voor de invoering van de Wet versterking regie volkshuisvesting. Deze nieuwe wet treedt, na een aantal keren te zijn doorgeschoven, gefaseerd in werking vanaf 1 juli 2026. We gebruiken deze middelen voor het opstellen van een volkshuisvestingsprogramma en het uitvoeren van een haalbaarheidsonderzoek naar de spreiding en voorraadontwikkeling van sociale huur. In 2026 verwachten we hiervoor € 170.000 nodig te hebben. De werkzaamheden lopen door de uitgestelde inwerkingtreding van de wet door in 2027 en daarom stellen we voor het resterende bedrag van € 135.000 te verschuiven naar 2027.

Extra storting Fonds Woningbouw

Er zijn te weinig betaalbare woningen beschikbaar voor huishoudens met een laag- of middeninkomen. Het knelt in het bijzonder in de sociale huur, waar ook steeds meer aandachtsgroepen een beroep op doen. We

hebben in gemeente Ede de ambitie om 30% sociale huur te bouwen. Dit is ook regionaal afgestemd in de Woondeal, en hebben we vastgelegd in de beleidsregel prijsgrenzen en woningbouwprogrammering.
In sommige projecten is het wenselijk om meer dan 30% sociale huur te programmeren. Onder andere vanwege de stijgende bouwkosten wordt het steeds moeilijker om de businesscase sluitend te krijgen. Daarom is in 2024 het Edese Woningbouwfonds in het leven geroepen om een financiële impuls te geven aan projecten met een groter aandeel sociale huur. Ontwikkelende partijen en corporaties kunnen een subsidie aanvragen om (een deel van) de onrendabele top te dekken.
In Ede wordt de sociale huur vooral ontwikkeld door Woonstede. Woonstede heeft gebruikt gemaakt van de regeling om met succes vertraging te voorkomen of om projecten met een negatieve businesscase door te zetten.

In 2026 wordt de derde tranche van de subsidieregeling stimulering sociale woningbouw Ede opengezet.
We verwachten hiermee dat het Fonds Woningbouw eind 2026 volledig uitgenut is. We stellen daarom voor in 2027 een extra storting in het Fonds Woningbouw te doen ter hoogte van € 1,0 miljoen. Dit bedrag is voldoende voor de mogelijke projecten die we nu in beeld hebben voor deze regeling en is afgelopen jaren ook afdoende gebleken.

Wijzigingen Ontwikkel & Investeringsstrategie (O&I)
Inhoudelijke toelichting op de wijzigingen van de Ontwikkel & Investeringsstrategie is terug te vinden in hoofdstuk 3.2 ‘Voortgang uitvoering Omgevingsvisie Ede’.

Structurele inzet ODDV op permanente bewoning vakantieparken
De provincie Gelderland en de Veluwse gemeenten hebben in februari 2026 het programma Vitale Vakantieparken 2026–2030 vastgesteld. Daarin wordt gesproken over een grote en diverse opgave rond circa 500 vakantieparken. De komende jaren wordt per park gewerkt aan een toekomstperspectief, vitaliteit, duurzaamheid en een integrale gebiedsaanpak. Daarmee is dit zeker niet alleen een Edese probleem.

Daarnaast heeft de provincie Gelderland in 2026 het Gelders Akkoord gesloten als gezamenlijke basisaanpak tegen ondermijning, met provincie, gemeenten, RIEC, OM en politie. Tevens loopt het provinciale programma Weerbaarheid 2024–2027. De provincie benoemt daarbij expliciet ondermijning op vakantieparken.

Ondermijning is derhalve een probleem dat op alle bestuurlijke niveaus in Nederland speelt. Door een gespecialiseerd bureau wordt de noodzaak benadrukt eerder op te schalen op dit vlak dan te consolideren of af te bouwen op deze inzet. Als het incidentele geld in 2027 verdwijnt ontstaat er een groot probleem om de noodzakelijke handhavings- en veiligheidsinstrumenten in te zetten op de vakantieparken door de uitvoeringsinstantie Omgevingsdienst De Vallei (OddV). Met deze middelen kunnen we de huidige aanpak continueren die we de afgelopen 10 jaren reeds ingezet hebben. Op basis van dringende aanbevelingen van het bureau ligt er nu een onderbouwing om de jaarlijks incidenteel beschikbaar gestelde gelden structureel te voorzien.

Actualisatie Nadeelcompensatie
De gemeente heeft te maken met wetgeving rond planschade en nadeelcompensatie. Enkele grote ruimtelijke projecten zijn afgerond waaruit naderhand nog claims naar voren zijn gekomen. Richting toekomst wordt aan het proces gewerkt om de eventuele claims mee te nemen in de kostenraming van de projecten waardoor zich dit achteraf steeds minder voordoet.

Inrichting wandel- en fietsnetwerk Foodvalley
Door de bouw van 15.000 woningen in Ede groeit de behoefte aan wandel- en fietsroutes. Tegelijk willen we voorkomen dat de recreatiedruk op de Veluwe verder toeneemt. Daarom breiden we samen met Scherpenzeel en Wageningen het wandel- en fietsnetwerk in het agrarisch buitengebied uit. Daarmee ontstaat aanvullend

recreatief aanbod aan de randen van de Veluwe. Dit sluit aan bij de gezamenlijke agenda Veluwe 2030 en het bestuursakkoord 2026-2030. Hiervoor wordt een investeringskrediet van € 450.000 beschikbaar gesteld.

Actualisatie Omgevingsplannen

De baten en lasten voor omgevingsplannen en ruimtelijke procedures kennen al jaren een fluctuerend verloop. De toenemende complexiteit van ruimtelijke initiatieven maken de werkzaamheden bovendien steeds arbeidsintensiever. Dit leidt tot een wisselende inzet en daarmee tot fluctuaties in de jaarlijkse kosten en opbrengsten. De jaarrekeningen bevestigen dat de uitvoering van de Omgevingswet en het opstellen en wijzigen van het omgevingsplan extra capaciteit en specialistische expertise vragen.

Zero-emissiezone + Gemeentelijke middelen duurzaamheid

Het college stelt voor om, in afwijking van het eerdere raadsbesluit, geen zero-emissiezone in te voeren in het centrum van Ede per 1 januari 2030. Uit onderzoek blijkt dat de verwachte effecten op leefbaarheid beperkt zijn en dat ook zonder zero-emissiezone wordt voldaan aan de Europese normen voor luchtkwaliteit. Daarnaast ervaren ondernemers deze maatregel als kostbaar en praktisch onzeker. Met dit besluit wordt duidelijkheid geboden aan ondernemers en andere betrokkenen.
Vanaf 2029 laten we daarnaast € 240.000 aan gemeentelijke eigen middelen voor duurzaamheid vrijvallen. De verwachting is dat de middelen van het Rijk toereikend zijn om de ambities te realiseren.

Actualisatie: Afval

Op dit moment is bekend dat product afval een voordeel heeft ter hoogte van € 150.000. Dit komt door een verlaging van de aanneemsom ACV afval 2026 vanwege een aanpassing van de kosten van transport en meer inkomsten van Verpact in de voorgaande jaren. Dit voordeel wordt toegevoegd aan de voorziening Afval. In het najaar worden de actuele effecten over dit begrotingsjaar meer inzichtelijk. Deze zullen in de programmarekening 2026 worden verwerkt

Programma 6 Veiligheid

Bijstelling naar aanleiding van begroting 2027-2030 van de VGGM

De begroting 2027-2030 van de VGGM leidt tot een incidentele bijstelling 2026 van € 122.000 door afwikkeling van het jaarresultaat 2025 en tot een structurele bijstelling van - € 39.000 door bijstelling van de begroting 2027-2030. Deze informatie is ook gedeeld met de gemeenteraad tijdens het bespreken van de concept ontwerpbegroting van VGGM op 18 juni en 2 juli 2026.

Openhouden brandweerpost Stadspoort

De raad heeft een motie ingediend om de vrijwilligerspost van de stadspoort open te houden totdat de nieuwe brandweerpost Ede-Centrum in gebruik genomen is (naar verwachting 2030). De kosten bedragen jaarlijks € 300.000

Bijstellen ombuiging VGGM

Alle Gemeenschappelijke Regelingen zijn verzocht om met voorstellen te komen om te bezuinigen. In 2025 heeft de VGGM deze bezuinigingsopdracht uitgevoerd. Deze ombuiging van € 100.000 op de bijdrage die we betalen aan de VGGM is in 2026 al structureel gerealiseerd door de VGGM en ook doorgevoerd in onze begroting. De gemeente Ede is er per abuis van uitgegaan dat dat pas in de begroting van 2028 zou zijn verwerkt, echter de bezuiniging was nu al in de begroting verwerkt. Nog een keer voor 2028 opvoeren zou dubbelop zijn. Daarom moet dit moet worden gecorrigeerd. In de PPN 2027 -2029 is reeds aangekondigd dat dit in de begroting 2027-2030 zou worden gecorrigeerd (zie ook PPN 27-30 pagina 17).

Instellen reserve Zorg- en Veiligheidshuis

Het Zorg- en Veiligheidshuis West Veluwe is een regionale samenwerking, waarvoor regionale middelen

worden ingezet. Deze middelen worden verrekend via de begroting van de afdeling veiligheid van de gemeente Ede. Om zowel positieve als negatieve resultaten regionaal te kunnen verrekenen en resterende middelen beschikbaar te houden voor de regionale taken, ligt het voor de hand om een reserve voor het ZVH aan te maken. Hiermee wordt de financiële continuïteit versterkt en wordt voorkomen dat de deelnemende gemeenten bij onverwachte tegenvallers direct financieel moeten bijdragen. Daarom stellen we voor om per 1 januari 2027 een regionale reserve Zorg en Veiligheidshuis in te stellen. Dit heeft op dit moment geen financiële consequenties.

Dienstverleningskosten gastheerschap ZVH

De gemeente Ede is gastheer voor een groot aantal regionale samenwerkingsverbanden, waaronder het Zorg- en Veiligheidshuis West Veluwe Vallei (ZVH). Voor het gastheerschap en de dienstverlening door de gemeente Ede aan het ZVH worden kosten in rekening gebracht aan de participerende gemeenten naar rato van inwoneraantal. De kostprijs van deze dienstverlening is door middel van een dienstverleningsovereenkomst overeengekomen. De gemeente Ede behelst 50% van het totaal aantal inwoners. De totale meerkosten voor overheadkosten voor Ede bedragen € 140.000.

Aanpak ondermijning

De aanpak van ondermijning is een prioriteit in het Integraal Veiligheidsplan en het bestuursakkoord. Door de groei van de gemeente en ontwikkelingen in de samenleving is de verwachting dat ondermijning zowel in het fysieke als in het digitale/cyber domein zal toenemen. In 2025 heeft de rekenkamer geconcludeerd dat in Ede een stevige basis staat met enkele specialisten, brede alertheid en een sterk netwerk. De aanpak van ondermijning werkt, maar capaciteit en continuïteit staan onder druk vanwege de groei van Ede en de verdringing door ander urgent werk. In het rapport wordt aanbevolen om de komende jaren te blijven investeren om de aanpak van ondermijning te kunnen voortzetten, verstevigen en borgen. Aangeraden wordt opnieuw naar de formatie te kijken en de projectleider structureel te borgen, (junior)-medewerkers in te zetten voor ondersteuning en continuïteit (expertise en netwerk) en de inzet op jeugdcriminaliteit en sociale interventies te versterken. In de oordeelsvormende vergadering van 8 januari 2026 heeft de raad deze aanbevelingen unaniem onderschreven. Het college is verzocht in q1 met een voorstel te komen om de aanpak te versterken. Om de aanbevelingen in het rekenkameronderzoek op te kunnen volgen is de volgende structurele versterking benodigd:

- 1 fte projectleider/beleidsregisseur schaal 12 (deze functie is tussen 2023-2025, tijdelijk gefinancierd) € 166.161;
- 2 fte (junior) medewerker specialist ondermijning schaal 10 € 278.280 (2x € 139.140);
- 0,5 fte adviseur jeugdcriminaliteit schaal 11 € 76.157;
- 1 fte procescoördinator sociale interventies schaal 11 € 152.313.

Vergunningverlening evenementen

Ede hecht grote waarde aan een rijk aanbod van lokale (DNA-)evenementen. Het aantal B en C evenementen is in de afgelopen 4 jaar verdubbeld. Gelijktijdig is de regelgeving op het gebied van openbare orde en veiligheid, verkeer, gezondheid, natuur en duurzaamheid strenger geworden. Aanvragers hebben hierdoor meer toelichting en begeleiding nodig om hun evenement conform regelgeving te organiseren en de vergunningaanvraag op een goede manier in te dienen. Voor de vergunningverlening is aanzienlijk meer overleg met onze partners (politie, brandweer en GHOR) en aanvragers noodzakelijk. We constateren dat de vergunningverlening hierdoor in de afgelopen jaren arbeidsintensiever is geworden en de capaciteit hier niet meer op is gedimensioneerd. Om vergunningen adequaat af te kunnen handelen is aanvullende structurele inzet nodig van 1 fte vergunningverlener.

Suppletie bluswatervoorziening

Btw op bluswatervoorzieningen werd altijd als kostprijsverhogend geboekt. Uit overleg met de belastingdienst

is naar voren gekomen dat bluswatervoorzieningen gezien mogen worden als een gemeentelijke taak en daarmee is de btw compensabel. Voor 2021-2024 hebben wij deze compensabele btw recent terugontvangen. Dit is een incidenteel voordeel van € 77.000.

Programma 7 Kwaliteit leefomgeving

Verlengen pilot opruimen fietsen NS station

Bij het vernieuwde station Ede-Wageningen staan er (brom)fietsen en scooters foutgeparkeerd.
Vanuit afspraken met NS en ProRail voor het Polar Bearsplein en de bovenkant van de Albertstunnel is de gemeente verantwoordelijk voor het begaanbaar en veilig houden van de looproutes.

Er zijn voor 2026 middelen beschikbaar gesteld om een aanpak voor de handhaving en het verwijderen van fietsen als pilot in te richten. Vanaf begin mei 2026 is er gestart met de uitvoering. Die periode is te kort om goed te kunnen evalueren. Door de pilot met twee jaar te verlengen kan er meer geleerd worden over de juiste aanpak en de kosten. Daarmee kan uiteindelijk een passende aanpak op de juiste manier structureel geborgd worden. De kosten bedragen met name de inzet van personeel en de opslag van fietsen. De baten betreffen de vergoedingen van de eigenaren voor het ophalen van hun verwijderde fiets.

Met het niet verlengen van de pilot komt de toegankelijkheid en veiligheid van station Ede-Wageningen voor onze inwoners in gevaar. Daarnaast komt de gemeente dan haar afspraken met NS en Prorail niet na, ook voor de verkeerssituatie op de andere stations. De gemeente heeft een handhavingsplicht op basis van haar eigen APV en het aanwijzingsbesluit fietsparkeerverbod NS stations Ede (2024).

Regulier onderhoud verhardingen

Uit het vastgestelde beheerplan Wegen blijkt dat voor het regulier onderhoud aan asfalt- en betonverhardingen zeer beperkte structurele middelen beschikbaar zijn. De kwaliteitsmetingen van 2026 tonen aan dat de kwaliteit van onze asfaltverhardingen onvoldoende is (D-kwaliteit). Daarmee voldoet de asfaltverharding niet aan de door de raad vastgestelde kwaliteitsniveau (C-kwaliteit). Door toekenning van deze aanvraag wordt het budget in balans gebracht met de opdracht, voorkomen we kapitaalvernietiging en blijven we voldoen aan de richtlijnen van de BBV. Als het achterstallig onderhoud leidt tot kapitaalvernietiging en/of onveilige situaties dient een voorziening gevormd te worden ter dekking van noodzakelijke herstelmaatregelen. Met het aangevraagde budget wordt nadrukkelijk geen extra comfort geleverd, maar zorgen we dat onze wegen aan de minimale veiligheid voldoen.

Actualisatie Impuls (vrouwen)veiligheid in de openbare ruimte

Bij de Programmabegroting 2026-2029 is het amendement "Extra impuls aan (vrouwen)veiligheid in de openbare ruimte" aangenomen. Daarmee is besloten om de in 2026 vrijvallende SUP-vergoeding en prullenbakkenvergoeding in te zetten voor dit onderwerp.
Van het beschikbaar budget van € 240.000 wordt naar verwachting een bedrag van circa € 100.000 niet besteed in 2026. Voorgesteld wordt dit bedrag via een resultaatbestemmingsvoorstel over te hevelen naar 2027 en in te zetten voor de opzet van het nieuwe programma Vrouwenveiligheid.

Het nieuwe programma Vrouwenveiligheid brengt bestaande activiteiten in kaart, verbindt deze beter en versterkt ze waar nodig. Daarbij wordt gekeken naar maatregelen in de openbare ruimte, opvang, veiligheid en bewustwordingscampagnes. In de Perspectiefnota 2028-2031 wordt aanvullende structurele financiering aangevraagd voor verdere uitvoering van het programma.

Groot onderhoud wegen

Om het achterstallig onderhoud op de technische kwaliteit van wegen te stabiliseren is bij de Programmabegroting 2023-2026 jaarlijks (tot en met 2025) een bedrag van € 800.000 beschikbaar gesteld. Dit

budget is vanaf 2026 vervallen. Tot en met 2028 wordt dit tekort gedekt uit de Reserve groot onderhoud openbare ruimte. Vanaf 2029 is hiervoor geen financiële ruimte meer.

Zonder extra geld verslechtert de technische kwaliteit van het wegareaal, waardoor de kans op onveilige situaties toeneemt. Wegen die nu nog met relatief goedkoper groot onderhoud aangepakt kunnen worden, zullen in de toekomst vervangen moeten worden. Als we hiervoor geen geld beschikbaar stellen wordt dit aangemerkt als kapitaalvernietiging en voldoen we niet meer aan het Besluit Begroting en Verantwoording.

In het Bestuursakkoord 2026-2030 is voorgesteld om de € 800.000 vanaf 2029 structureel op te nemen in de beheerbegroting. Met deze aanvraag geven we hier uitvoering aan.

Actualisatie Leges kabels en leidingen

De te ontvangen leges kabels en leidingen zijn naar verwachting € 150.000 lager dan begroot. Dit komt onder andere omdat nutsbedrijven problemen hebben met het vinden van gecertificeerde partijen om hun werkzaamheden uit te voeren. Hierdoor verwachten we in 2026 minder aanvragen vanuit de nutsbedrijven bij de gemeente.
We verwachten dat deze lagere aantallen de komende jaren door zullen zetten. Bij de PB 2027-2030 komt een voorstel om de tarieven te verhogen, zodat de opbrengsten weer in overeenstemming komen met de kosten.

Actualisatie ACV-BOR

Een deel van de onderhoudswerkzaamheden in de openbare ruimte wordt door ACV uitgevoerd. Voor begrotingsjaar 2026 verwachten we een incidenteel tekort op de uitvoering van deze werkzaamheden. Om het kwaliteitsniveau niet verder terug te laten lopen, worden dit jaar door extra inzet hogere kosten verwacht. De gemeente is met ACV in gesprek over de samenwerking en de grip op kosten en kwaliteit, zoals opgenomen in het bestuursakkoord.

Opstellen hondenbeleid

Door het vervallen van hondenlosloopgebieden op terreinen van Defensie en mogelijk ook Landgoed Hoekelum neemt het beschikbare losloopgebied in de gemeente Ede af. Dit leidt tot onvrede onder hondenbezitters en vragen om nieuwe voorzieningen. Het huidige hondenbeleid bevat geen normen voor het aantal of de omvang van losloopvoorzieningen, waardoor een afwegingskader ontbreekt. Met de actualisatie van het hondenbeleid in 2027 kan worden onderzocht welke voorzieningen nodig zijn en hoe deze kunnen worden ingepast binnen andere ruimteclaims en ontwikkelingen, waaronder het Ontwikkelkader Ede Stad.

Met dit voorstel wordt ook uitvoering gegeven aan de motie 'Losloopgebieden en uitgangspunten hondenvoorzieningen' d.d. 09.07.2026

Herinrichten groenstrook Tooroplaan (HEZ)

We zijn bezig met het opstellen van een inrichtingsplan voor de herinrichting van de groenstrook aan de Tooroplaan waar we in 2027 mee aan de slag willen gaan. Binnen Hart voor Hoogbouw Ede-Zuid (HEZ) hebben de gemeente Ede en Woonstede afgesproken om op korte termijn te investeren in de kwaliteit van de openbare ruimte. De herinrichting van de parkzone langs de Tooroplaan vormt de eerste concrete stap in deze gebiedsontwikkeling. Het project sluit aan bij de ambities uit de gebiedsvisie, het stedenbouwkundig raamwerk en het Ontwikkelkader Ede-Stad, waarin het gebied onderdeel uitmaakt van de Zuiderparken met als centrale opgave verbinden en vergroenen. De investering richt zich op het realiseren van een hoogwaardige openbare ruimte met meer kwalitatief groen, aantrekkelijke verblijfsplekken waar de bewoners elkaar kunnen ontmoeten en veilige wandel- en fietsroutes. Daarnaast worden de overgangen tussen openbaar en privé verbeterd, worden nieuwe entrees naar de flats vanaf de Tooroplaan mogelijk gemaakt en wordt gewerkt aan levendige plinten aan deze zijde van de hoogbouw. We verwachten hiervoor in 2027 een krediet van € 900.000 nodig te hebben.

Programma 8 Bestuur en Organisatie

Terugdraaien ombuiging bijdrage Regio Foodvalley

De gemeente Ede heeft tijdens de ombuigingen (perspectiefnota 2026-2030) besloten voor Regio Foodvalley vanaf 2027 een korting van € 75.000 te verwerken op de gemeentelijke bijdrage aan het regiokantoor. Hiervoor bestond echter onvoldoende draagvlak bij de andere gemeenten in de regio. Zodoende is deze korting niet verwerkt in de ontwerpbegroting van de Regio Foodvalley en kan deze ombuiging niet gerealiseerd worden. Dit leidt tot een knelpunt in de gemeentebegroting vanaf 2027 vanwege de ongewijzigde verplichtingen uit de GR.

Vieren en Herdenken - Airborne

Programma Airborne Ede draagt bij aan het levend houden van de lessen uit de Tweede Wereldoorlog en verbindt deze met actuele thema's als vrijheid en maatschappelijke ontwikkelingen. Sinds de vaststelling van het huidige budget is het programma inhoudelijk en organisatorisch doorontwikkeld. De externe uitvoeringskosten van grootschalige publieksevenementen zijn structureel gestegen, zoals kosten voor logistiek, techniek, mobiliteit, catering. Daarnaast worden we geconfronteerd met nieuwe kosten voor duurzaamheidsmaatregelen zoals de overgang van dieselaggregaat naar accu’s, ecologisch onderzoek. Reeds in 2026 ontstaat een overschrijding van circa € 60.000. Met de structurele verhoging van het budget vanaf 2027 zorgen we ervoor dit programma blijft bestaan en dat we onze rol in Airborne Region kunnen blijven vervullen.

Vieren en herdenken: representatie college en herdenkingen

Als organisatie besteden we veel tijd aan herdenken en vieren, representatie en protocol bij gemeentelijke en Koninklijke (publieke) evenementen, externe betrekkingen, publieke evenementen en protocol. Het team Kabinet speelt hier een belangrijke rol in. Dit draagt bij aan een zichtbaar, toegankelijk en verbonden gemeentebestuur voor Ede en mogelijk ook landelijk. Met de groei van Ede 125.000+ gemeente zijn zowel het aantal activiteiten als het aantal bezoeken en bestuurlijke verwachtingen toegenomen. Deze moeten allen professioneel ondersteund worden. Tegelijkertijd zijn de uitvoeringskosten van representatieve bijeenkomsten, herdenkingen en evenementen structureel gestegen. De budgetten zijn niet meegegroeid, waardoor de huidige werkzaamheden niet langer binnen de bestaande middelen kunnen worden uitgevoerd. In 2026 leidt dit reeds tot een overschrijding.

Heldere taal

Vanaf 2027 zetten we de huidige inzet op Heldere taal structureel voort. We blijven inzetten op trainingen voor medewerkers, e-learning, hulpmiddelen, veilige AI-ondersteuning en een klein projectteam voor organisatie, kwaliteitsbewaking en doorontwikkeling. Hiermee blijft de gemeente werken aan begrijpelijke communicatie voor inwoners en sluit zij aan bij de motie 'Continueren budget Heldere taal' van de gemeenteraad (13 november 2025). Dit sluit ook aan bij de visie Sociaal Domein (de gemeente houdt rekening met de mate van taalvaardigheid van inwoners). Hiervoor stelt het college voor 2027 en 2028 € 95.000 beschikbaar, met het idee dat dit daarna ingebed is in de organisatie.

Formatie-uitbreiding Griffie

Om de griffie verder te versterken en de gemeenteraad blijvend kwalitatief goed te ondersteunen, wordt voorgesteld de formatie van de raadsadviseurs uit te breiden, waarmee deeltijdaanstellingen worden uitgebreid naar voltijdsaanstellingen. Daarnaast wordt voorgesteld structureel ontwikkelbudget beschikbaar te stellen voor de professionalisering van de griffie.
Bij de Perspectiefnota is een administratieve formatiecorrectie doorgevoerd, zodat de begroting en bezetting met elkaar overeenkomen, en is incidenteel ontwikkelbudget beschikbaar gesteld voor 2026. Met dit voorstel wordt de uitbreiding van de capaciteit en het structurele ontwikkelbudget gerealiseerd.

Hiermee wordt de continuïteit en kwaliteit van de ondersteuning versterkt, ontstaat ruimte om de toenemende complexiteit van het raadswerk op te vangen en kan blijvend worden geïnvesteerd in kennis, vaardigheden en innovatie.

Participatie - bestuursakkoord

Het bestuursakkoord 2026-2030 spreekt de ambitie uit om inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners eerder, beter en inclusiever te betrekken bij plannen en ontwikkelingen. Hiervoor is een volgende stap nodig in onze werkwijze. Participatie vraagt niet alleen om goede processen en instrumenten, maar vooral om een participatieve houding en werkwijze binnen de organisatie. Daarom wordt voorgesteld om een plan uit te werken waarmee er geïnvesteerd kan worden in cultuurverandering, training en ontwikkeling van medewerkers, in actieonderzoek en het leren van praktijkervaringen, en in het versterken van de ondersteuning vanuit PIET (Participatie in Ede Team). Hiermee bouwen we verder aan een organisatie waarin participatie een vanzelfsprekend onderdeel is van het dagelijks werk. Bij de ombuigingen in 2025 is de helft van het budget komen te vervallen, waardoor het resterende budget niet toereikend is om de ambitie uit het bestuursakkoord waar te maken.

Bijdragen aan de VNG

De gemeente draagt jaarlijks bij aan de VNG en aan de GGU-bijdrage (Gemeentelijke Gemeenschappelijke Uitvoering) van de VNG.
Deze bijdragen worden vastgesteld op basis van het inwoneraantal. Door de groei van het inwonertal van Ede zijn deze bijdragen de afgelopen jaren sterker gestegen dan waarmee in het bestaande budget rekening is gehouden. Daarnaast worden de bijdragen jaarlijks aangepast op basis van loon- en prijsontwikkelingen en besluiten binnen de VNG.
De combinatie van inwonergroei en structurele verhogingen van de VNG-bijdragen zorgt ervoor dat het beschikbare budget niet meer toereikend is en jaarlijks wordt overschreden.

Dienstverlening - Organisatie dienstverlening

De huidige programmaorganisatie voor dienstverlening is gefinancierd met incidentele middelen die eind 2026 aflopen. Een structurele basisorganisatie is nodig om de ambities uit het bestuursakkoord 2026-2030 uit te voeren, nieuwe wetgeving en landelijke afspraken te vertalen en de aanbevelingen uit het Rekenkameronderzoek uit 2024 op te volgen. We stellen voor hiervoor in 2027 € 124.000 en vanaf 2028 structureel € 160.000 per jaar beschikbaar te stellen. Daarmee wordt de regie op en ondersteuning van de verbetering van de gemeentelijke dienstverlening geborgd. Het gevraagde aanvullende werkbudget vanaf 2028 is nu niet opgenomen. Als dit later nodig blijkt, volgt hiervoor een afzonderlijk voorstel bij de Perspectiefnota.

Dienstverlening - Actualisatie

In de Perspectiefnota 2025-2028 zijn middelen beschikbaar gesteld voor de ICT-investeringen van het Programma Dienstverlening. De aanbesteding van het nieuwe zaaksysteem is in 2026 doorlopen; de gunning is voorzien in de tweede helft van 2026 en de implementatie in 2027. Daardoor wordt € 300.000 in 2026 nog niet besteed. Voorgesteld wordt om dit bedrag door te schuiven naar 2027. Het totale beschikbare budget verandert hierdoor niet.

Diverse stelposten en financiering

In 2026 verwachten we een voordeel door vrijval van kapitaallasten vanwege temporisering van enkele grote investeringsprojecten (o.a. nieuwbouw Marnix College en parkeergarage station). Daarnaast wordt er door verschuiving en uitstel van investeringsprojecten ook een financieringsvoordeel behaald en hoeft er door nieuwe inkomende subsidiegelden minder geleend te worden. Tenslotte valt ook de stelpost vrij die op begrotingsbasis als voorzichtigheidsmarge voor de rentelasten wordt gehanteerd.
Naast deze verwachte voordelen is er ook een verwacht nadeel door lagere dividend uitbetaling van Bank Nederlandse Gemeenten.

Het saldo van bovenstaande posten zorgt voor een voordeel van € 1,5 miljoen in 2026. Het resterende voordeel in 2026 van (afgerond) € 1,2 miljoen wordt veroorzaakt door vrijval van de stelpost loon- en prijsontwikkeling (€ 0,4 miljoen) en de vrijval van de risicomarge algemene uitkering die in 2026 niet meer is benodigd (€ 0,8 miljoen).

Vanwege onzekerheden over de uiteindelijke kasstromen van investeringen en de fluctuatie van de rentepercentages is het gebruikelijk om bij het begroten van de rentelasten en renteomslag een voorzichtigheidsmarge te hanteren. Dat is ook gedaan in 2027. In de laatste jaren blijkt bij de actualisaties steeds dat een deel van die marge kan vrijvallen. In aansluiting op een uitgangspunt in het bestuursakkoord wordt voorgesteld om de voorzichtigheidsmarge in 2027 op begrotingsbasis te verlagen met € 1,4 miljoen. Daarmee lopen we een iets groter, maar nog steeds aanvaardbaar, risico op een nadelig renteresultaat gedurende het begrotingsjaar.
Vanwege onzekerheden op de rentemarkt op middellange en langere termijn, de kasstromen door nieuwe investeringskredieten en huidige leningen die moeten worden geherfinancierd is deze vrijval vooralsnog incidenteel van toepassing. Bij de Perspectiefnota 2028-2031 zal naar verwachting een betere inschatting voor de jaren 2028 en verder kunnen worden gemaakt.

Vrijval reserves

Vanwege de voorziene daling van de algemene reserve is beoordeeld of in 2027 vrijval van andere reserves plaats kan vinden ten gunste van de algemene reserve. Dat is het geval bij de Algemene reserve - begroting (R200; € 6,6 miljoen) en de Algemene reserve - rente begroting (R201; € 9,7 miljoen). Daarnaast kan, rekening houdend met nog begrote uitgaven ten laste van deze reserve, een bedrag vrijvallen uit de Reserve cofinanciering Edese opgaven (R493; € 1,3 miljoen). In totaal bedraagt de vrijval van reserves in 2027 € 17,6 miljoen.

Herijking financiën WOO conform bestuursakkoord

De organisatie vraagt voor 2027–2029 incidenteel € 100.000 aan voor inzet van een externe Woo-helpdesk als flexibele schil. Het aantal Woo-verzoeken is structureel sterk toegenomen (van 2 naar 6 per maand sinds 2022, 98 verzoeken in 2025 en al 90 in juni 2026), terwijl de formatie (2 fte) is ingericht op circa 70 verzoeken per jaar. Zonder hulpdesk worden termijnen niet gehaald. Een flexibele schil is goedkoper en wendbaarder dan formatie-uitbreiding, past bij onzekerheid over rijksfinanciering en mogelijke wetswijzigingen, en kan beter pieken opvangen en weer worden afgebouwd indien de druk afneemt.
Hiermee geven wij invulling aan het bestuursakkoord Groeien in Balans 2026 – 2030 waarin is opgenomen: Het toenemend aantal Woo verzoeken vraagt vanaf 2027 om een herijking van de uitvoering, daar maken wij in deze bestuursperiode keuzes in door: Te anticiperen op de groei van het aantal Woo verzoeken en de financiering vanaf 2027 te herijken.

AI - bestuursakkoord

In de Perspectiefnota 2025-2028 is geld beschikbaar gesteld voor inrichting van het gebruik van AI in de organisatie. In eerste instantie ligt de focus op het bereiken van AI-geletterdheid. Om de gemeente Ede vervolgens ook op een verantwoorde wijze gebruik te kunnen laten maken van AI bij inzet van productiviteits- of kwaliteitsverhogende oplossingen, is een centraal en veilig AI-platform noodzakelijk. In 2028 is de verwachting dat de organisatie voldoende AI-geletterd is om AI-oplossingen breed in de praktijk te gaan gebruiken. Daarom moet in 2027 gestart worden met de aanschaf van een centraal AI-platform.

Datagedreven werken - bestuursakkoord

In de Perspectiefnota 2025-2028 heeft uw raad, naar aanleiding van het Bestuursakkoord 2022-2026, middelen beschikbaar gesteld voor doorontwikkeling van Datagedreven werken en borging in de organisatie. Het fundament is verstevigd en in 2026 is de Edese Datastrategie vastgesteld. Daarnaast wordt er een centraal dataplatform ingericht. Om dit centraal dataplatform te kunnen gebruiken is er een nieuwe rol nodig, namelijk

de data-engineer. Deze rol is nieuw in Ede. We stellen voor om tijdelijk voor 2 jaar 1,5 fte formatie data-engineer toe te voegen aan de organisatie. Deze worden uit bestaande middelen gedekt.

Uitvoeringscapaciteit operationele taken Informatiebeveiliging en Privacy

Inwoners mogen erop rekenen dat wij gegevens veilig beheren en privacy proof gebruiken (Beleidsdoel 'vertrouwen in de overheid'). Dit staat onder druk. Door wettelijke verplichtingen (AVG, Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO), Cyberbeveiligingswet) en uit onderzoeken (onder andere Data Protection Impact Assessment (DPIA's), FG-metingen (Functionaris Gegevensbescherming), audits (o.a. Wet politiegegevens) en extern onderzoek) blijkt dat de capaciteit op privacy en informatiebeveiligingtaken structureel versterkt moeten worden in de vakafdelingen. Niet alleen FG, privacyjurist en CISO (Chief Information Security Officer) zijn verantwoordelijk voor privacy en informatiebeveiliging; elk domein/elke afdeling moet dagelijks uitvoering geven aan privacy- en beveiligingstaken echter zijn de vakafdelingen hier niet op toegerust. Eerdere budgetten toegekend vanuit de raad waren gericht op de benodigde versterking op concernniveau. Capaciteit binnen domeinen voor uitvoeringstaken van de vakafdelingen is niet eerder versterkt. Hiervoor is nu structurele versterking met 1 fte per domein (decentraal) nodig. Zonder deze versterking blijft de huidige situatie in stand. Concreet betekent dit dat adviezen geen of onvoldoende opvolging krijgen, benodigde beheersmaatregelen en dagelijkse taken blijven liggen en het risico groeit op datalekken en het ingrijpen door externe toezichthouders (zoals de Autoriteit Persoonsgegevens). Voorgesteld wordt om nu niet structureel maar voor 2 jaar middelen beschikbaar te stellen voor deze uitvoeringscapaciteit.

ICT - Soevereiniteit - Bestuursakkoord

We geven invulling aan de ambitie uit het bestuursakkoord 2026-2030 om digitale soevereiniteit te borgen en digitale autonomie te versterken. Dit doen we door, waar mogelijk in samenwerking met andere gemeenten en de VNG, soevereine alternatieve voor bestaande oplossingen te onderzoeken. In eerste instantie gaat het om data-opslag, e-mail en toegangsbeheer. Voor alternatieven voor e-mail en toegangsbeheer te onderzoeken is een eenmalig onderzoeksbudget noodzakelijk. Voor data-opslag worden in 2026 keuzes gemaakt. We voorzien al dat een soevereine oplossing voor data-opslag een grotere beheerlast kent dan de bestaande oplossing met netwerkschijven. Hiervoor is extra (technisch) systeembeheer capaciteit nodig.

Actualisatie belastingopbrengsten OZB

Voor wat betreft de OZB op woningen is de werkelijke opbrengst in 2026 hoger dan geraamd. Bij de berekening van het OZB-tarief voor 2026 is uitgegaan van de medio 2025 bekende waardeontwikkeling van woningen. De uiteindelijke waardeontwikkeling is hoger uitgevallen dan destijds werd voorzien. Hierdoor is het OZB-tarief voor woningen in 2026 achteraf bezien te hoog vastgesteld. De hierdoor ontstane hogere opbrengst betreft een eenmalige meevaller. Bij de tariefberekening voor 2027 wordt hiervoor gecorrigeerd. Als basis voor de berekening van het OZB-tarief 2027 wordt het tarief 2026 herrekend op basis van de werkelijke waardeontwikkeling.

Brandweer, sport en ontsluiting

De huidige brandweerkazerne aan de Breelaan in Ede is sterk verouderd en aan vervanging toe. Daarnaast is de huidige kazerne door de groei van Ede meer decentraal komen te liggen ten opzichte van het verzorgingsgebied. Dat heeft invloed op het dekkingspercentage. Gelet op de woningbouwopgave en de verdere groei van Ede is de verwachting dat het dekkingspercentage van de huidige locatie aan de Breelaan verder onder druk komt te staan. Een nieuwe kazerne moet invulling geven aan een toekomstbestendige oplossing waarbij goede brandweerzorg voor de komende decennia is geborgd.

Het college heeft op basis van een haalbaarheidsstudie op 24 juni 2025 het zuidoostelijke voetbalveld van voetbalvereniging Blauw Geel '55 middels een besluit aangewezen als beoogde locatie. Randvoorwaardelijk is herschikking van de voetbalvelden, het vastgoed en het terrein van Blauw Geel waarbij de vereniging hetzelfde aantal velden en dezelfde voorzieningen behoudt. Daarbij hoort ook de herplaatsing van het multicourt naar

een andere plaats in Ede. Ook een nieuwe en veilige ontsluiting op de Kastelenlaan is randvoorwaardelijk voor de nieuwe brandweerkazerne. Deze herontwikkeling vindt plaats in het toekomstige Westerpark, onderdeel van het Ontwikkelkader Ede-stad.

Afgelopen periode is gewerkt aan de voorbereidingen en het ontwerpen van de brandweerkazerne, de ontsluiting van de kazerne op de Kastelenlaan, de herschikking van de voetbalvelden en de bijbehorende voorzieningen. Hiervoor is bij de perspectiefnota 2027-2030 aanvullend voorbereidingskrediet aangevraagd. De totale geschatte investeringskosten zijn € 73,2 miljoen (totale kapitaallasten € 3,5 miljoen per jaar vanaf 2031). Aanvullend op de eerder aangevraagde voorbereidingskredieten is nu het volgende nodig om het traject van de deelprojecten nu verder te brengen richting bouw en uitvoering:

- Een bouwkrediet voor de brandweerkazerne inclusief inrichting van € 56,0 miljoen;
- Een uitvoeringskrediet voor de ontsluiting, overige infra, openbare ruimte (riolering, groencompensatie, parkeerplaatsen herinrichten etc.) en coördinatie van € 3,0 miljoen;
- Een bouw- en uitvoeringskrediet voor de herinrichting sportpark (velden aanleg, bouw vastgoed) van € 10,1 miljoen;

In totaal is er een aanvullend krediet nodig van € 69,1 miljoen. De jaarlijkse aanvullende benodigde kapitaallasten komen vanaf 2031 uit op € 3,3 miljoen per jaar. Vanaf 2031 zal de nieuwe brandweerkazerne geëxploiteerd en onderhouden moeten worden.

In de aanvraag is daarnaast ook het volgende opgenomen:
- Een jaarlijks budget van € 225.000 voor de komende vier jaar voor het onderhoud van de bestaande brandweerkazerne aan de Breelaan totdat de nieuwe brandweerkazerne geopend wordt (periode 2027-2030, totaal benodigd € 0,9 miljoen);
- In 2028 wordt de grond voor de brandweerkazerne geleverd vanuit Sport aan Vastgoed. De grond is voor de brandweerkazerne verwerkt in de investeringsraming, voor Sport leidt dit tot een incidenteel voordeel in 2028 van € 0,5 miljoen (saldo na afboeken bestaande boekwaardes en dekking incidentele kosten voor sloop, sanering en opruimen).

Actualisatie Kreelseweg 94
Bij de Perspectiefnota 2026-2029 is geld toegekend voor ecologisch onderzoek en mitigerende maatregelen voor de schuren aan de Kreelseweg 94. Uit onderzoek blijkt dat aanvullende maatregelen nodig zijn voor beschermde diersoorten. Hierdoor worden de werkzaamheden gefaseerd uitgevoerd en vinden deze deels in 2027 plaats. De wagenloods wordt deels gesloopt, gesaneerd en gerenoveerd; de overige schuren worden gesaneerd en gesloopt. Er wordt daarom voorgesteld om € 456.000 over te hevelen van 2026 naar 2027.

Actualisatie Ombuiging Woonwagens
Van de vijf woonwagens zijn in 2026 twee verkocht aan de zittende huurders. Voor de overige woonwagens en standplaatsen wordt in Q3/Q4 2026 een verkoopstrategie opgesteld. Hierdoor wordt de beoogde verkoop niet volledig in 2026 gerealiseerd. Voorgesteld wordt daarom de verwachte verkoopopbrengst van € 344.000 en de hiermee samenhangende extra afschrijving van € 450.000 over te hevelen van 2026 naar 2027.

Actualisatie afkoop luifel station
Voor de afkoop van het beheer en onderhoud van de kap en luifel van station Ede-Wageningen moeten nog definitieve afspraken worden gemaakt. De hiervoor geraamde kosten worden niet meer in 2026 verwacht. Afhankelijk van de definitieve afspraken bestaat de mogelijkheid dat de kosten jaarlijks ten laste komen van de begroting Vastgoed. We stellen daarom voor om € 175.000 over te hevelen van 2026 naar 2027.

4. Programmaplannen

Doel programma

Adequate voorzieningen voor onderwijs, sport, cultuur en evenementen en duurzaam behoud en ontwikkeling van erfgoed.

Ontwikkelingen programma

Onderwijshuisvesting

In 2026 heeft het Rijk de wet planmatige aanpak onderwijshuisvesting aangenomen en wordt VNG-modelverordening daarop geactualiseerd. Om de juridische basis op orde te hebben wordt de bestaande verordening onderwijshuisvesting van gemeente Ede uit 2017 op basis van deze VNG-modelverordening geactualiseerd.

In 2026 heeft de raad het IHP 2026- 2045 aangenomen. De komende jaren zullen de projecten die op de uitvoeringsagenda van het IHP staan, worden uitgevoerd na besluitvorming. Een complexe en omvangrijke opgave voor gemeente en schoolbesturen die vraagt om het ontwikkelen van een strategie. In 2027 ligt de focus daarom op het verder ontwikkelen en implementeren van de uitvoeringsstrategie voor het Integraal Huisvestingsplan (IHP). Gelijktijdig wordt op basis van het uitvoeringsplan IHP 2027-2030 de onderwijshuisvesting stapsgewijs vernieuwd en worden projecten opgeleverd. Om te voldoen aan de wettelijke zorgplicht voor onderwijshuisvesting wordt jaarlijks het Programma Onderwijshuisvesting opgesteld en uitgevoerd.

Sport

Het jaar 2026 is het laatste jaar van het Gezond en actief leven akkoord. Dit wordt van 2027 tot 2030 voorgezet in het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA). Daaraan gekoppeld zijn tot en met 2030 ook de budgetten van de buurtsportcoaches en de regeling voor BTW gekoppeld. Daarmee is het financiële beeld voor 2027 tot en met 2029 compleet en kan er gewerkt worden aan een agenda waarbij sport niet alleen als doel maar ook als middel wordt ingezet om positieve gezondheid van de Edenaren te bevorderen. Dit kan dan mee worden genomen in het Integraal huisvestingsplan, de herijking van het Sportakkoord in Ede en in de afspraken met Sportservice de Vallei.

Evenementen

Het aanbod van evenementen in Ede wordt goed gewaardeerd door de inwoners. We zien dat de samenwerking en professionalisering van lokale evenementen nog steeds toeneemt en dat deze organisatoren goed inspringen op wat er lokaal leeft. Met name de vraag naar evenementen voor bepaalde doelgroepen stijgt. Daarnaast stijgt ook de betrokkenheid bij de besluitvorming bij bewoners. Steeds vaker worden klachten

ingediend en verleende vergunningen opgevraagd om meer grip te krijgen op wat er speelt in hun leefomgeving.
Regeldruk vanuit verschillende overheden neemt nog steeds toe, waardoor het steeds lastiger wordt om evenementen mogelijk te maken.

Cultuur
Naar verwachting gaat in juni 2027 de nieuwe Wsob (Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen) van kracht. Belangrijkste punten hierin zijn de wettelijke zorgplicht voor gemeenten om te zorgen voor een volwaardige en toegankelijke bibliotheekvoorziening in de gemeente, een gezamenlijk meerjarenbeleidsplan door bibliotheek en gemeente en de provincie die de rol van toezichthouder heeft. De nieuwe mediawet wordt in 2028 verwacht. Voor de lokale omroep betekent dit dat ze omvormen naar één van de 80 streekomroepen die gevormd moeten worden. Financiering van de streekomroep gaat niet meer via het gemeentefonds, maar via het ministerie. Verkenning landelijke wijziging subsidiestelsel (vanaf 2028) met meer aandacht voor regionale spreiding en afstemming taakverdeling verschillende overheden. CMK (Cultuureducatie Met Kwaliteit) loopt t/m 2028. Het is nog niet duidelijk of dit landelijk wordt vervolgd. Het toepassen van de drie codes: Cultural Governance, Fair Practice en Diversiteit en Inclusie worden in toenemende mate deel van subsidievoorwaarden.

Erfgoed
Het boven- en ondergrondse erfgoed van Ede staat onder druk door ontwikkelingen op het gebied van natuur, landbouw, infrastructuur en woningbouw. Vooral waardevolle archeologie dreigt hierdoor verloren te gaan. Bewustwording, preventief beheer, bescherming en adequaat archeologisch onderzoek blijven daarom belangrijke opgaven, waarbij steeds meer regionaal wordt samengewerkt. Voor monumentenzorg ligt de nadruk op bescherming en instandhouding van erfgoed. Daarnaast wordt erfgoed benut als inspiratiebron voor ruimtelijke ontwikkelingen. Door erfgoedwaarden vroegtijdig in beeld te brengen en mee te wegen bij gebiedsontwikkelingen, kan de Edese identiteit worden behouden en versterkt.

Financieel overzicht programma

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Onderwijshuisvesting	8.390 N	8.694 N	**8.437 N**	9.561 N	10.506 N	10.622 N
Sport	9.206 N	11.646 N	**9.233 N**	10.528 N	11.360 N	11.172 N
Evenementen	805 N	693 N	**529 N**	529 N	529 N	529 N
Cultuur	11.791 N	13.169 N	**13.450 N**	14.409 N	11.642 N	11.642 N
Lasten programma	**30.192 N**	**34.203 N**	**31.649 N**	**35.026 N**	**34.037 N**	**33.964 N**
Onderwijshuisvesting	170 V	30 V	**30 V**	30 V	30 V	30 V
Sport	228 V	617 V	**0 V**	0 V	0 V	0 V
Evenementen	0 V	0 V	**0 V**	0 V	0 V	0 V
Cultuur	589 V	871 V	**346 V**	101 V	71 V	71 V
Baten programma	**987 V**	**1.519 V**	**376 V**	**131 V**	**101 V**	**101 V**
Saldo van baten en lasten	**29.206 N**	**32.684 N**	**31.273 N**	**34.896 N**	**33.936 N**	**33.863 N**
Storting reserve	727 N	621 N	**274 N**	260 N	231 N	230 N
Onttrekking reserve	564 V	1.013 V	**1.718 V**	2.891 V	222 V	222 V
Resultaat	**29.369 N**	**32.292 N**	**29.829 N**	**32.264 N**	**33.944 N**	**33.871 N**

Productgroep Onderwijshuisvesting

Doel

Onderwijsaccommodaties die passen bij de huidige maatschappelijke verwachtingen en die voldoen aan de huidige bouwbesluiteisen voor nieuwbouw en de eisen die van kracht worden in het kader van het Klimaatakkoord en de doelstellingen van Parijs 2050.

Ketenpartners

Schoolbesturen (en in mindere mate schooldirecties en medezeggenschapsraden); Instellingen voor Kinderopvang (in de rol van huurder/gebruiker van onderwijsaccommodatie); Sportservice de Vallei (voor faciliteiten bewegingsonderwijs).

Relevante nota's en lokale regelgeving

- Bestuursakkoord 2026-2030
- Integraal+Huisvestingsplan+2026-2045 (2026)
- Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Ede 2017 ev. (2017)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2027 doen?

Subdoel Prestaties

Betere kwaliteit van de (bestaande) onderwijshuisvesting.

- Start nieuwbouw Marnix College.
- Start nieuwbouw SmB Nederwoud.
- Realisatie nieuwbouw Koning David School op de Elias Beeckman Kazerne.
- Uitwerken en realiseren uitbreiding de Ontdekking.
- Uitwerken DO en start bouw de Plataan in Bennekom.
- (Onderzoek) huisvesting Rehobothschool (wettelijke taak).
- Programma HEZ; onderzoek nieuwe locatie Van Lodenstein College en voorbereidingen voorzieningencluster (IKC).
- Uitvoeren Programma 2027 en opstellen Programma en Overzicht 2028.

Subdoel Prestaties

Verordening voorzieningen Onderwijs gemeente Ede.

- Actualiseren bestaande verordening voorzieningen onderwijs 2017 gemeente Ede.

Subdoel Prestaties

Uitvoeringsplan IHP 2026 - 2045.

- Ontwikkelen strategie uitvoeringsplan IHP.
- Implementeren van de strategie.

Wat gaat het kosten?

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Lasten	8.390 N	8.694 N	**8.437 N**	9.561 N	10.506 N	10.622 N
Baten	170 V	30 V	**30 V**	30 V	30 V	30 V
Saldo van baten en lasten	**8.220 N**	**8.664 N**	**8.407 N**	**9.531 N**	**10.476 N**	**10.592 N**
Storting reserve	0 N	0 N	**0 N**	0 N	0 N	0 N
Onttrekking reserve	50 V	0 N	**0 N**	0 N	0 N	0 N
Resultaat	**8.170 N**	**8.664 N**	**8.407 N**	**9.531 N**	**10.476 N**	**10.592 N**

Toelichting

Het saldo van baten, lasten en reservemutaties binnen de productgroep Onderwijshuisvesting neemt in 2027 af met € 0,25 miljoen ten opzichte van 2026. De daling wordt veroorzaakt door de volgende posten:

Onderwijshuisvesting

Bij de Perspectiefnota 2027-2030 zijn er incidenteel middelen voor 2026 toegekend. Het gaat hierbij om de volgende incidentele middelen:

- € 150.000 voor onderhoud De Zicht 3 in Ederveen
- € 363.000 voor tijdelijke huisvesting van een school aan de Korhoenlaan 6

Bij de Programmabegroting 2026-2029 is eveneens incidenteel middelen voor 2026 toegekend voor onderstaande:

- € 75.000 voor de verplaatsing van een noodlokaal naar De Prinsenakker, omdat ze recht hebben op een 9de groep

Activering investeringen

Een aantal projecten worden eind 2026 afgerond. Dit zorgt ervoor dat er vanaf 2027 kapitaallasten hiervoor gaan lopen. Het totaalbedrag aan kapitaallasten dat vanaf 2027 voor deze projecten begroot is, is circa € 310.000 per jaar.

Productgroep Sport

Doel

We bieden of geven onze inwoners voldoende kansen en mogelijkheden om te sporten en bewegen. Dit vinden we belangrijk omdat het vitaliteit en contact stimuleert. We streven ernaar dat onze inwoners geen belemmering ervaren om te gaan sporten en bewegen en via sport en bewegen zich een gezonde leefstijl aan gaan meten en sociaal actief zijn.

Ketenpartners

Sportservice de Vallei, Sportforum Ede, (ondernemende) sportaanbieders; onderwijsinstellingen en zorgaanbieders.

Relevante nota's en lokale regelgeving

- Accommodatieplannen binnensport- buitensport 2022-2025 (2022)
- Sportvisie Ede (2020)
- Sportakkoord (2019)
- Toekomstvisie zwemproduct (2016)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2027 doen?

Subdoel Prestaties	Het aantal inwoners wat aan de beweegnorm voldoet, is in 2029 gestegen tot 54%. • Herijking lokaal sportakkoord. • Sport en bewegen koppelen aan Aanvullen Zorg en Welzijnsakkoord (AZWA). • Herijking afspraken sport en bewegen met Sportservice de Vallei op basis van AZWA en sportakkoord.

Subdoel **Prestaties**	Het aantal inwoners dat in groepsverband sport, is in 2029 gestegen tot 45%. • Regionaal uitvoeren plan sociale veiligheid bij sportaanbieders zodat in 2029 95% van de sportaanbieders voldoet aan kenmerken van een sociale veilige aanbieder. • De verenigingsadviseur werkt samen met verenigingen, Sportforum en Sportservice de Vallei aan vraagstukken bij verenigingen waardoor in 2029 75% van de sportverenigingen toekomstbestendig zijn. • Versterken van de regionale samenwerking Uniek Sporten om meer mensen de kans te geven op een aangepaste manier voldoende te sporten en te bewegen. • Herijken afspraken met Sportservice de Vallei op de inzet van verengingsadvies zodanig dat dit bijdraagt aan de eerste drie prestaties.
Subdoel **Prestaties**	Het aantal voorzieningen sluit aan bij de samenstelling van de bevolking zoals deze in het accommodatieplan 2026-2029 zijn opgenomen. • Aanbesteding bouw turnhal en nieuw zwembad. • Vaststellen Integraal huisvestingsplan sport en uitvoeringsprogramma.
Subdoel **Prestaties**	De gemeentelijke sportvoorzieningen worden door de inwoners van de gemeente Ede met een gemiddeld cijfer van 7 gewaardeerd. • Herijking afspraken onderhoud en exploitatie binnensportaccommodaties, buitensportaccommodatie en zwembad De Peppel met Sportservice de Vallei. • Uitvoeren van de geplande renovaties van binnen- en buitensportaccommodaties.

Indicatoren

Effectindicatoren	Metingen 31-12						Streefw.
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2027
Percentage inwoners dat sport in groepsverband (vereniging, club, loopgroep, MTB-groep o.i.d.) *Wordt tweejaarlijks gemeten. Streefwaarde is landelijk gemiddelde.*	40	-	36	-	38	-	40
Percentage inwoners (18 jaar en ouder) dat voldoet aan de beweegrichtlijnen	54	-	49	-	48	-	55
Percentage inwoners dat op de een of andere wijze aan sport doet *Wordt tweejaarlijks gemeten.*	71	-	60	-	61	-	70
Oordeel gebruikers over gemeentelijke sportaccommodaties (rapportcijfer) *Zoals sporthallen, Zwembad De Peppel, voetbalvelden. Wordt tweejaarlijks gemeten.*	7,5	-	7,4	-	7,3	-	7
Percentage inwoners (4 jaar en ouder) dat één keer per week of vaker sport *Wordt tweejaarlijks gemeten.*	-	-	49	49,9	49,7	55,6	55
Percentage Edenaren dat tevreden is over aanbod aan sport en recreatie *Wordt tweejaarlijks gemeten.*	-	-	-	-	78	-	75

Prestatie-indicatoren	Metingen 31-12						Streefw.
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2027
Percentage gerealiseerde gemeentelijke sportaccommodaties dat benodigd is volgens het accommodatieplan sport om te voldoen aan de vraag van de bevolking	90	95	95	95	95	95	100

Wat gaat het kosten?

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Lasten	9.206 N	11.646 N	**9.233 N**	10.528 N	11.360 N	11.172 N
Baten	228 V	617 V	**0 V**	0 V	0 V	0 V
Saldo van baten en lasten	**8.978 N**	**11.029 N**	**9.233 N**	**10.528 N**	**11.360 N**	**11.172 N**
Storting reserve	17 N	12 N	**12 N**	11 N	11 N	10 N
Onttrekking reserve	344 V	342 V	**42 V**	45 V	45 V	45 V
Resultaat	**8.650 N**	**10.700 N**	**9.204 N**	**10.494 N**	**11.326 N**	**11.137 N**

Toelichting

Het saldo van baten, lasten en reservemutaties binnen de productgroep Sport neemt in 2027 af met € 1,5 miljoen ten opzichte van 2026. De toekenning van de reguliere loon- en prijscompensatie zorgt voor een stijging van de lasten met € 0,2 miljoen. De belangrijkste verklaringen voor het resterende verschil tussen de begroting 2026 en 2027 zijn:

Investeringen zwembad Vrije Slag (zwemwaterwet)
In 2026 is incidenteel € 1,7 miljoen beschikbaar gesteld voor aanvullende investeringen in zwembad De Vrije Slag in Bennekom. Deze investering was nodig om het wedstrijdbad aan te passen aan de strengere eisen voor de waterdoorstroom als gevolg van de nieuwe zwemwaterwet en daarmee tijdelijke sluiting van het zwembad te voorkomen. Omdat het budget incidenteel in 2026 beschikbaar is gesteld, vervallen deze lasten in 2027. Dit leidt tot € 1,7 miljoen lagere lasten in 2027 ten opzichte van 2026.

Vervallen Brede SPUK-regeling
In 2026 is binnen de productgroep Sport € 0,6 miljoen beschikbaar vanuit de Brede SPUK-regeling voor het stimuleren van sport en bewegen en de uitvoering van het Sportakkoord. De regeling loopt af in 2026. Hierdoor vervallen vanaf 2027 zowel de rijksbijdrage als de hiermee samenhangende lasten. Dit leidt in 2027 tot € 0,6 miljoen lagere baten en € 0,6 miljoen lagere lasten ten opzichte van 2026, per saldo is deze wijziging budgettair neutraal.

Bijdrage herbouw kantine Advendo Ederveen
Voor de herbouw van de kantine van sportvereniging Advendo in Ederveen is incidenteel een bijdrage van € 0,3 miljoen beschikbaar gesteld. Deze bijdrage is in 2026 verstrekt en is gedekt door een onttrekking aan de Reserve Overlopende verplichtingen. In 2027 vervalt zowel de last als de onttrekking. Hierdoor dalen de reservemutaties in 2027 met € 0,3 miljoen ten opzichte van 2026, per saldo is deze wijziging budgettair neutraal.

Productgroep Evenementen

Doel

We werken aan een evenementenaanbod van evenementen die samen een aantrekkelijk vrijetijdsaanbod bieden aan alle Edenaren, die bezoekers naar Ede trekken om hier te verblijven en die uitstralen wie we zijn.

Ketenpartners

Ede Marketing, Sportservice De Vallei, Cultura, Platform Ede Centrum.

Relevante nota's en lokale regelgeving

- Evenementenvisie
- Nadere regel evenementen 2025 (2025)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2027 doen?

Subdoel Prestaties

Er zijn voldoende evenementen gericht op verschillende doelgroepen binnen onze gemeente

- Zorgen dat de evenementenkalender zo evenwichtig mogelijk verdeeld is.
- Faciliteren van nieuwe evenementen, aanvullend aan het bestaande evenementenaanbod.

Subdoel Prestaties

We faciliteren de organisatoren van onze DNA-evenementen door kennisoverdracht en ondersteuning op onderdelen van het proces.

- Ondersteunen bij verkeersmaatregelen en afval.
- Ondersteunen met subsidie in tegemoetkoming oplopende kosten.
- Het organiseren van informatiesessies voor organisatoren van DNA-evenementen.
- Ondersteuning en begeleiding bij het vergunningenproces.

Subdoel Prestaties

We houden de basis van het proces rondom evenementen op orde.

- Faciliteren van evenementenorganisatoren in samenwerking met veiligheid.
- Het in kaart brengen van evenementenlocaties in de gemeente Ede om daarmee de druk die er op de ruimte is beter te verdelen.
- Juridische borging van de locatieprofielen.
- Opstellen van informatiebrochures voor evenementen-organisatoren met locatiespecifieke 'spelregels'.

Indicatoren

Beeldindicatoren	Metingen 31-12						Streefw.
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2027
Percentage Edenaren dat tevreden is over aanbod aan uitgaansmogelijkheden, horeca, film *Wordt tweejaarlijks gemeten.*	-	-	-	-	71	-	n.v.t.

Effectindicatoren	Metingen 31-12						Streefw.
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2027
Percentage inwoners dat tevreden is over aanbod aan evenementen *Wordt tweejaarlijks gemeten.*	-	-	-	-	57	-	60

Wat gaat het kosten?

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Lasten	805 N	693 N	**529 N**	529 N	529 N	529 N
Baten	0 V	0 V	**0 V**	0 V	0 V	0 V
Saldo van baten en lasten	**805 N**	**693 N**	**529 N**	**529 N**	**529 N**	**529 N**
	0	0	**0**	0	0	0
Resultaat	**805 N**	**693 N**	**529 N**	**529 N**	**529 N**	**529 N**

Toelichting

Het saldo van baten, lasten en reservemutaties binnen de productgroep Evenementen neemt in 2027 af met € 0,17 miljoen ten opzichte van 2026. De belangrijkste verklaringen voor het resterende verschil tussen de begroting 2026 en 2027 zijn:

DNA-evenementen en Uitvoeringsagenda Evenementen
Voor DNA-evenementen en de Uitvoeringsagenda Evenementen zijn voor de bestuursperiode 2022-2026 budgetten beschikbaar gesteld. Deze budgetten lopen tot en met 2026 en zijn vanaf 2027 niet meer in de begroting opgenomen. Hierdoor dalen de lasten in 2027 met € 0,12 miljoen ten opzichte van 2026. In de Programmabegroting 2027-2030 is opnieuw budget aangevraagd voor DNA-evenementen en de Uitvoeringsagenda Evenementen.

Evenementen met landelijke uitstraling
Vanaf 2027 dalen de lasten voor evenementen met landelijke uitstraling met € 50.000 ten opzichte van 2026. Deze daling is het gevolg van de bij de Perspectiefnota 2026 vastgestelde ombuiging OM.1.3.02 Versoberen evenementen. In het kader van deze ombuiging is vanaf 2027 structureel € 50.000 op het budget voor evenementen ingeleverd.

Productgroep Cultuur

Doel
We werken eraan om Ede een herkenbare culturele hotspot binnen de regio Foodvalley te laten zijn, met toegankelijke culturele voorzieningen in Ede stad, dorpen en kernen, waar cultuur bijdraagt aan de leefomgeving, het vestigingsklimaat, het makersklimaat, actieve cultuurparticipatie en doorlopende cultuureducatie. Erfgoed willen we duurzaam behouden en ontwikkelen en is zichtbaar en beleefbaar voor alle inwoners.

Ketenpartners
Ministerie OCW; Rijksdienst voor het Cultureel erfgoed (RCE); Provincie Gelderland; Cultuur Oost, Kröller-Müller Museum; Moe (museum overleg Ede); lokale musea; Omroep Ede; Cultura; Cultuurmakelaar, Akoesticum, Openluchttheater; BAK (belangenvereniging amateurkunst), Platform Edese Kunstenaars (PEK), HvA, Cultuurforum; Cultuurvalleigemeenten en Cultuurregio Ede-Wageningen. Monumenteneigenaren, -gebruikers en -huurders; architecten; restauratie-bedrijven; archeologisch bedrijfsleven; aannemers; hoveniers; beheerders; commissie ruimtelijke kwaliteit Ede (CRK); Bond Heemschut; Vereniging De Hollandsche Molen; Federatie Grote Monumentengemeenten (FGM); Nationaal Restauratiefonds (NRF); Vereniging Edese Monumenten (VEM); Nationale Maatschappij tot Restaureren en Herbestemmen van Cultureel Erfgoed (BOEi); Stichting Monumentenwacht Gelderland; Comité Open Monumenten Dag Ede (OMD); Historische verenigingen; Archeologische vrijwilligersorganisaties; buur- en regiogemeenten; Vereniging Behoud Begraafplaats Bennekom.

Relevante nota's en lokale regelgeving
- Uitvoeringsprogramma Cultuurvisie 2025-2028 (2025)
- Cultuurvisie gemeente Ede (2024)
- Verordening Commissie Ruimtelijke Kwaliteit Ede
- Erfgoedverordening Ede 2020 (2024)
- Subsidieregeling Instandhouding Erfgoed Ede (2024)
- Beleidsregels voor onderhoud en restauratie van monumenten (Beleidsregel MOOI Ede) (2023)
- Cultuurhistorische Waardenkaart (2023)
- Nota 'Erfgoed maakt Ede!' (archeologie, monumentenzorg, archief) (2018)
- Subsidieregeling Cultuur 2017 (2017)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2027 doen?

Subdoel

Wij zorgen ervoor dat de geschiedenis van Ede tastbaar en beleefbaar wordt.

Prestaties

- De ArcheoHotspot Ede is een open en toegankelijke ontmoetingsplek, waar jong en oud, verspreid door de gemeente op allerlei manieren in aanraking komen met archeologie.
- Landschappelijk archeologisch erfgoed beheren, zodat Edenaren daar een actieve bijdrage aan kunnen leveren.

Subdoel

We bouwen archeologische kennis op en we wisselen deze kennis uit.

Prestaties

- In samenwerking met het Rijk maken we een gebiedssynthese voor de Veluwe.
- We stellen een Plan van Aanpak op voor een regionale onderzoeksagenda voor de (Gelderse) FoodValley.
- Inwoners de ruimte bieden om deel te nemen aan archeologisch (veld)onderzoek onder begeleiding van professionals.
- We ontsluiten nieuwe archeologische data in de Cultuurhistorische Waardenkaart

Subdoel

Het rijke ondergrondse erfgoed van Ede wordt duurzamer beheerd voor de toekomst.

Prestaties

- Archeologische terreinen in het buitengebied, waaronder archeologische rijksmonumenten, beter beheren en monitoren.
- Samen met deelnemers van de ArcheoHotspot Ede onderzoeken en documenteren we toevalsvondsten en onvoorziene ontsluitingen van het bodemarchief.

Subdoel

Wij houden bestaande beschermde monumenten en erfgoedwaarden zo goed mogelijk in stand.

Prestaties

- Wij informeren en adviseren over individuele (omgevingsvergunning)aanvragen.
- Wij coördineren structureel de (wettelijke verplichte) advisering aan het college hierover.
- Wij verlenen subsidies van de eigen gemeentelijke tegemoetkomingsregeling, stimuleren periodieke inspecties en controleren dit in het veld.
- Wij zorgen ervoor dat rekening wordt gehouden met historisch (steden)bouwkundige en/of cultuurlandschappelijke erfgoedwaarden binnen (ruimtelijke) planvorming in brede zin.
- Zo nodig, ondersteunen wij de OddV in geval van (al dan niet door derden geïnitieerde) handhavingsprocedures.

Subdoel

Wij zorgen dat nieuwe erfgoedwaarden op diverse deelgebieden, zowel actief (op basis van beleid of wetgeving) als passief (op verzoek derden) beleefbaar, zichtbaar en/of beschermd worden.

Prestaties

- Wij doorlopen door derden of door de minister geïnitieerde verzoeken tot aanwijzing als gemeentelijk of rijksmonument.
- Wij beschermen als gemeentelijk monument het meest waardevolle funeraire erfgoed in Ede (begraafplaatsen en graftekens).
- Wij beschermen als gemeentelijk monument in voorkomende gevallen de meest waardevolle objecten uit de periode van ‘Oorlog en Wederopbouw’ (1945-1965).
- Wij beschermen als stadsgezicht of cultuurlandschap in voorkomende gevallen de meest waardevolle gebieden in onze gemeente. Voorafgaand hieraan typeren en waarderen wij cultuurhistorische kernkwaliteiten (taak Omgevingswet).
- Wij verbinden cultuurhistorie vroegtijdig met ruimtelijke opgaven.

Subdoel

Het (wettelijk verplichte) voorkomen van de aantasting of ontsiering van de omgeving van beschermde monumenten (nieuwe taak Omgevingswet/Omgevingsplan).

Prestaties

- Wij stellen regels op voor een biotoopgebied rondom ieder monument ter voorkoming van ontsiering of aantasting van de directe omgeving.

Cultuur

Subdoel

Voor onze inwoners en bezoekers en onze cultuuraanbieders is het culturele aanbod in de gemeente Ede beter zichtbaar en vindbaar.

Prestaties

- De ontwikkelde communicatiestrategie voeren we in 2027 verder uit.
- We gebruiken actief de openbare ruimte om de culturele sector zichtbaar te maken.

Subdoel

Bijdragen aan de verdere professionalisering van het culturele veld door het stimuleren van ontwikkeling, kennisdeling en versterking van ondernemerschap onder makers en instellingen.

Prestaties

- Samen met de cultuurmakelaar zetten we in op kennisdeling en ondernemerschap, met bijvoorbeeld kennissessies over fondsenwerving en het organiseren van netwerkbijeenkomsten.
- Wij zetten het programma Vitale verenigingen voort, de cultuurmakelaar voert dit programma uit.

Subdoel

Versterken van verbindingen en samenwerking met het culturele veld in gemeente Ede, gericht op gezamenlijke initiatieven, kennisdeling en duurzame relaties.

Prestaties

- We formaliseren de rol van het CultuurForum.
- We continueren en versterken de huidige rol van de Cultuurmakelaar en breiden het aantal uren voor de Cultuurmakelaar uit.
- Met het Cultuurforum en de Cultuurmakelaar organiseren we in 2027 minimaal 2 keer jaar een netwerkbijeenkomst.

Subdoel

Ede kent een aantrekkelijk vestigingsklimaat waarin cultuur een belangrijke pijler is.

Prestaties

- Ook in 2027 zetten we in op voldoende en aantrekkelijke culturele voorzieningen binnen de verschillende gebiedsontwikkelingen.
- We continueren de regionale samenwerking, samen met de andere gemeenten van de Cultuurvallei en met de Provincie Gelderland.
- in 2027 vervolgen we de realisatie van cultuuraanbod en beleving voor een brede doelgroep in het Stationskwartier.
- Kijken we naar de mogelijkheden die de Westhal kan bieden als het gaat om podium, oefenmogelijkheden en makersplaatsen.
- Wij gaan aan de slag met uitwerking van De Basis, en versterken de samenwerking binnen Friso.

Subdoel

Ede kent een stimulerend makersklimaat met voldoende en betaalbare plekken voor onze culturele ondernemers, aanbieders en initiatiefnemers.

Prestaties

- Wij zetten in op talentontwikkeling en zorgen voor mogelijkheden zodat jongeren zich in Ede kunnen ontwikkelen en professionaliseren.
- We onderzoeken de mogelijkheden voor plekken voor makers en willen hiermee het makersklimaat stimuleren.
- In 2027 werken we de eerste bevindingen van mogelijke makersplaatsen verder uit.
- Net als vorig jaar zorgen wij dat binnen de verschillende gebiedsontwikkelingen er ruimte voor makersplekken komt.
- Wij zetten in op het faciliteren van een makersnetwerk.
- Wij versterken de samenwerking tussen sport en cultuur door middel van meer openbare oefenruimtes en urban arts faciliteiten.

Subdoel

Inwoners van Ede kunnen actief deelnemen aan culturele activiteiten met een evenwichtige spreiding over leeftijdsgroepen, wijken en culturele disciplines.

Prestaties

- We herzien in 2027 de subsidieregeling om cultuurparticipatie doelgericht te stimuleren voor alle inwoners van Ede, van jong tot oud. Daarbij willen we onder andere inzetten op talentontwikkeling en gaan we werken met de drie cultuurcodes.
- We blijven investeren in een vitale cultuursector door ondersteuning van culturele ondernemers en makers via de Cultuurmakelaar, kennisdeling over fondsenwerving en subsidiemogelijkheden en het stimuleren van cultureel ondernemerschap.

Subdoel

Elke leerling in Ede heeft toegang tot een divers en inclusief cultuureducatieprogramma, dat aansluit bij verschillende culturele achtergronden, talenten en leerstijlen, en dat zowel binnen als buiten school wordt aangeboden.

Prestaties

- De gemeente blijft deelnemen aan het meerjarig CmK-programma en wij zetten in op zoveel mogelijk deelname door PO-scholen.
- Cultuureducatie zal worden uitgebreid naar (speciaal) voortgezet onderwijs, MBO en HBO.
- We zetten de samenwerking met voort met culturele partners en de Cultuurmakelaar voor de verbindingen tussen cultuureducatie binnen- en buitenschool.
- We zetten de toegankelijke bibliotheekvoorzieningen voort , inclusief Taalhuis en IDO in samenwerking met Cultura.

Indicatoren

Beeldindicatoren	Metingen 31-12						Streefw.
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2027
Sociale cohesie	-	6,8*	-	6,5*	-	6,6*	n.v.t.
*De schaalscore wordt samengesteld op basis van de antwoorden op acht stellingen over sociale cohesie in de woonbuurt. Hoe hoger de score op deze schaal, hoe groter de ervaren sociale cohesie in de woonbuurt. Wordt tweejaarlijks gemeten. * Wegens een nieuwe meetmethode en aansluiting bij de Veiligheidsmonitor van het CBS zijn de metingen 2021, 2023 en 2025 aangepast conform de nieuwe meetmethode. Bij de nieuwe methode zijn de percentages gebaseerd op alle respondenten inclusief "weet niet/geen mening'. Deze metingen zijn dus niet meer te vergelijken met de metingen in Programmarekening 2025 en voorgaande P&C instrumenten, die waren gebaseerd op respondenten exclusief "geen mening/weet niet".*							
Woonaantrekkelijkheid Ede	26	25	25	22	19	18	n.v.t.
Rangnummering woonaantrekkelijkheidsindex (Atlas voor gemeenten): hoe lager des te aantrekkelijker is de gemeente.							
Percentage inwoners dat tevreden is over aanbod aan musea, tentoonstellingen	-	-	-	-	31	-	n.v.t.
Wordt tweejaarlijks gemeten.							

Effectindicatoren	Metingen 31-12						Streefw.
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2027
Deelname aantal scholen aan het programma 'Cultuureducatie met Kwaliteit'	33	40	41	41	48	50	54
Percentage inwoners dat een (zeer) positief beeld heeft van de gemeente Ede (als gebied)	77	-	81	-	73	-	75
Wordt tweejaarlijks gemeten.							
Percentage Edenaren dat tevreden is over aanbod aan theater, voorstellingen en concerten	-	-	-	-	52	-	55
Wordt tweejaarlijks gemeten.							

Wat gaat het kosten?

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Lasten	11.791 N	13.169 N	**13.450 N**	14.409 N	11.642 N	11.642 N
Baten	589 V	871 V	**346 V**	101 V	71 V	71 V
Saldo van baten en lasten	**11.202 N**	**12.298 N**	**13.104 N**	**14.309 N**	**11.571 N**	**11.570 N**
Storting reserve	711 N	608 N	**262 N**	248 N	220 N	220 N
Onttrekking reserve	170 V	672 V	**1.676 V**	2.846 V	177 V	177 V
Resultaat	**11.742 N**	**12.235 N**	**11.690 N**	**11.711 N**	**11.613 N**	**11.613 N**

Toelichting

Het saldo van baten, lasten en reservemutaties binnen de productgroep Cultuur neemt in 2027 af met € 0,5 miljoen ten opzichte van 2026. De toekenning van de reguliere loon- en prijscompensatie zorgt voor een stijging van de lasten met € 0,3 miljoen. De belangrijkste verklaringen voor het resterende verschil tussen de begroting 2026 en 2027 zijn:

Vervallen SPUK Jongerencultuur en Jongeren en Talent
In 2026 zijn binnen de productgroep Cultuur nog middelen beschikbaar vanuit de SPUK Jongerencultuur en de SPUK Jongeren en Talent. Vanaf 2027 zijn deze middelen niet meer in de begroting opgenomen. Hierdoor dalen zowel de baten als de hiermee samenhangende lasten in 2027 met € 50.000 ten opzichte van 2026. Per saldo is deze wijziging budgettair neutraal.

Vervallen SPUK bibliotheken Bennekom en Otterlo
Voor de bibliotheken in Bennekom en Otterlo is incidenteel € 0,44 miljoen beschikbaar vanuit een specifieke uitkering van het Rijk (SPUK). Vanaf 2027 zijn deze incidentele middelen niet meer in de begroting opgenomen. Hierdoor dalen zowel de baten als de hiermee samenhangende lasten in 2027 met € 0,44 miljoen ten opzichte van 2026. Per saldo is deze wijziging budgettair neutraal.

Friso en De Basis
In de Perspectiefnota 2026-2029 is besloten over te gaan tot realisatie van Friso en De Basis. De uitgaven van € 1,65 miljoen worden gedekt vanuit de reserve Kunst en Cultuur en de reserve cofinanciering Edese Opgave. De fasering van de realisatie leidt in 2027 tot een wijziging in de reservemutaties ten opzichte van 2026. De storting in de reserve is in 2027 € 0,35 miljoen lager en de onttrekking aan de reserve € 1,3 miljoen hoger dan in 2026.

Doel programma

Inwoners zijn gezond, veerkrachtig en voelen zich thuis in Ede, waarbij kinderen opgroeien in een kansrijke omgeving.

Ontwikkelingen programma

Gezondheidsverschillen en integrale samenwerking

De komende jaren blijven de verschillen in gezondheid tussen inwoners groot. Gezondheid wordt sterk beïnvloed door factoren als bestaanszekerheid, wonen, onderwijs, werk, leefomgeving en sociale samenhang. Landelijk verschuift de aandacht van zorg naar preventie en gezondheid. Gemeenten krijgen een grotere rol in het versterken van de sociale basis, vroegsignalering van problemen bij inwoners en het bevorderen van gelijke kansen op gezondheid.

Ook in de regio Gelderland-Midden groeit de druk op de publieke gezondheid door onder andere vergrijzing, personeelstekorten, een toenemende zorgvraag, ongezonde leefgewoonten, toename in overgewicht en meer mentale gezondheidsproblemen. Dit vraagt om intensieve samenwerking tussen gemeenten, GGD, zorg, onderwijs en maatschappelijke partners. Hierbij ligt de nadruk op preventie, jeugdgezondheidszorg en mentale gezondheid. Samenwerking tussen het medisch en sociaal domein is cruciaal om preventie en zorg te verbinden en onderliggende oorzaken van gezondheidsproblemen aan te pakken.

Het Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (AZWA) brengt nieuwe taken met zich mee, gecombineerd met specifieke (transformatie-)middelen. De komende jaren staan we voor de opgave om de geestelijke gezondheidszorg structureel te transformeren van een medisch-model naar een sociaal-maatschappelijk model. Dit impliceert een verschuiving van 'medicaliseren' naar 'normaliseren': niet elke hulpvraag leidt tot verwijzing naar de GGZ, maar wordt eerst bekeken binnen de context van de leefwereld en sociale basis. Belangrijke ontwikkelingen die daarmee samenhangen zijn bijvoorbeeld, de Inrichting van laagdrempelige steunpunten, centrale toegang en triage, Integrale preventieprogramma’s.

Voor Ede betekenen de groei van de gemeente, de toenemende diversiteit van de bevolking en de woningbouwopgave dat een gezonde en inclusieve leefomgeving steeds belangrijker wordt. Tegelijkertijd blijven gezondheidsverschillen tussen wijken en groepen inwoners bestaan. Inwoners met beperkte basisvaardigheden, gezondheidsvaardigheden of doen-vermogen ervaren vaker belemmeringen bij het vinden van passende ondersteuning en het meedoen in de samenleving.

Het verbinden van gezondheid met opgaven binnen het sociaal, pedagogisch, fysiek en dienstverlenend domein en de samenwerking hierin met regionale partners en inwoners vraagt komende jaren onze aandacht.

Maatschappelijke Ondersteuning
We signaleren in de samenleving, net als onze partners in bijvoorbeeld het maatschappelijk en sociaal werk - dat er meer complexe hulpvragen zijn. Ook vragen rond eenzaamheid en de wens tot activering en meedoen worden gesignaleerd. Net als vragen op het vlak van mentale gezondheid.
Daarnaast signaleren we met partners ook veel inzet en betrokkenheid van inwoners bij mede-inwoners en hun buurten en wijken. Het verder versterken van gemeenschappen en sociale verbinding vormt een belangrijke peiler in de visie sociaal domein.

Mantelzorg & vrijwillige inzet
De druk op de informele zorg neemt toe. Door personeelstekorten in de zorg en minder formele ondersteuning wordt steeds vaker een beroep gedaan op mantelzorgers. Hierdoor neemt de kans op overbelasting toe. De gemeente Ede speelt hierop in door mantelzorgers eerder in beeld te brengen en tijdig passende ondersteuning te bieden.

In Ede doen relatief veel inwoners een vorm van vrijwilligerswerk. Tegelijkertijd wordt het voor organisaties moeilijker om vrijwilligers te vinden en vast te houden. Dit komt door demografische ontwikkelingen en veranderende behoeften van vrijwilligers. We faciliteren en ondersteunen partners en organisaties die afhankelijk zijn van vrijwilligerswerk om hier op in te spelen

Preventieve jeugdhulp
De jeugdhulpketen staat onder druk. De komende jaren versterken we de omgeving van onze jeugd waarbij we willen inzetten op de oorzaken en niet op de gevolgen.
Dit doen we door het programma Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO) uit te voeren. Hiermee versterken we de sociaal-pedagogische basis en zien we sociale verbondenheid als kernelement. Onze jeugd groeit op in omgevingen (thuis, op school, in de buurt, bij de sportclub, online en in familie en vriendschapsbanden). OKO wil op al deze gebieden inzetten om de omgeving van jongeren duurzaam te versterken. Daarnaast versterken we onze preventieve voorzieningen door voorliggende voorzieningen uit te breiden en dit aanbod ook steeds meer collectief aan te bieden.
De komende jaren wordt de reikwijdte van de jeugdhulp(plicht) beperkt als onderdeel van de Hervormingsagenda Jeugd: hierdoor zullen hulpvragen zoveel mogelijk (moeten) worden opgepakt in voorliggende, vrij toegankelijke en bij voorkeur collectieve voorzieningen, in plaats van in individuele jeugdhulptrajecten.

Geweld in afhankelijkheidsrelaties
Geweld in afhankelijkheidsrelaties, waaronder huiselijk geweld en kindermishandeling, is de meest voorkomende vorm van geweld in Nederland. In Nederland hebben vrouwen vaker te maken met fysiek of seksueel geweld (circa 41-45%) ten opzichte van het EU-gemiddelde (31%). In Ede is in 2025 een stijging zichtbaar van complexe GIAR-casussen met 29%. Het huidige kabinet heeft de aanpak van geweld in afhankelijkheidsrelaties voor de komende jaren hoog op de beleidsagenda staan en een nieuw pakket van maatregelen afgekondigd met toenemende taken en verantwoordelijkheden voor gemeenten. Tevens zijn maatregelen afgekondigd om de veiligheid van vrouwen in de publieke ruimte te verbeteren.

Onderwijsondersteuning
Lokale Educatieve Agenda 2025-2029
Samen met het primair en voortgezet onderwijs, kinderopvangorganisaties en samenwerkingsverbanden onderwijs is in 2025 de Lokale Educatieve Agenda 2025–2029 (LEA) opgesteld. Hierin zijn een gezamenlijke visie en speerpunten voor de komende jaren vastgelegd. Met inzet van een LEA-kwartiermaker werken we de komende jaren samen met onze partners aan een jaarlijks uitvoeringsprogramma. Daarin richten we ons onder meer op passende ondersteuning in kinderopvang en onderwijs, het tegengaan van onderwijsachterstanden, een uniforme overdracht van kinderopvang naar basisonderwijs, eenduidige toelatings- en

inschrijvingsprocedures en een gezamenlijke aanpak van thuiszitten. Met de uitvoering van de LEA in 2027 en verder willen we de groeiende ondersteuningsvragen beter opvangen en inclusief onderwijs bevorderen. De LEA sluit ook aan bij de ontwikkeling dat de Onderwijsinspectie sterker stuurt op onderwijsresultaten en gemeenten daar concreet op bevraagt.

Steeds meer kinderen met ondersteuningsbehoefte
Er zijn al langer signalen dat meer kinderen en jongeren een ondersteuningsbehoefte hebben, of dat die eerder wordt herkend. We verwachten ook voor 2027 en verder dat deze toenemende druk doorzet. Dat zien we vooral bij jeugdhulp, passende kinderopvang en onderwijs, en in complexere ondersteuningsvragen vanuit scholen en gemeenten. Tegelijk vraagt dit om een zorgvuldige duiding. Het gaat niet altijd om zwaardere problematiek, maar ook om eerdere signalering, meer bekendheid met hulp, veranderde definities en registratie, ervaren werkdruk en toenemende maatschappelijke druk. Landelijk is daarnaast sprake van een doorstroomprobleem bij jonge kinderen, doordat niet altijd voldoende plekken beschikbaar zijn in dagbehandeling en het speciaal (basis)onderwijs.

Herijking CBS-risico-indicator budget onderwijsachterstanden 2027
Het CBS heeft de risico-indicator onderwijsachterstanden in juni 2026 herijkt. Deze indicator bepaalt vanaf 2027 hoe het macrobudget over gemeenten wordt verdeeld. In de nieuwe indicator tellen andere kenmerken van de thuissituatie mee en worden bestaande kenmerken anders gewogen. Wat dit mogelijke nadelige financiële effect voor Ede betekent, wordt pas duidelijk bij de beschikking die wij eind september 2026 van het ministerie ontvangen.

Inclusief onderwijs 2035
Het Rijk streeft ernaar dat in 2035 de meeste scholen inclusief onderwijs bieden. Kinderen en jongeren volgen dan, ook als zij extra ondersteuning nodig hebben, zoveel mogelijk onderwijs samen en dichtbij huis. Gespecialiseerd onderwijs blijft beschikbaar wanneer dat noodzakelijk is.
De verantwoordelijkheid voor de inhoud en organisatie van het onderwijs ligt bij de schoolbesturen. Voor de gemeente heeft deze ontwikkeling gevolgen voor onderwijshuisvesting, leerlingenvervoer, leerplicht, voorschoolse educatie, jeugdhulp en de verbinding tussen onderwijs en zorg. Dit vraagt de komende jaren om nauwe samenwerking met schoolbesturen en samenwerkingsverbanden en om aanvullende beleidsmatige, personele en financiële inzet binnen de gemeente.

Gratis kinderopvang
Landelijk wordt toegewerkt naar een stelsel waarin kinderopvang vanaf 2029 voor veel ouders vrijwel gratis wordt. Dit kan de deelname aan kinderopvang en voorschoolse voorzieningen vergroten en biedt kansen om doelgroepkinderen eerder in beeld te krijgen en te bereiken. Voor de gemeente is dit relevant voor het OAB- en VVE-beleid. Tegelijk kan de vraag naar kinderopvang en ondersteuning toenemen. Dit vraagt om goede afstemming met kinderopvang, onderwijs, jeugdgezondheidszorg en partners in het sociaal domein, met blijvende aandacht voor bereik, toegankelijkheid en kwaliteit.
In 2027 volgen we deze ontwikkeling en bereiden we ons zo nodig voor.

Geen vrijstellingen vanwege richtingsbezwaar onderwijs
Naar aanleiding van een arrest van de Hoge Raad in april 2026 is het toetsingskader voor vrijstellingen op grond van artikel 5 onder b van de Leerplichtwet 1969 verduidelijkt en aangescherpt. Ingrado en de VNG hebben hiervoor een handreiking opgesteld, die gemeente Ede volgt. De verwachting is dat deze lijn in 2027 leidt tot extra werkzaamheden voor Leerplicht, doordat aanvragen en herhaalverzoeken zorgvuldiger en meer individueel moeten worden beoordeeld.

Wet terugdringen schoolverzuim en rol van strafrecht in Leerplichtwet
De komende jaren verandert de aanpak schoolverzuim naar verwachting. De Wet Terugdringing Schoolverzuim

legt meer nadruk op vroeg-signalering, preventie en integrale aanpak van verzuim. Voor leerplichtambtenaren betekent dit een sterkere rol in het vroegtijdig signaleren van achterliggende problematiek en het verbinden van onderwijs, ouders, jeugdhulp en andere partners. Tegelijkertijd wordt de rol van het strafrecht en het OM opnieuw bezien. De Raad voor strafrechttoepassing en jeugdbescherming adviseerde in juni 2026 om te stoppen met strafrechtelijke vervolging van jongeren wegens schoolverzuim en hiervoor een passend alternatief te formuleren. In 2027 en verder wordt duidelijker welke plaats handhaving en dwang krijgen binnen de gemeentelijke preventieve aanpak.

Huisvesting en inburgering van statushouders in beweging
Voor de gemeentelijke taakstelling huisvesting statushouders ligt rondom de uitvoering van de Wet inburgering 2021 landelijk en lokaal steeds meer nadruk op de samenhang tussen taal, werk en meedoen vanaf dag één en gemeentelijke regie via intake, PIP en begeleiding. Het Europese Asiel- en Migratiepact kan invloed hebben op de instroom, de omvang en de samenstelling van de groep statushouders en daarmee passende huisvesting en inburgering. De Wet versterking regie volkshuisvesting biedt nieuwe kaders voor de verdeling van woonruimte en de huisvesting van urgent woningzoekenden. Daarnaast werkt het Rijk aan alternatieve vormen van huisvesting voor statushouders, waaronder doorstroomlocaties om druk op sociale huur te verminderen.

Financieel overzicht programma

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Maatschappelijke Ondersteuning	25.573 N	29.138 N	**29.035 N**	29.050 N	28.940 N	28.940 N
Onderwijsondersteuning	7.437 N	6.885 N	**6.408 N**	6.415 N	6.190 N	6.049 N
Gezondheidsondersteuning	13.706 N	17.660 N	**15.590 N**	12.439 N	12.514 N	12.516 N
Lasten programma	**46.715 N**	**53.683 N**	**51.032 N**	**47.904 N**	**47.644 N**	**47.505 N**
Maatschappelijke Ondersteuning	3.136 V	2.617 V	**2.073 V**	2.073 V	2.073 V	2.073 V
Onderwijsondersteuning	5.754 V	5.168 V	**4.668 V**	4.668 V	4.355 V	4.160 V
Gezondheidsondersteuning	3.605 V	6.419 V	**4.109 V**	958 V	958 V	958 V
Baten programma	**12.495 V**	**14.203 V**	**10.850 V**	**7.699 V**	**7.386 V**	**7.191 V**
Saldo van baten en lasten	**34.221 N**	**39.480 N**	**40.182 N**	**40.205 N**	**40.258 N**	**40.313 N**
Storting reserve	287 N	0 N	**0 N**	0 N	0 N	0 N
Onttrekking reserve	247 V	1.128 V	**107 V**	107 V	0 N	0 N
Resultaat	**34.260 N**	**38.352 N**	**40.075 N**	**40.098 N**	**40.258 N**	**40.313 N**

Productgroep Maatschappelijke ondersteuning

Doel

Zoveel mogelijk gezonde en zelfredzame inwoners die zich veilig, vrij en thuis voelen in Ede en waarbij de jeugd gezond, veilig en kansrijk opgroeit.

Ketenpartners

Voor maatschappelijke ondersteuning werken we samen met meer dan 60 organisaties. Specifiek voor jeugd gaat het om ongeveer 15 organisaties, zoals het CJG (Centrum voor Jeugd & Gezin), Opella, Malkander, Buurtgezinnen en Youth for Christ. Voor volwassenen en ouderen werkten we samen met partijen als Malkander, Netwerk Dien je Stad, Stichting Present, Meet-Inn, Diaconaal Platform Ede, buurt-, wijk- en dorpshuizen, Koffieluitjes, de Mantelzorgtrefpunten, bewonersinitiatieven, De Vluchtheuvel, Toon Hermans Huis, Humanitas, Odensehuis, maatschappelijk begeleidingsorganisatie, onderwijsinstellingen/taalaanbieders (onder andere Nieuwkomersonderwijs), Werkkracht, COA, Nidos, The Girl Movement, CVV Ede en de

Internationale Schakelklas (ISK). Rond inclusie werken we samen met onder andere Wereldvrouwen Ede, Onderling Sterk, Astrant, het Oogcafé, Auti-café, NAH café, Stichting Ede-Pride, Fierce en de Wheeliez. Sinds 2025 hebben we het Edes Netwerk Vrijwillige Ondersteuning (ENVO) dat als doel heeft het vrijwillige aanbod te versterken en te verbinden met het formele aanbod.
Op het gebied van volwasseneneducatie wordt samengewerkt met het (Digi-)Taalhuis in Ede t.b.v. een non-formeel aanbod basisvaardigheden en met de formele taalaanbieder. Deze laatste maakt de in 2025 gestarte trajecten met cursisten af. Daarnaast zal de nieuwe contractant met ingang van 1 januari 2026 cursussen gaan starten. Om dit te organiseren werkt gemeente Ede met gemeenten in FoodValley samen.

Relevante nota's en lokale regelgeving

- Transformatieplan Mentaal gezondheidsnetwerk Vitale Gelderse Vallei
- Visie sociaal Ede 2040 (2024)
- Beleidsnota Inclusie Gemeente Ede 2024-2028 "Ede kiest inclusie(f)" (2024)
- Gebiedsagenda's (2024-2027): Ede de Dorpen; Ede-Centraal; Veldhuizen en Kernhem; Ede-Zuid en Bennekom
- Beleidsregel Inburgering Ede 2023 (2023)
- Visie en uitvoeringskader BWD-huizen (2022)
- Integraal Zorg Akkoord (2022)
- Gezond en Actief Leven Akkoord (2023)
- Memo Ontwikkelperspectief en quick wins - Gebiedsaanpak delen Ede-Zuid en Veldhuizen (2021)
- Uitvoeringsplan Samen Gezond Ede 2021-2024 (2021)
- Lokaal gezondheidsbeleid gemeente Ede 2020-2024
- Uitvoeringsplan Jeugdbeleidsplan gemeente Ede 2019-2022
- Regiovisie Beschermd Wonen en Beschermd Thuis in de Valleiregio 2024 t/m 2029

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2027 doen?

Subdoel	Meer inwoners hebben verbinding met anderen en zijn onderdeel van een sterke gemeenschap. Een sterkere sociale basis met meer/gerichtere activiteiten en inwoners die zich inzetten in de buurt zodat: • Het welzijn van onze inwoners gelijk blijft of verbetert. • Er minder behoefte is aan formele ondersteuning en zorg. • Inwoners langer actief zijn en ondersteuning zoeken bij elkaar; zoveel mogelijk inwoners zijn zelf- en samenredzaam.
Prestaties	We versterken de sociale basis door: • We subsidiëren welzijnswerk, inloopvoorzieningen, bewonersinitiatieven en vrijwilligersorganisaties. • We zorgen voor afstemming tussen de inzet van de sociale basis, de vraag van inwoners en de doelstellingen van de gebiedsagenda. • We faciliteren de samenwerking binnen de sociale basis onder andere door in de subsidie- en inkoopafspraken samenwerking als vereiste op te nemen en door de samenwerking te regisseren. We zetten in dat kader in op het borgen van het ENVO (Edes Netwerk Vrijwillige Ondersteuning) dat is opgezet. • Wij zorgen voor vroegtijdige ondersteuning voor ouderen. • We stimuleren dat inwoners elkaar meer ontmoeten in de buurt-, wijk- en dorpshuizen, door de vrijwillige bestuurder te ondersteunen naar de ontwikkeling van BWD-huizen naar 'huiskamers van de buurt'.

	• We bevorderen dat kwetsbare inwoners - rekening houdende met hun mogelijkheden en wensen - blijven participeren in de samenleving. • We stimuleren laagdrempelige activiteiten voor alle inwoners.
Subdoel	• Inwoners maken deel uit van een netwerk waarin ze in staat zijn ondersteuning en zorg te ontvangen. • Mantelzorgers zijn in staat om zorg en ondersteuning te bieden aan hun naasten. • Minder mantelzorgers zijn overbelast.
Prestaties	We ondersteunen zorgvragers en mantelzorgers door: • Het waarderen en ondersteunen van mantelzorgers. • Het stimuleren van samenwerking tussen formele en informele zorg.
Subdoelen	• Edese kinderen groeien gezond en veerkrachtig op, waarbij gezondheid wordt bezien als een geheel van lichamelijke gezondheid, mentaal welbevinden, zingeving, kwaliteit van leven, meedoen en dagelijks functioneren. • Het CJG is voor alle ouders, kinderen en jongeren het vanzelfsprekende adres bij opgroei- en opvoedingsvragen.
Prestaties	• Wij organiseren dat ondersteuning zo vroeg mogelijk is, het CJG zichtbaar en bekend is en er een passend preventief aanbod is. • We zorgen voor afstemming tussen de inzet vanuit preventieve jeugdhulp, de vraag van inwoners en de doelstellingen vanuit de gebiedsagenda. • Wij subsidiëren partners en hebben inkoopopdrachten met partners om preventieve ondersteuning te realiseren en jeugdactiviteiten uit te voeren, zodat: – Er voldoende en passend aanbod is. – Jongeren en ouders ondersteund worden, om problemen met betrekking tot opvoeden en opgroeien te voorkomen/verminderen. – Jongeren een positieve tijdsbesteding hebben.
Subdoel	Meer (kwetsbare) inwoners voelen zich thuis en veilig in de Edese samenleving en ervaren minder fysieke of mentale obstakels.
Prestaties	• In samenwerking met maatschappelijke organisaties, ervaringsdeskundigen en belangenbehartigers van inwoners met een beperking, migratie- of lhbtiqa+ achtergrond ontwikkelen we een gericht antidiscriminatiebeleid en voeren dit uit. • Wij stimuleren bedrijven en maatschappelijke organisaties om zich actief in te zetten voor een inclusieve samenleving. • We werken domeinoverstijgend bij het verbeteren de toegankelijkheid van de openbare ruimte, de publieke gebouwen en de (digitale) dienstverlening. • Als regenbooggemeente zorgen we voor een betere zichtbaarheid, acceptatie en veiligheid van mensen met een LHBTIQA+-achtergrond. • Door de subsidieregeling 'diversiteit en inclusie' bevorderen we activiteiten die bijdragen aan een inclusieve samenleving.

Indicatoren

Beeldindicatoren	Metingen 31-12						Streefw.
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2027
Taakstelling huisvesting statushouders	86	163	168	211	146	269	n.v.t.
De vermelde waarden zijn de daadwerkelijk gerealiseerde cijfers op 31-12 van dat jaar.							
Aantal trajecten vroeghulp (gericht op het jonge kind) (CJG)	32	41	50	49	63	58	n.v.t.
Aantal aanmeldingen CJG	483	544	523	622	693	668	n.v.t.
Aantal collectieve activiteiten (trainingen, cursussen, webinars) (CJG)	38	52	65	69	86	87*	n.v.t.
** Voorlopig cijfer.*							
Totaal aantal deelnemers collectieve activiteiten CJG	1.024	544	752	689	961	876*	n.v.t.
** Voorlopig cijfer.*							

Effectindicatoren	Metingen 31-12						Streefw.
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2027
Percentage Edenaren dat zich sterk eenzaam voelt	5	-	9	-	6	-	-
Wordt tweejaarlijks gemeten.							
Het percentage dat zich enigszins eenzaam voelt	24	-	27	-	25	-	-
Wordt tweejaarlijks gemeten.							
Percentage Edenaren dat minimaal een keer per week mantelzorg geeft	17	-	19	-	19	-	-
Wordt tweejaarlijks gemeten.							
Percentage mantelzorgers dat zich tamelijk zwaar of zeer zwaar belast voelt	6	-	11	-	18	-	-
Wordt tweejaarlijks gemeten. Met streefwaarde wordt bedoeld: bovengrens.							
Percentage Edenaren dat vrijwilligerswerk doet	-	-	-	-	-	45*	50
*Wordt tweejaarlijks gemeten. * Wegens een nieuwe meetmethode en aansluiting bij de Veiligheidsmonitor van het CBS is meting 2025 aangepast conform de nieuwe meetmethode. Bij de nieuwe methode zijn de percentages gebaseerd op alle respondenten inclusief "weet niet/geen mening". Meting 2025 is dus niet meer te vergelijken met meting 2025 in Programmarekening 2025. Deze meting was gebaseerd op alle respondenten exclusief "geen mening/weet niet". Voor 2025 zijn in het vrije gedeelte extra vragen toegevoegd. Hierdoor is vergelijking met eerdere jaren van de Veiligheidsmonitor van het CBS niet mogelijk. Daarom zijn de metingen van 2021 en 2023 weggehaald en bouwen we vanaf 2025 een nieuwe reeks op. Er kunnen meerdere antwoorden gegeven worden: 30% vrijwilligerswerk in georganiseerd verband en 19% doet dit op een andere manier (in niet-georganiseerd verband).*							
Percentage Edenaren dat zegt zich goed te kunnen redden	91	-	90	-	93	-	95
Wordt tweejaarlijks gemeten.							
Percentage inwoners dat het CJG kent	78	-	70	-	79	-	83
Wordt tweejaarlijks gemeten.							
Tevredenheid ouders die afgelopen 12 maanden contact hebben gehad met het CJG (% (zeer) tevreden)	78	-	75	-	77	-	80
Wordt tweejaarlijks gemeten.							
Percentage inwoners dat (waarschijnlijk) een beroep wil en kan doen op hun sociale netwerk wanneer zij hulp of zorg nodig hebben	85	-	90	-	92	-	-
Wordt tweejaarlijks gemeten.							
Aantal meldingen van discriminatie bij meldpunt Vizier-Oost	-	30	21	26	48	56	60
Een stijging in meldingen kan wijzen op een grotere bekendheid en vertrouwen in het meldpunt, terwijl een daling kan duiden op een afname van discriminatie-incidenten.							
Percentage inwoners dat tevreden is over de toegankelijkheid van voorzieningen	-	-	-	-	-	41*	55

Effectindicatoren	Metingen 31-12						Streefw.
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2027
*Wordt tweejaarlijks gemeten. * Wegens een nieuwe meetmethode en aansluiting bij de Veiligheidsmonitor van het CBS is meting 2025 aangepast conform de nieuwe meetmethode. Bij de nieuwe methode zijn de percentages gebaseerd op alle respondenten inclusief "weet niet/geen mening". Meting 2025 is dus niet meer te vergelijken met meting 2025 in Programmarekening 2025. Deze meting was gebaseerd op alle respondenten exclusief "geen mening/weet niet". Voor 2025 zijn in het vrije gedeelte extra vragen toegevoegd. Hierdoor is vergelijking met eerdere jaren van de Veiligheidsmonitor van het CBS niet mogelijk. Daarom zijn de metingen van 2021 en 2023 weggehaald en bouwen we vanaf 2025 een nieuwe reeks op.*							
Aantal gesubsidieerde initiatieven vanuit de subsidieregeling inclusie en diversiteit	-	-	9	10	13	11	16

Wat gaat het kosten?

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Lasten	25.573 N	29.138 N	**29.035 N**	29.050 N	28.940 N	28.940 N
Baten	3.136 V	2.617 V	**2.073 V**	2.073 V	2.073 V	2.073 V
Saldo van baten en lasten	**22.437 N**	**26.521 N**	**26.962 N**	**26.977 N**	**26.867 N**	**26.867 N**
Storting reserve	200 N	0 N	**0 N**	0 N	0 N	0 N
Onttrekking reserve	247 V	1.128 V	**107 V**	107 V	0 N	0 N
Resultaat	**22.390 N**	**25.393 N**	**26.855 N**	**26.870 N**	**26.867 N**	**26.867 N**

Toelichting

Het saldo van baten en lasten binnen de productgroep Maatschappelijke ondersteuning neemt in 2027 toe met € 1,46 miljoen ten opzichte van 2026. De reguliere loon- en prijscompensatie en de actualisatie van de doorbelasting van salariskosten leiden in 2027 tot een stijging van de lasten met circa € 0,7 miljoen.

Herallocatie subsidiebudgetten Sociaal Domein

De subsidiebudgetten binnen de Sociale Basis zijn opnieuw beoordeeld en toegerekend aan de activiteiten en kostenplaatsen waarop de uitvoering plaatsvindt. Deze herallocatie leidt binnen de productgroep Maatschappelijke ondersteuning tot een stijging van de lasten met circa € 0,15 miljoen.

Brede SPUK/GALA

De middelen vanuit de Brede SPUK/GALA zijn in de begroting opgenomen tot en met 2026. Vanaf 2027 vervallen de bijbehorende middelen. Hierdoor nemen zowel de lasten als de baten af met circa € 0,45 miljoen. De mutatie is daarmee budgetneutraal.

Regeling stimuleren uitstroom van vergunninghouders uit de asielopvang

Deze regeling heeft als doel gemeenten te stimuleren vergunninghouders versneld te huisvesten en daarmee de uitstroom uit de asielopvang te bevorderen. De middelen die betrekking hebben op 2025 zijn in het laatste kwartaal van 2025 aangevraagd en in het eerste kwartaal van 2026 toegekend. Via resultaatbestemming zijn deze middelen incidenteel beschikbaar gesteld in 2026. De verwerking hiervan vindt plaats via de reserve overlopende verplichtingen.

Omdat zowel de incidentele lasten als de bijbehorende dekking in 2027 vervallen, zijn deze niet opgenomen in de begroting 2027. Hierdoor dalen de lasten in 2027 ten opzichte van 2026 met € 0,54 miljoen. Tegenover deze daling staat eenzelfde afname van de onttrekking aan de reserve overlopende verplichtingen. Per saldo is het effect op het begrotingsresultaat nihil.

Kapitaallasten nieuwbouw BWD-huizen
De oplevering van diverse nieuwbouwprojecten van de BWD-huizen vindt later plaats dan eerder voorzien. Hierdoor is in 2026 nog geen sprake van kapitaallasten en verschuift het eerste afschrijvingsjaar naar 2027. De gemeente verstrekt subsidie ter dekking van deze kapitaallasten. Als gevolg van de latere oplevering en het starten van de afschrijving in 2027 nemen de subsidielasten vanaf 2027 toe met € 0,3 miljoen ten opzichte van 2026.

Actieve regie toegangsteam jeugd
Voor de uitvoering van de maatregel Actieve regie toegangsteams zijn middelen beschikbaar gesteld. Deze maatregel maakt onderdeel uit van het pakket aan maatregelen waarmee invulling wordt gegeven aan de bij de Perspectiefnota 2025-2028 opgenomen taakstelling op de jeugdzorg.

Vanaf 2027 is structureel € 0,38 miljoen meer beschikbaar dan in 2026 voor de uitvoering van deze maatregel. Dit leidt vanaf 2027 tot hogere lasten ten opzichte van 2026. De inzet van deze middelen is gericht op het versterken van de regie vanuit de toegangsteams en draagt daarmee bij aan de realisatie van de ingeboekte ombuiging binnen de jeugdzorg.

Jeugdhulp – Implementatie actieve regie
Voor de implementatie van de maatregel Actieve regie binnen de jeugdhulp zijn incidenteel middelen beschikbaar gesteld. Voor zowel 2025 als 2026 is hiervoor € 0,25 miljoen beschikbaar gesteld. De middelen uit 2025 zijn niet besteed en via resultaatbestemming bij de Programmarekening 2025 overgeheveld naar 2026. De verwerking hiervan vindt plaats via de reserve overlopende verplichtingen.

Hierdoor is in 2026 in totaal circa € 0,50 miljoen beschikbaar voor de implementatie van de maatregel. Deze middelen worden onder meer ingezet voor de implementatie en borging van de werkwijze waarbij het Sociaal Team en Toegangsteam Jeugd actiever regie voeren op zorgtrajecten.

De lasten dalen in 2027 met € 0,50 miljoen doordat de incidentele middelen vervallen. Daarnaast vervalt in 2027 de onttrekking van € 0,25 miljoen aan de reserve overlopende verplichtingen, die in 2026 dient ter dekking van de uit 2025 overgehevelde middelen.

Dagbesteding en versterking sociale basis
Vanaf 2028 is een structurele ombuiging van € 0,95 miljoen op de Wmo-dagbesteding voorzien. Om deze ombuiging te realiseren, wordt ingezet op preventie en de ontwikkeling van collectieve voorzieningen in buurten en wijken. Hiermee wordt beoogd inwoners, in het bijzonder senioren, eerder en dichter bij huis passende dagbesteding en dagstructuur te bieden en het beroep op zwaardere, Wmo-geïndiceerde ondersteuning te verminderen of uit te stellen.

Om vanaf 2028 over voldoende divers en passend aanbod te beschikken, wordt vanaf 2026 gefaseerd geïnvesteerd in de ontwikkeling van dit aanbod. Hiervoor is in 2026 € 0,225 miljoen beschikbaar en in 2027 € 0,45 miljoen. Hierdoor stijgen de lasten in 2027 met € 0,225 miljoen ten opzichte van 2026. Deze investering loopt vooruit op en ondersteunt de realisatie van de structurele ombuiging vanaf 2028.

Beleidscapaciteit asielketen en nieuwkomers
In de Programmabegroting 2024-2027 zijn voor de periode 2024 tot en met 2026 incidenteel middelen beschikbaar gesteld voor 1,7 fte extra beleidscapaciteit voor de asielketen en nieuwkomers. Deze capaciteit is ingezet voor beleidsadvisering op het gebied van opvang, huisvesting en integratie van nieuwkomers.

De incidentele middelen vervallen vanaf 2027. Hierdoor dalen de lasten in 2027 met € 180.000 ten opzichte van 2026. Tegenover deze daling staat eenzelfde afname van de onttrekking aan de reserve opvang en

begeleiding specifieke doelgroepen. Per saldo is het effect op het begrotingsresultaat nihil. De benodigde beleidscapaciteit wordt vanaf 2027 gedekt uit de beschikbare financiering voor activiteiten binnen de asielketen en voor nieuwkomers.

Ondersteunen kwetsbare inwoners en re-integranten
De vraag naar ondersteuning vanuit Tot Uw Dienst is de afgelopen jaren zowel in omvang als complexiteit toegenomen. Om de capaciteit hierop aan te laten sluiten, is bij de Perspectiefnota incidenteel € 80.000 beschikbaar gesteld voor 2026. Vanaf 2027 zijn hiervoor geen aanvullende middelen beschikbaar. Hierdoor dalen de lasten in 2027 met € 80.000 ten opzichte van 2026.

Pilot regionaal Logeerhuis
Voor de regionale pilot Logeerhuis zijn voor de jaren 2024 tot en met 2026 bijdragen van de deelnemende gemeenten in de begroting opgenomen. De gemeente Ede draagt circa € 30.000 bij. Deze middelen zijn beschikbaar gesteld vanuit de Beweging naar de Voorkant en blijven vanaf 2027 beschikbaar binnen de sociale basis.

De bijdragen van de overige deelnemende regiogemeenten voor de pilot vervallen vanaf 2027. Hierdoor dalen in 2027 zowel de lasten als de baten met € 75.000 ten opzichte van 2026. Het vervallen van deze bijdragen is daarmee budgetneutraal en heeft geen effect op het begrotingsresultaat.

Productgroep Onderwijsondersteuning

Doel
Alle jeugd in Ede groeit zo gezond, veilig en kansrijk mogelijk op.

Ketenpartners
We werken op dit onderdeel zowel lokaal als regionaal samen. Lokaal met kinderopvangorganisaties (voor- en vroegschoolse educatie en reguliere kinderopvang), scholen voor primair- en voortgezet onderwijs, Centrum Jeugd en Gezin (CJG) en welzijnsinstellingen. Regionaal werken we samen met het middelbaar beroepsonderwijs, Jeugdhulpregio FoodValley, regiogemeenten Doorstroompunt (voorheen Regionale Meld- en Coördinatiefunctie (RMC)), Samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs, Primair Onderwijs en Voortgezet Onderwijs (op overeenstemming gericht overleg (OOGO)) en de Arbeidsmarktregio FoodValley.

Relevante nota's en lokale regelgeving
- Lokaal Educatieve Agenda (realisatie in 2026)
- Visie sociaal Ede 2040 (2024)
- Subsidieregeling Voorschoolse Educatie Ede (2024)
- Subsidieregeling Onderwijsondersteuning en Onderwijsachterstandenbeleid Ede (2024)
- Uitvoeringsplan Jeugdbeleidsplan gemeente Ede 2019-2022 (verlenging t/m 2024)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2027 doen?

Subdoel	Iedere peuter maakt een sterke start in het Primair Onderwijs.
Prestaties	Wij zorgen er samen met partners voor dat: • 85% van de VVE-peuters VVE-ondersteuning krijgen op een VVE-kindcentrum. • Peuters in Ede terecht kunnen op een VVE-geregistreerd kindcentrum naar keuze. • Gratis reguliere en VVE-peuteropvang voor ouders zonder recht op kinderopvangtoeslag en met een smalle beurs.

Subdoel Prestaties

Er zijn minder kinderen met achterstanden

- We controleren VVE-geregistreerde kindcentra of ze voldoen aan de wettelijke eisen.
- We zorgen ervoor dat nieuwkomers met forse taalachterstand deelnemen aan onderwijs.

Subdoel Prestaties

Potentials op de basisschool worden extra uitgedaagd

- We faciliteren scholen die extra aanbod willen creëren voor ondernemende kinderen in het primair onderwijs (klusklassen).
- We nemen in Ede deel aan School en Omgeving, waarbij leerlingen van po en vo (totaal ong. 12 scholen) deelnemen aan buitenschoolse programma's.

Subdoel Prestaties

Jeugdhulp en (passend) onderwijs sluiten goed op elkaar aan

- We voeren schoolpilots uit om het gebruik van jeugd GGZ te verlagen.
- We voeren de regionale focusagenda Jeugd en Onderwijs uit in samenwerking met regiogemeenten en de vijf samenwerkingsverbanden passend onderwijs.

Subdoel Prestaties

Alle kinderen krijgen een passend diploma

- We zorgen voor een voorziening/schakelroute voor jongeren die tussen wal en schip dreigen te raken
- We hebben alle jongeren in beeld: ze zitten op school, ze werken of ze ontvangen begeleiding
- Per 1 januari 2026 werken we met het Regionaal Programma Jongeren (2026-2029), waarbij we kansengelijkheid onder jongeren vergroten door betere begeleiding mogelijk te maken bij de overgang van school naar school, van school naar werk en bij het behouden van werk.

Indicatoren

Effectindicatoren	Metingen 31-12						Streefw.
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2027
Percentage doelgroepkinderen dat deelneemt aan programma's voor- en vroegschoolse educatie (vve)	72	81	78	78	77	78	75
Percentage jongeren in de leeftijd van 12 tot 23 jaar dat het onderwijs heeft verlaten zonder startkwalificatie in betreffend schooljaar	1,6	1,5	2,1	1,9	1,8	1,9*	1,8

** Voorlopig cijfer.*

Prestatie-indicatoren	Metingen 31-12						Streefw.
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2027
Klusklassen in het Primair Onderwijs	6	8	5	2	2	1	5
Aantal schoolpilots (= deelnemende scholen)	5	10	11	7	4	4	4

1 pilot (HB) is toegankelijk voor alle basisscholen.

Wat gaat het kosten?

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Lasten	7.437 N	6.885 N	**6.408 N**	6.415 N	6.190 N	6.049 N
Baten	5.754 V	5.168 V	**4.668 V**	4.668 V	4.355 V	4.160 V
Saldo van baten en lasten	**1.682 N**	**1.717 N**	**1.740 N**	**1.747 N**	**1.835 N**	**1.889 N**
Storting reserve	0 N	0 N	**0 N**	0 N	0 N	0 N
Onttrekking reserve	0 N	0 N	**0 N**	0 N	0 N	0 N
Resultaat	**1.682 N**	**1.717 N**	**1.740 N**	**1.747 N**	**1.835 N**	**1.889 N**

Toelichting

Het saldo van baten en lasten binnen de productgroep Onderwijsondersteuning blijft in 2027 nagenoeg stabiel ten opzichte van 2026. De reguliere loon- en prijscompensatie en de actualisatie van de doorbelasting van salariskosten leiden in 2027 tot een stijging van de lasten met circa € 0,1 miljoen.

Herallocatie subsidiebudgetten Sociaal Domein

De subsidiebudgetten binnen de Sociale Basis zijn opnieuw beoordeeld en toegerekend aan de activiteiten en kostenplaatsen waarop de uitvoering plaatsvindt. Deze herallocatie leidt binnen de productgroep Onderwijsondersteuning tot een daling van de lasten met circa € 0,1 miljoen.

Onderwijsachterstandenbeleid (OAB)

In 2026 is incidenteel € 0,5 miljoen beschikbaar gesteld voor hogere lasten binnen het onderwijsachterstandenbeleid, onder meer als gevolg van een groter aantal peuters dat gebruikmaakt van VVE-voorzieningen en geïndexeerde tarieven. Deze extra lasten zijn gedekt uit eerder van het Rijk ontvangen middelen vanuit de specifieke uitkering Onderwijsachterstandenbeleid. Conform de regeling mogen deze middelen hiervoor worden ingezet; niet-bestede middelen dienen aan het Rijk te worden terugbetaald. De incidentele middelen vervallen in 2027, waardoor de lasten ten opzichte van 2026 met € 0,5 miljoen afnemen. Hiertegenover staat een overeenkomstige afname van de dekking, waardoor de mutatie per saldo budgetneutraal is.

Productgroep Gezondheidsondersteuning

Doel

Inwoners in Ede hebben gelijke kansen op een optimale gezondheid, met voorkoming (of vroegtijdige opsporing/signalering) van gezondheidsrisico's en geweld in afhankelijkheidsrelaties.

Ketenpartners

Voor gezondheidsondersteuning werken we samen met huisartsen, Ziekenhuis Gelderse Vallei, Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden, schoolbesturen PO- en VO-scholen, ouderenbonden en vele andere organisaties zoals Adviesraad Sociaal Domein Ede, Christelijke Hogeschool Ede, Centrum voor Jeugd en Gezin Ede, hulpverlenings-, welzijns- en zorgorganisaties, Sportservice de Vallei, Verloskundig Samenwerking Verband Ede, Voedselraad, Zorgverzekeraars en vrijwilligersorganisaties. Voor de aanpak van geweld in afhankelijkheidsrelaties zijn onze partners Veilig Thuis, Moviera (onder andere vrouwenopvang), het Centrum Seksueel Geweld en het Zorg- en Veiligheidshuis. Daarnaast zijn er vele organisaties in de sociale basis en zorg die een rol hebben in preventie, signalering en aanpak, bijvoorbeeld welzijnswerk, scholen, kinderopvang, jongerenwerk en hulpverleners in brede zin.

Relevante nota's en lokale regelgeving

- Regiovisie Publieke Gezondheid (2026)
- Aanvullend Zorg- en Welzijnsakkoord (2025)
- Samenhangende preventiestrategie, VWS (2025)
- Regiovisie Aanpak Huiselijk Geweld 2025-2029 (2025)
- Sociaal-maatschappelijk raamwerk Hoogbouw Ede-Zuid (2025)
- Landelijke nota gezondheidsbeleid 2025-2028 (2025)
- Visie sociaal Ede 2040 (2024)
- Volksgezondheid Toekomst Verkenning 2024: kiezen voor een gezonde toekomst, RIVM (2024)
- 'Op onze gezondheid - de noodzaak van een sterkere publieke gezondheidszorg' (2023)
- Regioplan vitale Gelderse Vallei (versie 16 november 2023)
- Gezond en Actief Leven Akkoord (2023)

- Omgevingsvisie gemeente Ede (2022)
- Uitvoeringsplan Samen Gezond Ede 2021-2024 (2021)
- Lokaal gezondheidsbeleid 2020-2024
- Uitvoeringsplan Jeugdbeleidsplan 2019-2022

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2027 doen?

Subdoel

Edese kinderen groeien gezond (en veerkrachtig) op, waarbij gezondheid wordt bezien als een geheel van lichamelijke gezondheid, mentaal welbevinden, zingeving, kwaliteit van leven, meedoen en dagelijks functioneren (positieve gezondheid).

Prestaties

- We creëren bewustwording bij scholen, sportverenigingen en buurt-, wijk- en dorpshuizen over gezondheid en de Gezonde School-aanpak door hen hierbij te ondersteunen in proces (gebruikmakend van het programma 'Gezonde School', Lekker in je Vel (Gezonde Jeugd, Gezonde Toekomst (JOGG)), aansluiten bij het bestaande aanbod/inzet). Daarmee werken we aan gezonde fysieke en sociale leefomgeving en gezonde duurzame voedselomgeving.
- We versterken de integrale aanpak Kansrijk Opgroeien (denk aan wijken en doelgroepen).
- We zetten in op preventie van roken en vapen door preventieprogramma's op scholen en gesprekken met jongeren en ouders.
- We werken aan een Kansrijke Start voor ieder kind door verbeteren van signalering en samenwerking rondom de eerste 1000 dagen, met o.a. verloskundigen, kraamzorg, CJG, ziekenhuis en JGZ.
- Met een wijkgerichte aanpak zetten we extra in op het informeren over, en laagdrempelig aanbieden van, het rijksvaccinatieprogramma binnen wijken en doelgroepen waar de vaccinatiegraad laag is.
- We werken aan een sluitende ketenaanpak voor kinderen met overgewicht en het gezin.

Subdoel

Inwoners van de gemeente Ede worden gezond ouder, waarbij ze in staat zijn om een veerkrachtig en betekenisvol leven te leiden waar ze zelf regie op hebben.

Prestaties

- Een gezonde leefstijl (bewegen, voeding, alcoholgebruik, roken) koppelen wij aan bestaande initiatieven voor ontmoeting en preventie van eenzaamheid in het sociale domein in nauwe samenwerking met lokale partners (Sportservice, welzijnsorganisaties, huisartsen).
- We dempen de stijgende trend van inwoners met overgewicht door professionals beter te laten samenwerken, oorzaken vroeg te signaleren en inwoners passende ondersteuning en zorg te bieden.
- Samen met lokale en regionale partijen ontwikkelen we de ketenaanpak valpreventie, met onder andere aandacht voor vroegsignalering op risico op vallen, bewegen en gezonde voeding.
- We stimuleren passende huisvesting en (zorg)voorzieningen via de ontwikkeling van de omgevingsvisie in samenwerking met wonen, ruimtelijke ontwikkeling, werk en inkomen.

Subdoel

Inwoners van de gemeente Ede hebben voldoende kennis, vaardigheden, mogelijkheden en (ervaren voldoende) ondersteuning om te werken aan hun gezondheid.

Prestaties

- We verkrijgen inzicht in de buurten/wijken waar de meeste gezondheidswinst te behalen is door extra preventieve inzet (gebaseerd op positieve gezondheid, bijvoorbeeld ontmoeten gecombineerd met bewegen). Deze inzet realiseren we door gebruik te maken van bestaande initiatieven en deze aan elkaar te koppelen en te verspreiden in andere wijken.
- We verlagen gezondheidsachterstanden door een integrale aanpak vanuit bestaanszekerheid (passende huisvesting, stabiel inkomen, daginvulling), gezonde leefomgeving, leefgewoonten, basisvaardigheden en het hebben van een sociaal netwerk.

- Mentale gezondheid wordt bespreekbaar: mentale problemen kunnen ons allemaal raken. We zetten hier in op wijkgerichte en laagdrempelige ontmoetingsplaatsen, scholen en het gezin door een integrale aanpak van gemeente, maatschappelijk veld en inwoners.

Subdoel Prestaties

Er is een dekkend netwerk van AED's.

- We bereiken en borgen een dekkend, 24/7 beschikbaar netwerk van AED's.

Indicatoren

Beeldindicatoren	Metingen 31-12						Streefw.
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2027
Aantal meldingen Veilig Thuis: huiselijk geweld en kindermishandeling	666	622	595	596	533	612	n.v.t.
Dit betreft alle meldingen die bij Veilig Thuis binnenkomen, inclusief zorgmeldingen Jeugd van politie.							
Percentage volledig gevaccineerde kinderen	80,6	83,3	81,8	72,4	78,6	76,9	n.v.t.
De WHO-norm is 90%.							

Effectindicatoren	Metingen 31-12						Streefw.
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2027
Percentage kinderen (15-16 jaar) dat overmatig alcohol drinkt (heeft afgelopen 4 weken meer dan 5 glazen per keer gedronken)	16,6	14,2	18,7	20,5	18,7	14,1	13,8
Percentage kinderen (15-16 jaar) dat recent alcohol heeft gedronken	-	20,9	26,2	26,5	24,4	21,7	21,5
(Ernstig) overgewicht jeugd 3 jaar (*)	10,5	7,1	8,0	9,5	8,9	9,3	9,0
Percentage van alle kinderen in die leeftijdscategorie.							
(Ernstig) overgewicht jeugd 5/6 jaar (*)	11,3	12,2	7,1	7,1	7,8	10,5	9,5
Percentage van alle kinderen in die leeftijdscategorie.							
(Ernstig) overgewicht jeugd 10/11 jaar (*)	17,3	17,3	16,1	14,6	14,7	17	16,5
Percentage van alle kinderen in die leeftijdscategorie.							
(Ernstig) overgewicht jeugd klas ½ VO (*)	17,7	15,5	13,2	15,0	13,9	15,9	15,5
Percentage van alle kinderen in die leeftijdscategorie.							
Percentage PO scholen waarvan bekend is dat er een schoolmoestuin is	42	40	48	54	33*	80*	55
*Totaal aantal PO-scholen is 52. * Gebaseerd op het aantal scholen met moestuin die gefaciliteerd zijn door de gemeente.*							
Percentage scholen met een vignet 'gezonde school, themacertificaat voeding'	13	15	17	9	10	10	10
Percentage scholen met een vorm van structurele voedseleducatie	-	-	-	51	55	55	55
Percentage jongeren dat aangeeft zich (zeer) vaak gestrest te voelen door één of meer factoren	-	43	51*	44	-	45*	43
*Wordt tweejaarlijks gemeten. * Bron: lokale OKO-monitor.*							
Percentage jongeren dat zich meestal (heel) gelukkig voelt	-	77	72*	82	-	79,2*	80
*Wordt tweejaarlijks gemeten. * Bron: lokale OKO-monitor.*							
Aantal locaties met AED die 24/7 bereikbaar zijn	-	71	85	92	107	128	160

Vervallen indicatoren	Metingen 31-12						Streefw.
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2027
Percentage jongens/meisjes met psychische klachten	-	25	32*	24	-	n.n.b.	-
*Wordt tweejaarlijks gemeten. * Bron: lokale OKO-monitor. Indicator werd altijd gemeten met de MHI-5. De GGD heeft landelijk besloten de MHI-5 niet meer te gebruiken vanwege methodologische afwegingen en bekijkt met welke indicatoren/methode ze mentale gezondheid wel in beeld kunnen brengen. Afhankelijk hiervan zal in de toekomst een nieuwe indicator worden opgenomen.*							

* Overgewicht is bepaald aan de hand van de lengte- en gewichtsgegevens, die door de JGZ-medewerker tijdens een regulier contactmoment zijn gemeten. De BMI en gewichtsklasse van het kind is op basis van internationale afkapwaarden voor overgewicht naar halve leeftijdsjaren en geslacht. Cijfers zijn aangeleverd door VGGM, zoals ook worden opgenomen in de Integrale Jeugdrapportage.

Wat gaat het kosten?

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Lasten	13.706 N	17.660 N	**15.590 N**	12.439 N	12.514 N	12.516 N
Baten	3.605 V	6.419 V	**4.109 V**	958 V	958 V	958 V
Saldo van baten en lasten	**10.101 N**	**11.242 N**	**11.481 N**	**11.481 N**	**11.556 N**	**11.558 N**
Storting reserve	87 N	0 N	**0 N**	0 N	0 N	0 N
Onttrekking reserve	0 N	0 N	**0 N**	0 N	0 N	0 N
Resultaat	**10.188 N**	**11.242 N**	**11.481 N**	**11.481 N**	**11.556 N**	**11.558 N**

Toelichting

Het saldo van baten en lasten binnen de productgroep Gezondheidsondersteuning neemt in 2027 toe met € 0,25 miljoen ten opzichte van 2026. De reguliere loon- en prijscompensatie en de actualisatie van de doorbelasting van salariskosten leiden in 2027 tot een stijging van de lasten met circa € 0,3 miljoen.

Herallocatie subsidiebudgetten Sociaal Domein
De subsidiebudgetten binnen de Sociale Basis zijn opnieuw beoordeeld en toegerekend aan de activiteiten en kostenplaatsen waarop de uitvoering plaatsvindt. Deze herallocatie leidt binnen de productgroep Gezondheidsondersteuning tot een stijging van de lasten met circa € 0,1 miljoen.

Integraal Zorgakkoord
De middelen vanuit de Specifieke Uitkering IZA zijn in de begroting opgenomen tot en met 2026. Vanaf 2027 vervallen de bijbehorende middelen. Hierdoor nemen zowel de lasten als de baten af met circa € 2,6 miljoen. De mutatie is daarmee budgetneutraal.

Brede SPUK/GALA
De middelen vanuit de Brede SPUK/GALA zijn in de begroting opgenomen tot en met 2026. Vanaf 2027 vervallen de bijbehorende middelen. Hierdoor nemen zowel de lasten als de baten af met circa € 0,8 miljoen. De mutatie is daarmee budgetneutraal.

Mentaal Gezondheidsnetwerk
Vanaf 2027 ontvangt Ede als centrumgemeente SPUK Transformatiemiddelen voor de regionale implementatie van het Mentaal Gezondheidsnetwerk in de Gelderse Vallei. Gemeenten, huisartsen, ggz en andere partners werken hierin samen om inwoners met mentale problematiek tijdig passende zorg en ondersteuning te bieden. Voor 2027 leidt dit tot circa € 1,0 miljoen hogere lasten en baten. De uitvoeringskosten worden gedekt uit de SPUK Transformatiemiddelen en zijn daarmee budgetneutraal.

Het transformatieplan loopt door tot en met 2029. De financiële invulling voor de periode na 2027 is mede afhankelijk van landelijke middelen en de financiële effecten van de transformatie. Deze worden gemonitord en waar nodig betrokken bij een volgend P&C-moment.

Digitaal kinddossier
De incidentele gemeentelijke bijdrage voor de implementatie van het digitaal kinddossier is beschikbaar gesteld voor 2026 en vervalt vanaf 2027. Hierdoor nemen de lasten in 2027 af met circa € 0,2 miljoen.

Doel programma

Inwoners met zorgvraag op sociaal maatschappelijk gebied bereiken en ondersteunen en hun financiële zelfstandigheid te bevorderen, zodat de kwaliteit van hun leven verbetert c.q. op peil blijft.

Ontwikkelingen programma

WMO Individuele ondersteuning

Landelijk loopt een aantal ontwikkelingen die we op de voet volgen om hier bijtijds op te anticiperen. Dit betreft bijvoorbeeld landelijke wetgeving rondom de (her)invoering van een inkomens- en vermogensafhankelijke bijdrage, of de plannen van het kabinet om de huishoudelijke ondersteuning uit de Wmo te schrappen met uitzondering voor die inwoners die het zelf niet kunnen regelen.

Daarnaast zet de trend naar een meer integraal en preventief sociaal domein zich voort. Hierbij wordt gestreefd naar minder schotten tussen Jeugdhulp, Wmo, (langdurige) zorg en werk. Domeinoverstijgend samenwerking en de doorontwikkeling naar domeinoverstijgend indiceren zijn hier voorbeelden van. Een soepele samenwerking om de best passende zorg en ondersteuning in te zetten, maar ook een eerlijke verdeling van de kosten vragen voortdurend onze aandacht.

De verwachte toename van mensen met dementie maakt dat er meer zorg nodig zal zijn door professionals, terwijl er minder mensen beschikbaar zijn om die zorg te verlenen. Ook zal er meer mantelzorg nodig zijn. Aandacht voor mensen met dementie en hoe zij zo lang mogelijk, zo zelfstandig mogelijk kunnen deelnemen aan de maatschappij is een grote uitdaging voor de komende jaren. De draagkracht van de omgeving mag hierbij niet uit het oog worden verloren.

Vraagafhankelijk Vervoer/Valleihopper

Het aantal inwoners dat gebruik maakt van Valleihopper neemt toe door de autonome groei van het aantal inwoners in de gemeente Ede, maar ook door vergrijzing. De kwaliteit en de stiptheid is in 2026 iets verbeterd ten opzichte van de voorgaande jaren. Personeelskrapte onder chauffeurs heeft blijvend onze aandacht. Voor de toekomstbestendigheid van het vervoer (kwaliteit en kosten) worden beheersmaatregelen onderzocht. Daarnaast meten we met een continu klanttevredenheidsonderzoek de tevredenheid over het vraagafhankelijk vervoer.

Beschermd Wonen en Maatschappelijke opvang

Eind 2026 wordt een regionaal afsprakenkader voor 2027 en verder vastgesteld, waarin de samenwerking en verantwoordelijkheden tussen de gemeenten verder worden geharmoniseerd. Tegelijkertijd is landelijk onzekerheid over de doordecentralisatie van Beschermd Wonen. Zelfs een herpositionering van

centrumgemeenten behoort tot de mogelijkheden en zal moeten worden vertaald naar de regionale samenwerking.
De beweging van Beschermd Wonen naar Beschermd Thuis wordt verder voortgezet. De verschuiving van Beschermd wonen naar beschermd Thuis zal ook in 2027 verder toenemen. Tegelijkertijd neemt de totale ondersteuningsvraag toe, waardoor de financiële druk groter wordt. Meer regionale monitoring en sturing zijn daarom nodig.
De uitstroom uit Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang blijft een belangrijk aandachtspunt. Door stagnatie in de door- en uitstroom neemt de druk op de opvang toe. De invoering van de verplichte urgentie voor aandachtsgroepen en de ontwikkeling van alternatieve en onconventionele woon- en opvangvormen zijn cruciaal.
Ook binnen de dag- en nachtopvang zijn ontwikkelingen te verwachten. Het toenemende gebruik van de dagopvang vraagt om een aanscherping van de toegang en aandacht voor veiligheid. Voor de nachtopvang wordt toegewerkt naar een definitieve locatie, naar verwachting uiterlijk in 2028.
Tot slot wordt het Regionaal Actieplan Dakloosheid verder uitgevoerd. Waarbij een duidelijke keuze nodig is op het gebied van het aanbod voor dak en thuisloze mensen passend binnen de mogelijkheden van de regio.
De focus komt daarbij steeds meer te liggen op preventie, passende woonvormen en het voorkomen van instroom in de opvang. De behoefte aan voorzieningen zoals Wonen Eerst, Anders Wonen en een uitbreiding van Housing First zal naar verwachting toenemen.

Werk, participatie en inkomen
De aangepaste infrastructuur van de arbeidsmarktregio's wordt in 2027 verder verankerd. Hierbij gaat het om één regionaal werkcentrum per regio, dat toegankelijk is voor werkzoekenden, werkenden en werkgevers in de regio.
De achterliggende leidende beginselen van de Participatiewet in Balans zijn vertrouwen, menselijke maat en vereenvoudiging. In 2027 volgt verdere invoering van spoor 2 van de Participatiewet in Balans. Hierbij gaat het om bufferbudget, hogere bijstand voor alleenstaande ouders onder het bestaansminimum en meer ruimte voor vrijwilligerswerk en maatschappelijke participatie in de bijstand.
Op 1 januari 2027 treedt de wet Handhaving sociale zekerheid in werking. Deze wet stelt de gemeente in staat om beter passend en evenredig te handhaven en hiermee meer aan te sluiten bij de situatie van de inwoner. Dit is in lijn met de Participatiewet in Balans.
Verder wordt het minimumjeugdloon hoger per 1 januari 2027. Dit heeft gevolgen voor de mate waarin jongeren voldoende inkomen hebben om van te leven.

Schulddienstverlening
Landelijk verschuift de focus van klassieke schuldhulp naar brede financiële gezondheid, met meer aandacht voor preventie, generatiearmoede en werkende armen. Tegelijkertijd komt er meer nadruk op langdurige stabiliteit en het voorkomen van terugval, met aandacht voor gedrag, mentale gezondheid en basisvaardigheden naast het oplossen van schulden.
Voor Ede betekent dit dat we de komende jaren onze inzet op nazorg en duurzame (budget)begeleiding verder moeten uitbouwen, zodat inwoners niet opnieuw in financiële problemen raken nadat een schuldentraject is afgerond.

In 2027 wordt de Wet Proactieve Dienstverlening van kracht. Deze wet maakt het voor gemeenten, UWV en SVB mogelijk om gegevens uit te wisselen en te onderzoeken wie recht heeft op bijvoorbeeld bijzondere bijstand, minimaregelingen of schuldhulp.
De wet is bedoeld om het niet-gebruik van voorzieningen tegen te gaan, doordat gemeenten inwoners die eerder niet in beeld waren, proactief kunnen bereiken en ondersteunen. Dit sluit aan bij de verdere ontwikkeling van vroegsignalering van schulden en een meer toegankelijke, uitnodigende dienstverlening.

Brede ondersteuning toeslagenaffaire
In 2025 is een wet vastgesteld die kaders geeft voor de gemeentelijke ondersteuning bij de hersteloperatie kinderopvangtoeslag. Tot 1 september 2027 kunnen inwoners zich melden voor de gemeentelijke brede ondersteuning toeslagenaffaire.
Gedupeerden maken samen met de gemeente een plan van aanpak, waarbij zij in een periode van ongeveer twee jaar werken aan een nieuwe start. Daarna wordt de ondersteuning zoveel mogelijk voortgezet binnen de reguliere organisatie, zodat de opgebouwde kennis en aandacht voor de menselijke maat blijvend verankerd worden in het sociaal domein.

Jeugdhulp
De druk op de jeugdhulp blijft landelijk en ook in Ede onverminderd hoog. Het beroep op specialistische jeugdzorg en op lichtere zorgvormen is toegenomen. Meer jeugdigen krijgen jeugdzorg dan tien jaar geleden: het aantal trajecten per jeugdige is toegenomen, en de trajecten zijn duurder en duren langer. Inmiddels ontvangt landelijk 1 op de 7 kinderen een vorm van jeugdzorg. We zien dat de oorzaken van instroom in de jeugdhulp vaak in de omgeving liggen van de jeugdige. Denk aan maatschappelijke factoren zoals onder andere de toenemende individualisering, prestatiemaatschappij, impact social media, woonproblematiek, bestaanszekerheid en de impact op jeugdigen van scheidingen. Hier zetten we met preventieve jeugdhulp vol op in. Daarnaast nemen we maatregelen rond actieve regie en bieden we hulp toenemend collectief aan. Ook is winst te behalen in het verbeteren van de samenwerking, onder andere in de beschermketen. Hier werken we vanuit het Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming aan de herstart van een regionaal veiligheidsteam.

Onzeker is de impact die de invoering van een aantal wetten zal hebben, zoals de eigen bijdrage in de jeugdzorg en het beperken van de reikwijdte van de jeugdwet.

Opvang van asielzoekers
De Spreidingswet blijft vooralsnog het wettelijke kader voor de gemeentelijke opgave aan de opvang van asielzoekers. Tweejaarlijks wordt vastgesteld hoeveel opvangplaatsen iedere gemeente moet realiseren. Het Rijk wil toe naar meer vaste opvangcapaciteit en minder afhankelijkheid van de Spreidingswet.
Het landelijke asielbeleid is in beweging en het is onduidelijk wat de effecten van het Europese Asiel- en Migratiepact zijn. Voor Ede kan daardoor de omvang en vorm van de opvangopgave veranderen. Het bestuursakkoord kiest daarbij voor het invullen van de gemeentelijke opgave, met aandacht voor een beheersbare en evenwichtige opvang, spreiding en waar mogelijk opvang in eigen beheer.

Opvang van Oekraïense ontheemden
De tijdelijke bescherming van Oekraïense ontheemden is verlengd op grond van de Europese Richtlijn Tijdelijke Bescherming (RTB) tot en met 4 maart 2028. Daarmee blijft de gemeentelijke opgave voor opvang en ondersteuning ook in 2027 en 2028 bestaan.
De situatie na afloop van de RTB is nog in ontwikkeling. Het Rijk werkt aan een overgang naar een nieuwe verblijfsrechtelijke situatie en aan beleid voor terugkeer naar Oekraïne. De uiteindelijke keuzes hierover zijn van invloed op de omvang, vorm en duur van de gemeentelijke opvangopgave na 4 maart 2028.
Daarnaast blijven de omvang van de groep Oekraïense ontheemden en de beschikbaarheid van opvanglocaties bepalend voor de gemeentelijke opgave.

Financieel overzicht programma

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Maatwerkvoorziening	143.876 N	148.332 N	**146.697 N**	141.789 N	135.319 N	132.811 N
Werk en Participatie	21.427 N	22.457 N	**20.676 N**	19.719 N	18.120 N	17.862 N
Inkomensvoorziening	39.624 N	38.894 N	**39.043 N**	39.091 N	39.091 N	39.091 N
Lasten programma	**204.926 N**	**209.683 N**	**206.417 N**	**200.599 N**	**192.530 N**	**189.764 N**
Maatwerkvoorziening	17.479 V	16.247 V	**11.650 V**	10.702 V	10.281 V	7.638 V
Werk en Participatie	3.025 V	1.652 V	**1.364 V**	1.364 V	1.364 V	1.236 V
Inkomensvoorziening	34.420 V	34.932 V	**34.932 V**	34.932 V	34.932 V	34.932 V
Baten programma	**54.923 V**	**52.831 V**	**47.946 V**	**46.998 V**	**46.576 V**	**43.806 V**
Saldo van baten en lasten	**150.003 N**	**156.852 N**	**158.471 N**	**153.601 N**	**145.954 N**	**145.958 N**
Storting reserve	9.366 N	1.945 N	**1.694 N**	475 N	38 N	23 N
Onttrekking reserve	12.244 V	5.088 V	**3.473 V**	3.632 V	3.654 V	3.439 V
Resultaat	**147.125 N**	**153.709 N**	**156.693 N**	**150.444 N**	**142.338 N**	**142.543 N**

Productgroep Maatwerkvoorziening

Doel

Zoveel mogelijk inwoners in Ede hebben regie over hun eigen leven, zijn financieel zelfredzaam, doen mee naar vermogen en worden indien nodig op maat ondersteund, waarbij de jeugd in Ede zo gezond, veilig en kansrijk mogelijk opgroeit.

Ketenpartners

De uitvoering van de Wmo-indicaties wordt uitgevoerd door zorgaanbieders op het gebied van Dagbesteding, Begeleiding en Huishoudelijke Ondersteuning, Beschermd Wonen en Beschermd Thuis en Maatschappelijke Opvang. Ook hebben we de inzet van andere partners nodig om die uitvoering zo optimaal mogelijk te laten werken voor onze inwoners; zoals Woningcorporaties, zorgverzekeraar en zorgkantoor Menzis, basis- en voortgezet onderwijs, Werkkracht en werkgevers. Daarnaast zetten we verder in op preventie en werken we samen met partijen in de Sociale Basis, zodat we informele en formele zorg zo goed mogelijk op elkaar laten aansluiten. Belangrijk om de juiste zorg toe te kunnen wijzen zijn doorverwijzende partijen nodig zoals de huisartsen, jeugdartsen en gecertificeerde instellingen en andere gemeenten in de regio Foodvalley/Valleiregio.

Relevante nota's en lokale regelgeving

- Regiovisie Aanpak Huiselijk Geweld 2025-2029 (2025)
- Beter benutten bestaande woningvoorraad (2025)
- Visie sociaal Ede 2040 (2024)
- Verordening Jeugdhulp Ede 2024
- Verordening Maatschappelijke ondersteuning 2024
- Regiovisie Beschermd Wonen en Beschermd Thuis in de Valleiregio (2024-2029)
- Integraal kader toezicht en handhaving (2024)
- Woonzorgvisie 2024-2034 (2024)
- Integraal Zorg Akkoord (2022)
- Gezond en Actief Leven Akkoord (2022)

- Integraal beleidskader preventie, toezicht en handhaving Jeugdwet, Wmo, Participatiewet en Wet inburgering 2021 gemeente Ede | Lokale wet- en regelgeving
- Naar een divers woonzorglandschap - Analyse wonen en zorg voor ouderen in Ede (2021)
- Visie op de Maatschappelijke Opvang Valleiregio (2021)
- Beleidskader transformatie sociaal domein 2020
- Verordening bekostiging leerlingenvervoer 2021
- Jeugdbeleidsplan 2019-2022 (verlengd 2024)
- Uitvoeringsplan Jeugdbeleidsplan 2019-2022 (verlengd 2024)
- Minima effectrapportage gemeente Ede 2019 (onderzoek van het NIBUD) (geen link beschikbaar)
- Regionaal visiedocument specialistische jeugdhulp Ons Verhaal (2018)
- Visie op Schulddienstverlening Ede-Wageningen (2016)
- Raadsvoorstel voortzetten Minimabeleid 2015 en verder
- Minimabeleid 2015 en verder (2014)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2027 doen?

Subdoel

Prestaties

Meer inwoners zijn zelfredzaam.

- Begeleiding Wmo is daar waar mogelijk gericht op actieve participatie.
- Het stimuleren van ouders en leerlingen om - daar waar mogelijk - zelfstandig te reizen en minder gebruik te maken van het leerlingenvervoer.
- Inwoners ontvangen passende ondersteuning naar financiële zelfredzaamheid. We zetten waar mogelijk de sociale basis in en bieden maatwerk om de stap naar het zelfstandig beheren zo klein mogelijk te houden.

Subdoel

Prestaties

Inwoners krijgen de professionele hulp die nodig is.

- Het doorontwikkelen van integraal aanbod van zorg en ondersteuning waardoor zoveel mogelijk passende zorg en ondersteuning wordt geboden.
- Het verder versterken van de regiefunctie, met name op dure/duurdere trajecten, zodat professionele ondersteuning betaalbaar is en blijft voor de inwoners die het echt nodig hebben.

Subdoel

Prestaties

Meer gezinnen en kinderen leven in bestaanszekerheid.

- Bekendheid, bereik en effectiviteit van aanvullende inkomensondersteuning optimaliseren door laagdrempelige voorlichting en bieden van maatwerk.
- Inzetten van breed aanbod aan schulddienstverlening dicht bij de inwoners in wijken en kernen.
- Aanvullende inkomensondersteuning herijken op basis van onderzoek.

Subdoel

Prestaties

Inwoners vinden ons bij geldzorgen; ze zijn op de hoogte hoe ze ons kunnen vinden en wat wij aanbieden.

- Als gemeente vergroten we onze zichtbaarheid onder jongeren onder andere door financiële educatie op scholen, de 18+ verjaardagskaart en het betrekken van organisaties die jongeren begeleiden.
- De boodschap van onze communicatie draait om de vrijblijvende hulp bij geldzorgen, zodat inwoners zich geen zorgen hoeven te maken bij aanmelding

Subdoel	Meer personen die te maken hebben met geweld in afhankelijkheidsrelaties krijgen passende ondersteuning in de eigen omgeving
Prestaties	• Het inzetten van - als dat veilig is - zo veel mogelijk ambulante hulpverlening, zodat vrouwen en kinderen in hun eigen omgeving hulp krijgen in plaats van opname in de vrouwenopvang. • Wie dat nodig heeft, wordt opgenomen in de vrouwenopvang. Daarvoor onderzoeken we samen met de andere regio's in Gelderland hoe we de huidige druk op de opvang op korte termijn kunnen verlichten en gaan we in gesprek met partners om te kijken of we ook in Ede voor de structurele termijn een opvang kunnen realiseren. • We maken de ondersteuning vanuit diverse organisaties beter bekend zodat inwoners weten waar ze terecht kunnen. • Er is meer aandacht voor samenwerking gericht op kortdurende (intensieve) traumabehandeling voor vrouwen en kinderen die slachtoffer zijn van geweld in afhankelijkheidsrelaties.

Subdoel	Professionele hulpverleners en vrijwilligers werken altijd gelijkwaardig samen aan de doelen van het gezin.
Prestaties	• We beschikken over stevige lokale teams (incl. een stevige verbinding aan aanpalende domeinen) en toegang. • We voeren actieve regie op zorg waardoor aanbieders altijd systeemgericht werken en aansluiten bij het integrale gezinsplan. • Als gemeente stimuleren en verplichten we aanbieders te werken met een JIM of andere vergelijkbare methode. • We stimuleren aanbieders om de partners uit de sociale basis en mantelzorg te betrekken bij het zorgproces.

Subdoel	Meer personen die te maken hebben met (dreigende) dak- en thuisloosheid krijgen passende ondersteuning in een ‘zo thuis mogelijke’ omgeving.
Prestaties	• We zetten in op gerichte uit- en doorstroom vanuit de Maatschappelijke Opvang. • Het structureel inbedden en borgen van Housing First. • Inzet op het voorkomen van instroom in de Maatschappelijke Opvang (onder andere door voorkomen huisuitzettingen).

Subdoel	Minder diagnoses en toch passende ondersteuning voor jeugdigen.
Prestaties	• We zorgen ervoor dat ons CJG (het preventieve aanbod), het toegangsteam Jeugd en sociale teams goed bereikbaar zijn, fysiek en digitaal (website). • Door actieve regie (coördinatie van zorg) sturen we op doorstroom, uitstroom naar voorliggende voorzieningen en effectiviteit van de ingezette jeugdhulp. • De voorliggende algemene voorzieningen voor hulp en ondersteuning die aantoonbaar het beroep op specialistische jeugdhulp verminderen en die passend zijn op de ondersteuningsvragen van jeugdigen worden uitgebreid. • We zorgen ervoor dat 70% van alle huisartsen de beschikking heeft over een SOJ. • We zorgen ervoor dat onze sociale teams goed bereikbaar zijn voor alle huisartsen in Ede. • We investeren door programma's als OKO op veerkracht van ouders en jeugdigen. Hiermee voorkomen we instroom jeugdhulp op de langere termijn. • We investeren in krachtgezinnen en ervaringsdeskundigheid.

Subdoel Prestaties

Van exclusieve opvang naar toegankelijke voorzieningen voor jeugdigen.

- Kinderen met een ondersteuningsbehoefte maken gebruik van reguliere kinderopvang en buitenschoolse opvang met extra begeleiding op locatie.
- Kinderen met een ondersteuningsbehoefte maken gebruik van het reguliere vrije tijd en sportaanbod in Ede.

Indicatoren

Beeldindicatoren	Metingen 31-12						Streefw.
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2027
Gemiddelde schuldenlast	-	70.000	44.500	55.320	60.217	24.070	n.v.t.
Kosten woon-, rolstoel-, vervoersvoorzieningen sociaal domein	-	2.004.013	2.213.182	2.588.954	3.170.548	3.068.850	n.v.t.
Aantal inwoners met een indicatie begeleiding Wmo per 10.000 inwoners	96	102	101	100	111	122	n.v.t.
Aantal ambulante trajecten in het kader van slachtofferschap van geweld in een afhankelijkheidsrelatie	50	52	31	27	41	119*	n.v.t.
** De cijfers over 2025 betreffen Ede en West Veluwe Vallei gezamenlijk, terwijl de cijfers van 2020 t/m 2024 gaan over alleen Ede. In 2025 is in Ede sprake van 58 ambulante trajecten in het kader van slachtofferschap van geweld in afhankelijkheidsrelaties, waarvan 37 volledig ambulante trajecten en 21 ambulante analysetrajecten.*							
Aantal dak- en thuislozen in gemeente Ede dat gebruik maakt van opvang	124	123	127	136	137	138	n.v.t.
Indicaties MO-ZIN in kalenderjaar. Nachtopvang is niet meegenomen in deze indicator.							
Aantal dak- en thuislozen dat gebruik maakt van de (passanten)nachtopvang (aantal unieke personen)	-	-	-	-	-	200	n.v.t.

Effectindicatoren	Metingen 31-12						Streefw.
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2027
Percentage jongeren met jeugdhulp (tot 18 jaar)	12,20	12,20	12,18	12,9	13	13,4	13
Depla-indicator. Percentages op basis van facturatiegegevens.							
Totaal aantal aanmeldingen schulddienstverlening	345	337	343	393	405	424	425
Aantal in het betreffende kalenderjaar.							
Aantal aanmeldingen schulddienstverlening door jongeren < 28 jaar	83	86	92	116	119	122	125
Aantal inwoners dat schulddienstverlening heeft ontvangen in de vorm van een adviesgesprek, betalingsregeling of doorverwijzing	-	-	-	-	122	138	150
Gaat om hulp bij schulden in een kalenderjaar niet zijnde een geslaagde SB of SK.							
Aantal inwoners dat schulddienstverlening heeft ontvangen in de vorm van een schuldbemiddeling of saneringskrediet	116	90	76	39	49	39	50
Aantal cliënten met een maatwerkarrangement Wmo per 10.000 inwoners	344	332	336	337	352	382	375
Depla-indicator. Peildatum is 1 januari van het kalenderjaar. Het gaat hier om unieke zorgklanten die indicatie hebben voor begeleiding (individueel of groep), hulp bij het huishouden, persoonlijke verzorging, beschermd wonen of kortdurend verblijf.							
Aantal cliënten met een maatwerkarrangement Wmo Huishoudelijke Hulp per 10.000 inwoners	221	217	224	228	235	254	260
Peildatum is 1 januari van het kalenderjaar.							
Aantal cliënten met een maatwerkarrangement Wmo Beschermd Wonen per 10.000 inwoners	22	10	8	8	7	9	9
Peildatum is 1 januari van het kalenderjaar.							
Percentage Wmo cliënten dat zich door de ondersteuning beter kan redden	87	83	83	78	87	80	83
Aantal inwoners met een indicatie dagbesteding Wmo per 10.000 inwoners	47	40	38	35	32	34	30
Aanvraagproces Wmo-ondersteuning	7,8	7,8	7,7	7,7	8,0	7,9	7,7
Oordeel (rapportcijfer) van cliënten over de uitvoering van de Wmo door de gemeente.							
Verhouding indicaties begeleiding regulier en specialistisch (ZIN)	41,1	44,2	49,0	50,6	49,1	49,8	49,5

Effectindicatoren	Metingen 31-12						Streefw.
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2027
In procenten.							
Verhouding indicaties dagbesteding regulier en dagbesteding specialistisch (ZIN)	83,3	90,3	93,5	96,5	95,6	95,2	93,5
In procenten.							
Hulp die gekregen wordt door de zorgaanbieder	7,9	7,8	7,9	8,0	8,1	7,8	7,7
Oordeel (rapportcijfer) van cliënten over de uitvoering van de Wmo door de aanbieder.							
Gemiddelde omvang indicatie begeleiding per jaar (ZIN)	91,6	87,9	86,6	85,8	90,3	86,9	88
Gemiddelde omvang indicatie dagbesteding per jaar (ZIN)	148,7	141,6	134,0	135,5	136,2	140,1	139
Meeteenheid = dagdelen.							
Gemiddelde omvang indicatie thuisondersteuning per jaar (ZIN)	94,5	91,6	91,3	91,9	93,7	90,0	88
Meeteenheid = uren.							
Gemiddelde omvang indicatie beschermd wonen per jaar (ZIN)	287,8	222,2	246,0	253,8	248,4	259,4	260
Meeteenheid = etmalen. Cijfers zijn inclusief de regiogemeenten Barneveld, Rhenen en Scherpenzeel. Momentopname in januari over het voorgaande jaar.							
Percentage leerlingen dat zelfstandig naar het (Voortgezet) Speciaal onderwijs reist i.p.v. met het groepsvervoer (busje)	21,9	16,5	20,6	21,5	26,5	27,8	27

Prestatie-indicatoren	Metingen 31-12						Streefw.
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2027
Aantal personen dat begeleid wordt vanuit budgetbeheer	401	416	413	375	342	284	250
Aantal op 31 december.							
Percentage inwoners dat na aanmelding hulp ontvangt bij de schulden in de vorm van een schuldregeling	87,9	73,8	68,5	59,1	51,5	45,5	50

Wat gaat het kosten?

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Lasten	143.876 N	148.332 N	**146.697 N**	141.789 N	135.319 N	132.811 N
Baten	17.479 V	16.247 V	**11.650 V**	10.702 V	10.281 V	7.638 V
Saldo van baten en lasten	**126.397 N**	**132.085 N**	**135.047 N**	**131.087 N**	**125.038 N**	**125.173 N**
Storting reserve	5.412 N	1.945 N	**1.694 N**	475 N	38 N	23 N
Onttrekking reserve	9.315 V	4.000 V	**3.473 V**	3.632 V	3.654 V	3.439 V
Resultaat	**122.494 N**	**130.030 N**	**133.269 N**	**127.929 N**	**121.423 N**	**121.757 N**

Toelichting

Het saldo van baten en lasten binnen de productgroep Maatwerkvoorziening neemt in 2027 toe met € 3,24 miljoen ten opzichte van 2026. De reguliere loon-, prijs- en volumecompensatie en de actualisatie van de doorbelasting van salariskosten leiden in 2027 tot een stijging van de lasten met circa € 5,5 miljoen. Als gevolg van de ombuigingen, die door de raad zijn vastgesteld bij de Perspectiefnota 2026-2029, nemen de lasten af met € 1,1 miljoen en is er een hogere onttrekking van de reserve in 2026 ter hoogte van € 0,2 miljoen. Dit betreft de ombuigingen:

- Wmo - Thuisondersteuning - tweewekelijks 3 uur toekennen
- Wmo - Maatwerkvoorzieningen - bezien langlopende indicaties
- Collectieve zorgkostenverzekering
- Actieve regie toegangsteam Jeugd - besparing Jeugdzorg
- Beschermd wonen – bedrijfsvoering
- Beschermd wonen – plekken afbouwen

Studietoeslag

De studietoeslag is een wettelijk verplichte financiële ondersteuning van de gemeente voor studenten met een

beperking of chronische ziekte die niet in staat zijn om naast hun studie te werken. De uitgaven aan de studietoeslag zijn de afgelopen jaren hoger geweest dan begroot. De belangrijkste oorzaken zijn:

- Een toename van het aantal aanvragen, onder meer door de groeiende landelijke bekendheid van de regeling.
- Een stijging van de landelijk vastgestelde normbedragen.
- Om de begroting beter aan te laten sluiten bij de verwachte uitgaven is voor 2025 en 2026 incidenteel aanvullend budget beschikbaar gesteld. Dit aanvullende budget vervalt in 2027, waardoor de begrote lasten met € 0,40 miljoen dalen.

Daarnaast is in juni 2025 in de Tweede Kamer een motie aangenomen over het onderbrengen van de uitvoering van de studietoeslag bij DUO. De ingangsdatum en gevolgen hiervan voor gemeenten zijn nog niet bekend. Op basis van de huidige informatie wordt een eventuele overdracht niet eerder dan het tweede kwartaal van 2027 verwacht.

Stadspas
Vanuit 2025 is € 0,25 miljoen beschikbaar gesteld voor de implementatie van de Stadspas en de daarmee samenhangende kosten in 2026. Deze incidentele middelen zijn via de reserve overlopende verplichtingen overgeheveld naar 2026. Omdat het budget incidenteel van aard is, vervallen de hiermee samenhangende lasten in 2027. Hierdoor dalen de lasten in 2027 met € 0,25 miljoen ten opzichte van 2026. Hiertegenover staat eenzelfde daling van de onttrekking aan de reserve overlopende verplichtingen. Per saldo is deze afwijking budgetneutraal.

Alleenverdienersproblematiek en IBO-middelen
Via de meicirculaire 2026 is voor Ede € 0,15 miljoen beschikbaar gesteld voor de ondersteuning van huishoudens die als gevolg van de alleenverdienersproblematiek onder het bestaansminimum uitkomen. Daarnaast is voor 2026 in totaal € 0,20 miljoen beschikbaar voor maatregelen gericht op het voorkomen en aanpakken van problematische schulden (IBO-middelen). Hiervan is € 0,09 miljoen afkomstig uit 2025 en bij de programmarekening 2025 via resultaatbestemming toegevoegd aan de reserve overlopende verplichtingen en beschikbaar gesteld voor uitvoering in 2026.

Omdat deze middelen vooralsnog alleen voor 2026 beschikbaar zijn gesteld, dalen de hiermee samenhangende lasten in 2027 met € 0,35 miljoen. Hiertegenover staat een € 0,09 miljoen lagere onttrekking aan de reserve overlopende verplichtingen.

Gedupeerden toeslagenaffaire
Gezinnen die als gevolg van de kinderopvangtoeslagaffaire in de problemen zijn geraakt, kunnen rekenen op ondersteuning vanuit de gemeente. Aanvullend op de landelijke financiële compensatie biedt de gemeente ondersteuning op verschillende leefgebieden, waaronder hulp bij schulden, werk en wonen. De kosten die gemeenten hiervoor maken, worden door het Rijk vergoed.

Voor 2026 is een inschatting van zowel de lasten als de vergoeding vanuit het Rijk in de begroting opgenomen. Voor 2027 is dit nog niet verwerkt. Hierdoor dalen in 2027 zowel de lasten als de baten met € 0,30 miljoen. Per saldo is deze afwijking budgetneutraal.

Herallocatie subsidiebudgetten Sociaal Domein
De subsidiebudgetten binnen de Sociale Basis zijn opnieuw beoordeeld en toegerekend aan de activiteiten en kostenplaatsen waarop de uitvoering plaatsvindt. Deze herallocatie leidt binnen de productgroep Maatwerkvoorziening tot een daling van de lasten met circa € 0,2 miljoen.

Gemeentelijke opvang ontheemden Oekraïne
De begroting 2026 is gebaseerd op de verwachte kosten van de opvanglocaties en de verwachte rijksbijdrage, uitgaande van het normbedrag en het aantal gerealiseerde opvangplekken. Op deze basis is de begroting verwerkt tot maart 2027. Voor 2027 betekent dit een daling van de lasten met € 5,1 miljoen en van de baten met € 4,8 miljoen. Daarnaast vervalt de in 2026 begrote onttrekking van € 0,3 miljoen aan de reserve Opvang en begeleiding specifieke doelgroepen. Deze onttrekking dekt het verwachte tekort op de locatie Klomperweg, omdat de aanvullende bijdrage voor afschrijving en rente aan de egalisatiereserve niet als werkelijke kosten kan worden gedeclareerd.

Per 1 juli 2026 wijzigt de bekostigingssystematiek. Voor het tweede halfjaar 2026 kunnen gemeenten kiezen voor bekostiging op basis van het normbedrag of de werkelijke opvangkosten. Vanaf 1 januari 2027 vindt de bekostiging plaats op basis van de werkelijke kosten. De begroting 2027-2030 wordt hierop uiterlijk per 1 januari 2027 geactualiseerd.

Duurzame Gemeentelijke Opvang asielzoekers
De opvanglocatie aan de Galvanistraat 9 is tot 1 juli 2030 verlengd en uitgebreid van 130 naar 200 opvangplekken. Vanaf 1 april 2026 zijn 200 opvangplekken beschikbaar. Hiermee draagt de locatie bij aan de invulling van de wettelijke opgave voor asielopvang.

In 2027 zijn de 200 opvangplekken voor het eerst een volledig jaar beschikbaar. Dit leidt ten opzichte van 2026 tot € 0,4 miljoen hogere lasten en € 0,4 miljoen hogere baten. De kosten van de gemeentelijke opvang worden door het COA vergoed, waardoor dit per saldo geen effect heeft op het begrotingsresultaat.

Kapitaallasten verbouwing Galvanistraat
Voor het geschikt maken van de locatie voor duurzame gemeentelijke opvang is € 3,3 miljoen geïnvesteerd. In 2027 worden voor het eerst de kapitaallasten van afschrijving en rente verwerkt. Dit leidt tot € 0,89 miljoen hogere lasten. Deze lasten worden gedekt door een onttrekking van € 0,89 miljoen aan de egalisatiereserve Verbouwing DGO Galvanistraat, waardoor de onttrekkingen aan de reserves met hetzelfde bedrag toenemen.

Beweging naar de voorkant Wmo en Jeugd
De inzet van preventieve interventies binnen Wmo en Jeugd is gericht op het voorkomen of beperken van zwaardere zorg en de daarmee samenhangende kosten. Monitoring laat zien dat deze inzet een kostendempende werking heeft, maar dat dit vooralsnog niet leidt tot een daling van de uitgaven. Daarom is bij de Perspectiefnota 2026–2029 besloten de eerder geraamde kostendaling gefaseerd te realiseren. Als gevolg van deze fasering dalen de lasten in 2027 ten opzichte van 2026 met € 0,40 miljoen, waarvan € 0,20 miljoen binnen Wmo en € 0,20 miljoen binnen Jeugd.

Hervormingsagenda Jeugd
Bij de programmarekening 2025 is € 0,18 miljoen aan niet-bestede middelen voor de Hervormingsagenda Jeugd via resultaatbestemming toegevoegd aan de reserve overlopende verplichtingen en beschikbaar gesteld voor uitvoering in 2026. De middelen worden in 2026 ingezet voor een extra impuls aan het collectieve aanbod in het voorveld en voor het versterken van de beweging Opgroeien in een Kansrijke Omgeving (OKO).

Omdat deze middelen incidenteel beschikbaar zijn voor 2026, dalen de hiermee samenhangende lasten in 2027 met € 0,18 miljoen. Hiertegenover staat eenzelfde daling van de onttrekking aan de reserve overlopende verplichtingen. Per saldo is deze afwijking budgetneutraal.

Kinderopvang pleegouders
Via de decembercirculaire 2025 is € 0,11 miljoen beschikbaar gesteld ter compensatie van kosten die pleegouders maken voor kinderopvang en buitenschoolse opvang van hun pleegkinderen. Bij de

programmarekening 2025 zijn deze middelen via resultaatbestemming toegevoegd aan de reserve overlopende verplichtingen en beschikbaar gesteld voor uitvoering in 2026.

Omdat deze middelen incidenteel beschikbaar zijn voor 2026, dalen de hiermee samenhangende lasten in 2027 met € 0,11 miljoen. Hiertegenover staat eenzelfde daling van de onttrekking aan de reserve overlopende verplichtingen. Per saldo is deze afwijking budgetneutraal.

Proeftuin Kind & Gezin
De huidige financiering van de proeftuin Kind & Gezin is incidenteel en loopt tot en met 2026. Hierdoor dalen de lasten in 2027 met € 0,78 miljoen en de baten uit bijdragen van het Rijk en de regiogemeenten met € 0,50 miljoen. Daarnaast vervalt in 2027 de onttrekking van € 0,25 miljoen aan de reserve Geweld in Afhankelijkheidsrelaties, die bestaat uit POK-middelen voor de proeftuin. Vanuit de regio volgt nog een voorstel voor de financiering van de proeftuin vanaf 2027.

Uitstel vervanging abonnementstarief Wmo
De invoering van de inkomens- en vermogensafhankelijke eigen bijdrage Wmo is landelijk uitgesteld van 1 januari 2027 naar 1 januari 2028. Als gevolg hiervan is de begroting eerder aangepast. Bij de verwerking van deze begrotingswijziging is het volledige bedrag op de lasten gecorrigeerd, terwijl een deel van de oorspronkelijke begroting aan de batenzijde was opgenomen. Correctie van deze verwerking leidt in 2027 tot een stijging van zowel de lasten als de baten met € 0,70 miljoen. Per saldo is deze correctie budgetneutraal. De begroting 2027 wordt hierop aangepast.

WMO - hulpmiddelen en woonvoorzieningen
Het beroep op hulpmiddelen en woonvoorzieningen is de afgelopen jaren toegenomen. Bij de Perspectiefnota 2026–2029 is besloten het budget voor 2025 en 2026 incidenteel met € 0,20 miljoen te verhogen om de financiële gevolgen hiervan op te vangen en de ontwikkeling te blijven monitoren. Omdat deze aanvullende middelen na 2026 vervallen, dalen de begrote lasten in 2027 met € 0,20 miljoen.

Indexatie Wmo demografie
Via de septembercirculaire 2024 zijn aanvullende middelen beschikbaar gesteld voor de Wmo om rekening te houden met de financiële gevolgen van demografische ontwikkelingen en vergrijzing. Deze middelen lopen de komende jaren stapsgewijs op. Voor Ede is in 2027 € 0,45 miljoen meer beschikbaar dan in 2026. Hierdoor stijgen de lasten in 2027 met € 0,45 miljoen.

Productgroep Werk en Participatie

Doel
Alle inwoners doen mee aan de Edese samenleving, bij voorkeur via duurzaam betaald werk.

Ketenpartners
We werken samen met Werkkracht, UWV, (Pro/VSO-)onderwijs en aanbieders van arbeidsmatige dagbesteding. Voor het stimuleren van een inclusieve arbeidsmarkt werkt de gemeente Ede bestuurlijk samen met regiogemeenten, UWV, onderwijs en werkgevers- en werknemersorganisaties in de overlegtafel Regionaal Werkbedrijf (RWB).
Voor de arbeidsmarktregio FoodValley fungeert Ede als centrumgemeente.

Relevante nota's en lokale regelgeving
- Visie sociaal Ede 2040 (2024)
- Regiovisie Beschermd Wonen en Beschermd Thuis in de Valleiregio (2024 t/m 2029)

- Gezond Vertrouwen - Integraal beleidskader preventie, toezicht en handhaving Sociaal Domein 2024 - 2027 (2024)
- Meedoen voor elkaar - Beleidsvisie Werk en Participatie 2022 -2025 (2021)
- Evaluatie fraude- en handhavingsbeleid Participatiewet 2015 -2018 (2019)
- Ontwerp Participatiebedrijf Ede (2016)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2027 doen?

Subdoel
Prestaties

Bereiken van duurzaam, betaald werk voor de brede doelgroep van de Participatiewet.

- Meer werkgevers bieden duurzame kansen en mogelijkheden aan de werkzoekenden met een kwetsbare positie op de arbeidsmarkt (zoals statushouders, mensen met een beperking).
- Invullen van de derde pijler uit het Regionaal Programma Jongeren: Start op de arbeidsmarkt.
- Wij zorgen voor meer transparantie in het aanbod van alle vacatures en werkzoekenden, waardoor matching en duurzame plaatsing van werkzoekenden efficiënter wordt gerealiseerd.
- Inwoners die de stap naar werk willen maken, helpen we om inzicht te krijgen in de (financiële) gevolgen, door middel van Simpel Switchen en een financiële check door partners in de sociale basis.
- In de arbeidsmarktregio in planvorming en projecten aansluiting maken met de regionale Human Capital Agenda.

Subdoel

Prestaties

Inwoners in de uitkering die tijdelijk niet werken of tijdelijk niet naar school gaan doen mee in de Edese samenleving.

- Versterken van de samenwerking tussen Werkkracht en partners in de sociale basis
- Met Werkkracht en maatschappelijke partners bevorderen van vitaliteit door inwoners te stimuleren te sporten en hun kennis over gezonde voeding te vergroten.

Subdoel
Prestaties

Meer inwoners buiten de doelgroep van de Participatiewet stromen door naar werk.

- Door middel van (her)indicatiestelling WMO krijgen inwoners met arbeidsmatige dagbesteding of uitstromers uit het speciaal onderwijs een passend aanbod om hun arbeidsvermogen te onderzoeken en te ontwikkelen bij Werkkracht.
- Kandidaten zonder arbeidsvermogen stromen door of terug naar arbeidsmatige dagbesteding.

Subdoel
Prestaties

Ontwikkelen en inrichten van het Werkcentrum in de arbeidsmarktregio Foodvalley.

- Realisatie van het Werkcentrum Foodvalley vanuit het principe van 'no wrong door'.
- Optimaliseren van de ketensamenwerking tussen de partners binnen het Werkcentrum Foodvalley, zodanig dat de mismatch tussen beschikbare banen en de vaardigheden van werkzoekenden duurzaam wordt verkleind.
- In samenwerking met werkgevers, gemeenten/UWV, onderwijs en private bemiddelaars nieuwe trajecten en aanpakken ontwikkelen met hulp van rijksmiddelen.
- Structureel borgen van een gezamenlijke publiek- publieke governance arbeidsmarktregio, regionaal programma jongeren en human capital agenda en publiek-private governance.

Indicatoren

Beeldindicatoren	Metingen 31-12						Streefw.
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2027
Omvang bijstandsgerechtigden met ontheffing arbeidsplicht	-	222	233	248	270	269	n.v.t.
Omvang aantal inwoners in het Doelgroepenregister	-	354	374	447	473	473	n.v.t.
Omvang indicaties Nieuw Beschut werk	-	37	40	52	58	71	n.v.t.
Omvang aantal medewerkers in de Sociale Werkvoorziening	-	311	280	262	242	227	n.v.t.
Totaal aantal mensen werkzaam in gesubsidieerde arbeid	-	470	490	484	472	473	n.v.t.
Aantal inwoners geregistreerd in het doelgroepregister met een uitkering op grond van de Participatiewet	147	181	193	217	211	203	n.v.t.

Effectindicatoren	Metingen 31-12						Streefw.
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2027
Aantal arbeidsplaatsen met loonkostensubsidie banenafspraak	-	140	186	177	205	211	260

Prestatie-indicatoren	Metingen 31-12						Streefw.
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2027
Aantal beschutte werkplekken Beschut Werk BV met loonkostensubsidie	11	17	19	22	25	33	60
Aantal huishoudens dat volledig uitstroomt naar werk vanuit de bijstand	165	203	191	138	144	151	160
Aantal huishoudens met bijstand dat uitstroomt naar parttime werk	-	67	78	97	91	139	110

Wat gaat het kosten?

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Lasten	21.427 N	22.457 N	**20.676 N**	19.719 N	18.120 N	17.862 N
Baten	3.025 V	1.652 V	**1.364 V**	1.364 V	1.364 V	1.236 V
Saldo van baten en lasten	**18.402 N**	**20.805 N**	**19.313 N**	**18.355 N**	**16.756 N**	**16.626 N**
Storting reserve	3.954 N	0 N	**0 N**	0 N	0 N	0 N
Onttrekking reserve	2.929 V	1.088 V	**0 N**	0 N	0 N	0 N
Resultaat	**19.427 N**	**19.717 N**	**19.313 N**	**18.355 N**	**16.756 N**	**16.626 N**

Toelichting

aHet saldo van baten en lasten binnen de productgroep Werk en Participatie neemt in 2027 af met € 0,4 miljoen ten opzichte van 2026. De reguliere loon- en prijscompensatie leiden in 2027 tot een stijging van de lasten met circa € 0,25 miljoen. Als gevolg van de ombuigingen, die door de raad zijn vastgesteld bij de Perspectiefnota 2026-2029, nemen de lasten af met € 0,15 miljoen. Dit betreft de ombuiging Versoberen opdracht Werkkracht welke in 2027 hoger is dan in 2026.

Participatiewet en Wet sociale werkvoorziening

De begrote lasten voor de uitvoering van de Participatiewet en de Wet sociale werkvoorziening (Wsw), uitgevoerd door Werkkracht, nemen in 2027 af met € 0,4 miljoen ten opzichte van 2026. Exclusief loon- en prijscompensatie en bovengenoemde ombuiging bedraagt de daling € 0,5 miljoen. Deze afname wordt voornamelijk veroorzaakt door:

- Een lagere bijdrage voor de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) als gevolg van de verwachte uitstroom van Wsw-medewerkers. Hierdoor neemt de benodigde gemeentelijke bijdrage structureel af.
- Een lagere bijdrage voor Nieuw Beschut door de invoering van het ingroeipad van de nieuwe verdeelsleutel. Dit leidt vanaf 2027 tot een lagere financieringsbehoefte binnen de uitvoering door Werkkracht.

Personeel
De personeelslasten dalen in 2027 met € 0,1 miljoen. Dit wordt veroorzaakt door een gewijzigde verdeling van de personeelskosten over de gemeentelijke afdelingen, waardoor een kleiner aandeel van de personeelslasten aan dit programma wordt toegerekend.

Schakelroute
De Schakelroute is een samenwerkingsprogramma gericht op het begeleiden van jongeren naar onderwijs of werk. De gemeente Ede financiert dit traject en werkt daarbij samen met onder andere Aeres MBO en Stichting Christelijke Scholengemeenschap Het Streek. Daarnaast ontvangt de gemeente bijdragen van andere betrokken partijen.
Voor 2026 zijn zowel de lasten als de bijbehorende baten in de begroting opgenomen. Voor 2027 is dit nog niet verwerkt. Hierdoor dalen in 2027 zowel de lasten als de baten met ruim € 0,1 miljoen ten opzichte van de begroting 2026. Per saldo is deze afwijking budgetneutraal.

Compensatie medewerkers sociaal ontwikkelbedrijven
Via de decembercirculaire 2025 heeft de gemeente Ede een incidentele bijdrage van € 286.000 ontvangen voor de compensatie van medewerkers van sociaal ontwikkelbedrijven die financieel nadeel ondervinden van fiscale maatregelen uit het Belastingplan 2025. Bij de programmarekening 2025 zijn deze middelen via resultaatbestemming toegevoegd aan de reserve overlopende verplichtingen, zodat deze beschikbaar zijn voor de uitvoering en verdeling in 2026.

Met het Belastingplan 2026 is voorzien in een oplossing voor dit financiële nadeel, waardoor voortzetting van deze specifieke compensatie niet aan de orde is. De hiermee samenhangende lasten hebben daarom uitsluitend betrekking op 2026 en dalen in 2027 met € 0,29 miljoen. Hiertegenover staat eenzelfde daling van de onttrekking aan de reserve overlopende verplichtingen. Per saldo is deze afwijking budgetneutraal.

Arbeidsmarktregio
Voor 2027 is nog geen begroting voor de Arbeidsmarktregio Foodvalley vastgesteld. Hierdoor zijn de hiermee samenhangende lasten, baten en onttrekking aan de reserve nog niet volledig in de begroting verwerkt. Dit leidt in 2027 tot € 0,87 miljoen lagere lasten, € 0,07 miljoen lagere baten en een € 0,80 miljoen lagere onttrekking aan de reserve Arbeidsmarktregio Foodvalley. Na vaststelling van de begroting worden de lasten, baten en de onttrekking aan de reserve budgetneutraal verwerkt in de Perspectiefnota 2028–2031.

Impulsbudget arbeidsmarktregio
Via de meicirculaire 2025 zijn voor de periode 2025–2028 tijdelijk middelen beschikbaar gesteld voor de ontwikkeling en versterking van de regionale dienstverlening, onder meer op het gebied van werk en scholing. Voor Ede is in 2027 € 0,20 miljoen meer beschikbaar dan in 2026. Deze middelen worden ingezet voor de arbeidsmarktregio, waardoor de lasten in 2027 met € 0,20 miljoen stijgen.

Regionale doelgroepspecifieke aanpak (Statushouders aan het werk)
Via de meicirculaire 2024 zijn voor de periode 2024–2026 tijdelijk middelen beschikbaar gesteld voor een regionale doelgroepspecifieke aanpak, gericht op het vergroten van de arbeidsparticipatie van statushouders en andere kwetsbare groepen. Voor Ede is voor 2026 € 0,14 miljoen beschikbaar gesteld. Omdat deze tijdelijke middelen na 2026 vervallen, dalen de hiermee samenhangende lasten in 2027 met € 0,14 miljoen.

Re-integratie jongeren buiten de Wajong
Vanaf 2027 worden structureel extra middelen beschikbaar gesteld voor de re-integratie van jongeren die niet in aanmerking komen voor een Wajong-uitkering. Voor Ede is in 2027 € 0,06 miljoen beschikbaar gesteld. Deze middelen worden ingezet voor de ondersteuning van deze doelgroep naar werk, waardoor de lasten in 2027 met € 0,06 miljoen stijgen.

Gelrepact
Door de provincie Gelderland zijn voor de periode 2024-2026 tijdelijk middelen beschikbaar gesteld voor het bovenregionale project Inclusieve Technologie binnen het Gelrepact. Voor de gemeente Ede is in 2026 € 0,16 miljoen beschikbaar. Omdat deze tijdelijke middelen na 2026 vervallen, dalen de hiermee samenhangende lasten en baten in 2027 met € 0,1 miljoen.

Productgroep Inkomensvoorziening

Doel
Ondersteuning van inwoners om bestaanszekerheid te bevorderen.

Rechtmatig en doelmatig verstrekken van een uitkering op grond van de Participatiewet, IOAW en IOAZ en financiële ondersteuning van zelfstandigen op grond van het Bijstandsbesluit zelfstandigen (Bbz).

Ketenpartners
We werken samen met Werkkracht Ede B.V.

Relevante nota's en lokale regelgeving
- Visie sociaal Ede 2040 (2024)
- Gezond Vertrouwen - Integraal beleidskader preventie, toezicht en handhaving Sociaal Domein 2024 - 2027 (2024)
- Meedoen voor elkaar - Beleidsvisie Werk en Participatie 2022 - 2025 (2021)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2027 doen?

Subdoel

Inwoners die (nog) niet zelfstandig in hun inkomen kunnen voorzien hebben een tijdelijk vangnet in de vorm van een uitkering op grond van de Participatiewet.

Prestaties

- Inkomensondersteuning verbinden met het bevorderen van bestaanszekerheid.
- Maatwerk bieden voor inwoners met een complexe ondersteuningsbehoefte.
- Begrijpelijk informeren van de inwoner over hoe de ondersteuning eruitziet en met welke rechten en plichten deze gepaard gaat.
- In samenhang met ketenpartners in het sociaal domein regelmatig voeren van gesprekken met de inwoner waarbij een check op de afspraken over en weer wordt gedaan en de nodige handelingen verrichten om de ondersteuning af te stemmen op de inwoner.
- Inzetten van onderzoek en handhaving conform het integraal beleidskader Toezicht en Handhaving Sociaal Domein 2024-2027.

Indicatoren

Beeldindicatoren	Metingen 31-12						Streefw.
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2027
Aantal huishoudens dat in een jaar een of meerdere bedragen bijzondere bijstand of een minimaregeling heeft ontvangen	3.690	3.544	3.404*	3.438*	3.548*	3.636*	n.v.t.
*Aantal op 1 januari van de kalenderjaren. Inclusief Collectieve Ziektekostenverzekering. * Exclusief energietoeslag.*							
Aantal inwoners (op 1.000 inwoners van 18 jaar en ouder) dat een bijstandsuitkering ontvangt	29,7	23,2	22,7	20,6	22,1	20,7	n.v.t.
Aantal inwoners met een WW-uitkering (per 1.000 inwoners van 15 - 74 jaar)	13,1	11,4	8,9	9,6	7,1	9,2	n.v.t.
Totaal aantal huishoudens instroom uitkering	562	416	361	433	455	504	n.v.t.
Totaal aantal huishoudens uitstroom uitkering	462	507	414	427	433	454	n.v.t.

Effectindicatoren	Metingen 31-12						Streefw.
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2027
Aantal huishoudens in de bijstand met parttime inkomsten uit werk	317	288	286	299	291	311	325
Aantal huishoudens dat een bijstandsuitkering ontvangt; periode	2.235	2.192	2.030	2.050	2.070	2.162	2.075
Aantal huishoudens dat een bijstandsuitkering ontvangt; peildatum 31 december	1.814	1.723	1.670	1.676	1.698	1.748	1.770
Preventiequote (aantal instroom in de uitkering op aantal aanvragen)	25,2	29,2	26,2	27,6	25,2	26,1	27,1
Percentage.							
Aantal beëindigingen uitkering door handhaving	32	40	31	38	39	41	42
Aantal huishoudens met opgelegde maatregelen	17	17	29	17	28	21	30
Korting op uitkering, inclusief maatregel 0%.							

Wat gaat het kosten?

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Lasten	39.624 N	38.894 N	**39.043 N**	39.091 N	39.091 N	39.091 N
Baten	34.420 V	34.932 V	**34.932 V**	34.932 V	34.932 V	34.932 V
Saldo van baten en lasten	**5.204 N**	**3.962 N**	**4.111 N**	**4.159 N**	**4.159 N**	**4.159 N**
	0	0	**0**	0	0	0
Resultaat	**5.204 N**	**3.962 N**	**4.111 N**	**4.159 N**	**4.159 N**	**4.159 N**

Toelichting

Het saldo van baten en lasten binnen de productgroep Inkomensvoorziening neemt in 2027 toe met € 0,15 miljoen ten opzichte van 2026. Deze stijging wordt veroorzaakt door de reguliere loon- en prijscompensatie en de actualisatie van de doorbelasting van salariskosten.

Doel programma

Een gezonde economie met voldoende werkgelegenheid, ruimte voor innovatie en ondernemerschap. Belangrijke bouwstenen daarvoor zijn een aantrekkelijk vestigingsklimaat met goede bereikbaarheid voor alle modaliteiten, een goed functionerende arbeidsmarkt en een sterk innovatie-ecosysteem rond food. Als Ede aantrekkelijk is voor bedrijven, instellingen en talent is dat positief voor de inwoners van Ede: er ontstaan (meer) banen, ontwikkelmogelijkheden en er is sprake van economische dynamiek.

Ontwikkelingen programma

Economische ontwikkeling

*D*e Nederlandse economie is in 2025 met 1,8% gegroeid, een sterkere groei dan de 1,4% het jaar ervoor. De maakindustrie, handel en zorg hebben het meest aan de groei bijgedragen. Na een krimpjaar is bij de agrifood sector eveneens weer een (lichte) groei gerealiseerd. Voor het eerst in jaren is de groei gepaard gegaan met een redelijke arbeidsproductiviteitsstijging, van 2,4%. En dat bij een licht gekrompen werkzame beroepsbevolking. Tegenover de landelijk gestegen productiviteitsgroei staat een hogere loonstijging (+2,7%), wat een negatief effect heeft op de concurrentiekracht. Verder is de inflatie (+3,3%) hoger uitgevallen dan de loonstijging, wat nadelig heeft uitgepakt voor de koopkracht.

Ondanks de economische groei heeft de economie onverminderd te maken met uitdagingen op het gebied van stikstof, netcongestie en schaarste aan talent. Ondanks de lichte stijging van de landelijke werkloosheid, blijft personeel werven én behouden voor ondernemers ook de komende jaren een uitdaging. De spanning op de arbeidsmarkt is iets afgenomen, maar de Regio Foodvalley heeft nog altijd een zeer krappe en daarmee één van de krapste arbeidsmarkten van ons land.

Coalitieakkoord kabinet Jetten

Het kabinet Jetten heeft, mede gebaseerd op het rapport Wennink, aandacht voor het verdienvermogen van Nederland. Daarbij gaat het onder andere om investeringen in innovatieclusters zoals agrifood en life sciences, waarin onze regio sterk is. Recent heeft het kabinet nieuwe stikstofplannen gepresenteerd en is met de samenwerkingsovereenkomst voor de Aanpak Veluwe een start gemaakt om een gebiedsgerichte aanpak uit te werken. Daarmee begint de aanpak van de landbouwtransitie vorm te krijgen.

In het coalitieakkoord zijn hervormingen op de arbeidsmarkt opgenomen, waaronder het inkorten van de WW-duur. Voldoende beschikbaar talent is een doorslaggevende factor voor het innovatievermogen en daarmee van groot belang voor de concurrentiekracht van bedrijven. Naast het opleiden ervan gaat het voor werkgevers om het aantrekken, bijscholen en binden en boeien van talent. Dit thema heeft een belangrijke plek in de Strategische Agenda Regio Foodvalley en is hierin vertaald in speerpunten voor de komende jaren.

Bestuursakkoord gemeente Ede 2026-2030
In het in mei 2026 gepresenteerde nieuwe Bestuursakkoord 2026-2030 'Groeien in Balans' is veel aandacht geschonken aan het economisch domein. Belangrijke punten zijn:

- Opstellen van een visie op onze toekomstbestendige economie, die richting geeft voor de lange termijn.
- Vasthouden aan de strategische reservering en werklocaties op het Stationskwartier, de KennisAs, Kievitsmeent 3, Harskamp en Wekerom.
- Versterken van het foodprofiel door te investeren in het foodinnovatie ecosysteem.
- Verbinden van de arbeidsmarkt met het human capital beleid.
- Aandacht schenken aan de economische vitaliteit van het landelijk gebied, waaronder recreatie en toerisme en het mkb.
- Nieuw beleid ontwikkelen met betrekking tot wonen en werken van arbeidsmigranten.

Werklocaties
We verwachten de komende jaren toenemende schaarste, enerzijds door stagnatie van de ontwikkeling van nieuwe werklocaties in de regio en elders in Nederland. Aan de andere kant zien we een toenemende ruimteclaim vanuit energie, circulair, defensie, etc. Mogelijke effecten hiervan zijn hogere grondprijzen, afname van bedrijfsmobiliteit (stagnatie van groei) en vergroting van de ruimte-efficiency door intensivering.

Mobiliteit
De Regio Foodvalley zet zich in voor betere regionale fietsroutes, hoogwaardig openbaar vervoer en hubs (waar verschillende vormen van vervoer samenkomen). In de zomer van 2026 is de nieuwe OV concessie Arnhem Nijmegen-Foodvalley gestart. Gemiddeld is het openbaar vervoeraanbod met ruim 20% toegenomen. Dit betekent onder andere meer bussen in delen van de gemeente, een andere lijnvoering en nieuw (elektrisch) materieel. We verwachten dat deze ontwikkeling in de (nabije) toekomst meer OV reizigers zal trekken.
Op gebied van verkeersveiligheid zien we een zorgwekkende trend. Het aantal ongevallen in Ede stijgt harder dan het landelijk gemiddelde. Steeds vaker is verkeersonveilig gedrag van weggebruikers een achterliggende oorzaak. We zullen hier op een andere manier op moeten inspelen. Een veilige weginrichting is belangrijk, maar gedragsinterventies zijn hard nodig. We verwachten dat de stijgende trend in de toekomst stabiliseert en hopelijk gaat dalen.
Verder zien we dat Edenaren steeds vaker de fiets pakken en dat betekent dat we de positie van de fietser in het mobiliteitssysteem verder zullen moeten versterken.

Op gebied van Mobiliteit zijn de belangrijke punten uit het nieuwe Bestuursakkoord:

- Nadrukkelijk investeren in de fietser en de voetganger.
- Een start maken met de Doorfietsroutes Regio Foodvalley.
- Behoud van een goede IC-bereikbaarheid op station Ede-Wageningen.
- Veilige inrichting van diverse wegen in en tussen kernen.
- Interventies om verkeersonveilig gedrag te veranderen.
- Wijkgericht parkeerbeleid introduceren.

Financieel overzicht programma

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Economische Ontwikkeling	4.234 N	3.190 N	**3.295 N**	3.259 N	3.025 N	3.005 N
Uitgifte Bedrijfslocaties	12.747 N	2.061 N	**6.243 N**	7.263 N	3.823 N	7.839 N
Bereikbaarheid en Verkeersveiligheid	4.446 N	5.313 N	**4.948 N**	5.088 N	5.358 N	5.422 N
Lasten programma	**21.427 N**	**10.564 N**	**14.486 N**	**15.610 N**	**12.206 N**	**16.266 N**
Economische Ontwikkeling	1.104 V	504 V	**504 V**	504 V	504 V	504 V
Uitgifte Bedrijfslocaties	17.490 V	2.464 V	**5.896 V**	7.666 V	4.227 V	8.242 V
Bereikbaarheid en Verkeersveiligheid	2.425 V	2.633 V	**3.031 V**	3.062 V	3.115 V	3.128 V
Baten programma	**21.018 V**	**5.601 V**	**9.431 V**	**11.233 V**	**7.847 V**	**11.874 V**
Saldo van baten en lasten	**408 N**	**4.963 N**	**5.055 N**	**4.377 N**	**4.360 N**	**4.392 N**
Storting reserve	5.003 N	7.905 N	**4.103 N**	750 N	749 N	747 N
Onttrekking reserve	392 V	1.044 V	**1.014 V**	275 V	303 V	317 V
Resultaat	**5.019 N**	**11.824 N**	**8.145 N**	**4.853 N**	**4.805 N**	**4.822 N**

Productgroep Economische Ontwikkeling

Doel

Voldoende en passende bedrijvigheid, dynamiek en investeringen in Ede, zowel over de volle breedte van de Edese economie als specifiek voor de agrifoodsector. Denk daarbij aan kennisontwikkeling voor innovaties in de productie en vermarkting van duurzaam voedsel. Daarnaast streven we naar een goed functionerende arbeidsmarkt, waar vraag en aanbod in balans zijn.

Ketenpartners

Wij werken binnen het product Economie samen met onder andere: Regio Foodvalley, Provincie Gelderland, OostNL, Foodvalley NL, VNO-NCW, UWV, Wageningen University & Research, NIZO, Aeres Groep, Christelijke Onderwijs Groep, Christelijke Hogeschool Ede, Federatie Ondernemerskringen Valleiregio, Edes Bedrijfs Contact (EBC), het Inclusief Ondernemers Netwerk (ION) en overige bedrijventerrein- en winkeliersverenigingen.

Relevante nota's en lokale regelgeving

- Ontwikkelplan World Food Center-terrein (2025)
- Ontwikkelperspectief Stationskwartier Ede-Wageningen (2025)
- Kantorenstrategie Regio Foodvalley 2025-2030 (2025)
- Ontwerp Ontwikkelkader Ede-Stad (2025)
- Voedsel dichtbij, leidende principes (2023)
- Uitvoeringsprogramma Recreatie en Toerisme 2024-2027 (2023)
- Omgevingsvisie Ede 2040 (2022)
- Actieplan Economie Ede 2022-2026 (2022)
- Regionaal Programma Werklocaties Regio Foodvalley 2022 – 2026 (2022)
- Ede Centrum Groen en Gastvrij 2030 - We houden koers (2021)
- Visie Werklocaties Regio Foodvalley 2020-2030 (2021)
- Investeringsagenda Vestigingsklimaat Foodvalley 2030 (2020-2021)
- Strategische Agenda Regio Foodvalley 2026-2030 (2025)
- Human Capital Agenda Regio Foodvalley 2026-2030 (2025)

- Structuurvisie World Food Center (2019)
- Retailvisie 2030 (2016)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2027 doen?

Subdoel Prestaties

Ruimte voor behoud van groei van bedrijven en werkgelegenheid in Ede.

- Samenwerking met het lokale bedrijfsleven en bedrijvenverenigingen versterken middels concrete projecten zoals collectief beheer, energieoplossingen en mobiliteitsoplossingen.
- Account- en relatiemanagement inzetten op de belangrijke thema's via onze accountmanagers voor recreatiebedrijven, retailgebieden en bedrijvenlocaties.
- Bijdragen aan voldoende passende en toekomstbestendige werklocaties (centrum, bedrijventerreinen, kantoorlocaties), investeren op revitaliseren en intensiveren van bestaande terreinen.

Subdoel Prestaties

Verdere groei van agri-food (gerelateerde) bedrijvigheid.

- Samen met NIZO, OostNL, de Regio Foodvalley, gemeente Wageningen, provincie Gelderland versterken we het food ecosysteem ter bevordering van innovatie en economische groei.
- We ondersteunen waar mogelijk de ontwikkeling van toekomstige werklocaties voor kennisintensieve bedrijven (Ede-Noord, Stationskwartier).
- Voor mkb-bedrijven, startups en scaleups stimuleren wij betere toegang tot kennis, kapitaal en markt voor innovaties.
- We stimuleren duurzaam en innovatief ondernemerschap voor een robuuste en toekomstbestendige agrifoodsector.
- We vergroten de naamsbekendheid van Ede als vestigingsplaats voor innovatieve agrifood bedrijven door het faciliteren van tenminste drie evenementen en het ondersteunen van initiatieven als netwerkbijeenkomsten.
- In 2027 stimuleren we de vestiging en groei van foodbedrijven op het Food&Businesspark.

Subdoel Prestaties

Ede heeft een levendig centrum.

- Wij werken samen met partners (winkeliers, horeca, cultuur en vastgoedeigenaren) binnen het Platform Ede Centrum aan de uitvoering van de Visie Ede Centrum, Groen & Gastvrij 2030, aan leegstandsbestrijding, uitstraling van panden en gebieden, informatievoorziening, evenementen, etc.
- Wij stimuleren de transformatie naar en toevoeging van woningen om leegstand tegen te gaan en om het draagvlak voor voorzieningen te vergroten.

Subdoel Prestaties

De winkelcentra in Ede blijven levendig en toekomstbestendig.

- Account- en relatiemanagement zetten wij in voor het onderhouden van relaties en het stimuleren van vernieuwing en bevorderen van samenwerking. We zetten in op versterking van de collectieve ondernemersvertegenwoordiging in tenminste drie retailgebieden.
- We faciliteren en stimuleren initiatieven van ondernemers en eigenaren in lijn met de Retailvisie 2030.
- We verlenen subsidies aan winkeliersverenigingen voor promotie, marketing en aankleding van de winkelgebieden.
- We vergroten het economisch draagvlak voor commerciële voorzieningen door goede afstemming met evenementen, toerisme en cultuur.
- Wij dragen bij aan de herinrichting van twee retailgebieden.
- We werken aan passende voorzieningen op het tweede stedelijke brandpunt het Stationskwartier, complementair aan het Edese centrum.

Subdoel

Een goed functionerende regionale arbeidsmarkt waarin Ondernemers, Onderwijs en Overheid elkaar versterken vanuit de Human Capital Agenda en waar jong (top)talent kiest en behouden blijft voor Ede.

Prestaties

- Samen met Regio FoodValley zetten wij bij het mkb in op leercultuur, strategische personeelsplanning, arbeidsproductiviteit, binden en boeien en arbeidsmobiliteit.
- Wij stimuleren werkgevers om onbenut arbeidspotentieel (onder andere gepensioneerden, deeltijders, statushouders) maximaal in te zetten.
- Bij ruimtelijke ontwikkelingen zoals de stationsomgeving zetten wij in op het realiseren van een dynamische werk- en woonomgeving die sterke aantrekkingskracht heeft op talent.
- We stimuleren initiatieven gericht op kennis, netwerken en ondernemerschapsvaardigheden bij startups.
- We doen mee aan projecten waar leerlingen/jongeren kennis maken met techniek en ondernemerschap.

Subdoel

Meer bedrijven/organisaties zetten in op Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (MVO).

Prestaties

- We stimuleren (mkb) ondernemers om programmatisch in te zetten op MVO en duurzaamheid.

Indicatoren

Beeldindicatoren	Metingen 31-12						Streefw.
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2027
Percentage nieuwe bedrijven in Ede *Aandeel nieuwe gestarte bedrijven (ten opzichte van totaal aantal bedrijven).*	13,3	13,6	14,8	13,5	14,8	n.n.b.	n.v.t.
Percentage ontwikkeling aantal bedrijven gemeente Ede *Jaarlijkse groei van het aantal bedrijven in gemeente Ede.*	4,1	3,7	6,5	5,2	5,4	n.n.b.	n.v.t.
Percentage leegstaand winkelvloeroppervlak in Ede-Centrum	16,7	17,8	11,7	7,7	7,6	9,0	n.v.t.
Aantal winkels (verkooppunten) Ede Centrum exclusief leegstand	327	306	312	318	315	310	n.v.t.
Aantal arbeidsplaatsen per 1.000 inwoners van de beroepsbevolking (15 t/m 74 jaar)	670	673	697	713	724	n.n.b.	n.v.t.
Aantal banen in topsector Agrifood	8.650	8.402	8.765	9.226	9.326	n.n.b.	n.v.t.
Percentage foodstarters (van totaal aantal starters) in Ede *Aandeel nieuwe gestarte Food-bedrijven (ten opzichte van totaal startende bedrijven).*	6,7	5,3	5,7	4,8	4,9	n.n.b.	n.v.t.
Oordeel inwoners over horeca-aanbod in Ede Centrum *Oordeel uitgedrukt in een rapportcijfer van 1 t/m 10 (1 = zeer slecht en 10 = uitstekend). Wordt tweejaarlijks gemeten.*	7,2	-	7,2	-	7,1	-	n.v.t.

Effectindicatoren	Metingen 31-12						Streefw.
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2027
Bezoekt minstens 1x per week Ede Centrum *Percentage. Wordt tweejaarlijks gemeten.*	29	-	30	-	31	-	-
Oordeel inwoners over Ede Centrum *Rapportcijfer van 1 t/m 10 (1 = zeer slecht en 10 = uitstekend). Wordt tweejaarlijks gemeten.*	6,6	-	6,8	-	6,6	-	-

Vervallen indicatoren	Metingen 31-12						Streefw.
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2027
Aantal MBO Food studenten dat in Ede studeert *Aantal MBO studenten ingeschreven aan MBO-FOOD opleiding in Ede. Food-opleidingen bestaan uit de MBO-sector 'agrarisch' en bedrijfstak 'Voedsel en leefomgeving'. Deze indicator wordt niet meer bijgehouden door DUO.*	4.815	4.715	4.515	4.370	4.320	-	n.v.t.

Wat gaat het kosten?

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Lasten	4.234 N	3.190 N	**3.295 N**	3.259 N	3.025 N	3.005 N
Baten	1.104 V	504 V	**504 V**	504 V	504 V	504 V
Saldo van baten en lasten	**3.130 N**	**2.686 N**	**2.791 N**	**2.755 N**	**2.521 N**	**2.500 N**
Storting reserve	20 N	0 N	**0 N**	0 N	0 N	0 N
Onttrekking reserve	50 V	50 V	**0 N**	0 N	0 N	0 N
Resultaat	**3.100 N**	**2.636 N**	**2.791 N**	**2.755 N**	**2.521 N**	**2.500 N**

Toelichting

Het saldo van baten en lasten binnen de productgroep Economische Ontwikkeling neemt in 2027 toe met € 0,1 miljoen ten opzichte van 2026. We zien een geringe toename in de capaciteit voor de ontwikkeling van beleidsproducten en economische activiteiten voor 2027 (€ 0,1 miljoen).

Productgroep Uitgifte bedrijfslocaties

Doel

Voldoende bedrijventerreinen/werklocaties beschikbaar krijgen voor de vraag van bedrijven die een bijdrage leveren aan de toekomstbestendige economie van Ede en de regio.

Ketenpartners

We werken binnen de productgroep Uitgifte bedrijfslocaties samen met onder andere: Regio Foodvalley, provincie Gelderland, OostNL, Edes Bedrijfs Contact (EBC), overige bedrijfs-/ondernemersverenigingen en private ontwikkelende partijen.

Relevante nota's en lokale regelgeving

- Kantorenstrategie Regio Foodvalley 2025-2030 (2025)
- Regionale programmering bedrijfsterreinen Foodvalley 2022 - 2026 (2022)
- Nota Maatschappelijk Ondernemend Grondbeleid (2022)
- Structuurvisie WFC (2019)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2027 doen?

Subdoel

Huisvesten van bedrijven op Edese werklocaties en (naar behoefte) ontwikkeling van hoogwaardige nieuwe locaties.

Prestaties

- Met ondernemers werken aan het mogelijk oplossen van factoren die de uitgifte en ontwikkeling van nieuwe bedrijventerreinen momenteel bemoeilijken zoals stikstof, netcongestie, hoge bouwkosten, etc.
- We ontwikkelen het Food Innovation DIstrict op het WFC.
- We onderzoeken de mogelijkheden voor ontwikkeling van een nieuw grootschalig bedrijventerrein.
- Met partners werken we aan de voorbereiding en realisatie van toekomstige werklocaties zoals de startnotitie bedrijventerrein Harskamp en Wekerom.
- Onze accountmanagers delen leads met initiatiefnemers en samenwerkingspartners. We nemen hiervoor onder andere deel een regionaal afstemmingsoverleg met als doel geïnteresseerde (food)partijen op de juiste plek te huisvesten.
- We leggen afspraken regionaal vast in het Regionaal Programma Werklocaties (RPW) in afstemming met de betrokken provincies.

- We bevorderen en faciliteren de intensivering en optimalisering van bestaande bedrijventerreinen, zoals bijvoorbeeld de campusontwikkeling op NIZO.

Indicatoren

Beeldindicatoren	Metingen 31-12						Streefw.
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2027
Percentage ontwikkeling aantal bedrijven bedrijventerreinen *Jaarlijkse groei van het aantal bedrijven gevestigd op bedrijventerreinen.*	3,5	5,6	5,0	0	2,8	n.n.b.	n.v.t.
Oppervlakte uitgegeven nieuwe bedrijventerreinen *Aantal hectare grond uitgegeven voor (nieuwe) bedrijventerreinen.*	3,4	9,2	0,3	0,0	4,3	0,0	n.v.t.

Wat gaat het kosten?

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Lasten	12.747 N	2.061 N	**6.243 N**	7.263 N	3.823 N	7.839 N
Baten	17.490 V	2.464 V	**5.896 V**	7.666 V	4.227 V	8.242 V
Saldo van baten en lasten	**4.743 V**	**403 V**	**348 N**	**403 V**	**404 V**	**403 V**
Storting reserve	2.900 N	439 N	**440 N**	439 N	440 N	439 N
Onttrekking reserve	191 V	36 V	**787 V**	36 V	36 V	36 V
Resultaat	**2.034 V**	**0 V**	**0 V**	**0 V**	**0 V**	**0 V**

Toelichting

Het saldo van baten en lasten inclusief reservemutaties binnen de productgroep Uitgifte bedrijfslocaties is in 2027 hetzelfde als in 2026. De verschillen tussen de begroting 2026 en 2027 worden verklaard door de verwerking van het MPG 2026 in de begroting. De lasten zijn in 2027 € 4,2 miljoen hoger dan in 2026 vanwege onder andere hogere kosten voor bouw- en woonrijp maken en aankoop gronden. De baten zijn in 2027 hoger vanwege de interne levering van het laadplein vanuit de grondexploitatie BTA12 (€ 2,3 miljoen) en de ontvangst van een hogere exploitatiebijdrage in de grondexploitatie BTA12 De Klomp (€ 1,1 miljoen). De overige afwijkingen op lasten, baten, stortingen en onttrekkingen betreffen verwerkingen van de plannen en het resultaat van het grondbedrijf.

Productgroep Bereikbaarheid en Verkeersveiligheid

Doel

Ede heeft een veilig verkeers- en vervoerssysteem dat maximaal bijdraagt aan een goed vestigingsklimaat, een prettig woonklimaat en aan de behoefte om te ontmoeten en te verbinden waarbij de negatieve gevolgen (zoals barrièrewerking en emissie) van mobiliteit zo veel mogelijk worden beperkt.

Ketenpartners

We werken binnen de productgroep Bereikbaarheid en Verkeersveiligheid samen met onder andere:

- De Regio Foodvalley (en de inliggende gemeenten).
- De provincies Gelderland en Utrecht.
- Diverse ministeries van het Rijk.
- Diverse partijen zoals openbaarvervoerbedrijven, de Fietsersbond en het Kennisplatform CROW.

De regio zet een mobiliteitsmakelaar in, die samen met werkgevers plannen maakt om het vervoer van personeel slimmer, duurzamer en gezonder te maken. Aanbieders van deelmobiliteit nemen een steeds prominentere rol in hun bijdrage aan duurzame mobiliteit.

Relevante nota's en lokale regelgeving

- Ontwerp-Ontwikkelkader Ede Stad (2025)
- Nota Parkeernormen Ede 2025 (2025)
- Visie Deelmobiliteit 2023 (2023)
- Koersnota Mobiliteit 2023 (2023)
- Omgevingsvisie Ede 2040 (2022)
- Integrale projecten Verkeer & Ruimte Levendig Centrum 2018 - 2023 (2018)
- Fietsplan gemeente Ede (2016)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2027 doen?

Subdoel

In 2030 wordt 35% van alle verplaatsingen in de gemeente Ede gemaakt met de fiets.
In 2040 is het aandeel inwoners van Ede dat meer dan 3 dagen per week fietst gestegen tot minimaal 65%.
In 2030 is 90% van de inwoners (zeer) tevreden over fietspaden/fietsroutes in de buurt.

Prestaties

- We doen nader onderzoek en bereiden voorstellen voor om op termijn te komen tot de realisatie van diverse fietstunnels en -bruggen in Ede: (Voorbeelden zijn Spoorkruising Ede West, N224 bij Landgoed Kernhem en bij de Veenwoud, de Emmalaan-Oude Bennekomseweg en de Maanenbrug over de Keesomstraat).
- We ronden de doorfietsroute Ede-Bennekom-Wageningen af (nog exclusief Emmalaantunnel).
- We werken aan de 'Fietsagenda 2040'.
- We starten met de voorbereidingen voor de regionale doorfietsroutes Regio Foodvalley.

Subdoel

De reistijdverhouding tussen openbaar vervoer en auto verbetert tussen 2025 en 2040 ten gunste van het OV op de regionale verbindingen Ede-Wageningen en Ede-Veenendaal.

Prestaties

- De nieuwe bushaltes op de Generaal Hackettlaan definitief aanleggen.
- Diverse andere haltes verbeteren.

Subdoel

Het aantal verkeersdoden en -gewonden in de gemeente Ede neemt af.
In 2030 is het aandeel inwoners dat (zeer) tevreden is over de verkeersveiligheid in de buurt toegenomen tot 60%.

Prestaties

- We geven uitvoering aan de Koersnota Mobiliteit.
- Uitvoeren programma GOW-B wegen om fietsveiligheid op gebiedsontsluitende wegen te verbeteren.
- We maken een diepgaande analyse op ongevallentrends, met een bijpassende aanpak.

Subdoel

Deelmobiliteit (free-floating en/of op vaste mobiliteitshubs) is een volwaardig onderdeel van het mobiliteitsaanbod en-gebruik in de gemeente Ede.

Prestaties

- We implementeren de aanbestedingen voor het deelvervoer.

Indicatoren

Beeldindicatoren	Metingen 31-12						Streefw.
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2027
Verkeersongevallen met dodelijke afloop (%)	0,3	0,8	0,9	0,9	0,9	n.n.b.	n.v.t.
Verkeersongevallen per 100.000 inwoners (inclusief rijks- en provinciale wegen)	617	653	719	820	n.n.b.	n.n.b.	n.v.t.
Aantal verkeersslachtoffers/100 km weglengte (onderscheid naar type weg)	9,3	13	13,2	17,5	26,4	n.n.b.	n.v.t.
Percentage inwoners dat aangeeft dat agressief verkeersgedrag in de buurt vaak voorkomt	-	32*	-	30*	-	36*	n.v.t.

Beeldindicatoren	Metingen 31-12						Streefw.
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2027
*Wordt tweejaarlijks gemeten. * Wegens een nieuwe meetmethode en aansluiting bij de Veiligheidsmonitor van het CBS zijn de metingen 2021, 2023 en 2025 aangepast conform de nieuwe meetmethode. Bij de nieuwe methode zijn de percentages gebaseerd op alle respondenten inclusief "weet niet/geen mening". Deze metingen zijn dus niet meer te vergelijken met de metingen in Programmarekening 2025 en voorgaande P&C instrumenten, die waren gebaseerd op alle respondenten exclusief "geen mening/weet niet".*							
Percentage inwoners dat aangeeft dat geluidsoverlast door verkeer in de buurt vaak voorkomt	-	34*	-	31*	-	37*	n.v.t.
*Wordt tweejaarlijks gemeten. * Wegens een nieuwe meetmethode en aansluiting bij de Veiligheidsmonitor van het CBS zijn de metingen 2021, 2023 en 2025 aangepast conform de nieuwe meetmethode. Bij de nieuwe methode zijn de percentages gebaseerd op alle respondenten inclusief "weet niet/geen mening". Deze metingen zijn dus niet meer te vergelijken met de metingen in Programmarekening 2025 en voorgaande P&C instrumenten, die waren gebaseerd op alle respondenten exclusief "geen mening/weet niet".*							

Effectindicatoren	Metingen 31-12						Streefw.
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2027
Aantal openbare laadpalen, geplaatst in opdracht van de gemeente	128	174	247	324	405	463	727
Het aantal laadpalen dat in opdracht van de gemeente Ede in de openbare ruimte is geplaatst. Iedere laadpaal is voorzien van twee laadpunten.							
Percentage Edenaren dat (zeer) tevreden is over de verkeersveiligheid in de buurt	57	-	52	-	43	-	45
Oordeel inwoners. Wordt tweejaarlijks gemeten.							
Fietsgebruik Edenaren	48	-	53	-	56	-	59
Percentage Edenaren dat minimaal vier keer per week de fiets gebruikt. Wordt tweejaarlijks gemeten. In Agenda Fiets 2040 is een streefwaarde opgenomen van 65% in 2040.							
Percentage Edenaren dat (zeer) tevreden is over fietspaden/fietsroutes van en naar de buurt	86	-	83	-	70	-	75
Wordt tweejaarlijks gemeten. In Agenda Fiets 2040 is een streefwaarde opgenomen van 90% in 2030.							
Percentage fietsverplaatsingen van alle verplaatsingen binnen gemeente Ede	-	-	-	38	45	n.n.b.	46
Wordt tweejaarlijks gemeten. Voor onderzoeksjaar 2024 zijn er aandachtspunten in datakwaliteit. Resultaten moeten daarom met voorzichtigheid worden geïnterpreteerd.							
Aanbod deelauto's	-	-	-	26	23	24	50
Aanbod deel(bak)fietsen	-	-	-	240	238	278	300
Percentage inwoners dat verplaatsingen met deelmobiliteit maakt	-	-	-	-	3	-	5
Wordt tweejaarlijks gemeten.							
Percentage inwoners dat aangeeft dat te hard rijden in de buurt vaak voorkomt	-	71*	-	64*	-	72*	70
*Wordt tweejaarlijks gemeten. * Wegens een nieuwe meetmethode en aansluiting bij de Veiligheidsmonitor van het CBS zijn de metingen 2021, 2023 en 2025 aangepast conform de nieuwe meetmethode. Bij de nieuwe methode zijn de percentages gebaseerd op alle respondenten inclusief "weet niet/geen mening". Deze metingen zijn dus niet meer te vergelijken met de metingen in Programmarekening 2025 en voorgaande P&C instrumenten, die waren gebaseerd op alle respondenten exclusief "geen mening/weet niet".*							
Percentage inwoners dat aangeeft dat parkeeroverlast in de buurt vaak voorkomt	-	54*	-	52*	-	54*	54

Effectindicatoren	Metingen 31-12						Streefw.
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2027
*Wordt tweejaarlijks gemeten. * Wegens een nieuwe meetmethode en aansluiting bij de Veiligheidsmonitor van het CBS zijn de metingen 2021, 2023 en 2025 aangepast conform de nieuwe meetmethode. Bij de nieuwe methode zijn de percentages gebaseerd op alle respondenten inclusief "weet niet/geen mening". Deze metingen zijn dus niet meer te vergelijken met de metingen in Programmarekening 2025 en voorgaande P&C instrumenten, die waren gebaseerd op alle respondenten exclusief "geen mening/weet niet".*							
Reistijdverhouding openbaar vervoer t.o.v. auto: Ede (station) - Wageningen (busstation)	-	-	-	-	1,1	1,1	1,0
Op belangrijke (regionale) verbindingen willen we het OV stimuleren, we meten daarom de concurrentiepositie van het OV t.o.v. de auto.							
Reistijdverhouding openbaar vervoer t.o.v. auto: Ede (station) - Veenendaal (gemeentehuis)	-	-	-	-	1,2	1,4	1,4
Op belangrijke (regionale) verbindingen willen we het OV stimuleren. We meten daarom de concurrentiepositie van het OV t.o.v. de auto.							

Wat gaat het kosten?

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Lasten	4.446 N	5.313 N	**4.948 N**	5.088 N	5.358 N	5.422 N
Baten	2.425 V	2.633 V	**3.031 V**	3.062 V	3.115 V	3.128 V
Saldo van baten en lasten	**2.021 N**	**2.680 N**	**1.917 N**	**2.026 N**	**2.243 N**	**2.294 N**
Storting reserve	2.083 N	7.466 N	**3.664 N**	311 N	309 N	308 N
Onttrekking reserve	151 V	958 V	**227 V**	238 V	267 V	281 V
Resultaat	**3.953 N**	**9.188 N**	**5.354 N**	**2.099 N**	**2.285 N**	**2.322 N**

Toelichting

Het saldo van baten en lasten binnen de productgroep Bereikbaarheid en Verkeersveiligheid neemt in 2027 af met € 0,8 miljoen ten opzichte van 2026. Dit komt doordat middelen voor verkeersonderzoeken naar aanleiding van de ombuigingen voor de ontsluitingsweg Ede Noord West (€ 0,25 miljoen), fietsverbinding Ede-Lunteren (€ 60.000) en De Valleilaan (€ 0,1 miljoen) alsook middelen voor de schaalsprong mobiliteit (€ 0,1 miljoen) komen te vervallen ter hoogte van in totaal € 0,5 miljoen.
Het saldo van de lasten en baten voor Parkeren neemt in 2027 af met € 0,3 miljoen ten opzichte van 2026 als actualisatie van de totale begroting.

Mutaties reserves
Bij de Perspectiefnota 2026-2029 is besloten kapitaallasten te dekken via een egalisatiereserve. Hiertoe worden in de jaren 2025-2027 middelen in deze reserve gestort. In 2026 is er € 7 miljoen gestort en in 2027 nog € 3,1 miljoen. Dit resulteert in een verschil van € 3,9 miljoen.

Voor Parkeren is de begrote onttrekking aan de reserve in 2027 € 0,4 miljoen lager dan in 2026. In 2026 stonden er een aantal onttrekkingen begroot voor incidentele kosten zoals bemensing fietsenstalling, diverse onderzoeken en de uitvoering van verbetervoorstellen. De begrote storting is € 0,1 miljoen lager dan in 2026, dit heeft te maken met de correctie van de afkoopsommen voor parkeerplaatsen. Deze storten we niet meer in de reserve Parkeren maar conform de financiële verslaggevingsregels in een aparte voorziening.

Doel programma

Met onze omgevingsvisie Ede 2040 Dierbaar, Duurzaam en Dynamisch als stevig fundament ontwikkelt Ede zich tot een economisch, sociaal én fysiek gezonde gemeente.

Ontwikkelingen programma

Verantwoord investeren in ruimtelijke ontwikkeling

De gemeente Ede kenmerkt zich door een bijzondere combinatie van stedelijke kernen, dorpen en een omvangrijke agrarische sector, gelegen aan de flanken van het grootste Natura 2000-gebied van Nederland. Deze context maakt ruimtelijke ontwikkeling in de gemeente complex. In de afgelopen jaren hebben diverse gerechtelijke uitspraken ertoe geleid dat randvoorwaarden zoals stikstof, natuur, hydrologie en recreatiedruk een grote rol spelen in de ruimtelijke ontwikkelstrategie. De ruimtelijke koers van Ede is ingezet met het vaststellen van de Omgevingsvisie Ede 2040. Momenteel wordt de omgevingsvisie verder uitgewerkt in thematische en gebiedsgerichte omgevingsprogramma's.

De opgaven waar Ede voor staat zijn dus complex en vragen om keuzes, samenwerking en investeringen. Tegelijkertijd is er volop handelingsperspectief. Ede kiest ervoor om niet te wachten tot alle randvoorwaarden volledig zijn opgelost, maar om stap voor stap te werken aan oplossingen en waar nodig risico's en onzekerheden te accepteren. Hierom investeren we in natuur, recreatie, infrastructuur, energie, mobiliteit en de kwaliteit van de leefomgeving om ontwikkelingen mogelijk te maken en tegelijkertijd de basis voor toekomstige groei te versterken. Zo benutten we kansen, pakken we knelpunten gericht aan en zetten we steeds de volgende noodzakelijke stap. Ook in uitdagende en complexe omstandigheden blijven we handelen, ontwikkelen en bouwen aan Ede. Dat is gezien de woningbouwopgave die voorligt van groot belang, omdat elke vertraging leidt tot een dip in toekomstige productie.

Het aanvullen van de planvoorraad voor woningbouw in zowel kwantitatieve als kwalitatieve zin is geen vanzelfsprekendheid meer. We zoeken daarom naar andere manieren om een passend woningbouwprogramma mogelijk te maken. Daarbij zijn verdere verdichting in Ede stad en het beter benutten van de bestaande voorraad belangrijke pijlers.

Voorbereiden van investeringsvoorstellen

We richten ons in 2027 op verdere planvoorbereiding van de grote ontwikkelopgaven. Daarbij steken we bij de planvoorbereiding met name in op het versnellen en verdichten in Ede-centrum, het Stationskwartier en de Zuiderparken en de langere termijn ontwikkeling voor Doesburgerbroek. Op deze wijze proberen we vaart te houden in de ontwikkelingen en de productie van woningen. Daarbij is het van belang om ontwikkelrisico's, zoals rentelasten en investeringsuitstel en onzekerheid rondom co-financiering zoveel mogelijk te beheersen.

In de Ontwikkel- en Investeringsstrategie worden deze risico's bij elkaar gebracht en via gerichte programmering en duidelijke go/no go momenten wordt ingezet op beheersing van de ontwikkelrisico's. Om kansen ook daadwerkelijk te benutten is verder investeren in capaciteit en uitvoering van groot belang. Een scherp beeld op de exacte financiële en organisatorische consequenties zijn nu nog niet te geven, omdat de omgevingsprogramma's voor zowel Ede-Stad, het landelijk gebied en de dorpen nog worden opgesteld.

Duidelijk wordt dat om de ruimtelijke ambities en de woningbouwopgave te kunnen realiseren, investeringen in randvoorwaarden en de groene stadsstructuur nodig zijn. Momenteel wordt ingezet op de planvoorbereiding om te komen tot uitvoering in de jaren daarna. Dit betekent dat vanaf 2031 structurele middelen nodig zullen zijn voor het uitvoeren van de ambities en de verdere groei van Ede. We werken toe naar de Perspectiefnota 2028-2031, zodat ruimtelijke investeringen integraal kunnen worden afgewogen in de gemeentebegroting.

Samenwerking met mede overheden
We kunnen het niet alleen. Vaak is zowel de opgave als de oplossing gemeentegrens overschrijdend. De ruimtelijke samenwerking in de Regio Foodvalley vormt daarin een natuurlijk verlengstuk van onze eigen inzet en agenda. De regionale samenwerking biedt een stevig platform voor het verkrijgen van financiële middelen en ondersteuning op de grote opgaven. Als centrumgemeente van onze regio zijn we actief in gesprek met andere overheden over onze regionale ambities en samenwerking daarin. Voorbeelden hiervan zijn onze inzet op de aanpak Veluwe en de gebiedsverkenning de Klomp.

Financieel overzicht programma

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Woningmarkt	28.229 N	51.164 N	**7.206 N**	8.651 N	7.732 N	11.895 N
Duurzaamheid en energie	20.351 N	22.940 N	**24.751 N**	20.557 N	20.866 N	23.321 N
Ruimtelijke Planvorming	16.192 N	16.845 N	**16.340 N**	15.290 N	14.980 N	14.947 N
Landbouw en Natuur	4.498 N	4.100 N	**2.487 N**	2.481 N	2.426 N	2.421 N
Lasten programma	**69.270 N**	**95.048 N**	**50.784 N**	**46.979 N**	**46.004 N**	**52.584 N**
Woningmarkt	16.279 V	35.313 V	**4.769 V**	6.058 V	4.947 V	9.096 V
Duurzaamheid en energie	20.559 V	20.354 V	**21.492 V**	22.131 V	22.672 V	25.257 V
Ruimtelijke Planvorming	5.002 V	5.281 V	**5.489 V**	5.489 V	5.489 V	5.489 V
Landbouw en Natuur	1.007 V	171 V	**116 V**	116 V	116 V	116 V
Baten programma	**42.847 V**	**61.120 V**	**31.867 V**	**33.794 V**	**33.224 V**	**39.958 V**
Saldo van baten en lasten	**26.423 N**	**33.929 V**	**18.918 N**	**13.184 N**	**12.780 N**	**12.625 N**
Storting reserve	8.550 N	5.115 N	**28.192 N**	3.034 N	2.986 N	3.124 N
Onttrekking reserve	18.290 V	18.747 V	**2.964 V**	1.526 V	1.254 V	1.252 V
Resultaat	**16.683 N**	**20.296 N**	**44.146 N**	**14.692 N**	**14.511 N**	**14.497 N**

Productgroep Woningmarkt

Doel
We sturen op de toekomstige woningvoorraad (bestaand en nieuw) voor en een evenwichtige verdeling van voldoende en passende woningen in de gemeente Ede. Hierbij ligt onze focus primair op de doelgroepen waarvoor de markt dit (te) beperkt oppakt.

Ketenpartners

We werken samen met Rijk, Provincie en de Regio Foodvalley aan onze woningbouwopgave. Hierbij zijn onder andere de woningbouwcorporaties en marktpartijen zoals projectontwikkelaars/bouwers, beleggers, makelaars, lokale/regionale koepels, zorgaanbieders, uitzendbureaus, werkgevers en huisvesters van arbeidsmigranten nauw betrokken.

Relevante nota's en lokale regelgeving

- Regionale afsprakenkaders ouderenhuisvesting en huisvesting overige doelgroepen (2024, 2025)
- Programma beter benutten bestaande woningvoorraad (2025)
- Beleidsregel prijsgrenzen en woningbouwprogrammering gemeente Ede 2026 (2026)
- Huisvestingsverordening gemeente Ede 2025-2028 (2025)
- Woonzorgvisie 2024-2034 Gemeente Ede (2024)
- MPG 2026 (2026)
- Woningbehoefteonderzoek regio Foodvalley (2024)
- Nota woningbouwproductie 2025 (2026)
- Woondeal 2022-2030 Regio Foodvalley (2023)
- Landelijke monitor studentenhuisvesting 2023
- Omgevingsvisie Ede 2040 - Dierbaar Duurzaam Dynamisch (2022)
- Nationale Woon- en Bouwagenda ministerie VRO (2022)
- Prestatieafspraken 2026-2027 Woonstede, gemeente Ede, Huurdersbond Ede e.o. en huurdersorganisatie Bennekom (2025)
- Woonbehoefte op kernniveau in de gemeente Ede (2021)
- Locatieonderzoek Studentenhuisvesting Ede (2020)
- Uitgangspunten voor huisvesting van Arbeidsmigranten gemeente Ede (2019)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2027 doen?

We zien voor volkshuisvesting in Ede een tweeledige opgave ontstaan. Aan de ene kant is er behoefte aan strategische sturing op hoe we met de schaarste op de woningmarkt om willen gaan. Voor goede sturing hebben we een antwoord nodig op groten vragen zoals: Vanuit welke (woon)waarden willen we onze invloed als gemeente uitoefenen? En wat betekent dat dan voor de beschikbaarheid, betaalbaarheid en kwaliteit van woningen?
Aan de andere kant is een toenemende behoefte aan maatwerk op de woningmarkt. Er is bijvoorbeeld een groeiende behoefte aan coöperatieve woonvormen waar mensen niet alleen wonen, maar samen leven. Ook komen aandachtsgroepen verder onder druk te staan op de woningmarkt en hebben die soms wat extra nodig om goed te kunnen wonen.
In 2027 willen we een start maken om aan deze beide ontwikkelingen in Ede te werken. Dit doen we op de volgende manieren:

We zetten vanaf de zomer 2026 tot en met het najaar 2027 fors in op het opstellen en vaststellen van het (wettelijke verplichte) Volkshuisvestingsprogramma. Hiermee beschikt de gemeente over een nieuw en samenhangend kader voor de ontwikkeling van de woningvoorraad, betaalbaarheid, aandachtsgroepen, wonen en zorg en het beter benutten van de bestaande woningvoorraad. We verwachten de (financiële) effecten en doelen van het Volkshuisvestingsprogramma op te nemen in de begroting van 2028 en verder.
Daarnaast blijven de afspraken uit de Woondeal, de regionale afstemming en de doorontwikkeling van bestaande beleidsprogramma's richtinggevend voor het woonbeleid.

We willen meer ruimte bieden voor maatwerk bieden op de volgende onderwerpen:

- Vanuit de samenleving is een groter wordende behoefte aan coöperatieve en collectieve woonvormen zoals knarrenhofjes en erfdelen. Om dit echt een kans te geven vraagt dit een andere aanpak en rol van de gemeente dan bij reguliere projecten.
- We vinden het belangrijk om doelgroepen en aandachtsgroepen stevig te koppelen aan bestaande danwel nieuwe woningen. Dit bevordert bijvoorbeeld de doorstroom vanuit opvang naar reguliere woningen en draagt ook bij aan het doel om inwoners een passende woning te geven.
- We willen een programma op doorstroming ontwikkelen. We weten dat er veel meer nodig is dan alleen een geschikte woning om ouderen door te laten stromen. Door daar meer aandacht aan te besteden hopen we doorstroming te bevorderen. We willen het doel van doorstroming koppelen aan het beter benutten van de bestaande voorraad.

Binnen de bestaande capaciteit is er geen ruimte om vorm te geven aan de behoefte aan maatwerk. Daarom vragen we extra capaciteit aan om dit mogelijk te maken.

Tot slot zetten we sinds 1,5 jaar in op het beter benutten van de bestaande voorraad. Dit is ook hard nodig omdat we alle mogelijk manieren nodig hebben om voordeuren toe te voegen. Het programma is succesvol, in 2025 kwam 17% van de nieuwe woningen uit de bestaande voorraad. Er liggen kansen om het programma te optimaliseren en te verbreden (bijvoorbeeld met doorstroming en transformatie). De middelen voor dit programma houden eind 2026 op. We stellen voor om het programma met nog 2 jaar te verlengen en uit te bouwen.

Naar aanleiding van het Volkshuisvestingsprogramma worden de subdoelen en prestaties in de begroting 2028 aangepast en concreter ingevuld.

Subdoel **Prestaties**	We geven uitvoering aan de Wet Versterking Regie op de Volkshuisvesting. • We stellen een Volkshuisvestingsprogramma op. Hierin komen in ieder geval doelen rond betaalbaarheid en aandachtsgroepen. • We passen onze huisvestingsverordening aan.
Subdoel **Prestaties**	In 2040 is de bestaande woningvoorraad beter benut zodat meer mensen passend zijn gehuisvest. De komende jaren werken we dit uit tot concrete maatregelen. (mocht er minder formatie beschikbaar zijn dan aangevraagd, dan worden deze prestaties gefaseerd of niet uitgevoerd). • In het programma 'Beter Benutten Bestaande Woningvoorraad' optimaliseren we de randvoorwaarden om woningdelen, woningsplitsing en kavelsplitsing mogelijk te maken. • We verbreden het programma Beter Benutten Bestaande Voorraad met de onderwerpen ‘transformatie’ en ‘doorstroom’.
Subdoel **Prestaties**	In 2040 zijn er voldoende woningen voor specifieke doelgroepen zoals jongeren, ouderen, mensen met een zorgvraag, spoedzoekers en arbeidsmigranten. • We nemen de woonopgave voor doelgroepen op in het volkshuisvestingsprogramma. • We nemen de woonvormen rondom ouderenhuisvesting op in onze monitoring.
Subdoel **Prestaties**	We stimuleren leefbaarheid door het meer in balans brengen van de woningvoorraad en door spreiding van sociale huurwoningen. • We maken afspraken met de woningcorporatie over de spreiding van sociale huurwoningen bij verkoop en nieuwbouwprojecten. • De beleidsregel prijsgrenzen en woningbouwprogrammering passen we gebiedsgericht toe met betrekking tot het aandeel sociale huur in nieuwbouwprojecten. • We zetten in op het openstellen van een nieuwe tranche van ons Woningbouwfonds

Subdoel Prestaties

We zetten in op snelheid, kwaliteit en betaalbaarheid in de woningbouwproductie.

- We onderzoeken de inzet van alternatieve instrumenten om de realisatie van betaalbare woningen te bevorderen.
- De pilot ‘versneld en conceptueel bouwen’ werken we uit in twee concrete projecten in Ede en/of in de regio.

Indicatoren

Beeldindicatoren	Metingen 31-12						Streefw.
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2027
Totaal aantal nieuwe gereedgemelde woningen (netto) inclusief flexwoningen	745	621	913	652	536	464	n.v.t.
Aantal gesloopte woningen	130	72	70	43	54	413	n.v.t.
Gemiddelde verkoopprijs van woningen	342	438	438	452	495	542	n.v.t.
Verkoopsnelheid woningen mediaan (in dagen)	28	22	23	22	26	27	n.v.t.
Gemiddelde zoektijd sociale huur	2,4	2,8	3,2	3,5	4,0	3,8	n.v.t.
Zoektijd in jaren. Betreft huurwoningen.							
Percentage gerealiseerde sociale huurwoningen door marktpartijen	-	-	11	22	2	2,5	n.v.t.
Percentage van het bruto aantal gerealiseerde woningen.							

Effectindicatoren	Metingen 31-12						Streefw.
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2027
Percentage woningen in gemeente Ede in eigendom van woningcorporaties	21,1	20,7	22	22	21	21	22

Prestatie-indicatoren	Metingen 31-12						Streefw.
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2027
Totaal aantal nieuwe gereedgemelde woningen (bruto)	875	693	983	707	590	877	750
Aantal gerealiseerde flexwoningen	-	-	0	0	0	0	60
Percentage gerealiseerde sociale huurwoningen door corporaties	-	-	89	78	92	92	100*
*Percentage van het bruto aantal gerealiseerde woningen. * We streven naar 30% (liefst meer) sociale huurwoningen van de gehele woningbouwproductie. Van de te bouwen sociale huurwoningen willen we het liefst dat alles (dus 100%) door de corporaties wordt gerealiseerd.*							
Percentage gerealiseerde sociale koopwoningen en/of middenhuurwoningen	-	-	6	23	13	13	20
Percentage van het bruto aantal gerealiseerde woningen. Met ingang van 2026 wordt geen onderscheid meer gemaakt in sociale koop laag of hoog, daarom naam indicator gewijzigd van Percentage gerealiseerde sociale koopwoningen hoog en/of middenhuurwoningen naar Percentage gerealiseerde sociale koopwoningen.							
Percentage betaalbare woningen van de totale (bruto)productie	-	-	76	46	45	47	60
Percentage van het bruto aantal gerealiseerde woningen.							

Vervallen indicatoren	Metingen 31-12						Streefw.
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2027
Percentage gerealiseerde sociale koopwoningen laag (inclusief koopgarant)	-	-	5	2	1	3	-
Percentage van het bruto aantal gerealiseerde woningen. Indicator vervalt omdat met ingang van 2026 Koopgarant niet meer wordt toegepast en geen onderscheid meer wordt gemaakt in sociale koop laag of hoog.							

Wat gaat het kosten?

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Lasten	28.229 N	51.164 N	**7.206 N**	8.651 N	7.732 N	11.895 N
Baten	16.279 V	35.313 V	**4.769 V**	6.058 V	4.947 V	9.096 V
Saldo van baten en lasten	**11.950 N**	**15.851 N**	**2.437 N**	**2.593 N**	**2.785 N**	**2.799 N**
Storting reserve	1.061 N	1.933 N	**621 N**	359 N	103 N	103 N
Onttrekking reserve	12.147 V	14.851 V	**1.104 V**	997 V	952 V	952 V
Resultaat	**864 N**	**2.933 N**	**1.953 N**	**1.955 N**	**1.936 N**	**1.950 N**

Toelichting

Het saldo van lasten en baten inclusief reservemutaties binnen de productgroep Woningmarkt neemt in 2027 toe met € 1,0 miljoen naar € 1,95 miljoen negatief. Hieronder is verklaring hiervoor per onderwerp opgenomen.

- Verwerking van de Perspectiefnota 2027-2030 en de incidentele budgetten die in het kader van de Ontwikkel- en Investeringsstrategie (O&I) voor 2026 zijn toegekend. De budgetten worden in 2026 gedekt vanuit de reserve Omgevingsvisie. Hierdoor is in de begroting vanaf 2027 een afname van € 1,1 miljoen zichtbaar op zowel de lasten als de onttrekking uit de reserve. In de voorliggende O&I 2026 worden nieuwe besluiten voor de jaarschijf 2027 voorgelegd.
- Vanuit het Fonds woningbouw worden in 2026 nog stimuleringsbijdragen verstrekt (€ 1,0 miljoen) voor het stimuleren van sociale woningbouw. Voor 2027 is nog niet besloten aanvullende middelen voor dit Fonds toe te kennen.
- Verwerking van de MPG 2026 in de begroting:
  - De voorziene afsluiting van negatieve plannen in 2026 zorgt zowel op lasten en baten voor een aanzienlijke afwijking (€ 23,6 miljoen) doordat deze tekorten en het effect op de voorziening administratief gemuteerd worden.
  - Voor de natuurcompensatieopgave van Doesburgerbroek staat in 2026 nog het gehele resterende budget begroot als onttrekking vanuit de reserve Omgevingsvisie, dit zorgt voor een lagere onttrekking in 2027 (€ 11,7 miljoen);
  - De overige afwijkingen op lasten, baten, stortingen en onttrekkingen betreffen verwerkingen van de plannen en het resultaat van het grondbedrijf.

Productgroep Duurzaamheid en energie

Doel

Een duurzame, groene en gezonde gemeente. Door nieuwe perspectieven op hoe we wonen, omgaan met energie, landbouw, natuur, mobiliteit en economie te integreren. Om samen verder te gaan naar een klimaatneutraal Ede.

Ketenpartners

We werken samen met vele publieke en private organisaties, zoals Energie Samen Foodvalley, energiecoöperatie ValleiEnergie, Malkander, Tot Uw Dienst! Fixbrigade Ede, Liander, Woonstede, ACV-Groep, Regio De Vallei, NVRD, diverse afvalbedrijven, provincie Gelderland, Rijkswaterstaat Oost-Nederland en regiogemeenten Foodvalley.

Relevante nota's en lokale regelgeving

- Visie Deelmobiliteit (2024)
- Liander uitbreiding stroomnet van Ede (2024)
- Edese isolatieaanpak (2024)
- Koersnotitie Mobiliteit (2023)
- Omgevingsvisie Ede 2040. Dierbaar. Duurzaam. Dynamisch (Klimaat en energie gewijzigd 2026)
- Strategische agenda voor een duurzame warmtevoorziening in Ede (2022)
- Laadvisie Ede 2022-2026 (2022)
- Transitievisie Warmte - wonen in Ede zonder aardgas (2021)
- Regionale Energiestrategie Foodvalley 1.0 (2021)
- Notitie Afval apart, daar maken we meer van! (2016) (Afvalstoffenverordening gemeente Ede 2017/Nadere regel afvalstoffenverordening Ede)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2027 doen?

De opgave voor duurzaamheid in Ede wordt steeds concreter. We werken toe naar een klimaatneutraal Ede in 2050, maar doen dat in een tijd waarin de druk op het elektriciteitsnet groot is en ruimte, middelen en uitvoeringskracht slim moeten worden ingezet. Juist daarom verschuift de nadruk steeds meer naar wat we wel kunnen doen. Dit doen we nog steeds op basis van het ‘trias energetica’ principe; verbruik verminderen, inzetten op hernieuwbare energie, de restvraag efficiënt invullen met fossiele brandstoffen.

Energiebesparing is de snelste en meest directe stap. Met het Energieloket, de lokale isolatieaanpak, de Fixbrigade, de Energiebank en projecten zoals waterzijdig inregelen helpen we inwoners om hun verbruik te verlagen, hun wooncomfort te verbeteren en hun energierekening betaalbaar te houden. Daarbij is extra aandacht voor huishoudens met een risico op energiearmoede. Ook zien we dat steeds meer inwoners investeren in verduurzaming, onder andere via duurzaamheidsleningen. Ook elektrisch rijden wint aan populariteit.

Tegelijk vraagt netcongestie om een slimmer energiesysteem. Naast uitbreiding van de netcapaciteit zetten we daarom in op beter gebruik van de beschikbare elektriciteit. Dat betekent: netbewust bouwen, slim laden, opslag met batterijen, het verhogen van eigen verbruik van lokaal opgewekte stroom via bijvoorbeeld energiegemeenschappen en dit verder ontwikkelen door lering te trekken uit het project EnergieWEB. Zo werken we aan een energiesysteem waarin opwek, opslag en gebruik beter op elkaar aansluiten.

De komende jaren ligt de focus daarom niet alleen op méér duurzame energie, maar vooral ook op besparing en slimmer gebruiken. Dat is noodzakelijk om de groei van Ede mogelijk te maken, inwoners en ondernemers perspectief te bieden en de klimaatdoelen haalbaar te houden.

Subdoel	We wekken 929 TerraJoule hernieuwbare elektriciteit op in Ede in 2030, met doorkijk naar een totale opwek van 1761 TJ in 2050.
Prestaties	• Verder uitrollen van projectmatige aanpak voor netcongestie bij bedrijven, en vergroten van duurzame opwek op bedrijfstaken, door aan te sluiten bij de nut en noodzaak van bedrijven • Decentraal energiesysteem verder vormgeven door campagne omtrent 'Beter Benutten' en uitrollen van projecten voor om netbewuste maatregelen te stimuleren. In combinatie met het doorontwikkelen van EnergieWEB waarin de gemeente al energie deelt met buurgemeenten. • Afronden grootschalige projecten (zonneveld Harskamp/Wolfsdijk) en verkennen nieuwe grootschalige opwekprojecten. • Adviseren op toekomstbestendige bouw op het gebied van de energietransitie en duurzaamheid, met oog op voor de bredere omgevingsvisie doelstelling.

Subdoel	Minder Energiegebruik in de gebouwde Omgeving, afname van 9522 TJ in 2017 naar 4634 TJ in 2050.
Prestaties	• Lokale Aanpak Isolatie voor woningeigenaren implementeren; door tenminste 1 isolatiemaatregel te treffen bij 1.000 slecht geïsoleerde woningen, zowel particulier als in een VvE. • Energieloket uitvoeren; bewoners, bedrijven en organisaties ondersteunen met onafhankelijk advies en voorlichting in de energietransitie via minstens 2600 contactmomenten. • Het verminderen van energiearmoede bij 350 huishoudens door bewust energieverbruik te stimuleren en kleine energiebesparende maatregelen te treffen via Energiebank Malkander en Fixbrigade Tot Uw Dienst!. • Energiemaatregelen stimuleren door aantrekkelijke financiering voor woningeigenaren ter beschikking te stellen via de Toekomstbestendig wonen lening. • Transitievisie Warmte implementeren door twee nieuwe wijken op te starten en twee wijkuitvoeringsplannen vast te laten stellen. • Aardgasverbruik verminderen door het subsidiëren van Hybride Warmtepompen. • Vaststellen van het Omgevingsprogramma Warmte. • Vaststellen herziene versie Laadvisie. • Uitrol van reguliere laadinfrastructuur met als doel aan te sluiten bij de laadbehoefte van onze inwoners. • Verkennen van snellaadlocaties rondom het centrum van Ede, bij winkelcentra en bij tankstations.

Subdoel	Inzetten op circulaire bedrijvigheid en ondernemerschap, landbouw, gebiedsontwikkeling en bouwen.
Prestaties	• Vaststelling van omgevingsvisiewijziging en omgevingsprogramma voor het beleidsmatig verankeren en planmatig oppakken van een circulaire Economie. • Stimuleren van Biobased isoleren.

Subdoel	Afval hoogwaardiger verwerken en afvalpreventie zodat spullen, grondstoffen en materialen zoveel mogelijk in de keten blijven.
Prestaties	• Uitbreiden inzamellocaties oud papier en karton • Plan van aanpak focusstromen elektrische apparaten, textiel, GFT+E en meubelen • Evalueren eerste jaar nieuwe landelijke afspraken over inzamelen PMD verpakkingen

Indicatoren

Beeldindicatoren	Metingen 31-12						Streefw.
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2027
Gerealiseerde bijdrage aan CO2-reductie als gevolg van afvalbeheer *Ton CO2-reductie per miljoen kg huishoudelijk afval en grondstoffen.*	280	270	289	288	275	318	n.v.t.
Percentage woningen met zonnepanelen in Ede *Aandeel woningen met zonnepanelen.*	18	22	27	32	35	36	n.v.t.
Percentage woningen met zonnepanelen Nederland *Aandeel woningen met zonnepanelen Nederland.*	16	20	26	32	36	37	n.v.t.
Aantal elektrische auto's per 10.000 auto's *Meting 2024 door Klimaatmonitor met terugwerkende kracht aangepast.*	340,3	479,0	671,4	920,9	966,8	1.198,7	n.v.t.

Effectindicatoren	Metingen 31-12						Streefw.
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2027
Percentage brongescheiden huishoudelijk afval *(totaal huishoudelijk afval - huishoudelijk restafval) / totaal huishoudelijk afval.*	77	77	77	77	76	77	75
Aantal kg huishoudelijk restafval per jaar *Kg per inwoner per jaar.*	112	111	100	100	104	99	100
Totaal energieverbruik in TeraJoule in de gemeente Ede *Metingen 2019 t/m 2023 aangepast conform klimaatmonitor.*	8.966	9.183	8.815	8.733	8.758	n.n.b.	8.600
Energiegebruik gebouwde omgeving (in TeraJoule) *Metingen 2020 t/m 2023 gecorrigeerd door klimaatmonitor.*	4.356	4.431	3.955	3.563	3.612	n.n.b.	3.500
Totaal opgewekte zonnestroom via zonnepanelen (TJ)	205	287	370	473	550	576	600
Totale hoeveelheid opgewekte windenergie (TJ)	43	39	32	43	35	n.n.b.	40
Totale warmte geproduceerd door warmtebedrijf (in TJ) ** Prognose.*	567	635	677	745*	n.n.b.	n.n.b.	850
Percentage gerecycled huishoudelijk afval ** Streefwaarde 2030.*				65	65	65	60*

Prestatie-indicatoren	Metingen 31-12						Streefw.
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2027
Mobiliteit - percentage groene auto's wagenpark gemeente Ede *Aandeel auto's dat op biogas rijdt, hybride of elektrisch is, in het bezit van de gemeente Ede.*	39,5	40,5	50	51,3	56	57,5	60

Wat gaat het kosten?

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Lasten	20.351 N	22.940 N	**24.751 N**	20.557 N	20.866 N	23.321 N
Baten	20.559 V	20.354 V	**21.492 V**	22.131 V	22.672 V	25.257 V
Saldo van baten en lasten	**208 V**	**2.586 N**	**3.259 N**	**1.575 V**	**1.806 V**	**1.936 V**
Storting reserve	2.171 N	2.565 N	**2.414 N**	2.519 N	2.729 N	2.867 N
Onttrekking reserve	410 V	92 V	**640 V**	0 N	0 N	0 N
Resultaat	**1.553 N**	**5.059 N**	**5.033 N**	**944 N**	**923 N**	**931 N**

Toelichting

Afvalstoffenheffing

In 2027 nemen de lasten van product afval toe met € 0,6 miljoen als gevolg van prijsstijgingen en areaaluitbreiding. Hierdoor neemt de compensabele BTW toe met € 0,1 miljoen wat leidt tot een hogere storting in de Reserve BTW Compensatiefonds. Product afval is een zogenaamd 'gesloten' product, waarbij de lasten worden gedekt door de afvalstoffenheffing. Als gevolg van deze kostenstijgingen stijgen de geraamde

baten afvalstoffenheffing met € 0,7 miljoen. Voor nadere informatie over de ontwikkeling van de tarieven afvalstoffenheffing verwijzen we naar de paragraaf Lokale Heffingen.

Verkabeling hoogspanning
Het eerste deel van het tracé (OS Radonstraat – OS Ede) is afgerond. Ook is het onderstation aan de Knuttelweg uitgebreid en is een nieuw onderstation aan de Radonstraat gebouwd. Door technische oorzaken zijn de werkzaamheden aan het eerste deel uitgelopen, waardoor het tweede deel van het tracé vertraging heeft opgelopen. Naar verwachting kunnen de werkzaamheden voor het tweede deel van het tracé in 2027 afgerond worden. Hierdoor worden zowel de bijbehorende lasten als de dekking (onttrekking) uit de Reserve Investeringsfonds Impuls Ede ter hoogte van € 0,6 miljoen doorgeschoven naar 2027.

Duurzaamheid
De lasten stijgen in 2027 met € 0,6 miljoen. Hiervan betreft € 0,4 miljoen extra inzet ten aanzien van onder andere integrale projecten en circulaire economie (na vaststelling van beleid zal er gewerkt worden aan de uitvoering in 2027). Ook introduceren we een nieuwe regeling om onze ‘gereedschapskist’ voor ondersteuning en ontzorging op het gebied van energiebesparing uit te breiden en verbreden de bestaande regelingen. Deze verhoogde inzet wordt gedekt uit de rijksmiddelen voor klimaat- en energiebeleid, waardoor de baten in de begroting eveneens met € 0,4 miljoen toenemen. De overige € 0,2 miljoen wordt verklaard door verrekening van een subsidie met het Warmtebedrijf. Deze subsidie, voor het realiseren van bovenwettelijke emissie reducerende maatregelen aan de warmtecentrales Knuttel- en Geerweg, is ingetrokken en teruggevorderd omdat de werkzaamheden niet zijn uitgevoerd. De terugbetaling en verrekening in de reserves is in de begroting 2026 verwerkt en komt in de begroting 2027 niet meer terug.

Productgroep Ruimtelijke Planvorming

Doel
Gemeente Ede biedt haar inwoners en passanten een aantrekkelijke woon-, werk- en leefruimte waarin de fysieke, sociale en economische activiteiten in samenhang worden ontwikkeld binnen de draagkracht van onze dragende systemen (natuurlijk systeem, mobiliteit, energienetwerken, omgevingskwaliteit).

Ketenpartners
Onder andere ministeries (BZK, LVVN, VRO, I&W en EZK), provincies Gelderland én Utrecht, gemeenten (Foodvalley, Groene Metropool Regio, Veluwe en andere omliggende gemeenten), Waterschap Vallei en Veluwe, IPO, VNG, Omgevingsdienst De Vallei, Veiligheidsregio Gelderland-Midden, brancheorganisaties (KHN en Recron), terrein beherende organisaties (Gelders Landschap en Kastelen, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Stichting Mooi Binnenveld, etc.), BoerenNatuur Veluwe, Agrarische natuurverenigingen, Stichting Landschapsbeheer Gelderland, Natuur- en Milieu Gelderland, IVN, LTO-Noord/Gelderse Vallei, vrijwilligersstichtingen/platforms, Veluwe Alliantie, Ede Marketing, Visit Veluwe, toeristische ondernemers.

Relevante nota's en lokale regelgeving
- Beleidsuitwerking Functieverandering 2024 gemeente Ede (2024)
- Handelingskader Grondbeleid Landelijk Gebied (2024)
- Regionaal perspectief landelijk gebied regio Foodvalley (2024) - Deel A / Deel B
- Interimbeleid agrarische bedrijfsontwikkelingen veehouderijen (2024)
- Uitvoeringsprogramma Recreatie en Toerisme 2024-2027 (2023)
- Programmaplan regio Vitale Vakantieparken 2023-2025 (2023)
- Omgevingswet
- Omgevingsvisie Ede 2040 Dierbaar. Duurzaam. Dynamisch. (2022) en Stadsvisie Ede 2030 (2017)

- Verstedelijkingsstrategie 'Meer Landschap, Meer Stad' Arnhem Nijmegen Foodvalley Deel 1 Verstedelijkingsconcept Wijzigingsvoorstellen bij Deel 1 - Deel 2 Opgavebeschrijvingen: Onderzoeksagenda voor gebiedsuitwerkingen Erratum bij Deel 2
- Nota Maatschappelijk Ondernemend Grondbeleid (2022)
- Beheerplan Natuurgebieden Gemeente Ede 2023 -2034 (2022)
- Concept Recreatiezoneringsplan Veluwe (2021)
- Veluwe Agenda 2030 (2020)
- Biomorfologische kaart (2020)
- Puntensysteem natuurinclusief bouwen (2020)
- Schone Lucht Akkoord (2020)
- Programmaplan Klimaatadaptatie 2020-2023 (2020)
- Regiodeal Foodvalley 2019 (2019)
- Ruimtelijk ontwikkelingskader recreatieparken (2019)
- Inspiratieboekje vakantieparken (2019)
- Levend landschap Ede 2019-2021 (2019)
- Landbouwvisie (2019)
- Programma Biodiversiteit (2019)
- Handreiking omgevingskwaliteit (2019)
- Menukaart Regio Foodvalley (2018)
- Samenwerkingsovereenkomst Veluwe Agenda (gebiedsopgave Veluwe) (2018)
- Beleidsuitwerking functiewisselingswoningen Ede (2018)
- Visie op Recreatie en Toerisme gemeente Ede (2017)
- Bestuursakkoord Vitale Vakantieparken (2017)
- Samenwerkingsovereenkomst regionale toeristische marketing Veluwe (2017)
- VOR, Visie Openbare Ruimte (2016)
- Manifest Gezonde Leefomgeving Veehouderij (2016)
- Nota Vertrouwen en verantwoordelijkheid, Beleid op Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (2016)
- Structuurvisie buitengebied (2011)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2027 doen?

In 2027 werken we verder aan de implementatie van de Omgevingswet. Daarbij gaat het concreet om het actueel houden van de Omgevingsvisie Ede, het opstellen van Omgevingsprogramma's en het Omgevingsplan gemeente Ede.

Omgevingsvisie Ede 2040

De in 2022 vastgestelde Omgevingsvisie Ede 2040 is afgelopen jaar in digitale vorm gepubliceerd op het Omgevingsloket (DSO) en zal in 2027 verder worden geactualiseerd op basis van nieuwe vraagstukken en inzichten. Daarmee houden we het strategische beleid op één plek integraal en overzichtelijk voor de inwoners en bedrijven.

In 2026 hebben we geconcludeerd dat de locaties voor de verstedelijkingsopgave in de Omgevingsvisie Ede 2040 beter onderzocht en onderbouwd moeten worden. Met name de onderbouwing vanuit natuurwetgeving vraagt vanuit het project Doesburgerbroek extra aandacht. Daarvoor is in 2026 een proces gestart om hiervoor een locatieonderbouwing op te stellen. Daarbij gaat het dan om een aanvulling op het milieueffectrapport dat in 2022 is opgesteld voor de Omgevingsvisie Ede 2040. Deze actualisatie is juridisch noodzakelijk om de grotere projecten in Ede een stap verder te kunnen brengen.

Omgevingsprogramma's
Het strategische beleid wordt verder uitgewerkt in omgevingsprogramma's. In 2027 wordt gewerkt aan de gebiedsgerichte uitwerking van het Omgevingsprogramma Ede-stad en het landelijk gebied. Daarnaast worden thematische programma's opgesteld, waarbij kan worden gedacht aan het opstellen het omgevingsprogramma 'Robuuste natuurversterking', 'Recreatie en Toerisme', 'Economie' en 'volkshuisvesting'.

Omgevingsplan gemeente Ede
In het Omgevingsplan gemeente Ede worden alle juridische regels vastgelegd die gelden voor de fysieke leefomgeving. Het opstellen van het nieuwe Omgevingsplan gemeente Ede is een omvangrijk en complex project waarbij sprake is van veel pionierswerk. Daarbij worden alle bestemmingsplannen, lokale verordeningen en de overgedragen milieuregels vanuit de rijksoverheid verwerkt in één integraal digitaal document. Vanwege het optimaliseren van de dienstverlening hebben wij de ambitie uitgesproken om ruim voor de deadline (2032) het complete omgevingsplan gereed te hebben. In 2027 willen wij het complete 'voorontwerp' van het omgevingsplan ter inzage leggen voor inspraak. Op basis daarvan kunnen we vervolgens in de jaren 2028-2030 de juridische procedures doorlopen tot formele vaststelling per gebied.

Bij het opstellen van het Omgevingsplan gemeente Ede vraagt de uitwerking van de milieuthema's extra aandacht. De gemeente heeft binnen bepaalde bandbreedtes namelijk afwegingsruimte om milieunormen vast te stellen. Daarbij kan worden geacht aan geluid en geur. Hiervoor wordt een milieueffectrapportage (planMER) opgesteld om het speelveld inzichtelijk te maken om tot een verantwoorde keuze te komen. Deze planMER wordt gekoppeld aan het proces van het omgevingsplan. Dat betekent dat de concept planMER in 2027 gelijktijdig ter inzage wordt gelegd bij het 'voorontwerp' omgevingsplan.

Subdoel

Prestaties

We werken aan de uitwerking en doelen van de Omgevingsvisie Ede 2040 en omgevingsprogramma's:

- Wij faciliteren ontwikkelingen door heldere en vindbare kaders, gebaseerd op de 5 strategische keuzen van de omgevingsvisie.
- Wij werken vanuit de opgave, dat wil zeggen actief ophalen van ontwikkelingen en wensen vanuit de samenleving.
- Wij werken via thematische programma's en gebiedsprogramma's aan onze opgaven.

Subdoel
Prestaties

We werken aan de uitwerking van het Omgevingsplan gemeente Ede:

- In 2027 wordt een compleet 'voorontwerp' omgevingsplan, met bijbehorende planMER, ter inzage gelegd voor inspraakreacties.
- Bij het opstellen van de structuur en systematiek besteden we extra aandacht aan dienstverlening en gebruiksgemak.
- Bij het opstellen van juridische regels besteden we aandacht aan de doelstellingen van de Omgevingswet.

Subdoel
Prestaties

Een gezondere leefomgeving in samenhang met ruimtelijk beleid

- Het bevorderen van een integrale benadering van de fysieke leefomgeving.
- Een programma Gezonde Leefomgeving opstellen.
- Regionaal uitvoering geven aan het Schone Lucht akkoord en pilotprojecten (landbouw).
- Start realisatie van het ondergronds brengen van de 50 kV hoogspanningslijn.

Subdoel

Een veelzijdig, aantrekkelijk en kwalitatief hoogwaardig aanbod in dag- en verblijfsrecreatie dat aansluit bij de wensen van recreanten en toeristen. Het aanbod is in goede balans met natuurwaarden en leefbaarheid op de Veluwe en draagt bij aan een toename van bestedingen en werkgelegenheid in Ede.

Prestaties

- We maken een inrichtingsschets van recreatieve invulling Doesburgerbuurt integraal afgewogen met andere vakgebieden.
- We maken een inrichtingsschets van de recreatieve invulling van het gehele Binnenveld in samenwerking met de andere gemeenten. Verwachting is begin 2027.
- We werken aan de transformatie van een vakantiepark.
- We werken aan de transformatie van een vakantiepark. Dit zal begin 2027 gereed zijn.
- We schrijven een nieuw omgevingsprogramma Recreatie & Toerisme.
- We openen de Groene Veluwse OV-poort station Ede-Wageningen.
- We enthousiasmeren en begeleiden agrariërs in het landelijk gebied om dagrecreatieconcepten te ontwikkelen. Er wordt in 2027 één nieuw dagrecreatiepunt gerealiseerd.

Indicatoren

Beeldindicatoren	Metingen 31-12						Streefw.
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2027
Functiewisselingen buitengebied	1	5	5	7	19	36	n.v.t.
Aantal plannen in buitengebied waarbij woningen zijn gerealiseerd middels inzet van sloop van agrarische bebouwing.							
Sloopmeters per jaar	9.148	21.414	24.486	25.317	50.336	40.153	n.v.t.
Aantal m² gesloopte aanwezige agrarische bedrijfsbebouwing.							

Prestatie-indicatoren	Metingen 31-12						Streefw.
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2027
Aantal klompenpaden	11	11	11	11	11	12	12

Vervallen indicatoren	Metingen 31-12						Streefw.
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2027
Subsidieaanvragen voor groene schoolpleinen	6	2	8	2	0	0	0
Indicator vervalt. Subsidie wordt voor andere vergroeningsdoeleinden ingezet.							

Wat gaat het kosten?

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Lasten	16.192 N	16.845 N	**16.340 N**	15.290 N	14.980 N	14.947 N
Baten	5.002 V	5.281 V	**5.489 V**	5.489 V	5.489 V	5.489 V
Saldo van baten en lasten	**11.190 N**	**11.563 N**	**10.851 N**	**9.802 N**	**9.491 N**	**9.458 N**
Storting reserve	3.806 N	464 N	**25.006 N**	5 N	5 N	4 N
Onttrekking reserve	4.494 V	2.373 V	**1.072 V**	382 V	157 V	156 V
Resultaat	**10.502 N**	**9.655 N**	**34.784 N**	**9.424 N**	**9.339 N**	**9.306 N**

Toelichting

Het saldo van baten en lasten inclusief reservemutaties binnen de productgroep Ruimtelijke Planvorming neemt in 2027 af met € 25,1 miljoen ten opzichte van 2026.

Uitvoering omgevingsvisie

De afname in het saldo van baten en lasten wordt hoofdzakelijk verklaard door de uitvoering van de omgevingsvisie. In 2027 wordt er vanuit de algemene middelen € 25,0 miljoen gestort in de reserve Omgevingsvisie (raadsbesluit Perspectiefnota 2026-2029) om ruimtelijke investeringen de komende jaren mogelijk te maken. Vanuit de ontwikkel- en investeringsstrategie zien we dat de incidenteel toegekende budgetten voor 2027 € 1,3 miljoen lager liggen dan in 2026. Dit zorgt voor een daling van zowel lasten als de hiermee samenhangende onttrekking uit de reserve Omgevingsvisie.

Overige mutaties
Binnen de productgroep zien we daarnaast meerdere budgettaire ontwikkelingen vanaf 2027. Autonome ontwikkeling in de legesopbrengsten zorgen voor € 0,2 miljoen toename van de lasten en baten. In 2026 is er € 0,4 miljoen incidenteel aan middelen toegekend voor uitvoering van de Omgevingswet die na 2026 komen te vervallen. Tot slot wordt de mutatie verklaard door hogere kapitaallasten in 2027 van € 1,0 miljoen die betrekking hebben op investeringen uit het verleden voor projecten Veluwse Poort.

Productgroep Landbouw en Natuur

Doel

Landbouw
Een veerkrachtige en economisch weerbare agrarische sector. We stimuleren en ondersteunen doorontwikkeling n naar duurzame natuurinclusieve en circulaire landbouw in balans met de leefomgeving voor mens en dier. We ondersteunen stoppende ondernemers die een andere bestemming zoeken voor hun bedrijf en dragen zo bij aan een vitaal landelijk gebied.

Natuur
Een duurzaam en robuust herstel van onze landschapskwaliteit en het natuurlijk systeem, zowel binnen als buiten de natuurgebieden in landelijk en stedelijk gebied. We zorgen ervoor dat de natuur robuust genoeg is om de gevolgen van klimaatverandering op te vangen en de achteruitgang van de biodiversiteit te keren.

Ketenpartners

Onder andere ministeries (BZK, LVVN, VRO, I&W en EZK), provincies Gelderland én Utrecht, gemeenten (Foodvalley, Groene Metropool Regio, Veluwe en andere omliggende gemeenten), Waterschap Vallei en Veluwe, IPO, VNG, Omgevingsdienst De Vallei, Veiligheidsregio Gelderland-Midden, brancheorganisaties (KHN en Recron), terrein beherende organisaties (Gelders Landschap en Kastelen, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Stichting Mooi Binnenveld, etc.), BoerenNatuur Veluwe, Agrarische natuurverenigingen, Stichting Landschapsbeheer Gelderland, Natuur- en Milieu Gelderland, IVN, LTO-Noord/Gelderse Vallei, vrijwilligersstichtingen/platforms, Veluwe Board, Ede Marketing, Visit Veluwe, toeristische ondernemers.

Relevante nota's en lokale regelgeving

- Functieveranderingsbeleid Regio Foodvalley (2024)
- Natuurbeheerplan provincie Gelderland (2024)
- Interimbeleid agrarische ontwikkelingen (2024)
- Herstelprogramma's: beken, bossen, heide en stuifzanden, vennen en venen en recreatiezonering (Provincie Gelderland 2024)
- Regionaal Perspectief Landelijk Gebied regio Foodvalley (2024)
- Integraal Beleid Openbare Ruimte (IBOR) (2024)
- Beheerplan invasieve exoten 2024-2028 (2024)
- Gebiedsagenda's (2024-2027): Ede de Dorpen; Ede-Centraal; Veldhuizen en Kernhem; Ede-Zuid en Bennekom (2023)
- Water- en rioleringsprogramma 2024-2028 (2023)
- De Edese Participatie Aanpak (2023)
- Beheerplan Natuurgebieden Gemeente Ede 2023-2034 (2022)
- Bomenfonds (nadere regel) (2020)
- Groenbeleid gemeente Ede (2020)
- Puntensysteem natuurinclusief bouwen (2020)
- Gebiedsplan de Ginkel (2020)

- Programma Biodiversiteit (2019)
- Inkoopbeleid gemeente Ede (2023)
- Natuurbeheerplan Natura 2000 Veluwe (2018) (Provincie Gelderland)
- Bomenbeleidsplan (2013)
- Nota Zandwegen (2009)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2027 doen?

De ontwikkeling van het landelijk gebied en de ontwikkeling van Ede-Stad zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. De gewenste groei van de stad vraagt zowel stedelijke ontwikkeling als een toekomstbestendige inrichting van het omliggende landelijk gebied, waar vraagstukken zoals stikstof, gezonde leefomgeving, recreatie en natuur samenkomen. Met een integrale (gebieds)aanpak voor het landelijk gebied wordt uitvoering gegeven aan de thematische beleidsopgaven uit de Omgevingsvisie voor wonen, klimaat, recreatie en toerisme, natuur, gezonde leefomgeving en landbouw.

Voor de uitvoering van de opgaven is de gemeente sterk afhankelijk van rijks- en provinciaal beleid en bijbehorende financiële middelen. Daarom wordt ingezet op actieve samenwerking met andere overheden, een sterke bestuurlijke positionering en goed onderbouwde gebiedsvoorstellen om de benodigde middelen en uitvoeringskracht te realiseren.

De periode 2027-2028 kent drie pijlers:
- Versterking samenwerking Rijk-provincie: intensiveren van de samenwerking met Rijk en provincie, onder andere via de Aanpak Veluwe, gericht op het uitvoeren van gebiedsontwikkeling en het ontsluiten van financiering.
- Beleidsontwikkeling: Opstellen en bestuurlijk vaststellen van het eigen ruimtelijk beleid voor het landelijk gebied, als basis voor een consistente en toekomstbestendige aanpak.
- Uitvoering: intensief en zichtbaar versterken en opschalen van uitvoering van maatregelen in het landelijk gebied via eigen projecten, de Aanpak Veluwe en de gebiedsaanpakken Binnenveld en Ede-Barneveld.

Subdoel	Het bevorderen van natuurinclusieve, circulaire en multifunctionele landbouw met een duurzaam toekomstperspectief voor ondernemers door ons beleid aan te passen.
Prestaties	• We werken aan de actualisatie van de omgevingsvisie via het ontwikkelkader Landelijk Gebied en passen onze ambities aan op basis van landelijke wetgeving op bijvoorbeeld stikstof, natuur, milieu en dierenwelzijn. • We maken ruimtelijke keuzes voor het landelijk gebied via het ontwikkelkader landelijk gebied, wat leidt tot een gebiedsprogramma Landelijk Gebied. • We concretiseren de doelen en ambities uit de omgevingsvisie naar een thematisch programma landbouw, met daarin het interimbeleid agrarische ontwikkelingen en pilot ondernemingsplannen. Het programma sluit aan bij actuele ontwikkelingen zoals de landelijke stikstofaanpak, noodzaak tot klimaatbestendige landbouw, agroforestry, voedselbossen en nieuwe teeltmethoden. • We passen, wanneer nodig voor de ontwikkeling van het landelijk gebied en de landbouw, versneld juridische planregels aan in het omgevingsplan en vertalen de ambities uit de omgevingsvisie naar het omgevingsplan. • We gaan het functieveranderingsbeleid actualiseren op basis van behoeften vanuit het landelijk gebied, keuzes vanuit de omgevingsvisie en landelijke/provinciale wetgeving. Onderdeel daarvan is het doorontwikkelen landgoedregelingen en erfdelen rondom kernen.

Subdoel	Het stimuleren van verduurzaming van de voedselproductie, gezondere voedselomgeving en gezondere leefomgeving door het uitvoeren van projecten die bijdragen aan het (vast te stellen) thematisch programma landbouw.
Prestaties	• Organiseren van bijeenkomsten en pilots/projecten voor boeren, bewoners en ambtenaren gericht op kennisontwikkeling en kennisdeling van natuurinclusieve, circulaire en multifunctionele landbouw. • We geven uitvoering aan de regiodeal projecten gericht op verduurzaming van de landbouw zoals de graanketen en het composteren van maaisel. • In samenwerking met andere partijen en overheden initiëren, uitwerken van projectvoorstellen en zoeken van financiering voor projecten die bijdragen verduurzaming van de landbouw.

Subdoel	Het actief deelnemen aan regionale en landelijke samenwerking op landbouw en natuur waarbij we een voortrekkersrol nemen in onderwerpen die van groot belang zijn voor het landelijk gebied van Ede.
Prestaties	• We ondersteunen het Regionaal Perspectief Landelijk Gebied van de Regio Foodvalley, we vertalen deze naar ons eigen beleid, participeren in themagroepen en projecten, bijvoorbeeld op BKN uitwerken, meetnetwerken, doelvoorschriftenvergunningen en korte ketens. • Op basis van het stikstofplan Regio Foodvalley nemen we een trekkersrol op stikstof, natuur, water en landbouwopgaven door een leidende rol te nemen in de Aanpak Veluwe. In 2027 werken we via Aanpak Veluwe mee aan het (interbestuurlijk) omgevingsprogramma, het uitwerken van instrumenten en opstarten van de (interbestuurlijke) uitvoering. Ook werken we via aanpak Veluwe mee aan grondinstrumentarium voor gebiedsaanpakken voor een betere verkaveling. • We dragen actief bij aan de gebiedsaanpakken Binnenveld en Ede-Barneveld.

Subdoel	Robuuste natuur en klimaatadaptieve stad, dorpen en landschappen.
Prestaties	• We actualiseren waar nodig de doelen en ambities voor natuur, landschap en klimaatadaptatie in onze omgevingsvisie. • We stellen een thematisch programma waarin we de doelen en ambities voor natuur landschap en klimaatadaptatie uit de omgevingsvisie concretiseren en hoe we deze tot uitvoering gaan brengen. • We actualiseren het landschapsfonds. • We passen het regionaal ontwikkelde monitoringsplan BKN toe.

Subdoel	Robuuste versterking van de Edese natuur gebieden.
Prestaties	• Voor enclave de Ginkel is vanuit het provinciale natuurherstelprogramma een landschaps-ecologische systeemanalyse uitgevoerd (LESA Ginkel-Hindenkamp) Hierin staan maatregelen geformuleerd voor natuurherstel. Deze maatregelen gaan we verder uitwerken en voorbereiden. • We maken een plan van aanpak om, in navolging van het Edese bos en de Noord Ginkel ook in onze andere bosgebieden te gaan bekalken. Tegelijkertijd sporen we andere terreineigenaren aan om ook hiermee aan de slag te gaan. • We stellen een plan van aanpak op om het historisch boscomplex in het Edese bos te herstellen. Dit vormt een van de herstelmaatregelen uit het provinciale herstelprogramma bossen. • De beoogde corridors op de Noord-Ginkel en Roekel zoals genoemd in ons natuurbeheerplan, gaan we nader uitwerken en voorbereiden.

- We geven uitvoering aan natuur en landschapsherstel projecten voorkomend uit gebiedsaanpakken zoals De Ginkel en Renkums Beekdal.

Subdoel Prestaties

Robuuste natuur en landschapsversterking in het landelijk gebied.

- We vragen provinciale subsidie aan voor het uitvoeren van landschapsherstel en biodiversiteit en geven hiermee de realisatie van het groen-blauwe raamwerk een extra impuls. De projecten voeren we uit met onze bewoners.
- Uitvoering geven aan project Levend Landschap, begeleiden vrijwilligersgroepen en voorlichting aan inwoners over landschapsherstel en biodiversiteit.
- We monitoren de gewone vogelsoorten aan de hand van monitoringsplan SOVON t.b.v. BKN (Basis Kwaliteit Natuur).
- Organiseren bijeenkomsten voor bewoners en ambtenaren gericht op kennisdeling over landschap en biodiversiteit.
- We borgen de streefwaarden voor BKN in gebiedsprogramma's voor het landelijk gebied.
- Uitvoering geven aan natuur en landschapsherstel projecten voorkomend uit gebiedsaanpakken zoals Ede Barneveld en het Binnenveld.

Subdoel Prestaties

Robuust natuurherstel en klimaatadaptieve inrichting van het bebouwd gebied.

- We verstrekken naast de groene daken subsidie ook een vergroeningssubsidie voor particuliere tuinen.
- We geven uitvoering aan het project sleedoornpagelint.
- We monitoren de (stads) vogelsoorten aan de hand van monitoringsplan SOVON t.b.v. BKN (Basis Kwaliteit Natuur).
- We vergroten het inzicht in de effecten van klimaatverandering.
- We geven uitvoering aan het project Meerbomen.nu en leveren een bijdrage aan de circulaire economie en de vergroening van Ede op particulier terrein.
- We stellen een monitoringsplan op voor klimaatadaptatie maatregelen en de effecten daarvan.
- We brengen de Bomendata op orde en geven hiermee inzicht in groeipotentie en mogelijkheden tot aanplant zodat we dichter bij de streefwaarde 30% boomkroonbedekking komen.
- We adviseren over en dragen bij aan klimaatadaptieve maatregelen binnen (her)inrichtingsgebieden en infrastructurele projecten (KIP).
- We stellen voor twee wijken buurtgroenagenda's op. Hiermee vergroten we de bewustwording over klimaatadaptatie. We voeren vergroeningsprojecten uit en stimuleren en faciliteren het vergroenen van tuinen en openbare ruimte.
- We voeren in een van onze dorpskernen een dorpen in bloei project uit. Hiermee vergroten we de aandacht voor biodiversiteit in de particuliere ruimte en faciliteren de vergroening van de particuliere en openbare ruimte.
- We borgen de streefwaarden voor BKN in gebiedsprogramma's voor het stedelijk gebied en de dorpen.
- Vanuit activiteiten en de communicatie in het kader van Steenbeek Ede versterken we de bewustwording over klimaatadaptatie en stimuleren we klimaatadaptief handelen bij inwoners, ondernemers en organisaties.
- Adviseren over het natuurinclusief uitvoeren van ruimtelijke projecten op basis van het puntensysteem.

Indicatoren

Beeldindicatoren	Metingen 31-12						Streefw.
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2027
Aantal landbouwbedrijven gevestigd in gemeente Ede	660	646	631	628	610	590	n.v.t.
Meting 2025 is aangepast van voorlopig naar definitief cijfer.							

Prestatie-indicatoren	Metingen 31-12						Streefw.
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2027
Aanleg natuur- en landschapsontwikkeling	5	5	5	5	5	5	5
Aantal hectare gerealiseerde nieuwe landschapselementen.							

Wat gaat het kosten?

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Lasten	4.498 N	4.100 N	**2.487 N**	2.481 N	2.426 N	2.421 N
Baten	1.007 V	171 V	**116 V**	116 V	116 V	116 V
Saldo van baten en lasten	**3.491 N**	**3.928 N**	**2.371 N**	**2.364 N**	**2.310 N**	**2.305 N**
Storting reserve	1.511 N	153 N	**151 N**	150 N	149 N	150 N
Onttrekking reserve	1.238 V	1.431 V	**147 V**	146 V	145 V	144 V
Resultaat	**3.764 N**	**2.650 N**	**2.375 N**	**2.368 N**	**2.314 N**	**2.311 N**

Toelichting

Het saldo van baten en lasten binnen de productgroep Landbouw en Natuur neemt in 2027 af met € 1,6 miljoen ten opzichte van 2026. Dit wordt verklaard doordat incidentele budgetten voor 2026 met ingang van 2027 komen te vervallen. Incidentele middelen worden grotendeels onttrokken uit de reserve Omgevingsvisie

De volgende incidentele budgetten zijn vervallen:

- € 0,7 miljoen voor het ontwikkelkader Landelijk Gebied
- € 0,5 miljoen grondbeleid Landelijk Gebied
- € 0,3 miljoen vanuit de december circulaire 2025 voor LBV (Landelijke Beëindiging Veehouderijen) middelen
- € 0,1 miljoen voor de vergroening van Ede-Stad

Incidentele middelen worden grotendeels onttrokken uit de reserve Omgevingsvisie.

Voor 2027 zijn nieuwe incidentele middelen aangevraagd om de activiteiten in het Landelijk Gebied voort te kunnen zetten.

Doel programma

Een veilige samenleving in Ede.

Ontwikkelingen programma

De wereld om ons heen verandert snel. Geopolitieke spanningen, technologische ontwikkelingen, migratiestromen, extreme weersomstandigheden en ook ontwikkelingen rond landbouw, energie, wonen en zorg zijn van invloed op de openbare orde en de veilige leefomgeving én brengen nieuwe veiligheidsvraagstukken met zich mee.

De gemeentelijke taken en verantwoordelijkheden op het gebied van openbare orde zijn de afgelopen jaren mede als gevolg van de veranderende maatschappelijke context in omvang en politiek-maatschappelijke betekenis toegenomen. We zien de impact van een toenemende digitalisering, de versplintering van het politieke landschap, de verharding van het maatschappelijk debat en de maatschappelijke druk om daadkrachtig op te treden. Vanwege de toegenomen onvoorspelbaarheid moeten we continu rekening houden met escalatie en opschaling. Het veranderende criminaliteitsbeeld waarin we minder zichtbare vormen van criminaliteit, zoals ondermijning en gedigitaliseerde criminaliteit zien toenemen, vraagt om een stevige aanpak. De capaciteit van onze veiligheidspartners, politie en Openbaar Ministerie staat onder druk, waardoor zij scherpere prioriteiten stellen. Om de overlast en criminaliteit te begrenzen wordt een steeds groter appél gedaan op de inzet van bestuurlijke instrumenten. De druk op de gemeentelijke uitvoeringsorganisatie neemt hierdoor toe.

Ontwikkelopgave Afdeling veiligheid

De afdeling Veiligheid is vanwege de schaalsprong van Ede, de complexer wordende veiligheidsproblematiek en de toenemende taken en verantwoordelijkheden niet meer gedimensioneerd op de uitvoering van de veiligheidsopgave. Uit de Benchmark van Berenschot blijkt dat de afdeling circa 30% minder formatie heeft dan gemeenten van vergelijkbare omvang. Om de veiligheidsopgave nu en in de toekomst effectief en professioneel uit te kunnen voeren, is doorontwikkeling van de afdeling noodzakelijk.

Openbare Orde en Veiligheid

Er is sprake van afnemende tolerantie en een tanend vertrouwen in de overheid. Het aantal juridische procedures, zoals bezwaar, Woo en handhavingsverzoeken, neemt toe. Dit vraagt om zorgvuldige en tijdige afhandeling en heldere communicatie over besluiten en procedures. Het organiseren van evenementen is complexer geworden. Ondanks een afnemende belangstelling onder vrijwilligers en stijgende kosten en strengere eisen op het gebied van natuur en veiligheid is het aantal evenementen toegenomen. Dit vraagt om duidelijke kaders, goede begeleiding en waar nodig maatwerk bij vergunningverlening.

Maatschappelijke weerbaarheid en veerkracht
Gemeenten zijn, vanwege het toenemend dreigingsniveau, door de Rijksoverheid verzocht hun inwoners, organisaties, bedrijven én de eigen crisisorganisatie voor te bereiden op een langdurige crisis (72u stroomuitval). IOpdracht is onder meer om te komen tot een dekkend netwerk van noodsteunpunten. Onzeker is in welke mate de rijksoverheid hierin zal bijdragen met wetgeving en financiële middelen.

Brandweer
Het risico op natuurbranden neemt toe door hogere temperaturen en langere perioden van droogte. Dit vraagt om blijvende inzet op de gebiedsgerichte aanpak van natuurbranden om inwoners bewust te maken en natuurgebieden bereikbaar te houden. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de realisatie van een dekkend netwerk van bluswatervoorzieningen. Voor een toekomstbestendige brandweerzorg in Ede worden voorbereidingen getroffen om de nieuwe brandweerpost Ede-Centrum de komende jaren te realiseren op het zuidoostelijke voetbalveld van voetbalvereniging Blauw Geel ’55 aan de Peppelensteeg.

Zorg en veiligheid
Het zorg- en veiligheidslandschap verandert. Door arbeidsschaarste schalen zorg- en veiligheidspartners hun inzet op onderdelen af, waardoor het zorgaanbod verschraalt. Hierdoor ontstaat een vacuüm tussen vraag en aanbod bij complexe situaties. Dit vergroot het risico op escalatie en onveiligheid achter de voordeur én in de openbare ruimte door inwoners met complexe problematiek. Dit vraagt meer van de gemeentelijke uitvoeringsorganisatie.

Jeugd en veiligheid
Jongeren bewegen zich steeds vaker in wisselende groepen en netwerken. Online platforms verlagen de drempel voor beïnvloeding en rekrutering voor criminele activiteiten, waardoor signalering en preventie complexer worden. Dit vraagt om intensieve ketensamenwerking in het zorg- en veiligheidsdomein. De ontwikkeling van het nieuwe stelsel voor kind- en gezinsbescherming biedt kansen om kwetsbare kinderen en gezinnen eerder in beeld te krijgen en sneller passende ondersteuning en bescherming te organiseren.

Ondermijning
Door de groei van de gemeente en ontwikkelingen in de samenleving is de verwachting dat ondermijning verder zal toenemen. In 2025 is door de rekenkamer geconcludeerd dat Ede vanwege haar specifieke eigenschappen een aantrekkelijke vestigingsplaats is voor ondermijnende criminaliteit. De aanpak van ondermijning werkt, maar capaciteit en continuïteit staan onder druk vanwege de groei van Ede en de verdringing door ander urgent werk. Aanbevolen wordt om de komende jaren te blijven investeren op de aanpak van ondermijning.

Versterking BOA-stelsel
De versterking van het nieuwe BOA-stelsel vraagt een verdere professionalisering van toezicht en handhaving. Gemeenten worden nadrukkelijker verantwoordelijk voor kwaliteit, rechtmatigheid, opleiding, uitrusting en een veilige taakuitvoering. Dit vraagt om voldoende capaciteit, een goede informatiepositie en heldere afspraken met politie en het Openbaar Ministerie.

Financieel overzicht programma

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Veiligheid en Toezicht	16.511 N	17.996 N	**17.961 N**	17.248 N	17.185 N	17.185 N
Lasten programma	**16.511 N**	**17.996 N**	**17.961 N**	**17.248 N**	**17.185 N**	**17.185 V**
Veiligheid en Toezicht	883 V	1.007 V	**761 V**	684 V	684 V	684 V
Baten programma	**883 V**	**1.007 V**	**761 V**	**684 V**	**684 V**	**684 V**
Saldo van baten en lasten	**15.628 N**	**16.989 N**	**17.199 N**	**16.564 N**	**16.501 N**	**16.501 N**
Storting reserve	0 N	103 N	**142 N**	142 N	142 N	142 N
Onttrekking reserve	446 V	590 V	**0 N**	0 N	0 N	0 N
Resultaat	**15.182 N**	**16.502 N**	**17.342 N**	**16.706 N**	**16.643 N**	**16.643 N**

Productgroep Veiligheid en Toezicht

Doel

Veiligheid heeft 1 productgroep. Het doel van deze productgroep is gelijk aan het programmadoel: Een veilige samenleving in Ede. In het integrale veiligheidsplan 2023-2026 (IVP) zijn naast de reguliere aanpak op het gebied van openbare orde en veiligheid de volgende hoofdthema's opgenomen: zorg & veiligheid, jeugd & veiligheid, ondermijning en de gedigitaliseerde criminaliteit. Deze thema's dragen allemaal bij aan het programmadoel.

Ketenpartners

Onder andere Politie; Openbaar Ministerie; Brandweer Ede; VGGM; Zorg- en Veiligheidshuis; woningcorporatie Woonstede; Malkander; ProPersona; RIEC; Veilig thuis; Veiligheidsnetwerk Oost Nederland en diverse andere maatschappelijke organisaties.

Relevante nota's en lokale regelgeving

- Algemene Plaatselijke Verordening (APV) (2024)
- BIBOB-beleid (Bevordering Integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur) (2024)
- Gebiedsagenda's (2024-2027): Ede de Dorpen; Ede-Centraal; Veldhuizen en Kernhem; Ede-Zuid en Bennekom (2023)
- Koersnota Mobiliteit (2023)
- Integraal VeiligheidsPlan 2023-2026 (2022)
- Oplegnotitie jaarschijf 2023 bij Meerjarenbeleidsplan Politie 2019-2022 (2022)
- Regionale Veiligheidsstrategie 2019-2022 (2019)
- Plan van aanpak Ondermijning (2019)
- Beleidsplan Jeugd en Onderwijs 2019-2022 (2019)
- Drank- en Horeca Nalevingsbeleid (2017)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2027 doen?

Subdoel

De openbare Orde en Veiligheid is gewaarborgd.

Prestaties

- Voorbereiden Jaarwisseling.
- Best practices toepassen in samenwerking met regionale partners, zoals andere gemeenten, OM en politie.
- Toepassen mogelijkheden APV, zoals dwangsombeschikking bij aantreffen inbrekerswerktuigen.

- Het op orde houden van een adequate crisisorganisatie.
- Invloed uitoefenen op het aantal controles dat de politie uitvoert op het gebruik van alcohol, mobiele telefoons en snelheidsovertredingen.
- Verdere vereenvoudiging van het evenementenvergunningsproces.
- Toepassen nalevingsbeleid (drank- en horecawet en APV).
- Aanpak maatschappelijke weerbaarheid en veerkracht

Subdoel Prestaties

Minder ondermijnende criminaliteit.

- Bewustwordingsacties uitvoeren.
- Bibob-onderzoeken uitvoeren.
- Integrale controles uitvoeren.
- Opleggen van bestuurlijke maatregelen, zoals het sluiten van drugspanden.
- Aanpak mensenhandel.

Subdoel Prestaties

Minder jeugdcriminaliteit.

- Inzet methode groepsaanpak.
- Inzet persoons- en huishoudengerichte aanpak.
- Nazorg na Detentie.

Subdoel Prestaties

Minder radicalisering en depolarisatie.

- Bijeenkomsten ter voorkoming radicalisering, deelnemen aan het duurzaam netwerk.
- Presentaties voor professionals.
- Regionaal en lokaal casusoverleg.
- Deelname aan diverse kennisnetwerken.
- Deelnemen aan landelijke taskforce.

Subdoel Prestaties

Minder kwetsbare inwoners met een veiligheidsrisico.

- Toepassen van de mogelijkheden uit de APV, de Wet Aanpak Woonoverlast en overige bestuurlijke maatregelen.
- Persoons- en huishoudengerichte aanpak personen verward gedrag.
- Uitvoering aanpak geweld in afhankelijkheidsrelaties (GIAR)
- Nazorg na Detentie.

Subdoel Prestaties

Digitale veiligheid vergroten

- Bewustwording acties uitvoeren.
- Weerbaarheid digitale criminaliteit en ondermijning d.m.v. Pilot hackshield.

Indicatoren

Beeldindicatoren	Metingen 31-12						Streefw.
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2027
Aantal aangetroffen hennepkwekerijen/drugspanden	11	6	5	4	5	8	n.v.t.
Rijden onder invloed	220	245	255	315	270	350	n.v.t.
Aantal.							
Aantal politieregistraties F90 Cybercrime	70	56	108	88	44	26	n.v.t.
Aantal meldingen Meld Misdaad Anoniem	-	-	57	53	81	126	n.v.t.
Aantal politieregistraties E38 Overlast als gevolg van alcohol en drugs	341	264	386	400	384	407	n.v.t.
Totaal aantal ritten Ambulancezorg Gelderland-Midden in gemeente Ede	-	7.330	7.728	7.640	8.033	8.537	n.v.t.

Effectindicatoren	Metingen 31-12						Streefw.
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2027
Percentage inwoners dat zich veilig voelt in de eigen buurt	-	-	-	-	-	82*	82
*Wordt tweejaarlijks gemeten. * Wegens een nieuwe meetmethode en aansluiting bij de Veiligheidsmonitor van het CBS is meting 2025 aangepast conform de nieuwe meetmethode. Bij de nieuwe methode zijn de percentages gebaseerd op alle respondenten inclusief "weet niet/geen mening". Meting 2025 is dus niet meer te vergelijken met meting 2021 en 2023 in de Programmarekening 2025. Deze meting was gebaseerd op alle respondenten exclusief "geen mening/weet niet".* *Voor 2025 zijn in het vrije gedeelte extra vragen toegevoegd. Hierdoor is vergelijking met eerdere jaren van de Veiligheidsmonitor van het CBS niet mogelijk. Daarom zijn de metingen van 2021 en 2023 weggehaald en bouwen we vanaf 2025 een nieuwe reeks op.*							
Vernieling en misdrijven tegen de openbare orde	5,2	5,4	5,3	4,5	2,9	3,4	3,5
Depla-indicator. Aantal voorvallen per 1.000 inwoners.							
Percentage inwoners dat aangeeft dat overlast van omwonenden vaak voorkomt	-	25*	-	22*	-	23*	23
*Wordt tweejaarlijks gemeten. * Wegens een nieuwe meetmethode en aansluiting bij de Veiligheidsmonitor van het CBS zijn de metingen 2021, 2023 en 2025 aangepast conform de nieuwe meetmethode. Bij de nieuwe methode zijn de percentages gebaseerd op alle respondenten inclusief "weet niet/geen mening". Deze metingen zijn dus niet meer te vergelijken met de metingen in Programmarekening 2025 en voorgaande P&C instrumenten, die waren gebaseerd op alle respondenten exclusief "geen mening/weet niet".*							
Percentage inwoners dat aangeeft dat overlast van groepen jongeren in de buurt vaak voorkomt	-	27*	-	29*	-	35*	35
*Wordt tweejaarlijks gemeten. * Wegens een nieuwe meetmethode en aansluiting bij de Veiligheidsmonitor van het CBS zijn de metingen 2021, 2023 en 2025 aangepast conform de nieuwe meetmethode. Bij de nieuwe methode zijn de percentages gebaseerd op alle respondenten inclusief "weet niet/geen mening". Deze metingen zijn dus niet meer te vergelijken met de metingen in Programmarekening 2025 en voorgaande P&C instrumenten, die waren gebaseerd op alle respondenten exclusief "geen mening/weet niet".*							
Aantal verdachten misdrijven tot 23 jaar	280	250	280	230	220*	200*	220
** Voorlopige aantallen.*							
Aantal (geregistreerde) gewelds- en seksuele misdrijven	3,4	3,0	3,1	2,8	3,0	2,8	2,8
Aantal per 1.000 inwoners. Depla-indicator. Voorbeelden van geweldsmisdrijven zijn seksuele misdrijven, levensdelicten zoals moord en doodslag en dood en lichamelijk letsel door schuld (bedreiging, mishandeling, etc.).							
Aantal meldingen overlast jeugd	717	559	455	456	631	591	600
Aantal meldingen bij de politie van overlast door verward/overspannen persoon	762	648	772	935	735	719	750
Aantal (geregistreerde) diefstallen uit woningen	2,3	1,9	1,8	0,9	1,2	1,5	2
Depla-indicator. Aantal per 1.000 inwoners.							
Aantal (geregistreerde) fietsdiefstallen	508	767	922	727	703	605	605
Aantal aangiften geweld uitgaansgebied	30	19	52	22	27	23	27

Vervallen indicatoren	Metingen 31-12						Streefw.
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2027
Aantal vuurwerkvrije zones	0	0	12	13	13	13	n.v.t.
Indicator vervalt. Door nieuwe wet is deze indicator overbodig.							

Wat gaat het kosten?

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Lasten	16.511 N	17.996 N	**17.961 N**	17.248 N	17.185 N	17.185 N
Baten	883 V	1.007 V	**761 V**	684 V	684 V	684 V
Saldo van baten en lasten	**15.628 N**	**16.989 N**	**17.199 N**	**16.564 N**	**16.501 N**	**16.501 N**
Storting reserve	0 N	103 N	**142 N**	142 N	142 N	142 N
Onttrekking reserve	446 V	590 V	**0 N**	0 N	0 N	0 N
Resultaat	**15.182 N**	**16.502 N**	**17.342 N**	**16.706 N**	**16.643 N**	**16.643 N**

Toelichting

Het saldo van baten en lasten inclusief reservemutaties binnen de productgroep Veiligheid en Toezicht neemt in 2027 met € 0,8 miljoen toe.
Toekenning van reguliere loon en prijsindexatie 2027 en incidentele formatie uitbreiding zorgen voor een stijging van de lasten met € 0,8 miljoen.

Natuurbrandpreventie
Voor Natuurbrandpreventie zijn vanuit het rijk middelen aan onze regio toegekend. Deze middelen ad € 0,5 miljoen zijn via resultaatbestemming 2025 incidenteel in de begroting van de lasten van 2026 gekomen. Dit leidt dus enerzijds tot meer lasten in 2026 en anderzijds tot een onttrekking reserve in 2026. Per saldo neutraal.

Perspectiefnota 2027-2030
In de Perspectiefnota 2027-2030 zijn incidenteel middelen voor 2026 toegekend voor advisering rondom het Openluchttheater (€ 0,15 miljoen). Ook zijn in de Perspectiefnota 2027-2030 lasten en baten toegekend voor de nieuwe wettelijke taak overbrengvergunning Kruit. Structureel per jaar ongeveer € 25.000 aan baten en lasten en in 2026 nog incidenteel ongeveer € 100.000 aan baten en lasten.

Conventionele explosieven
Voor de kosten van het detecteren en opruimen van niet gesprongen explosieven is in 2026 incidenteel € 0,1 miljoen opgenomen aan zowel lasten als baten (te verwachten subsidie van het rijk). Per saldo neutraal.

Doel programma

Een leefomgeving die nu en in de toekomst schoon, heel en veilig is, op een vastgesteld kwaliteitsniveau waar bewoners zich prettig in en verantwoordelijk voor voelen en een actieve rol in hebben.

Ontwikkelingen programma

Afname biodiversiteit en algemene soorten - nieuwe wetgeving en BKN

Al jaren neemt de biodiversiteit af maar dit blijkt niet (meer) beperkt te blijven tot zeldzame soorten, ook de populaties van algemene soorten nemen af. Op Europees niveau is daarom de EU Natuurherstelverordening (2024/1991) in werking getreden. Uiterlijk 1 september 2027 moet Nederland een definitieve versie van het Natuurplan met herstelmaatregelen voor aangetaste ecosystemen gereed zijn. Voor de openbare ruimte betekent dit onder andere: meer groen in de steden om te zorgen voor een verbeterde luchtkwaliteit, verkoeling tijdens hittegolven, een aantrekkelijkere leefomgeving, versterking van de biodiversiteit en een betere waterregulatie.

Kaderrichtlijn Water (KRW)

Schoon en gezond water is van levensbelang voor mens en natuur. We gebruiken het voor drinkwater, recreatie, landbouw en industrie, en het vormt het leefgebied van talloze planten en dieren. De Kaderrichtlijn Water (KRW) is een Europese richtlijn die in 2000 is ingevoerd om de kwaliteit van alle watersystemen in Europa te beschermen en te verbeteren. De KRW stelt doelen voor het bereiken en behouden van chemisch schoon en ecologisch gezond oppervlaktewater en grondwater.

Het Rijk draagt de eindverantwoordelijkheid voor de uitvoering van de KRW, in samenwerking met provincies en waterschappen. Gemeenten hebben een ondersteunende en medeverantwoordelijke rol wanneer hun plannen of projecten invloed kunnen hebben op het behalen van de KRW doelen.

Toepassing van secundaire bouwstoffen in funderingen

Bij de aanleg en het onderhoud van wegen zetten wij, waar mogelijk, secundaire bouwstoffen in, zoals granulaat en herbruikbare grondsoorten. Deze materialen dragen bij aan de circulaire doelstellingen en verminderen de afhankelijkheid van primaire grondstoffen. Toepassing vindt uitsluitend plaats binnen de kaders van de geldende wet- en regelgeving.
Door veranderende inzichten, met name rond het gebruik van staalslakken, ontstaan er zorgen over mogelijke risico’s zoals bodemverontreiniging, mogelijke gezondheidsrisico’s en verminderde duurzaamheid. Pure staalslakken worden al geruime tijd niet meer toegepast. Wij blijven de landelijke ontwikkelingen en wetenschappelijke inzichten nauwgezet volgen en passen ons beleid aan waar nodig, met als doel een veilige, duurzame en verantwoorde toepassing van secundaire bouwstoffen in de openbare ruimte.

AI in beheer
Artificiële Intelligentie (AI) heeft inmiddels vormen aangenomen waarin het bruikbaar is voor de gehele maatschappij. Ook voor het beheren van de openbare ruimte beginnen de eerste toepassingen met AI te verschijnen. Zo wordt het mogelijk geautomatiseerde inspecties van de openbare ruimte uit te voeren en onderhoud beter te voorspellen middels data gedreven systemen. Wij blijven ontwikkelingen op dit gebied volgen en bekijken wat er potentieel toegepast kan worden binnen het beheer van de openbare ruimte.

Vervangingsopgave van de openbare ruimte
In Nederland is een toenemend areaal van de openbare ruimte aan vervanging toe. Dat komt omdat een groot deel van de infrastructuur en nieuwe woonwijken is aangelegd na de oorlog. Deze zijn nu aan het einde van de levensduur. De kosten voor deze vervangingsopgave lopen landelijk in de miljarden en het budget hiervoor is bij de verantwoordelijke overheden te beperkt. Daardoor kan de veiligheid van infrastructuur niet meer altijd op een voldoende peil gehouden worden. De eerste gevolgen hiervan worden nu zichtbaar, bijvoorbeeld met de afsluiting van de Merwedebrug. Ook in Ede zien wij deze vervangingsgolf aankomen.

Personele capaciteit in de branche
De afgelopen jaren blijkt het een terugkerend probleem dat de personele capaciteit in de branche onder druk staat. De verwachting is dat de trend in 2027 verder door zet. Dit wordt mede versterkt door ontwikkelingen zoals de veranderende ARBO-wetgeving voor stratenmakers. Door deze continuerende trend en nieuwe ontwikkelingen blijft het risico bestaan dat werkzaamheden niet tijdig uitgevoerd kunnen worden. Daarom treden we vroegtijdig in overleg met aannemers tijdens de voorbereidingen van het werk.

Financieel overzicht programma

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Kwaliteit leefomgeving	43.998 N	49.789 N	**53.474 N**	49.268 N	51.337 N	51.029 N
Lasten programma	**43.998 N**	**49.789 N**	**53.474 N**	**49.268 N**	**51.337 N**	**51.029 N**
Kwaliteit leefomgeving	18.087 V	20.170 V	**20.425 V**	20.761 V	21.896 V	22.249 V
Baten programma	**18.087 V**	**20.170 V**	**20.425 V**	**20.761 V**	**21.896 V**	**22.249 V**
Saldo van baten en lasten	**25.911 N**	**29.619 N**	**33.050 N**	**28.507 N**	**29.441 N**	**28.780 N**
Storting reserve	4.638 N	4.267 N	**2.531 N**	2.943 N	1.516 N	2.884 N
Onttrekking reserve	638 V	4.343 V	**1.509 V**	1.480 V	473 V	488 V
Resultaat	**29.911 N**	**29.543 N**	**34.072 N**	**29.970 N**	**30.484 N**	**31.177 N**

Productgroep Kwaliteit leefomgeving

Doel
Kwaliteit leefomgeving heeft één productgroep. Het doel van deze productgroep is gelijk aan het programmadoel: Een leefomgeving die nu en in de toekomst schoon, heel en veilig is, op een vastgesteld kwaliteitsniveau waar bewoners zich prettig in en verantwoordelijk voor voelen en een actieve rol hebben.

Ketenpartners
De individuele burger; Rijkswaterstaat; provincie Gelderland; Waterschap Vallei en Veluwe; omliggende gemeenten; terreinbeherende organisaties (zoals het Geldersch Landschap, Staatsbosbeheer en Het Luntersche Buurtbosch); VNG; WUR; Stadswerk; Omgevingsdienst De Vallei; ontwikkelaars; vastgoedbeheerders; maatschappelijke organisaties; kennisinstituten en stichtingen; Politie; Prorail; nutsbedrijven en netbeheerders (zoals KPN, Ziggo, Vitens, Liander); ACV; woningcorporaties (zoals

Woonstede); SME; buurtverenigingen; dorpsraden; klankbordgroepen met inwoners en bedrijven; welzijnsorganisaties (zoals Malkander, ouderenbond, gehandicaptenraad, bijenvereniging, Youth For Christ, Kernhem Community); scholen; Cultura; Sportservice- Ede; buurt- en dorpshuizen; speeltuinverenigingen; kinderboerderijen en EBC (Edes Bedrijfs Contact).

Relevante nota's en lokale regelgeving

- Integraal Beleid Openbare Ruimte (IBOR) (2024)
- Beheerplan invasieve exoten 2024-2028 (2024)
- Gebiedsagenda's (2024-2027): Ede de Dorpen; Ede-Centraal; Veldhuizen en Kernhem; Ede-Zuid en Bennekom (2023)
- Water- en rioleringsprogramma 2024-2028 (2023)
- De Edese Participatie Aanpak (2023)
- Nota Begraven (2023)
- Beheerplan Natuurgebieden Gemeente Ede 2023-2034 (2022)
- Beheerplan hondenvoorzieningen 2022-2026 gemeente Ede (2022)
- Beleidsplan buiten bewegen, ontmoeten, spelen en sporten in de gemeente Ede (2021)
- Bomenfonds (nadere regel) (2020)
- Groenbeleid gemeente Ede (2020)
- Puntensysteem natuurinclusief bouwen (2020)
- Programma Biodiversiteit (2019)
- Strategisch plan wegen (2017)
- Stadsvisie Ede (2017)
- Bomenbeleidsplan (2013)
- Nota Zandwegen (2009)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2027 doen?

Subdoel

De openbare ruimte wordt op het afgesproken kwaliteitsniveau, op een duurzame wijze onderhouden.

Prestaties

- Opstellen beheerplan begraven.
- Actualisatie aansluitverordening éénmalig rioolaansluiting.
- Actualiseren uitgangspunten ‘Nota Zandwegen 2009’.
- Knelpunten ten aanzien van wateroverlast worden in beeld gebracht.

Subdoel

Bewoners wonen prettig samen, voelen zich veilig en ondernemen hiervoor gezamenlijk initiatieven in hun eigen buurt, wijk of dorp.

Prestaties

- Ondersteunen en mogelijk maken van bewonersinitiatieven via Ede Doet. De waarde van een cheque wordt verhoogd naar € 8. Er worden 2 cheques per jaar verzonden.
- In kwetsbare gebieden, zoals Veldhuizen A en hoogbouw Ede-Zuid, gaan we door met de extra maatregelen die zijn ingezet en verkennen hoe we deze kunnen uitbouwen.
- De gebiedsagenda 2024-2027 is de basis voor het samenwerken aan leefbaarheid. Deze samenwerking is tussen, inwoners, partners en de gemeente.
- De verbinding tussen inwoners en bestuur versterken wij door te werken met wijkambassadeur.
- Opstellen hondenbeleid.
- Opstellen programma voor vrouwveiligheid.
- We nemen het IBOR op als thematisch programma in de omgevingsvisie.

- Uitvoering geven aan de implementatie van de kapvergunningsregels binnen de Omgevingswet en zorgen voor een correcte borging in beleid, processen en vergunningverlening.

Subdoel Prestaties

Biodiversiteit herstellen, verhogen en uitbreiden in de openbare ruimte.

- We werken verder aan het uitwerken van ecologisch beheer op de volgende manier:
  1. We stellen binnen ons beheer een percentage vast van groen dat we ecologisch willen beheren. Dit doen we in lijn met de Basiskwaliteit Natuur.
  2. We inventariseren hoeveel procent van ons groenareaal we nu al ecologisch beheren.
- We implementeren de Gedragscode Soortenbescherming Gemeenten.

Indicatoren

Effectindicatoren	Metingen 31-12						Streefw.
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2027
Oordeel Edenaren leefbaarheid in de buurt	-	7,7*	-	7,8*	-	7,8*	7,6
*Wordt tweejaarlijks gemeten. * Wegens een nieuwe meetmethode en aansluiting bij de Veiligheidsmonitor van het CBS zijn de metingen 2021, 2023 en 2025 aangepast conform de nieuwe meetmethode. Bij de nieuwe methode zijn de percentages gebaseerd op alle respondenten inclusief "weet niet/geen mening". Deze metingen zijn dus niet meer te vergelijken met de metingen in Programmarekening 2025 en voorgaande P&C instrumenten, die waren gebaseerd op alle respondenten exclusief "geen mening/weet niet".*							
Oordeel Edenaren fysieke kwaliteit van de leefomgeving (schaalscore)	-	6,5*	-	6,7*	-	6,7*	5,8
*Wordt tweejaarlijks gemeten. De schaalscore loopt van 0 tot 10. Hoe hoger de score, hoe gunstiger. De schaalscore is opgebouwd uit vijf items over onderhoud/beheer openbare ruimte en voorzieningen jeugd. Betreft schaalscore 'fysieke kwaliteit woonbuurt'. * Wegens een nieuwe meetmethode en aansluiting bij de Veiligheidsmonitor van het CBS zijn de metingen 2021, 2023 en 2025 aangepast conform de nieuwe meetmethode. Bij de nieuwe methode zijn de percentages gebaseerd op alle respondenten inclusief "weet niet/geen mening". Deze metingen zijn dus niet meer te vergelijken met de metingen in Programmarekening 2025 en voorgaande P&C instrumenten, die waren gebaseerd op alle respondenten exclusief "geen mening/weet niet".*							
Percentage Edenaren dat zich actief inzet om de eigen buurt te verbeteren	-	-	-	-	-	24*	27
*Wordt tweejaarlijks gemeten. * Wegens een nieuwe meetmethode en aansluiting bij de Veiligheidsmonitor van het CBS is meting 2025 aangepast conform de nieuwe meetmethode. Bij de nieuwe methode zijn de percentages gebaseerd op alle respondenten inclusief "weet niet/geen mening". Meting 2025 is dus niet meer te vergelijken met meting 2025 in Programmarekening 2025. Deze meting was gebaseerd op alle respondenten exclusief "geen mening/weet niet".* *Voor 2025 zijn in het vrije gedeelte extra vragen toegevoegd, waardoor vergelijking met eerdere jaren van de Veiligheidsmonitor van het CBS niet mogelijk is. Daarom zijn de metingen van 2021 en 2023 weggehaald en bouwen we vanaf 2025 een nieuwe reeks op.*							
Aantal initiatieven Ede doet	311	415	492	516	572	565	551
Aantal initiatieven met de status 'Afgerond', 'Uitgevoerd' en 'Verantwoord'.							

Wat gaat het kosten?

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Lasten	43.998 N	49.789 N	**53.474 N**	49.268 N	51.337 N	51.029 N
Baten	18.087 V	20.170 V	**20.425 V**	20.761 V	21.896 V	22.249 V
Saldo van baten en lasten	**25.911 N**	**29.619 N**	**33.050 N**	**28.507 N**	**29.441 N**	**28.780 N**
Storting reserve	4.638 N	4.267 N	**2.531 N**	2.943 N	1.516 N	2.884 N
Onttrekking reserve	638 V	4.343 V	**1.509 V**	1.480 V	473 V	488 V
Resultaat	**29.911 N**	**29.543 N**	**34.072 N**	**29.970 N**	**30.484 N**	**31.177 N**

Toelichting

Het saldo van baten en lasten en reservemutaties binnen het product Kwaliteit leefomgeving neemt in 2027 met € 4,5 miljoen toe ten opzichte van 2026. De belangrijkste verklaringen voor het verschil tussen de begroting 2027 en 2026 zijn:

Toekenning van de reguliere prijscompensatie 2027 zorgt voor stijging van de lasten met € 540.000.

Waterschap Vallei en Veluwe vervangt de verouderde rioolwaterzuiveringsinstallatie (RWZI)in Bennekom. Op hetzelfde terrein ligt het bergbezinkbassin (BBB), eigendom van het waterschap maar in gebruik bij de gemeente Ede. De combinatie van de RWZI vervanging en het ondergronds brengen van het BBB biedt kansen voor efficiënt dubbel ruimtegebruik, vermindert stankoverlast en is gunstig voor toekomstige gebiedsontwikkeling. Bij de Perspectiefnota 2027-2030 is voor 2027 voor het ondergronds brengen van het BBB een bedrag van € 4,0 miljoen beschikbaar gesteld.

De kapitaallasten zijn gestegen met € 590.000. Dit komt onder meer omdat een aantal infrastructurele projecten naar verwachting in 2026 worden afgerond. De doorfietsroute Ede-Wageningen (DFR), alsmede de uitbreiding van het (elektrische) wagenpark zijn grotendeels doorgeschoven van 2025 naar 2026, waardoor de kapitaallasten hiervan zijn doorgeschoven van 2026 naar 2027. Bij de DFR hebben de aanbestedingen meer tijd gevergd dan verwacht. Een verdere groei van het aantal elektrische voertuigen was pas mogelijk nadat de laadinfrastructuur op de gemeentewerf was uitgebreid. Daarnaast zijn voor 2026 nieuwe kredieten voor vervangingsinvesteringen in de openbare ruimte en het afvoeren van staalslakken in de Zeeheldenbuurt toegekend. De bijbehorende kapitaallasten worden gedekt door een onttrekking van € 110.000 uit de egalisatiereserve kapitaallasten.

Incidentele budgetten uit 2026 die wegvallen, leiden tot een daling van € 640.000 van de lasten in 2027. Dit betreft:

- € 250.000 voor handhaving op verkeerd gestalde fietsen bij station Ede-Wageningen;
- € 240.000 voor impuls (vrouwen)veiligheid in de openbare ruimte;
- € 80.000 voor de vennootschapsbelasting (VPB) over de reclame-inkomsten;
- € 70.000 verbeteren groeiplaats bomen Dorpsstraat Lunteren.

Voor de handhaving op verkeerd gestalde fietsen is ook voor 2027 budget aangevraagd en er wordt voorgesteld een deel van het budget voor de impuls (vrouwen)veiligheid door te schuiven naar 2027. Dit wordt na besluitvorming door de Raad in de begroting verwerkt.

De geraamde opbrengsten rioolheffing stijgen in 2027 met € 850.000, deels door een aanpassing voor inflatie en deels door een extra verhoging om de Voorziening riolering binnen de huidige planperiode op peil te houden. Het geplande investeringsvolume in rioleringswerken is in 2027 fors lager dan in 2026. Dit leidt tot een lagere afdracht aan de Reserve BTW-Compensatiefonds van € 1,8 miljoen. Mede door het hoge investeringsvolume in 2026 neemt het saldo van de Voorziening riolering af. Dit leidt in 2027 tot een lagere

rentetoevoeging aan deze voorziening van € 250.000. Het spaarbedrag voor vervangingsinvesteringen is in 2027 € 2,0 miljoen hoger dan in 2026. Door deze wijzigingen neemt de onttrekking aan de Voorziening riolering in 2027 met € 860.000 af ten opzichte van 2026.

De onttrekking aan de Reserve Groot onderhoud openbare ruimte is in 2027 € 2,6 miljoen lager dan in 2026. In 2026 heeft een aanzienlijke inhaalslag in de achterstand van het groot onderhoud aan wegen plaatsgevonden. In de Programmabegroting 2027-2030 wordt een aanvraag gedaan om het onderhoud aan de wegen te stabiliseren.

De belangrijkste verklaringen voor de verschillen in lasten, baten en onttrekking reserve voor het programma Hart voor Hoogbouw Ede-Zuid (HEZ) zijn als volgt:

- In 2026 was er een voorbereidingsbudget opgenomen voor het ruimtelijke spoor van € 0,4 miljoen vanuit de reserve Omgevingsvisie (begrote onttrekking). In 2027 werken we hiervoor toe naar het openen van een grondexploitatie waardoor er in 2027 sprake is van lagere lasten en een lagere onttrekking aan de reserve Omgevingsvisie, beide ter hoogte van € 0,4 miljoen.
- In 2027 wordt het project sociaal steunteam doorgezet, dit project is halverwege 2026 gestart en loopt tot halverwege 2029 en wordt deels gedekt uit subsidie vanuit de regiodeal. In 2027 loopt dit project dus een volledig jaar wat leidt tot hogere lasten dan in 2026 (€ 0,3 miljoen). Dit leidt ook tot hogere subsidiebaten in 2027 ten opzichte van 2026 (€ 0,15 miljoen).

Doel programma

Een goed functionerende organisatie zodat:

- De lokale democratie is gewaarborgd;
- De dienstverlening aan inwoners en ondernemers goed, passend en efficiënt is;
- De uitvoering van de belastingtaken rechtmatig is;
- Organisaties die het beleid van de gemeente ondersteunen over vastgoed beschikken;
- De financiële positie van de gemeente Ede wendbaar en weerbaar is.

Ontwikkelingen programma

Bestuur

Maatschappelijke en geopolitieke ontwikkelingen stellen steeds hogere eisen aan het lokaal bestuur. Internationale spanningen, digitale dreigingen en de kans op verstoringen van vitale voorzieningen vragen om een weerbare samenleving en een goed voorbereide gemeentelijke organisatie. Voor Ede vragen daarnaast de bosrijke omgeving en het risico op natuurbranden blijvende aandacht voor veiligheid en crisisbeheersing. Tegelijkertijd brengen de groei en ontwikkeling van Ede complexe keuzes met zich mee. Dit vraagt om duidelijke en transparante besluitvorming en om tijdige betrokkenheid van inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners. De financiële uitdagingen versterken de noodzaak om scherp te prioriteren, realistische ambities te stellen en samen te werken aan de maatschappelijke opgaven van Ede.

Participatie

In artikel 15 lid 1 van de Participatieverordening is opgenomen dat het college elk jaar een paragraaf in de begroting opneemt waarin de speerpunten voor participatie voor het komende jaar benoemd worden.

De speerpunten voor participatie in 2027 zijn:

- Evalueren van Edese Participatie Aanpak (EPA) conform de ontwikkelagenda van de EPA en artikel 14 lid 2a. van de verordening.
- Evalueren van de participatieverordening conform artikel 14 lid 2a. van de verordening.
- Een overzicht van trajecten waarbij inwonersparticipatie heeft plaatsgevonden conform paragraaf 9.3 uit het bestuursakkoord.
- Evalueren van drie afzonderlijke participatietrajecten conform de ontwikkelagenda van de EPA.

Dienstverlening
De publieke dienstverlening van gemeenten staat onder druk. Nederland digitaliseert razendsnel en dat betekent veel voor onze Edese inwoners. De complexiteit in de dienstverlening neemt toe, waardoor niet iedereen kan meekomen. De toenemende technologische ontwikkelingen, onder andere AI, zorgt er ook voor dat inwoners eenvoudige zaken sneller en gemakkelijker kunnen en willen regelen. De verwachtingen van inwoners worden hoger, terwijl de opgaven groter en de middelen (inclusief personeel) krapper worden.

De voortschrijdende digitalisering verandert de manier waarop inwoners en ondernemers interactie verwachten met de overheid. Voor veel inwoners is deze digitale transformatie handig, maar voor een grote groep is het te ingewikkeld. Ongeveer 4,5 miljoen Nederlanders hebben wel eens moeite met de digitale overheid. Voor 2,5 miljoen mensen is dat structureel een probleem. Dat kan leiden tot stress en wantrouwen.

Om onze wettelijke kaders en beleid goed uit te voeren (onder andere de WCAG, Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer,Wet Open Overheid), hebben we als gemeente een goede infrastructuur nodig. Die hapert nu. Er zijn te veel (oude) applicaties en te weinig samenhang. We willen dat onze digitale infrastructuur aansluit op de behoeften van onze inwoners en ondernemers.

De urgentie van de maatschappelijke opgaven vereist dat beleid uitvoerbaar is. De vraagt om een duidelijke en transparante uitvoering en om tijdige betrokkenheid van inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners.
Uitvoerbaarheid kan alleen verbeterd worden met meer regie en samenwerking op het gebied van de dienstverlening en digitalisering van de hele overheid

Belastingen en heffingen
NCNP bureaus
De Hoge Raad heeft in juni 2025 een arrest gewezen inzake de proceskostenvergoedingen bij gegrond verklaarde WOZ-bezwaren die zijn ingediend op basis van een no-cure-no-pay constructie (NCNP). Inmiddels zijn er nadere juridische procedures geweest en zijn zaken verder uitgekristalliseerd. Gevolg is dat, vanwege lagere proceskostenvergoedingen die uitgekeerd worden, het verdien model van de zogenaamde NCNP-bureaus stevig onder druk is komen te staan. dit heeft tot gevolg gehad dat er nog slechts enkele bureaus actief zijn in de branche. Nog onbekend is of deze bureaus ook in 2027 nog actief zullen zijn.

Wettelijke verplichtingen per 1-1-2027
Met ingang van 1-1-2027 zijn gemeenten verplicht om het gemoderniseerde taxatieverslag op verzoek te verstrekken aan de inwoner. Begin december 2026 volgt implementatie hiervan in Ede.
Verder geldt vanaf 2027 een verplichte verificatieplicht voor waarderelevante objectgegevens van woningen. Hierbij kan gebruik worden gemaakt van de nieuwe landelijke functionaliteit "check uw woning", waarmee inwoners betrokken worden bij de waardering van de woning.

Vastgoed
De vastgoedopgave in Ede wordt de komende jaren strategischer en complexer. De vraag naar vastgoed voor maatschappelijke functies, passende woonvormen voor aandachts- en doelgroepen, eerstelijnszorg en economische ontwikkeling groeit, terwijl ruimte schaars is en de markt daarin niet altijd zelfstandig voorziet.

Daardoor neemt het belang van vastgoed als randvoorwaarde voor maatschappelijke en ruimtelijke ontwikkelingen toe. Tegelijkertijd maken schaarste, kostenstijgingen, verduurzaming, onderhoudsopgaven en veranderende gebruikersvragen de inzet van vastgoed complexer. Hierdoor worden bundeling van functies, dubbelgebruik en professioneel portefeuillebeheer steeds relevanter, evenals een zorgvuldige afweging van maatschappelijke en financiële risico’s.

Financieel overzicht programma

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Bestuur	15.141 N	17.170 N	**15.914 N**	15.325 N	12.223 N	8.150 N
Dienstverlening	6.532 N	6.161 N	**6.132 N**	5.439 N	4.945 N	4.945 N
Algemene Middelen	48.813 N	62.562 N	**55.415 N**	71.739 N	83.226 N	93.590 N
Belastingen en heffingen	2.640 N	2.730 N	**2.765 N**	2.765 N	2.765 N	2.765 N
Vastgoed	9.106 N	11.830 N	**11.132 N**	11.910 N	12.962 N	12.989 N
Lasten programma	**82.231 N**	**100.454 N**	**91.358 N**	**107.178 N**	**116.121 N**	**122.438 N**
Bestuur	6.504 V	10.157 V	**7.804 V**	7.261 V	4.083 V	9 V
Dienstverlening	2.872 V	2.271 V	**2.283 V**	2.283 V	1.889 V	1.889 V
Algemene Middelen	324.384 V	320.374 V	**326.554 V**	323.514 V	328.972 V	340.297 V
Belastingen en heffingen	41.082 V	42.068 V	**43.686 V**	43.686 V	43.686 V	43.686 V
Vastgoed	8.987 V	9.206 V	**9.952 V**	10.473 V	11.625 V	11.625 V
Baten programma	**383.830 V**	**384.075 V**	**390.279 V**	**387.218 V**	**390.255 V**	**397.506 V**
Saldo van baten en lasten	**301.599 V**	**283.621 V**	**298.921 V**	**280.039 V**	**274.134 V**	**275.068 V**
Storting reserve	53.714 N	26.331 N	**19.128 N**	22.149 N	20.474 N	20.728 N
Onttrekking reserve	29.666 V	45.227 V	**50.508 V**	31.137 V	29.326 V	29.526 V
Resultaat	**277.551 V**	**302.518 V**	**330.300 V**	**289.028 V**	**282.985 V**	**283.866 V**

Productgroep Bestuur

Doel

We streven naar een goed functionerende lokale democratie. Hiervoor bieden we de benodigde ambtelijke ondersteuning voor de gemeenteraad (griffie) en college van burgemeester en wethouders (bestuursondersteuning, communicatie, kabinet).

Ketenpartners

De gemeente Ede werkt samen op verschillende thema's en in verschillende samenstellingen. In de overige programma's is dit nader uitgewerkt.

Relevante nota's en lokale regelgeving

- Participatieverordening (2025)
- De Edese participatie-aanpak (2023)
- Geheimhoudingprotocol Ede 2023
- Gedragscode integriteit van bestuurders Ede (2021)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2027 doen?

Subdoel Prestaties

Onze bestuursstijl is gericht op samenwerking met de Edese samenleving.

- Wij maken vier keer per jaar gebruik van ons inwonerspanel.
- Wij informeren inwoners en ondernemers direct en persoonlijk met werkbezoeken en persoonlijke gesprekken.
- Wij nodigen inwoners uit om mee te denken over plannen die hen raken.
- Wij maken het mogelijk dat inwoners ideeën opstarten om hun buurt te verbeteren.
- In de raadsvoorstellen zetten we een participatieparagraaf.

Subdoel Prestaties

Onze informatie is begrijpelijk en ieder kanaal is makkelijk te gebruiken.

- Wij maken al onze websites en applicaties makkelijk te gebruiken en digitaal toegankelijk voor inwoners.
- Wij schrijven al onze teksten op b1-niveau (eenvoudig Nederlands), zodat ze voor onze inwoners begrijpelijk zijn.

Indicatoren

Beeldindicatoren	Metingen 31-12						Streefw.
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2027
Aantal WOO verzoeken dat jaarlijks wordt verwerkt	-	28	54	80	86	98	n.v.t.

Effectindicatoren	Metingen 31-12						Streefw.
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2027
De belangrijkste website, Ede.nl, behoudt de A-status (100%)	-	-	-	-	100	100	100
Percentage digitale toegankelijkheid van de overige websites en apps	-	-	-	-	70	82	95
A & B status							
Percentage inwoners dat onze website makkelijk te gebruiken vindt	-	-	-	-	55	-	60
Wordt tweejaarlijks gemeten. In het percentage is ook het aantal respondenten die de vraag met "geen mening" hebben beantwoord meegenomen. De vraag is alleen gesteld aan respondenten die het afgelopen jaar informatie van de gemeente hebben gezien of hebben ontvangen.							
Percentage inwoners dat de taal die de gemeente Ede gebruikt, duidelijk vindt	-	-	-	-	76	-	80
Wordt tweejaarlijks gemeten. In het percentage is ook het aantal respondenten die de vraag met "geen mening" hebben beantwoord meegenomen. De vraag is alleen gesteld aan respondenten die het afgelopen jaar informatie van de gemeente hebben gezien of hebben ontvangen.							
Aantal initiatieven van inwoners (Ede Doet)	311	415	492	516	572	565	551
Aantal initiatieven met de status 'Afgerond', 'Uitgevoerd' en 'Verantwoord'.							

Prestatie-indicatoren	Metingen 31-12						Streefw.
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2027
Percentage raadsvoorstellen met een participatieparagraaf	-	-	-	-	100	98	95
Het jaarlijkse aantal werkbezoeken van het college	-	-	-	-	16	17	20
Aantal collega's dat de training Edese Participatie aanpak heeft gevolgd	-	-	-	-	56	40	40
Aantal collega's dat de training B1 schrijven heeft gevolgd	-	-	-	75	121	69	60
Het doel voor de periode 2023-2026 is 300 collega's trainen.							

Wat gaat het kosten?

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Lasten	15.141 N	17.170 N	**15.914 N**	15.325 N	12.223 N	8.150 N
Baten	6.504 V	10.157 V	**7.804 V**	7.261 V	4.083 V	9 V
Saldo van baten en lasten	**8.636 N**	**7.014 N**	**8.110 N**	**8.065 N**	**8.141 N**	**8.141 N**
Storting reserve	0 N	1.189 N	**0 N**	0 N	0 N	0 N
Onttrekking reserve	0 N	39 V	**0 N**	0 N	0 N	0 N
Resultaat	**8.636 N**	**8.164 N**	**8.110 N**	**8.065 N**	**8.141 N**	**8.141 N**

Toelichting

Naast de kosten voor de benodigde ambtelijke ondersteuning voor de Gemeenteraad en College voor Burgemeester en Wethouders lopen ook de financiële effecten van een aantal bestuurlijke samenwerkingen via programma 8. Bijvoorbeeld het programma Vitale Vakantieparken, Regiodeel en Veluwe Alliantie.

Het saldo van baten en lasten binnen de productgroep bestuur neemt in 2027 toe met €1,09 miljoen ten opzichte van 2026. Naast de verhoging voor reguliere loon- en prijscompensatie van € 0,1 miljoen zijn de belangrijkste mutaties:

Bij de Perspectiefnota 2027-2030 zijn de volgende middelen vanaf 2027 beschikbaar gesteld:

- Formatie-uitbreiding Griffie € 87.000

De bestuurlijke samenwerkingen:

- VeluweAlliantie: € 1,2 miljoen minder lasten en € 1,2 miljoen minder baten.
- Regio Deal: € 0,4 miljoen minder lasten en € 1,6 miljoen minder baten.
- Vitale Vakantieparken (VVP): € 0,5 miljoen meer lasten en € 0,5 miljoen meer baten.

Tot slot is er bij de Programmabegroting 2025 besloten € 39.000 resterende middelen Mediafonds over te hevelen naar jaarschijf 2026. Dit is een incidentele onttrekking aan de reserve Overlopende Verplichtingen in 2026.

Productgroep Dienstverlening

Doel

Ede vindt dienstverlening aan inwoners en ondernemers erg belangrijk. De gemeente is de meest nabije overheid en inwoners zijn voor veel diensten afhankelijk van de gemeente. Het doel is om de dienstverlenende en wettelijke taken zo goed, passend en efficiënt mogelijk vorm te geven.

Het leveren van goede dienstverlening vraagt iets van de hele organisatie. Een bepaalde houding en vaardigheden die in de haarvaten van de organisatie en de vezels van alle ambtenaren zijn doorgedrongen. We moeten het samen doen, want elk contact dat een inwoner heeft met welke afdeling of ambtenaar dan ook is contact met ‘de gemeente’.

Elke inwoner en ondernemer is belangrijk voor ons. We zorgen ervoor dat we er zijn als je ons nodig hebt [dichtbij], en we beloven dat je snel een helder antwoord krijgt op al je vragen [duidelijk]

Dichtbij

Wij zijn dichtbij als je ons nodig hebt. Wij kennen onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke partners. Wij luisteren goed en onze dienstverlening is gebruiksvriendelijk.

Duidelijk

Wij zorgen dat onze diensten en producten te begrijpen zijn voor en te gebruiken zijn door iedereen. Wij zijn er als je ons nodig hebt en geven snel een helder antwoord.

Ketenpartners

Dienstverlening

Ministerie van BZK, Vereniging Nederlandse Gemeenten(VNG), Vereniging directeuren publieke dienstverlening (VDP), Digicampus, Gebruiker Centraal

Publiekszaken (Burgerzaken en Klantcontacten)
RvIG, NVVB (Nederlandse Vereniging voor Burgerzaken), Kiesraad, externe dienstverleningspartners zoals de Omgevingsdienst de Vallei, Centrum voor jeugd en Gezin, gemeenten Rhenen en Wageningen, Werkkracht etc.

Relevante nota's en lokale regelgeving

De uitgangspunten ten aanzien van dienstverlening zijn geactualiseerd. Op basis van de vernieuwde uitgangspunten en de aanbevelingen van het rekenkameronderzoek wordt er uitvoering gegeven aan dienstverlening.

Sinds 2026 is er een (her)hieuwde langdurige organisatie aanpak van kracht gegaan, waarmee er op een programmatische wijze stevig ingezet wordt op het verbeteren van de kwaliteit van de dienstverlening organisatiebreed.

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2027 doen?

Subdoel 1

De gemeente biedt tijdig passende ondersteuning op het moment dat inwoners en organisaties dat nodig hebben.

Prestaties

- Samenhangende dienstenpakketten voor de meest voorkomende levensgebeurtenissen zijn ingericht en online en fysiek beschikbaar.
- Medewerkers die contact hebben met inwoners zijn getraind en beschikken over informatie en de juiste competenties om inwoners te begeleiden.
- Warme doorverwijzing naar Informatiepunt Digitale Overheid, loket Digihulp en andere hulpstructuren is structureel geborgd in ons proces.

Subdoel 2

De gemeente biedt 24/7 toegankelijke digitale dienstverlening.

Prestaties

- Bij digitale diensten wordt standaard de ontvangst bevestigd en kan een afschrift worden gedownload.
- Alle digitale diensten voldoen aan WCAG2.1-normen.
- Aanwijzingsbesluit (Wmebv) is gepubliceerd waarin per product staat via welke kanalen het te regelen is.

Subdoel 3

Inwoners en organisaties kunnen eenvoudig informatie vinden over producten en diensten en hoe deze geregeld kunnen worden.

Prestaties

- Jaarlijkse steekproef op 20 producten toont consistentie tussen informatie op de website, bij het KCC en de digitale diensten.
- We leggen het vast als, bij klantcontacten, de inwoner of organisatie aangeeft dat informatie onduidelijk is.
- In de jaarlijkse klantreizen en wasstraten is het verbeteren van de gebruikerservaring een vast onderdeel.

Subdoel 4

De dienstverlening is veilig en transparant en biedt inwoners regie over hun eigen informatie.

Prestaties

- De systemen en medewerkers raadplegen allemaal dezelfde bron met gegevens over de inwoner of organisaties.
- Klantinteractiestrategie is gepubliceerd en jaarlijks geactualiseerd.
- De inwoner weet wat hij van de gemeente kan verwachten én kan erop vertrouwen dat die verwachting ook wordt waargemaakt.

Subdoel 5

De gemeente helpt inwoners en organisaties snel, correct en in één keer goed.

Prestaties

- Per product zijn streeftermijnen vastgesteld (korter dan wettelijk) waarop managers middels dashboard kunnen sturen.

- Verbeteringen worden doorgevoerd op basis van signalen vanuit de inwoner.
- Medewerkers zijn zich, door middel van training, bewust van hun rol in de dienstverlening.

Indicatoren

Effectindicatoren	Metingen 31-12						Streefw.
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2027
Percentage Edenaren dat (zeer) tevreden is over publieke dienstverlening	67	-	53	-	63	-	65
Wordt tweejaarlijks gemeten.							
Rapportcijfer digitale dienstverlening	7,2	-	7,1	-	7,1	-	7,0
Wordt tweejaarlijks gemeten. Rapportcijfer dat inwoners geven aan het contact dat zij hebben gehad met de gemeente Ede.							
Percentage inwoners dat de informatie van de gemeente begrijpelijk vindt			82	-	78	-	80
Wordt tweejaarlijks gemeten. Het gaat hier om mensen die zelf contact hebben gezocht met de gemeente en het contact beoordelen.							
Percentage inwoners dat aangeeft de informatie van de gemeente gemakkelijk te kunnen vinden			72	-	70	-	75
Wordt tweejaarlijks gemeten. Het gaat hier om mensen die zelf contact hebben gezocht met de gemeente en het contact beoordelen.							
Gemiddelde doorlooptijd producten en diensten (dagen)	19	18	21	21	21	20	21
Percentage aanvragen dat na streefdatum openstaat (servicenorm)	21,8	15,3	14,8	11,4	10,7	11,6	11
Aantal terugbelverzoeken	17.263	18.289	14.300	11.655	11.900	12.067	10.900

Wat gaat het kosten?

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Lasten	6.532 N	6.161 N	**6.132 N**	5.439 N	4.945 N	4.945 N
Baten	2.872 V	2.271 V	**2.283 V**	2.283 V	1.889 V	1.889 V
Saldo van baten en lasten	**3.659 N**	**3.890 N**	**3.849 N**	**3.156 N**	**3.056 N**	**3.056 N**
Storting reserve	0 N	0 N	**0 N**	0 N	0 N	0 N
Onttrekking reserve	164 V	99 V	**160 V**	0 N	0 N	0 N
Resultaat	**3.496 N**	**3.792 N**	**3.689 N**	**3.156 N**	**3.056 N**	**3.056 N**

Toelichting

Het saldo van baten en lasten binnen de productgroep dienstverlening neemt in 2027 af met € 0,04 miljoen ten opzichte van 2026. Dit is het gevolg van de reguliere loon- en prijscompensatie.

Programma Dienstverlening

In de Programmarekening 2025 is besloten om de resterende middelen ad 98.500 door te schuiven naar 2026. Dit bedrag komt in 2027 niet meer voor. In de Programmarekening 2024 is besloten de resterende middelen ad € 160.000 door te schuiven naar 2027. Dit loopt via de reserve overlopende verplichtingen.

Productgroep Algemene middelen

Doel

Een solide financiële positie van de gemeente die weerbaar en wendbaar is.

Ketenpartners

Bank Nederlandse Gemeenten.

Relevante nota's en lokale regelgeving

Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten, uitgewerkt in:

- Financiële verordening ex artikel 212 Gemeentewet (2017), uitgewerkt in:
  - Nota Reserves en voorzieningen (2016)
  - Nota afschrijvingsbeleid en waardering vaste activa 2022
  - Nota Misbruik & oneigenlijk gebruik (2005) (geen link beschikbaar)
  - Nota Risicomanagement en Weerstandsvermogen (2017)
  - Nota Onderhoud Kapitaalgoederen (2017)
  - Nota Treasury Ede 2025
  - Verordening leningen en garanties Ede (2021)
  - Nota Grondbeleid
  - Nota Verbonden partijen (2009) (geen link beschikbaar).

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2027 doen?

Subdoel

Een sluitende begroting met een weerstandsratio van 0,8 die mede daardoor voldoende wendbaar en weerbaar is zodat we tegenvallers kunnen opvangen zonder beleidsaanpassingen.

Prestaties

- Wij zorgen er met behulp van de P&C-instrumenten voor dat er tijdig voldoende informatie is om beleidskeuzes te maken.
- Wij vertalen de ontwikkeling in de Algemene Uitkering uit het Gemeentefonds tijdig naar consequenties voor gemeentelijk beleid.

Subdoel

Er is een verantwoorde* verhouding tussen inhuur (exclusief inhuur voor verbonden partijen) en vast personeel.

Prestaties

- We geven inzicht in de inhuur voor optimale sturing.
- We blijven investeren in de ontwikkeling en professionalisering van het personeel.
- We zetten ons in om medewerkers te binden.

Indicatoren

Effectindicatoren	Metingen 31-12						Streefw.
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2027
Personeelsformatie *De toegestane formatie in fte per 1.000 inwoners van het ambtelijk apparaat voor het begrotingsjaar op peildatum 31 december.*	7,5	7,3	7,6	7,7	8,2	8,7	8,8
Kosten ambtelijk apparaat *Alle personele en materiële kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de organisatie, exclusief griffie en bestuur, per inwoner.*	657	730	746	801	792	912	912
Personeelsbezetting *Het gaat hier om het gemiddelde van het werkelijk aantal fte per 1.000 inwoners dat werkzaam is.*	7,1	7,2	7,2	7,3	8,0	8,3	8,4
Kosten externe inhuur *Kosten als percentage van totale loonsom + totale kosten inhuur externen.*	14,2	17,2	17,4	20,3	16,9	13,2	10,0
Overheadkosten *Alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces als percentage van de totale lasten (exclusief toevoegingen aan de reserves) op basis van de definitie die gebruikt wordt voor Vensters Voor Bedrijfsvoering.*	9,3	8,6	8,0	9,0	7,9	8,2	9,7

Wat gaat het kosten?

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Lasten	48.813 N	62.562 N	**55.415 N**	71.739 N	83.226 N	93.590 N
Baten	324.384 V	320.374 V	**326.554 V**	323.514 V	328.972 V	340.297 V
Saldo van baten en lasten	**275.571 V**	**257.811 V**	**271.139 V**	**251.775 V**	**245.746 V**	**246.707 V**
Storting reserve	50.594 N	20.474 N	**17.105 N**	20.068 N	18.386 N	18.652 N
Onttrekking reserve	24.843 V	39.654 V	**47.603 V**	28.399 V	26.607 V	26.829 V
Resultaat	**249.820 V**	**276.991 V**	**301.636 V**	**260.106 V**	**253.967 V**	**254.884 V**

Toelichting

Het saldo van baten en lasten binnen de productgroep algemene middelen neemt in 2027 toe met € 13,33 miljoen voordelig ten opzichte van 2026.

Ten opzichte van 2026 is de algemene uitkering toegenomen met € 7,99 miljoen. Dit betreft een combinatie van accres, taakmutaties en opschalingskorting.

In 2027 stijgen de rentelasten ten opzichte van 2026. Dat wordt enerzijds veroorzaakt door het noodzakelijk aantrekken van nieuwe leningen ter financiering van nieuwe investeringen. Anderzijds is gerekend met een hoger rentepercentage dan in 2026. Per saldo leidt dit tot een nadeel van € 1,18 miljoen op dit programma.

In 2027 stijgen de overheadkosten ten opzichte van 2026. Dat wordt veroorzaakt door een toename van de formatie en de verwerking van de middelen voor realisatiekracht. Daarnaast is met ingang van de begroting 2027 de formatie vanuit het ruimtelijk domein en het sociaal domein toegevoegd. Per saldo leidt dit tot een nadeel van € 6,5 miljoen op dit programma.

De mutaties in de algemene reserve als gevolg van doorwerking vanuit eerdere P&C-documenten leiden tot lagere stortingen (€ 3,5 miljoen) in een hogere onttrekking (€ 7,9 miljoen) aan de reserves.

Productgroep Belastingen en heffingen

Doel

Dat de belastingtaken en de Wet waardering onroerende zaken (WOZ) tijdig, volledig en rechtmatig worden uitgevoerd.

Ketenpartners

Kadaster; CBS; Rijksbelastingdienst; Waterschappen; KvK; Waarderingskamer.

Relevante nota's en lokale regelgeving

- Nota lokale heffingen (2023)

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2027 doen?

Subdoel Prestaties

Een verdere verbetering van de kwaliteit van de Basisregistratie Personen (BRP)

- Het gericht controleren van (verdachte) adressen, aangeleverd vanuit ICTU/LAA, waarbij, in samenhang met het reguliere adresonderzoek, alle te onderzoeken adressen tijdig en volledig worden afgehandeld.
- Intensivering controle inschrijvingen arbeidsmigranten.

Subdoel

Voortzetting van het klantgericht invorderen, zodat belastingschuldigen niet geconfronteerd worden met een verdere opstapeling van schulden en bijbehorende problemen.

Prestaties

- Meer persoonlijk contact en maatwerk indien nodig.
- Meer afstemming met collega's van andere afdelingen om met 1 gezicht naar buiten te treden.
- Intensivering gebruik QR codes biJ aanmaningen en dwangbevelen om het belastingschuldigen makkelijker/laagdrempeliger te maken om tot betaling over te gaan.

Subdoel

De kwaliteit van de werkzaamheden binnen Belastingen en WOZ wordt nog verder verhoogd en nog efficiënter uitgevoerd.

Prestaties

- Verdere inzet/verbreding Robotic Process Automation (RPA) al dan niet in combinatie met AI, waarbij onder meer de processen herwaardering en bouwmutaties in pilotvorm worden getest.
- Inzet drones voor bouwinspecties ter beoordeling van het percentage "bouw gereed" per 1-1-2027.

Subdoel

Inwoner en ondernemer nog meer betrekken bij de WOZ-waarderingen

Prestaties

- Per 1-1-2027 wordt het gemoderniseerd taxatieverslag in productie genomen.
- Invulling geven aan de per 1-1-2027 verplichte verificatieplicht voor waarderelevante objectgegevens van woningen. Hierbij kan gebruik worden gemaakt van de nieuwe landelijke functionaliteit "check uw woning", waarmee inwoners betrokken worden bij de waardering van de woning.
- Optimalisatie kwaliteit objectkenmerken niet-woningen door inzet inlichtingen formulieren.

Indicatoren

Prestatie-indicatoren	Metingen 31-12						Streefw.
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2027
Het percentage belastingplichtigen dat op tijd een aanslag ontvangt	-	-	99	99	99	99	99
Het percentage kwijtscheldingsverzoeken dat binnen drie maanden is afgehandeld	-	-	100	100	100	100	100
Betreft volledig ingediende verzoeken. Wanneer de belastingplichtige niet alle documenten heeft aangeleverd, dan is de termijn van drie maanden niet van toepassing.							
Het percentage gecontroleerde en verwerkte (door het Ministerie van Binnenlandse Zaken aangeleverde) risicoadressen	-	-	70	95	95	95	95

Wat gaat het kosten?

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Lasten	2.640 N	2.730 N	**2.765 N**	2.765 N	2.765 N	2.765 N
Baten	41.082 V	42.068 V	**43.686 V**	43.686 V	43.686 V	43.686 V
Saldo van baten en lasten	**38.442 V**	**39.338 V**	**40.921 V**	**40.921 V**	**40.921 V**	**40.921 V**
Onttrekking reserve	67 V	65 V	**0 N**	0 N	0 N	0 N
Resultaat	**38.509 V**	**39.403 V**	**40.921 V**	**40.921 V**	**40.921 V**	**40.921 V**

Toelichting

Het saldo van baten en lasten binnen de productgroep belastingen en heffingen neemt in 2027 toe met € 1,58 miljoen ten opzichte van 2026. De stijging in de baten van € 1,62 miljoen is het gevolg van het verwerken van de prijscompensatie op de tarieven. De stijging in de lasten van € 0,04 miljoen is het gevolg van diverse interne doorbelastingen/mutaties.

Bij de Programmarekening 2025 is besloten € 65.000 resterende middelen WOZ waarderingsapplicatie over te hevelen naar jaarschijf 2026. Dit is een incidentele onttrekking aan de reserve Overlopende Verplichtingen in 2026.

Productgroep Vastgoed

Doel

Een duurzame vastgoedportefeuille die ingezet wordt voor de huisvestingsvraag van organisaties die met hun activiteiten het beleid van de gemeente ondersteunen.

Ketenpartners

Maatschappelijke organisaties (huurders zoals SportServiceEde, Cultura Ede, stichtingen Buurt- en Dorpshuizen); Sportverenigingen; Kinderdagverblijven; Schoolbesturen; Molenaars; Onderhoudspartijen (bouwbedrijf Kreeft Ede, Van den Berg Installateurs, Nijbod Consultancy BV).

Relevante nota's en lokale regelgeving

- Vastgoednota 2017

Wat willen we bereiken en wat gaan we daarvoor in 2027 doen?

Subdoel Prestaties

De tevredenheid van onze klanten is toegenomen.

- Klanttevredenheidsonderzoek uitvoeren in 2027.

Subdoel Prestaties

Ons vastgoed blijft op onderhoudskwaliteitsniveau 3 (volgens NEN2767).

- MJOP's actualiseren op basis van audits en uitgevoerde werkzaamheden.
- Benodigde certificeringen en keuringen worden in beeld gebracht en indien nodig uitgevoerd.

Subdoel Prestaties

In 2050 is onze vastgoedportefeuille* energieneutraal.

- Routekaart Verduurzaming gemeentelijk Vastgoed uit 2021 herijken.
- Bepalen van indicatoren waarop wordt gemonitord.
- Plan van aanpak maken voor de uitvoering van de herijkte Routekaart.

Subdoel Prestaties

Vastgoed inzetten als een strategisch instrument voor maatschappelijke doelen.

- Herijken Vastgoednota 2017.

Subdoel Prestaties

In 2027 zijn onze woonwagens en woonwagenstandplaatsen afgestoten.

- De woonwagenstandplaatsen en huurwoonwagens worden afgestoten.

Indicatoren

Beeldindicatoren	Metingen 31-12						Streefw.
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2027
Percentage aandeel maatschappelijk bezit in portefeuille *Op basis van BVO-objecten.*	91,3	90,3	91,4	87,6	93,2	92,1	n.v.t.
Aantal gemeentelijke monumenten *Objecten in portefeuille van TMVG**	9	9	9	11	12	11	n.v.t.
Aantal rijksmonumenten *Objecten in portefeuille van TMVG**	18	18	18	18	18	17	n.v.t.

Beeldindicatoren	Metingen 31-12						Streefw.
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2027
Afstand tot een voorziening (in kilometers)							
- Onderwijs	0,4	0,6	0,6	0,62	0,62	0,62	n.v.t.
- Cultuur	1,2	1,7	1,7	1,74	1,74	1,74	n.v.t.
- Sport	0,6	1,0	1,1	1,11	1,11	1,11	n.v.t.
- Welzijn	0,8	1,1	1,1	1,1	1,11	1,11	n.v.t.

* Team Maatschappelijk Vastgoed en Grond.

Effectindicatoren	Metingen 31-12						Streefw.
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2027
Tevredenheid dienstverlening - huisvestingszaken	-	-	-	43	-	-	45
Percentage. Wordt één keer in de drie jaar gemeten.							
Tevredenheid dienstverlening klacht, schade, storing	-	-	-	40	-	-	45
Percentage. Wordt één keer in de drie jaar gemeten.							
Tevredenheid planmatig onderhoud	-	-	-	92	-	-	80
Percentage. Wordt één keer in de drie jaar gemeten.							
Tevredenheid vastgoed	-	-	-	73	-	-	75
Percentage. Wordt één keer in de drie jaar gemeten.							
Leegstandscijfer	-	2,9	1,7	1,9	2,2	0,99	1,24
Percentage.							

Prestatie-indicatoren	Metingen 31-12						Streefw.
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2027
Percentage vastgoed objecten	-	-	94,3	-	-	93	95
Minimaal niveau 3 onderhoudskwaliteit op de totale portefeuille Maatschappelijk Vastgoed.							
Percentage gasloze aansluitingen van onze kernvoorraad	6	6	8	9	9	11	14
Aantal zonnepanelen op vastgoed panden	4.723	5.825	6.484	7.592	8.224	8.304	9.950
Inclusief scholen eigendom en geen eigendom.							

Vervallen indicatoren	Metingen 31-12						Streefw.
	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2027
Kernvoorraad energie neutraal in 2050	0	0	0	0	0	0	60*
*Percentage. * Streefwaarde 2030. Kernvoorraad energie neutraal is niet goed te meten, daarom vervalt deze indicator.*							

Wat gaat het kosten?

Bedragen x € 1.000

	Rekening 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Raming 2028	Raming 2029	Raming 2030
Lasten	9.106 N	11.830 N	**11.132 N**	11.910 N	12.962 N	12.989 N
Baten	8.987 V	9.206 V	**9.952 V**	10.473 V	11.625 V	11.625 V
Saldo van baten en lasten	**119 N**	**2.624 N**	**1.180 N**	**1.437 N**	**1.337 N**	**1.363 N**
Storting reserve	3.120 N	4.668 N	**2.023 N**	2.081 N	2.088 N	2.076 N
Onttrekking reserve	4.593 V	5.371 V	**2.745 V**	2.738 V	2.719 V	2.696 V
Resultaat	**1.354 V**	**1.921 N**	**458 N**	**780 N**	**707 N**	**743 N**

Toelichting

Het saldo van baten, lasten en reservemutaties binnen de productgroep Vastgoed neemt in 2027 af met € 1,5 miljoen ten opzichte van 2026. De toekenning van de reguliere loon- en prijscompensatie zorgt voor een stijging van de lasten met € 95.000. De belangrijkste verklaringen voor het resterende verschil tussen de begroting 2026 en 2027 zijn:

Actualisatie portefeuille en egalisatiereserve kapitaallasten
De actualisatie van de investeringsportefeuille leidt in 2027 tot wijzigingen van € 2,6 miljoen in zowel de toevoegingen aan als de onttrekkingen uit de egalisatiereserves voor kapitaallasten. Deze wijzigingen zijn technisch van aard en hangen voornamelijk samen met investeringen die worden afgerond en overgaan naar de exploitatiefase. In 2026 zijn bijvoorbeeld het nieuwe Wijkhuis de Wulp in Ede en de Commanderij in Bennekom opgeleverd. Ook zijn er kunstgrasvelden vervangen op diverse sportparken. Hierdoor worden de bijbehorende kapitaallasten in de exploitatie verwerkt en verschuiven middelen tussen de egalisatiereserves.

Actualisatie vastgoedportefeuille
Door de ingebruikname van nieuwe en gerenoveerde objecten en overige mutaties wijzigt de samenstelling van de vastgoedportefeuille. Dit leidt in 2027 ten opzichte van 2026 per saldo tot € 0,7 miljoen lagere lasten en € 0,75 miljoen hogere baten, dit is samen een voordelig verschil van € 1,45 miljoen ten opzichte van 2026.

De lagere lasten zijn het saldo van zowel stijgingen als dalingen op verschillende objecten. De dalingen hebben voornamelijk betrekking op eenmalige incidentele uitgaven voor werkzaamheden aan de Kreelseweg, de asbestsanering van de Sterrenberg en het geschikt maken van de voormalig Ericahorst voor onderwijsdoeleinden. Hiertegenover staan hogere lasten op andere objecten, waardoor de lasten per saldo met € 0,7 miljoen afnemen. De hogere baten worden voornamelijk veroorzaakt door huurontvangsten voor de eerder genoemde opgeleverde gebouwen de Wulp en Commanderij.

5. Financiën

5.1 Samenvatting financieel beeld

In de Perspectiefnota 2027-2030 is, vanwege de bestuurswisseling, bewust gekozen voor een beleidsarme lijn, met alleen de meest noodzakelijke bijstellingen. Deze begroting vormt daarmee de eerste uitwerking van het bestuursakkoord, met concrete keuzes, investeringen en actualisaties.

Uitgangspunt blijft dat de begroting voor 2027 structureel en reëel sluitend is. Daarmee voldoet de gemeente aan de financiële voorwaarden voor een gezonde begroting. Tegelijk laat deze begroting zien dat de financiële druk in de jaren daarna aanhoudt. De ruimte is beperkt en vanaf 2028 lopen de tekorten op.

Ondanks deze financiële druk blijven we investeren in onze gemeente. Deze investeringen zijn nodig om Ede verder te ontwikkelen en in te spelen op de groei van de gemeente en de opgaven die daarmee samenhangen. Die ruimte is er, omdat Ede beschikt over een stevige financiële buffer in de algemene reserve. Tegelijk blijven we, onder meer via de VNG, richting het Rijk aandringen op voldoende middelen en passende sturingsmogelijkheden, zodat gemeenten hun taken ook op langere termijn verantwoord kunnen blijven uitvoeren.

De voorgestelde wijzigingen in deze begroting leiden in 2027 per saldo tot een voordeel van € 3,5 miljoen. Vanaf 2028 verandert dit beeld in een nadeel van € 9,7 miljoen in 2028, € 10,2 miljoen in 2029 en € 10,0 miljoen in 2030.

De ruimte in 2027 ontstaat vooral door financiële bijsturing. Zo kiezen we ervoor om drie reserves zonder bestedingsplan in dat jaar vrij te laten vallen ten gunste van de algemene reserve. Daartegenover staan oplopende lasten op verschillende beleidsterreinen. Vooral de investeringen in onderwijs en maatschappelijke voorzieningen zijn omvangrijk. Daarnaast blijft het sociaal domein een belangrijk aandachtspunt, met financiële druk bij onder meer jeugdzorg, beschermd wonen en andere vormen van ondersteuning. Ook noodzakelijke investeringen in beheer en onderhoud van de openbare ruimte, mobiliteit, dienstverlening, informatiebeveiliging en privacy werken meerjarig door in de begroting. Een volledig overzicht van de wijzigingen is opgenomen in hoofdstuk 3 van deze begroting.

De algemene reserve biedt op dit moment ruimte om de ontwikkelingen op te vangen, maar vormt geen oplossing voor de structureel oplopende tekorten. Daarbij komt dat een deel van de meerjarige lasten nog als pm-post is opgenomen. Dit betekent dat nog niet alle financiële gevolgen volledig in beeld zijn en dat het financiële beeld vanaf 2028 nog verandert.

In lijn met het eerdere VNG-advies is ervoor gekozen om 2027 sluitend te presenteren en de tekorten vanaf 2028 zichtbaar en transparant in beeld te brengen. Daarmee geeft de gemeente een reëel financieel beeld, zonder tekorten vooraf te verhullen met onzekere stelposten. Het huidige beeld vanaf 2028 maakt duidelijk dat aanvullende keuzes nodig zijn om het financiële perspectief ook op langere termijn duurzaam in evenwicht te brengen. De komende Perspectiefnota is daarom een belangrijk moment om, op basis van nieuwe inzichten en landelijke ontwikkelingen, het meerjarige financiële beeld opnieuw te beoordelen en aanvullende ombuigingsmaatregelen voor te bereiden.

Van perspectiefnota naar begroting in cijfers

De programmabegroting bouwt verder op het financieel perspectief van de Perspectiefnota 2027-2030. Rekening houdend met de uitkomsten van de meicirculaire 2026 starten we deze programmabegroting met onderstaand financieel beeld. Daarbij is het goed te vermelden dat incidentele baten en lasten het financiële

beeld enigszins kunnen vertroebelen. Dat komt niet in de laatste plaats door de wijze waarop het Rijk zorg draagt voor financiering van gemeentelijke taken. Om inzicht in het uiteindelijke structurele financiële beeld te schetsen, vermelden we als laatste regel van tabel 5.1.2 het structurele saldo dat van toepassing is.

Tabel 5.1.1 - Vertrekpunt Programmabegroting 2027-2030 **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Financieel kader					
A: Stand Perspectiefnota 2027-2030 (pag. 7)	8.305 N	27.443 N	5.480 N	5.332 N	6.247 N
B: Algemene uitkering (memo meicirculaire 2026)	1.756 V	2.204 V	2.581 V	1.432 V	2.087 V
C: Afrondingsverschillen	1 V	1 V	2 V	2 V	3 V
Vertrekpunt Programmabegroting 2027-2030 (A t/m C)	**6.548 N**	**25.238 N**	**2.897 N**	**3.898 N**	**4.157 N**

Onderstaande tabel toont het uiteindelijke financiële beeld van deze begroting. Zoals inmiddels gebruikelijk is daarbij de actualisatie van het lopende begrotingsjaar (2026) meegenomen in hoofdstuk 3 'Wijzigingen begroting'. Hiermee is in één oogopslag te zien wat er wordt gewijzigd, zonder herhaling van teksten omdat wijzigingen zowel betrekking kunnen hebben op het lopende begrotingsjaar als de daaropvolgende jaren.

Tabel 5.1.2 - Financieel beeld Programmabegroting 2027-2030 **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Financieel kader					
A: Vertrekpunt Programmabegroting 2027-2030 (tabel 5.1.1)	6.548 N	25.238 N	2.897 N	3.898 N	4.157 N
B: Wijzigingen begroting (hoofdstuk 3.3)	1.728 V	3.501 V	9.661 N	10.157 N	10.005 N
Saldo Programmabegroting 2027-2030 (A + B)	**4.820 N**	**21.737 N**	**12.558 N**	**14.055 N**	**14.162 N**
Structureel saldo (zie bijlage 1G)	*8.146 V*	*424 V*	*9.584 N*	*11.516 N*	*10.053 N*

In de jaren 2026 tot en met 2030 is in alle jaren sprake van een negatief begrotingssaldo. Exclusief de incidentele baten en lasten is de begroting in 2027 wel structureel en reëel in evenwicht, zoals opgenomen in bijlage 1G. Daarmee wordt voldaan aan artikel 189 van de Gemeentewet, waarin staat dat de raad erop toeziet dat de begroting structureel en reëel in evenwicht is.
Vanaf 2028 is geen sprake van een structureel en reëel sluitende begroting. Bij de volgende begroting moet daarom óf het eerste begrotingsjaar (2028) structureel sluitend worden gemaakt, óf aannemelijk worden gemaakt dat het structureel en reëel evenwicht in de daaropvolgende jaren wordt hersteld.

Het financieel beeld uit tabel 5.1.2 heeft het volgende effect op het verloop van de Algemene reserve:

Tabel 5.1.3 - Algemene reserve Programmabegroting 2027-2030 **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Stand 1 januari	77.727 V	72.907 V	51.170 V	38.612 V	24.557 V
Doorwerking besluitvorming t/m PN 2027-2030 (tabel 5.1.1)	6.548 N	25.238 N	2.897 N	3.898 N	4.157 N
Wijzigingen begroting (tabel 5.1.2)	1.728 V	3.501 V	9.661 N	10.157 N	10.005 N
Stand per 31 december (voor resultaatbestemming)	**72.907 V**	**51.170 V**	**38.612 V**	**24.557 V**	**10.395 V**
Surplus ten opzichte van bodem van € 10 miljoen	*62.907 V*	*41.170 V*	*28.612 V*	*14.557 V*	*395 V*

De algemene reserve bedraagt eind 2030 € 10,4 miljoen. Daarmee ligt deze net boven de vastgestelde ondergrens van € 10 miljoen.

5.2 Financiële positie

In een beschrijving van de financiële positie zijn drie begrippen van belang: structureel begrotingsevenwicht, weerbaarheid en wendbaarheid van de begroting. Deze zijn hieronder nader toegelicht.

Structureel begrotingsevenwicht

De gemeenteraad heeft als taak om toe te zien dat de begroting structureel en reëel in evenwicht is. Daarbij is niet alleen het begrotingssaldo per jaar van belang, maar ook het inzicht in structurele baten en lasten. In "Bijlage 1G - Overzicht incidentele baten en lasten" is het overzicht van incidentele baten en lasten opgenomen. Voor het jaar 2027 geldt dat, wanneer we de begroting schonen voor incidentele baten en lasten, de structurele lasten gedekt worden door structurele baten. Vanaf 2028 is sprake van een nadelig begrotingssaldo.

Weerbaarheid van de begroting

Tabel 5.2.1 - Kengetallen

Bedragen x € 1 miljoen

Ratio weerstandsvermogen, reeks staat in tijdsvolgorde	PB 2024	PR 2023	PB 2025	PR2024	PB2026	PR2025	PB2027	Norm
A. Beschikbare buffers	98	101	90	110	103	136	**111**	
B. Nodig voor opvangen risico's	26	21	21	22	22	25	**23**	
Ratio (A/B)	3,8	4,8	4,2	5,0	4,7	5,5	**4,8**	> 0,8

Tabel 5.2.2

Bedragen x € 1 miljoen

Algemene reserve 31-12	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Programmarekening	46	65	87	77	75					
Prognose begroting 2027-2030						73	**51**	39	25	10

Norm: Bodem van € 10 miljoen in het laatste jaar van het meerjarenperspectief.

De indicatoren die we gebruiken voor het meten van de weerbaarheid van de begroting scoren goed, de weerstandsratio zelfs uitstekend. De algemene reserve laat overigens wel een toekomstige daling zien, voornamelijk als gevolg van nadelige begrotingssaldi, investeringen en mutaties tussen reserves. Daarbij hoort de kanttekening dat deze ontwikkeling rooskleuriger uit zal vallen omdat de hierin meegerekende nadelige toekomstige begrotingssaldi zich niet voor zullen doen vanwege de wettelijke verplichting tot een sluitende begroting. Voor meer details wordt verwezen naar "6.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing."

Wendbaarheid van de begroting

Tabel 5.2.3 - Kengetallen Programmabegroting 2027-2030

Omschrijving	Verloop van de kengetallen					
	PB 2026	PR 2025	PB 2027	MJB 2028	MJB 2029	MJB 2030
Netto schuldquote	70%	36%	63%	82%	98%	99%
Gecorrigeerde netto schuldquote	63%	26%	56%	76%	92%	94%
Solvabiliteitsratio	27%	39%	30%	25%	22%	20%
Structurele exploitatieruimte	0%	5%	0%	-2%	-2%	-2%
Grondexploitatie	10%	12%	9%	11%	12%	10%
Belastingcapaciteit *	88%	89%	90%	90%	90%	90%

* Het cijfer Belastingcapaciteit vanaf 2026 geeft een vertekend doordat bij de berekening geen rekening mag worden gehouden met stijging van de landelijke woonlasten (zie toelichting hoofdstuk 6.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing)

Bovenstaande kengetallen zeggen iets over de wendbaarheid van de begroting. Daarbij hanteren we een kleur om aan te duiden in welke categorie het betreffende kengetal past volgens de signaalwaarden van de Provincie Gelderland. Groen staat daarbij voor 'minst risicovol', grijs voor 'neutraal' en oranje voor 'meest risicovol'.

Meer details en duiding van de kengetallen en signaalwaarden is opgenomen in paragraaf "6.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing".

5.3 Algemene uitkering

In verband met beperkte tijd tussen de openbaarmaking van de septembercirculaire en de oplevering van de programmabegroting aan de raad, worden de uitkomsten van de circulaire sinds enkele jaren niet meer verwerkt in de programmabegroting zelf. Via een afzonderlijk memo wordt u, parallel aan de begrotingsbehandeling, geïnformeerd over de uitkomsten van de septembercirculaire 2026. De integrale afweging over de (inzet van de) meerjarige accresontwikkeling uit de septembercirculaire vindt plaats bij de Perspectiefnota 2028-2031.

5.4 Investeringen

In onderstaand overzicht zijn de toegekende en geoormerkte investeringen voor de periode 2027-2030 opgenomen.

Tabel 5.4.1 - Voorgenomen investeringen **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	Investeringen 2027	Investeringen 2028	Investeringen 2029	Investeringen 2030
Huisvestingsvoorzieningen onderwijs	27.888	23.601	619	16.698
Sportaccommodaties	14.357	31.144	0	0
Multifunctionele accommodaties	305	8.900	1.000	0
Programma Maatschappelijke voorzieningen (P01)	**42.550**	**63.645**	**1.619**	**16.698**
Programma Preventieve ondersteuning (P02)	**389**	**0**	**0**	**0**
Verkeersveiligheid	3.991	4.295	593	0
Verkeersregelinstallaties	162	166	170	0
Grondzaken - Werken	5.300	5.300	7.400	3.900
Overige investeringen	2.412	1.832	1.317	0
Programma Economie en Mobiliteit (P04)	**11.865**	**11.593**	**9.480**	**3.900**
Grondzaken - Wonen	5.400	3.200	1.500	1.300
Spoorzone	0	0	0	0
Parklaan	0	0	0	0
Overige investeringen	7.412	11.663	9.323	5.900
Programma Ruimtelijke ontwikkeling (P05)	**12.812**	**14.863**	**10.823**	**7.200**
Brandweerkazerne	4.301	15.343	22.182	14.769
Programma Veiligheid (P06)	**4.301**	**15.343**	**22.182**	**14.769**
Openbare ruimte (wegen, openbare verlichting, groen, etc.)	7.095	6.716	6.703	6.272
Vernieuwing openbare ruimte (o.a. Fietsplan)	2.545	3.279	2.690	0
Bomen	631	96	0	0
Overige investeringen	2.861	10	0	0
Riolering	6.986	7.198	8.083	9.140
Programma Kwaliteit leefomgeving (P07)	**20.118**	**17.299**	**17.476**	**15.412**
Vastgoed	40.081	11.801	7.987	2.500
ICT - middelen	439	0	0	0
Overige investeringen	116	0	0	0
Programma Bestuur en organisatie (P08)	**40.636**	**11.801**	**7.987**	**2.500**
Totaal	**132.671**	**134.544**	**69.567**	**60.479**

De nieuwe investeringen zijn toegelicht in de volgende paragraaf (5.5 Kredieten).

5.5 Kredieten

In onderstaande tabel zijn de door de raad beschikbaar te stellen kredieten opgenomen. Een toelichting per krediet is te vinden in hoofdstuk 3 'Wijzigingen begroting' omdat daar de nieuwe kapitaallasten zijn opgenomen en toegelicht. Voor de kredieten waarvoor dekking van de kapitaallasten reeds aanwezig is geldt dat onder de tabel een korte toelichting is opgenomen. In dat geval is de omschrijving van het krediet in de tabel *cursief* gedrukt (* = beschikbaar stellen van reeds geoormerkte kredieten).

Tabel 5.5.1 **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Nieuw krediet					
Renovatie kunstgras hockey - toplaag	-	272	-	-	-
Renovatie kunstgras hockey- onderlaag	-	272	-	-	-
2e ingang Cultura	-	1.000	500	-	-
*Opstal Turnhal **	-	1.742	-	-	-
*Bouw Turnhal **	-	5.002	-	-	-
Herinrichten groenstrook Tooroplaan (HEZ)	-	900	-	-	-
1e inrichting meubilair en Onderwijsleerpakket	-	300	-	-	-
Uitbreiding basisschool De Ontdekking (Westhal)	-	803	-	-	-
Vernieuwbouw Louise de Coligny - Voorbereidingskrediet	-	-	273	273	-
IKC Al Alamana en de Rots - Voorbereidingskrediet	-	-	345	345	-
Bouwkrediet brandweerkazerne inclusief inrichting	163	3.523	15.343	22.182	14.769
Uitvoeringskrediet ontsluiting, overige infra, openbare ruimte (riolering, groencompensatie, parkeerplaatsen herinrichten etc.) en coördinatie	444	1.046	1.497	-	-
Bouw- en uitvoeringskrediet herinrichting sportpark (velden aanleg, bouw vastgoed)	145	7.841	2.100	-	-
Uitbreiding wandel- en fietsnetwerk Foodvalley	113	252	63	23	-
Voorbereidingskrediet Roots (Stationskwartier)	-	200	-	-	-
Entree Stationskwartier	-	667	667	667	-
Waterberging Noordplein	-	-	650	650	-
Herinrichting Schaapsweg	-	700	-	-	-
Ontsluiting de Stroet	-	220	240	-	-
Verharden zandweg Hullerpad	-	275	275	-	-
Renovatie kleedkamers DVO	-	50	-	-	-
Bedrijfswagen voor verwijderen verkeerd geparkeerde fietsen	75	-	-	-	-
Westhal	-	250	8.900	1.000	-
Nieuwbouw Marnix College *	-	18.393	18.393	-	-
Nieuwbouw Marnix College - Actualisatie	-	3.970	3.970	-	-
Parkeerautomaten	-	200	-	-	-
Aankoop grond voedingsgebied	1.350	-	-	-	-
Voorbereidingskrediet bedrijventerrein Harskamp	-	150	-	-	-
Voorbereidingskrediet Hoogbouw Ede Zuid	-	500	-	-	-
Batterij gemeentewerf	-	110	-	-	-
Programma HNW	-	7.000	7.000	2.500	2.500
Ophoging bestaand krediet					
Nieuwbouw Kruisbeekweg 45	-	3.530	-	-	-
Krediet upgrade nieuwe sportvoorziening Marnix	-	-	425	-	-
Rehoboth Wekerom	-406	-	-	-	-
Voorbereidingskrediet Veldbies	50	-	-	-	-
Voorbereidingskrediet Doesburgerbroek fase 2	100	750	700	700	600
Geoormerkte krediet					
Van Lodenstein College	-	-	-	-	8.758
IKC Al Alamana en de Rots	-	-	-	-	7.940
Totaal	**2.034**	**59.918**	**61.341**	**28.340**	**34.567**

Beschikbaar stellen krediet turnhal

De raad heeft in 2022 een structurele exploitatiebijdrage voor de nieuwe turnhal vastgesteld en een voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld. De locatiestudie en het schetsontwerp zijn afgerond. In de volgende fase wordt het definitief ontwerp uitgewerkt en de businesscase geactualiseerd. Daarmee wordt ook beoordeeld of de in 2022 vastgestelde exploitatiebijdrage nog voldoende is. Om deze fase te starten en toe te werken naar de start van de bouw in het vierde kwartaal van 2027, wordt gevraagd het volledige geoormerkte investeringskrediet van € 6.744.532 beschikbaar te stellen.

Entree Stationskwartier

De activiteiten van het project “Entree Stationskwartier Ede-Wageningen” betreffen het aantrekkelijk maken van het gebied om te bezoeken en te verblijven. Concreet gaat het om de volgende activiteiten:

- Inrichting van het Frisopark voor de historische Maurits- en Friso-kazernes.
- Inrichting van appelplaats tussen deze beide kazernes tot evenementenlocatie.
- Toevoeging van kunstobjecten in het park respectievelijk in de directe omgeving van het station.
- Programmering van culturele, economische, sportieve en recreatieve activiteiten in en om deze locaties.

De totale kosten van dit project worden geschat op € 6,0 miljoen waarvan € 3,5 miljoen reeds is opgenomen in de grondexploitatie WFC. € 0,5 miljoen betreft exploitatiebudget bedoeld voor culturele, economische, sportieve en recreatieve activiteiten. Het resterende bedrag van € 2,0 miljoen betreft investeringen waarvoor we nu een krediet aanvragen van € 2,0 miljoen. De dekking hiervoor komt volledig uit te ontvangen subsidies voor dit project (regiodealsubsidie en provinciale subsidie).

Voorbereidingskrediet bedrijventerrein Harskamp

Voor BT Harskamp wordt in 2027 gewerkt aan de uitwerking van de startnotitie, inclusief stedenbouwkundig, geluids- en milieuonderzoek, participatiebijeenkomsten, communicatie en de voorbereiding van de opening van een grondexploitatie, in samenhang met de ontwikkeling van Het Laar II in Wekerom. In voorbereiding op de opening van de grondexploitatie voor het bedrijventerrein Harskamp vragen we € 150.000 voorbereidingskrediet aan voor 2027. Dit voorbereidingskrediet wordt bij opening van een grondexploitatie ingebracht in deze grondexploitatie.

Voorbereidingskrediet Hoogbouw Ede Zuid

In mei 2026 zijn we samen met Woonstede gestart met het proces om een partner te selecteren voor de ontwikkeling van Hoogbouw Ede Zuid. Eind dit jaar is het duidelijk welke partner we kiezen, daarmee gaan we vervolgens de haalbaarheidsfase is, waarbij door de marktpartij ook voorstellen gedaan worden voor een optimalisatie van de plannen. Als de haalbaarheidsfase positief wordt afgesloten sluiten we samen met Woonstede een Samenwerkingsovereenkomst met deze marktpartij. Aan het einde van de haalbaarheidsfase zal ook worden toegewerkt naar een besluit over opening van de grondexploitatie. We vragen voorafgaand aan de opening van de grondexploitatie € 500.000 in 2027 beschikbaar te stellen ter voorbereiding. Deze kosten zullen bij het openen van de grondexploitatie worden ingebracht in de grondexploitatie.

Batterij gemeentewerf

Vanwege de gunstige aanbestedingsuitkomst voor de solar-carport is binnen het beschikbare krediet financiële ruimte ontstaan. Deze ruimte ter hoogte van € 110.000 willen we benutten voor de realisatie van een batterijopslagsysteem. Met deze investering maken we het systeem toekomstbestendiger en vergroten we de mogelijkheden om netbewust stroom te gebruiken, bijvoorbeeld door opwek en verbruik beter op elkaar af te stemmen (gelijktijdigheid) en piekbelasting op het elektriciteitsnet te verminderen.

Kredietaanvraag met bestaande dekking programma HNW

Er ligt een ombuigingsopgave voor huisvesting en facilitair in Spoor 2 om structureel 1 miljoen euro te besparen. Om dit te realiseren gaan we terug in vierkante meters voor de huisvesting van de ambtelijke organisatie. Om dit mogelijk te maken dienen de nog wel in te zetten vierkante meters te worden verbouwd met als doel meer werkplekken op deze oppervlakte te realiseren. Daarnaast is jarenlang niet geïnvesteerd in de huisvesting, waardoor de inrichting is afgeschreven en nieuwe investeringen noodzakelijk zijn. Dekking voor de investeringen komt vanuit bestaande budgetten.

Krediet upgrade nieuwe sportvoorziening Marnix

Uit het concept-IHP Sport blijkt dat aanvullende binnensportcapaciteit voor verenigingssport nodig is. Daarom wordt voorgesteld voor de drie gymzalen in het nieuwe Marnix College zo uit te voeren dat zij kunnen worden gekoppeld tot één grote sporthal, met een eigen ingang voor gebruik buiten schooltijd. Hierdoor kunnen ook sportverenigingen de accommodatie gebruiken. Hiervoor is in 2027 een aanvullend investeringskrediet van € 425.000 nodig. De structurele kapitaallasten bedragen vanaf 2029 € 15.000 per jaar en worden binnen de productgroep Vastgoed gedekt.

Voorbereidingskrediet Veldbies

Het beschikbaar stellen van € 50.000 aanvullend voorbereidingskrediet voor het project Veldbies. Het traject in aanloop naar de opening van de grondexploitatie vergt meer tijd en onderzoek dan eerder ingeschat. Enkele onzekerheden op verschillende ruimtelijke en financiële randvoorwaarden moeten nog verder ingevuld worden om te kunnen komen tot opening van de grondexploitatie. De opening van de grondexploitatie wordt in 2027 voorzien. Voor de kosten tot aan opening van de grondexploitatie is een beperkte verhoging van het voorbereidingskrediet nodig, deze zal bij de opening worden ingebracht in de grondexploitatie.

Voorbereidingskrediet Doesburgerbroek fase 2

We vragen een aanvullend voorbereidingskrediet van in totaal € 2,85 miljoen aan voor Doesburgerbroek fase 2 en verder, tot en met 2030. Bij het openen van grondexploitaties en/of het vaststellen van een faciliterende exploitaties voor fase 2 en verder, brengen we deze kosten daar naar rato in.

5.6 Reserves

Wijziging reserve Parkeren

Deze reserve valt in de categorie 'Overige bestemmingsreserves' en wordt ingezet voor dekking van incidentele kosten, onderzoeken en nieuw beleid op het gebied van parkeren. Per verkochte dagkaart wordt € 0,50 afgestort in deze reserve. De reserve wordt niet meer gebruikt voor egalisatie van parkeeropbrengsten.
De reserve wordt ná resultaatbestemming afgewikkeld.

Instellen reserve Zorg- en Veiligheidshuis

Het Zorg- en Veiligheidshuis West Veluwe is een regionale samenwerking, waarvoor regionale middelen worden ingezet. Deze middelen worden verrekend via de begroting van de afdeling veiligheid van de gemeente Ede. Om zowel positieve als negatieve resultaten regionaal te kunnen verrekenen en resterende middelen beschikbaar te houden voor de regionale taken, ligt het voor de hand om een reserve voor het ZVH aan te maken. Hiermee wordt de financiële continuïteit versterkt en wordt voorkomen dat de deelnemende gemeenten bij onverwachte tegenvallers direct financieel moeten bijdragen. Daarom stellen we voor om per 1 januari 2027 een regionale reserve Zorg en Veiligheidshuis in te stellen. Dit heeft op dit moment geen financiële consequenties.

In bijlage 2A is een gedetailleerde toelichting opgenomen met betrekking tot bovenstaande.

6. Paragrafen

6.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Het weerstandsvermogen geeft aan in hoeverre we als gemeente Ede in staat zijn om financiële en budgettaire tegenvallers op te vangen. Het weerstandsvermogen berekenen we door de benodigde weerstandscapaciteit, de risico's, af te zetten tegen de beschikbare weerstandscapaciteit, de middelen. Actuele cijfers bevorderen de kwaliteit van de informatie. In tegenstelling tot andere onderdelen van de programmabegroting vergelijken we de actuele cijfers van deze paragraaf met de cijfers uit het meest recente P&C product, te weten de Programmarekening 2025.

Kaderstelling

- Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV)
- Nota Risicomanagement & Weerstandsvermogen (2017)

Beleid

Op basis van de Nota Risicomanagement & Weerstandsvermogen stuurt de gemeente Ede in het kader van weerstandsvermogen en risicobeheersing op een aantal criteria. De ratio voor het weerstandsvermogen (beschikbaar/benodigd) dient een minimale waarde van 0,8 te hebben. Hierbij nemen we het integrale cijfer, algemene dienst plus negatieve grondexploitaties, als uitgangspunt. We beoordelen de ratio als onvoldoende bij een waarde onder 0,8, als matig bij een waarde tussen 0,8 en 1, als voldoende bij een waarde tussen 1 en 2 en als uitstekend bij een waarde groter dan 2. Een tweede criterium is de bodem in de algemene reserve. De algemene reserve dient in het laatste jaar van het meerjarenperspectief minimaal € 10 miljoen te bedragen. Daarnaast is het kengetal voor de netto gecorrigeerde schuldquote maximaal 100% en het kengetal solvabiliteit is minimaal 20%.

Ontwikkelingen

Ratio weerstandsvermogen

De ratio weerstandsvermogen laat zien in hoeverre de gemeente in staat is haar risico's af te dekken.

Tabel 6.1.1 - Ratio weerstandsvermogen in 2027 **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	Integraal	Ratio	Algemene dienst	Ratio	Omgevingsvisie Ede	Ratio
Beschikbare weerstandscapaciteit *)	111.463	4,8	99.514	8,4	11.949	0,8
Benodigde weerstandscapaciteit	23.373		11.894		14.597	
Score waardering	Uitstekend		Uitstekend		Matig	

Met 4,8 is de integrale ratio weerstandsvermogen licht gedaald ten opzichte van de waarde in de Programmarekening 2025, maar gelijk aan de waarde in de Programmabegroting 2026-2029. Aangezien de benodigde weerstandscapaciteit nagenoeg gelijk is gebleven, wordt deze daling veroorzaakt doordat de beschikbare weerstandscapaciteit is gedaald. Dat is zowel het geval voor de Algemene dienst als voor de Omgevingsvisie. Voor een opbouw van de beschikbare weerstandscapaciteit verwijzen we naar tabel 6.1.5 die verderop in deze paragraaf is opgenomen.

De integrale ratio weerstandsvermogen bestaat uit twee componenten: Algemene dienst en Omgevingsvisie. Sinds de Programmabegroting 2026-2029 presenteren we een weerstandsratio voor specifiek de Omgevingsvisie. De beschikbare weerstandscapaciteit voor het berekenen van die ratio wordt gevormd door de reserve Omgevingsvisie. Strikt genomen is dit een bestemmingsreserve en geen bufferreserve. Dat betekent

dat een daadwerkelijke inzet van die reserve voor het afdekken van een risico, mogelijk zal leiden tot een heroverweging van de oorspronkelijke bestemming. Bij de eerstvolgende actualisatie van de Nota risicomanagement en weerstandsvermogen zal deze methodiek en werkwijze worden geëvalueerd.
Voor de ratio Omgevingsvisie kijken we overigens enkel naar risico's binnen de grondexploitatie. Voor positieve plannen is dekking voor risico's binnen de plannen zelf aanwezig. Deze risico's nemen we dus niet mee in de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit. Voor meer informatie over de risico's rondom de grondexploitaties verwijzen we naar de paragraaf Grondbeleid.

Tabel 6.1.2 - Ontwikkeling ratio weerstandsvermogen

Omschrijving	Programmarekening 2024	Programmabegroting 2026-2029	Programmarekening 2025	Programmabegroting 2027-2030
Integraal	5,0	4,7	5,5	4,8

Risico's

Ten opzichte van de Programmarekening 2025 zijn twee risico's verdwenen uit de top 10. Zo wordt voor het risico op vertraging in de gebiedsontwikkeling Doesburgerbroek 2e fase deels een voorziening gevormd. Daardoor is het maximale risicobedrag verlaagd en komt dit risico niet meer terug in de top 10. En het maximale financieel gevolg van het risico op het niet kunnen verhalen van de exploitatiebijdragen Food en Businesspark De Klomp is dusdanig verlaagd dat deze ook niet meer in de top 10 tot uitdrukking komt.
Twee risico's met betrekking tot jeugdhulp komen op plaats 9 en 10 de top 10 binnen. Dit betreft het risico op volumestijging en het risico op onvoldoende resultaat van investeringen in preventie en hervorming. Dit zijn overigens geen nieuwe risico's, ze maakten voorheen alleen geen deel uit van de top 10 doordat daar grotere risico's in stonden.

Net als in de Programmarekening 2025 maken de meeste risico's/kansen in de top 10 onderdeel uit van de grondexploitaties. Dit laat zien dat met name de grondexploitaties zorgen voor de in financiële zin grootste risico's/kansen, ook al is de absolute hoogte van de risico's binnen de algemene dienst hoger. Voor de samenstelling van de top 10 risico's nemen we zowel de risico's in niet-winstgevende plannen als de risico's in winstgevende plannen mee. Dit wijkt af van het bepalen van de benodigde weerstandscapaciteit waar we alleen de risico's in niet-winstgevende plannen meenemen. Op deze manier geeft de top 10 ook daadwerkelijk de 10 grootste risico's weer.

Tabel 6.1.3 Top 10 risico's **Bedragen x € 1.000**

Nr	Omschrijving	Gevolgen	Kans	Maximaal financieel gevolg	Invloed
1	Gebiedsontwikkeling WFC: parkeren is commercieel niet te exploiteren binnen de huidige uitgangspunten.	Bijdrage aan onrendabele top parkeren.	50%	€ 10.000	13.59%
2	Over het spoorse contract is veel discussie met de aannemer over de rechtmatigheid en de financiële omvang van de Verzoeken tot Wijziging (VtW's). Dit leidt tot procedures bij Raad van Arbitrage waarvan de uitkomst lastig voorspelbaar is.	Het resultaat van het project Spoorzone wordt negatief.	50%	€ 5.349	7.23%
3	Achterstallig onderhoud van kapitaalgoederen.	Uitval van kapitaalgoederen, spoedreparaties.	40%	€ 5.700	6.19%
4	Gebiedsontwikkeling WFC: de opbrengststijging voor bouwgrond blijft achter op de geplande stijging.	Lagere opbrengst bouwgrond.	25%	€ 8.783	5.94%
5	Gebiedsontwikkeling WFC: risico's op vertraging bij ruimtelijke procedures (stikstof, bezwaar en beroep, Omgevingswet).	Hogere plankosten en extra rentekosten door langere doorlooptijd.	50%	€ 3.742	5.11%

Tabel 6.1.3 Top 10 risico's **Bedragen x € 1.000**

Nr	Omschrijving	Gevolgen	Kans	Maximaal financieel gevolg	Invloed
6	Gebiedsontwikkeling WFC: wijziging doelgroepenbeleid, meer betaalbaar woningbouwprogramma.	Lagere opbrengsten.	50%	€ 3.399	4.66%
7	Gebiedsontwikkeling Doesburgerbroek fase 1 Oost: geen akkoord op locatie-onderbouwing door Provincie.	Lagere opbrengsten.	50%	€ 3.236	4.44%
8	Gebiedsontwikkeling WFC: budgetten bouw- en woonrijp maken komen niet overeen met de uiteindelijke prijs.	Hogere uitvoeringskosten.	50%	€ 2.740	3.75%
9	Jeugdhulp: ondanks ingezette maatregelen blijft het volume en/of de noodzakelijk intensiteit van de jeugdzorg stijgen.	Overschrijding van het begrote budget.	50%	€ 2.000	2.72%
10	Jeugdhulp: investeringen in preventie en hervorming leiden niet, of langzamer, tot de verwachte kostendemping.	Ombuigingen worden onvoldoende gehaald.	50%	€ 2.000	2.72%

Voor een toelichting op de systematiek van kansinschatting van de risico's verwijzen we naar bijlage 5 - Definities kengetallen paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Benodigde en beschikbare weerstandscapaciteit

Benodigde weerstandscapaciteit

Niet alle geïdentificeerde risico's doen zich tegelijkertijd en in maximale omvang voor. Het gevolg hiervan is dat de benodigde weerstandscapaciteit lager is dan het totaal van alle risico's. Door middel van een statistische toets, de zogenaamde Monte-Carlosimulatie, berekenen we wat de benodigde weerstandscapaciteit is bij een zekerheidspercentage van 90%. Dit percentage is door gemeente Ede gekozen en wordt door de meeste gemeenten gehanteerd.

Tabel 6.1.4 - Risicobedrag en benodigde weerstandscapaciteit **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	Integraal	Algemene dienst	Omgevingsvisie Ede
Totaal risicobedrag	98.087	54.374	43.712
Benodigde weerstandscapaciteit (90% zekerheid)	23.373	11.894	14.597

Beschikbare weerstandscapaciteit (buffers)

De eenmalig vrij in te zetten middelen, die gebruikt kunnen worden om eventueel optredende risico's af te dekken, noemen we de beschikbare weerstandscapaciteit. Bij het bepalen van de weerstandscapaciteit gebruiken we de stand van de reserves na resultaatbestemming. De omvang van de beschikbare weerstandscapaciteit is weergegeven in de volgende tabel:

Tabel 6.1.5 - Berekening beschikbare weerstandscapaciteit (totaal) **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving		Programmarekening 2025	Programmabegroting 2027-2030
Onvoorzien		100	100
Algemene reserve		75.101	71.407
Overige algemene reserves		16.277	16.277
Bedrijfsmiddelen (inclusief P-) reserve		19.251	11.730
Stille reserves		pm	Pm
Weerstandscapaciteit Algemene dienst	*(a)*	*110.729*	*99.514*
Reserve Omgevingsvisie		25.145	11.949
Weerstandscapaciteit Omgevingsvisie	*(b)*	*25.145*	*11.949*
Weerstandscapaciteit integraal	**(a+b)**	**135.875**	**111.463**

Tabel 6.1.6 - Ontwikkeling weerstandscapaciteit en totaal risicobedrag **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	Programmarekening 2024	Programmabegroting 2026-2029	Programmarekening 2025	Programmabegroting 2027-2030
Beschikbare weerstandscapaciteit	110.053	103.370	135.875	111.463
Benodigde weerstandscapaciteit	21.941	21.998	24.679	23.373
Totaal risicobedrag	98.435	96.775	102.636	98.087

In bovenstaande meerjarige ontwikkeling valt met name op dat, ten opzichte van de stand in de Programmarekening 2025, de beschikbare weerstandscapaciteit is afgenomen. De benodigde weerstandscapaciteit blijft nagenoeg stabiel. Daarbij laat de Algemene Reserve in meerjarenperspectief nog steeds een verwachte terugloop zien. De reserve Omgevingsvisie stijgt zoals verwacht in 2027 en laat daarna een terugloop zien. Deze afnames kunnen vanzelfsprekend groter worden door raadsbesluiten over nieuwe inzet van deze reserves voor nieuw beleid. Bij een gelijkblijvend risicoprofiel leidt dit tot een afname van de ratio weerstandsvermogen.

Kengetallen

Onderstaande kengetallen maken inzichtelijk over hoeveel (financiële) ruimte de gemeente beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of opvangen. Ze geven zodoende inzicht in de financiële weerbaarheid en wendbaarheid. In de bijlage Toelichting paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing zijn de definities van de kengetallen opgenomen.

Tabel 6.1.7 - Kengetallen Programmabegroting 2027-2030

Omschrijving	Verloop van de kengetallen					
	PB 2026	PR 2025	PB 2027	MJB 2028	MJB 2029	MJB 2030
Netto schuldquote	70%	36%	63%	82%	98%	99%
Gecorrigeerde netto schuldquote	63%	26%	56%	76%	92%	94%
Solvabiliteitsratio	27%	39%	30%	25%	22%	20%
Structurele exploitatieruimte	0%	5%	0%	-2%	-2%	-2%
Grondexploitatie	10%	12%	9%	11%	12%	10%
Belastingcapaciteit	88%	89%	90%	90%	90%	90%

De nettoschuldquote stijgt in de Programmabegroting 2027-2030 ten opzichte van de Programmarekening 2025 naar 63%. Dat wordt voornamelijk veroorzaakt door een toename van nieuwe lange leningen die nodig zijn om uitgaven en investeringen te financieren (de teller in de ratio). Meerjarig stijgt de quote naar 99% door investeringen, een daling van reserves en voorzieningen en reguliere aflossing van aangetrokken leningen. De nettoschuldquotes tot en met 2028 vallen qua signaalwaarde van de provincie Gelderland onder de categorie

'minst risicovol'. Daarna zien we een verschuiving naar de categorie 'neutraal'. In alle jaren vallen de quotes onder de categorie ‘voldoende’ volgens de richtlijn van de VNG (< 100%; zie bijlage 5 Definities kengetallen).

Voor begrotingsjaar 2027 bedraagt de solvabiliteitsratio 30% en is daarmee ruim hoger (lees: gunstiger) dan de norm van 20% die de VNG hanteert (zie bijlage 5 Definities kengetallen). De terugloop van de ratio in de komende begrotingsjaren wordt verklaard door een afname van het eigen vermogen door inzet van de algemene reserve (teller in de ratio) en een toename van het totale vermogen (de noemer). Qua signaleringswaarde van de provincie Gelderland vallen alle solvabiliteitsratio's onder de categorie 'neutraal', met uitzondering van de jaarschijf 2030. Dan is sprake van de signaleringswaarde 'meest risicovol'.

Als gevolg van de in de begroting doorgevoerde wijziging valt het kengetal structurele exploitatieruimte voor alle begrotingsjaren lager uit ten opzichte van de vorige programmabegroting. Als we kijken naar de signaleringswaarden van de provincie Gelderland, dan vallen de jaren 2026 en 2027 in de categorie minst risicovol/neutraal. Vanaf 2028 is nog steeds sprake van een negatief kengetal.

Het kengetal voor belastingcapaciteit is marginaal gestegen ten opzichte van de Programmarekening 2025 en Het kengetal grondexploitatie schommelt zo rond de 10% en valt daarmee onder de minst risicovolle signaalwaarde. Dit kengetal geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is ten opzichte van de totale jaarlijkse baten van de gemeente. Hierbij wordt opgemerkt dat de bouwgrond in exploitatie exclusief toekomstige, nog te openen nieuwe grondexploitaties is. Hiervoor zijn enkele voorbereidingskredieten van toepassing. Na het openen van nieuwe grondexploitaties zal dit kengetal naar verwachting weer stijgen. Voor meer informatie over de grondexploitaties en de risico's wordt verwezen naar de paragraaf Grondbeleid en MPG Lite 2026.

De belastingdruk in Ede blijft nog steeds onder het landelijk gemiddelde. De stijging van de belastingcapaciteit van 85% naar 88% is daarbij wel vertekend. Richtlijnen schrijven voor, dat de belastingcapaciteit wordt berekend door een vergelijk te maken met het laatst bekende (landelijke) cijfer van Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO); dit is het cijfer over 2026. In dit cijfer is geen rekening gehouden met landelijke inflatiecorrectie (en overige verhogingen) voor 2027 terwijl in onze lokale heffingen 2027 wel rekening is gehouden met inflatiecorrectie en overige verhogingen (zie hoofdstuk 6.2 Lokale heffingen). In de praktijk zal de belastingcapaciteit bij de programmarekening dus (vrijwel) altijd lager uitvallen dan het cijfer dat is opgenomen in de programmabegroting voor het betreffende jaar.

Signaalwaarden
Het gebruik van kengetallen heeft geen functie als normeringsinstrument in het kader van het financieel toezicht door de Provincie of het Rijk. Wel heeft de provincie Gelderland de kengetallen in drie categorieën ingedeeld: minst risicovol, neutraal en meest risicovol.

Tabel 6.1.8 - Signaalwaarden financiële kengetallen

Waarderingscijfer	Minst risicovol	Neutraal	Meest risicovol
Netto schuldquote	<90 %	90-130 %	>130 %
Gecorrigeerde netto schuldquote	<90 %	90-130 %	>130 %
Solvabiliteitsratio	>50 %	20-50 %	<20 %
Structurele exploitatieruimte	>0 %	0 %	<0 %
Grondexploitatie	<20 %	20-35 %	>35 %
Belastingcapaciteit	<95 %	95-105 %	>105 %

6.2 Lokale heffingen

Inleiding

De gemeente Ede legt heffingen op. Deze heffingen zijn onder te verdelen in algemene belastingen, bestemmingsbelastingen en retributies. Bij algemene belastingen is sprake van een gedwongen bijdrage, waar geen rechtstreekse individuele tegenprestatie van de gemeente tegenover hoeft te staan. De opbrengsten dienen als algemeen dekkingsmiddel en dragen hiermee bij aan de inkomsten van de gemeente. De belastingen die hieronder vallen zijn de onroerendezaakbelastingen, parkeergelden, reclamebelasting, hondenbelasting, toeristenbelasting en forensenbelasting.
Ondanks dat het hierbij gaat om algemene belastingen kunnen deze belastingen een aanvullend doel hebben. Als er sprake is van een aanvullend doel dan kan er ook sprake zijn van mogelijke optredende averechtse effecten, oftewel risico's. Daarnaast kunnen algemene belastingen ook door de raad bestemd worden. Voor onderstaande belastingen geldt het volgende:

- De parkeergelden hebben als doel het parkeergedrag van automobilisten te beïnvloeden en het parkeren te reguleren. Het risico hiervan is dat automobilisten parkeeroverlast veroorzaken in gebieden waar geen parkeergelden van toepassing zijn.
- De reclamebelasting (Ede centrum en Bennekom) heeft als doel om de gebieden waar deze belasting wordt geïnd in samenspraak met de betreffende ondernemersverenigingen te promoten. Hierbij onderkennen we geen specifiek risico.
- De hondenbelasting wordt niet ingezet als algemeen dekkingsmiddel maar dient als dekking van de kosten aan hondenbeleid gerelateerde zaken zoals onderhoud uitlaatvelden.
- Bij de BIZ (Bedrijfsinvesteringszone) betalen alle ondernemers/eigenaren mee aan de kosten van het verbeteren van het winkelgebied Ede Centrum.

Bestemmingsbelastingen zijn belastingen waarvan de opbrengsten bestemd zijn voor specifieke taken of voorzieningen met een duidelijk algemeen belang. Deze belastingsoort mag maximaal kostendekkend zijn. Het gaat hierbij om de rioolheffing en de afvalstoffenheffing.
De afvalstoffenheffing heeft als doel de bekostiging van het ophalen en verwerken van het huishoudelijke afval. De keuze voor de gedifferentieerde tarieven heeft als doel bewoners te stimuleren hun afval te scheiden. Een specifiek risico van deze systematiek is dat mensen ontwijkgedrag gaan vertonen en afval op niet daarvoor bedoelde plekken achterlaten.
De rioolheffing heeft als doel de bekostiging van afvoer van afvalwater en regenwater, onderhoud aan het riool en het beheer van het grondwaterpeil.

Retributies worden geheven wanneer een specifieke dienst een individueel voordeel oplevert. De belangrijkste retributies zijn de leges. Dit zijn vergoedingen voor bijvoorbeeld het aanvragen van een paspoort of een vergunning. Begraafrechten vallen ook onder de noemer retributies. Retributies worden geheven met als doel de kosten voor de uitgevoerde dienstverlening te dekken en mogen net als bestemmingsbelastingen maximaal kostendekkend zijn.

Kaderstelling

- Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV)
- Nota Lokale Heffingen (2023)

Beleid

De uitgangspunten van ons belastingbeleid zijn vastgelegd in de Nota lokale heffingen. Onderdeel van dit beleid is dat de opbrengst van de meeste heffingen gecorrigeerd wordt voor inflatie. Voor 2027 betreft dit een inflatiecorrectie van 3,95%.

Het product afval is een gesloten systeem, wat betekent dat de uitgaven worden gedekt vanuit de ontvangen afvalstoffenheffing. Om de tarieven afvalstoffenheffing stabiel te laten ontwikkelen, is er een egalisatievoorziening ingesteld waar financiële risico's in worden opgevangen. Dit is nodig omdat de marktontwikkelingen op de afval- en grondstoffenmarkt grillig zijn. De tarieven worden jaarlijks herberekend, waarbij rekening wordt gehouden met inflatiecorrectie, mutaties in het areaal en overige kosten- en opbrengsten ontwikkelingen.

De tarieven van de leges omgevingsvergunningen en omgevingsplanwijzigingen worden geïndexeerd. De Omgevingswet en de Wkb (Wet kwaliteitsborging voor bouwen) zijn ingevoerd per 1 januari 2024. In 2024 zijn nog diverse aanvragen behandeld die gebaseerd zijn op de oude wetgeving. De verwachting is dat 2025 voor het merendeel omgevingsvergunning aanvragen onder de nieuwe wet zijn behandeld en dat dit daarmee een eerste jaar is dat inzicht geeft ten behoeve van verdere monitoring. In de loop van 2026 zal beter inzichtelijk zijn wat de financiële gevolgen zijn van de nieuwe wetten.

Ontwikkelingen

Verloop opbrengst heffingen op hoofdlijnen
De onroerendezaakbelasting wordt verhoogd met een inflatiecorrectie van 3,95%.
Het OZB tarief woningen is in 2026 feitelijk iets te hoog geweest vanwege een verschil in de werkelijke waardeontwikkeling versus de geprognosticeerde waardeontwikkeling. Voor de tariefberekening 2027 is dit gecorrigeerd, door uit te gaan van het herrekende tarief 2026 (zeg maar wat het tarief had moeten zijn in 2026) bij de verdere berekening van het OZB-tarief woningen 2027. Hiervoor wordt verwezen naar PB27.08.04.01 Actualisatie belastingopbrengsten OZB.

De geraamde opbrengsten van afvalstoffenheffing nemen met € 0,7 miljoen toe ten opzichte van 2026. Deze toename wordt verklaard door 3,95% inflatiecorrectie en 0,035% areaaluitbreiding. Omdat we het variabele tarief vanuit beleidsmatig oogpunt gelijk houden neemt het vastrecht met € 13,32 toe per 2027. ACV bereidt een nieuw toekomstbestendig, circulair afvalbrengstation voor. De verrekening van deze meerkosten in de tarieven afvalstoffenheffing wordt in de Programmabegroting 2029-2032 uitgewerkt.

Op 3 september 2024 is het Water- en rioleringsprogramma (WRP) 2024-2028 vastgesteld. Dit is de basis voor het tarief rioolheffing. Ten opzichte van het WRP 2024-2028 heeft de gemeente Ede te maken met hogere uitgaven voor vervanging, beheer en onderhoud. Ook zijn de inkomsten rioolheffing lager dan in het programma voorzien. Financiële bijsturing is noodzakelijk om te voorkomen dat de Voorziening vervangingsinvesteringen riolering leeg raakt binnen de planperiode. Naast de inflatieverhoging van 3,95% wordt het tarief daarom extra verhoogd met 3,14%.

Op 22 november 2022 is het beheerplan Hondenvoorzieningen 2022-2026 vastgesteld. Uit het hoofdstuk Financiën blijkt dat de kostendekkendheid van de hondenbelasting in 2023 80% was. In het bestuursakkoord 2022-2026 staat vermeld dat gestreefd wordt naar kostendekkendheid van onze leges en heffingen. Bij de Programmabegroting 2024-2027 is het amendement ‘hondenbelasting’ aangenomen om de stijging gefaseerd door te voeren in de periode 2024-2027 tot 100% kostendekkendheid. We zien dat de opbrengst hondenbelasting afneemt vanwege een daling van het aantal honden. Voorgaande betekent, naast het toepassen van de inflatiecorrectie van 3,95%, een extra stijging van 15,65% van de tarieven 2027. Hiermee zijn we in 2027 100% kostendekkend.

Op 13 april 2023 zijn de uitgangspunten uit de Nota Begraven vastgesteld. In deze nota zijn doelen opgenomen om een nieuwe tarievenstructuur lijkbezorging in te voeren. Besloten is om het product Begraven 100% kostendekkend te maken. In 2027 is het product 99% kostendekkend, het restant wordt gedekt uit de voorziening Begraven. Omdat we zien dat het aantal begrafenissen terugloopt, was het noodzakelijk om naast

de inflatiecorrectie van 3,95% een aanvullende tariefstijging ter hoogte van 4,45% door te voeren. Omdat we zien dat het aantal begrafenissen de laatste jaren afneemt, is in de geraamde opbrengsten rekening gehouden met een lager aantal begrafenissen dan eerdere jaren.

In augustus 2026 is de P+R garage bij het station Ede-Wageningen geopend en is betaald parkeren ingevoerd in Enka en WFC. De geraamde opbrengsten in 2027 bedragen € 390.000 voor de P+R en € 137.000 voor de wijken Enka en WFC. Daarnaast wordt er jaarlijks € 0,50 per verkochte dagkaart gestort in het mobiliteitsfonds (verwachting € 50.000 per jaar), dit is nu ook in de begroting verwerkt.

Bij de actualisatie 2025 (in PB 2026-2029) is aangekondigd dat er nader onderzoek gedaan zou worden of de legesopbrengsten kabels en leidingen nog in voldoende mate aansluiten bij de gerealiseerde kosten en daarmee onze doelstelling van kostendekkendheid gerealiseerd wordt. Het onderzoek is afgelopen periode uitgevoerd en hieruit is naar voren gekomen dat de leges verhoogd gaan worden met 29,3%. We wijken na doorvoering hiervan in onze tarieventabel niet significant af van buurtgemeenten.

Er is gedurende vijf jaar van 2024 tot en met 2028 een sterke verhoging van aanvragen van reisdocumenten en identiteitskaarten (de zogenaamde paspoortpiek). Het betreft een incidentele piek van vijf jaar, een stijging van ongeveer 11.500 reisdocumenten in 2022 naar ongeveer 25.000 in de piekperiode. Vanaf 2029 daalt het aantal aanvragen weer.

De ontvangsten voor de Reclamebelasting worden ingezet voor de bijdrage aan Stichting Binnenstad Ede en Stichting Ondernemersfonds Bennekom Centrum voor het promoten van respectievelijk het centrum van Ede en Bennekom. Voor 2027 wordt het tarief alleen voor Bennekom geïndexeerd, Ede heeft besloten om de tarieven gelijk te houden aan het huidige jaar.

De Bedrijven InvesteringsZone wordt conform afspraken tot en met 2027 (het jaar van evaluatie) niet geïndexeerd.

Tabel 6.2.1 - Een overzicht van de opbrengst van de heffingen op hoofdlijnen **Bedragen x € 1.000**

Opbrengst omschrijving	Geraamde opbrengst 2026	Mutatie 2027 anders dan inflatie	Opbrengst tariefstijgingen 3,95% inflatie	Geraamde opbrengst 2027
Onroerende zaakbelastingen	38.133	0	1.505	39.638
Afvalstoffenheffing	16.088	57	637	16.782
Rioolheffing	13.320	324	526	14.170
Leges omgevingsvergunningen	4.366	0	172	4.538
Leges bestemmingsplannen	891	0	35	926
Parkeergelden	1.672	170	0	1.752
Leges Burger- en Bestuurszaken	1.692	0	12	1.704
Reclamebelasting	305	0	18**	323
Hondenbelasting	512	42	20	574
Toeristenbelasting	1.930	0	61*	1.991
Forensenbelasting	1.331	0	52	1.383
Begraafrechten	1.575	21	62	1.658
Bedrijven InvesteringsZone	152	0	0	152

* De inflatiecorrectie voor de toeristenbelasting loopt een jaar achter zodat de ondernemers tijdig, voor hun promotiemateriaal, van de tarieven op de hoogte zijn. De inflatie is 3,2%.

** De inflatiecorrectie voor de reclamebelasting wordt enkel in Bennekom doorgevoerd in 2027.

Lokale belastingdruk en kwijtscheldingsbeleid

De belangrijkste heffingen zijn in onderstaande tabel weergegeven.

Tabel 6.2.2

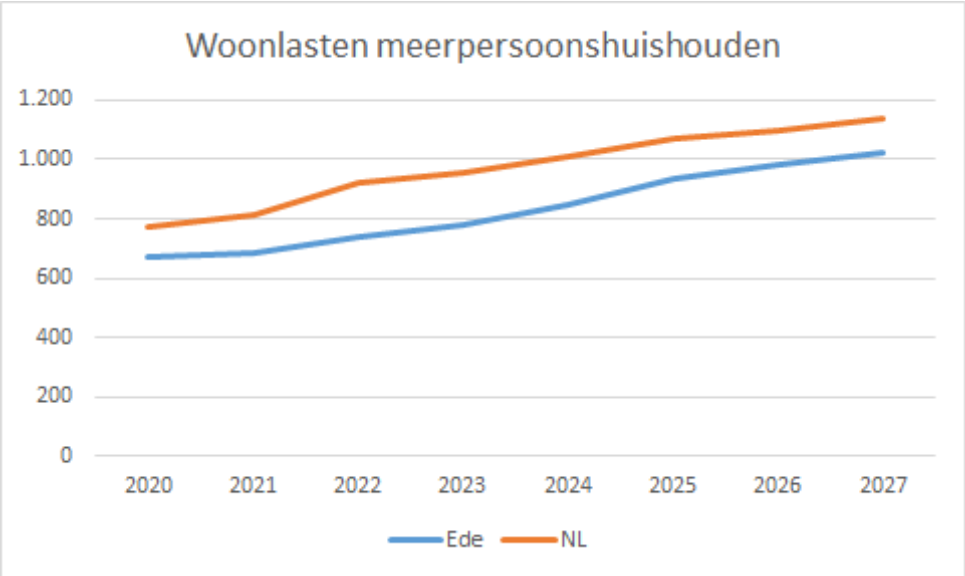
Heffing	2027	2026
OZB		
Woningen (eigenaren)	0,0799%*	0,0865%
OZB bij gemiddelde woningwaarde (koop- en huurwoningen tezamen)	419,91	403,95
Niet woningen (eigenaren)	0,2724%*	0,2705%
Niet woningen (gebruikers)	0,2173%*	0,2158%
Afvalstoffenheffing		
Vastrecht	275,16	261,84
Variabel recht gemiddeld huishouden**	42,31	42,31
Rioolheffing		
Eigenaar pand	125,59	117,28
Gebruiker pand	63,27	59,08

* Gebaseerd op de voorlopige tarieven voor de OZB op basis van de op dit moment verwachte waardeontwikkeling. De definitieve tarieven worden vastgesteld in de verordening onroerendezaakbelasting 2027.

** Gebaseerd op het aanbiedgedrag van een gemiddeld huishouden. Variabel tarief blijft ongewijzigd.

Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) meet jaarlijks de lokale lastendruk van de Nederlandse gemeenten. De indicator 'woonlasten meerpersoonshuishouden' geeft inzicht in de ontwikkeling van de Edese woonlasten in relatie tot die van de overige gemeenten. De indicator bestaat uit de OZB, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Op basis van de gegevens van het COELO over 2026 staat Ede op de 77e plaats van gemeenten met de laagste woonlasten voor meerpersoonshuishoudens. Binnen de grootste gemeenten (G41) staat Ede op de tiende plaats van gemeenten met de laagste woonlasten voor meerpersoonshuishoudens.

In algemene zin zien we dat de meerpersoonshuishoudens woonlasten landelijk gemiddeld hoger zijn dan de woonlasten voor de inwoner van Ede. De afgelopen jaren stegen de landelijke lasten met een hoger percentage dan in Ede. Voor het jaar 2027 is de landelijke trend nog niet bekend en is daarom de lijn van 2026 doorgetrokken o.b.v. onze indexatiepercentage van 3,95%.

Per 2022 is de grondslag van de WOZ-waarde berekening aangepast wat de (forse) stijging t.o.v. eerdere jaren verklaart.

Inwoners van Ede komen in aanmerking voor kwijtschelding wanneer zij een inkomen en/of vermogen hebben dat niet hoger is dan de (landelijk) vastgestelde norm die de gemeente hiervoor mag hanteren. In de begroting houden we rekening met een bedrag van € 612.000 aan kwijtscheldingen. Dit is nagenoeg gelijk aan het bedrag van vorig jaar (€ 608.000).

Kostendekkendheid tarieven
De gemeente Ede heeft binnen haar instrumentarium van lokale lasten een aantal heffingen die als gemene deler hebben dat het wettelijk niet is toegestaan dat de opbrengsten hiervan hoger zijn dan de kosten die hiervoor gemaakt worden (artikel 229b, lid 1 gemeentewet). Dit betekent dat de kostendekkendheid van de heffing maximaal 100% mag zijn. De opbrengsten zijn slechts bedoeld ter dekking van de gemaakte kosten.

Wanneer sprake is van verschillende diensten en producten in een verordening, dan hoeft de maximale kostendekkendheid niet per onderdeel te gelden. Van belang is dat er sprake is van maximaal 100% kostendekkendheid op de gehele verordening. Door kruissubsidiëring is het mogelijk om bijvoorbeeld de ‘winst’ van het product leges omgevingsvergunningen te gebruiken om het ‘verlies’ op het product omgevingsplanplanwijzigingen te dekken.

Voor de berekening van de overhead is een extra-comptabele berekening gemaakt van een opslagtarief per uur. Dit opslagtarief overhead bedraagt in 2027 € 48.

In onderstaande tabel staat de kostendekkendheid van een aantal leges en heffingen.
Tabel 6.2.3

Tarief/heffing	Percentage kostendekkendheid
1. Afvalstoffenheffing	100%
2. Rioolheffing	97,5%
3. Leges omgevingsvergunningen en bestemmingsplannen/omgevingsplannen	77%
4. Leges burger- en bestuurszaken	55%*
5. Begraafrechten	99%

* Bij een deel van de leges burgerzaken zijn we gebonden aan door het Rijk aangegeven maximumtarieven.

In bijlage 6 van deze programmabegroting treft u een berekening van de kostendekkendheid van deze tarieven aan. Op www.ede.nl worden eind november 2026 de tarieven van de leges en heffingen voor 2027 gepubliceerd.

6.3 Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

Kapitaalgoederen
De gemeente heeft miljarden geïnvesteerd in kapitaalgoederen in de vorm van wegen, technische installaties, groen en bomen, bos en natuur, speelvoorzieningen, riolering, oppervlaktewater, openbare verlichting, civiele kunstwerken, gemeentelijk wagenpark, begraafplaatsen en vastgoed. Het onderhoud van deze goederen is van groot belang voor het zo goed mogelijk functioneren van de gemeente op vele terreinen. In deze paragraaf wordt ingegaan op relevante ontwikkelingen en de uitvoering van dit onderdeel van de begroting in 2027.

Monitoring kwaliteit openbare ruimte
Het onderhoud aan de openbare ruimte vindt plaats binnen de vastgestelde beleidskaders en op het gewenste kwaliteitsniveau. Voor de gehele gemeente is deze vastgesteld op kwaliteitsniveau Basis (B) met uitzondering van Ede centrum en de begraafplaatsen (A). De technische kwaliteit van verhardingen en groen stabiliseren we op C. Om de kwaliteit van de openbare ruimte te monitoren worden elk jaar, een beleidsschouw en technische inspecties uitgevoerd. Deze kwaliteitsmetingen worden uitgevoerd volgens de systematieken ontwikkeld door

het CROW (landelijk kennisplatform voor Infrastructuur, Openbare Ruimte, Verkeer en Vervoer). De gemiddelde kwaliteit van de openbare ruimte wordt in hoofdzaak bepaald door de beoordeling van het dagelijks onderhoud (beeldkwaliteit schoon conform de beeldsystematiek) en in mindere mate door de technische kwaliteit (heel en veilig). Het technisch onderhoud is gericht op het in stand houden van de kapitaalgoederen (technische kwaliteit) en zo het voorkomen van kapitaalvernietiging. Dit technisch onderhoud omvat, ten opzichte van het dagelijks onderhoud, een substantieel bedrag van de onderhoudsbegroting.

We zien dat klimaatfactoren en weerextremen een steeds groter effect hebben op de beeld- en technische kwaliteit. Zo was afgelopen jaar voor een deel een groeizaam jaar waarin veel zon afgewisseld werd met veel regen. Daarna bleef het een lange periode erg droog. Deze weerextremen zorgen voor meer benodigde aanpassingen in het onderhoud en een groter effect op de kwaliteit van onze kapitaalgoederen. De technische kwaliteit staat mede hierdoor sterk onder druk en is op sommige assets ondermaats. Zo heeft de technische kwaliteit van onze asfaltverharding een D-niveau. Deze druk op de technische kwaliteit zorgt ook voor een verdere druk op de beeldkwaliteit. Omdat het vanwege bovenstaande redenen moeilijker wordt om het gewenste kwaliteitsniveau te behalen, komen de financiële middelen voor het onderhouden van de kapitaalgoederen ook onder druk te staan. De beeldkwaliteit schommelt hierdoor tussen kwaliteitsniveau B en kwaliteitsniveau C. In het IBOR hebben we in beeld gebracht op welke punten de monitoring van kwaliteit, beleving en waarden voldoet. Hierdoor weten we ook waar deze monitoring nog niet voldoet. Bij de verdere implementatie en uitrol van het IBOR wordt de monitoring ingericht om te sturen op de doelen van het IBOR.

Kaderstelling

- Beheerplan gladheidsbestrijding (2025)
- Beheerplan ecologische bermen (2025)
- Beheerplan civiele kunstwerken (2025)
- Beheerplan natuurlijke beplantingen (2025)
- Beheerplan wegen 2026-2028 (2025)
- Beheerplan bomen 2026-2029 (2025)
- Beheerplan riolering vrijverval en infiltratievoorzieningen (2024)
- Beheerplan waterkunstwerken (2024)
- Beheerplan stedelijk water (2024)
- Beheerplan invasieve exoten 2024-2028 (2024)
- Beheerplan openbare verlichting (2024)
- Beheerplan cultuurlijke beplanting (2024)
- Beheerplan mechanische riolering 2024-2027 (2024)
- Beheerplan speelvoorzieningen (2024)
- Integraal Beleid Openbare Ruimte (IBOR) (2024)
- Water- en rioleringsprogramma 2024-2028 (2023)
- Nota afschrijvingsbeleid en waardering vaste activa 2022
- Beheerplan Natuurgebieden Gemeente Ede 2022-2032 (2022)
- Beleidsplan buiten bewegen, ontmoeten, spelen en sporten in de gemeente Ede (2021)
- Groenbeleid gemeente Ede (2020)
- Programma Biodiversiteit (2019)
- Financiële beheersverordening (2017)
- Nota Onderhoud en vervanging Kapitaalgoederen 2017
- Strategisch plan wegen (2017)
- Vastgoednota (2017)
- Bomenbeleidsplan (2013)
- Nota Zandwegen (2009)

Beleid

De algemene beleidslijn voor kapitaalgoederen, is dat het onderhoud van voldoende niveau moet zijn. In onderliggende beleid- en beheerplannen zijn de ambities, de onderhoudsstrategieën en de financiën nader uitgewerkt.
Bij de Programmabegroting 2023-2026 is de keuze gemaakt om extra budget beschikbaar te stellen om de huidige technische kwaliteit te stabiliseren en deels te investeren in beeldkwaliteit. Om het achterstallig onderhoud op voornamelijk wegen te stabiliseren (technische kwaliteit) is tot en met 2025 een bedrag van € 800.000 beschikbaar gesteld. Dit budget is in 2026 vervallen en opgevangen door € 800.000 te onttrekken uit de Reserve Groot onderhoud openbare ruimte. In het bestuursakkoord 2026-2030 is voorgesteld de € 800.000 structureel op te nemen in de beheerbegroting en te investeren in het groot onderhoud wegen. Zo wordt een financieel knelpunt in de toekomst voorkomen.

De beleidskaders voor onze openbare ruimte zijn vastgesteld in het IBOR. Hierin is de beheerkwaliteit vastgesteld door de raad en zijn de beleidsdoelstellingen te vinden voor vijf verschillende thema's. De beeldkwaliteit is wederom vastgesteld op B-niveau, met uitzondering van Ede Centrum en begraafplaatsen op A-niveau. De technische kwaliteit van verhardingen en groen stabiliseren we op C niveau. In 2028 maken we een nieuwe keuze over de beheerkwaliteit en bijbehorende financiën.

Het gemeentelijk vastgoed wordt planmatig onderhouden op basis van conditiescore 3, conform het geldende vastgoedbeleid. De technische kwaliteit van de vastgoedportefeuille wordt periodiek gemonitord aan de hand van de NEN 2767-systematiek. Waar objecten niet aan de gestelde onderhoudsnorm voldoen, worden deze opgenomen in de meerjarenonderhoudsplanning en planmatig hersteld. Daarnaast worden bij onderhouds- en renovatiewerkzaamheden, waar mogelijk en doelmatig, verduurzamingsmaatregelen uitgevoerd. Op basis van de vastgestelde routekaart in 2022 welke gericht is op het verduurzamen van de vastgoedportefeuille worden duurzame maatregelen uitgevoerd aan de gebouwen. Hiermee werken we stapsgewijs aan een toekomstbestendige, energiezuinige en duurzame vastgoedportefeuille.

Ontwikkelingen

Afname biodiversiteit en algemene soorten - nieuwe wetgeving en BKN
Al jaren neemt de biodiversiteit af maar dit blijkt niet (meer) beperkt te blijven tot zeldzame soorten, ook de populaties van algemene soorten nemen af. Op Europees niveau is daarom de EU Natuurherstelverordening (2024/1991) in werking getreden. Uiterlijk 1 september 2027 moet Nederland een definitieve versie van het Natuurplan met herstelmaatregelen voor aangetaste ecosystemen gereed zijn. Voor de openbare ruimte betekent dit onder andere: meer groen in de steden om te zorgen voor een verbeterde luchtkwaliteit, verkoeling tijdens hittegolven, een aantrekkelijkere leefomgeving, versterking van de biodiversiteit en een betere waterregulatie.

Gedragscode soortbescherming gemeenten
De Gedragscode Soortenbescherming Gemeenten is ontwikkeld als instrument om zorgvuldig te handelen ten aanzien van beschermde planten- en diersoorten vorm te geven en te borgen. Hiermee worden negatieve effecten op beschermde flora en fauna voorkomen en wordt natuurinclusief gewerkt. Bij de vaststelling van het IBOR eind 2024 is de Gedragscode Soortenbescherming Gemeenten van toepassing verklaard. Dit betekent een verandering van werkwijze voor het groenonderhoud, waarbij diverse protocollen moeten worden gevolgd om zorgvuldig met flora en fauna om te gaan. Deze werkwijze heeft gevolgen voor zowel de uitvoering van de werkzaamheden als de invulling van taken binnen functies zoals directievoerder, toezichthouder en ecoloog. Daarnaast vraagt de gedragscode om extra capaciteit voor het groenonderhoud, bijvoorbeeld voor de toetsing van werkzaamheden door aannemers en het borgen dat conform de gedragscode wordt gewerkt.

Kaderrichtlijn Water (KRW)
Schoon en gezond water is van levensbelang voor mens en natuur. We gebruiken het voor drinkwater, recreatie, landbouw en industrie, en het vormt het leefgebied van talloze planten en dieren. De Kaderrichtlijn Water (KRW) is een Europese richtlijn die in 2000 is ingevoerd om de kwaliteit van alle watersystemen in Europa te beschermen en te verbeteren. De KRW stelt doelen voor het bereiken en behouden van chemisch schoon en ecologisch gezond oppervlaktewater en grondwater.

Het Rijk draagt de eindverantwoordelijkheid voor de uitvoering van de KRW, in samenwerking met provincies en waterschappen. Gemeenten hebben een ondersteunende en medeverantwoordelijke rol wanneer hun plannen of projecten invloed kunnen hebben op het behalen van de KRW doelen.

Toepassing van secundaire bouwstoffen in funderingen
Bij de aanleg en het onderhoud van wegen zetten wij, waar mogelijk, secundaire bouwstoffen in, zoals granulaat en herbruikbare grondsoorten. Deze materialen dragen bij aan de circulaire doelstellingen en verminderen de afhankelijkheid van primaire grondstoffen. Toepassing vindt uitsluitend plaats binnen de kaders van de geldende wet- en regelgeving.
Door veranderende inzichten, met name rond het gebruik van staalslakken, ontstaan er zorgen over mogelijke risico's zoals bodemverontreiniging, mogelijke gezondheidsrisico's en verminderde duurzaamheid. Pure staalslakken worden al geruime tijd niet meer toegepast. Wij blijven de landelijke ontwikkelingen en wetenschappelijke inzichten nauwgezet volgen en passen ons beleid aan waar nodig, met als doel een veilige, duurzame en verantwoorde toepassing van secundaire bouwstoffen in de openbare ruimte.

AI in beheer
Artificiële Intelligentie (AI) heeft inmiddels vormen aangenomen waarin het bruikbaar is voor de gehele maatschappij. Ook voor het beheren van de openbare ruimte beginnen de eerste toepassingen met AI te verschijnen. Zo wordt het mogelijk geautomatiseerde inspecties van de openbare ruimte uit te voeren en onderhoud beter te voorspellen middels data gedreven systemen. Wij blijven ontwikkelingen op dit gebied volgen en bekijken wat er potentieel toegepast kan worden binnen het beheer van de openbare ruimte.

Vervangingsopgave van de openbare ruimte
In Nederland is een toenemend areaal van de openbare ruimte aan vervanging toe. Dat komt omdat een groot deel van de infrastructuur en nieuwe woonwijken is aangelegd na de oorlog. Deze zijn nu aan het einde van de levensduur. De kosten voor deze vervangingsopgave lopen landelijk in de miljarden en het budget hiervoor is bij de verantwoordelijke overheden te beperkt. Daardoor kan de veiligheid van infrastructuur niet meer altijd op een voldoende peil gehouden worden. De eerste gevolgen hiervan worden nu zichtbaar, bijvoorbeeld met de afsluiting van de Merwedebrug. Ook in Ede zien wij deze vervangingsgolf aankomen.

Personele capaciteit
De afgelopen jaren blijkt het een terugkerend probleem dat de personele capaciteit in de branche onder druk staat. De verwachting is dat de trend in 2027 verder door zet. Dit wordt mede versterkt door ontwikkelingen zoals de veranderende ARBO-wetgeving voor stratenmakers. Door deze continuerende trend en nieuwe ontwikkelingen blijft het risico bestaan dat werkzaamheden niet tijdig uitgevoerd kunnen worden. Daarom treden we vroegtijdig in overleg met aannemers tijdens de voorbereidingen van het werk.

Wat gaan we doen?
Inleidend
De kapitaalgoederen in de openbare ruimte vertegenwoordigen een groot areaal en een aanzienlijke investering. Het onderhoud aan de kapitaalgoederen wegen en riolering is risicogestuurd en gericht op het zo lang mogelijk in stand houden (technische kwaliteit) en het voorkomen van kapitaalvernietiging. De

werkzaamheden voor het groot onderhoud en vervangingen worden, waar mogelijk, integraal uitgevoerd in samenhang met andere opgaven in de openbare ruimte.

Algemeen ten aanzien van kosten en planning
De in deze paragraaf opgenomen projecten zijn primair gericht op de vervanging en het onderhoud van de kapitaalgoederen, oftewel het in stand houden van het huidige areaal. De werkzaamheden zijn integraal gepland en begroot binnen de beschikbare budgetten en (personele) capaciteit. Bij stijging van kosten of beperkingen in capaciteit als gevolg van onder andere externe ontwikkelingen, kunnen projecten vertraagd worden.

Gebiedsgerichte projecten
Gebiedsgerichte projecten zijn integrale vervangingsprojecten waarbij meerdere opgaven in de openbare ruimte gelijktijdig worden aangepakt over meerdere straten. De omvangrijkste staan hieronder beschreven.

Zeeheldenbuurt
In de Zeeheldenbuurt wordt er gewerkt aan de beheer- en vervangingsopgaven voor riolering, wegen, spelen en bomen. De uitvoering van de laatste fase is in volle gang en de afronding van het totale project is voorzien in het eerste kwartaal van 2027.

Bloemenbuurt
Dit project omvat de vervanging van de riolering, verharding, speelplekken en een aantal bomen. Daarnaast wordt onderzocht hoe ambities op het gebied van vergroening, klimaatadaptatie, verkeersveiligheid en duurzaamheid kunnen worden meegenomen in het ontwerp. In 2024 is de samenwerking met de aannemer binnen het bouwteam beëindigd. Vervolgens is een intern projectteam samengesteld om de voorbereiding en het ontwerp voort te zetten.
Door de beperkte openbare ruimte en de omvang van de opgaven zijn zorgvuldige afwegingen noodzakelijk. Voor de afweging om een warmtenet in te passen is, na bestuurlijk overleg met Woonstede, besloten de voorbereiding te vertragen. Hierdoor heeft Woonstede de gelegenheid om onder haar huurders draagvlak op te halen voor een warmtenet. De voorbereiding wordt in januari 2027 hervat. De uitvoering staat gepland voor de tweede helft van 2028.

Vogelbuurt en Indische buurt
In deze buurten is een omvangrijke vervangingsopgave gepland voor riolering, wegen en groen. Daarnaast zijn er ambities op het gebied van duurzaamheid, vergroening en klimaatadaptatie. In deze wijk is de ruimte beperkt en zijn de opgaven en ambities groot. Hierdoor is niet alles realiseerbaar en moeten er duidelijke inrichtingskeuzes worden gemaakt.
De Vogelbuurt loopt voorop in het planvormingsproces, zodat de opgedane ervaringen kunnen worden benut bij de voorbereiding van de Indische Buurt. In bestuurlijk overleg is besloten de voorbereiding van de Vogelbuurt voort te zetten en een eventueel toekomstig warmtenet niet integraal onderdeel te laten zijn van de uitvoering. De uitvoering staat gepland voor het najaar van 2027 en de afronding eind 2028. De Indische Buurt volgt daarna in de planning, na afronding van de Bloemenbuurt.

Lunteren Hulweg e.o.
Het projectgebied betreft de Hulweg, Honskamp en Hugo de Vriespark. Hier ligt een vervangingsopgave vanuit riolering en wegen, waarbij zoveel mogelijk wordt ingezet op behoud van de bestaande bomen.
De resultaten van het vervolgonderzoek naar de mogelijkheden voor een gescheiden rioolstelsel in relatie tot de bestaande bomenlaan, vormen de uitgangspunten voor het ontwerp van de nieuwe riolering en de mogelijkheden voor behoud van de bestaande bomen. In 2027 wordt het ontwerp verder uitgewerkt en de geplande start uitvoering is na de zomer.

Bennekom Oost
Dit project is het laatste deelgebied van de grootschalige rioolvervangingsopgave in Bennekom en bestaat uit twee fasen. Het gebied wordt integraal aangepakt. Vanwege ontwerpknelpunten in de ondergronds ruimte heeft het ontwerp van de eerste fase meer tijd gekost dan vooraf verwacht. In 2027 wordt het project aanbesteed en de uitvoering start naar verwachting medio 2027.

Overige integrale projecten
Naast de hierboven genoemde projecten starten in 2027 de uitvoeringswerkzaamheden voor de integrale vervangingsprojecten Harskamp Beatrixlaan e.o. en Ede Catharinadaal.
Daarnaast wordt in 2027 begonnen met de voorbereiding van diverse nieuwe integrale vervangingsprojecten. De grootste daarvan zijn Lunteren Noordwest, Ede Beatrixlaan e.o., Bennekom Gasthuisbouwing en Bennekom Halderbrinkweg e.o.

Overige projecten
De volgende projecten staan op de nominatie om in 2027 te worden opgestart. Gedurende het jaar kan het zijn dat er gewijzigde opgaven worden bepaald. Dit kan bij financiële meevallers in andere projecten, in geval van temporiseren van reeds geplande projecten en/of aanvullend beschikbaar gesteld krediet.

Wegen
Het onderhoud aan wegen is risicogestuurd en gericht op het in zo lang mogelijk in stand houden en het voorkomen van kapitaalvernietiging waarbij de veiligheid van de weggebruiker voorop staat. Het onderhoud en de vervangingen zijn gebaseerd op de technische kwaliteit en het gewenste ambitieniveau. Uit de jaarlijkse inspecties blijkt dat er een onderhoudsachterstand is. Met het uitvoeren van regulier en groot onderhoud en de integrale vervangingen wordt verdere achteruitgang voorkomen.
Grootschalige projecten aan wegen en fietspaden vinden zoveel mogelijk integraal plaats. De integrale projecten waaraan wegbeheer een bijdrage levert zijn hiervoor beschreven.

In 2026 is er hard gewerkt aan het wegwerken van vertraagde projecten. In 2027 starten we weer met voornamelijk nieuwe opgaven. De omvangrijkste vervangings- en groot onderhoudsprojecten aan verhardingen voor 2027 zijn:
- Meulunterseweg Lunteren, fase 2
- Bellestein Ede
- Galvanistraat Ede, fase 2
- Lorentzstraat Ede
- Nienhof Ede

Daarnaast zal er vanuit wegen worden aangesloten bij opgave vanuit verkeer, zoals de herinrichting van de Schaapsweg.

Technische installaties
Voor 2027 staan er minder vervangingswerken op de planning. Voor softwarevervanging staat de K21 Raadhuisstraat-Arnhemseweg-Klinkenbergerweg-Arnhemseweg gepland. Verder wordt er gewerkt aan de voorbereiding van een reeks te vervangen installaties aan de N224, welke een koppeling bevatten (groene golf). Beschikbare krediet dat in 2027 overblijft zal nodig zijn voor deze opgave.

Openbare verlichting
Om de SER-doelen 2030 (verlagen energiegebruik) te behalen, wordt er al jaren extra geïnvesteerd in het vervangen en verduurzamen van armaturen en minder in het vervangen van masten. In 2027 vervangen we ongeveer 450 oude armaturen voor zuinige LED-armaturen. Daarnaast staan er 350 masten op de

vervangingsplanning. In de komende jaren zetten we dit door en worden jaarlijks nog tussen de 500 en 600 armaturen vervangen, hiermee lopen we op schema voor de doelstelling van 2030.

Civiele kunstwerken
Eens in de vier jaar worden, conform de richtlijnen, de civiele kunstwerken geïnspecteerd. Hieruit volgen de onderhoudsmaatregelen voor de korte termijn en een theoretische restlevensduur. De meest recente is van eind 2024. Voor kunstwerken met een theoretische einde levensduur van 0-10 jaar wordt met behulp van Life Cycle Costing (LCC) en nader onderzoek het noodzakelijk onderhoud en eventueel renovatie of vervanging bepaald. Hieruit volgen de vervangingsopgaven voor de komende jaren. Voor 2027 staat het vervangen van een vlonder in Ede west gepland.

Groen
De vervanging van groen heeft voornamelijk betrekking op de cultuurlijk beplanting. Periodiek wordt de technische staat van ieder afzonderlijk groenvak beoordeeld. De uitkomsten vormen de basis voor het vervangingsplan voor de komende jaren. In 2027 werken we aan een vervangingsplan voor 2028. Ook ronden we de bestaande projecten af en dragen we bij aan de integrale projecten.
Voor ieder groenvak dat voor vervanging in aanmerking komt, wordt een zorgvuldige afweging gemaakt ten aanzien van de toekomstige inrichting. Daarbij wordt rekening gehouden met de geldende beleidskaders, waaronder de gewenste beeldkwaliteit en de ambities op het gebied van biodiversiteit en klimaatrobuustheid.

Bomen
De vervanging van bomen vindt waar mogelijk integraal plaats binnen gebiedsgerichte projecten. Hiermee wordt een kwalitatief hoogwaardige en toekomstbestendige inpassing van boombeplanting gerealiseerd. In 2027 wordt daarnaast gestart met de vervanging van bomen aan de Krusemanstraat en langs het tracé tot aan winkelcentrum Stadspoort. Naast de projectmatige vervanging worden bomen ook gemeentebreed op individueel niveau vervangen. Jaarlijks worden uitgevallen bomen herplant, mits op de betreffende locatie een duurzame groeiplaats kan worden gerealiseerd.

Bos en natuur
We richten ons op de instandhouding van de natuurgebieden. Hiervoor worden natuurbeheermaatregelen uitgevoerd om de biodiversiteit te behouden en te versterken. Dit gebeurt in samenhang met het uitvoeren van de Veluwse natuurherstelmaatregelen.

Spelen
Speeltoestellen inspecteren we meerdere keren per jaar op veiligheid. Als speeltoestellen niet meer veilig zijn en repareren niet meer mogelijk of rendabel is worden deze verwijderd en waar mogelijk vervangen. Het speelbeleidsplan 'Bewegen, Ontmoeten, Sporten en Spelen' van de gemeente Ede (BOSS) is daarbij leidend. Ook in 2027 gaan we op circa 10 locaties de sporttoestellen, speeltoestellen en valondergronden vervangen. Hierbij vindt participatie plaats, waarvan de intensiteit verschilt per speelplaats en type werk. We benutten de resultaten uit de laatste technische inspectieronde om definitief te bepalen welke speelplekken we aanpakken. Daarnaast komen we in 2027 met een planmatige aanpak voor de komende jaren, welke aansluit op het speelbuurtgericht werken.

Begraafplaatsen
In 2026 worden de beeldkwaliteitsplannen voor de begraafplaatsen afgerond. In deze plannen zijn voorstellen opgenomen om de beeldkwaliteit op de begraafplaatsen te verbeteren. Deze voorstellen zijn geordend op basis van urgentie. Bij de PPN van 2028-2031 komen we bij u terug met een financieel voorstel om hier uitvoering aan te geven.

Riolering
Voor het reguliere beheer en onderhoud van de riolering passen we risicogestuurd beheer toe. We zetten in op datagedreven beheer, zowel voor vrijvervalriolering als mechanische riolering. We blijven doorontwikkelen om data betrouwbaarder te maken en beter te ontsluiten. In 2026 laten we een extra onderzoek doen naar het te vervangen areaal op middellange termijn. Dit stelt ons in staat om een goede en toegankelijke meerjarenplanning te maken voor vervangingsinvesteringen in 2027 en verder, voor zowel vrij vervalriolering als mechanische riolering.
Naast de integrale projecten waar riolering in deelneemt, gaan we in 2027 door met het relinen van riolen. We kiezen voor relinen op locaties waar integrale afstemming niet doelmatig is vanwege de beperkte omvang, kapitaalvernietiging van andere assets of verhoogde urgentie.
Voor de mechanische riolering werken we aan de volgende projecten:

- Voorbereiding vervangen campinggemalen n.a.v. aangepast beleid in 2027
- Planmatig vervangen van pompen en besturingen om storingskosten te verlagen.
- Renoveren en opheffen IBA's aan de Vijfsprongweg

Oppervlaktewater en waterkunstwerken
Door het onderhoud aan oppervlaktewater en waterkunstwerken houden we watergangen, beschoeiingen, trailerhellingen maar ook pompen, watertappunten en fonteinen in stand. Naast pleksgewijze vervanging van bestaande beschoeiingen staan er voor 2027 geen grote vervangingswerken gepland.

Wagenpark
In 2027 wordt het gemeentelijk wagenpark verder ontwikkeld in samenhang met de Omgevingsvisie 2040, het Integraal Beleid Openbare Ruimte (IBOR) en het vervangingsplan. Bij vervanging wordt rekening gehouden met de afschrijvingstermijn, de technische staat van het voertuig en het beoogde gebruik. Het aanbod van geschikte elektrische voertuigen is voor een deel van de toepassingen nog beperkt, maar doordat de mobiliteitssector zich snel ontwikkelt, worden marktontwikkelingen gevolgd en worden nieuwe mogelijkheden voor verduurzaming benut zodra deze beschikbaar komen. De ingebruikname van de solar carport versterkt de stabiele en duurzame energievoorziening voor het verder elektrificerende wagenpark.

In 2027 staan 15 voertuigen gepland voor vervanging. De vervangingskosten nemen toe doordat elektrische voertuigen duurder zijn in aanschaf dan diesel- en benzinevarianten en door stijgende kosten voor materiaal en op- en inbouw.

Vastgoed
In 2025 zijn de onderhoudscontracten met onze aannemers verlengd tot 2029. Voor uitvoering van het onderhoud is het MJOP leidend, maar er wordt kritisch gekeken of het geplande onderhoud ook daadwerkelijk noodzakelijk is. Bij vervanging wordt gekeken naar duurzame oplossingen en werkzaamheden worden zoveel als mogelijk gecombineerd uitgevoerd om overlast voor de huurders te beperken. De MJOP's worden de komende periode geactualiseerd conform het vastgoedbeleid.

Daarnaast brengen we in beeld wat we in de afgelopen jaren hebben gedaan op het gebied van verduurzaming en welk effect dit heeft op het behalen van de doelstelling Klimaatneutraal 2050. De routekaart verduurzaming zal worden herijkt. Komende jaren worden werkzaamheden voorzien aan ambtelijke huisvesting, onderwijs, binnensport en Cultuur. Ook combineren we verduurzaming, renovatie en onderhoudswerkzaamheden met elkaar, bijvoorbeeld bij Cultura, de turnhal en Friso.

Wat gaat het kosten?

Voor het onderhoud en beheer van kapitaalgoederen zijn de volgende middelen beschikbaar.

Tabel 6.3.1 **Bedragen x € 1.000**

Onderhoud in exploitatie	2027	2028	2029	2030
Wegen	8.209	8.161	7.456	7.456
Dotatie c.q. onttrekking reserve groot onderhoud	-577	-718	129	-21
Groen en bomen	6.680	6.680	6.567	6.574
Technische installaties	160	160	160	160
Bos en natuur	490	490	490	490
Speelvoorzieningen	273	273	273	273
Oppervlakte water	447	407	438	379
Openbare verlichting	523	523	523	523
Civiele kunstwerken	295	295	295	295
Riolering	3.590	3.709	3.399	3.478
Dotatie voorziening Riolering (t.b.v. vervanging)	5.000	4.600	7.000	5.800
Gemeentelijk wagenpark	49	49	49	49
Begraafplaatsen	548	549	561	561
Gemeentelijk vastgoed	2.188	2.188	2.188	2.188
Jaarlijkse dotatie voorziening gem. vastgoed t.b.v. groot onderhoud	2.693	2.693	2.693	2.693
Totaal in de exploitatie voor onderhoud kapitaalgoederen	**30.568**	**30.060**	**32.221**	**30.897**

De onderstaande reserves en voorzieningen zijn beschikbaar.

Tabel 6.3.2 **Bedragen x € 1.000**

	Stand per 31-12	2026	2027	2028	2029	2030
V147	Voorziening onderhoud gem. vastgoedportefeuille	5.499	4.946	3.908	3.746	3.015
V162	Voorziening vervangingsinvesteringen riolering	7.989	6.912	3.946	9.790	7.330
V163	Voorziening begraven	79	63	47	31	0
R417	Reserve groot onderhoud openbare ruimte	1.961	1.383	665	795	774
	Totaal	**15.528**	**13.304**	**8.565**	**14.361**	**11.119**

Toelichting op de reserves en voorzieningen

Voorziening onderhoud gemeentelijke vastgoedportefeuille

In deze voorziening zijn middelen gereserveerd voor het groot onderhoud aan de gemeentelijke vastgoedportefeuille. Bij deze programmabegroting 2027-2030 wordt deze voorziening geactualiseerd. Het traject om de conditiescore ’s (MJOP) te actualiseren conform het vastgoedbeleid is gestart. Het actualiseren van de conditiescore ‘s (MJOP) wordt een doorlopend proces, waarbij we jaarlijks een gedeelte van onze vastgoedportefeuille gaan actualiseren. Eind 2026 zullen de eerste actualisaties gereed zijn. We zullen dan eerst kijken of de bestaande budgetten toereikend zijn, daarna zal duidelijk worden of de middelen voldoende zijn om het geplande onderhoud de komende jaren weer uit te voeren.

Voorziening vervangingsinvesteringen riolering

In deze voorziening zijn middelen gereserveerd voor de vervanging van riolering. Tevens worden de jaarlijkse voor- en nadelen op de exploitatie van het product riolering via deze voorziening verrekend. Hierdoor worden grote schommelingen in het tarief rioolheffing voorkomen en wordt gewaarborgd dat elke geïnde euro rioolheffing aan riooltaken wordt besteed. Ten opzichte van het WRP 2024-2028 heeft de gemeente Ede te maken met hogere uitgaven voor vervanging, beheer en onderhoud. Ook zijn de inkomsten rioolheffing lager dan in het programma voorzien. Daarom is het nodig om financieel bij te sturen. Het tarief rioolheffing 2027 gaat, naast de aanpassing voor inflatie, extra omhoog. Ook worden een paar vervangingsinvesteringen in 2027 en 2028 niet ineens ten laste van deze voorziening gebracht, maar geactiveerd.

Voorziening begraven
Deze voorziening wordt gebruikt om de jaarlijkse voor- en nadelen op het product begraven te verrekenen (egalisatie). Dit voorkomt dat er fluctuaties in de tarieven ontstaan. In de Nota Begraven is het doel opgenomen om het product 100% kostendekkend te maken. In 2027 is het product 99% kostendekkend en wordt de overige 1% gedekt uit de voorziening.

Reserve groot onderhoud openbare ruimte
Deze reserve wordt gebruikt voor het uitvoeren van groot onderhoud van de producten Wegen, Openbare verlichting, Openbaar groen, Openbare speelgelegenheden en Waterbeheer. Voor dit onderhoud zijn structurele budgetten in de exploitatie opgenomen. Als in een jaar meer of minder groot onderhoud wordt uitgevoerd dan het structureel beschikbaar budget, wordt dit verschil verrekend met deze reserve. Conform raadsbesluit 37562 d.d. 12 november 2015 wordt de toekomstige vrijval kapitaallasten van het krediet inzake "Vervanging openbare ruimte" toegevoegd aan deze reserve.

6.4 Financiering

Inleiding
In deze paragraaf wordt ingegaan op de financiering van de begroting met het bijbehorende risicobeheer van met name rente- en kredietrisico's. Treasury zorgt voor het beheer van de liquide middelen en het tijdig afsluiten van de benodigde externe financiering om zo altijd aan de betalingsverplichtingen te kunnen voldoen.

Kaderstelling
Hoe we omgaan met het financieren van grote investeringen wordt vooral bepaald door de wettelijke kaders. De volgende wetten of beleidsdocumenten stellen de kaders vast:
- Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV)
- Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido)
- Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (Ruddo)
- Nota treasury Ede 2025
- Verordening leningen en garanties Ede (2021)

Beleid
De begrote financieringsbehoefte loopt de komende jaren op door verwachte grote investeringen en reguliere aflossingen van langlopende leningen. Dat leidt tot het afsluiten van nieuwe leningen. Daarbij wordt steeds een inschatting gemaakt van de meest optimale inzet van kortlopende en langlopende leningen, rekening houdend met de daadwerkelijke financieringsbehoefte en (wettelijke) kaders.

Ontwikkelingen

Renteraming
De concept-Macro Economische Verkenning (cMEV) voor 2027 is medio augustus 2026 gepubliceerd door het Centraal Planbureau. Deze verkenning laat zien dat de Nederlandse economie ondanks internationale spanningen voorlopig veerkrachtig blijft. De economische groei wordt ondersteund door sterke uitvoer, aanhoudende overheidsbestedingen en relatief robuuste consumptie van huishoudens. Tegelijkertijd is de onzekerheid groot: hogere energieprijzen, handelsverstoringen en mogelijke onrust op financiële markten kunnen de groei alsnog drukken.

De inflatie blijft in 2026 en 2027 rond de 3% per jaar. Dat betekent aanhoudende prijsdruk op gemeentelijke uitgaven, bijvoorbeeld bij energie, inkoop, onderhoud en uitvoering van taken. De koopkracht van huishoudens blijft gemiddeld genomen nog redelijk op peil, maar groeit minder hard dan eerder voorzien en daalt in 2027 licht. Daarnaast verslechtert het EMU-saldo van de overheid door oplopende uitgaven aan onder meer

defensie, sociale zekerheid en rente. Hoewel het begrotingstekort in 2027 iets verbetert, blijft de financiële ruimte van het Rijk onder druk staan. Voor gemeenten betekent dit dat rekening moet worden gehouden met een terughoudender financieel beeld vanuit het Rijk en blijvende onzekerheid over de ontwikkeling van Rijksmiddelen.

Tegen deze achtergrond heeft de Europese Centrale Bank (ECB) haar beleidsrente verder verhoogd. Na de verhoging naar 2,25% in juni 2026 heeft de ECB de rente inmiddels verhoogd naar 2,5%. Met deze stap wil de ECB de inflatie in de eurozone terugbrengen naar de middellangetermijndoelstelling van 2%. De inflatie is in augustus opgelopen naar 3,3%, mede als gevolg van hogere energieprijzen door geopolitieke spanningen in het Midden-Oosten. De ECB heeft aangegeven dat verdere rentestappen niet zijn uitgesloten, maar dat de ontwikkeling van inflatie, energieprijzen en economische groei daarbij bepalend zal zijn.

Voor de gemeente betekent dit dat rekening moet worden gehouden met een aanhoudend hoger renteniveau dan in de afgelopen jaren gebruikelijk was. Hogere beleidsrentes werken uiteindelijk door in de marktrente en kunnen daarmee leiden tot hogere financieringskosten voor nieuwe leningen en herfinanciering. Tegelijkertijd blijft onzeker hoe de rente zich in de komende periode precies zal ontwikkelen. De financiële markten houden rekening met de mogelijkheid van verdere renteverhogingen, terwijl economen verdeeld zijn over de noodzaak daarvan.

Bij de renteramingen voor nieuwe leningen is in deze begroting uitgegaan van onderstaande uitgangspunten:
- Korte financiering (tot 1 jaar): 2,50%.
  Dit percentage is gebaseerd op de 3-maands Euribor rente per medio augustus 2026;
- Lange financiering (1 jaar of langer): 3,60%.
  Dit betreft de leenrente voor gemeenten bij de BNG met een looptijd van 10 jaar fixe en een ingangsdatum van 1 januari 2028 (forwardrente-tarief).

Deze uitgangspunten zijn besproken in de treasurycommissie.
De werkelijke ontwikkeling van de rente is inherent onzeker en onvoorspelbaar. Het aantrekken van nieuwe financieringen zal tegen de op dat moment hogere of lagere actuele rentepercentages plaatsvinden. Daarbij wordt steeds beoordeeld wat de, op dat moment en binnen de geldende (wettelijke) kaders, meest passende financiering is.

Financieringsbehoefte
De financieringsbehoefte van de gemeente is een resultante van alle inkomsten en uitgaven van de gemeente als geheel. De omvang van de uitgaven aan investeringen is de komende jaren het meest bepalend voor de omvang en fasering van de financieringsbehoefte. De uitgaven worden met name bepaald door: de meerjarige uitgaven aan kredieten en investeringen, de uitgaven aan grondexploitatieprojecten en de herfinanciering van de aflossingen van bestaande leningen.
De ervaring van de afgelopen jaren leert dat de realisatiegraad van deze uitgaven in het lopende begrotingsjaar een stuk lager kan zijn dan de ramingen. Belangrijke verklaringen daarvoor zijn:

- De omvang en fasering van meerjarige kredieten en investeringen is onzeker, door onder andere allerlei niet beïnvloedbare externe factoren, zoals: verkrijgen van vergunningen door de stikstofcrisis; hoge prijzen van arbeid en bouwmaterialen; beschikbaarheid van bouwcapaciteit en bouwmaterialen; netwerkcongestie in het energienet.
- Vergelijkbare onzekerheden gelden voor de kasstromen van de grondexploitatieprojecten. Ook is sprake van een overgangsfase in het grondbedrijf, waarbij de lopende projectenportefeuille afneemt en nieuwe planvorming de komende jaren wordt voorbereid via gebiedsprogramma's.
- Het planningsoptimisme van de ramingen van investeringen. Een beschikbaar krediet in een bepaald jaar zorgt niet vanzelfsprekend voor een kasstroom in datzelfde jaar. Daarvoor is een meer nauwkeurige inschatting nodig, bijvoorbeeld per maand of kwartaal.

Op basis van de geprognosticeerde balans is in onderstaande tabel de financieringsbehoefte per jaar aangegeven.

Tabel 6.4.1 **Bedragen x € 1.000**

Financieringstekort/-overschot per 1 januari	2027	2028	2029	2030	2031
Te financieren (rest)boekwaarden investeringen	525.378	607.149	669.761	676.278	645.963
Te financieren vlottende activa	84.196	87.261	90.255	95.387	90.291
Totaal te financieren	**609.575**	**694.410**	**760.016**	**771.664**	**736.254**
-/- Reserves en voorzieningen	210.755	200.324	185.557	174.670	163.706
-/- Aangetrokken geldleningen	140.317	132.160	114.803	97.548	80.839
-/- Door derden belegde gelden + waarborgsommen	1.008	1.008	1.008	1.008	1.008
-/- Overige vlottende passiva	144.127	144.127	144.127	144.127	144.127
Financieringstekort (cumulatief)	**113.367**	**216.791**	**314.522**	**354.312**	**346.574**

De ramingen in deze begroting leiden tot een financieringstekort van (afgerond) € 113 miljoen in 2027. Tot 2031 neemt het financieringstekort verder toe door voornamelijk een stijging van investeringen, een daling van reserves en voorzieningen en reguliere aflossing van aangetrokken leningen. Het financieringstekort en daaruit voortkomende behoefte aan externe financiering wordt ingevuld met zowel kortlopende als langlopende leningen.
In de geprognosticeerde balans is de geraamde financieringsbehoefte opgenomen onder ‘Vlottende schulden met een looptijd < 1 jr.’ (kortlopende leningen, zie ook ‘Kasgeldlimiet’ hierna) en ‘Vaste schulden met een looptijd ≥ 1 jr.’.
Het oplopende financieringstekort leidt tot een toename van de schuldpositie van de gemeente en als gevolg daarvan het oplopen van de ‘Netto-schuldquote’. De toename van de rentelasten vanwege het oplopende financieringstekort werkt ook door in het afnemen van de ‘Solvabiliteitsratio’. Beide ontwikkelingen zijn toegelicht in de paragraaf ‘Weerstandsvermogen en risicobeheersing’ (onderdeel ‘kengetallen’).

De werkelijke ontwikkeling van de inkomsten en uitgaven wordt dagelijks gevolgd en verwerkt in een geactualiseerde liquiditeitsprognose. Ook de ramingen van de uitgaven aan onder meer kredieten, investeringen en grondexploitaties worden regelmatig geactualiseerd. Ter voorkoming van planningsoptimisme wordt continu aandacht geschonken aan het zo nauwkeurig mogelijk inschatten van de kasstromen. Op basis van ervaringscijfers hanteren we bij de bepaling van de financieringsbehoefte als uitgangspunt dat 70% van de kasstroom van investeringen zich voordoet in het betreffende kalenderjaar en 30% in het volgende jaar. De rentelasten zijn daarbij wel voor 100% in het jaar begroot. Dit uitgangspunt is besproken in de treasurycommissie.
Als uit de geactualiseerde liquiditeitsprognose blijkt dat sprake is van een aanvullende langjarige financieringsbehoefte, dan worden voorstellen gedaan om externe financiering aan te trekken. De treasurycommissie heeft daarbij een adviserende rol.

Renteomslag
Het financieren van investeringen vergt beschikbaarheid van financieringsmiddelen. Dit brengt rentekosten met zich mee. Deze financieringsmiddelen bestaan uit interne middelen (reserves en voorzieningen) en externe middelen (externe leningen, zowel kort als lang). Bij externe financieringsmiddelen is sprake van veranderende rentepercentages omdat enerzijds de rentestand fluctueert en anderzijds de periode van beschikbaarheid van het financieringsmiddel van invloed is.

Net als de meeste gemeenten past Ede totaalfinanciering toe, waardoor rentekosten niet direct gelinkt worden aan individuele investeringen. Totaalfinanciering houdt in, dat tegenover het totaal van alle investeringen, het totaal aan beschikbare financieringsmiddelen staat.

Om de rentekosten toe te kunnen rekenen aan de programma's en projecten wordt gewerkt met het renteomslagpercentage. Het toepassen van een renteomslag is een wettelijk vereiste conform BBV als een gemeente totaalfinanciering toepast.

Het renteomslagpercentage komt, net als in de vorige begroting, uit op 1,80%.

Onderstaande tabel geeft het verloop van het op basis van de begroting geraamde renteomslagpercentage ten opzichte van het genormeerde renteomslagpercentage van 1,80%.

Tabel 6.4.2

Overzicht renteomslagpercentage per 1 januari	2027	2028	2029	2030
Genormeerde renteomslagpercentage	1,80%	1,80%	1,80%	1,80%
Geprognotiseerde renteomslagpercentage	1,55%	1,81%	1,99%	2,15%
Verschil	**0,25%**	**-/- 0,01%**	**-/- 0,19%**	**-/- 0,35%**

De cijfers in de tabel zijn gebaseerd op aannames over de hoogte van de rente en de invulling van de financieringstekorten met reserves en externe leningen (kort en lang).

Het renteomslagstelsel is verplicht voorgeschreven op grond van de BBV. Als in een jaar de werkelijke gerealiseerde rentelasten (in Euro's) die over een jaar aan taakvelden hadden moeten worden doorbelast afwijken van de in de begroting geraamde rentelasten (in Euro's) die aan de taakvelden zijn toegerekend, dan kan de gemeente besluiten tot correctie. De correctie is verplicht als de afwijking groter is dan 25%.

In de volgende tabel is de berekening van het renteresultaat op de renteomslag opgenomen.

Tabel 6.4.3 **Bedragen x € 1.000.000**

Renteschema		2027	2028	2029	2030
a. De externe rentelasten korte en lange financiering	+	7,3	9,8	11,7	12,6
b. De externe rentebaten	-	1,4	1,3	1,2	1,1
Saldo rentelasten en rentebaten	=	**5,9**	**8,5**	**10,5**	**11,5**
c1. De rente aan de facilitaire grondexploitaties	-	0,0	0,0	0,0	0,0
c2. De rente van de projectfinanciering	-	0,0	0,0	0,0	0,0
c3. De rentebaat van doorverstrekte leningen	+	0,0	0,0	0,0	0,0
Saldo toe te rekenen rente	=	**0,0**	**0,0**	**0,0**	**0,0**
Aan taakvelden toe te rekenen externe rente	=	**5,9**	**8,5**	**10,5**	**11,5**
d1. Rente over het eigen vermogen	+	1,3	1,3	1,2	1,2
d2. Rente over de voorzieningen	+	1,2	1,2	1,2	1,3
Saldo (inflatie)rente reserves en voorzieningen	=	**2,5**	**2,5**	**2,4**	**2,5**
Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente	=	**8,4**	**11,0**	**12,9**	**14,0**
De aan taakvelden toegerekende rente (1,8%)	-	9,8	11,0	11,8	12,2
Renteresultaat op taakveld Treasury	=	**1,4**	**0,0**	**1,1**	**1,8**

Voor deze tabel geldt dezelfde opmerking als bij de tabel voor de renteomslag, deze is gebaseerd op aannames over de rente en invulling van het financieringstekort met reserves en externe leningen. Binnen de werking van

onze begroting hanteren we een buffer om schommelingen tussen de werkelijke rente en de intern doorbelaste rente op te vangen.

Renterisiconorm

De renterisiconorm is een wettelijk verankerd hulpmiddel bij het beheersen van de renterisico's op de vaste schuld (langer dan één jaar), door de renteherzieningen en herfinancieringen van de externe langlopende leningen te spreiden over de jaren. De renterisiconorm beoogd de gevoeligheid van de rentelasten voor het mogelijk oplopen van de rente op lange financiering te beperken.
De renterisiconorm wordt uitgedrukt in een bedrag ter hoogte van maximaal 20% van het begrotingstotaal dat jaarlijks voor renteherziening of herfinanciering in aanmerking mag komen. Het verschil tussen deze 20% van de vaste schuld en het werkelijke bedrag is de 'ruimte' die beschikbaar is onder de renterisiconorm.

Tabel 6.4.4 **Bedragen x € 1.000.000**

Overzicht renterisico's vaste schuld	2027	2028	2029	2030
1. Renteherzieningen	0	0	0	0
2. Aflossingen	8	17	17	17
3. Renterisico (1+2)	**8**	**17**	**17**	**17**
4. Renterisico (20% begrotingstotaal)	104	104	104	107
5. Ruimte onder de renterisiconorm	**96**	**87**	**87**	**90**

De renterisiconorm voor 2027 bedraagt € 96 miljoen. De jaren daarna ligt de renterisiconorm door de hogere reguliere aflossing van langlopende leningen iets lager.
Gezien de ruimte onder de renterisiconorm zijn er voldoende mogelijkheden voor spreiding van de aflossing van nieuwe langlopende leningen over de jaren.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet wordt gebruikt om tijdelijke schommelingen in de financieringsbehoefte gedurende het jaar op te vangen en de opbouw van de langjarige (structurele) financieringsbehoefte tijdelijk voor te financieren. De kasgeldlimiet wordt uitgedrukt in een bedrag ter hoogte van 8,5% van het begrotingstotaal dat gedurende het lopende jaar kort geleend kan worden. In 2027 bedraagt de kasgeldlimiet (afgerond) € 44 miljoen. De kasgeldlimiet mag maximaal twee kwartalen achtereen overschreden worden. Daarna moeten maatregelen getroffen worden om het kwartaal daarna weer aan de kasgeldlimiet te voldoen.
In de geprognosticeerde balans is voor de berekening van de rentelasten uitgegaan van een vaste kern van € 35 miljoen aan korte financiering gedurende het jaar.

Leningen Uitgeleend Geld en Opgenomen Geld

In de volgende tabel zijn de langlopende uitgezette leningen aan derden weergegeven.

Tabel 6.4.5 **Bedragen x € 1.000.000**

Leningen UG	Begroting 2024	Rekening 2024	Begroting 2025	Prognose 2026
Woningcorporaties met garantie WSW	4	4	3	3
Woningcorporaties zonder garantie WSW	29	27	28	26
Overige toegestane instellingen volgens Treasurystatuut	8	7	7	6
Ambtenarenhypotheken met hypothecaire zekerheid	1	1	1	1
Totaal verstrekte geldleningen	**42**	**39**	**39**	**36**
Waarvan:				
- reguliere aflossingen	3	3	2	2
- vervroegde aflossingen	0	1	0	0
- bedrag waarover rente wordt herzien	0	0	0	0

De volgende tabel geeft de opgenomen (langlopende) leningen weer, waarbij geen rekening is gehouden met eventuele nieuw af te sluiten leningen om te voorzien in de financieringsbehoefte zodra deze de kasgeldlimiet (maximum aan kortlopende schuld) overstijgt.

Tabel 6.4.6 **Bedragen x € 1.000.000**

Leningen OG	Begroting 2024	Rekening 2024	Begroting 2025	Prognose 2026
Stand per 1 januari	146	146	158	148
Nieuwe leningen	50	50	0	0
Reguliere aflossingen	-38	-39	-8	-8
Vervroegde (extra) aflossingen	0	0	0	0
Stand per 31 december	**158**	**157**	**150**	**140**
Bedrag waarover rente wordt herzien	0	0	0	0

Borgstellingen en garanties

Onderstaande tabel geeft de instellingen en de bijbehorende bedragen weer waarvoor de gemeente borg of garant staat.

Tabel 6.4.7 - Borgstellingen en overige garanties **Bedragen x € 1.000**

Borgstellingen en overige garanties	Oorspronkelijk bedrag	Borg	Stand per 1-1-2026	Nieuw in 2026
Waarborgfonds Sociale Woningbouw	2.069.462	Variërend %	657.063	
Coöperatie Meikade Zon UA (t.b.v. deelname minima)	360	100%	264	
Calvijnschool	411	100%	329	
Stichting CSG Het Streek	3.000	100%	2.900	
Stichting Expect More	2.600	100%	2.600	
DVO	1.000	100%	982	

Tot medio 2026 zijn geen nieuwe garanties verstrekt. Tot nu toe hebben de verstrekte borgstellingen en garanties nooit tot daadwerkelijk aanspraken op de gemeente geleid. Ook voor de komende jaren hebben wij op dit moment geen signalen dat deze situatie zich voor zal gaan doen.

Het WSW staat borg voor de rente en aflossingen van leningen van woningcorporaties. De borgstelling (‘achtervang’) daarvoor wordt gevormd door gemeenten en het Rijk. Afgelopen jaren is de zekerheidsstructuur van het WSW nog verder versterkt. De kans dat aanspraak gemaakt wordt op de gemeentelijke borgstelling (‘achtervang’) was al zeer laag en is daarmee nog verder afgenomen.

6.5 Bedrijfsvoering

Inleiding

In deze paragraaf worden de ontwikkelingen op het gebied van de bedrijfsvoering toegelicht.

De middelen voor de bedrijfsvoering vallen onder de productgroep Algemene middelen van programma 8. De resultaten van de bedrijfsvoering worden afgewikkeld via de bedrijfsvoeringsreserves. In deze paragraaf gaan we dieper in op de ontwikkelingen en het beleid.

Kaderstelling

Het wettelijke kader voor deze paragraaf is te vinden in artikel 212 van de Gemeentewet. Op basis hiervan is in Ede de Financiële Beheersverordening opgesteld.

Interne en externe ontwikkelingen

Arbeidsmarkt
De arbeidsmarktkrapte en regionale concurrentie houden ook in 2027 aan. De CAO Gemeenten (looptijd tot en met 31 maart 2027) biedt een stabiele basis. Tegelijkertijd zit de uitdaging voor gemeente Ede ook in de arbeidsmarktcommunicatie. Op de ene vacature ontvangen we meer reacties dan op de andere. Dat vraagt om een aanpak per vacature die past bij de doelgroep, zodat we talent weten te bereiken en te interesseren voor werken bij Ede.

Ombuigingen
In 2025 is bij de vaststelling van de Perspectiefnota 2026-2029 besloten over de ombuigingen. Een deel van de ombuigingen betreft bedrijfsvoering met een taakstellende opdracht "Organisatie en Efficiency" van € 2 miljoen in 2026 oplopend naar uiteindelijk € 3,5 miljoen in 2029. Het realiseren van structurele besparingen kent een implementatietijd, wat leidt tot een geleidelijke opbouw in de komende jaarschijven. In 2026 ging dit om totaal € 2 miljoen te realiseren op de onderwerpen: Personeel en organisatie, Procesverbetering met ICT en Huisvesting en Services. In 2027 wordt de uitvoering van de ombuigingen voortgezet en gemonitord.

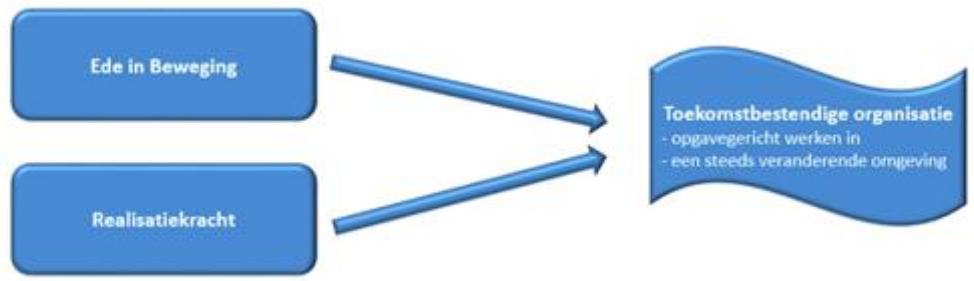
De ambtelijke organisatie is met middelen Realisatiekracht versterkt en toekomstbestendig gemaakt, met als doel een blijvende efficiënte en effectieve organisatie. De ombuigingen doen daaraan geen afbreuk en zien we als onderdeel van de volgende stap in de continue ontwikkeling van de gemeentelijke organisatie. Bij de invulling van de ombuigingstaakstelling op bedrijfsvoering hanteren wij:

- Goed werkgeverschap als belangrijke basis.
- Verder professionaliseren en ontwikkelen van ambtelijk vakmanschap.
- ICT is de sleutel tot efficiencyverbetering en verlagen werkdruk (niet besparen op maar mét ICT).
- Huisvesting richt zich op meer concentreren en 'indikken'.

Beleid bedrijfsvoering en doelen 2026

Organisatie en personeel
Organisatie
Organisatieontwikkeling – Na roerige tijden nu op weg naar rustig vaarwater
De gemeente Ede beschikt over een goede ambtelijke organisatie die presteert voor haar inwoners, ondernemers, instellingen en partners. Een belangrijke rol daarin is weggelegd voor de medewerkers en hun motivatie om echt iets te betekenen Ede.
Tegelijk zien we dat de snelgroeiende gemeente en de snel veranderende maatschappij ook onze organisatie uitdagen. Daarom hebben we Ede in Beweging en Realisatiekracht ingezet, en daarom moet de ambtelijke organisatie zich blijven ontwikkelen.

Vanaf 2021 werkt Ede als volgt aan de ontwikkeling van haar organisatie.

Volgende fase van organisatieontwikkeling
In 2024 en 2025 hebben de verschillende organisatieonderdelen volgens de uitgangspunten Ede in Beweging en Realisatiekracht ontwikkelplannen gemaakt. Deze ontwikkelplannen hebben betrekking op verandering in sturing en inrichting en beschrijven de benodigde ontwikkeling van medewerkers. Met de middelen vanuit Realisatiekracht is de basis van de organisatie op orde gebracht. Vanaf 2026 is de aandacht verschoven naar medewerkersontwikkeling en is er gewerkt aan het ombuigingstraject. Daarnaast is er aandacht voor het thema “ambtelijk vakmanschap” waarin integraliteit en professionaliteit zijn opgenomen.

Voor 2027 is er de wens om een aantal ontwikkelingen die organisatiebreed zijn ingezet in de afgelopen jaren ook goed te laten landen en doorontwikkelen in de organisatie. Dat betekent: geen nieuwe grote organisatieveranderingen inzetten, ervaringen en lessen delen in de organisatie, samen een antwoord formuleren of knelpunten of nieuwe vragen die we tegenkomen en aandacht schenken aan teams of afdelingen waarvan we zien dat die onder druk staan in alle ontwikkelingen. Belangrijke aandachtspunten in dit maatwerk is het integrale werken en een sterke koppeling tussen beleid en maatschappij. Met beter samenwerken en een resultaatgerichte blik kunnen we het juiste doen voor Ede.

In 2027 ligt de focus op:
- Doorontwikkelen van de nieuwe inrichting en sturing
- Versterken van integraal werken:
  - Tussen expertises in de domeinen
  - Tussen maatschappij, uitvoer, beleid en strategie
  - Bij beleidsoverstijgende programma’s of projecten
- Evalueren en bijstellen op basis van monitoring.

Medewerkersontwikkeling
De organisatieontwikkeling bevindt zich in een fase waarin de focus op houding en gedrag ligt. Eerder zijn door middel van ontwikkelplannen de nodige structuurwijzigingen aangebracht in de organisatie. Voor veel medewerkers betekent deze nieuwe inrichting een nieuwe manier van werken. Dat vraagt verandering van werkroutines, houding en gedrag. Dat gaat niet vanzelf, dus daarbij is ondersteuning nodig waar we in 2027 op in zetten als onderdeel van een proces dat meerdere jaren nodig heeft om duurzame verandering te bewerkstelligen.

De focus van organisatieontwikkeling ligt dit jaar dan ook op de medewerkers. We werken aan het versterken van de talenten, competenties, vaardigheden en werkhouding van medewerkers, in lijn met onze nieuwe organisatievisie en voor een toekomstbestendige organisatie. Het ontwikkelcentrum Groei helpt deze ontwikkelvraag scherp te krijgen en in te vullen. Wij zetten hierbij in op ontwikkelen in het dagelijks werk. In het leiderschapsprogramma ondersteunen we leidinggevenden in het ontwikkelen van hun veranderkundige vaardigheden.

Ontwikkeling van de bedrijfsvoeringsorganisatie
Ede heeft een solide en degelijke bedrijfsvoeringsorganisatie. Deze koesteren wij, het is een belangrijke randvoorwaarde voor onze dienstverlening, ondersteuning aan het bestuur en financiële positie. We leven in een tijdperk van snelle veranderingen in de samenleving. Dat vraagt om voortdurend alert zijn of we nog de juiste dingen op de juiste manier doen; een adaptieve organisatie die in staat is zich gemakkelijk aan te passen als de context verandert.
Adaptief werken vraagt van een bedrijfsvoeringsorganisatie naast solide en degelijke bedrijfsvoering meer dan ooit om in staat te zijn snel opeenvolgende maatschappelijke, politieke, technologische en andere ontwikkelingen te vertalen naar de context van Ede, de impact te kunnen inschatten, leidinggevenden hierover proactief adviseren en samen met hen deze ontwikkelingen te vertalen naar gevolgen voor het

organisatieonderdeel. Dit vraagt om verdere ontwikkeling van de bedrijfsvoeringsorganisatie. In 2027 wordt vanuit de afdelingen Bedrijfsadministratie (BA) en Financiën & Control (F&C) ingezet op versterking van de F-keten. Het doel is om de dienstverlening van beide afdelingen verder te optimaliseren.

Evalueren en monitoren van de ontwikkelingen
De organisatieontwikkelingen die zijn ingezet hebben als doel de organisatie te verbeteren en toekomstbestendig te maken. Deze ontwikkelingen bestrijken meerdere jaren. In 2025 is gestart met het ontwikkelen van instrumenten voor monitoring om het effect op het behalen van deze doelen te meten zodat tijdig kan worden bijgestuurd wanneer dit nodig is.
In 2026 is een monitoring uitgevoerd waaruit blijkt dat Ede de afgelopen jaren duidelijke stappen heeft gezet in het toekomstbestendig maken van de organisatie. Daarnaast blijkt dat de grootste opgave nu niet meer overal organisatiebreed ligt, maar steeds vaker in gericht maatwerk per domein of afdeling. In 2027 wordt vanuit organisatieontwikkeling daarom vooral gefocust op de domeinen en hun verschillende afdelingen.

Benchmark
We benchmarken periodiek onze organisatie zodat we scherp blijven op onze uitvoeringskracht.
Bij de benchmark in 2022 zat de organisatie 16% onder de benchmark, een afwijking op continuïteit en kwaliteit van de dienstverlening aan inwoners en ondernemers van Ede die leidde tot het project Realisatiekracht om de organisatie toekomstbestendiger te maken. Aan de hand van de resultaten uit de benchmark 2026 is ook getoetst of de doelstellingen van Realisatiekracht zijn behaald. De uitkomsten van de benchmark laten zien dat Ede op organisatieniveau op zowel kosten als formatie 9% lager scoort dan vergelijkbare gemeenten (peildatum 1-1-2026). Ten opzichte van 4 jaar geleden zijn aanmerkelijke stappen gezet richting een toekomstbestendigere organisatie, zowel kwalitatief als organisatorisch. De uitkomst van 2026 geeft geen aanleiding voor een organisatiebrede interventie. Uit de benchmark komen wel een aantal opvallendheden, zowel aan de hoge als lage kant ten opzichte van de benchmark. Deze zijn deels verklaard in de benchmark en zijn deels nader onderzocht.
De organisatieontwikkeling van Ede is zichtbaar op gang gekomen en levert resultaat op. Tegelijk is de volgende fase aangebroken: van brede beweging naar gerichte verdieping.

Personeel
Personeel vormt de cruciale factor van de organisatie. De volgende aspecten zijn daarbij altijd van belang en richten wij ons beleidsmatig op.

Formatie en salarislasten
Voor de Programmabegroting 2027-2030 is een formatie voorzien van 1.111 fte. Hier hoort een loonsom bij van € 109.861.275. In dit bedrag is de maatregel 'max-1 methodiek' verwerkt. Dit houdt in dat er niet meer begroot wordt op de maximale trede van een loonschaal, maar 1 trede lager: trede 10.

De bezetting Personeel in loondienst (PIL) op 30-6-26 was: 1.075 FTE (1.204 medewerkers).

Werving en Selectie/Boeien en Binden medewerkers
Betrokken medewerkers willen we graag behouden. Niet alleen vanwege het behoud van kennis, netwerk en professie, maar ook vanwege de krapte op de arbeidsmarkt en om vacatures voor sleutelposities te kunnen vervullen met intern talent.
Onze eigen medewerkers zijn kostbaar. We vragen echter veel van onze medewerkers en dit moet zoveel mogelijk in evenwicht zijn met wat wij onze medewerkers bieden. Het is dus belangrijk dat we de doorgroei- en ontwikkelmogelijkheden gaan verbeteren. Daarnaast gaan wij in 2027 door met het uitvoering geven aan de arbeidsmarktstrategie gericht op specifieke doelgroepen.

Inhuur

De gehanteerde cijfers en percentages voor inhuur betreft de externe inhuur door de gemeente exclusief de externe inhuur voor werkzaamheden voor verbonden partijen. Voor het percentage bij de indicatoren op Programma 8 wordt uitgegaan van de cijfers uit de Vensters voor Bedrijfsvoering (= de cijfers van gemeenten met meer dan 100.000 inwoners). De streefwaarde voor 2027 is 10,0%.

Tabel 6.5.1 **Bedragen x € 1.000**

Jaar	Totaal	Exclusief inhuur derden	Inclusief inhuur derden	Exclusief inhuur derden
Totaal 2026*	10.744	10.385	9,40%	9,10%
Totaal 2025	14.570	13.090	13,21%	12,04%
Totaal 2024	18.140	16.650	16,91%	15,74%

* Betreft de prognose van mei 2026. De praktijk leert dat dit bedrag in de loop van het jaar stijgt.

Ziekteverzuim

De afgelopen jaren is een intensief traject gevolgd met directie, management en medewerkers met betrekking tot inzetbaarheid en ziekteverzuim. Sindsdien zien we het ziekteverzuim dalen en ondanks de kleine stijging zitten we ruim onder het percentage van andere 100.000+ gemeenten. We blijven in 2027 onverminderd inzetten op de ingezette verzuimaanpak.

Tabel 6.5.2

Jaar	0-7 dagen	8-42 dagen	43-365 dagen	> 365 dagen	Totaal
2026*	Nb	Nb	Nb	Nb	5,3
2025	0,6	0,5	2,9	1,7	5,7
2024	0,6	0,4	2,0	1,7	4,7
2023	0,6	0,5	2,7	1,6	5,4
2022	0,9	0,8	3,3	1,7	6,7
2021	0,4	0,5	3,2	2,0	6,1
2025 100k+ gemeenten	0,7	0,9	3,5	1,6	6,7

* De gemeente Ede is begin 2026 overgestapt naar AFAS als HRM pakket, hierdoor is het voor 2026 nog niet mogelijk om het verzuim op te delen per verzuimduur. Het totale verzuimpercentage wordt wel gepresenteerd en is het gemiddelde van de periode januari 2026 tot en met juli 2026.

Informatievoorziening

Informatievoorziening en ICT zijn onmisbaar voor het functioneren van de gemeente en voor de dienstverlening aan inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties. Daarom beschermen we gegevens zorgvuldig, borgen we de continuïteit van onze systemen en vernieuwen we waar dat nodig of wenselijk is. We implementeren Europese en landelijke wetgeving en sluiten, waar mogelijk, aan bij landelijk beleid, zoals de Nationale Digitaliseringsstrategie (NDS).

We opereren in een omgeving waarin digitale dreigingen toenemen. Onder meer door de inzet van AI wordt het voor criminelen en buitenlandse mogendheden eenvoudiger om organisaties aan te vallen, geavanceerde phishingmails op te stellen en kwetsbaarheden in software op te sporen. Daarom heeft de gemeente voortdurend aandacht voor informatiebeveiliging en treffen we technische en organisatorische maatregelen om de beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid van systemen en gegevens te waarborgen. De Cyberbeveiligingswet die in augustus 2026 in werking is getreden, is richtinggevend.

Daarnaast zijn digitale autonomie en soevereiniteit nadrukkelijker op de agenda gekomen. ICT is niet langer alleen een technisch vraagstuk, maar ook een bestuurlijk en geopolitiek vraagstuk. Dat brengt nieuwe risico's met zich mee. Met de in 2026 vastgestelde beleidsnotitie heeft het college uitgesproken dat Ede in principe kiest voor soevereine ICT-oplossingen. Bij vervanging en vernieuwing kiezen we, binnen redelijke financiële en organisatorische kaders, voor oplossingen die de meeste grip bieden op data, continuïteit en digitale autonomie. Daarbij werken we risicogebaseerd en sluiten we aan bij natuurlijke vervangingsmomenten.

De prioriteiten uit het bestuursakkoord sluiten aan op de landelijke digitaliseringsopgaven (NDS). De belangrijkste meerjarige opgaven zijn:

1. **Cloud**
   Steeds meer informatie wordt in de cloud verwerkt, wat uitdagingen met zich meebrengt op het gebied van beveiliging, zeggenschap en soevereiniteit. Waar mogelijk sluiten we aan bij toepassingen die gemeenten ontwikkelen in het kader van Common Ground. We onderzoeken de mogelijkheid om in 2027 de Edese Digitale Werkplek (EDW) verder te moderniseren op basis van een Europese cloudoplossing. Ede onderzoekt hierbij ook mogelijkheden voor samenwerking in de regio.
2. **Data**
   De Datastrategie Ede geeft richting aan een effectieve inzet van informatie voor beleidsvorming, -uitvoering en – monitoring. We realiseren een dataplatform, vergroten de datageletterheid en ontwikkelen en beheren concrete informatieproducten.
3. **Artificiële intelligentie (AI)**
   We werken aan AI-geletterdheid zoals vereist is in de Europese AI-act, onder meer door ervaring op te doen met het gebruiken van AI in de praktijk. In 2027 realiseren we een toekomstbestendig AI-platform dat onze bestaande tijdelijke omgeving vervangt. Daarmee willen we bijdragen aan de kwaliteit en efficiëntie van de organisatie. Daarbij kijken we niet alleen naar wat juridisch en technisch mogelijk is, maar ook naar wat we als gemeente ethisch wenselijk vinden. Hiervoor stellen we een afwegingskader op.
4. **Burgers en ondernemers centraal**
   In Ede geven we hier invulling aan binnen het programma Dienstverlening. We starten met de vervanging van het zaaksysteem in 2027 en de implementatie van een MijnEde-omgeving in 2028.
5. **Weerbaarheid en autonomie**
   We vergroten onze weerbaarheid door onze aanpak van risicomanagement verder te versterken, de monitoring van systemen uit te breiden en blijvend aandacht te besteden aan bewustwording rondom informatieveiligheid. Ook zetten we de implementatie van de Cyberbeveiligingswet voort. We investeren verder in BCM (business continuity management) om continuïteit van de dienstverlening aan onze inwoners en bedrijven te borgen in geval van calamiteiten.
6. **Digitaal vakmanschap**
   We zorgen ervoor dat medewerkers in beleid, uitvoering en IT beschikken over de juiste kennis en digitale vaardigheden om maatschappelijke opgaven effectief aan te pakken. Daarbij bieden we een veilige, slimme en efficiënte digitale werkomgeving.

Nieuwe wet- en regelgeving, zoals de nieuwe Archiefwet en de Europese ‘digital decade’ wetgeving, vraagt de komende jaren om aanpassingen in onze informatiehuishouding, digitale dienstverlening (waaronder het ondersteunen van digitale identiteiten) en cyberweerbaarheid. Ook is steeds vaker sprake van (steeds intensievere) samenwerking in netwerken, bijvoorbeeld met de zorgsector of rond de arbeidsmarkt. Het gaat daarbij in veel gevallen ook over het thema informatievoorziening. Wij vertalen deze opgaven in een samenhangende implementatieagenda, zodat wettelijke naleving, uitvoerbaarheid en beheersing van kosten in balans blijven.

De uitvoering van onze digitale ambities gaat gepaard met een aantal belangrijke uitdagingen risico’s. De krapte op de arbeidsmarkt en de schaarste aan ICT-capaciteit kunnen de snelheid en kwaliteit van de uitvoering onder druk zetten. Tegelijk brengt de afhankelijkheid van leveranciers risico’s met zich mee voor onze wendbaarheid, kostenbeheersing en digitale autonomie. Ook stijgende licentie- en cloudkosten kunnen invloed hebben op de financiële houdbaarheid van onze keuzes. Daarnaast neemt de uitvoeringsdruk toe door nieuwe Europese en landelijke wet- en regelgeving, die extra inzet vraagt van zowel de organisatie als onze informatievoorziening. Tot slot blijven cyberincidenten een reëel risico voor de continuïteit van onze dienstverlening en de veiligheid van onze gegevens. Daarom sturen wij op prioritering, risicobeheersing, versterking van interne kennis en capaciteit, en maken wij bij investeringen en aanbestedingen bewuste keuzes om onze weerbaarheid en regie te vergroten.

Rechtmatigheid, doelmatigheid en fraudebeheersing

Vooraf

Het verder professionaliseren van het systeem van auditing (toezien op de doelmatigheid, kwaliteit, doeltreffendheid en rechtmatigheid van beleid en bedrijfsvoering) is een continu proces om in de pas te blijven met de toenemende eisen en behoeftes op dit terrein. Het gaat daarbij om de samenhang op het terrein van administratieve organisatie en interne controle, de bevindingen van de accountant vanuit zijn controle, het (laten) uitvoeren van audits (waaronder de ENSIA en Wpg), artikel 213a onderzoeken en risicomanagement met bijbehorend (jaarlijks op te stellen) auditplan. Maar ook de afstemming met onderzoek dat plaatsvindt door de rekenkamercommissie. De toenemende complexiteit, versterkt door de snelle ontwikkeling in digitalisering en datagedreven werken, vraagt onder meer om bezinning en doorontwikkeling op de Interne Auditfunctie en daaraan gelieerd de inrichting van de 1e, 2e en 3e lijn. Ook de accountant heeft hiervoor aandacht gevraagd. De komend periode is dit een van de prioriteiten. Met als doel een gemeente zijn waarin management aantoonbaar eigenaar is van rechtmatige en beheerste uitvoering (eerste lijn), de tweede lijn actief monitort en bijstuurt en de onafhankelijke derde lijn tijdig inzicht geeft in wat goed gaat, waar de grootste risico's liggen en welke verbetering nodig is.

Rechtmatigheidsverantwoording

Wij leggen als college verantwoording af over de (financiële) rechtmatigheid van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten en de balansmutaties. Dit houdt in dat wij vaststellen dat:

- Is voldaan aan de voorwaarden opgenomen in wet- en regelgeving;
- Is gehandeld binnen de vastgestelde begrotingskaders;
- Is gewaarborgd dat er geen misbruik of oneigenlijk gebruik is gemaakt.

Wij leggen in de jaarrekening verantwoording af volgens een voorgeschreven model. Hierin geven wij aan of er fouten of onduidelijkheden zijn en de omvang hiervan. De accountant controleert of onze verantwoording een goed beeld van de werkelijkheid geeft.

Bij het verantwoorden van de rechtmatigheid hanteren wij de grenzen uit de vastgestelde financiële beheersverordening (ex. art 212 Gemeentewet). Deze grenzen sluiten aan bij de toleranties die de externe accountant hanteert voor de controle van de jaarrekening:

1. Rapportagegrens: Dit is de grens waarboven onrechtmatigheden moeten worden toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering. Deze afweging wordt gedaan per onrechtmatigheid. De rapportagegrens is vastgesteld op € 250.000. Voor onrechtmatigheden boven de rapportagegrens beschrijven wij ook welke acties wij ondernemen om deze in de toekomst te voorkomen.
2. Verantwoordingsgrens: Dit is de grens voor de conclusie in de rechtmatigheidsverantwoording. Als het totaal aan onrechtmatigheden deze grens overschrijdt, moeten alle geconstateerde onrechtmatigheden worden opgenomen in deze verantwoording, ongeacht hun omvang. Deze grens, die tot 2024 vastgesteld was op 1% van de totale lasten (inclusief reservemutaties), is vanaf 2025 (wettelijke) opgehoogd naar 2%. Het percentage voor de externe accountant is daarbij eveneens gewijzigd naar 2%.

Naast de gebruikelijke toetst op onrechtmatigheden op terrein van inkopen/aanbestedingen en prestatielevering is met de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording ook landelijk de invulling van het begrip begrotingsrechtmatigheid aangepast. Na deze aanpassing zijn overschrijdingen van lasten en investeringskredieten altijd onrechtmatig. Zelfs als deze volgens afspraken met de raad zijn. De overschrijdingen die voldoen aan afspraken met de raad kunnen wel aangemerkt worden als acceptabel onrechtmatig. In onze rechtmatigheidsverantwoording laten wij de bevindingen zien met en zonder deze acceptabele onrechtmatigheden. Zodoende is er inzicht in welke afwijkingen in de verantwoording wel aan ons interne beleid voldoen. Het is echter wettelijk verplicht om de conclusie over rechtmatigheid te baseren op de bevindingen inclusief de acceptabele onrechtmatigheden.
Wij maken, in lijn met afspraken met uw raad, geen slotwijziging van de begroting. Hierdoor verwachten wij dat de conclusie in de rechtmatigheidsverantwoording, net als voorgaande jaren "niet rechtmatig" zal zijn.

Doelmatigheidsonderzoeken
Het aantal eigen onderzoeken zal gezien de beschikbare middelen vooralsnog beperkt zijn.
Eind 2026 wordt de Netwerkmonitor geactualiseerd. Hierin worden de risico's van een significant aantal netwerkrelaties in kaart gebracht. Dit geeft een beeld van de relaties die belangrijk zijn voor realisatie van onze beleidsdoelstellingen én risicovol zijn en dus aandacht vragen in 2027. Die uitkomsten zullen ook gedeeld worden met de Auditcommissie.

Preventie van fraude, misbruik en oneigenlijk gebruik
Voor fraude, misbruik en oneigenlijk gebruik worden onderstaande definities gehanteerd:

- Fraude omvat een opzettelijke handeling door een of meer leden van het management, met governance belaste personen, werknemers of derden, waarbij gebruik wordt gemaakt van misleiding teneinde een onrechtmatig of onwettig voordeel te verkrijgen.
- Misbruik omvat het opzettelijk, niet tijdig, onjuist of onvolledig verstrekken van gegevens met als doel ten onrechte overheidssubsidies of -uitkeringen te verkrijgen of een te laag bedrag aan heffingen aan de overheid te betalen. Bij misbruik is er geen sprake van samenwerking van derden met interne werknemers.
- Oneigenlijk gebruik omvat het verkrijgen van overheidsbijdrage of het betalen van een te laag bedrag aan heffingen door het aangaan van rechtshandelingen in overeenstemming met de bewoording van de regelgeving maar in strijd met het doel en de strekking daarvan.

Het onderkennen en beheersen van frauderisico's is een continu proces. Jaarlijks actualiseren wij de frauderisico's als onderdeel van de VIC. Wij zijn bezig met het opstellen van een fraudeprotocol waarin het onderkennen, de beheersing en de opvolging van fraude wordt geformaliseerd.
Eveneens zal de Nota Misbruik en Oneigenlijk gebruik worden geactualiseerd. In deze nota worden onder andere het beleid ter voorkoming, de inrichting van beheersmaatregelen en de risicogebieden van de gemeente Ede in het kader van misbruik en oneigenlijk gebruik opgenomen.

ENSIA en Wet Politiegegevens (Wpg)
ENSIA staat voor Eenduidige Normatiek Single Information Audit, een verantwoordings- en auditstelsel waarmee Nederlandse gemeenten zich verantwoorden over hun informatiebeveiliging en het beheer van bepaalde landelijke voorzieningen, zoals DigiD, BRP en Suwinet. ENSIA bundelt deze verantwoording zodat gemeenten niet voor elk onderdeel apart audits en rapportages hoeven aan te leveren. Dit betekent dit dat wij jaarlijks moeten aantonen hoe wij de informatieveiligheid hebben ingericht en of wij voldoen aan de relevante normen en wettelijke verplichtingen. Dat gebeurt via een combinatie van zelfevaluatie, een collegeverklaring en voor sommige onderdelen een IT-audit.
De uitkomsten worden gedeeld met toezichthouders en verantwoordelijke ministeries.
Ook voor 2027 zullen wij de daarvoor benodigde interne en, waar vereist, externe audits uitvoeren.

Wpg. Gemeenten zijn vanaf 2021 ingevolge de Wet politiegegevens (Wpg) verplicht om periodiek een privacy-audit uit te voeren op gegevensverwerkingen die onder deze wet vallen. Dat is onder meer het geval voor onze boa-, leerplicht- en sociaal rechercheurs-taken. Een gemeente moet hierover niet op dezelfde manier rapporteren als bij ENSIA. Voor de Wpg geldt een eigen audit- en verantwoordingsplicht. Organisaties die onder de Wpg vallen, moeten jaarlijks een interne privacy-audit uitvoeren en eens per vier jaar een externe Wpg-audit laten doen. De resultaten van de externe audit moeten ook aan de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) worden verstrekt.
Op basis van de audits zijn in 2025 en 2026 een aantal acties uitgezet. Zo is de verdere scholing van de diverse boa's doorgezet en de Functionaris voor Gegevensbescherming (FG) specifiek voor de Wpg benoemd. Begin 2026 is ook het WPG-beleid herzien en aangescherpt (onder andere procedures voor doelbinding, bewaartermijnen en autorisatie). Deze maatregelen richten zich direct op de afgekeurde normen en vormen een goede basis voor verdere herstelacties.

Ook in 2027 zullen de benodigde (her)audits worden uitgevoerd.

Dienstverlening
De gemeente wil de dienstverlening aan inwoners, ondernemers en partners structureel verbeteren. Dit is nodig om de ambitie uit het bestuursakkoord 2026–2030 uit te voeren, te voldoen aan nieuwe wetgeving en landelijke afspraken en aanbevelingen uit het Rekenkameronderzoek (2024) op te volgen.

Ede vindt goede, duidelijke en toegankelijke dienstverlening aan inwoners en ondernemers belangrijk. Het verbeteren daarvan is een gemeente brede opgave: alle medewerkers werken direct of indirect voor inwoners. Voor goede dienstverlening is een sterke digitale infrastructuur nodig. Die is nu versnipperd en deels verouderd. Daarom willen we een infrastructuur die past bij de landelijke digitaliseringsstrategie én bij de behoeften van inwoners en ondernemers, waarbij dienstverlening en digitalisering nauw samenhangen. De publieke dienstverlening staat onder druk door snelle digitalisering, complexe regelgeving en hoge verwachtingen (zoals door AI), terwijl middelen en personeel schaars zijn. Dit vraagt van ons om, vanuit de behoefte van de inwoner, met een dienstverleningsblik mee te kijken naar techniek en digitalisering.

De inzet op dienstverlening heeft eind 2025 een nieuwe start gemaakt en staat inmiddels stevig. Met een actieplan richten we ons op een continue verbeteraanpak in de lijnorganisatie, met goede sturing, ondersteuning en monitoring. Hiermee sluit Ede ook aan op wat in vergelijkbare en grotere gemeenten gebruikelijk is aan inzet op het gebied van dienstverlening.

Met een structurele inzet op dienstverlening willen we in deze bestuursperiode:
1. Bestuurlijke ambities waarmaken, zoals:
    a. Één herkenbare digitale voordeur (MijnEde-portaal), waar inwoners 24/7 grip en inzicht hebben in hun zaken.
    b. Klantsignalen structureel gebruiken om dienstverlening te verbeteren.
    c. Duidelijke, voorspelbare, menselijke dienstverlening met heldere reactietermijnen.
    d. Digitale dienstverlening toegankelijk, robuust en weerbaar maken.
    e. Persoonlijk contact (balie, telefoon, wijkgericht) volwaardig naast digitale kanalen behouden.
2. Nieuwe wetgeving kunnen uitvoeren, waaronder:
    a. WCAG 2.1 (digitale toegankelijkheid).
    b. Wmebv (Wet modernisering elektronische bestuurlijke dienstverlening).
    c. Veilige online identificatie in de EU (eID/ID-wallet).
    d. Wet proactieve dienstverlening.
3. De organisatie structureel ondersteunen met een team van experts:
    a. Voor continue procesverbetering.
    b. Gericht op toegevoegde klantwaarde én efficiëntie.
    c. Voor het ontwikkelen van een dienstverleningscultuur, waarin denken en handelen vanuit het perspectief van de inwoner centraal staat.

Huisvesting en services
Huisvestingsvraagstukken, zoals beschikbare en gewenste faciliteiten voor (toekomstige) medewerkers, veranderingen in klimaat inclusief benodigde voorzieningen om daarop in te spelen en fysieke veiligheid, zijn vanuit die veranderende omgeving steeds prominenter aanwezig. In de taakstellende opdracht 'Organisatie en Efficiency' wordt vanuit het bedrijfsvoeringsthema 'huisvesting en facilitair' ingezet op het meer concentreren en 'indikken' van de ambtelijke huisvesting. In dat licht nemen wij deze ontwikkelingen in 2027 mee om te zorgen dat de huisvesting ook toekomstbestendig blijft.

- Het concentreren en 'indikken' betekent concreet dat uiterlijk 2030 teruggegaan wordt van 5 naar 4 gebouwen. In 2027 verbouwen we de eerste verdiepingen in het Raadhuis en de Doelen, zodat activiteit

gericht werken gefaciliteerd wordt en daarmee het concentreren van gebouwen mogelijk gemaakt wordt. Dat vraagt ook om een aanpassing in gedrag en sturing van medewerkers als het gaat om het ruimtegebruik en de waarborg van een prettige werkomgeving.

- In 2027 besteden we de uitbreiding van de Gemeentewerf aan en starten we met de uitvoering hiervan, zodat we hier blijven voldoen aan geldende wet- en regelgeving op het vlak van huisvesting.
- De Sterrenberg is beoogd als een van de vier gebouwen voor eigen huisvesting. In 2027 ronden we het programma van eisen af en maken we de bijbehorende financiële consequentie inzichtelijk. Ook starten we de aanbesteding voor realisatie van het programma van eisen op in 2027.
- Naast bovenstaande maatregelen met betrekking tot gebouwgebruik dragen wij voor de genoemde taakstelling verder bij met onder meer verdere energiebesparende maatregelen en het monitoren van de effecten van het verhoogde prijsniveau in het bedrijfsrestaurant.

Overhead

Tabel 6.5.3

Omschrijving	Realisatie 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Verschil 2027-2026
Primaire personeelskosten (inclusief inhuur)	26.638	30.198	37.188	6.990
Secundaire personeelskosten	4.670	5.076	4.676	-400
Automatisering	6.615	7.750	7.502	-248
Huisvesting	5.618	5.967	6.330	363
Proficenters	290	296	-28	-324
Overig	1.014	1.059	1.158	99
Totaal overhead	**44.846**	**50.346**	**56.827**	**6.481**
Dekking via doorbelasting aan grondexploitaties en investeringswerken	-3.787	-4.584	-6.062	-1.478
Netto overhead	**41.059**	**45.762**	**50.764**	**5.002**

De stijging van de loonkosten wordt veroorzaakt door een toename van de formatie en de verwerking van de middelen voor realisatiekracht. Deze middelen waren vorig jaar nog opgenomen onder de secundaire middelen, waardoor deze post afneemt. Daarnaast is met ingang van de begroting 2027 de formatie vanuit het ruimtelijk domein en het sociaal domein toegevoegd. De uitbreiding van de formatie vertaalt zich eveneens in hogere huisvestingskosten.

De raming voor de profitcenters is gebaseerd op de afgesloten contracten voor dienstverlening aan derden.

Participatieparagraaf

Conform artikel 15 lid 1 van de Participatieverordening neemt het college elk jaar een paragraaf in de begroting op, met de speerpunten voor participatie in het komende jaar. In de Programmarekening van 2027 wordt verantwoording afgelegd over de voorgenomen speerpunten.
In 2027 voeren we de volgende speerpunten uit binnen de reguliere formatie (1 fte) en budget (€ 11.000):

1. Evalueren van het participatiebeleid (de Edese Participatie Aanpak uit 2023)
2. Evalueren van de participatieverordening (uit 2025)
3. Evalueren van de kwaliteit van de participatieparagraaf in raadsstukken
4. Vanuit de ontwikkelagenda EPA 2023:
    - Evalueren drie participatieprojecten.
    - Evaluatieformat gemeentelijke initiatieven.
    - Verkennen nut/noodzaak Ede-dekkende participatiestructuur van dorps, buurt- of wijkraden.
    - Een handreiking inclusieve participatie.
    - Een wegwijzer (via Ede Doet) voor aanvullende financieringsmogelijkheden van initiatieven uit andere dan gemeentelijke middelen of crowdfunding.

Met de, bij deze programmabegroting, extra aangevraagde middelen (€ 130.000) kunnen we daarnaast de volgende zaken in 2027 oppakken, in het kader van de ambities in het bestuursakkoord:

1. Organisatieontwikkeling en inbedden in werkprocessen:
   Een plan van aanpak gericht op het versterken van participatief werken binnen de organisatie, inclusief advies over benodigde interventies, in samenhang met de uitrol van de organisatievisie.
2. Doorontwikkelen én uitbreiden trainingsaanbod:
   meer collega's trainen in de EPA methodiek, maatwerktrainingen voor specifieke doelgroepen, vaardigheidstrainingen aanbieden (bv. gespreksvaardigheden, doelgroepsensitiviteit, intervisie)
3. Leren en verbeteren in de praktijk:
   actie-onderzoek (onderzoek, leren, verbeteren tijdens een participatietraject)
4. Onderzoek participatie-platform en structurele evaluatie:
   inventariseren behoefte aan en randvoorwaarden voor een digitaal participatieplatform en onderzoek naar laagdrempelige evaluatiemethodes van participatietrajecten.

6.6 Openbaarheidsparagraaf

Inleiding

De Wet open overheid (Woo) is in mei 2022 in werking getreden. De implementatietijd was eerst voorzien door het Rijk tot en met 2026, maar is inmiddels verlengd tot 2028. In deze paragraaf staan de beleidsvoornemens Woo opgenomen over de uitvoering van deze wet.

Kaderstelling

- Wet open overheid.

Ontwikkelingen

Passieve informatieplicht

De passieve informatieplicht gaat over de behandeling van Woo-verzoeken.
In het bestuursakkoord is opgenomen dat in 2027 herstructurering van de financiën voor de Woo plaatsvinden in relatie tot het nog steeds stijgende aantal Woo-verzoeken. De aanleiding daarvan is dat het incidenteel invoeringsgeld van het rijk in 2026 is beëindigd. In 2025 zijn er 98 verzoeken ontvangen, hetgeen neerkomt op 8 per maand. In 2026 waren in het eerste half jaar 90 verzoeken ontvangen, hetgeen doorgerekend uitkomt op 15 verzoeken per maand. De binnen de organisatie aanwezige capaciteit is hierop niet toerust en kan 50 tot 70 verzoeken aan afhankelijk van omvang van de verzoeken. Vanaf 2025 lukt het niet om alle verzoeken binnen de wettelijke termijn van 6 weken af te handelen.

Vanuit de incidentele invoeringsgelden Woo bekostigen wij sinds 2025 externe inzet op behandelen van Woo verzoeken. Dit helpt om doorlooptijden hoewel niet allemaal tijdig wel redelijk te houden en piekbelastingen op te vangen. Omdat daling van het aantal Woo verzoeken nog niet te verwachten is en het Rijk pas in 2029 de uitvoeringslasten van de Wet Woo wil heroverwegen alsmede een eventuele wetswijziging tot inperking van de informatieplicht (bijvoorbeeld op aantal aanvragen per indiener of aantal te besteden uren per Woo verzoek) wordt aan de gemeenteraad een voorstel voorgelegd voor de bekostiging van de benodigde aanvullende behandelcapaciteit tot en met 2029.

Actieve informatieplicht

De actieve informatieplicht richt zich op het openbaar maken van de in de Woo aangewezen categorieën van informatie. Per categorie bepaalt de Rijksoverheid per Koninklijk Besluit (KB) wanneer informatie uiterlijk ontsloten moet zijn. Ons beleidsvoornemen is om conform de Woo tot actieve openbaarmaking te komen van de in de wet benoemde categorieën in minimaal het tempo dat de rijksoverheid hiervoor stelt.

In 2027 bereiden wij de ontsluiting van de informatiecategorieën Tranche 2 en 3 voor zodat wij in staat zijn om te voldoen aan de informatieplicht op de deadline die per tranche via een Koninklijk Besluit (KB) wordt bepaalde.
Er zijn nog geen KB's voor Tranche 2 en 3 bekend gemaakt.

Tabel 6.6.1

Tranche	Vermoedelijke deadline KB	Informatiecategorieën Wet open Overheid
Tranche 2	1 juli 2027	• agenda's en besluiten van het college van B&W; • ingekomen algemene stukken bij de gemeenteraad; • ontwerp van wet- en regelgeving met adviesaanvraag
Tranche 3	eind 2027	• klachtoordelen; • convenanten; • onderzoeksrapporten • adviezen ingestelde adviescommissies/externen
Tranche 4	eind 2027/2028	• de categorie beschikkingen

Informatiehuishouding op orde
In het kader van de pijler Informatiehuishouding op de afgelopen vier jaar gewerkt aan een aantal randvoorwaarden om aan de wettelijke actieve en passieve openbaarmakingsplicht van de Woo te kunnen voldoen. Zo is een e-depot gerealiseerd en informatiebeheerbeleid tot stand gebracht. Daarnaast is er een meetinstrument ontwikkeld op basis van Kwaliteitssysteem Informatiebeheer Decentrale Overheden (KIDO). Dit wordt ingezet om het informatiebeheer de komende jaren verder op orde te brengen en te houden. Hiermee zijn basis benodigde randvoorwaarden aanwezig voor uitvoering van de actieve en passieve openbaarmakingsplicht van de Woo. Het verder op orde brengen en krijgen van de gemeentelijke informatiehuishouding in ruime zin is een continue taak. Waar relevant maakt dit onderdeel uit van het onderwerp informatievoorziening in de paragraaf Bedrijfsvoering.

6.7 Verbonden partijen

Inleiding
De gemeente Ede heeft een actief netwerk van beleids- en uitvoeringsorganisaties. Bij een deel van die organisaties is de gemeente ook bestuurlijk en financieel betrokken. In dat geval is er sprake van een 'verbonden partij'. Het inzetten van verbonden partijen kan een bijdrage leveren aan het realiseren van het bestuursakkoord, maar deelnemen in een verbonden partij brengt ook risico's met zich mee. In deze paragraaf wordt ingegaan op de visie op en de beleidsvoornemens omtrent de verbonden partijen. Wanneer sprake is van uitsluitend een financieel of bestuurlijk belang, valt dit niet onder de definitie van verbonden partij en zijn eventuele risico's betrokken bij de paragraaf weerstandsvermogen.

Kaderstelling
- Notitie verbonden partijen (commissie BBV) (2016)
- Handreiking Netwerkrelaties gemeente Ede 2016

Beleid
Ter bepaling van de mate van toezicht is de netwerkmonitor het instrument. Voor de netwerkmonitor wordt voor de meest significante netwerkrelaties, de risicoscore en bijdrage aan de strategische doelen bepaald. Deze wordt periodiek geactualiseerd. Uit de netwerkmonitor blijkt of een relatie een hoge risicoscore heeft én een belangrijke bijdrage levert aan strategische doelen. Sprake is van een doorlopend proces om interventiestrategieën door te ontwikkelen Kaders van governance en toezicht op externe partijen dienen aan te sluiten bij de gewenste manier van werken. Werksessies met accounthouders vinden periodiek plaats. De gemeenteraad maakt gebruik van deze monitor voor de keuze waar de jaarlijkse visitaties van de raad bij netwerkpartijen plaatsvinden.

Verbonden partijen

Gemeenschappelijke regelingen

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland Midden			
Openbaar belang	Goede en tijdige brandweerzorg. Uitvoering geven aan de Wet publieke gezondheid (inclusief jeugdgezondheidszorg), dit voor zover het aan de gemeente opgedragen taken betreft. VGGM levert een bijdrage aan het behalen van de gemeentelijke doelstellingen op programma 2 voor de gezondheidszorg en programma 6 voor de brandweerzorg.		
Financieel belang	Ede betaalt in 2027 € 16,5 miljoen als inwonersbijdrage (17,5 % van de inbreng van gemeenten). De gemeente is aansprakelijk voor een nader te bepalen aandeel in het liquidatieplan voor het geval de gemeenschappelijke regeling wordt opgeheven, failliet zou gaan of haar verplichtingen niet nakomt.		
Bestuurlijk belang	In het algemeen bestuur van de VGGM wordt de gemeente Ede vertegenwoordigd door burgemeester Verhulst. Een deel van de bevoegdheden van het AB is gedelegeerd naar bestuurscommissies. In de bestuurscommissie Veiligheid wordt gemeente Ede vertegenwoordigd door burgemeester Verhulst. In de bestuurscommissie Gezondheid wordt gemeente Ede vertegenwoordigd door wethouder Hazeleger. De besluiten worden genomen met meerderheid van stemmen (één stem per gemeente, totaal 15 gemeenten). Indien de stemmen staken, geeft de stem van de voorzitter de doorslag. Besluiten betreffende de (meerjaren-) begroting en de jaarrekening, alsmede de aan de begrotingen ten grondslag liggende (meerjaren-) beleidsplannen worden genomen op basis van gewogen stemrecht, waarbij elke gemeente voor iedere 20.000 inwoners of gedeelte daarvan één stem heeft (Ede heeft 14% van het totaal aantal stemmen).		
Financiële gegevens		01-01-2027*	31-12-2027*
	Eigen vermogen	10.833.000	10.157.000
	Vreemd vermogen	52.590.000	56.401.000
	Prognose resultaat	0	
Risico's	De risico's zijn beperkt en kunnen binnen de weerstandscapaciteit van de VGGM worden opgevangen.		

* Cijfers ontleend aan de ontwerpbegroting VGGM 2026. Deze wordt in september 2026 vastgesteld.

Omgevingsdienst de Vallei			
	De Omgevingsdienst de Vallei (OddV) is een uitvoeringsdienst, opgericht op 1 april 2013 met vijf partnergemeenten. Gelderland heeft zes omgevingsdiensten die samenwerken in het Gelders Stelsel. De OddV draagt in hoge mate bij aan de strategische doelen van de gemeente Ede, namelijk het waarborgen van een veilige en leefbare fysieke leefomgeving.		
Openbaar belang	Gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemers ter zake van vergunningverlening, toezicht en handhaving in het kader van het omgevingsrecht met als doel een veilige en leefbare fysieke leefomgeving te kunnen waarborgen. Onder de belangen van de deelnemers wordt tevens begrepen het belang van een goede samenwerking tussen de verschillende omgevingsdiensten in Gelderland (Gelders Stelsel).		
Financieel belang	Bijdrage Ede over 2027 is geraamd op € 7.906.000		
Bestuurlijk belang	Wethouder Van der Beek vertegenwoordigt de gemeente Ede in het algemeen en dagelijks bestuur van de OddV.		
Financiële gegevens		01-01-2027	31-12-2027
	Eigen vermogen	524	524
	Vreemd vermogen	0	0
	Prognose resultaat	0	
Risico's	De risico’s zijn beperkt. De ODDV werkt aan een plan voor verbetering van de robuustheid en versterking van het VTH-stelsel in Gelderland.		

De financiële gegevens zijn ontleend aan de Programmabegroting 2027-2030 van de OddV (en betreffen een raming).

Regio Foodvalley			
Openbaar belang	De Regio Foodvalley is een samenwerkingsverband tussen de gemeenten Barneveld, Ede, Nijkerk, Renswoude, Rhenen, Scherpenzeel, Veenendaal en Wageningen. De gemeenschappelijke regeling heeft als doel om de FoodValley regio een topregio te maken op het gebied van kennis, ontwikkeling en innovatie in de agro-foodsector door versterking van het vestigingsklimaat en de kwaliteit van de omgeving. De Regio Foodvalley werkt daartoe samen met ondernemers en onderwijs/onderzoeksinstellingen aan de nieuwe Strategische Agenda 2026-2030 ‘Regio Foodvalley: Onderneemt Natuurlijk!’. Via de programma’s ‘Toekomstbestendige Economie’ en ‘Verantwoorde Groei’ wordt in regionaal verband samengewerkt aan diverse projecten. Regio Foodvalley levert een bijdrage aan het behalen van de gemeentelijke beleidsdoelstellingen op programma 4 Economie en Mobiliteit en programma 5 Ruimtelijke ontwikkeling.		
Financieel belang	De gemeenten dragen bij naar rato van het inwoneraantal. Voor de begroting 2027 is dit voor Ede 32,45% van de totale kosten. De totale bijdrage voor 2027 bedraagt € 1.454.000 (€ 11,60 per inwoner).		
Bestuurlijk belang	Burgemeester Verhulst is voorzitter en wethouder Versteeg is lid van het algemeen bestuur. Diverse wethouders nemen plaats in portefeuillehouders-overleggen.		
Financiële gegevens*		01-01-2027	31-12-2027
	Eigen vermogen	€ 6.622.000	€ 5.074.000
	Vreemd vermogen	€ 0	€ 0
	Prognose resultaat	€ 0	

Risico's	Op basis van het gerapporteerde weerstandsvermogen van Regio Foodvalley signaleren we geen risico's die van directe, materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie van gemeente Ede. Het meerjarenperspectief van de begroting is nog niet volledig sluitend. Vanaf 2029 zijn onvoldoende incidentele middelen beschikbaar voor de werkbudgetten. Daarmee kan mogelijk niet al het beleid uit de Strategische Agenda tot en met 2030 worden uitgevoerd. De Regio blijft daarom zoeken naar co-financiering. Alternatieven zijn een incidentele verhoging van de gemeentelijke bijdrage of het afschalen van activiteiten.

* Financiële gegevens op basis van de ontwerpbegroting 2027-2030 Regio Foodvalley

Regio de Vallei			
Openbaar belang	De Regio de Vallei is een gemeenschappelijke regeling tussen de gemeenten Barneveld, Ede, Nijkerk, Scherpenzeel en Wageningen. Het doel van dit samenwerkingsverband is het huishoudelijk afval van de regiogemeenten op een zo milieuvriendelijke manier en tegen zo laag mogelijke tarieven verwerken. Regio de Vallei levert een bijdrage aan het behalen van de gemeentelijke doelstellingen op programma 5 voor Afvalstoffenverwijdering (productgroep duurzaamheid en milieu).		
Financieel belang	De bijdrage van de gemeente Ede aan de GR is op basis van het inwoneraantal (aandeel Ede 43%) en bedraagt in 2027 € 21.449.		
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur bestaat uit vijf leden, elk lid heeft 1 stem. Besluiten worden genomen met volstrekte meerderheid van stemmen. Wethouder Versteeg vertegenwoordigt de gemeente Ede in het algemeen bestuur.		
Financiële gegevens *		01-01-2027	31-12-2027
	Eigen vermogen	€ 76.260	€ 63.780
	Vreemd vermogen		
	Prognose resultaat	-/- € 12.481	
Risico's	Risico's kunnen binnen de weerstandscapaciteit van de GR worden opgevangen. We signaleren geen risico's die van materiële betekenis zijn voor de financiële positie van gemeente Ede.		

BVO De Valleihopper	
Openbaar belang	De regeling is getroffen voor gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemers (Ede, Barneveld, Nijkerk, Renswoude, Rhenen, Scherpenzeel, Veenendaal en Wageningen) in het kader van de uitvoering van hun bedrijfsvoeringstaken betreffende het Vraagafhankelijk vervoer en het OV-vangnet. Hiermee levert het een bijdrage aan de doelstellingen van programma 3 Individuele Ondersteuning.
Financieel belang	De bijdrage voor de gemeente Ede bedraagt in 2027 € 120.000. Het gaat om de kosten van het beheerbureau. De verdeling van de totale kosten vindt plaats op basis van het aantal inwoners. Op basis van een bestuurlijk besluit in 2024 wordt elke 5 jaar het inwoneraantal aangepast. In 2027 wordt gerekend met het inwoneraantal op 1-1-2025. Dit komt voor Ede neer op 32,4 % van het totaal van de deelnemende gemeenten.
Bestuurlijk belang	Namens de gemeente Ede is wethouder Hazeleger lid van het bestuur.

BVO De Valleihopper			
	Besluitvorming vindt plaats bij meerderheid van stemmen. Elk bestuurslid heeft 1 stem met in totaal 8 bestuursleden.		
Financiële gegevens		01-01-2027	31-12-2027
	Eigen vermogen	n.v.t.	n.v.t.
	Vreemd vermogen	n.v.t.	n.v.t.
	Prognose resultaat	0	
Risico's	We signaleren geen risico's die van materiële betekenis zijn voor de financiële positie van gemeente Ede.		

GR Jeugdhulpregio FoodValley			
Openbaar belang	De regeling GR Jeugdhulpregio FoodValley (oprichtingsdatum 1 november 2025) is getroffen voor gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemers (Ede, Barneveld, Nijkerk, Renswoude, Rhenen, Scherpenzeel, en Veenendaal) in het kader van de uitvoering van hun bedrijfsvoeringstaken over het regionaal contracteren of subsidiëren van de jeugdhulp en gecertificeerde instellingen voor de uitvoering van kinderbeschermingsmaatregelen en jeugdreclassering.		
Financieel belang	Feitelijk is de GR Jeugdhulpregio Foodvalley financieel per 1 januari 2026 gestart. De verdeling van de totale kosten zal plaats vinden op basis van het aantal inwoners. dit komt voor Ede neer op ongeveer 36,5 % van het totaal van de deelnemende gemeenten.		
Bestuurlijk belang	Namens de gemeente Ede is wethouder van der Beek lid van het bestuur. Besluitvorming vindt plaats op basis van twee-derde meerderheid van de geldig uitgebrachte voor- en tegenstemmen, tenzij in de GR regeling anders is bepaald. Elk bestuurslid heeft 1 stem met in totaal zeven bestuursleden.		
Financiële gegevens *		01-01-2027	31-12-2027
	Eigen vermogen	n.v.t.	n.v.t.
	Vreemd vermogen	n.v.t.	n.v.t.
	Prognose resultaat	€ 0	
Risico's	We signaleren geen risico's die van materiële betekenis zijn voor de financiële positie van gemeente Ede.		

Vennootschappen en coöperaties

ACV NV			
Openbaar belang	Het gescheiden inzamelen van huishoudelijk afvalstromen en grondstoffen. Deze op een duurzame en economisch verantwoorde wijze hergebruiken of verwerken tegen zo laag mogelijke maatschappelijke kosten.		
Financieel belang	Het ingebrachte aandelenkapitaal bedraagt € 2.743.000. De geraamde omzet 2026 van de ACV NV ten behoeve van de gemeente bedraagt € 20,4 miljoen. De dienstverlening vanuit ACV levert een bijdrage aan onze doelen op programma 5 (verwerking afval- en grondstoffen) en programma 7 (beheer openbare ruimte).		
Bestuurlijk belang	De gemeente Ede bezit 45% van de aandelen. Wethouder Van der Beek vertegenwoordigt Ede bij de vergadering van aandeelhouders.		
Financiële gegevens		01-01-2025	31-12-2025
	Eigen vermogen	€ 16.832.000	€ 17.787.000

ACV NV			
	Vreemd vermogen	€ 18.073.000	€ 17.649.000
	Prognose resultaat 2026	n.n.b.	
Risico's	Op basis van de planning en control verantwoording en weerstandscapaciteit van ACV signaleren we geen risico's die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie van gemeente Ede.		

Werkkracht Ede BV			
Openbaar belang	Werkkracht Ede BV is per 1 januari 2018 opgericht voor de dienstverlening voor de brede doelgroep van de Participatiewet, inclusief Wsw-medewerkers. Werkkracht is een overheids-BV en spant zich in om iedereen, die behoort tot de brede doelgroep van de Participatiewet, mee te laten doen naar vermogen, bij voorkeur in een reguliere baan.		
Financieel belang	Gemeente Ede is enig aandeelhouder, het aandelenkapitaal bedraagt € 1. De jaarlijkse opdracht van Ede aan de vennootschap bedraagt € 16,35 miljoen.		
Bestuurlijk belang	Gemeente Ede is 100% aandeelhouder. Wethouder Van der Beek vertegenwoordigt Ede in de aandeelhoudersvergadering.		
Financiële gegevens		01-01-2025*	31-12-2025*
	Eigen vermogen	€ 2.048.600	€ 1.916.233
	Vreemd vermogen	€ 2.101.929	€ 2.262.638
	Prognose resultaat		
Risico's	We signaleren geen risico's die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie van Ede.		

* Cijfers ontleend aan de jaarrekening 2025 Werkkracht Ede.

Bank Nederlandse Gemeenten			
Openbaar belang	BNG Bank is er voor het publieke domein en het publieke belang. De purpose van BNG Bank is: gedreven door maatschappelijke impact. Bij BNG Bank draait het niet om zoveel mogelijk winst, maar om maximale maatschappelijke impact. Dat is de drijfveer van BNG Bank.		
Financieel belang	€ 271.050 (108.420 aandelen x € 2,50)		
Bestuurlijk belang	De gemeente Ede bezit 0,2% van de aandelen.		
Financiële gegevens		01-01-2025	31-12-2025
	Eigen vermogen	€ 4.777 miljoen	€ 4.863 miljoen
	Vreemd vermogen	€ 123.164 miljoen	€ 110.701 miljoen
	Prognose resultaat	Over 2025 realiseerde BNG Bank een nettowinst na belastingen van EUR 172 miljoen (2024: EUR 294 miljoen). De hoogte van de nettowinst is met onzekerheden omgeven, omdat de bank geen voorspelling kan doen over de ontwikkeling van de ongerealiseerde marktwaardeveranderingen. Een betrouwbare schatting van de nettowinst voor 2026 kan de bank daarom niet maken.	
Risico's	Minimaal, gezien het aandelenbelang van 0,2%.		

Ontwikkelingsmaatschappij Vitale Vakantieparken (OMVV)			
Openbaar belang	Ontwikkelingsmaatschappij Vitale Vakantieparken B.V. is opgericht in 2019. Samenwerkingsverband van tien Veluwse gemeenten en de provincie Gelderland voor het verbeteren van de kwaliteit van de vakantieparken en hiermee bij te dragen aan een sterkere positie van de Veluwe als toeristisch recreatieve bestemming. OMVV levert een bijdrage aan het behalen van de gemeentelijke doelstellingen op programma 5.		
Financieel belang	De provincie bezit de helft van de aandelen, de gemeenten gezamenlijk de andere helft. Bij oprichting zijn 45.000 aandelen geplaatst: elk aandeel is nominaal een euro waard. Op basis van de verdeelsleutel (aantal inwoners en aantal vakantieparken) bezit Ede 9% van de aandelen. Dit betekent op basis van de verdeelsleutel een vertegenwoordiging van € 4.049. De gemeente heeft de verplichting een eventueel negatief bedrijfsresultaat naar rato aan te vullen. De provincie heeft bij de start van de OMVV gezorgd voor een werkkapitaal. In de afgelopen periode is in overleg met de aandeelhouders een evaluatie uitgevoerd naar de werking van de OMVV. Deze evaluatie heeft geleid tot een aangescherpte koers, waarbij de rol van OMVV als uitvoeringsorganisatie duidelijker wordt afgebakend. Een drietal kleinere gemeenten heeft aangegeven uit te treden. Voor deze organisatiewijziging zijn begin 2026 nieuwe statuten en investering reglement opgesteld en vastgesteld door de overgebleven deelnemende gemeenten. Hiermee is het aandeel van de gemeente Ede 10,24% geworden. Over twee jaar wordt de nieuwe werkwijze geëvalueerd.		
Bestuurlijk belang	Wethouder Hazeleger vertegenwoordigt Ede in de vergadering van aandeelhouders.		
Financiële gegevens		01-01-2025	31-12-2025*
	Eigen vermogen	6.518.336	5.664.513
	Vreemd vermogen	32.925	15.123
	Prognose resultaat	n.n.b.	
Risico's	De risico's voor de gemeente zijn: • Tekorten of overschotten bij concrete projecten komen terecht bij de risicodragende partijen. Dat zijn de partijen die mede investeren. Ze delen dus in winst of verlies.		

* Cijfers ontleend aan jaarrekening 2025.

Leisurelands B.V.			
Openbaar belang	Leisurelands B.V. is een onderneming die zich richt op duurzaam recreëren op en rondom recreatiegebieden in met name Oost-Nederland. Ruim 30 gemeenten zijn aandeelhouder van Leisurelands B.V., waaronder ook Ede.		
Financieel belang	Ede heeft 11% van de aandelen.		
Bestuurlijk belang	Wethouder Hazeleger vertegenwoordigt Ede in de aandeelhoudersvergadering.		
Financiële gegevens		01-01-2025	31-12-2025*
	Eigen vermogen	84.762.000	87.135.000
	Vreemd vermogen	6.765.000	7.855.000
	Prognose resultaat	n.n.b.	
Risico's	Geen. De kans is klein dat er bij ontbinding van de BV verplichtingen zijn die we nu niet kennen. Wij waren voornemens te onderzoeken in hoeverre verkoop van		

	onze aandelen een optie zou kunnen zijn en het goede moment daarvoor. In Gelderland is nu echter een ambitieuze opgave geformuleerd voor nieuw te bouwen woningen waarvan een substantieel deel in de regio Foodvalley en dus ook de omgeving Ede wordt gerealiseerd. Dit zal leiden tot een toenemend aantal inwoners met toenemende voorzienings- en recreatiebehoefte. Leisurelands ziet, als de grootste aanbieder van openluchtrecreatie in Gelderland, voor zichzelf een rol in het aanbod van gratis dagrecreatie, sport, ontspanning, uitloopgebieden en evenementen in de regio. Tevens ziet zij voor zich een rol met de maatschappelijke vraagstukken als transitie van het platteland, energietransitie, biodiversiteit en waterberging en beheersing.

* cijfers ontleend aan de jaarrekening 2025 Leisurelands B.V.

Stichtingen en verenigingen

Stichting Parkeren Ede Centrum is een samenwerking tussen gemeente Ede en Q-Park om beleidsbeslissingen en uitvoerende beslissingen over de bereikbaarheid van het parkeren in het centrum vroegtijdig af te stemmen. Ook heeft de stichting als doel om parkeervoorzieningen in stand te houden. De stichting is momenteel niet actief en wordt niet gebruikt voor afstemming.

Stichting Parkeren Ede Centrum			
Openbaar belang	Instandhouding/uitbreiding van parkeervoorzieningen in het centrum van Ede ten behoeve van de bereikbaarheid. Hierover tevens adviseren en communiceren met belanghebbenden.		
Financieel belang	De financiële bijdrage bedraagt € 2.900 per jaar. Dit is een belang van 50%. Het bestuur van de stichting heeft besloten de financiële bijdrage van € 2.900 per jaar op te schorten.		
Bestuurlijk belang	Wethouder Harmsen vertegenwoordigt de gemeente Ede in het bestuur van Stichting Parkeren Ede Centrum.		
Financiële gegevens		01-01-2027	31-12-2027
	Eigen vermogen	€ 26.000	€ 26.000
	Vreemd vermogen	€ 0	€ 0
	Prognose resultaat	Geen, bijdrages zijn opgeschort	
Risico's	Geen		

* Er wordt geen jaarrekening meer opgesteld vanwege inactieve karakter van de Stichting.

6.8 Grondbeleid

Inleiding

Gebiedsontwikkeling en ruimtelijke planvorming is complex. Het compenseren van natuurwaarden, de eisen vanuit stikstofuitstoot, het voorzien in maatregelen om de recreatiedruk op kwetsbare natuurgebieden te beperken, de noodzaak tot goede mobiliteits- en parkeeroplossingen en net congestie zorgen voor grote (financiële) uitdagingen. Deze vertalen zich in grondexploitaties die niet rendabel zijn, maar grote tekorten en aanzienlijke risico's kennen. Om alle uitdagingen aan te kunnen gaan is de afgelopen jaren ingezet op een reserve Omgevingsvisie waarin gespaard kan worden om de uitdagende ontwikkelingen te kunnen starten en de ambities vanuit de Omgevingsvisie te realiseren. Daarbij is focus, intensieve samenwerking met provincie en weloverwogen besluitvorming nodig, maar hebben we ook financiële steun nodig van het Rijk. De Ontwikkel- en Investeringsstrategie is het instrument waarmee we de inspanningen en afwegingen vorm willen geven. Het is tevens ook het verhaal naar buiten om cofinanciering te vinden op de noodzakelijke ambities.

Vanuit de woningbouwopgave en de Omgevingsvisie 2040 wordt ingezet op een ambitieus woonprogramma van 11.000 tot 15.000 nieuwe woningen richting 2040 in de gemeente Ede. Dit betekent dat nieuwe en grote ontwikkelingen nodig zijn. Dit kan via gemeentelijke grondexploitaties, maar we kunnen ook kiezen om het aan de markt te laten middels facilitaire plannen. De komende jaren zullen verdere afwegingen over nieuw te openen grondexploitaties en actieve of faciliterende inzet moeten worden genomen. Te denken valt aan verdere besluiten over Doesburgerbroek, Hoogbouw Ede Zuid, Noordplein en Veldbies. Het afwegingskader zoals dat is opgenomen in de Nota Maatschappelijk ondernemend Grondbeleid helpt ons daarbij.

In deze paragraaf gaan we nader in op ons beleid en bijbehorende kaderstelling rondom grondbeleid en staan we stil bij de actuele ontwikkelingen. We sluiten af met een doorkijk en samenvatting van de effecten op onze huidige portefeuille, zoals toegelicht in het MPG Lite 2026.

Kaderstelling

- Nota Maatschappelijk Ondernemend Grondbeleid
- Notitie Grondexploitaties BBV
- Omgevingswet
- Omgevingsvisie 2040

Beleid

Grondbeleid is geen doel op zich, maar faciliteert de behoefte van particulieren en bedrijven om in Ede prettig en aantrekkelijk te wonen, te werken en te recreëren. De Omgevingsvisie Ede 2040 en het Bestuursakkoord geven richting aan de ambities met betrekking tot gebiedsontwikkelingen.

De gemeente hanteert een situationeel grondbeleid. Daarmee hebben we de koers verlegd van een beleid dat was gericht het verlagen financiële risico's (volgend uit de economische recessie en veel grondbezit) door afbouw van de grondportefeuille. Na een periode gericht op afbouw van de portefeuille volgen we nu de koers die de grote maatschappelijke opgaven centraal stelt. Hierdoor willen we zowel actiever gronden verwerven en daarmee investeringsvolumes vergroten, als ook particuliere initiatieven meer ruimte geven en hiervoor de juiste instrumenten inrichten om kosten te kunnen verhalen. Met dit actiever aankoopbeleid nemen ook de financiële risico's toe. In toenemende mate zoeken we aansluiting bij rijksmiddelen en gelden van de provincie om de gezamenlijke doelen te bereiken en betaalbaar te krijgen. Desondanks staan planningen en de voorspelbaarheid van prognoses onder druk, omdat er onvoldoende duidelijkheid is over grote uitdagingen als natuurcompensatie, stikstof en netcongestie. Gezien de impact van het grondbedrijf op de gemeentefinanciën, is het van belang te sturen op de resultaten en risico's van het grondbedrijf.

Ontwikkelingen

De woningmarkt in Ede laat in 2026 een stabilisatie zien. De prijzen van bestaande koopwoningen stijgen nog wel – met een gemiddelde huizenprijs rond de € 486.000 à € 495.000 en een plus van zo'n 4,7% op jaarbasis –, maar de piek van de extreme prijsstijgingen vlakt af. Het aanbod van woningen op de markt is iets groter, waarbij de woningen iets langer te koop staan. Daarmee lijkt de markt iets af te koelen ten opzichte van 2025. Er wordt in 2/3 van de transacties nog wel overboden op woningen, maar ook hier zien we een afname. Het afremmen van de vraag, waardoor de markt meer in balans komt, wordt met name veroorzaakt door de stijgende hypotheekrente.

Ondanks dat de prijsstijgingen afvlakken en de markt lijkt af te koelen, is de woningnood nog altijd groot. Zeker in de categorie betaalbare woningen is er sterke behoefte aan woningen. Het is daarom belangrijk blijvend in te zetten op een forse productie van betaalbare woningen in Ede de komende jaren en - mede via ons beleid - te sturen op het bereiken van de ambities uit de woondeal regio Foodvalley.

Hoewel de ambities helder zijn, zorgen de randvoorwaarden in de ruimtelijke ontwikkeling voor grote uitdagingen op het gebied van stikstof, milieu, compensatie en recreatiedruk. Dit is mede gevolg van de ligging van onze gemeente nabij Natura2000 gebied. Deze complexiteit heeft gevolgen voor de doorlooptijd en betaalbaarheid van de plannen. Samen met alle partners zijn we op zoek naar oplossingen om tot versnelling van de uitvoering te komen.

Actualisatie MPG Lite

Woningbouw

Voor 2026 is begroot om grond voor 212 woningen te verkopen. In de eerste helft van 2026 zijn 74 bouwrijpe kavels geleverd, de verwachting is dat dit jaar ook de overige 138 geplande bouwkavels geleverd gaan worden.

Bedrijventerreinen

In het MPG 2026 is uitgegaan van verkoop en levering van 0,9 hectare bedrijventerrein. Deze enige levering heeft al plaats gevonden begin maart 2026. We zien, ook in de regio, dat de uitgifte van bedrijven stokt, omdat geen (grootverbruik)aansluiting op het energienetwerk verkregen kan worden.

Resultaten

In het MPG 2026 werd in 2026 een positief resultaat van € 1,2 miljoen verwacht. Op basis van de ontwikkelingen in de eerste helft van het jaar en de prognose voor de tweede helft van het jaar verwachten 2026 met een positief resultaat van € 3,9 miljoen te kunnen afsluiten. Zie hieronder de specificatie.

Tabel 6.8.1

Ontwikkeling bedrijfsresultaat Grondbedrijf	MPG 2026	MPG Lite 2026	Verschil
Afsluiting plannen per 31.12			
G129xx Kazerneterreinen MN/EBK/SSK	-	-	-
G15210 Somapad Flexwonen	21.000	26.000	5.000
G24430 Goudenstein	1.100.000	-	-1.100.000
G24440 Groenendaal Flexwonen	77.000	124.000	47.000
G24830 Kop van de Parkweg	-	48.000	48.000
Actualisatie MPG 2026 lite			
Mutatie VVG	-	-	-
Exploitatiekosten MVA	-669.800	-348.000	321.800
Incidentele grondverkoop	-		-
Tussentijdse winstneming	949.000	4.293.000	3.344.000
Reguliere kosten en afdrachten			
Product- en beleidsontwikkeling	-232.600	-200.000	32.600
Stand 31 december	**1.244.600**	**3.943.000**	**2.698.400**

De belangrijkste verklaringen voor de verbetering van het resultaat met € 2,7 miljoen zijn als volgt:

- Het afsluiten van diverse grondexploitaties (Flexwonen Groenendaal en Somapad en Kop van de Parkweg) met een gunstiger resultaat dan voorzien, in totaal leidt dit tot een verbetering van het resultaat met € 0,1 miljoen;
- De exploitatiekosten materiële vaste activa (MVA) vallen € 0,3 miljoen lager uit doordat op de panden die afgelopen jaren zijn aangekocht de beheerplannen nog niet gereed zijn waardoor het onderhoud nog niet is gestart;
- De tussentijdse winst die kan worden genomen is € 3,3 miljoen hoger dan begroot, dit komt door:

- Voor BTA-12 De Klomp kan er € 1,9 miljoen meer tussentijdse winst worden genomen, hoofdzakelijk doordat de exploitatievergoeding van € 3,6 miljoen in 2026 is ontvangen en hiermee het risico kan worden verlaagd met € 1,7 miljoen;
- De grondexploitatie Goudenstein wordt een jaar later afgesloten. Hierdoor is er in 2026 geen positief resultaat op afsluiting van € 1,1 miljoen maar nemen we een tussentijdse winst van € 1 miljoen;
- De tussentijdse winst voor Kernhem Vlek B West is € 0,4 miljoen hoger door neerwaartse bijstelling van de kosten en verschuiving van kosten naar eerdere jaarschijven (waardoor de winsten ook eerder kunnen worden genomen).

Bij het bijgestelde verwachte resultaat over 2026 moeten de volgende opmerkingen worden gemaakt:

- Alle parameters en uitgangspunten voor het MPG 2027 zullen nog worden geactualiseerd. Deze hebben een uitwerking op toekomstige resultaten in de grondexploitaties en komen nog ten gunste/laste van het resultaat over 2026.
- Het jaarresultaat wordt beïnvloed door de voortgang in de projecten, in paragraaf 2.2 is toegelicht dat de voortgang in de projecten op onderdelen lastig is te voorspellen, ook door het aanzienlijke risicoprofiel op een aantal projecten.
- Het berekenen van het moment van de winstneming is een resultante van de voorgang van de kosten en opbrengsten in een project gecorrigeerd met de resterende risico's exclusief de conjuncturele risico's. Deze drie variabelen maken het lastig om het exacte moment en bedrag van winstneming te begroten.

Boekwaarde portefeuille

De prognose voor 2026 was dat de boekwaarde van de gemeentelijke projecten (woningbouw en bedrijventerreinen) met € 22,2 miljoen zou afnemen tot € 42,7 miljoen. Deze afname van de boekwaarde wordt grotendeels veroorzaakt door het afsluiten van de verliesgevende grondexploitaties Kazerneterreinen en Kop van de Parkweg eind 2026. Op basis van de geactualiseerde prognose van de kosten en opbrengsten verwachten we dat de boekwaarde van de dan actieve grondexploitaties in 2026 met ongeveer € 22,1 miljoen gaat dalen naar € 42,8 miljoen.

De boekwaarde neemt per saldo iets minder hard af dan in het MPG 2026 geraamd. Dit wordt duidelijk uit de kolom verschillen, waar het verschil uitkomt op circa € 0,1 miljoen. Zoals te zien is ontstaan er verschillen die vervolgens gedempt worden door verplichte tussentijdse winstneming. Het meeste valt hierbij op de niet geraamde exploitatiebijdrage vanuit Food en Businesspark de Klomp. Deze komt een jaar eerder binnen dan geraamd, maar zorgt tegelijk voor een tussentijdse winst binnen deze grondexploitatie.

Tabel 6.8.2 **Bedragen x € 1**

Ontwikkeling boekwaarde Grondbedrijf	MPG 2026	MPG Lite 2026	Verschil
Stand 1-1-2026	**64.852.723**	**64.852.723**	-
Kosten actieve grondexploitatie	10.935.645	12.705.433	1.769.789
Opbrengsten actieve grondexploitatie	-12.582.694	-16.790.194	-4.207.500
Rente boekwaarde grondexploitatie	1.167.349	1.167.349	-0
Afsluiten plannen, verliesgevend			
G129xx Kazerneterreinen MN/EBK/SSK	-15.437.000	-15.258.433	178.567
G24830 Kop van de Parkweg	-8.424.000	-8.376.022	47.978
Afsluiten plannen, winstgevend			
G15210 Flexwonen Somapad	21.000	26.081	5.081
G24430 Goudenstein	1.100.000	-	-1.100.000
G24440 Flexwonen Groenendaal	77.000	123.921	46.921
Tussentijdse winstneming			-
G132xx BTA-12	439.000	2.368.000	1.929.000
G20218 Kernhem vlek B West	510.000	946.000	436.000

Tabel 6.8.2 Bedragen x € 1

Ontwikkeling boekwaarde Grondbedrijf	MPG 2026	MPG Lite 2026	Verschil
G24430 Goudenstein	-	996.000	996.000
Stand 31-12-20026	**42.659.022**	**42.760.858**	**101.835**

Toekomstige resultaatsverwachting

De actualisatie van de grondexploitaties levert voor de lopende grondexploitaties een verwacht toekomstig nadelig resultaat op netto contante waarde van € 57,4 miljoen (€ 72,1 miljoen op eindwaarde). Het betreft:

- Negatieve plannen € 62,6 miljoen (€ 77,7 miljoen eindwaarde)
- Positieve plannen € 5,2 miljoen (€ 5,6 miljoen eindwaarde).

Voor de negatieve plannen wordt het toekomstige resultaat gedekt door de voorziening Verliesgevende grondexploitaties. De verwachte winsten voor de positieve plannen worden jaarlijks aan de hand van (deel) realisatie genomen en in het resultaat van het grondbedrijf verwerkt. Per 1 januari 2026 bedraagt op basis van de MPG 2026 de hoogte van de Voorziening Verliesgevende grondexploitaties € 62,5 miljoen. Bij het MPG 2026 is, in verband met de opening van de grondexploitatie Otterlo -SERO in januari 2026, € 318.000 gestort in de voorziening waarmee de voorziening uitkomt op € 62,8 miljoen. Op basis van de actualisatie van de planresultaten blijft dit bedrag gelijk.

Risico's

Het totaal van de risico's (kans maal effect) in het MPG 2026 bedroeg € 25,2 miljoen. Dit betreft het saldo tussen de geïdentificeerde risico's (€ 29,3 miljoen) en kansen (€ 4 miljoen). De gewogen risico's dalen met € 1,9 miljoen tot € 27,4 miljoen en de gewogen kansen dalen met € 0,2 miljoen naar € 3,8 miljoen. Het saldo bedraagt bij de MPG Lite 2026 € 23,5 miljoen, een daling van € 1,7 miljoen ten opzichte van het MPG 2026.

Nadere informatie over de ontwikkeling van het grondbedrijf in 2026 is terug te vinden in de MPG LIte 2026.

6.9 Grote projecten

Inleiding

Naast de verplichte paragrafen die in de financiële beheersverordening worden voorgeschreven, kan de gemeenteraad besluiten dat in de programmabegroting en -rekening ook niet verplichte paragrafen worden opgenomen. Een voorbeeld van een niet verplichte paragraaf is de paragraaf Grote projecten. In deze paragraaf wordt ingegaan op de stand van zaken van de nieuwe en de lopende meerjarige projecten waarbij de risico's en financiële omvang aanzienlijk zijn.

Dit jaar komen, zoals vorig jaar in bij de programmabegroting 2026-2029 aangekondigd, een aantal projecten niet meer terug omdat deze zijn of worden afgerond. Het betreft Spoorzone, Kazerneterreinen en Parklaan. Het project WFC behandelen we hier nog steeds maar nu onder de nieuwe naam Stationskwartier. En we voegen het project Doesburgerbroek en het programma Hoogbouw Ede-Zuid toe.

Er wordt momenteel gewerkt aan een herindeling van de programmabegroting waarin ook aandacht is voor gebiedsdoorsnedes. Naar verwachting leidt dit tot een andere weergave van de gebiedsopgaven in de programmabegroting 2028-2031 (en een mogelijke herziening van deze paragraaf). In de tussentijd richten we ons dit jaar in deze paragraaf op de drie hierboven genoemde grote projecten.

Project Stationskwartier

Ambitie

De afgelopen jaren is er in de stationsomgeving veel gerealiseerd (woningbouw, bedrijvigheid, culturele

functies en infrastructuur). Vanwege het vervallen van de WFC-Experience en de zichtbare potentie van het nieuwe station Ede-Wageningen is het afgelopen jaar opnieuw gekeken naar de stationsomgeving. In de zomer van 2025 is vervolgens het Ontwikkelperspectief Stationskwartier vastgesteld. Gelijktijdig werd voor Ede-stad de Omgevingsvisie 2040 nader uitgewerkt in het Ontwikkelkader Ede-stad met het stationskwartier als één van de sleutelgebieden.

In het Bestuursakkoord 2026-2030 is de ambitie als volgt geformuleerd: “Het Stationskwartier wordt het tweede brandpunt en de poort van de Foodvalley: een moderne en bruisende stadswijk met ruimte voor werken en innovatie, wonen, (culturele) ontmoetingen en evenementen en als voorbeeldgebied voor duurzame mobiliteit. Wij bouwen het uit tot een innovatieve scharnierfunctie tussen de Kenniscampus en kennisas Ede Wageningen in het zuiden en de agrarische en verwerkende industrie in het noorden van Ede. We rollen de rode loper uit voor startups, scale ups en MKB-bedrijven die zich onderscheiden op AgriFood en Agri IT.”

Stand van zaken
Het programma Stationskwartier bevat een verzameling van samenhangende projecten en inspanningen gericht op het behalen van de doelen zoals opgenomen in het Ontwikkelperspectief Stationskwartier en het Uitvoeringsprogramma Ede-stad. Voor de diverse inspanningen en projecten waarvoor de afgelopen jaren via verschillende sporen interne en externe dekking geregeld. Een groot deel van deze inspanningen en projecten voor het programma Stationskwartier loopt al, zie hieronder bij de mijlpalen de planning voor 2027 en verder.

Mijlpalen 2027
Het komende jaar wordt verder ingezet op:

- **Werken en voorzieningen**
  Doel is om in 2027 te komen tot de start bouw van kantoor- en andere voorzieningen op bouwveld C achter de Frisokazerne. Voor gebouw Delta wordt een samenwerking voorzien met WFCD en Oost NL in een entiteit die tot realisatie van het gebouw komt. Het oprichten van deze entiteit vraagt om duidelijke keuzes ten aanzien van inhoud en governance. Deze worden nog via een wensen- en bedenkingenprocedure aan de raad voorgelegd. In de Programmabegroting 2027-2030 wordt de financiële bijdrage aan de realisatie van gebouw Delta (uit de reserve Omgevingsvisie) aangevraagd.
- **Het behouden en uitbreiden van faciliteiten voor startups en scale-ups**
  ‘Roots 2.0’: Met de realisatie van een startup-/scale-upgebouw bij de gebouwen 85 en 86 vinden ondernemers aansluiting op één centrale plek waar huisvesting, pilots, coaching, inspiratie en ontmoeting samenkomen. In 2026 is gestart met de voorbereiding om in 2027, bij de Perspectiefnota 2028–2031, tot een investeringsbesluit te komen. Om dit mogelijk te maken, wordt in de Programmabegroting 2027–2030 een voorbereidingskrediet aangevraagd.
- **Transformatie Westhal**
  Het markante rijksmonument de Westhal, gelegen op het ENKA-terrein, heeft per 1 oktober 2026 een nieuwe invulling nodig vanwege de opzegging van de huurovereenkomst door de huidige huurder. Samen met BOEI is een haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd naar een multifunctionele invulling die bijdraagt aan verschillende gemeentelijke beleidsdoelen. Dit onderzoek heeft geleid tot een uitwerking waarin de Westhal wordt ingericht met een podiumfuncties en bijbehorende oefen-, les- en educatieruimten, klaslokalen voor primair onderwijs, bedrijfsruimten en een ENKA-huis met een huiskamer/café, activiteiten- en ontmoetingsruimten en makersplaatsen. In de Programmabegroting 2027-2030 wordt de financiële bijdrage (eenmalig en structureel) voor het ENKA-huis en podium aangevraagd.
- **Wonen op het WFC-terrein**
  In 2027 worden 68 woningen op het WFC-terrein opgeleverd. Voor de verdere ontwikkeling wordt komend jaar op het WFC gewerkt aan de voorbereiding van woningbouwontwikkelingen op de bouwvelden L, M en P. Het betreft een aanzienlijk deel van de totale woningbouwproductie die in het Stationskwartier wordt

gerealiseerd. Binnen de huidige Wnb-vergunning kunnen nog circa 200 woningen worden gebouwd. Tegelijkertijd wordt gewerkt aan het verkrijgen van een natuurvergunning voor de verdere ontwikkelingen in het Stationskwartier. De benodigde inzet wordt gedekt vanuit de grondexploitatie Maurits Zuid/WFC.

- **Ontvangstlocatie Stationskwartier**
  De komende jaren wordt hard gewerkt aan de ontvangstlocatie Stationskwartier. De uitvoering van het Frisopark start in 2026 en loopt door in 2027, hiervoor wordt in deze begroting het uitvoeringskrediet aangevraagd. De verdere ontwerpen voor de appelplaats en de specifieke kunst- en belevingsobjecten worden in 2027 uitgewerkt.
- **Pegasusbrug en waterberging Noordplein**
  In 2026 en 2027 wordt verder gewerkt aan het definitief ontwerp en de aanbesteding van de Pegasusbrug. Bij de uitvoering van de Pegasusbrug wordt voorgesteld een oplossing voor het waterbergingsvraagstuk op het Noordplein mee te nemen. Het Noordplein kent in de huidige opzet een dubbelfunctie: infrastructurele ontsluiting én waterberging bij extreme neerslag. De behoefte aan waterbergingscapaciteit blijft ook op lange termijn bestaan. Om in de toekomst ontwikkelingen op het Noordplein mogelijk te maken, is het van belang de waterberging elders onder te brengen. Door dit te koppelen aan de uitvoering van de Pegasusbrug kan werk met werk worden gemaakt. In de Programmabegroting 2027-2030 wordt hiervoor dekking aangevraagd.
- **Keetmolen en Noordplein**
  In de omgeving van de rijksmonumentale Keetmolen komen ruimtelijke ambities en de regels van de molenbiotoop samen. Voorgesteld wordt om op basis van de opgestelde scenario's voor de Keetmolen een proces te doorlopen dat leidt tot een keuze voor de Keetmolen in samenhang met de ontwikkeling van het Noordplein. Dit moet resulteren in een voorkeursmodel voor zowel de Keetmolen als de ontwikkeling van het Noordplein. In de programmabegroting 2027-2030 worden hiervoor de benodigde middelen aangevraagd vanuit de reserve Omgevingsvisie.
- **Programmaorganisatie, communicatie en marketing**
  Voor de periode 2026–2030 worden daarnaast in de Programmabegroting 2027-2030 middelen aangevraagd voor de programmaorganisatie en voor de verdere uitwerking van gebiedscommunicatie en -marketing. Deze middelen zijn nodig om de uitvoering verder vorm te geven en de benodigde voortgang te behouden.

Financiën

Voor de volgende deelprojecten worden middelen aangevraagd bij deze programmabegroting:

- Een eenmalige bijdrage van € 0,75 miljoen voor de realisatie van gebouw Delta;
- Een voorbereidingskrediet van € 0,2 miljoen voor Roots 2.0.
- Een investeringskrediet van in totaal € 11,65 miljoen voor de Westhal.
- Een krediet van € 2,0 miljoen voor het Frisopark.
- Een krediet van € 1,3 miljoen voor de waterberging Noordplein.
- Een budget van € 0,15 miljoen in 2027 voor de voorbereiding stedelijke ontwikkelingen Noordplein.
- Een budget van in totaal € 0,9 miljoen voor de periode 2027-2030 voor de uitvoering van het totale programma Stationskwartier.

Voor de verschillende projecten en programma's zijn externe middelen verworven via onder meer de provincie Gelderland en het Rijk:

- Middelen Poort van de regio Foodvalley (€ 10,5 miljoen).
- Regiodeal Foodvalley II (€ 3,4 miljoen).
- Gebiedsmiddelen en mobiliteitspakketten GWG (€ 1,5 miljoen).
- WBI subsidie (€ 3,5 miljoen).

Risico's

- De ambities op het gebied van wonen, werken en voorzieningen kunnen niet worden verwezenlijkt door het niet (tijdig) verkrijgen van een nieuwe natuurvergunning.
- We kunnen, bijvoorbeeld door vertraging in de planontwikkeling niet voldoen aan de eisen die zijn verbonden aan de verschillende externe subsidies (onder andere provincie, Regiodeal). Hierdoor kan het risico bestaan dat de financiële dekking onder druk komt te staan.
- Door netcongestie kunnen nieuw toe te voegen functies, zoals kantoren en voorzieningen, in het gebied geen aansluiting krijgen.
- Stijgende bouwkosten kunnen ervoor zorgen dat projecten niet meer binnen de budgetten zijn te realiseren en/of vertraging oplopen.

Project Doesburgerbroek

Doel

Met het project Doesburgerbroek ontwikkelt de gemeente aan de noordzijde van Ede een nieuwe, toekomstbestendige woonwijk met circa 2.500 woningen, voorzieningen, mobiliteitshubs en een centrale landschapszone. Daarmee levert het project een belangrijke bijdrage aan de woningbouwopgave en de ambities uit de Omgevingsvisie 2040. De wijk wordt gefaseerd gerealiseerd, waarbij de eerste fase bestaat uit circa 480 woningen. De gemeente voert de regie op de gebiedsontwikkeling en werkt daarbij samen met grondeigenaren en ontwikkelaars. De ontwikkeling transformeert een agrarisch gebied tot een duurzame woonwijk met een hoge ruimtelijke kwaliteit.

Stand van zaken

De grondexploitatie voor de eerste fase van Doesburgerbroek is eind 2025 vastgesteld, waarmee de financiële basis is gelegd voor de verdere planontwikkeling. In 2026 is gestart met de uitvoering van de natuurcompensatie door de inrichting van vier gemeentelijke percelen (8,8 hectare) als eerste stap richting de circa 130 hectare benodigde compensatienatuur. Daarnaast wordt ecologisch onderzoek uitgevoerd ten behoeve van de locatieonderbouwing en de aanvraag van de natuurvergunning. Na afronding van deze onderzoeken wordt de locatieonderbouwing verder uitgewerkt, waarna de voorbereiding van het omgevingsplan wordt voortgezet. Het project bevindt zich daarmee nog in de plan- en onderzoeksfase.

Mijlpalen 2027

- Afronding van het ecologisch onderzoek en de locatie-onderbouwing.
- Voortzetting van de uitvoering van de natuurcompensatie.
- Start van de procedure voor het omgevingsplan.
- Verdere planuitwerking van de eerste fase van Doesburgerbroek.

Financiën

Voor de verdere planuitwerking is in 2027 een voorbereidingskrediet van € 0,7 miljoen begroot. Ook voor de daaropvolgende jaren zijn middelen gereserveerd tot aan de beoogde vaststelling van het omgevingsplan in 2029. Eind 2025 zijn zowel de actieve als de faciliterende grondexploitatie geopend. Bij de actualisatie in het MPG 2026 bedraagt het resultaat op netto contante waarde respectievelijk € 9,9 miljoen negatief (actieve grondexploitatie) en € 8,8 miljoen negatief (faciliterende exploitatie). Daarnaast is voor de uitvoering van de natuurcompensatie reeds € 12 miljoen beschikbaar gesteld, waarvan de inzet gefaseerd plaatsvindt in de komende jaren.

Risico's

De belangrijkste risico’s zijn:

- Vertraging van het project door het niet tijdig verkrijgen van de benodigde natuur- en omgevingsvergunningen.

- Financiële risico's als gevolg van de hoge kosten voor natuurcompensatie, infrastructuur en andere buitenplanse voorzieningen.

Programma Hoogbouw Ede-Zuid

Ambitie

De buurt Hoogbouw Ede-Zuid (HEZ) staat voor complexe uitdagingen die een integrale aanpak vereisen. De inzet van de gemeente Ede en Woonstede is gericht op het aanzienlijk verbeteren van de leefbaarheid, bestaanszekerheid en gezondheid in deze buurt. Daartoe hebben partijen in mei 2024 zich verbonden aan een langjarige samenwerking op sociaal en ruimtelijk vlak op de schaal van de buurt.

De in maart 2025 vastgestelde Gebiedsvisie op 2040 schetst het gebiedsconcept “het Kleurrijke Kwartier” als perspectief met drie dragende gebiedswaarden: Karakter, Perspectief en Impact. Ons doel is om impact te maken in de buurt zodanig dat er een merkbare en meetbare verbetering in leefbaarheid en bestaanszekerheid is. Deze visie is richtinggevend voor de koers van het programma en hierop volgende plannen. Gemeente Ede en Woonstede hebben in zomer 2025 het programmaplan Hart voor HEZ 2025-2030 vastgesteld. Dit plan vormt het kader voor de ontwikkeling van Hoogbouw Ede-Zuid in de eerste periode van het programma en het kunnen inzetten van middelen voor deze periode.

Stand van zaken

Raamwerken

- Het Sociaal-Maatschappelijk Raamwerk 2025-2030 waarin de sociale strategie van focus en ongelijk investeren voor deze periode is vastgelegd, als ook de vier focusthema’s in sociaal domein (namelijk inkomen en schulden, toegankelijk hulpaanbod, sociale cohesie en optimisme over de buurt) als kader voor gerichte interventies.
- Het Stedenbouwkundig Raamwerk dat het kader is voor de ruimtelijke en programmatische ontwikkeling van de buurt. Hierin zijn keuzen gemaakt ten aanzien van het aandeel sociale woningbouw, verdichting, hoogte, parkeernormen en voorzieningen en financieringsbronnen.

Beide raamwerken zijn in december 2025 vastgesteld door zowel Ede als Woonstede. Op dit moment heeft Woonstede ook een sloopbesluit genomen voor de Van Eekelen en Merlijn flats.

Van Eekelenflat

In januari 2026 is het Sociaal Plan ondertekend tussen Woonstede en de huurdersbond en bewonerscommissie. Daarmee krijgen bewoners van 150 appartementen onder andere stadsvernieuwingsurgentie. De uitvoering van het sociaal plan en de verhuizing van bewoners duurt circa twee jaar tot begin 2028. Anno juli 2026 zijn 42 huuropzeggingen ontvangen. Ongeveer de helft van deze huishoudens is daadwerkelijk verhuisd. In voorjaar 2026 is een Sociaal Steunteam opgericht die Woonstede en de bewoners ondersteunt voor, tijdens en na de verhuizing met zowel praktische, administratieve als bredere hulp bij het landen in de nieuwe woonomgeving. Deze inzet wordt gedekt door cofinanciering van de RegioDeal Food Valley.

Intentieovereenkomst en allonge met Woonstede

In mei 2024 is de intentieovereenkomst met Woonstede aangegaan om samen te werken aan een gezamenlijk programma. In maart 2026 is een allonge op deze intentieovereenkomst aangegaan. Hierin maken we onderling afspraken over het te doorlopen (aanbestedings)proces, de rollen en de verantwoordelijkheden van de beide partijen.

Buurthuiskamers

In juni 2026 zijn twee buurthuiskamers opgeleverd met cofinanciering van de Wijkendeal met de Provincie

Gelderland. Deze tijdelijke centrale ontmoetingsplekken dragen bij aan de sociale verbinding in de buurt en spelen een rol voor de toegang tot dienstverlening van maatschappelijke organisaties.

Mijlpalen 2027
In 2027 sturen we op de volgende mijlpalen:

- **Convenant Sociale Verbinding**
  Per 1 januari sluiten we een samenwerkingsconvenant met sociale partners om het gezamenlijke doel, wat eenieder daaraan bijdraagt en hoe partners gaan samenwerken sluiten. Dit doen we op basis van gezamenlijke plannen die najaar 2026 worden ingediend door de partners in het kader van hun subsidieaanvragen.
- **Proeftuin Toegang**
  We hebben in voorjaar 2027 de proeftuin definitief ingericht en voeren deze uit waarbij er m.n. aandacht is voor de back office (werkprocessen, samenwerken, doorverwijzen).
- **Partnerselectie marktpartij**
  De gunning is voorzien in het eerste kwartaal van 2027. Na selectie van de partner willen we een intentieovereenkomst sluiten en gezamenlijk starten met de haalbaarheidsfase. In die fase werken Woonstede, gemeente Ede en de geselecteerde partner de ruimtelijke, programmatische, financiële en organisatorische uitgangspunten verder uit.
- **1-meting monitoring**
  In 2025 is een nulmeting gedaan met onder andere een bewonersonderzoek (Ipsos I&O). In 2026 bouwen we de nulmeting om tot een dashboard op EdeinCijfers.nl. In najaar 2027 is de eerstvolgende meting.
- **Van Eekelenflat**
  We hopen dat eind 2027 alle bewoners zijn verhuisd, zodat in 2028 kan worden overgegaan tot sloop.
- **Omgevingsplan**
  In 2027 gaat het Omgevinsgsplan ter inzage.

Financiën
Vanuit het programmaplan zijn meerjarig middelen gereserveerd voor de uitvoering van de IMPACT-agenda. In 2027 gaat het om € 1,3 miljoen waarvan een deel wordt gedekt door externe subsidies.

Bij het Ruimtelijk Raamwerk is een globale haalbaarheidsanalyse opgesteld die een tekort kent op de grondexploitatie van -/- € 9,0 miljoen, plus circa € 4,0 miljoen aan investeringen in de openbare ruimte die niet aan de grondexploitatie zijn toe te rekenen. Met Woonstede en de te selecteren partner zal een grondexploitatie worden opgesteld en worden gezocht naar optimalisatie van het resultaat. Er wordt hierbij ook gekeken naar andere externe geldstromen. De verwachting is dat we voor de uitvoering met van het Ruimtelijk Raamwerk in 2027 de grondexploitatie gaan openen. Voor het verwachte tekort van € 9,0 miljoen wordt in deze programmabegroting voorgesteld dit bedrag te onttrekken uit de Reserve Omgevingsvisie.

Daarnaast staan er diverse investeringen op de planning de komende jaren in de buurt. Het gaat dan om onder andere onderwijshuisvesting, de bouw van een nieuw buurthuis en diverse infrastructurele ingrepen (als onderdeel van het grotere sleutelgebied Zuiderparken).

Risico's
De belangrijkste risico’s zijn:

- Planologische risico’s (archeologie, ecologie, stikstof).
- Financiële risico’s (negatieve GREZ, ontwikkelpartner, parkeren).
- Organisatie risico’s (grote hoeveelheid betrokken partijen, interne afdelingen, wisselingen).

Ombuigingen

Bij de Perspectiefnota 2026-2029 heeft de raad een reeks ombuigingen vastgesteld (zie bijlage 12). Deze ombuigingen zijn als volgt verdeeld over de verschillende sporen:

Bedragen x € 1.000

Spoor ombuiging	Totaal bedrag
Spoor 1: Taken niet of op een andere manier uitvoeren	6.317
Spoor 2: Efficiënter organiseren en werken	4.045
Spoor 3: Gemeentelijke inkomsten *	4.610
Financieel instrumentarium	317
Totaal omvang	**15.289**

** Hiervan is € 3,95 miljoen m.b.t. ophoging OZB in de programmabegroting 2025-2028 besloten.*

De focus van de monitoring op ombuigingen ligt op spoor 1 en 2, omdat spoor 3 een financiële verwerking betreft en direct gerealiseerd is. Afgelopen jaar heeft de organisatie gewerkt om zoveel mogelijk te sturen op realisatie van de ombuigingen. Een groot aantal ombuigingen zijn gerealiseerd of liggen qua proces op koers om uiteindelijk te kunnen realiseren. Er is een aantal ombuigingen dat niet te realiseren is of juist om aandacht vraagt om te kunnen realiseren. Uitgangspunt is dat niet te realiseren ombuigingen worden opgelost binnen de bestaande financiële kaders. Mocht dit niet lukken dan komen we hierop terug via de P&C cyclus. Hieronder zijn de ombuigingen die niet gerealiseerd kunnen worden of om aandacht vragen uitgelicht.

Niet te realiseren ombuigingen en onoplosbaar binnen de bestaande budgetten

Netwerkpartners

Er zijn ombuigingen die betrekking hebben op netwerkpartners. Deze ombuigingen zijn in de praktijk lastiger te realiseren. Door contractuele afspraken, verschillende belangen en langere doorlooptijden is de realisatie van deze ombuigingen complexer en minder goed bij te sturen dan bij intern beheersbare maatregelen. Dit zorgt ervoor dat de beïnvloedbaarheid op netwerkpartners beperkt is. Bij de volgende netwerkpartners halen we de ombuiging niet en is in deze Programmabegroting een knelpunt voor opgenomen:

- Regio Foodvalley (structureel vanaf 2027 € 75.000)
- VGGM (Vanaf 2028: € 100.000)

Voor deze ombuigingen is een knelpunt opgenomen in hoofdstuk 3 ‘Wijziging begroting’.

Maatregelen Jeugdzorg

Voor het eerst zien we in 2026 een afvlakking van de kosten van jeugdzorg. Het totaal van de ombuigingen wordt op dit moment nog niet volledig gerealiseerd.
Het pakket van maatregelen is begin 2026 gestart. In 2027 zijn alle maatregelen, waaronder extra personele inzet en meer sturen op actieve regie, volledig ingezet en verwachten we hiervan de effecten te gaan zien op de ontwikkeling van de zorgvraag en de zorgkosten. Als gevolg hiervan is sprake van een niet te realiseren ombuiging van € 1,35 miljoen in 2026. Daarom is in deze programmabegroting in hoofdstuk 3 ‘Wijziging begroting’ programma 3 ‘Individuele maatwerkvoorziening’ een knelpunt van € 1,35 miljoen opgenomen.
Voor de komende jaren kan op dit moment nog geen definitieve uitspraak worden gedaan over de vraag of de investeringen vanaf 2027 volledig kunnen worden gerealiseerd en welk effect deze investeringen vervolgens zullen hebben op de zorgkosten. De onzekerheid hierover is op dit moment nog te groot.
Om die reden is een PM-post opgenomen. Zodra er meer duidelijkheid is over de voortgang van de investeringen en de daadwerkelijke effecten, komen wij hier in een van de P&C-producten op terug.

Beschermd wonen plekken afbouwen

De ombuiging is gebaseerd op de beweging van Beschermd Wonen naar Beschermd Thuis, waarbij door verdere extramuralisering het beroep op het duurdere Beschermd Wonen zou afnemen. De ontwikkelingen laten echter zien dat deze beweging vooralsnog niet leidt tot de verwachte afname van Beschermd Wonen. Het

totale zorggebruik is toegenomen en bij zowel Beschermd Wonen als Beschermd Thuis is de instroom groter dan de uitstroom. Hierdoor wordt de beoogde besparing niet gerealiseerd. Er worden maatregelen voorbereid om meer grip te krijgen op onder andere de toegang, wachtlijst, doorstroom en uitstroom. De financiële effecten van deze maatregelen zijn op dit moment nog onvoldoende gekwantificeerd. Daarmee is onzeker in hoeverre de reeds ingeboekte ombuiging alsnog kan worden gerealiseerd.
In hoofdstuk 3 'Wijziging begroting', onder programma 3 'Individuele maatwerkvoorziening', is dit als knelpunt opgenomen. Daar wordt nader ingegaan op de financiële gevolgen, de onderliggende ontwikkelingen en het verwachte meerjarige beeld.

Reductie brandweerkosten
Bij de ombuiging 'Reductie brandweerkosten' is bij de Perspectiefnota 2026–2029 een motie aangenomen waarin het college wordt verzocht de brandweerkazerne Stadspoort open te houden totdat de nieuwe kazerne in gebruik is. Dit is ter besluitvorming voorgelegd aan de Bestuurscommissie Veiligheid VGGM; zij zijn hiermee akkoord gegaan. De ombuiging wordt dus niet gerealiseerd. De ombuiging was al verwerkt in de begroting. Daarom is in deze programmabegroting een knelpunt in hoofdstuk 3 'Wijziging begroting' programma 6 Veiligheid opgenomen van € 300.000 voor het openhouden van de Stadspoort.

Niet te realiseren ombuigingen anders opgelost
Er is een aantal ombuigingen dat niet gerealiseerd wordt. Het financiële tekort wordt binnen het product opgelost. Dit betreffende volgende ombuigingen:
- Herzien afspraak financiering Ruitenbeekschool (voor 2026 en 2027 jaarlijks € 11.000)
- Ondersteuning samenwerkende partijen onderwijs versoberen (2027 en 2028 jaarlijks € 12.500)
- Vitale vakantieparken (structureel vanaf 2026 € 20.000)
- Omgevingsdienst de Vallei (in 2026 niet te realiseren: € 93.000)

Ombuigingen die om extra aandacht vragen
Daarnaast is er een aantal ombuigingen dat om aandacht vraagt. Hieronder zijn ze kort toegelicht.

Aannamebeleid primair onderwijs invoeren
Aan de ombuiging 'Aannamebeleid primair onderwijs invoeren' is geen financiële component gekoppeld. Wel geldt dat het beleidsmatig realiseren hiervan bijdraagt aan het beter sturen op leegstand binnen de onderwijshuisvesting, waardoor toekomstige kostenstijgingen kunnen worden beperkt. Op dit moment zijn er vanwege personele wisselingen nog geen acties hierop genomen.

Herzien afspraak financiering Ruitenbeekschool
De Ruitenbeekschool heeft een nieuwe vestiging in Barneveld geopend in augustus 2025. De verwachting was dat als de nieuwe vestiging geopend is, dat het leerlingenaantal in Ede zou dalen, waardoor de bijdrage van het extra lokaal niet nodig is. De leerlingenaantallen van oktober 2025 en februari 2026 laten tot op heden nog geen daling zien. Hierdoor wordt de ombuiging in 2026 waarschijnlijk niet gerealiseerd.

Planatelierplannen meer kostendekkend maken
Inmiddels is duidelijk dat de ombuiging financieel technisch niet gehaald kan worden vanwege beperkingen door de spelregels rondom kostendekkendheid. Met de beschreven maatregelen wordt gestreefd naar verlaging/eliminatie van het tekort op planatelierplannen, maar dit gaat niet leiden tot een lagere begroting en hiermee wordt de ombuiging dus financieel niet gerealiseerd. Het voorstel is om het bedrag van deze ombuiging toe te voegen aan ombuiging 'Schrappen algemeen budget voor ruimtelijke ontwikkeling' waarbij integraal wordt gekeken waar de efficiëntieslag behaald kan worden binnen het ruimtelijk domein.

Afstoten woonwagens en standplaatsen

Van de vijf woonwagen zijn er twee verkocht en de verkoop van de standplaatsen is nog niet gerealiseerd. De volgende stap is om een koper te vinden voor zowel de resterende woonwagens en de standplaatsen. Tot op heden is er voor de overige woonwagens en standplaatsen nog geen koper en gaan er gesprekken plaatsvinden met potentiële kopers, zoals woningcoöperaties.

7. Bijlagen

Bijlage 1A - Overzicht meerjarenperspectief

Financieel beeld

Tabel 5.1.1 - Vertrekpunt Programmabegroting 2027-2030 **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Financieel kader					
A: Stand Perspectiefnota 2027-2030 (pag. 7)	8.305 N	27.443 N	5.480 N	5.332 N	6.247 N
B: Algemene uitkering (memo meicirculaire 2026)	1.756 V	2.204 V	2.581 V	1.432 V	2.087 V
C: Afrondingsverschillen	1 V	1 V	2 V	2 V	3 V
Vertrekpunt Programmabegroting 2027-2030 (A t/m C)	**6.548 N**	**25.238 N**	**2.897 N**	**3.898 N**	**4.157 N**

Tabel 5.1.2 - Financieel beeld Programmabegroting 2027-2030 **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Financieel kader					
A: Vertrekpunt Programmabegroting 2027-2030 (tabel 5.1.1)	6.548 N	25.238 N	2.897 N	3.898 N	4.157 N
B: Wijzigingen begroting (hoofdstuk 3.3)	1.728 V	3.501 V	9.661 N	10.157 N	10.005 N
Saldo Programmabegroting 2027-2030 (A + B)	**4.820 N**	**21.737 N**	**12.558 N**	**14.055 N**	**14.162 N**
Structureel saldo (zie bijlage 1G)	*8.146 V*	*424 V*	*9.584 N*	*11.516 N*	*10.053 N*

Wijzigingen begroting (hoofdstuk 3)

Uitvoeringsstrategie IHP onderwijshuisvesting **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
01 Maatschappelijke voorzieningen		400 N	400 N	pm	pm
Baten					
-					
Reserves					
-					
Totaal	**N**	**400 N**	**400 N**	**pm**	**pm**

Programma 2027 1e inrichting meubilair en Onderwijsleerpakket **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
08 Bestuur en Organisatie			18 N	18 N	18 N
Baten					
-					
Reserves					
-					
Totaal	**N**	**N**	**18 N**	**18 N**	**18 N**

Marnix College - actualisatie kostprijs nieuwbouw o.b.v. TO raming **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
01 Maatschappelijke voorzieningen		3.808 N	39 V	39 V	39 V
08 Bestuur en Organisatie		V	72 N	967 N	967 N
Baten					
-					
Reserves					
-					
Totaal	**N**	**3.808 N**	**33 N**	**928 N**	**928 N**

Huurlasten Vestercollege - actualisatie **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
01 Maatschappelijke voorzieningen		24 N	24 N	24 N	12 N
08 Bestuur en Organisatie	84 V				
Baten					
-					
Reserves					
-					
Totaal	**84 V**	**24 N**	**24 N**	**24 N**	**12 N**

Uitbreiding basisschool De Ontdekking (Westhal) **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
01 Maatschappelijke voorzieningen			88 N	88 N	88 N
08 Bestuur en Organisatie			1 N	1 N	1 N
Baten					
-					
Reserves					
-					
Totaal	**N**	**N**	**89 N**	**89 N**	**89 N**

Vernieuwbouw Louise de Coligny (IHP-2029) **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
01 Maatschappelijke voorzieningen				5 N	19 N
08 Bestuur en Organisatie				N	1 N
Baten					
-					
Reserves					
-					
Totaal	**N**	**N**	**N**	**5 N**	**20 N**

Uitbreiding Het Streek Lyceum **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
01 Maatschappelijke voorzieningen		675 N			
08 Bestuur en Organisatie		207 N	138 N	92 N	
Baten					
Reserves					
-					
Totaal	**N**	**882 N**	**138 N**	**92 N**	**N**

Van Lodenstein College - project Ede-zuid **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
01 Maatschappelijke voorzieningen			3 N	8 N	
08 Bestuur en Organisatie			N	V	
Baten					
-					
Reserves					
-					
Totaal	**N**	**N**	**3 N**	**8 N**	**N**

Huisvesting Panorama - speciaal onderwijs **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
01 Maatschappelijke voorzieningen		75 N	35 N	pm	pm
Baten					
-					
Reserves					
-					
Totaal	**N**	**75 N**	**35 N**	**pm**	**pm**

Vervangende nieuwbouw School met de Bijbel Nederwoud **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
01 Maatschappelijke voorzieningen		320 N	47 N	117 N	117 N
08 Bestuur en Organisatie		V	N	1 N	1 N
Baten					
-					
Reserves					
-					
Totaal	**N**	**320 N**	**47 N**	**118 N**	**118 N**

IKC Al Alamana en de Rots **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
01 Maatschappelijke voorzieningen				6 N	24 N
08 Bestuur en Organisatie				V	V
Baten					
-					
Reserves					
-					
Totaal	**N**	**N**	**N**	**6 N**	**24 N**

Structureel ophogen gelden bewegingsonderwijs **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
01 Maatschappelijke voorzieningen		200 N	200 N	200 N	200 N
Baten					
-					
Reserves					
-					
Totaal	**N**	**200 N**	**200 N**	**200 N**	**200 N**

Huurvergoeding Lettertuin **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
01 Maatschappelijke voorzieningen		35 N	35 N	35 N	35 N
Baten					
-					
Reserves					
-					
Totaal	**N**	**35 N**	**35 N**	**35 N**	**35 N**

Heyendaal 2 **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
01 Maatschappelijke voorzieningen		225 N			
Baten					
-					
Reserves					
-					
Totaal	**N**	**225 N**	**N**	**N**	**N**

Omzetting krediet Rehobothschool **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
08 Bestuur en Organisatie				pm	pm
Baten					
-					
Reserves					
-					
Totaal	**N**	**N**	**N**	**pm**	**pm**

Tijdelijke voorzieningen binnensport **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
01 Maatschappelijke voorzieningen		252 N	357 N	182 N	
Baten					
-					
Reserves					
-					
Totaal	**N**	**252 N**	**357 N**	**182 N**	**N**

Renovatie hockey kunstgrasveld **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
01 Maatschappelijke voorzieningen		124 N	17 V	17 V	46 N
08 Bestuur en Organisatie		V	1 V	1 V	V
Baten					
-					
Reserves					
-					
Totaal	**N**	**124 N**	**18 V**	**18 V**	**46 N**

Renovatie kleedkamers DVO **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
01 Maatschappelijke voorzieningen			3 N	3 N	3 N
08 Bestuur en Organisatie			N	N	N
Baten					
-					
Reserves					
-					
Totaal	**N**	**N**	**3 N**	**3 N**	**3 N**

Aanpassing subsidie Heideweek **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
01 Maatschappelijke voorzieningen		28 N	28 N	28 N	28 N
08 Bestuur en Organisatie		V	V	V	V
Baten					
-					
Reserves					
-					
Totaal	**N**	**28 N**	**28 N**	**28 N**	**28 N**

Verhogen budget (DNA-)evenementen **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
01 Maatschappelijke voorzieningen		200 N	200 N	200 N	200 N
Baten					
-					
Reserves					
-					
Totaal	**N**	**200 N**	**200 N**	**200 N**	**200 N**

Westhal (Stationskwartier) **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
01 Maatschappelijke voorzieningen				1.865 N	1.943 N
08 Bestuur en Organisatie			5 N	V	1 V
Baten					
-					
Reserves					
-					
Totaal	**N**	**N**	**5 N**	**1.865 N**	**1.942 N**

Tweede ingang Cultura **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
08 Bestuur en Organisatie		V	V		
Baten					
08 Bestuur en Organisatie		37 N	37 N		
Reserves					
-					
Totaal	**N**	**37 N**	**37 N**	**N**	**N**

Klassieke muziek in CMK (uitvoering motie) **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
01 Maatschappelijke voorzieningen		100 N	100 N	pm	pm
Baten					
-					
Reserves					
-					
Totaal	**N**	**100 N**	**100 N**	**pm**	**pm**

Proceskosten en omgevingsplan op orde voor het Openluchttheater **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
01 Maatschappelijke voorzieningen	300 N	250 N			
Baten					
-					
Reserves					
-					
Totaal	**300 N**	**250 N**	**N**	**N**	**N**

Funerair erfgoed **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
01 Maatschappelijke voorzieningen		50 N	50 N	50 N	50 N
Baten					
-					
Reserves					
-					
Totaal	**N**	**50 N**	**50 N**	**50 N**	**50 N**

Actualisatie vrijval middelen bibliotheek **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
01 Maatschappelijke voorzieningen	240 V				
Baten					
-					
Reserves					
-					
Totaal	**240 V**	**N**	**N**	**N**	**N**

Verminderen jaarlijkse storting reserve kunstaankopen **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
-					
Baten					
-					
Reserves					
01 Maatschappelijke voorzieningen		180 V	50 V	50 V	50 V
Totaal	**N**	**180 V**	**50 V**	**50 V**	**50 V**

HAR+ middelen voor huisvesting en ondersteuning van vergunninghouders **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
02 Preventieve ondersteuning	332 N				
Baten					
02 Preventieve ondersteuning	332 V				
Reserves					
-					
Totaal	**N**	**N**	**N**	**N**	**N**

Buurt- Wijk en Dorpshuizen **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
02 Preventieve ondersteuning		200 N	200 N	200 N	200 N
Baten					
-					
Reserves					
-					
Totaal	**N**	**200 N**	**200 N**	**200 N**	**200 N**

Ondersteunen kwetsbare inwoners en re-integranten **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
02 Preventieve ondersteuning	60 V	120 N	120 N	pm	pm
Baten					
-					
Reserves					
02 Preventieve ondersteuning	60 N	60 V			
Totaal	**N**	**60 N**	**120 N**	**pm**	**pm**

Ophoging begrotingssubsidie Geweld in Afhankelijkheidsrelaties (GIAR) **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
02 Preventieve ondersteuning		440 N	440 N	440 N	440 N
Baten					
02 Preventieve ondersteuning		240 V	240 V	240 V	240 V
Reserves					
-					
Totaal	**N**	**200 N**	**200 N**	**200 N**	**200 N**

Kosten bemoeizorg lokaal **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
02 Preventieve ondersteuning		115 N	115 N	115 N	115 N
Baten					
-					
Reserves					
-					
Totaal	**N**	**115 N**	**115 N**	**115 N**	**115 N**

Actieve regie Jeugd **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
02 Preventieve ondersteuning	850 V	500 N			
Baten					
-					
Reserves					
02 Preventieve ondersteuning	500 N	500 V			
Totaal	**350 V**	**N**	**N**	**N**	**N**

Dagbesteding naar de voorkant **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
02 Preventieve ondersteuning	200 V	200 N			
Baten					
-					
Reserves					
02 Preventieve ondersteuning	200 N	200 V			
Totaal	**N**	**N**	**N**	**N**	**N**

Beschikbaarstelling Doorstroompunt/RMC en VSV middelen **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
02 Preventieve ondersteuning	1.405 N	57 N	57 N		
Baten					
02 Preventieve ondersteuning	1.405 V	57 V	57 V		
Reserves					
-					
Totaal	**N**	**N**	**N**	**N**	**N**

Actualisatie middelen Onderwijsachterstandenbeleid (OAB) 2026 **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
02 Preventieve ondersteuning	350 N				
Baten					
02 Preventieve ondersteuning	350 V				
Reserves					
-					
Totaal	**N**	**N**	**N**	**N**	**N**

Bijstelling naar aanleiding van begroting 2027-2030 van de VGGM **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
02 Preventieve ondersteuning	322 V	227 N	227 N	227 N	227 N
Baten					
-					
Reserves					
-					
Totaal	**322 V**	**227 N**	**227 N**	**227 N**	**227 N**

Structurele organisatie brede programmalijn Inclusie & Diversiteit **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
02 Preventieve ondersteuning		150 N	pm	pm	pm
Baten					
-					
Reserves					
-					
Totaal	**N**	**150 N**	**pm**	**pm**	**pm**

Ophalen Acress Maatschappelijke Opvang **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
08 Bestuur en Organisatie		362 V	362 V	362 V	362 V
Baten					
03 Individuele ondersteuning		626 V	626 V	626 V	626 V
Reserves					
03 Individuele ondersteuning		988 N	988 N	988 N	988 N
Totaal	**N**	**N**	**N**	**N**	**N**

Sociaal Raadslieden **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
03 Individuele ondersteuning		260 N	260 N	pm	pm
08 Bestuur en Organisatie		22 V	N		
Baten					
-					
Reserves					
-					
Totaal	**N**	**238 N**	**260 N**	**pm**	**pm**

Studietoeslag **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
03 Individuele ondersteuning	120 N	pm			
Baten					
-					
Reserves					
-					
Totaal	**120 N**	**pm**	**N**	**N**	**N**

Regionale Veiligheid Teams (RVT) **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
03 Individuele ondersteuning		180 N	180 N	pm	pm
Baten					
-					
Reserves					
-					
Totaal	**N**	**180 N**	**180 N**	**pm**	**pm**

Temporisering ombuigingen Jeugd **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
03 Individuele ondersteuning	1.350 N	pm	pm	pm	pm
Baten					
-					
Reserves					
-					
Totaal	**1.350 N**	**pm**	**pm**	**pm**	**pm**

Winterkoude regeling **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
03 Individuele ondersteuning	240 N	200 N			
Baten					
03 Individuele ondersteuning	81 V	126 V			
Reserves					
03 Individuele ondersteuning	112 V				
Totaal	**47 N**	**74 N**	**N**	**N**	**N**

Uitbreiding formatie Inkomensconsulenten **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
03 Individuele ondersteuning		130 N	pm	pm	pm
Baten					
-					
Reserves					
-					
Totaal	**N**	**130 N**	**pm**	**pm**	**pm**

Tekort Beschermd wonen (BW) **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
03 Individuele ondersteuning		362 V	576 V	1.226 V	1.226 V
Baten					
03 Individuele ondersteuning	847 V				
Reserves					
03 Individuele ondersteuning	847 N	842 N	1.925 N	2.025 N	2.025 N
Totaal	**N**	**480 N**	**1.349 N**	**799 N**	**799 N**

Dividend 2025 Werkkracht **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
-					
Baten					
03 Individuele ondersteuning	209 V				
Reserves					
-					
Totaal	**209 V**	**N**	**N**	**N**	**N**

BUIG (bijstand) **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
03 Individuele ondersteuning	1.600 N				
Baten					
03 Individuele ondersteuning	1.300 V				
Reserves					
-					
Totaal	**300 N**	**N**	**N**	**N**	**N**

Voorbereidingskrediet Roots (Stationskwartier) **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
08 Bestuur en Organisatie			16 N	16 N	16 N
Baten					
-					
Reserves					
-					
Totaal	**N**	**N**	**16 N**	**16 N**	**16 N**

Toekomstbestendige Bedrijventerreinen **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
04 Economie en Mobiliteit		165 N			
05 Ruimtelijke ontwikkeling		25 V			
Baten					
-					
Reserves					
-					
Totaal	**N**	**140 N**	**N**	**N**	**N**

Ontwikkelorganisatie FID (WFC-terrein) **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
04 Economie en Mobiliteit		150 N	150 N	pm	pm
Baten					
-					
Reserves					
-					
Totaal	**N**	**150 N**	**150 N**	**pm**	**pm**

Waterberging Noordplein (Stationskwartier) **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
08 Bestuur en Organisatie				12 N	56 N
Baten					
-					
Reserves					
-					
Totaal	**N**	**N**	**N**	**12 N**	**56 N**

Start aanpak arbeidsmigranten **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
-					
Baten					
-					
Reserves					
04 Economie en Mobiliteit	35 N	90 N			
Totaal	**35 N**	**90 N**	**N**	**N**	**N**

Vervolgonderzoek Doorfietsroute Doesburgerbroek Ede-Centrum **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
04 Economie en Mobiliteit		100 N	50 N		
Baten					
-					
Reserves					
-					
Totaal	**N**	**100 N**	**50 N**	**N**	**N**

Strategische onderzoeken en monitoring Mobiliteit **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
04 Economie en Mobiliteit		150 N	150 N		
Baten					
-					
Reserves					
-					
Totaal	**N**	**150 N**	**150 N**	**N**	**N**

Aanschaf Parkeerautomaten **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
04 Economie en Mobiliteit			4 V	3 V	3 V
08 Bestuur en Organisatie			4 N	3 N	3 N
Baten					
-					
Reserves					
-					
Totaal	**N**	**N**	**N**	**N**	**N**

Herijking exploitatie Parkeren - knelpunt fietsparkeren **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
04 Economie en Mobiliteit		146 N	pm	pm	pm
Baten					
-					
Reserves					
04 Economie en Mobiliteit		146 V			
Totaal	**N**	**N**	**pm**	**pm**	**pm**

Herijking reserves en voorzieningen Parkeren **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
04 Economie en Mobiliteit	153 N				
Baten					
-					
Reserves					
04 Economie en Mobiliteit	153 V				
Totaal	**N**	**N**	**N**	**N**	**N**

Herinrichting Schaapsweg en Beukenlaan **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
08 Bestuur en Organisatie			30 N	30 N	30 N
Baten					
-					
Reserves					
-					
Totaal	**N**	**N**	**30 N**	**30 N**	**30 N**

Ontsluiting De Stroet en Groene Hoek op weg Westzoom **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
08 Bestuur en Organisatie			4 N	18 N	18 N
Baten					
-					
Reserves					
-					
Totaal	**N**	**N**	**4 N**	**18 N**	**18 N**

Verharden zandweg Hullerpad te Lunteren **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
08 Bestuur en Organisatie			5 N	22 N	22 N
Baten					
-					
Reserves					
-					
Totaal	**N**	**N**	**5 N**	**22 N**	**22 N**

Herinrichting Hoofdweg Ederveen **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
04 Economie en Mobiliteit		100 N			
Baten					
-					
Reserves					
-					
Totaal	**N**	**100 N**	**N**	**N**	**N**

Capaciteit voor maatwerk voor Wonen **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
05 Ruimtelijke ontwikkeling		382 N	382 N	238 N	238 N
Baten					
-					
Reserves					
-					
Totaal	**N**	**382 N**	**382 N**	**238 N**	**238 N**

Afschaffing KoopGarant **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
05 Ruimtelijke ontwikkeling					
Baten					
-					
Reserves					
-					
Totaal	**N**	**N**	**N**	**N**	**N**

Middelen wet versterking regie volkshuisvesting **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
05 Ruimtelijke ontwikkeling	135 V	135 N			
Baten					
-					
Reserves					
05 Ruimtelijke ontwikkeling	135 N	135 V			
Totaal	**N**	**N**	**N**	**N**	**N**

Extra storting Fonds Woningbouw **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
-					
Baten					
-					
Reserves					
08 Bestuur en Organisatie		1.000 N			
Totaal	**N**	**1.000 N**	**N**	**N**	**N**

Wijzigingen O&I **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
05 Ruimtelijke ontwikkeling	725 N	14.445 N	3.625 N	500 N	500 N
Baten					
05 Ruimtelijke ontwikkeling	625 V	450 V	N	N	N
Reserves					
05 Ruimtelijke ontwikkeling	100 V	13.995 V	3.625 V	500 V	500 V
Totaal	**N**	**N**	**N**	**N**	**N**

Structurele inzet ODDV op permanente bewoning vakantieparken **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
05 Ruimtelijke ontwikkeling		257 N			
Baten					
-					
Reserves					
-					
Totaal	**N**	**257 N**	**N**	**N**	**N**

Actualisatie Nadeelcompensatie **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
05 Ruimtelijke ontwikkeling	300 N				
Baten					
-					
Reserves					
-					
Totaal	**300 N**	**N**	**N**	**N**	**N**

Inrichting wandel- en fietsnetwerk Foodvalley **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
05 Ruimtelijke ontwikkeling	50 V	2 V	3 V	3 V	3 V
08 Bestuur en Organisatie		2 N	3 N	3 N	3 N
Baten					
-					
Reserves					
05 Ruimtelijke ontwikkeling	50 N				
Totaal	**N**	**N**	**N**	**N**	**N**

Actualisatie Omgevingsplannen **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
05 Ruimtelijke ontwikkeling	300 N				
Baten					
-					
Reserves					
-					
Totaal	**300 N**	**N**	**N**	**N**	**N**

ZES-zone + Gemeentelijke middelen duurzaamheid **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
05 Ruimtelijke ontwikkeling	410 V	410 V		240 V	240 V
Baten					
-					
Reserves					
-					
Totaal	**410 V**	**410 V**	**N**	**240 V**	**240 V**

Actualisatie Afval **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
05 Ruimtelijke ontwikkeling	65 V				
Baten					
05 Ruimtelijke ontwikkeling	65 N				
Reserves					
-					
Totaal	**N**	**N**	**N**	**N**	**N**

Bijstelling naar aanleiding van begroting 2027-2030 van de VGGM **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
06 Veiligheid	122 N	39 V	39 V	39 V	39 V
Baten					
-					
Reserves					
-					
Totaal	**122 N**	**39 V**	**39 V**	**39 V**	**39 V**

Openhouden brandweerpost Stadspoort **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
06 Veiligheid		300 N	300 N	300 N	300 N
Baten					
-					
Reserves					
-					
Totaal	**N**	**300 N**	**300 N**	**300 N**	**300 N**

Bijstellen ombuiging VGGM **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
06 Veiligheid			100 N	100 N	100 N
Baten					
-					
Reserves					
-					
Totaal	**N**	**N**	**100 N**	**100 N**	**100 N**

Dienstverleningskosten gastheerschap ZVH **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
06 Veiligheid	140 N	140 N	140 N	140 N	140 N
Baten					
-					
Reserves					
-					
Totaal	**140 N**	**140 N**	**140 N**	**140 N**	**140 N**

Aanpak Ondermijning **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
06 Veiligheid		673 N	673 N	pm	pm
Baten					
-					
Reserves					
-					
Totaal	**N**	**673 N**	**673 N**	**pm**	**pm**

Vergunningverlening evenementen **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
06 Veiligheid	25 N	130 N	130 N	130 N	130 N
Baten					
-					
Reserves					
-					
Totaal	**25 N**	**130 N**	**130 N**	**130 N**	**130 N**

Suppletie bluswatervoorziening **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
-					
Baten					
06 Veiligheid	77 V				
Reserves					
-					
Totaal	**77 V**	**N**	**N**	**N**	**N**

Verlengen pilot opruimen fietsen NS station **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
07 Kwaliteit leefomgeving		250 N	250 N	pm	pm
08 Bestuur en Organisatie		11 N	11 N		
Baten					
07 Kwaliteit leefomgeving		13 V	13 V		
Reserves					
-					
Totaal	**N**	**248 N**	**248 N**	**pm**	**pm**

Regulier onderhoud verhardingen **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
07 Kwaliteit leefomgeving		942 N	1.050 N	921 N	921 N
Baten					
-					
Reserves					
-					
Totaal	**N**	**942 N**	**1.050 N**	**921 N**	**921 N**

Actualisatie Impuls (vrouwen) veiligheid in de openbare ruimte **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
07 Kwaliteit leefomgeving	100 V	100 N			
Baten					
-					
Reserves					
07 Kwaliteit leefomgeving	100 N	100 V			
Totaal	**N**	**N**	**N**	**N**	**N**

Groot onderhoud wegen **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
07 Kwaliteit leefomgeving				800 N	400 N
Baten					
-					
Reserves					
-					
Totaal	**N**	**N**	**N**	**800 N**	**400 N**

Actualisatie Krediet Fietspaden buitengebied **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
08 Bestuur en Organisatie		23 V	81 V	80 V	79 V
Baten					
-					
Reserves					
-					
Totaal	**N**	**23 V**	**81 V**	**80 V**	**79 V**

Leges kabels en leidingen **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
-					
Baten					
07 Kwaliteit leefomgeving	150 N				
Reserves					
-					
Totaal	**150 N**	**N**	**N**	**N**	**N**

Actualisatie ACV-BOR **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
07 Kwaliteit leefomgeving	300 N				
Baten					
-					
Reserves					
-					
Totaal	**300 N**	**N**	**N**	**N**	**N**

Opstellen hondenbeleid **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
07 Kwaliteit leefomgeving		150 N			
Baten					
-					
Reserves					
-					
Totaal	**N**	**150 N**	**N**	**N**	**N**

Herinrichten groenstrook Tooroplaan (HEZ) **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
08 Bestuur en Organisatie			62 N	61 N	60 N
Baten					
-					
Reserves					
-					
Totaal	**N**	**N**	**62 N**	**61 N**	**60 N**

Terugdraaien ombuiging bijdrage Regio Foodvalley **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
08 Bestuur en Organisatie		75 N	75 N	75 N	75 N
Baten					
-					
Reserves					
-					
Totaal	**N**	**75 N**	**75 N**	**75 N**	**75 N**

Vieren en Herdenken - Airborne **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
08 Bestuur en Organisatie	60 N	108 N	108 N	108 N	108 N
Baten					
-					
Reserves					
-					
Totaal	**60 N**	**108 N**	**108 N**	**108 N**	**108 N**

Vieren en herdenken: representatie college en herdenkingen **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
08 Bestuur en Organisatie	70 N	120 N	105 N	105 N	105 N
Baten					
-					
Reserves					
-					
Totaal	**70 N**	**120 N**	**105 N**	**105 N**	**105 N**

Heldere Taal **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
08 Bestuur en Organisatie		95 N	95 N		
Baten					
-					
Reserves					
-					
Totaal	**N**	**95 N**	**95 N**	**N**	**N**

Formatie-uitbreiding Griffie **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
08 Bestuur en Organisatie		172 N	172 N	172 N	172 N
Baten					
-					
Reserves					
-					
Totaal	**N**	**172 N**	**172 N**	**172 N**	**172 N**

Participatie - bestuursakkoord **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
08 Bestuur en Organisatie		130 N	pm	pm	
Baten					
-					
Reserves					
-					
Totaal	**N**	**130 N**	**pm**	**pm**	**N**

Bijdragen aan de VNG **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
08 Bestuur en Organisatie	82 N	82 N	82 N	82 N	82 N
Baten					
-					
Reserves					
-					
Totaal	**82 N**	**82 N**	**82 N**	**82 N**	**82 N**

Dienstverlening - Organisatie dienstverlening **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
08 Bestuur en Organisatie		124 N	160 N	160 N	160 N
Baten					
-					
Reserves					
-					
Totaal	**N**	**124 N**	**160 N**	**160 N**	**160 N**

Dienstverlening - Actualisatie **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
08 Bestuur en Organisatie	300 V	300 N			
Baten					
-					
Reserves					
08 Bestuur en Organisatie	300 N	300 V			
Totaal	**N**	**N**	**N**	**N**	**N**

Diverse stelposten en financiering **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
08 Bestuur en Organisatie	1.565 V				
Baten					
08 Bestuur en Organisatie	1.122 V	1.400 V			
Reserves					
-					
Totaal	**2.687 V**	**1.400 V**	**N**	**N**	**N**

Vrijval reserves **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
-					
Baten					
-					
Reserves					
08 Bestuur en Organisatie		17.578 V	N	N	N
Totaal	**N**	**17.578 V**	**N**	**N**	**N**

Herijking financiën WOO **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
08 Bestuur en Organisatie		100 N	100 N	100 N	
Baten					
-					
Reserves					
-					
Totaal	**N**	**100 N**	**100 N**	**100 N**	**N**

AI - bestuursakkoord **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
08 Bestuur en Organisatie		250 N	250 N	250 N	250 N
Baten					
-					
Reserves					
-					
Totaal	**N**	**250 N**	**250 N**	**250 N**	**250 N**

Datagedreven werken - bestuursakkoord **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
08 Bestuur en Organisatie		N	N	pm	pm
Baten					
-					
Reserves					
-					
Totaal	**N**	**N**	**N**	**pm**	**pm**

Uitvoeringscapaciteit operationele taken Informatiebeveiliging en Privacy **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
08 Bestuur en Organisatie		431 N	431 N	pm	pm
Baten					
-					
Reserves					
-					
Totaal	**N**	**431 N**	**431 N**	**pm**	**pm**

ICT - Soevereiniteit - Bestuursakkoord **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
08 Bestuur en Organisatie		194 N	144 N	144 N	144 N
Baten					
-					
Reserves					
-					
Totaal	**N**	**194 N**	**144 N**	**144 N**	**144 N**

Actualisatie belastingopbrengsten OZB **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
08 Bestuur en Organisatie	50 N	50 N	50 N	50 N	50 N
Baten					
08 Bestuur en Organisatie	1.100 V	50 V	50 V	50 V	50 V
Reserves					
-					
Totaal	**1.050 V**	**N**	**N**	**N**	**N**

Brandweer, sport en ontsluiting **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
01 Maatschappelijke voorzieningen	N	N	145 V	527 N	552 N
06 Veiligheid	N	225 N	225 N	257 N	257 N
08 Bestuur en Organisatie	N	8 N	1.885 N	424 N	823 N
Baten					
08 Bestuur en Organisatie			1.781 V		
Reserves					
-					
Totaal	**N**	**233 N**	**184 N**	**1.208 N**	**1.632 N**

Actualisatie Kreelseweg 94 **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
08 Bestuur en Organisatie	456 V	456 N			
Baten					
-					
Reserves					
08 Bestuur en Organisatie	456 N	456 V			
Totaal	**N**	**N**	**N**	**N**	**N**

Actualisatie Ombuiging Woonwagens **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
08 Bestuur en Organisatie	450 V	450 N			
Baten					
08 Bestuur en Organisatie	344 N	344 V			
Reserves					
08 Bestuur en Organisatie	106 N	106 V			
Totaal	**N**	**N**	**N**	**N**	**N**

Actualisatie afkoop luifel station **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten					
08 Bestuur en Organisatie	175 V	175 N			
Baten					
-					
Reserves					
08 Bestuur en Organisatie	175 N	175 V			
Totaal	**N**	**N**	**N**	**N**	**N**

Bijlage 1B - Totaaloverzicht programmaplannen

De cijfers in deze tabel komen overeen met de cijferblokjes van de derde W-vragen uit de programma's die in hoofdstuk 5 zijn behandeld. De raad stelt op dit niveau per programma de budgetten vast met uitzondering van programma 1 en 3. In de financiële verordening is vastgelegd dat voor die programma's de budgetten worden geautoriseerd op productgroep. Gemakshalve wordt voor die programma's verwezen naar de onderverdeling in hoofdstuk 5.

Bedragen x € 1.000

Programma	Begroting	Meerjarenraming		
	2027	2028	2029	2030
01 Maatschappelijke voorzieningen				
Onderwijshuisvesting	14.199 N	10.353 N	10.951 N	11.079 N
Sport	9.610 N	10.725 N	12.055 N	11.773 N
Evenementen	757 N	757 N	757 N	757 N
Cultuur	13.850 N	14.559 N	13.557 N	13.634 N
Totaal lasten	**38.416 N**	**36.395 N**	**37.321 N**	**37.244 N**
Onderwijshuisvesting	30 V	30 V	30 V	30 V
Sport	0 V	0 V	0 V	0 V
Evenementen	0 V	0 V	0 V	0 V
Cultuur	346 V	101 V	71 V	71 V
Totaal baten	**376 V**	**131 V**	**101 V**	**101 V**
Saldo	**38.040 N**	**36.264 N**	**37.219 N**	**37.142 N**
Storting reserves	224 N	210 N	181 N	180 N
Onttrekking reserves	1.848 V	2.891 V	222 V	222 V
Resultaat	**36.416 V**	**33.582 V**	**37.178 V**	**37.100 V**
02 Preventieve ondersteuning				
Lasten	53.041 N	49.063 N	48.626 N	48.487 N
Baten	11.147 V	7.996 V	7.626 V	7.431 V
Saldo	**41.894 N**	**41.067 N**	**41.000 N**	**41.055 N**
Storting reserves	0 N	0 N	0 N	0 N
Onttrekking reserves	867 V	107 V	0 V	0 V
Resultaat	**41.027 V**	**40.960 V**	**41.000 V**	**41.055 V**
03 Individuele ondersteuning				
Maatwerkvoorziening	147.105 N	141.653 N	134.093 N	131.585 N
Werk en Participatie	20.676 N	19.719 N	18.120 N	17.862 N
Inkomensvoorziening	39.043 N	39.091 N	39.091 N	39.091 N
Totaal lasten	**206.824 N**	**200.463 N**	**191.304 N**	**188.538 N**
Maatwerkvoorziening	12.402 V	11.328 V	10.907 V	8.264 V
Werk en Participatie	1.364 V	1.364 V	1.364 V	1.236 V
Inkomensvoorziening	34.932 V	34.932 V	34.932 V	34.932 V
Totaal baten	**48.698 V**	**47.624 V**	**47.202 V**	**44.432 V**
Saldo	**158.127 N**	**152.839 N**	**144.102 N**	**144.106 N**
Storting reserves	2.682 N	1.463 N	1.026 N	1.011 N
Onttrekking reserves	2.630 V	1.707 V	1.629 V	1.414 V
Resultaat	**158.179 V**	**152.595 V**	**143.499 V**	**143.704 V**
04 Economie en Mobiliteit				
Lasten	15.297 N	15.957 N	12.203 N	16.263 N

Bedragen x € 1.000

Programma	Begroting	Meerjarenraming		
	2027	2028	2029	2030
Baten	9.431 V	11.233 V	7.847 V	11.874 V
Saldo	**5.866 N**	**4.724 N**	**4.357 N**	**4.389 N**
Storting reserves	4.193 N	750 N	749 N	747 N
Onttrekking reserves	1.160 V	275 V	303 V	317 V
Resultaat	**8.900 V**	**5.200 V**	**4.802 V**	**4.819 V**
05 Ruimtelijke ontwikkeling				
Lasten	65.746 N	52.479 N	48.170 N	53.478 N
Baten	32.317 V	33.794 V	33.224 V	39.958 V
Saldo	**33.429 N**	**18.685 N**	**14.946 N**	**13.520 N**
Storting reserves	28.292 N	3.034 N	2.986 N	3.124 N
Onttrekking reserves	17.374 V	6.647 V	3.425 V	2.152 V
Resultaat	**44.347 V**	**15.071 V**	**14.506 V**	**14.492 V**
06 Veiligheid				
Lasten	19.390 N	18.777 N	18.073 N	18.073 N
Baten	761 V	684 V	684 V	684 V
Saldo	**18.628 N**	**18.093 N**	**17.389 N**	**17.389 N**
Storting reserves	142 N	142 N	142 N	142 N
Onttrekking reserves	0 V	0 V	0 V	0 V
Resultaat	**18.771 V**	**18.235 V**	**17.531 V**	**17.531 V**
07 Kwaliteit leefomgeving				
Lasten	54.916 N	50.567 N	53.058 N	52.350 N
Baten	20.438 V	20.774 V	21.896 V	22.249 V
Saldo	**34.478 N**	**29.793 N**	**31.162 N**	**30.101 N**
Storting reserves	2.531 N	2.943 N	1.516 N	2.884 N
Onttrekking reserves	1.609 V	1.480 V	473 V	488 V
Resultaat	**35.400 V**	**31.256 V**	**32.205 V**	**32.498 V**
08 Bestuur en Organisatie				
Lasten	94.490 N	110.761 N	118.591 N	125.159 N
Baten	392.036 V	389.011 V	390.305 V	397.556 V
Saldo	**297.546 V**	**278.251 V**	**271.714 V**	**272.397 V**
Storting reserves	39.430 N	21.776 N	20.522 N	20.751 N
Onttrekking reserves	84.924 V	40.425 V	39.531 V	39.553 V
Resultaat	**343.040 V**	**296.900 V**	**290.722 V**	**291.199 V**
Totaal				
Lasten	**548.120 N**	**534.461 N**	**527.347 N**	**539.592 N**
Baten	**515.203 V**	**511.247 V**	**508.886 V**	**524.286 V**
Saldo	**32.917 N**	**23.214 N**	**18.461 N**	**15.306 N**
Storting reserves	**77.495 N**	**30.318 N**	**27.122 N**	**28.840 N**
Onttrekking reserves	**110.412 V**	**53.532 V**	**45.582 V**	**44.147 V**
Resultaat	**0 N**	**0 N**	**0 N**	**0 N**

Bijlage 1C - Historisch overzicht actuele begroting 2026

Bedragen x € 1.000

Programma	Begroting 2026	Actuele begroting 2026
01 Maatschappelijke voorzieningen		
Lasten	33.394 N	34.263 N
Baten	1.266 V	1.519 V
Saldo	**32.127 N**	**32.744 N**
Storting reserves	268 N	621 N
Onttrekking reserves	2.599 V	1.013 V
Saldo resultaat	**29.796 N**	**32.352 N**
02 Preventieve ondersteuning		
Lasten	48.415 N	54.338 N
Baten	11.530 V	16.290 V
Saldo	**36.885 N**	**38.048 N**
Storting reserves	0 N	760 N
Onttrekking reserves	335 V	1.128 V
Saldo resultaat	**36.550 N**	**37.680 N**
03 Individuele ondersteuning		
Lasten	192.262 N	212.993 N
Baten	45.895 V	55.268 V
Saldo	**146.367 N**	**157.725 N**
Storting reserves	2.461 N	1.945 N
Onttrekking reserves	1.211 V	4.353 V
Saldo resultaat	**147.618 N**	**155.317 N**
04 Economie en Mobiliteit		
Lasten	24.647 N	10.717 N
Baten	18.887 V	5.601 V
Saldo	**5.760 N**	**5.116 N**
Storting reserves	7.306 N	7.940 N
Onttrekking reserves	826 V	1.197 V
Saldo resultaat	**12.241 N**	**11.859 N**
05 Ruimtelijke ontwikkeling		
Lasten	57.799 N	95.713 N
Baten	36.466 V	61.680 V
Saldo	**21.334 N**	**34.034 N**
Storting reserves	4.206 N	5.640 N
Onttrekking reserves	9.724 V	19.187 V
Saldo resultaat	**15.816 N**	**20.486 N**
06 Veiligheid		
Lasten	16.822 N	18.283 N
Baten	706 V	1.084 V
Saldo	**16.117 N**	**17.199 N**

Bedragen x € 1.000

Programma	Begroting 2026	Actuele begroting 2026
Storting reserves	103 N	103 N
Onttrekking reserves	0 N	590 V
Saldo resultaat	**16.219 N**	**16.712 N**
07 Kwaliteit leefomgeving		
Lasten	47.304 N	49.989 N
Baten	19.103 V	20.020 V
Saldo	**28.201 N**	**29.969 N**
Storting reserves	3.718 N	4.367 N
Onttrekking reserves	1.877 V	4.343 V
Saldo resultaat	**30.042 N**	**29.993 N**
08 Bestuur en Organisatie		
Lasten	82.015 N	97.985 N
Baten	362.512 V	385.953 V
Saldo	**280.497 V**	**287.967 V**
Storting reserves	20.511 N	32.841 N
Onttrekking reserves	28.296 V	49.272 V
Saldo resultaat	**288.282 V**	**304.398 V**
Totaal		
Lasten	**502.658 N**	**574.282 N**
Baten	**496.365 V**	**547.414 V**
Saldo	**6.294 N**	**26.867 N**
Storting reserves	**38.573 N**	**54.216 N**
Onttrekking reserves	**44.867 V**	**81.084 V**
Saldo resultaat	**0 N**	**0 N**

Bijlage 1D - Overzicht algemene dekkingsmiddelen

Conform artikel 8 lid 5 van de BBV dient een overzicht algemene dekkingsmiddelen te worden opgenomen in de begroting en de jaarrekening.

Algemene dekkingsmiddelen **Bedragen x € 1.000**

Overzicht algemene dekkingsmiddelen 2027	Begroting
Algemene uitkering	318.692
Bespaarde rente	2.902
Onvoorzien	100
Dividend BNG	301
Dividend ACV	81
OZB	39.638
Hondenbelasting	574
Toeristenbelasting	1.991
Forensenbelasting	1.383
Totaal	**365.662**

Bijlage 1E - Overzicht kosten per taakveld

Bedragen x € 1.000

Taakveld - programma	2027		2028		2029		2030	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
01 Bestuur	**14.198**	**-7.189**	**13.640**	**-6.677**	**10.538**	**-3.499**	**7.048**	**-9**
08 Bestuur en Organisatie	14.198	-7.189	13.640	-6.677	10.538	-3.499	7.048	-9
010 Mutaties reserves	**77.495**	**-110.277**	**30.318**	**-53.532**	**27.122**	**-45.582**	**28.840**	**-44.147**
01 Maatschappelijke voorzieningen	224	-1.848	210	-2.891	181	-222	180	-222
02 Preventieve ondersteuning	0	-867	0	-107	0	0	0	0
03 Individuele ondersteuning	2.682	-2.630	1.463	-1.707	1.026	-1.629	1.011	-1.414
04 Economie en Mobiliteit	4.193	-1.160	750	-275	749	-303	747	-317
05 Ruimtelijke ontwikkeling	28.292	-17.239	3.034	-6.647	2.986	-3.425	3.124	-2.152
06 Veiligheid	142	0	142	0	142	0	142	0
07 Kwaliteit leefomgeving	2.531	-1.609	2.943	-1.480	1.516	-473	2.884	-488
08 Bestuur en Organisatie	39.430	-84.924	21.776	-40.425	20.522	-39.531	20.751	-39.553
02 Burgerzaken	**5.546**	**-2.283**	**4.599**	**-2.283**	**4.105**	**-1.889**	**4.105**	**-1.889**
08 Bestuur en Organisatie	5.546	-2.283	4.599	-2.283	4.105	-1.889	4.105	-1.889
03 Beheer overige gebouwen en grond	**4.678**	**-3.616**	**3.898**	**-3.378**	**3.902**	**-3.415**	**3.938**	**-3.415**
08 Bestuur en Organisatie	4.678	-3.616	3.898	-3.378	3.902	-3.415	3.938	-3.415
04 Overhead	**56.524**	**-5.037**	**56.324**	**-5.008**	**53.636**	**-4.966**	**49.132**	**-1.432**
03 Individuele ondersteuning	263	0	263	0	200	0	0	0
08 Bestuur en Organisatie	56.260	-5.037	56.061	-5.008	53.436	-4.966	49.132	-1.432
05 Treasury	**135**	**-4.267**	**3.127**	**-3.570**	**3.418**	**-5.261**	**4.125**	**-5.626**
08 Bestuur en Organisatie	135	-4.267	3.127	-3.570	3.418	-5.261	4.125	-5.626
061 OZB woningen	**2.004**	**-22.823**	**2.004**	**-22.823**	**2.004**	**-22.823**	**2.004**	**-22.823**
08 Bestuur en Organisatie	2.004	-22.823	2.004	-22.823	2.004	-22.823	2.004	-22.823
062 OZB niet- woningen	**762**	**-17.539**	**762**	**-17.539**	**762**	**-17.539**	**762**	**-17.539**
08 Bestuur en Organisatie	762	-17.539	762	-17.539	762	-17.539	762	-17.539
063 Parkeerbelasting	**0**	**-2.627**	**0**	**-2.629**	**0**	**-2.671**	**0**	**-2.673**
04 Economie en Mobiliteit	0	-2.627	0	-2.629	0	-2.671	0	-2.673
064 Belastingen overig	**457**	**-457**	**457**	**-457**	**457**	**-457**	**457**	**-457**
04 Economie en Mobiliteit	457	-457	457	-457	457	-457	457	-457
07 Alg. uitkering en ov. uitkeringen gemeentefonds	**0**	**-318.698**	**0**	**-313.295**	**0**	**-315.604**	**0**	**-328.597**
06 Veiligheid	0	-6	0	-6	0	-6	0	-6
08 Bestuur en Organisatie	0	-318.692	0	-313.289	0	-315.598	0	-328.591
08 Overige baten en lasten	**192**	**42**	**14.263**	**-1.648**	**29.062**	**-3.148**	**43.479**	**-4.648**
08 Bestuur en Organisatie	192	42	14.263	-1.648	29.062	-3.148	43.479	-4.648
09 Vennootschapsbelasting	**83**	**0**	**83**	**0**	**83**	**0**	**83**	**0**
08 Bestuur en Organisatie	83	0	83	0	83	0	83	0
11 Crisisbeheersing en brandweer	**10.850**	**-6**	**10.942**	**-6**	**10.942**	**-6**	**10.942**	**-6**
06 Veiligheid	10.850	-6	10.942	-6	10.974	-6	10.974	-6
08 Bestuur en Organisatie	0	0	0	0	-32	0	-32	0
12 Openbare orde en veiligheid	**8.527**	**-749**	**7.822**	**-672**	**7.085**	**-672**	**7.085**	**-672**
06 Veiligheid	8.527	-749	7.822	-672	7.085	-672	7.085	-672
21 Verkeer en vervoer	**25.096**	**-2.703**	**25.052**	**-2.490**	**25.332**	**-2.477**	**25.781**	**-2.477**
04 Economie en Mobiliteit	3.401	-5	3.379	-5	3.396	-5	3.449	-5
07 Kwaliteit leefomgeving	21.696	-2.698	21.673	-2.485	21.936	-2.472	22.332	-2.472

Bedragen x € 1.000

Taakveld - programma	2027		2028		2029		2030	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
22 Parkeren	**2.024**	**-401**	**1.887**	**-431**	**1.940**	**-442**	**1.952**	**-452**
04 Economie en Mobiliteit	2.043	-399	1.906	-429	1.959	-439	1.970	-450
08 Bestuur en Organisatie	-19	-2	-19	-2	-19	-2	-19	-2
31 Economische ontwikkeling	**2.503**	**0**	**2.469**	**0**	**2.141**	**0**	**2.140**	**0**
04 Economie en Mobiliteit	1.557	0	1.528	0	1.301	0	1.301	0
05 Ruimtelijke ontwikkeling	946	0	941	0	840	0	839	0
32 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	**7.282**	**-5.896**	**8.295**	**-7.666**	**4.848**	**-4.227**	**8.844**	**-8.242**
04 Economie en Mobiliteit	7.282	-5.896	8.295	-7.666	4.848	-4.227	8.844	-8.242
33 Bedrijfsloket en bedrijfsregelingen	**100**	**-23**	**100**	**-23**	**100**	**-23**	**100**	**-23**
04 Economie en Mobiliteit	100	-23	100	-23	100	-23	100	-23
34 Economische promotie	**2.479**	**-4.014**	**2.282**	**-3.983**	**2.131**	**-3.983**	**1.547**	**-3.399**
01 Maatschappelijke voorzieningen	757	0	757	0	757	0	757	0
04 Economie en Mobiliteit	458	-25	292	-25	142	-25	142	-25
05 Ruimtelijke ontwikkeling	161	0	160	0	160	0	160	0
08 Bestuur en Organisatie	1.103	-3.989	1.072	-3.958	1.072	-3.958	489	-3.374
42 Onderwijshuisvesting	**15.534**	**-880**	**11.364**	**-718**	**11.833**	**-718**	**11.850**	**-718**
01 Maatschappelijke voorzieningen	14.199	-30	10.353	-30	10.951	-30	11.079	-30
08 Bestuur en Organisatie	1.335	-850	1.010	-688	882	-688	771	-688
43 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	**10.838**	**-5.976**	**10.836**	**-5.976**	**10.429**	**-5.606**	**10.288**	**-5.411**
02 Preventieve ondersteuning	6.465	-4.725	6.472	-4.725	6.190	-4.355	6.049	-4.160
03 Individuele ondersteuning	4.373	-1.251	4.363	-1.251	4.239	-1.251	4.239	-1.251
51 Sportbeleid en activering	**9.610**	**0**	**10.725**	**0**	**12.055**	**0**	**11.773**	**0**
01 Maatschappelijke voorzieningen	9.610	0	10.725	0	12.055	0	11.773	0
52 Sportaccommodaties	**3.374**	**-2.575**	**5.201**	**-4.904**	**4.320**	**-4.276**	**4.218**	**-4.276**
08 Bestuur en Organisatie	3.374	-2.575	5.201	-4.904	4.320	-4.276	4.218	-4.276
53 Cultuurpresentatie, productie en participatie	**7.324**	**-1.567**	**6.830**	**-1.292**	**8.564**	**-1.292**	**8.641**	**-1.292**
01 Maatschappelijke voorzieningen	5.528	-275	5.034	0	6.768	0	6.845	0
08 Bestuur en Organisatie	1.796	-1.292	1.796	-1.292	1.796	-1.292	1.796	-1.292
54 Musea	**2.806**	**-3**	**4.133**	**-3**	**1.477**	**-3**	**1.477**	**-3**
01 Maatschappelijke voorzieningen	2.806	-3	4.133	-3	1.477	-3	1.477	-3
55 Cultureel erfgoed	**833**	**-79**	**913**	**-108**	**833**	**-79**	**833**	**-79**
01 Maatschappelijke voorzieningen	822	-68	902	-97	822	-68	822	-68
08 Bestuur en Organisatie	11	-11	11	-11	11	-11	11	-11
56 Media	**4.694**	**0**	**4.490**	**0**	**4.490**	**0**	**4.490**	**0**
01 Maatschappelijke voorzieningen	4.694	0	4.490	0	4.490	0	4.490	0
57 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	**14.258**	**-1.250**	**13.935**	**-1.098**	**13.582**	**-995**	**13.464**	**-890**
05 Ruimtelijke ontwikkeling	1.757	-116	1.745	-116	1.690	-116	1.686	-116
07 Kwaliteit leefomgeving	12.475	-1.116	12.165	-964	11.866	-861	11.752	-757
08 Bestuur en Organisatie	25	-17	25	-17	25	-17	25	-17
61 Samenkracht en burgerparticipatie	**29.075**	**-11.579**	**27.880**	**-9.086**	**27.599**	**-8.664**	**25.392**	**-6.213**
02 Preventieve ondersteuning	18.878	-2.073	18.789	-2.073	18.559	-2.073	18.559	-2.073
03 Individuele ondersteuning	6.409	-7.805	5.101	-5.283	5.088	-4.861	2.888	-2.411
07 Kwaliteit leefomgeving	2.307	0	2.253	0	2.214	0	2.214	0
08 Bestuur en Organisatie	1.481	-1.701	1.737	-1.730	1.737	-1.730	1.730	-1.730

Bedragen x € 1.000

Taakveld - programma	2027		2028		2029		2030	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
621 Toegang en eerstelijnsvoorz. WMO	**6.847**	**0**	**6.106**	**0**	**6.106**	**0**	**6.106**	**0**
02 Preventieve ondersteuning	6.847	0	6.106	0	6.106	0	6.106	0
622 Toegang en eerstelijnsvoorz. Jeugd	**4.480**	**0**	**4.475**	**0**	**4.475**	**0**	**4.475**	**0**
02 Preventieve ondersteuning	4.480	0	4.475	0	4.475	0	4.475	0
623 Toegang en eerstelijnsvoorz. Integr.	**121**	**-122**	**121**	**-122**	**121**	**-122**	**121**	**-122**
03 Individuele ondersteuning	121	-122	121	-122	121	-122	121	-122
63 Inkomensregelingen	**48.960**	**-35.572**	**48.820**	**-35.504**	**48.497**	**-35.504**	**48.370**	**-35.312**
03 Individuele ondersteuning	48.345	-35.572	48.196	-35.504	47.863	-35.504	47.732	-35.312
05 Ruimtelijke ontwikkeling	480	0	480	0	480	0	480	0
07 Kwaliteit leefomgeving	128	0	137	0	147	0	151	0
08 Bestuur en Organisatie	7	0	7	0	7	0	7	0
64 Begeleide participatie	**8.481**	**-102**	**8.055**	**-102**	**8.055**	**-102**	**8.055**	**-102**
03 Individuele ondersteuning	8.481	0	8.055	0	8.055	0	8.055	0
07 Kwaliteit leefomgeving	0	-102	0	-102	0	-102	0	-102
65 Arbeidsparticipatie	**10.804**	**-155**	**10.272**	**-155**	**8.797**	**-155**	**8.539**	**-27**
03 Individuele ondersteuning	10.804	-155	10.272	-155	8.797	-155	8.539	-27
660 Hulpmiddelen en diensten (Wmo)	**5.882**	**-220**	**5.884**	**-220**	**5.884**	**-220**	**5.884**	**-220**
03 Individuele ondersteuning	5.882	-220	5.884	-220	5.884	-220	5.884	-220
6711 Huishoudelijke hulp (Wmo)	**11.848**	**0**	**11.849**	**0**	**5.799**	**0**	**5.799**	**0**
03 Individuele ondersteuning	11.848	0	11.849	0	5.799	0	5.799	0
6712 Begeleiding (Wmo)	**10.846**	**0**	**10.854**	**0**	**10.861**	**0**	**10.868**	**0**
03 Individuele ondersteuning	10.846	0	10.854	0	10.861	0	10.868	0
6713 Dagbesteding (Wmo)	**3.554**	**0**	**2.182**	**0**	**2.182**	**0**	**2.182**	**0**
03 Individuele ondersteuning	3.554	0	2.182	0	2.182	0	2.182	0
6714 Overige maatwerkarrangementen (Wmo)	**1.555**	**-1.605**	**411**	**-1.605**	**649**	**-1.605**	**873**	**-1.605**
03 Individuele ondersteuning	1.555	-1.605	411	-1.605	649	-1.605	873	-1.605
6751 Jeugdhulp ambulant lokaal	**583**	**0**	**583**	**0**	**583**	**0**	**583**	**0**
03 Individuele ondersteuning	583	0	583	0	583	0	583	0
6752 Jeugdhulp ambulant regionaal	**34.315**	**0**	**33.092**	**-1.642**	**33.626**	**-1.642**	**33.419**	**-1.642**
03 Individuele ondersteuning	34.315	0	33.092	-1.642	33.626	-1.642	33.419	-1.642
6753 Jeugdhulp ambulant landelijk	**1.067**	**0**	**1.056**	**0**	**1.056**	**0**	**1.056**	**0**
03 Individuele ondersteuning	1.067	0	1.056	0	1.056	0	1.056	0
6761 Jeugdhulp met verblijf lokaal	**6**	**0**	**6**	**0**	**6**	**0**	**6**	**0**
03 Individuele ondersteuning	6	0	6	0	6	0	6	0
6762 Jeugdhulp met verblijf regionaal	**12.213**	**0**	**12.305**	**0**	**12.305**	**0**	**12.305**	**0**
03 Individuele ondersteuning	12.213	0	12.305	0	12.305	0	12.305	0
6763 Jeugdhulp met verblijf landelijk	**1.069**	**0**	**1.055**	**0**	**1.055**	**0**	**1.055**	**0**
03 Individuele ondersteuning	1.069	0	1.055	0	1.055	0	1.055	0
6791 PGB Wmo	**1.106**	**0**	**1.106**	**0**	**1.106**	**0**	**1.106**	**0**
03 Individuele ondersteuning	1.106	0	1.106	0	1.106	0	1.106	0
6792 PGB Jeugd	**641**	**0**	**641**	**0**	**641**	**0**	**641**	**0**
03 Individuele ondersteuning	641	0	641	0	641	0	641	0
6811 Beschermd wonen (Wmo)	**28.977**	**-341**	**28.765**	**-341**	**28.115**	**-341**	**28.115**	**-341**
03 Individuele ondersteuning	28.977	-341	28.765	-341	28.115	-341	28.115	-341

Bedragen x € 1.000

Taakveld - programma	2027		2028		2029		2030	
	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten	Lasten	Baten
6812 Maatschapp.- en vrouwenopvang (WMO)	**12.451**	**-2.895**	**12.265**	**-2.769**	**12.263**	**-2.769**	**12.268**	**-2.769**
02 Preventieve ondersteuning	4.902	-1.198	4.902	-1.198	4.902	-1.198	4.902	-1.198
03 Individuele ondersteuning	7.021	-1.503	6.858	-1.377	6.858	-1.377	6.858	-1.377
06 Veiligheid	13	0	13	0	13	0	13	0
08 Bestuur en Organisatie	515	-194	492	-194	489	-193	495	-193
6821 Jeugdbescherming	**2.372**	**0**	**2.371**	**0**	**2.191**	**0**	**2.191**	**0**
03 Individuele ondersteuning	2.372	0	2.371	0	2.191	0	2.191	0
6822 Jeugdreclassering	**1**	**0**	**1**	**0**	**1**	**0**	**1**	**0**
03 Individuele ondersteuning	1	0	1	0	1	0	1	0
691 Coördinatie en beleid Wmo	**1.155**	**0**	**1.155**	**0**	**1.155**	**0**	**1.155**	**0**
03 Individuele ondersteuning	1.155	0	1.155	0	1.155	0	1.155	0
692 Coördinatie en beleid Jeugd	**3.818**	**-125**	**3.919**	**-125**	**2.868**	**-125**	**2.868**	**-125**
03 Individuele ondersteuning	3.818	-125	3.919	-125	2.868	-125	2.868	-125
71 Volksgezondheid	**11.470**	**-3.151**	**8.320**	**0**	**8.394**	**0**	**8.396**	**0**
02 Preventieve ondersteuning	11.470	-3.151	8.320	0	8.394	0	8.396	0
72 Riolering	**16.718**	**-14.766**	**12.747**	**-15.487**	**15.303**	**-16.726**	**14.309**	**-17.182**
07 Kwaliteit leefomgeving	16.718	-14.766	12.747	-15.487	15.303	-16.726	14.309	-17.182
73 Afval	**14.970**	**-18.066**	**15.616**	**-18.817**	**16.813**	**-20.224**	**17.544**	**-21.093**
05 Ruimtelijke ontwikkeling	14.970	-18.066	15.616	-18.817	16.813	-20.224	17.544	-21.093
74 Milieubeheer	**8.867**	**-3.427**	**4.461**	**-3.315**	**3.333**	**-2.448**	**5.057**	**-4.165**
05 Ruimtelijke ontwikkeling	8.867	-3.427	4.461	-3.315	3.333	-2.448	5.057	-4.165
75 Begraafplaatsen en crematoria	**1.585**	**-1.756**	**1.585**	**-1.735**	**1.584**	**-1.735**	**1.584**	**-1.735**
07 Kwaliteit leefomgeving	1.593	-1.756	1.593	-1.735	1.592	-1.735	1.591	-1.735
08 Bestuur en Organisatie	-8	0	-8	0	-8	0	-8	0
81 Ruimtelijke ordening	**22.394**	**-1.629**	**10.501**	**-1.279**	**7.460**	**-1.279**	**7.427**	**-1.279**
05 Ruimtelijke ontwikkeling	22.394	-1.629	10.501	-1.279	7.460	-1.279	7.427	-1.279
82 Grondexploitatie (niet-bedrijventerrein)	**5.778**	**-4.343**	**8.543**	**-5.637**	**7.828**	**-4.526**	**10.722**	**-8.675**
05 Ruimtelijke ontwikkeling	5.778	-4.343	8.543	-5.637	7.828	-4.526	10.722	-8.675
83 Wonen en bouwen	**11.404**	**-4.871**	**11.032**	**-4.631**	**10.566**	**-4.631**	**10.564**	**-4.631**
05 Ruimtelijke ontwikkeling	10.394	-4.871	10.033	-4.631	9.566	-4.631	9.564	-4.631
08 Bestuur en Organisatie	1.010	0	999	0	999	0	999	0
Totaal	**625.615**	**-625.615**	**564.779**	**-564.779**	**554.468**	**-554.468**	**568.432**	**-568.432**

Bijlage 1F - Geprognosticeerde balans 2027-2030

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Rekening 2025 Boekwaarde 01-01-2026	Prognose 2027 Boekwaarde 01-01-2027	Prognose 2028 Boekwaarde 01-01-2028	Prognose 2029 Boekwaarde 01-01-2029	Prognose 2030 Boekwaarde 01-01-2030	Prognose 2031 Boekwaarde 01-01-2031
Immateriële vaste activa	7.334	8.037	7.147	6.203	5.258	4.376
Materiële vaste activa economisch nut	241.261	278.907	354.038	412.365	419.493	397.197
Materiële vaste activa economisch nut, met mogelijke heffing ter bestrijding van de kosten	7.678	7.012	6.344	5.803	5.261	4.759
Materiële vaste activa maatschappelijk nut	155.691	179.626	190.359	198.730	202.179	198.262
Financiële vaste activa	57.155	51.796	49.262	46.659	44.086	41.369
Totaal vaste activa	**469.119**	**525.378**	**607.149**	**669.761**	**676.278**	**645.963**
Voorraden	2.592	21.504	24.568	27.563	32.694	27.598
Uitzettingen met een looptijd < 1 jaar	41.721	12.083	12.083	12.083	12.083	12.083
Liquide middelen	1.135	4.950	4.950	4.950	4.950	4.950
Overlopende activa	46.384	45.660	45.660	45.660	45.660	45.660
Totaal vlottende activa	**91.832**	**84.196**	**87.261**	**90.255**	**95.387**	**90.291**
Totaal Activa	**560.950**	**609.575**	**694.410**	**760.016**	**771.664**	**736.254**
Eigen vermogen	216.211	184.333	176.962	163.784	152.673	143.240
Voorzieningen	39.804	26.344	24.371	20.064	25.311	21.605
Vaste schulden met een looptijd ≥ 1 jaar	149.330	219.570	313.949	397.041	414.554	392.281
Totaal vaste passiva	**405.345**	**430.248**	**515.283**	**580.889**	**592.538**	**557.127**
Vlottende schulden met een looptijd < 1 jr.	7.493	48.803	48.803	48.803	48.803	48.803
Overlopende passiva	100	200	0	0	0	0
Overige overlopende passiva	148.012	130.324	130.324	130.324	130.324	130.324
Totaal vlottende passiva	**155.605**	**179.327**	**179.127**	**179.127**	**179.127**	**179.127**
Totaal Passiva	**560.950**	**609.575**	**694.410**	**760.016**	**771.664**	**736.254**

Deze staat toont jaarrekening 2025 en vijf jaarschijven vanuit de geprognosticeerde balans PB2027-2030 (kolommen C t/m G).

Bijlage 1G - Overzicht incidentele baten en lasten

Het overzicht van incidentele baten en lasten helpt de gebruiker in zijn oordeelsvorming over het wettelijke structureel en reëel evenwicht van de begroting. Ede omarmt het principe dat structurele lasten door structurele baten moeten worden gedekt. Incidentele lasten mogen wel door structurele baten worden gedekt maar niet andersom.

Een aandachtspunt bij het interpreteren van deze financiële informatie is de aard van baten en lasten. Vanuit het uitgangspunt dat de uitvoering van de taakvelden zich over lengte van jaren uitstrekt, volgt de conclusie dat alle baten en lasten in principe structureel van aard zijn. In de praktijk komen zowel in de begroting als in de rekening incidentele baten en lasten voor. Veelal wordt dit veroorzaakt door eenmalige gebeurtenissen/besluiten die zowel onverwacht als voorzien kunnen zijn. Voor de begroting definieert Ede incidentele posten indien deze niet stelselmatig zijn en een onvoorwaardelijke einddatum hebben met een ondergrens van € 500.000. Deze beïnvloeden het structureel en reëel begrotingsevenwicht. Pas na het elimineren van deze posten ontstaat het structurele begrotingssaldo.

Als vuistregel geldt dat baten en lasten als incidenteel worden aangemerkt, indien ze bij ongewijzigd beleid en omstandigheden voor maximaal drie jaar vaststaan. Met uitzondering van externe bijdragen (zoals inkomende subsidies en specifieke uitkeringen) voor projecten die langer dan drie jaar duren. Als duidelijk vaststaat dat ze voor een vaste periode beschikt zijn (niet langer dan vijf jaar), beschouwen we deze ook als incidenteel.

De mutaties Grondzaken zijn naar aard altijd incidenteel en ook als zodanig opgenomen in onderstaande tabellen.

Overzicht van incidentele baten en lasten **Bedragen x € 1.000**

	2026	2027	2028	2029	2030
Lasten (excl. reservemutaties) cf bijlage 1B en 1C PB2027	575.782	548.120	534.461	527.347	539.592
Baten (excl. reservemutaties) cf bijlage 1B en 1C PB2027	-547.414	-515.203	-511.247	-508.886	-524.286
Saldo van baten en lasten	**28.368**	**32.917**	**23.214**	**18.461**	**15.306**
Toevoeging reserves cf bijlage 1B en 1C PB2027	52.716	77.495	30.318	27.122	28.840
Onttrekking reserves cf bijlage 1B en 1C PB2027	-81.084	-110.412	-53.532	-45.582	-44.147
Saldo mutatie reserves	**-28.368**	**-32.917**	**-23.214**	**-18.460**	**-15.307**
Geraamd resultaat incl. boeking naar de Algemene Reserve	**0**	**0**	**0**	**1**	**-1**
Correcties incidentele posten					
A. Incidentele lasten (exclusief reservemutaties)	80.543	29.451	20.110	10.542	18.089
B. Incidentele baten (exclusief reservemutaties)	-58.533	-20.328	-15.631	-9.532	-16.917
C. Incidentele storting reserves	44.492	54.439	28.262	24.670	26.394
D. Incidentele onttrekking reserves	-63.224	-55.729	-35.948	-30.276	-30.577
Besluit PB2027					
E. Incidentele lasten (PB2027)	800	20.657	5.541	2.445	900
F. Incidentele baten (PB2027)	-209	-375	0	0	0
G. Incidentele storting reserves (PB2027)	8.180	21.429	566	986	960
H. Incidentele onttrekking reserves (PB2027)	-3.903	-49.120	-12.484	-10.351	-8.902
Saldo incidentele baten en lasten	**8.146**	**424**	**-9.584**	**-11.516**	**-10.053**
Structureel resultaat	**8.146**	**424**	**-9.584**	**-11.516**	**-10.053**

Een plus in de telling geeft aan dat er meer structurele baten zijn dan structurele lasten: dus structureel begrotingsevenwicht. We zien dat de begrotingsjaren 2026 en 2027 aan deze vereiste voldoen, maar in 2028 niet meer. Verdere toelichting over de financiële toekomst van de gemeente vindt u in hoofdstuk 5.

A. Incidentele lasten programma's

Uit een beoordeling van de lasten op productniveau is naar voren gekomen dat een aantal baten en lasten als incidenteel wordt aangemerkt. We hebben hierbij een ondergrens van € 500.000 gehanteerd conform de nota Incidentele Baten en Lasten. De lasten en baten die kleiner zijn van € 500.000 worden in zijn totaliteit gepresenteerd. Waar mogelijk is de dekking van de last aangegeven, of de bron van de verkregen baat ingevuld.
Een dekking via een Specifieke Uitkering van het Rijk wordt aangeduid met de afkorting: SPUK.

Overzicht van incidentele lasten **Bedragen x € 1.000**

Dekking middels	Onderwerp	Progr.	2026	2027	2028	2029	2030
Algemene middelen	Uitgaande subsidie aan zwembad vrije slag i.v.m. nieuwe zwemwaterwet	1	1.700	-	-	-	-
Reserve Kunst en Cultuur - Ontwikkelfonds	Friso de Basis (voorheen Artbase)	1	0	829	1.656	-	-
Reserve Cofinanciering Edese Opgaven	Friso de Basis (voorheen Artbase)	1	0	500	1.000	-	-
SPUK	Brede SPUK (sportakkoord + Brede regeling combinatiefunctionarissen)	1	617	-	-	-	-
	Overig programma 1	1	**1.798**	**479**	**30**	**-**	**-**
SPUK	Mentaal Gezondheidsnetwerk	2	2.103	3.151	-	-	-
SPUK	Integraal Zorgakkoord	2	2.587	-	-	-	-
SPUK	Subsidieregeling Leerplicht Onderwijs Ondersteuning	2	954	-	-	-	-
SPUK	Brede SPUK	2	771	-	-	-	-
	Overig programma 2	2	**1.577**	**589**	**164**	**-**	**-**
SPUK	Opvang ontheemden Oekraïne	3	6.012	1.196	-	-	-
Subsidie	Proeftuinen toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming 2025	3	782	-	-	-	-
	Overig programma 3	3	**702**	**-**	**-**	**-**	**-**
Algemene middelen	Grondzaken Werken	4	2.061	6.243	7.263	3.823	7.839
	Overig programma 4	4	**315**	**-**	**-**	**-**	**-**
Algemene middelen	Grondzaken Wonen	5	47.082	5.598	7.047	6.157	10.322
SPUK	Nationaal isolatieprogramma	5	1.500	2.115	870	-	-
	Stikstofdepositie	5	-	720	225	-	-
Reserve	Ontwikkelkader Landelijk gebied	5	700	-	-	-	-
Reserve	Uitvoeringsstrategie Ede Stad	5	670	103	-	-	-
Reserve	Verkabeling hoogspanningslijn en uitbreiding onderstations	5	17	640	-	-	-
Reserve	Uitvoering ontwikkelperspectief Stationskwartier	5	506	127	38	28	28
Algemene middelen	Actief grondbeleid landelijk gebied	5	500	-	-	-	-
	Overig programma 5	5	**1.916**	**761**	**-**	**-**	**-**
	Overig programma 6	6	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
	Bergbezinkbassin Bennekom	7	-	4.000	-	-	-
	Overig programma 7	7	**1.115**	**413**	**333**	**50**	**-**
Reserve	Spoor 2 ombuigingen procesoptimalisatie	8	76	424	1.000	0	0

Overzicht van incidentele lasten **Bedragen x € 1.000**

Dekking middels	Onderwerp	Progr.	2026	2027	2028	2029	2030
Algemene middelen	Programma Verbetering Dienstverlening	8	840	660	0	0	
Algemene middelen	Sanering en Sloop schuur Kreelseweg	8	716	0	0	0	
Subsidie en inkomsten derden	Vitale Vakantieparken projecten	8	141	615	584	584	
	Overig programma 8	8	**2.785**	**288**	**-100**	**-100**	**-100**
	Totaal		**80.543**	**29.451**	**20.110**	**10.542**	**18.089**

B. Incidentele baten programma's

Overzicht van incidentele baten **Bedragen x € 1.000**

Middelen verkregen middels	Onderwerp	Progr.	2026	2027	2028	2029	2030
SPUK	Brede SPUK (sportakkoord + Brede regeling combinatiefunctionarissen)	1	-617	-	-	-	-
	Overig programma 1	1	**-758**	**-275**	**-**	**-**	**-**
SPUK	Integraal Zorgakkoord	2	-2.587	-	-	-	-
SPUK	Mentaal GezondheidsNeterk	2	-2.103	-3.151	-	-	-
SPUK	Subsidieregeling Leerplicht Onderwijs Ondersteuning	2	-954	-	-	-	-
SPUK	Brede SPUK	2	-771	-	-	-	-
	Overig programma 2	2	**-1.390**	**-57**	**-57**	**-**	**-**
SPUK	Opvang ontheemden Oekraïne	3	-7.733	-1.317	-	-	-
SPUK	Dekking huur Oekraïne opvanglocatie Lunteren	3	-	-1.627	-422	-	-
	Overig programma 3	3	**-1.123**	**-**	**-**	**-**	**-**
Algemene middelen	Grondzaken Werken	4	-2.464	-5.896	-7.666	-4.227	-8.242
	Overig programma 4	4	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
Algemene middelen	Grondzaken Wonen	5	-34.872	-4.343	-5.637	-4.526	-8.675
SPUK	Nationaal isolatie programma	5	-1.500	-2.115	-870	-	-
	Overig programma 5	5	**-488**	**-375**	**-**	**-**	**-**
	Overig programma 6	6	**-**	**-**	**-**	**-**	**-**
	Overig programma 7	7	**-469**	**-250**	**-250**	**-50**	**-**
Subsidie en inkomsten derden	Inkomende subsidie + inkomsten derden Programma Vitale Vakantieparken	8	-141	-615	-584	-584	-
	Overig programma 8	8	**-563**	**-307**	**-145**	**-145**	**-**
	Totaal		**-58.533**	**-20.328**	**-15.631**	**-9.532**	**-16.917**

C. en D. Incidentele stortingen en onttrekkingen reserves

De basisgedachte is dat alle mutaties in de reserve een incidenteel karakter hebben. Uit de telling van de reservestortingen en de onttrekkingen in de acht programma's zijn de mutaties geëlimineerd van de reserves die een structureel karakter hebben. Het gaat om onderstaande groepen van reserves:

- Kapitaallastenreserves die we aanhouden ter egalisatie van kapitaallasten in de begroting.
- Bedrijfsmiddelenreserves ter egalisatie van kapitaallasten of structurele personeelslasten.
- Financieringsreserves die we als bron in stand houden en waarvan we de rentebaten inzetten in de begroting.

Voor een overzicht van de incidentele en structurele reserves wordt verwezen naar bijlage 2 Meerjarenoverzicht reserves.

De voorgestelde besluiten leiden tot een aanpassing van de begroting. De incidentele posten worden hieronder per categorie toegelicht. Meer informatie over de inhoud van deze posten zijn te vinden in hoofdstuk 3.

E. Incidentele lasten naar aanleiding van nieuw beleid

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	2026	2027	2028	2029	2030
Marnix College - actualisatie kostprijs nieuwbouw o.b.v. TO raming	-	3.808	-	-	-
Uitbreiding Het Streek Lyceum	-	882	138	92	-
Tijdelijke voorzieningen binnensport	-	252	357	182	-
Vervangende nieuwbouw School met de Bijbel Nederwoud - ophoging krediet	-	320	-	-	-
Proceskosten en omgevingsplan op orde voor het Openluchttheater	300	250	-	-	-
Structurele organisatie brede programmalijn Inclusie & Diversiteit	-	150	-	-	-
Toekomstbestendige Bedrijventerreinen	-	140	-	-	-
Vervolgonderzoek Doorfietsroute Doesburgerbroek Ede-Centrum	-	100	50	-	-
Strategische onderzoeken en monitoring Mobiliteit	-	150	150	-	-
Herinrichting Hoofdweg Ederveen	-	100	-	-	-
Actualisatie Nadeelcompensatie	300	-	-	-	-
Uitvoeringsprogramma Ede-stad	-	120	-	-	-
Doesburgerbroek termijn voorbereidingskrediet	-	180	1.496	1.671	400
Gebiedsbudgetten	-	350	350	-	-
Stationskwartier - Uitvoering programma	-	150	250	250	250
Realisatie gebouw Delta	-	750	-	-	-
Stationskwartier - Voorbereiden stedelijke ontwikkelingen Noordplein	-	150	250	250	250
Zuiderparken - Masterplan	-	350	-	-	-
Zuiderparken - Omgevingsmanagement	-	100	-	-	-
Zuiderparken - Hart voor Hoogbouw Ede-Zuid	-	9.000	-	-	-
Diverse kleine ingrepen Harskamp en woningbouw Pijnenburgerweg	-	100	-	-	-
Otterlo - diverse voorzieningen	-	100	-	-	-
Wekerom - onderzoeken verbeteringen infrastructuur, veiligheid en wandelroutes	-	75	-	-	-
Landelijk gebied	-	2.100	2.100	-	-
Verwerven stikstofruimte	-	375	-	-	-
Kostenverhaal en financiële bijdrage	-	75	-	-	-
Facilitaire plannen	200	400	400	-	-
Participatie - bestuursakkoord	-	130	-	-	-
Totaal	**1.769**	**7.672**	**925**	**-**	**-**

F. Incidentele baten naar aanleiding van nieuw beleid

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	2026	2027	2028	2029	2030
Dividend 2025 Werkkracht	-209	-	-	-	-
Verwerven stikstofruimte	-	-375	-	-	-
Totaal	**-209**	**-375**	**-**	**-**	**-**

G. Incidentele stortingen naar aanleiding van nieuw beleid

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	2026	2027	2028	2029	2030
R100	5.429	18.957	-79	341	315
R200	0	0	-293	-293	-293
R442	0	-50	-50	-50	-50
R460	0	988	988	988	988
R478	0	1.000	0	0	0
R495	2.651	434	0	0	0
R705	100	100	0	0	0
Totaal	**8.180**	**21.429**	**566**	**986**	**960**

H. Incidentele onttrekkingen naar aanleiding van nieuw beleid

Bedragen x € 1.000

Onderwerp	2026	2027	2028	2029	2030
R100	-3.701	-15.457	-9.581	-10.498	-10.320
R200	0	-6.621	293	293	293
R201	0	-9.656	0	0	0
R411	-153	-146	0	0	0
R442	0	-130	0	0	0
R460	-112	0	0	0	0
R462	847	842	1.925	2.025	2.025
R493	0	-1.301	0	0	0
R495	-209	-2.376	0	0	0
R705	-575	-14.275	-5.121	-2.171	-900
Totaal	**-3.903**	**-49.120**	**-12.484**	**-10.351**	**-8.902**

Bijlage 2 - Meerjarenoverzicht reserves

Bedragen x € 1

Progr.	Res.	I/S	Nr.	Naam reserve	Boekwaarde 01-01-2026	Resultaat-bestemming vorig jaar	Boekwaarde 01-01 na resultaat-bestemming	Rente	Bij	Af	Boekwaarde 31-12-2026	Boekwaarde 31-12-2027	Boekwaarde 31-12-2028	Boekwaarde 31-12-2029	Boekwaarde 31-12-2030
1	OBR	I	R440	Cultuur	159.175	0	159.175	0	45.887	40.627	164.435	185.322	176.209	197.096	217.983
1	OBR	I	R441	Kunst en Cultuur - Ontwikkelfonds	1.958.609	0	1.958.609	35.255	356.554	10.000	2.340.418	1.580.751	13.410	6.856	184
1	OBR	I	R442	Kunstaankopen	593.027	0	593.027	0	50.000	235.000	408.027	258.027	238.027	218.027	198.027
1	OBR	I	R443	Monumenten	100.823	0	100.823	0	120.000	118.900	101.923	103.023	54.123	55.223	56.323
1	ERK	S	R647	Sporthal Ut Sporthuus	691.144	0	691.144	12.441	0	41.314	662.271	632.877	602.954	572.492	541.483
1	ERK	S	R660	Museum Oud Lunteren	28.498	0	28.498	513	0	1.382	27.629	26.744	25.843	24.926	23.991
1	ERK	S	R661	Kijk- en Luistermuseum	12.080	0	12.080	217	0	1.874	10.423	8.738	7.021	5.273	3.494
3	OBR	S	R439	Legaat van Lagen	427.720	0	427.720	7.680	0	7.680	427.720	427.720	427.720	427.720	427.720
3	OBR	I	R456	Arbeidsmarkt Regio Foodvalley	4.405.712	0	4.405.712	0	0	802.260	3.603.452	3.603.452	3.603.452	3.603.452	3.603.452
3	OBR	I	R460	Maatschappelijke opvang	1.918.182	0	1.918.182	0	0	824.999	1.093.183	1.366.398	1.565.993	1.828.898	2.291.803
3	OBR	I	R461	Geweld in afhankelijkheidsrelaties	1.412.054	0	1.412.054	0	0	295.024	1.117.030	1.073.006	1.028.982	984.958	940.934
3	OBR	I	R462	Opvang Beschermd Wonen	1.903.632	0	1.903.632	0	252.000	1.173.108	982.524	0	0	0	0
3	OBR	I	R464	Opvang en begeleiding specifieke doelgroepen	3.869.017	-116.000	3.753.017	0	0	635.000	3.118.017	3.011.017	2.904.017	2.904.017	2.904.017
4	OBR	I	R411	Parkeren	647.659	0	647.659	0	318.202	565.000	400.861	454.502	654.249	854.135	1.054.021
4	ERK	S	R681	Kapitaallasten Verkeer	2.018.247	0	2.018.247	36.200	8.078.176	45.188	10.087.435	13.388.079	13.111.236	12.803.060	12.483.351
4	ERK	S	R682	Kapitaallasten Parkeren	145.396	0	145.396	2.617	0	24.209	123.804	101.888	98.374	94.861	91.348
5	OBR	I	R475	Landschapsfonds	105.206	0	105.206	0	115.000	50.000	170.206	235.206	300.206	365.206	430.206
5	OBR	I	R477	Starters- en doorstromers	1.438.709	0	1.438.709	26.389	80.000	99.000	1.446.098	1.444.620	1.444.115	1.449.601	1.455.087
5	OBR	I	R478	Fonds Woningbouw	988.281	0	988.281	0	0	988.281	0	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000
5	OBR	I	R479	Fonds Koopgarant Gemeente Ede	1.037.653	-131.372	906.281	18.676	0	45.000	879.957	848.159	805.788	762.655	719.522
5	OBR	I	R482	EnergieWEB fonds	294.094	0	294.094	0	75.000	75.000	294.094	369.094	444.094	519.094	594.094
5	ERK	S	R651	Reserve De Ginkel	1.795.082	0	1.795.082	32.309	0	213.632	1.613.759	1.564.784	1.515.784	1.466.761	1.419.715
5	ERK	S	R680	Structuurvisie Buitengebied	297.860	0	297.860	5.361	0	84.455	218.766	206.699	194.659	182.646	170.661
5	ERK	S	R683	R&T route structuren	118.388	0	118.388	2.131	50.000	23.689	146.830	125.272	103.714	82.156	60.598
5	BRG	I	R705	Omgevingsvisie 2040	25.145.239	3.564.555	28.709.794	0	2.347.000	19.107.011	11.949.783	22.527.883	17.253.483	14.675.082	13.366.681

Progr.	Res.	I/S	Nr.	Naam reserve	Boekwaarde 01-01-2026	Resultaat-bestemming vorig jaar	Boekwaarde 01-01 na resultaat-bestemming	Rente	Bij	Af	Boekwaarde 31-12-2026	Boekwaarde 31-12-2027	Boekwaarde 31-12-2028	Boekwaarde 31-12-2029	Boekwaarde 31-12-2030
6	OBR	I	R400	Overgangsrecht FLO	264.786	0	264.786	0	102.627	0	367.413	509.698	651.983	794.268	936.553
7	OBR	I	R417	Groot onderhoud openbare ruimte	5.171.416	0	5.171.416	0	253.403	3.464.180	1.960.639	1.383.282	665.332	794.803	773.969
7	OBR	I	R418	Bomenfonds	120.169	0	120.169	0	6.500	15.000	111.669	43.584	0	0	0
7	ERK	S	R605	Riolering buitengebied	4.445.353	0	4.445.353	80.016	0	362.261	4.163.108	3.880.864	3.725.630	3.570.395	3.415.160
8	AR	I	R100	Algemene reserve	75.100.934	2.626.307	77.727.241	0	23.745.479	28.565.805	72.906.915	51.168.972	38.611.330	24.556.571	10.394.329
8	OAR	S	R200	Algemene reserve - Begroting	6.620.840	0	6.620.840	119.175	0	119.175	6.620.840	0	0	0	0
8	OAR	S	R201	Algemene reserve - Rente begroting	9.656.271	0	9.656.271	173.813	0	173.813	9.656.271	0	0	0	0
8	BR		R485	Reserve Regiodeal SPUK Foodvalley 2	0	0	0	0	1.189.014	0	1.189.014	1.189.014	1.189.014	1.189.014	1.189.014
8	OBR	I	R491	Lokale arbeidsvoorwaarden	6.105	0	6.105	0	102.000	102.000	6.105	6.105	6.105	6.105	6.105
8	OBR	I	R492	Btw-compensatiefonds	2.387.696	0	2.387.696	0	6.167.043	3.867.241	4.687.498	5.246.153	6.399.364	6.402.993	8.045.540
8	OBR	I	R493	Reserve Cofinanciering Edese Opgaven	3.086.038	0	3.086.038	0	240.000	394.000	2.932.038	1.038.500	0	0	0
8	OBR	I	R495	Overlopende verplichtingen	2.302.970	3.958.500	6.261.470	0	2.351.000	4.296.470	4.316.000	464.000	200.000	200.000	200.000
8	OBR	I	R499	Investeringsfonds Impuls Ede	1.850.418	0	1.850.418	0	0	142.430	1.707.988	942.988	817.988	692.988	567.988
8	PBR	S	R500	Bedrijfsmiddelen - Personeel	4.502.932	0	4.502.932	0	80.000	2.365.970	2.216.962	1.474.850	1.147.579	936.126	724.673
8	PBR	I	R501	Reserve algemene bedrijfskosten	1.866.726	0	1.866.726	0	0	76.157	1.790.569	1.366.726	366.726	366.726	366.726
8	PBR	S	R503	Bedrijfsmiddelen - Huisvesting	5.141.360	0	5.141.360	92.544	529.708	838.421	4.925.191	4.702.329	4.465.819	4.225.103	4.243.879
8	PBR	S	R504	Bedrijfsmiddelen - Automatisering	6.071.458	0	6.071.458	109.286	0	4.568.410	1.612.334	1.568.547	1.524.740	1.490.400	1.500.028
8	PBR	S	R506	Bedrijfsmiddelen - WGA en ZW	1.668.855	0	1.668.855	0	454.000	938.062	1.184.793	1.136.861	1.088.929	1.040.997	993.065
8	ERK	S	R621	Egalisatiereserve Kapitaallasten gemeentelijk vastgoed	15.622.462	0	15.622.462	331.714	4.433.050	1.406.277	18.980.949	19.599.505	19.051.064	18.095.353	17.138.855
8	ERK	S	R622	Egalisatiereserve Kapitaallasten OHW	4.599.266	0	4.599.266	32.275	0	2.696.596	1.934.945	1.917.213	1.877.584	1.837.239	1.796.163
8	ERK	I	R623	Reserve exploitatie vastgoed	989.796	0	989.796	0	1.496.362	1.139.639	1.346.519	1.728.539	2.155.507	2.595.666	3.047.509
8	ERK	I	R624	Verbouwing DGO Galvanistraat	3.321.562	0	3.321.562	58.528	0	44.342	3.335.748	2.514.257	1.692.760	871.258	49.749
				Totaal	**206.308.900**	**9.901.990**	**216.210.890**	**1.177.140**	**53.038.005**	**81.083.882**	**189.642.153**	**156.725.248**	**133.510.907**	**115.050.200**	**99.744.002**

Reservetype	Omschrijving Reservetype		
AR	Algemene reserve	OAR	Overige algemene reserve
BR	Bestemmingsreserve	OBR	Overige bestemmingsreserve
BRG	Bestemmingsreserve grondbedrijf	PBR	Personeel- en bedrijfsreserve
ERK	Egalisatiereserve kapitaallasten		

Bijlage 2A - Toelichting op in te stellen reserve

Het instellen en opheffen van een reserve is de bevoegdheid van de raad. Conform de Nota Reserves en Voorzieningen Gemeente Ede 2016 volgt onderstaand een toelichting op wijzigingen in de bestaande reserve Parkeren en een nieuw in te stellen bestemmingsreserve Zorg- en Veiligheidshuis.

Reserve Parkeren (wijziging)

- Soort reserve: Overige bestemmingsreserve (OBR).
- Doel reserve: Inzet voor dekking van incidentele kosten, onderzoeken en nieuw beleid op het gebied van parkeren. Per verkochte dagkaart wordt € 0,50 afgestort in deze reserve. De reserve wordt niet meer gebruikt voor egalisatie van parkeeropbrengsten.
- De reserve wordt ná resultaatbestemming afgewikkeld.

Reserve Zorg- en Veiligheidshuis (nieuw in te stellen)

- Soort reserve: Overige bestemmingsreserve (OBR).
- Doel reserve: Deze reserve is bedoeld voor het verrekenen van positieve en negatieve resultaten van de regionale taken die Ede uitvoert voor het Zorg- en Veiligheidshuis West Veluwe.
- Motief reserve: Het Zorg- en Veiligheidshuis West Veluwe Vallei vervult een regionale taak voor de gemeenten Ede, Wageningen, Renkum, Nijkerk, Barneveld en Scherpenzeel. De gemeente Ede treedt op als faciliterende gemeente. De samenwerking en de dienstverlening zijn vastgelegd in een dienstverleningsovereenkomst (DVO).
  De begroting van het Zorg- en Veiligheidshuis wordt gefinancierd uit een combinatie van rijksbijdragen en gemeentelijke bijdragen. De gemeentelijke bijdragen worden door de deelnemende gemeenten verstrekt en verdeeld op basis van het aantal inwoners per gemeente.
- Omvang van de reserve: de reserve kent een ondergrens van € 0.
- Omvang en wijze van stortingen: de reserve wordt gevuld met financiële middelen vanuit positieve resultaten van het regionale Zorg- en Veiligheidshuis.
- Omvang en wijze van onttrekkingen: negatieve resultaten van het regionale Zorg- en Veiligheidshuis worden onttrokken aan de reserve.
- Noodzakelijke rentetoevoeging: er wordt geen rente toegevoegd aan deze reserve.
- De reserve wordt vóór resultaatbestemming afgewikkeld waardoor voor- en nadelen op de begrote reserveonttrekkingen en -stortingen direct in de programmarekening worden verwerkt ten gunste respectievelijk ten laste van deze reserve.
- Start- en einddatum: de reserve wordt ingesteld op 01-01-2027. De reserve kent geen einddatum.

Budgethouder: afdelingsmanager Veiligheid

Bijlage 3 - Meerjarenoverzicht voorzieningen

Bedragen x € 1.000

Nr.	Cat.	Progr.	Naam voorziening	Boekwaarde 1-1-2026	Rente	Bij	Af	Boekwaarde 31-12-2026	Boekwaarde 31-12-2027	Boekwaarde 31-12-2028	Boekwaarde 31-12-2029	Boekwaarde 31-12-2030
V101	1	8	Wethouderspens. en uitkeringen	8.777.391	0	0	0	8.777.391	8.777.391	8.777.391	8.777.391	8.777.391
V105	1	8	Wachtgeldverplichtingen	1	0	0	0	1	1	1	1	1
V106	1	8	Voorziening verlofsparen	994.703	0	0	0	994.703	994.703	994.703	994.703	994.703
V107	1	8	Voorziening RVU	229.251	0	0	0	229.251	229.251	229.251	229.251	229.251
V147	2	8	Onderhoud gem. vastgoedportefeuille	6.048.394	0	2.673.356	3.223.163	5.498.587	4.946.168	3.907.584	3.746.415	3.015.016
V162	4	7	Vervangingsinvesteringen riolering	20.320.892	406.418	3.000.000	15.737.989	7.989.321	6.911.596	3.945.573	9.789.615	7.330.183
V168	1	4	Mobiliteitsfonds Ede-centrum	78.667	0	-78.667	0	0	0	0	0	0
V169	1	4	Afkoopsommen parkeereis Parkeerfonds	0	0	153.000	0	153.000	153.000	153.000	153.000	153.000
V163	1	7	Begraven	95.306	0	0	16.218	79.088	62.883	46.688	30.612	30.612
V166	1	3	Voorziening liquidatie Permar	56.247	0	0	0	56.247	56.247	56.247	56.247	56.247
V167	2	5	Voorziening Afval	3.186.444	0	0	316.819	2.869.625	2.543.049	2.256.533	1.837.156	1.321.952
			Totaal	**39.787.296**	**406.418**	**5.747.689**	**19.294.189**	**26.647.214**	**24.674.289**	**20.366.971**	**25.614.391**	**21.908.356**

Categorie 1 - Voorzieningen voor verplichtingen en verliezen

Categorie 2 - Voorziening ter egalisering van kosten

Categorie 3 - Voorzieningen voor risico's

Categorie 4 - Voorzieningen voor bijdragen aan vervangingsinvesteringen waarvoor een heffing wordt geheven

Categorie 5 - Correctie op balanspost debiteuren

Categorie 6 - Correctie op balanspost voorraden

Bijlage 4 - Kredieten

Bedragen x € 1

Project	Startjaar krediet	Netto Krediet	Restant Uitgaven minus Inkomsten t/m 2025	Actuele vastgestelde einddatum	Aantal keer eerder verlengd	Reden voor aanvraag van verlenging	Nieuwe voorgestelde einddatum
IP 2024 Frans Halslaan - Ede	2024	238.769	229.386	31-12-2026	0	Project loopt nog door in 2027.	31-12-2027
IP 2024 Kruisbeekweg - Lunteren	2024	129.024	115.935	31-12-2026	0	Project loopt nog door in 2027.	31-12-2027
IP 2024 Heivelderweg - Valksedijk	2024	250.000	247.146	31-12-2026	0	Project loopt nog door in 2027.	31-12-2027
Parklaan afwikkeling na oplevering	2024	1.150.000	996.004	31-12-2026	0	De laatste afwikkelingen na oplevering zijn nog niet uitgevoerd.	31-12-2027
Spoor algemeen engineering	2013	13.650.000	9.580.000	31-12-2026	1	Vanwege de laatste afwikkelingen zijn nog enige werkzaamheden in 2027 te verwachten.	31-12-2027
Spoor OV Contract 4	2020	1	-2.035	31-12-2026	1	O.a. vanwege het juiste plantseizoen zullen de laatste werkzaamheden mogelijk in Q1-2027 uitgevoerd moeten worden.	31-12-2027
Voorbereidingskosten Kernhem Noord	2021	3.000.000	-149.476	31-12-2026	0	Einddatum gelijk gesteld aan die van het voorbereidingskrediet, dat via O&I (Ontwikkeling en Investeringsstrategie) beschikbaar wordt gesteld.	31-12-2030
Grond Kernhem Noord	2022	787.415	-	31-12-2026	0	Einddatum gelijk gesteld aan die van het voorbereidingskrediet, dat via O&I (Ontwikkeling en Investeringsstrategie) beschikbaar wordt gesteld.	31-12-2030
Toplaag renovatie Peppelensteeg	2021	460.000	460.000	31-12-2026	3	Gerelateerd aan project Brandweerkazerne (Westerpark-Oost).	31-12-2028
Onderlaag renovatie Peppelensteeg	2021	92.000	92.000	31-12-2026	3	Gerelateerd aan project Brandweerkazerne (Westerpark-Oost).	31-12-2028
Onderlaag renovatie Sportp Inschoten	2021	242.000	242.000	31-12-2026	3	Velden zijn weer voor twee jaar goedgekeurd tot 1-7-2028 (14 jaar oud).	31-12-2028
Toplaag renovatie Sportp Inschoten	2021	460.000	456.780	31-12-2026	3	Velden zijn weer voor twee jaar goedgekeurd tot 1-7-2028 (14 jaar oud).	31-12-2028
Renovatie Sportzaal Maandereng	2023	1.405.000	1.367.195	31-12-2026	0	Krediet opgehoogd bij PPN 2027, bouwplan is bijgesteld.	31-12-2027
Korhoenlaan 6 Routekaart 2023-2026	2023	968.041	899.550	31-12-2026	1	Een jaar verlengen, zodat deze aansluiting op de afhandeling van DUMAVA.	31-12-2027
Ceelman van Ommerenweg 9 Routekaart	2023	382.657	382.657	31-12-2026	1	Project start na ingebruikname Koning Davidschool per 1-1-2028.	31-12-2029
Wulplaan casco bouw kinderopvang	2024	1.042.000	812.740	31-12-2026	0	Na mislukte aanbesteding is besloten om casco te bouwen. Krediet wordt herzien en/of gesplitst.	31-12-2028

Bedragen x € 1

Project	Startjaar krediet	Netto Krediet	Restant Uitgaven minus Inkomsten t/m 2025	Actuele vastgestelde einddatum	Aantal keer eerder verlengd	Reden voor aanvraag van verlenging	Nieuwe voorgestelde einddatum
Kraatsweg 11 uitbreiding Veldhuizers	2024	452.640	212.640	31-12-2026	0	N.a.v. herziene beschikking wordt ontwerp aangepast.	31-12-2027
Schaepmanstraat 58 Renovatie	2024	370.000	368.890	31-12-2026	0	Project is later gestart i.v.m. te weinig capaciteit.	31-12-2027
Ruitenbeekweg 111 Restantkrediet	2017	458.740	458.740	31-12-2026	1	Uitspraak door Raad van Arbitrage is uitgevallen in voordeel van de school, waarna we afwachten of de aannemer in cassatie gaat.	31-12-2027
Schras 65 Toplaag kunstgras	2024	460.000	460.000	31-12-2026	0	I.v.m. bestemmingsplanwijziging grondontwikkeling Veldbies.	31-12-2029
Schras 65 Onderlaag kunstgras	2024	350.000	350.000	31-12-2026	0	I.v.m. bestemmingsplanwijziging grondontwikkeling Veldbies.	31-12-2029
Voorber Peppelensteeg velden + Voorz	2025	309.200	291.578	31-12-2027	0	Gerelateerd aan project Brandweerkazerne.	31-12-2028
Essenburg inboedel	2025	-	-	31-12-2027	0	Krediet loopt gelijk met subsidieperiode. Eind subsidieperiode is mei 2028, dus dan einddatum kredieten verplaatsen naar 31-12-2028.	31-12-2028
Zandlaan 29A Verbouwingskosten Restantkredieten	2024	305.362	305.362	31-12-2026	0	Wordt gelijktijdig uitgevoerd met A681171, datum gelijk stellen.	31-12-2028

Bijlage 5 - Definities kengetallen paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Toelichting werkwijze systematiek risico's

In iedere programmabegroting en -rekening wordt een inventarisatie gedaan van de risico's die de gemeente loopt. Dit gebeurt op basis van een actualisatie van de risico's in de database van ons risicomanagementpakket Naris en het onderkennen en definiëren van eventuele nieuwe risico's. De risicoprofielen worden bij de programmabegroting en de programmarekening geactualiseerd.
Om wildgroei te voorkomen worden alleen risico's met een financiële impact groter dan € 100.000 meegenomen in het risicoprofiel. Op dit moment kent het profiel circa 200 risico's.
De kansinschatting van de risico's gebeurt op basis van onderstaande tabel. De kansklasse-indeling in deze tabel is opgesteld in overleg met adviseurs van Naris en wordt door veel gemeenten gebruikt. Gekeken wordt hoe vaak een gebeurtenis zich naar verwachting voordoet. Dit wordt vervolgens gekoppeld aan het bijbehorende percentage.

Voorbeeld 1:
Een risico komt naar verwachting 1 keer per 2 jaar voor. Dit betekent dat de kans dat dit risico zich voordoet 50% is.
Voorbeeld 2:
Een risico komt naar verwachting 1 keer per 5 jaar voor. Dit betekent dat de kans dat dit risico zich voordoet 30% is.

Klasse nummer	Minimaal	Maximaal	Omschrijving
1	0%	10%	< 1 keer per 10 jaar
2	10%	30%	1 keer per 5 - 10 jaar
3	30%	50%	1 keer per 2 - 5 jaar
4	50%	70%	1 keer per 1 - 2 jaar
5	70%	100%	> 1 keer per jaar

Nadat alle risico's zijn geactualiseerd en de database compleet is voert Naris een statistische toets uit (de 'Monte Carlo'-simulatie) om, met een zekerheidspercentage van 90%, tot de benodigde weerstandscapaciteit te komen.

Definities kengetallen

Netto schuldquote
De nettoschuldquote weerspiegelt het niveau van de schuldenlast ten opzichte van de eigen middelen en geeft een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie. Dit kengetal wordt berekend door de totale netto schuld uit te drukken in een percentage van de totale baten.
De VNG heeft richtlijnen aangegeven voor dit kengetal; als de schulden van de gemeenten lager zijn dan het eigen vermogen (schuldquote is minder dan 100%) dan wordt dit als voldoende beschouwd, is de schuldquote hoger dan 130% dan wordt dit als onvoldoende gezien. De netto gecorrigeerde schuldquote houdt rekening met de door de gemeente doorgeleende gelden aan derden.

Solvabiliteitsratio
De solvabiliteitsratio laat de verhouding tussen het eigen vermogen en het totale vermogen zien en geeft daarmee aan of de gemeente aan haar financiële verplichtingen kan voldoen. Hoe hoger de ratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente. De VNG heeft aangegeven dat een solvabiliteitsratio van minder dan 20% als onvoldoende wordt beschouwd en een percentage van meer dan 30% als voldoende.

Structurele exploitatieruimte
Het kengetal structurele exploitatieruimte toont welke structurele ruimte de gemeente heeft om haar eigen lasten te dragen. Het is een maatstaf voor het verschil tussen de structurele baten en structurele lasten van de gemeente. De bepaling gebeurt door het saldo van de structurele baten en lasten te delen door de totale baten en dit uit te drukken in een percentage. Een negatieve waarde van dit kengetal geeft aan dat er meer structurele lasten dan baten zijn, vice versa voor een positieve waarde. In de begroting van de gemeente Ede wordt als streefwaarde een neutrale waarde van dit kengetal nagestreefd (exclusief reservemutaties).

Grondexploitatie
Dit kengetal geeft aan hoe groot de grondpositie (de boekwaarde van gronden in bezit) is ten opzichte van de totale jaarlijkse baten van de gemeente. Hoe lager deze ratio is hoe minder risico de gemeente loopt omtrent negatieve waardeontwikkeling van de grondpositie.
De boekwaarde van gronden in bezit zegt nog niets over de relatie tussen vraag en aanbod. Dit vraagt dan ook om meer uitleg dan naar voren komt uit een kengetal. Zie hiervoor de paragraaf Grondbeleid en het MPG.

Belastingcapaciteit
Het kengetal belastingcapaciteit geeft inzicht in hoe de belastingdruk van de gemeente zich verhoudt tot het landelijk gemiddelde. Als deze ratio zich onder de 100% bevindt is de belastingdruk lager dan gemiddeld, ligt deze erboven dan is de belastingdruk hoger dan gemiddeld.
Het bestaande beleid ziet belastingcapaciteit niet als sturingsmechanisme. Met uitzondering van inflatiecorrectie kan deze niet worden aangepast binnen de huidige afspraken. In extreme gevallen kan hierop een uitzondering worden gemaakt. In het geval van een daling van het weerstandsvermogen onder de norm mag het college verhoging van de lokale lasten opnemen in zijn verbeterplan. Conform de uitgangspunten in de nota Lokale Heffingen gaat een verhoging van de OZB gepaard met vooraf een discussie ‘oud voor nieuw’ en kostendekkendheid van de tarieven.

De toezichthouder (provincie) hanteert geen normering voor bovenstaande kengetallen, maar maakt zo nodig gebruik van onderstaande signaalwaarden.

Signaalwaarden financiële kengetallen

Waarderingscijfer	Minst risicovol	Neutraal	Meest risicovol
Netto schuldquote	<90 %	90-130 %	>130 %
Gecorrigeerde netto schuldquote	<90 %	90-130 %	>130 %
Solvabiliteitsratio	>50 %	20-50 %	<20 %
Structurele exploitatieruimte	>0 %	0 %	<0 %
Grondexploitatie	<20 %	20-35 %	>35 %
Belastingcapaciteit	<95 %	95-105 %	>105 %

Bijlage 6 - Berekening kostendekkendheid tarieven

Tarief AFVALSTOFFENHEFFING	
Kosten taakveld(en), inclusief (omslag)rente	€ 15.449.615
Inkomsten taakveld(en), exclusief heffingen	€ 1.283.919
Netto kosten taakveld	**€ 14.165.696**
Toe te rekenen kosten:	
Overhead inclusief (omslag)rente	€ 269.904
BTW	€ 2.339.266
Totale kosten	**€ 16.774.866**
Opbrengst heffingen	€ 16.781.593
Dekkingspercentage	**100%**

Tarief RIOOLHEFFING	
Kosten taakveld(en), inclusief (omslag)rente	€ 11.912.495
Inkomsten taakveld(en), exclusief heffingen	€ 250.786
Netto kosten taakveld	**€ 11.661.709**
Toe te rekenen kosten:	
Overhead inclusief (omslag)rente	€ 815.472
BTW	€ 2.050.000
Totale kosten	**€ 14.527.181**
Opbrengst heffingen	€ 14.170.000
Dekkingspercentage	**97,5%**

Verdeling opbrengst rioolheffing naar belastingplicht/heffing	**Baten verordening rioolheffing**	**Lasten verordening rioolheffing**	**Dekkings-percentage**
Rioolheffing eigenaar	€ 7.121.000	€ 7.300.498	97,5%
Rioolheffing gebruik woningen	€ 3.201.000	€ 3.281.687	97,5%
Rioolheffing niet-woningen	€ 3.848.000	€ 3.944.996	97,5%
	€ 14.170.000	**€ 14.527.181**	**97,5%**

Tarief LEGES OMGEVINGSVERGUNNINGEN EN BESTEMMINGSPLANNEN	
Kosten taakveld(en), inclusief (omslag)rente	€ 5.454.284
Inkomsten taakveld(en), exclusief heffingen	€ 0
Netto kosten taakveld	**€ 5.454.284**
Toe te rekenen kosten:	
Overhead inclusief (omslag)rente	€ 884.328
BTW	€ 771.163
Totale kosten	**€ 7.109.775**
Opbrengst heffingen	€ 5.463.950
Dekkingspercentage	**77%**

Tarief LEGES BURGER- EN BESTUURSZAKEN	
Kosten taakveld(en), inclusief (omslag)rente	€ 867.623
Inkomsten taakveld(en), exclusief heffingen	€ 0
Netto kosten taakveld	**€ 867.623**
Toe te rekenen kosten:	
Overhead inclusief (omslag)rente	€ 1.988.756
BTW	€ 84.114
Totale kosten	**€ 2.940.494**
Opbrengst heffingen	€ 1.617.023
Dekkingspercentage	**55%**

Tarief LEGES BEGRAAFRECHTEN	
Kosten taakveld(en), inclusief (omslag)rente	€ 1.553.304
Inkomsten taakveld(en), exclusief heffingen	€ 0
Netto kosten taakveld	**€ 1.553.304**
Toe te rekenen kosten:	
Overhead inclusief (omslag)rente	€ 169.374
BTW	€ 0
Totale kosten	**€ 1.722.801**
Opbrengst heffingen	€ 1.706.596
Dekkingspercentage	**99,06%**

Bijlage 7 - Overzicht (Depla)beleidsindicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Waarde	Waarde gemeenten 100.000 - 300.000	Bron
Personeelsformatie	Fte per 1.000 inwoners	2025	8,7		Eigen gegevens
Personeelsbezetting	Fte per 1.000 inwoners	2025	8,3		Eigen gegevens
Apparaatskosten	kosten per inwoner	2025	912		Eigen begroting
Externe inhuur	Kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	2025	13,2		Eigen begroting
Overhead	% van totale lasten	2025	8,2		Eigen begroting
Gemeentelijke woonlasten éénpersoonshuishouden	€	2026	961	984	COELO - Atlas lokale lasten
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	€	2026	985	1.078	COELO - Atlas lokale lasten
Gemiddelde WOZ waarde	x € 1.000	2026	486	418	CBS - Waarde onroerende zaken
Nieuw gebouwde woningen	per 1.000 woningen	2024	8,3	9,5	Basisregistraties adressen en gebouwen - bewerking ABF Research
Omvang huishoudelijk restafval	kg per inwoner	2024	84	150	CBS - Huishoudelijk afval
Percentage bekende hernieuwbare elektriciteit	%	2024	29,8	x	RVO - Regionale Klimaatmonitor
Winkeldiefstallen	per 1.000 inwoners	2025	1,5	3,1	CBS - Geregistreerde diefstallen
Diefstallen uit woning	per 1.000 inwoners	2025	1,5	1,3	CBS - Geregistreerde diefstallen
Geweldsmisdrijven	per 1.000 inwoners	2025	3,3	5,2	CBS - Geregistreerde criminaliteit
Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag	per 1.000 inwoners	2025	4,6	6,9	CBS - Geregistreerde criminaliteit
Verwijzingen Halt	per 1.000 jongeren	2025	13	10	Stichting Halt
Jongeren met een delict voor de rechter	%	2023	1	1	CBS Jeugd
Demografische druk	%	2026	76,9	64,4	CBS - Bevolkingsstatistiek - bewerking ABF
Niet-sporters	%	2024	44,4	39,9	Gezondheidsmonitor volwassenen (en ouderen), GGD'en, CBS en RIVM
Banen	per 1.000 inwoners van 15-64 jaar	2025	844,5	940,1	CBS Bevolkingsstatistiek/LISA - bewerking ABF Research
Vestigingen (van bedrijven)	per 1.000 inw.15 t/m 64jr	2025	179,9	183,3	LISA
Netto arbeidsparticipatie	%	2025	75,6	73,2	CBS - Arbeidsdeelname (gemeente)
Functiemenging	%	2025	55,5	57,4	CBS BAG/LISA - bewerking ABF Research
Personen met een bijstandsuitkering	per 10.000 inwoners	2025	187,6	331,5	CBS - Re-integratie

Indicator	Eenheid	Periode	Waarde	Waarde gemeenten 100.000 - 300.000	Bron
Lopende re-integratievoorzieningen	per 10.000 inwoners van 15-64 jaar	2025	285,7	218,4	CBS - Re-integratie-/participatievoorzieningen
Cliënten met een maatwerkvoorziening Wmo	per 10.000 inwoners	2025	710	728	CBS - Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein Wmo
Achterstand onder jeugd - Kinderen in uitkeringsgezin	%	2024	3	7	CBS - Jeugdmonitor
Achterstand onder jeugd - Werkloze jongeren	%	2024	2	2	CBS - Jeugdmonitor
Voortijdige schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers)	%	2025	1,9	2,6	DUO/Ingrado
Absoluut verzuim	per 1.000 leerlingen	2025	0,4	7,4	DUO/Ingrado
Relatief verzuim	per 1.000 leerlingen	2025	16	27	DUO/Ingrado
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	2025	13,1	14,4	CBS - Indicatoren jeugdzorg in natura
Jongeren met jeugdreclassering	%	2025	0,2	0,4	CBS - Indicatoren jeugdzorg in natura
Jongeren met jeugdbescherming	%	2025	0,6	1,1	CBS - Indicatoren jeugdzorg in natura

www.waarstaatjegemeente.nl - 31 augustus 2026

Bijlage 8 - Kerngegevens

Omschrijving	Werkelijk 01-01-2026	Verwacht 01-01-2027
Aantal inwoners	125.340	126.080 **
*** Schatting. Aantal 1-1-2026 is bijgesteld.*		
0 - 3 jaar	5.670	5.680 **
*** Schatting*		
4 - 16 jaar	19.085	19.240 **
*** Schatting*		
17 - 64 jaar	75.560	75.640 **
*** Schatting. Aantal 1-1-2026 is bijgesteld.*		
65 jaar en ouder	25.025	25.520 **
*** Schatting. Aantal 1-1-2026 is bijgesteld.*		
Aantal uitkeringsgerechtigden WWB/IOAW/IOAZ/BBZ	1.747	1.789
Werkelijke klantaantallen		
Aantal gerealiseerde WSW-plaatsen in arbeidsjaren	189,46	172,91

Omschrijving	Werkelijk 01-01-2026	Verwacht 01-01-2027
Oppervlakte gemeente	31.868	31.868
In ha.		
Aantal adressen	65.092	65.339
Aantal verblijfsobjecten met woonfunctie	54.600	53.405
Verblijfsobject gevormd	1.658	1.950
Uit een vergunningverlening ontstaat een adres met de status gevormd. Dit		
Verblijfsobject in gebruik	61.975	62.529
Een adres is actief.		
Verblijfsobject in gebruik (niet ingemeten)	634	150
Op een bestaand adres is een verbouwingsvergunning verleend of de		
Verbouwing verblijfsobject	825	710
Op een bestaand adres is een verbouwingsvergunning verleend. Het adres is		
Aantal m2 wegen: asfalt en beton	3.214.146	3.211.602*
Aantal m2 verharde oppervlakten die in beheer en onderhoud van de		
Aantal m2 wegen: elementen	3.165.268	3.190.981*
*** Stand op 1 juli 2026.*		
Aantal m2 wegen: onverhard	1.203.082	1.208.969*
*Betreft zandwegen en half verharde wandelpaden (inclusief bospaden). **		
Aantal m2 wegen: halfverharding (en kunststof)	236.823	262.011*
*** Stand op 1 juli 2026.*		
Aantal bomen	73.094	74.213*
*** Stand 1 juli 2026.*		
Aantal m2 gazon	482.136	512.246*
*** Stand 1 juli 2026.*		
Aantal m2 bermen	2.912.942	2.907.813*
*** Stand 1 juli 2026.*		
Aantal m2 cultuurlijke beplantingen	437.451	454.933*
*** Stand 1 juli 2026.*		
Aantal m2 natuurlijke beplantingen	1.151.828	1.160.604*
*** Stand 1 juli 2026.*		
Aantal speelplekken (exclusief trapveldjes)	270	269
Aantal trapveldjes	28	28
Lengte (km) mechanische riolering	366	386
Lengte (km) vrijvervalriolering huisaansluitingen	52	52
Lengte (km) vrijvervalriolering DWA-hoofdleidingen	19,5	19.5
Lengte (km) riolering buiten gebruik	9,84	9.84
Aantal lichtmasten	20.850	21.000
Aantal verkeersregelinstallaties	29	28

Bijlage 9 - EMU saldo

Centraal Bureau voor de Statistiek
www.cbs.nl/kredo

Vragenlijst
Berekening EMU-saldo
Gemeente Ede (0228)

Algemene gegevens:	
Overheidslaag:	**Gemeente**
Berichtgevernaam:	**Ede**
Berichtgevernummer:	**0228**
Jaar:	**2027**

	Omschrijving	2026 x € 1000,- Volgens realisatie tot en met sept. 2026, aangevuld met raming resterende periode	2027 x € 1000,- Volgens begroting 2027	2028 x € 1000,- Volgens meerjarenraming in begroting 2028
1.	Exploitatiesaldo **vóór** toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-30.825	-5.226	-11.295
2.	Mutatie (im)materiële vaste activa	105.528	69.583	43.036
3.	Mutatie voorzieningen	-23.933	-668	-4.035
4.	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	18.912	3.064	2.995
5.	Verwachte boekwinst/verlies bij de verkoop van financiële vaste activa en (im)materiële vaste activa, alsmede de afwaardering van financiële vaste activa			
Berekend EMU-saldo		**-179.198**	**-78.541**	**-61.361**

Ruimte voor uw toelichting

Bijlage 10 - Begrotingssubsidies

Deze bijlage bevat een overzicht van subsidies die worden verstrekt op basis van de gemeentelijke begroting. Dit is een van de grondslagen voor het verstrekken van subsidie op basis van de Algemene wet bestuursrecht. De onderstaande tabel geeft een overzicht van de instellingen en het (maximale) subsidiebedrag.

Op 23 juli 2025 heeft de Raad van State een uitspraak gedaan over de verlening van begrotingssubsidies. Naar aanleiding van deze uitspraak publiceren wij onze begrotingssubsidies ook in het Gemeenteblad.

Bedragen x € 1

Ontvanger subsidie	Maximaal subsidie-bedrag 2026	Maximaal bedrag geactualiseerd 2026	Maximaal subsidie-bedrag 2027	Verschil 2027 t.o.v. 2026*
Woonadviescommissie (WAC)	6.000		6.000	-
Huurdersbond Ede e.o.	5.000		5.000	-
Stichting Heideweek	46.815		62.500	Uitbreiding
Stichting Vlegeldag Bennekom			7.500	
Team Heidedag Otterlo			5.000	
Stichting Regionaal Bureau voor Toerisme Arnhem Nijmegen Veluwe	180.000		160.000	-
Stichting Edese Schaapskudde	63.464		63.464	-
Stichting Moviera	1.900.000		2.000.000	Uitbreiding
Stichting Veilig Thuis Gelderland Midden	2.900.000		4.000.000	Uitbreiding
Stichting Sportservice de Vallei	1.630.000		1.800.000	Indexatie + uitbreiding
De Instap	109.701		121.210	Uitbreiding
Taalhuis Ede (Cultura)	163.764		172.267	Uitbreiding
Iriszorg	105.950		129.000	Uitbreiding
Akoesticum	94.473		98.441	Indexatie
Lokale Omroep Ede (Stichting Omroep Ede)	269.815		280.564	Indexatie
Stichting Beheer Fonds Platform Ede Centrum	175.000		175.000	-
Stichting Recreatie Veluwe & Vallei (Trapakkers)	10.460		7.000	-
Stichting Slachtofferhulp	50.000		55.000	Indexatie + uitbreiding
Stichting Aimon	124.200		130.286	Indexatie
Ede viert Kerst (Theober Holding B.V.)	15.512		15.512	-
Voedselraad	10.000		10.000	-
Ede Doet	500.000		530.000	Uitbreiding
Stichting Hartveilig			50.000	
Kröller Möller (vervoer)			55.000	
Technodiscovery			28.000	

* Het indexatiepercentage varieert en is (mede) afhankelijk van het type kosten (organisaties met veel kosten voor personeel en/of huisvesting krijgen een hoger indexatiepercentage).

Nadere toelichting voor opgenomen subsidies

Woonadviescommissie (WAC)

De Woonadviescommissie krijgt een subsidie voor het geven van adviezen over woningbouwprojecten.

Huurdersbond Ede e.o.

Deze organisatie ontvangt een begrotingssubsidie voor de behartiging van de belangen van huurders van Woonstede en is daarmee een van de partijen in het driepartijenoverleg rondom de jaarlijkse prestatieafspraken.

Stichting Heideweek

Deze organisatie ontvangt subsidie voor de Heideweek en daarmee een gratis feestweek voor onze inwoners.

Stichting Regionaal Bureau voor Toerisme Arnhem Nijmegen Veluwe
Met enkele Veluwse gemeenten zijn specifieke afspraken gemaakt over bekostiging en kostenverdeling van VisitVeluwe. De hoogte van de subsidie vanuit Ede is afhankelijk van het inwoneraantal.

Stichting Edese Schaapskudde
De organisatie krijgt een subsidie voor instandhouding van Het Veluwse Ongehoornde Heideschaap.

Stichting Moviera
Voor vrouwenopvang in Gelders verband werkt Ede samen met de centrumgemeenten Apeldoorn, Arnhem en Nijmegen. Er is sprake van gezamenlijk opdrachtgeverschap en er zijn met deze gemeenten en Moviera afspraken over bekostiging en kostenverdeling gemaakt met een looptijd t/m 2027. Tussen partijen is nog overleg over een mogelijke uitbreiding in 2025. Dit is al in het bedrag meegenomen. Echter mocht geen overeenstemming worden bereikt over de uitbreiding dan zal een lager bedrag worden verleend.

Stichting Veilig Thuis Gelderland Midden
Deze stichting is door de vijftien gemeenten in Gelderland Midden opgericht om specifiek de wettelijke taken van advies- en meldpunt voor huiselijk geweld en kindermishandeling uit te voeren.

Stichting Sportservice Ede
Wij maken met SSE afspraken over het uitvoeren van sportactiviteiten en daarvoor ontvangen zij een begrotingssubsidie. In de perspectiefnota 2025-2028 (PPN) is een aanvullend bedrag toegekend voor Sportservice. Dit bedrag is nu toegevoegd.

De Instap
Deze organisatie voert specifieke activiteiten uit op het terrein van nazorg aan ex-gedetineerden. De gemeente Ede draagt bij aan de kosten van De Instap.

Taalhuis Ede inclusief regioregisseur taal (Cultura)
Taalhuis Ede ontvangt een subsidie voor activiteiten omtrent non-formele volwasseneducatie. Met deze begrotingssubsidie kunnen de activiteiten in het kader van non-formele volwasseneducatie worden samengevoegd met de deels overlappende opdrachten vanuit landelijke en provinciale subsidies. De regioregisseur taal zorgt voor de uitvoering van de activiteiten in regionaal verband.

Iriszorg
Iriszorg krijgt subsidie voor regionale verslavingspreventie. Verslavingspreventie richt zich op vroege opsporing van kwetsbare personen, door screening en vroegsignalering. De subsidie verlenen wij als centrumgemeente voor de Valleiregio. Daarom past deze subsidie niet binnen onze lokale subsidieregeling.

Akoesticum
Het Akoesticum is een trainingscentrum voor muziek, dans en theater. Het biedt een mogelijkheid voor podiumkunstgezelschappen om te oefenen, het repertoire voor nieuwe producties instuderen, try-outs te geven en na- en bijscholing volgen. Voor opleidingen en organisaties in de culturele sector is het een perfecte locatie voor symposia, studiedagen en expertmeetings. Voor inwoners uit Ede en omgeving is het een podium waar aansprekende voorstellingen te beleven zijn.

Lokale Omroep Ede (Stichting Omroep Ede)
Stichting Omroep Ede is aangewezen als lokale media-instelling voor de gemeente Ede.

Stichting Beheer Fonds Platform Ede Centrum
Het Platform Ede Centrum is een samenwerking tussen Stichting Binnenstadsmanagement Ede, Stichting BIZ Vastgoed Ede en Gemeente Ede. Het platform werkt aan de kwaliteit en vitaliteit van het centrum van Ede. 'Aantrekkelijk en groen' zijn daarbij de uitgangspunten.

Stichting Recreatie Veluwe & Vallei (Trapakkers)
Deze stichting verzorgt het beheer en onderhoud van de Trapakkers en Valleiakkers.

Stichting Slachtofferhulp
Deze landelijk stichting geeft de mogelijkheid tot hulp aan elk slachtoffer van een strafbaar feit, verkeersongeval of ramp. Het subsidiebedrag wordt bepaald aan de hand van een bedrag per inwoner.

Stichting Aimon
Het interventieteam van Aimon bestaat uit een groep buurtvaders die is opgeleid om op straat toezicht te houden, mensen op een goede manier aan te spreken over gedrag en samen te werken met andere wijkpartners waaronder politie en handhaving. Stichting Aimon verzorgt de opleiding, begeleiding en coördinatie van dit interventieteam.

Ede viert Kerst (Theober Holding B.V.)
Het initiatief 'Ede viert Kerst' krijgt een begrotingssubsidie om hun jaarlijkse kerstdiners voor alleenstaanden en daklozen structureel mogelijk te maken.

Ede Doet
Het crowdfundplatform Ede Doet is een instrument waarmee bewonersinitiatieven worden gestimuleerd en gefaciliteerd. In 2015 is Ede Doet, vanuit het team Wijkregie van de afdeling Strategie en Regie als experiment gestart in twee gebieden, de Uitvindersbuurt en Ederveen. Gezien het succes is Ede Doet tussen 2016 en 2018 gefaseerd over de gehele gemeente Ede uitgerold. Ede Doet cheques zijn verstuurd naar alle huishoudens in de gemeente Ede. De afgelopen jaren zijn er veel initiatieven van bewoners gerealiseerd en is het enthousiasme groot om door te gaan met Ede Doet en nog meer mooie initiatieven te realiseren. Ede Doet heeft grote bekendheid onder bewoners. Er worden steeds meer initiatieven ondernomen in hun omgeving.

Nieuw in 2026
Stichting Vlegeldag
Stichting Vlegeldag Bennekom organiseert jaarlijks de Vlegeldag, een groot lokaal oogstfeest tijdens de Heideweek. De stichting brengt inwoners en bezoekers samen rond folklore, nostalgie en agrarische tradities. Activiteiten zijn onder meer een tractoroptocht en Vlegelcorso, Vlegelmarkt en kindervlooienmarkt, demonstraties van oude ambachten en dorsmethoden, ringsteken, vlegelhangen en diverse muziekoptredens. Het evenement is gericht op jong en oud en trekt jaarlijks vele duizenden bezoekers naar het centrum van Bennekom.

Team Heidedag Otterlo
Team Heidedag Otterlo organiseert jaarlijks de Otterlose Heidedag, een dorpsfeest tijdens de Heideweek. Het team verzorgt een gevarieerd programma voor jong en oud, met onder andere een Heidefair met lokale standhouders en foodtrucks, een kindermiddag met kleedjesmarkt, muziekoptredens, activiteiten rond de Heidehoogheden en een feestavond. Het doel is om inwoners en bezoekers samen te brengen en de saamhorigheid en gezelligheid in Otterlo te versterken.

Stichting Hartveilig gemeente Ede
Stichting die zich inzet om de gemeente Ede hartveilig te maken door ervoor te zorgen dat er een dekkend

netwerk van AED’s komt. Ook zorgen zij ervoor dat de AED’s tijdig worden onderhouden en er voldoende vrijwilligers worden opgeleid om de AED’s te bedienen.

Kröller-Müller (vervoer)
Het Kröller-Müller Museum ontvangt subsidie voor activiteiten die de bereikbaarheid en toegankelijkheid van het museum voor inwoners van Ede bevorderen. De subsidie wordt ingezet voor het vervoer van doelgroepen, waaronder schoolklassen in het kader van cultuureducatie, zodat meer inwoners en leerlingen kennis kunnen maken met de moderne en hedendaagse kunstcollectie van het museum.

Technodiscovery
In het leer- en ontdekcentrum TechnoDiscovery kunnen basisschoolleerlingen, VO-leerlingen van leerjaar 1 en 2 en docenten met verschillende materialen en technieken experimenteren. De ‘7 werelden van techniek’ staan hierbij centraal. De vraag naar technisch geschoold personeel is groter dan ooit. Ook in regio Foodvalley. TechnoDiscovery stimuleert op een innovatieve manier dat er meer jongeren kiezen voor techniek en technologie.

Bijlage 11 - Aanbevelingen Rekenkamer

Onderzoek	Aanbeveling	Stand van zaken		Verwachte afronding
2020 - Een onderzoek naar het risicomanagement van de gemeente Ede	Zorg dat de gemeenteraad inzicht krijgt, in de voor de raad, relevante aspecten van het risicomanagementbeleid en pas hiervoor het huidige beleid aan.	Binnen de bedrijfsvoering van de gemeente Ede zijn momenteel diverse ontwikkelingen gaande die een relatie hebben met risicomanagement. Dat leidt tot de constatering en behoefte om een kapstok en gemeentebreed kader voor risicomanagement op te stellen, waarin leidende principes worden opgenomen. Daarmee is sprake van een doorontwikkeling van financieel risicomanagement naar integraal risicomanagement. Naar aanleiding van dit voortschrijdende inzicht is het de bedoeling om op relatief korte termijn (2027) de Nota Risicomanagement en weerstandsvermogen te actualiseren. Op middellange termijn (2027/2028) wordt gewerkt aan de kapstok, toekomstagenda en implementatie van integraal risicomanagementbeleid.	→	Actualisatie nota Risicomanagement -> 1e halfjaar 2027; Doorontwikkeling naar integraal risicomanagement -> 2027/2028
2020 - Een onderzoek naar het risicomanagement van de gemeente Ede	Overweeg de huidige ondergrens (norm) van de weerstandsratio.	Binnen de bedrijfsvoering van de gemeente Ede zijn momenteel diverse ontwikkelingen gaande die een relatie hebben met risicomanagement. Dat leidt tot de constatering en behoefte om een kapstok en gemeentebreed kader voor risicomanagement op te stellen, waarin leidende principes worden opgenomen. Daarmee is sprake van een doorontwikkeling van financieel risicomanagement naar integraal risicomanagement. Naar aanleiding van dit voortschrijdende inzicht is het de bedoeling om op relatief korte termijn (2027) de Nota Risicomanagement en weerstandsvermogen te actualiseren. Op middellange termijn (2027/2028) wordt gewerkt aan de kapstok, toekomstagenda en implementatie van integraal risicomanagementbeleid.	→	Actualisatie nota Risicomanagement -> 1e halfjaar 2027; Doorontwikkeling naar integraal risicomanagement -> 2027/2028
2020 - Een onderzoek naar het risicomanagement van de gemeente Ede	Bepaal aan de hand van enkele duidelijke criteria welke risico's wel en welke niet in het risicoregister moeten worden vastgelegd.	Binnen de bedrijfsvoering van de gemeente Ede zijn momenteel diverse ontwikkelingen gaande die een relatie hebben met risicomanagement. Dat leidt tot de constatering en behoefte om een kapstok en gemeentebreed kader voor risicomanagement op te stellen, waarin leidende principes worden opgenomen. Daarmee is sprake van een doorontwikkeling van financieel risicomanagement naar integraal risicomanagement. Naar aanleiding van dit voortschrijdende inzicht is het de bedoeling om op relatief korte termijn (2027) de Nota Risicomanagement en weerstandsvermogen te actualiseren. Op middellange termijn (2027/2028) wordt gewerkt aan de kapstok, toekomstagenda en implementatie van integraal risicomanagementbeleid.	→	Actualisatie nota Risicomanagement -> 1e halfjaar 2027; Doorontwikkeling naar integraal risicomanagement -> 2027/2028
2020 - Een onderzoek naar het	Verbeter de toegankelijkheid (leesbaarheid) van de paragraaf	Binnen de bedrijfsvoering van de gemeente Ede zijn momenteel	→	Actualisatie nota

Onderzoek	Aanbeveling	Stand van zaken		Verwachte afronding
risicomanagement van de gemeente Ede	Weerstandsvermogen en risicobeheersing.	diverse ontwikkelingen gaande die een relatie hebben met risicomanagement. Dat leidt tot de constatering en behoefte om een kapstok en gemeentebreed kader voor risicomanagement op te stellen, waarin leidende principes worden opgenomen. Daarmee is sprake van een doorontwikkeling van financieel risicomanagement naar integraal risicomanagement. Naar aanleiding van dit voortschrijdende inzicht is het de bedoeling om op relatief korte termijn (2027) de Nota Risicomanagement en weerstandsvermogen te actualiseren. Op middellange termijn (2027/2028) wordt gewerkt aan de kapstok, toekomstagenda en implementatie van integraal risicomanagementbeleid.		Risicomanagement -> 1e halfjaar 2027; Doorontwikkeling naar integraal risicomanagement -> 2027/2028
2021 - Versterk de verandering	Neem als raad meer politieke ruimte om de kaderstellende rol bij de Wmo in te vullen. Vraag daarbij om mogelijke keuzes en scenario's waardoor er ook een inhoudelijk debat mogelijk is. Een andere voorwaarde voor het nemen van meer politieke ruimte ontstaat als in het beleidsplan wettelijk verplichte criteria en prestatie-indicatoren vast worden gesteld die tenminste gaan over:• Het gebruik van voorzieningen en kosten• De transformatie van de uitvoeringspraktijk (bijvoorbeeld op- enafschaling)• Oordeel van inwoners over de uitvoering van de Wmo door de gemeente• Oordeel van inwoners over de uitvoering van de Wmo door de aanbieder• Te bereiken maatschappelijke effecten Zorg dat de gekozen indicatoren zeggingskracht hebben over de door de raad gewenste doelen en effecten.	Met het vaststellen van het IBK sociaal domein eind 2026 stelt de raad de kaders en indicatoren vast.		2026
2021 - Versterk de verandering	Controleer vervolgens op het realiseren van de prestatie-indicatoren en op doelmatige inzet van Wmo-middelen.	Met het besluit over het nieuwe uitvoeringsprogramma sociaal domein worden de prestatie-indicatoren voorgelegd aan de raad.		2026
2021 - Versterk de verandering	Verbeter de rechtmatigheid van de toegang door meldingen altijd vast te leggen zodat doorlooptijden gemeten kunnen worden en bepaald kan worden of wettelijke termijnen worden gehaald.	Er is een nieuwe versie van het regiesysteem uitgerold waarin alle data kunnen worden geregistreerd.		1 juni 2026
2022 - Grondig bekeken	Versterk de overdracht tussen opeenvolgende projectleiders door het actualiseren van het projectdocument met alle wijzigingen die door de kwartaalrapportages en MPG's daarin zijn aangebracht.			
2023 - Wonen is meer dan bouwen	Veranker als gemeenteraad de huidige ambities op het vlak van wonen in een nieuwe visie met SMART-geformuleerde doelstellingen.	Naar verwachting treedt de Wet versterking regie op de volkshuisvesting op 1 juli 2026 in werking, Een belangrijk instrument van deze wet is het volkshuisvestingsprogramma dat gemeenten moeten vaststellen. Zo'n volkshuisvestingsprogramma is in feite de vervanging van de woonvisie. De gemeente Ede gaat een volkshuisvestingsprogramma opstellen nadat de wet versterking regie volkshuisvesting in werking is getreden. Wel is in de eerste helft van 2026 al begonnen met de voorbereiding: er is inmiddels een Plan van aanpak opgesteld. Het volkshuisvestingsprogramma zal naar verachting worden vastgesteld in 2027.		Er komt geen nieuwe Woonvisie. In de plaats daarvan komt er een volkshuisvestingsprogramma. Wanneer dit programma gereed is hangt onder andere af van de inwerkingtreding van de Wet versterking regie volkshuisvesting.

Onderzoek	Aanbeveling	Stand van zaken		Verwachte afronding
2023 - Wonen is meer dan bouwen	Zet als gemeenteraad in op de navolgbaarheid van het beleid en maak duidelijke afspraken over de monitoring en evaluatiemomenten met het college.	In de doelgroepenverordening en de beleidsregel prijsgrenzen en woningbouwprogrammering is onder andere de woningbouwprogrammering vastgelegd. De gerealiseerde woningbouw wordt gemonitord door middel van de Nota woningbouwproductie die ieder jaar wordt opgesteld en naar de raad gestuurd. Daarnaast heeft de gemeente in 2024 de starterslening geherintroduceerd. In 2025 heeft een evaluatie plaatsgevonden die naar de raad is gestuurd en in 2026 zal wederom een evaluatie plaatsvinden. Ook monitoren we het gebruik van de starterslening doorlopend. Verder heeft de gemeente prestatieafspraken met de woningcorporaties en huurdersorganisaties gemaakt. Deze prestatieafspraken worden eveneens (doorlopend) gemonitord. Voor de regio Foodvalley worden de gemeentelijke en regionale opgaven van de woningbouw zoals vastgelegd in de Woondeal gemonitord via de provinciale planmonitor. Deze gegevens gebruiken we voor het in beeld brengen van de harde en zachte plancapaciteit. Daarnaast wordt in beeld gebracht in welke mate de randvoorwaarden een rol hebben gespeeld bij de programmering. Het in 2025 vastgestelde programma Beter benutten bestaande woningvoorraad zal in 2026 worden geëvalueerd en wordt ook gemonitord. De effecten van de huisvestingsverordening worden gemonitord in een jaarrapportage. De monitoring zelf is onlangs aangepast en ook de rapportage is inmiddels verbeterd.		Monitoring en evaluatie is een doorlopend proces
2023 - Wonen is meer dan bouwen	Neem als gemeenteraad een brede kaderstellende en controlerende rol in het woondomein door in te zetten op vroegtijdige informatievoorziening in alle relevante stadia van de beleidscyclus.	Meerdere keren per jaar is er een raadswerkgroep wonen. Dit zijn interactieve bijeenkomsten waarin aan raadsleden input wordt gevraagd over actuele onderwerpen. Over diverse actuele onderwerpen wordt de raad geïnformeerd via een raadsinformatiebrief of een raadsmemo. De raad kan zelf initiatief nemen tot meer betrokkenheid binnen de werkgroep of via de andere raadsinstrumenten.		Dit is een doorlopend proces
2023 - Wonen is meer dan bouwen	Stel als college gelijktijdig met de Woonvisie een actueel uitvoeringsprogramma op met SMART acties en afspraken.	Het volkshuisvestingsprogramma is een uitwerking van het omgevingsplan. Dit omgevingsplan wordt vastgesteld door de raad. In dit omgevingsplan zal een thematisch hoofdstuk over de volkshuisvestelijke koers worden opgenomen. Dit geeft de kaders aan voor het volkshuisvestingsprogramma. Dit volkshuisvestingsprogramma wordt vastgesteld door het college en bevat uitvoerende maatregelen, waarover de raad vervolgens weer wordt geïnformeerd.		Naar verwachting stelt het college in 2027 een volkshuisvestingsprogramma vast. Dit volkshuisvestingsprogramma is in feite wat voorheen het uitvoeringsprogramma van de woonvisie was.
2023 - De hacker een stap voor blijven	Vul de kaderstellende rol met betrekking tot informatieveiligheid in door mee te besluiten over strategische uitgangspunten (of ambitieniveau) voor het informatieveiligheidsbeleid.	De raad wordt geïnformeerd over nieuw beleid maar niet betrokken bij de besluitvorming. De raad heeft nog niet gevraagd om agendering van een gesprek over kaders.		2027

Onderzoek	Aanbeveling	Stand van zaken		Verwachte afronding
2023 - De hacker een stap voor blijven	Verstevig de eigen informatiepositie en controleer en beoordeel het beleid periodiek. Zorg ervoor dat er minimaal jaarlijks wordt gesproken over informatieveiligheid, bijvoorbeeld over de ambitie en kaders.	In de Raadswerkgroep Digitalisering is gesproken over informatieveiligheid. Dit is niet raadsbreed gebeurd, en is niet geborgd voor de toekomst.		2027
2023 - De hacker een stap voor blijven	Stel een integraal risicobeeld op om strategische keuzes op het gebied van informatieveiligheid te onderbouwen. Stel dit risicobeeld gestructureerd en periodiek bij op basis van (onder andere) informatie over dreigingen en veranderingen in processen en systemen. Stimuleer het lerend vermogen door de PCDA-cyclus beter in te richten.	Er is gestart met het uitvoeren van Business impact assessments (BIA) en de herziening van eerder (2017) uitgevoerde BIA's. Daarnaast is er beleid opgesteld en goedgekeurd door de Directie waarin risicobeheersing en de aanpak zijn vastgelegd. Dit zal structureel worden ingebed. Incidenteel worden op specifieke onderwerpen wel risico analyses gedaan.		2027
2024 - De dienstverlening van de gemeente Ede - Wordt u al geholpen?	Zie erop toe dat in de nieuwe visie op dienstverlening een duidelijke focus zit en dat inzichtelijk is welke financiële investeringen er nodig zijn om de ambities te realiseren. Let erop dat doelstellingen SMART geformuleerd zijn zodat herleidbaar wordt of deze worden waargemaakt. Zorg dat het beleid met betrekking tot de digitale dienstverlening wordt geactualiseerd.	De huidige visie dienstverlening is geactualiseerd en vertaald naar een doelenboom. Vanuit deze doelen is een uitvoeringsprogramma opgesteld. De raad is wel geïnformeerd over, maar niet betrokken bij deze ontwikkelingen. In de voorliggende begroting wordt budget gevraagd voor de uitvoering van het nieuwe uitvoeringsprogramma.		2030
2024 - De dienstverlening van de gemeente Ede - Wordt u al geholpen?	Vraag het college te blijven investeren in het verbeteren van de werkprocessen volgens de eerder gebruikte systematiek en zorg te dragen voor dat het verbeteren van de kwaliteit van de dienstverlening gedragen wordt door de gehele organisatie.	Het college heeft de raad geïnformeerd over de huidige werkwijze rond kwaliteitsverbetering. Daarin is duidelijk geworden dat dit proces loopt en geborgd is.		November 2025
2024 - De dienstverlening van de gemeente Ede - Wordt u al geholpen?	Vraag periodiek om evaluaties van het functioneren van dienstverlening op product- en dienstniveau, bijvoorbeeld rondom vergunningverlening of bij burgerzaken. Daardoor wordt het zichtbaar waar de grootste opgaven zitten.	Vanuit de beleidsafdeling wordt gewerkt aan een beter monitoringssysteem. Hieruit wordt teruggekoppeld in jaarlijkse informatiesessies voor de raad. Het plannen van deze sessies is nog niet geborgd.		2027
2024 - De dienstverlening van de gemeente Ede - Wordt u al geholpen?	Breng in de nieuwe visie op dienstverlening een duidelijke focus aan en maak inzichtelijk welke financiële investeringen er nodig zijn om de ambities te realiseren. Formuleer de doelstellingen SMART zodat herleidbaar wordt hoe deze worden waargemaakt. Actualiseer daarnaast het beleid met betrekking tot de digitale dienstverlening.	Duidelijke focus in de uitvoering van de visie is aangebracht door middel van een Doelenboom dienstverlening. De benodigde financiële investeringen worden zichtbaar in de reguliere p&c documenten.		2027
2024 - De dienstverlening van de gemeente Ede - Wordt u al geholpen?	Blijf investeren in het verbeteren van de werkprocessen volgens de eerder gebruikte systematiek en draag er zorg voor dat het verbeteren van de kwaliteit van de dienstverlening gedragen wordt door de gehele organisatie.	Gestart is met de uitvoering procesoptimalisaties voor verbetering kwaliteit dienstverlening. Wij verwachten de eerste verbeteringen vanuit de trajecten najaar 2026.		2027
2024 - De dienstverlening van de gemeente Ede - Wordt u al geholpen?	Zorg voor een methode waarmee inwoners de status van hun aanvragen kunnen volgen.	Het fundament hiervoor, de implementatie van het zaaksysteem en de implementatie van de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv), zijn eind 2027 afgerond. Hierna komen de vervolgstappen richting ambitie MijnEde omgeving, waarbij het resultaat 'zorg voor een methode waarmee inwoners de status van hun aanvragen kunnen volgen' wordt behaald.		2030
2024 - De dienstverlening van de	Maak op product- en dienstniveau inzichtelijk wat de resultaten zijn.	Indicatoren en streefwaarden zijn in ontwikkeling aan de hand van		2027

Onderzoek	Aanbeveling	Stand van zaken	Verwachte afronding	
gemeente Ede - Wordt u al geholpen?	Herzie de gebruikte streefwaarden in de begroting zodat zij beter aansluiten bij de uitvoeringspraktijk en een reëel beeld geven van de kwaliteit van dienstverlening.	hernieuwde Doelenboom dienstverlening. Verwachte herziening 2027.		
2025 - Doorgroeien	De gemeente Ede heeft te maken met verschillende vormen van ondermijning, zoals drugscriminaliteit, illegale activiteiten op vakantieparken, mensenhandel, zorgfraude en misstanden rond arbeidsmigranten. Door de groei van de gemeente en ontwikkelingen in de samenleving is de verwachting dat ondermijning zal toenemen. Het is belangrijk om op al deze thema's actief te blijven. We raden af om hierbinnen strikte keuzes te maken. Juist een brede aanpak met verschillende specialisten is nodig. De combinatie specialiseren en verbreden werkt. We raden aan dit voort te zetten en versterken. Blijf ambtenaren daarom stimuleren om alert te zijn op signalen van ondermijning. Er kan een volgende stap in de ontwikkeling van ambtenaren gemaakt worden door naast (frequentere) trainingen ook professionele presentaties te geven. Gebruik herkenbare dilemma's en fictieve casussen om het onderwerp levend te maken, en inzicht te geven in wat er met een casus gebeurt.	In het rekenkameronderzoek is geconcludeerd dat ambtelijke versterking nodig is om tot de aanbevolen versterking, verdieping en brede aanpak te komen. Versterking is opgevoerd voor de integrale afweging bij de programmabegroting.		in het rekenkameronderzoek is geconcludeerd dat ambtelijke versterking nodig is om tot de aanbevolen versterking te komen. Versterking wordt opgevoerd voor de integrale afweging bij de programmabegroting.
2025 - Doorgroeien	De projectleider ondermijning heeft zijn volle focus op ondermijning. Hij is daarmee de aanjager van zowel de specialisten als binnen de brede organisatie. Ook na het vervallen van deze functie is het belangrijk, om aandacht te blijven vragen voor ondermijningstaken. Want voor alle andere OOV-ambtenaren is ondermijning een 'neventaak'. Om te voorkomen dat ondermijningstaken ondersneeuwen in ander werk is het belangrijk te zoeken naar een manier om de aanjagende rol van de projectleider te behouden.	Versterking van de aanpak met de aanstelling van een projectleider/beleidsregisseur wordt opgevoerd voor de integrale afweging bij de programmabegroting.		afhankelijk van de uitkomst van de programmabegroting
2025 - Doorgroeien	De vier betrokken OOV-adviseurs hebben ook andere taken, zoals evenementenveiligheid en sociale casuïstiek. Ook zijn zij de enige specialist, wat kwetsbaar maakt bij uitval. Ander werk krijgt, door de urgentie, vaak prioriteit boven de meer beleidsmatige taken voor ondermijning. We raden aan opnieuw te kijken naar de formatie om iets te doen aan werkdruk, en het breder beleggen van kennis en betrokkenheid bij netwerken. Overweeg hierbij bijvoorbeeld junior-medewerkers voor ondersteuning en continuïteit (expertise en netwerk). Ook komt er veel werkdruk van evenementenveiligheid en sociale interventies. Versterking op die punten kan ook voor verlichting zorgen van de werkdruk van de OOV-adviseur.	Versterking van de aanpak met extra capaciteit wordt opgevoerd voor de integrale afweging bij de programmabegroting.		Afhankelijk van de uitkomst van de afweging bij de programmabegroting
2025 - Doorgroeien	Verbeter het politieke debat over ondermijning door duidelijk te	Er zal jaarlijks een informatieve sessie plaatsvinden over veiligheid in		Er zal jaarlijks een

Onderzoek	Aanbeveling	Stand van zaken		Verwachte afronding
	rapporteren over genomen maatregelen en behaalde resultaten voor de gemeente enerzijds en anderzijds de inzet van de gemeente Ede, de politie en OM. Belangrijk daarbij is dat naast losse updates over interventies ook integrale rapportages met duiding naar de raad gaan (zie ook punt 5). Zo krijgt de raad beter inzicht in de aanpak en opbrengsten. De raad kan zijn controlerende rol daarmee beter invullen en er kan gerichter worden besloten.	het algemeen en ondermijning in het bijzonder. Eind september staat de eerste informatieve sessie gepland.		informatieve sessie plaatsvinden.
2025 - Doorgroeien	De lokale driehoek (gemeente, politie en justitie) heeft in augustus 2025 erkend dat de drugsaanpak een permanente opdracht is. Voor een effectieve aanpak zijn verbeteringen mogelijk op drie punten: • Een actuele analyse van drugscriminaliteit in de omgeving. De methodes hiervoor zijn beschikbaar. • Het versterken van de strafrechtelijke aanpak van drugshandel Het advies is om hier te focussen op bezorgdiensten, uitvoerende dealers én de organisatoren. • Het organiseren van een persoonsgerichte aanpak van jonge (drugs)criminelen om criminaliteit of herhaling daarvan te voorkomen. Drugscriminaliteit kan samengaan met anderen vormen van misdaad, zoals vermogensdelicten, witwassen, zorgfraude of digitale criminaliteit; dat vergroot de mogelijkheden voor interventies.	Versterking van de aanpak wordt opgevoerd voor de integrale afweging bij de programmabegroting.	→	Afhankelijk van uitkomst programmabegroting
2025 - Doorgroeien	Om het lerend vermogen te versterken en de resultaten van de aanpak beter zichtbaar te maken, is het belangrijk om de beschikbare gegevens actief te benutten. Richt een structureel monitorsysteem in waarmee de verzamelde gegevens periodiek worden geanalyseerd en vertaald naar integrale rapportages. Maak hiervoor expliciet capaciteit en tijd vrij, zodat inzichten uit de praktijk kunnen worden gebruikt om de aanpak verder te verbeteren en het draagvlak te vergroten.	Versterking van de aanpak met extra capaciteit wordt opgevoerd voor de integrale afweging bij de programmabegroting.	–	Onbekend. Er is op dit moment vanwege actuele veiligheidsvraagstukken geen capaciteit om dit thema op te pakken

Index

Loopt →	Nog niet gestart –	Niet voldaan ●	Gedeeltelijk voldaan ◑	Afgerond ✓

Bijlage 12 - Ingeboekte ombuigingen per programma

Bij de Perspectiefnota 2026-2029 is een reeks ombuigingen vastgesteld. Ter informatie zijn de ombuigingen in onderstaande tabel weergegeven.

Ombuigingen programma 1 **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	Nr	2026	2027	2028	2029
Herzien afspraak financiering Ruitenbeekschool	OM.1.1.03	11 V	11 V	11 V	11 V
Aannamebeleid primair onderwijs invoeren	OM.1.1.06	-	-	-	-
Temporiseren nieuwbouw zwembad Nieuw-Hoekelum	OM.1.2.01	253 V	931 V	639 V	100 V
Versoberen op nieuwbouw turnhal	OM.1.2.03	50 V	50 V	50 V	50 V
Versoberen evenementen	OM.1.3.02	29 V	79 V	79 V	79 V
Totaal		**343 V**	**1.071 V**	**779 V**	**240 V**

Ombuigingen programma 2 **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	Nr.	2026	2027	2028	2029
Schrappen subsidie bovenregionale inloop voor mensen met auditieve beperking	OM.2.1.09	135 V	135 V	135 V	135 V
Focus op activiteiten beweging naar de voorkant sociale basis: niet opzetten specialistisch maatschappelijk werk	OM.2.1.40	62 V	62 V	62 V	62 V
Ondersteuning samenwerkende partijen onderwijs versoberen	OM.2.2.03	40 V	53 V	53 V	53 V
Stoppen met niet wettelijke taken m.b.t. gezondheid	OM.2.3.03	272 V	303 V	303 V	228 V
Totaal		**509 V**	**553 V**	**553 V**	**478 V**

Ombuigingen programma 3 **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	Nr..	2026	2027	2028	2029
Wmo - Herindicatie maatwerkvoorzieningen zelf uitvoeren	OM.3.1.01	-	-	-	-
Wmo - Herinvoeren inkomensafhankelijke eigen bijdrage	OM.3.1.03	-	-	-	-
Wmo - Dagbesteding, duur terugbrengen en overhevelen naar sociale basis	OM.3.1.05	-	-	675 V	675 V
Vraagafhankelijk vervoer - financiële ruimte aframen	OM.3.1.07	150 V	150 V	150 V	150 V
Wmo - Maatwerkvoorzieningen - bezien langlopende indicaties	OM.3.1.09	68 V	160 V	160 V	160 V
Beschermd wonen plekken afbouwen	OM.3.1.11	100 V	300 V	400 V	500 V
Wmo - Thuisondersteuning - tweewekelijks 3 uur toekennen	OM.3.1.15	150 V	300 V	300 V	300 V
Wmo - Thuisondersteuning - wijk- en locatiegericht aanbieden	OM.3.1.16	-	-	-	-
Collectieve zorgkostenverzekering	OM.3.1.26	150 V	247 V	247 V	247 V
Leerlingenvervoer van 4 naar 6 km	OM.3.1.41	20 V	40 V	50 V	50 V
Versoberen opdracht Werkkracht	OM.3.2.01	350 V	500 V	500 V	500 V
Beëindigen gemeentelijke bijdrage aan Arbeidsmarktregio	OM.3.2.02	133 V	133 V	133 V	133 V
Maatregelen Jeugdzorg	OM.3.1.06	111 V	253 V	3 V	3 V
	OM.3.1.30				
	OM.3.1.32				
	OM.3.1.33				
	OM.3.1.34				
Totaal		**1.232 V**	**2.083 V**	**2.618 V**	**2.718 V**

Ombuigingen programma 4

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Nr..	2026	2027	2028	2029
Beëindigen programmasturing Food	OM.4.1.10	150 V	150 V	175 V	175 V
Beperken budget Kennishart Foodvalley - economische ontwikkelingen stationsgebied, WFC en FID	OM.4.1.11	-	-	-	236 V
Niet starten met stimuleren deelmobiliteit op buurtniveau	OM.4.3.01	-	-	-	-
Schrappen van parkeeronderzoeken	OM.4.3.07	-	40 V	40 V	40 V
Verhogen tarieven voor parkeervergunningen	OM.4.3.11	30 V	30 V	30 V	30 V
Anders staffelen van het tarief voor kortparkeren	OM.4.3.12	170 V	170 V	170 V	170 V
Totaal		**350 V**	**390 V**	**415 V**	**651 V**

Ombuigingen programma 5

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Nr..	2026	2027	2028	2029
Voortzetten besparingsmogelijkheid gemeentelijke middelen voor Duurzaamheid uit Programmabegroting 2024-2027	OM.5.2.04	-	-	400 V	400 V
Planatelierplannen meer kostendekkend maken	OM.5.3.03	100 V	200 V	200 V	200 V
Verlagen bijdrage OddV	OM.5.3.07	110 V	110 V	110 V	110 V
Schrappen algemeen budget voor ruimtelijke ontwikkeling	OM.5.3.09	-	-	263 V	263 V
Afbouw lidmaatschappen Recreatie en toerisme	OM.5.3.11	70 V	75 V	80 V	85 V
Gedeeltelijke afbouw subsidies Recreatie en toerisme	OM.5.3.12	-	80 V	80 V	80 V
Totaal		**280 V**	**465 V**	**1.133 V**	**1.138 V**

Ombuigingen programma 6

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Nr.	2026	2027	2028	2029
Stopzetten Verwijsindex	OM.6.1.03	98 V	98 V	98 V	152 V
Rampenbestrijding, Stopzetten Beware en Kleinere huisvesting ZVH	OM.6.1.05	44 V	44 V	44 V	44 V
Reductie brandweerkosten	OM.6.1.06	-	100 V	100 V	100 V
Totaal		**142 V**	**242 V**	**242 V**	**296 V**

Ombuigingen programma 7

Bedragen x € 1.000

Omschrijving	Nr.	2026	2027	2028	2029
Taakstelling beheer en onderhoud openbare ruimte	OM.7.1.02	-	-	300 V	300 V
Stelpost extra onderhoudsronde bij onvoorziene omstandigheden afschaffen	OM.7.1.04	82 V	82 V	82 V	82 V
Herstructureren begroting openbare verlichting	OM.7.1.21	40 V	45 V	50 V	55 V
Minder verzamelen en leveren biomassa	OM.7.1.22	-	-	-	114 V
Budget voormalige Doe- en Leerplaats Ede Zuid schrappen	OM.7.1.27	82 V	82 V	82 V	82 V
Totaal		**204 V**	**209 V**	**514 V**	**633 V**

Ombuigingen programma 8 **Bedragen x € 1.000**

Omschrijving	Nr.	2026	2027	2028	2029
Versoberen budget Expertisepunt Participatie	OM.8.1.10	115 V	115 V	115 V	115 V
Rekenkamer	OM.8.1.11	58 V	58 V	58 V	58 V
Afstoten woonwagens en standplaatsen	OM.8.5.01	60 N	60 V	60 V	60 V
Spoor 2 Organisatie/efficiency	Spoor 2	2.000 V	2.500 V	3.000 V	3.500 V
Efficiency netwerkpartners	Spoor 2	220 V	445 V	545 V	545 V
Verlagen budget proceskostenvergoedingen WOZ-bezwaren NCNP-bureaus	OM.8.4.02	-	-	-	-
Forensenbelasting	OM.Ink.8.2	216 V	216 V	216 V	216 V
Toeristenbelasting	OM.Ink.8.3	244 V	244 V	244 V	244 V
Kapitaallasten dekken met egalisatiereserve	n.v.t.	7.030 N	3.117 N	317 V	317 V
Totaal		**4.238 N**	**520 V**	**4.554 V**	**5.054 V**